

1323 ΦΙΛ
ΔΗΜ. Ι. ΦΙΛΙΚΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΕΤ' ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ Β' (τῆς β' ἐγκρίσεως)

Τιμᾶται μετὰ τοῦ βιβλιοσήμου καὶ φόρου δρ. 28,10

(Βιβλίον καὶ Φόρος Ἀναγκ. Δανείου ἀξίας δρχ. 9,80)

Ἄριθμός ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως 3 (18-5-1928)

Ἄριθμός ἀδείας κυκλοφορίας 51469 (19-10-1929)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Α. Ζ. ΔΙΑΛΗΣΜΑ

8-ΟΔΟΣ ΒΟΡΕΟΥ-8

1929

ΔΗΜ. Ι. ΦΙΛΙΚΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΕΤ' ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ Β' (τῆς β' ἐγκρίσεως)

*Επιθεωρήθηκε
πρωτα 20-10-29.*

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Α. Ζ. ΔΙΑΛΗΣΜΑ

8=ΟΔΟΣ ΒΟΡΕΟΥ—8

1929

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ

ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

1. Γράμματα και διαίσεις αὐτῶν

§ 1. Γράμματα λέγονται τὰ σημεῖα, διὰ τῶν ὁποίων παριστάνομεν, ὅταν γράφωμεν, τοὺς φθόγγους, ἤτοι τὰς ἀπλᾶς καὶ ἀμερίστους φωνάς, ἐκ τῶν ὁποίων σύγκεινται αἱ λέξεις.

§ 2. Ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔχει τὰ αὐτὰ 24 γράμματα, τὰ ὁποῖα ἔχει καὶ ἡ νέα Ἑλληνικὴ, ἤτοι α, β, γ, δ, ε, ζ, η, θ, ι, κ, λ, μ, ν, ξ, ο, π, ρ, σ, τ, υ, φ, χ, ψ, ω.

Σημ. Κατὰ τοὺς παλαιστάτους χρόνους ὑπῆρχε καὶ τὸ γράμμα Φ , τὸ ὁποῖον ἐκ τοῦ σχήματός του ὀνομάζεται δίγαμμα (διπλοῦν γάμμα) καὶ ὁ φθόγγος j (ἰώτ).

§ 3. Ἐκ τῶν γραμμάτων τὰ ἐξῆς ἑπτὰ, ἤτοι τὸ α, ε, η, ι, ο, υ, ω, λέγονται φωνήεντα, τὰ δὲ λοιπὰ δέκα καὶ ἑπτὰ λέγονται σύμφωνα.

§ 4. Ἐκ τῶν φωνηέντων τὸ μὲν ε καὶ ο λέγονται βραχέα, διότι προφέροντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἐντὸς βραχείος (=ὀλί-

γου) χρόνου, τὸ δὲ η καὶ ω λέγονται μακρά, διότι ἐπροφέροντο ἐντὸς μακροῦ (διπλασίου ἢ τὰ βραχέα) χρόνου, τὸ δὲ α, ι, υ, λέγονται δίχρονα, διότι παριστοῦν ἄλλοτε μὲν βραχεῖς, ἄλλοτε δὲ μακροὺς φθόγγους.

Σημ. 1. Σημεῖον τοῦ μὲν βραχέος χρόνου τῶν διχρόνων εἶναι τὸ \sim , τοῦ δὲ μακροῦ τὸ $\sim\sim$ σῶμᾶ, τίμη.

Σημ. 2. Εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν δὲν γίνεται κατὰ τὴν προφορὰν διάκρισις μακρῶν καὶ βραχέων φωνηέντων, ἀλλὰ προφέρονται πάντα ἐντὸς ἴσου (βραχέος) χρόνου.

§ 5. Ἐκ τῶν συμφῶνων τὰ ἐξῆς ἐγγέα, ἦται τὸ β, γ, δ, θ, κ, π, τ, φ, χ, λέγονται ἄφωνα. Τὸ δὲ λ, μ, ν, ρ, σ λέγονται ἡμίφωνα. Τὸ δὲ ζ, ξ, ψ, τὰ ὅποια εἰς πολλὰς λέξεις προήλθον ἐκ τῆς ἐνώσεως δύο φθόγγων, ἀφώνου τινὸς μετὰ τοῦ j ἢ σ, λέγονται διπλᾶ.

§ 6. Τὰ ἄφωνα διαίρουται

α') κατὰ μὲν τὸ κυριώτερον τῶν φωνητικῶν ὀργάνων, διὰ τῶν ὁποίων προφέρονται, εἰς οὐρανισκόφωνα κ, γ, χ, χειλόφωνα π, β, φ, καὶ ὀδοντόφωνα τ, δ, θ.

β') κατὰ δὲ τὴν ψιλὴν (=λεπτὴν) ἢ δασεῖαν (=παχεῖαν) ἢ μέσῃν (μεταξὺ λεπτῆς καὶ παχεῖας) πνοῆν, ἢ ὁποία ἐξέρχεται ἐκ τοῦ λάρυγγος καὶ συνοδεύει αὐτὰ κατὰ τὴν προφορὰν, εἰς ψιλὰ κ, π, τ, εἰς μέσα γ, β, δ καὶ εἰς δασεῖα χ, φ, θ.

Σημ. Τὰ ἄφωνα, τὰ ὅποια προφέρονται διὰ τοῦ αὐτοῦ φωνητικοῦ ὀργάνου, λέγονται ὁμόφωνα.

Πίναξ διαιρέσεως τῶν ἀφῶνων

	οὐρανισκόφωνα	χειλόφωνα	ὀδοντόφωνα
ψιλὰ	κ	π	τ
μέσα	γ	β	δ
δασεῖα	χ	φ	θ

§ 7. Τὰ ἡμίφωνα διαίρουται εἰς τὰ ὑγρά λ, ρ, τὰ ἔνρινα μ, ν καὶ εἰς τὸ συριστικὸν σ.

Σημ. Ἐνρινον εἶναι καὶ τὸ γ πρὸ τοῦ κ, γ, χ' συγ κόπτω, ἄγ-γελος, ἐγ-χειρίζω.

2. Δίφθογγοι

§ 8 α') Δύο φωνήεντα μονοσυλλάβως προφερόμενα αποτελοῦν δίφθογγον.

β') Αἱ δίφθογγοι εἶναι δύο εἰδῶν, ἧτοι κύριαι καὶ καταχρηστικαί· κύριαι μὲν εἶναι ἡ αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, ηυ, ου, καταχρηστικαὶ δὲ ἡ φ, ψ, φ.

Σημ. Ὅπου τὰ συμπλέγματα αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, ηυ, ου, δὲν αποτελοῦν δίφθογγον, τίθενται ἐπὶ τοῦ δευτέρου φωνήεντος δύο σιγμαί, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν, ὅτι ταῦτα πρέπει νὰ προφέρονται χωριστά· βοῖ, πραῦνω. Αἱ δύο αὗται σιγμαὶ λέγονται διαλυτικὸν σημεῖον.

§ 9. Αἱ δίφθογγοι εἶναι μακραί.

Ἐξαιρέσεις. Κατὰ τὸν τονισμὸν λογίζονται ὡς βραχεῖαι ἡ αι καὶ ἡ οι, ὅταν εἶναι εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως καὶ δὲν ἀκολουθῆ σύμφωνον τῆς αὐτῆς λέξεως· μουσαι, οἴκοι—ἀλλὰ μούσαις, οἴκοις.

Σημ. Αἱ δίφθογγοι αι καὶ οι φυλάττουν τὴν μακρότητά των εἰς τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς εὐκτικῆς τῶν ῥημάτων καὶ εἰς τὰ τοπικὰ ἐπιρρήματα τὰ λήγοντα εἰς οι, καίτοι εὐρίσκονται εἰς τὸ τέλος καὶ δὲν ἀκολουθεῖ σύμφωνον τῆς αὐτῆς λέξεως· παιδεύοι, παιδεύσαι, οἴκοι, Ἴσθμοῖ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

1. Συλλαβαὶ

§ 1. Συλλαβαὶ εἶναι τὰ μέρη ἐκάστης λέξεως τὰ προφερόμενα διὰ μιᾶς πνοῆς· λέ-γω.

§ 2. Ἐκάστη συλλαβὴ δύναται νὰ αποτελεῖται

α') ἐξ ἑνὸς φωνήεντος ἢ μιᾶς διφθόγγου μόνον· ἄ-εἶ.

β') ἐξ ἑνὸς φωνήεντος ἢ μιᾶς διφθόγγου μεθ' ἑνὸς ἢ περισσοτέρων συμφώνων· ἄν-θρω-πος, σφαι-ρα, στρα-τι-ά.

§ 3. Αἱ λέξεις ὡς ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συλλαβῶν, τὰς ὁποίας ἔχουν, λέγονται μονοσύλλαβοι ἢ δισύλλαβοι ἢ πολυσύλλαβοι.

α') Μονοσύλλαβοι λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν μίαν μόνον συλλαβὴν· σύ, φῶς.

β') Δισύλλαβοι λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν δύο συλλαβὰς λό-γος.

γ') Πολυσύλλαβοι λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν συλλαβὰς περισσοτέρας τῶν δύο· ἄν-θρω-πος, δι-δά-σκα-λος.

§ 4. Ἡ τελευταία συλλαβὴ τῆς λέξεως λέγεται λήγουσα, ἢ πρὸ αὐτῆς παραλήγουσα καὶ ἢ πρὸ τῆς παραληγούσης προπαραλήγουσα.

2. Συλλαβισμὸς

§ 5. α') Συλλαβισμὸς λέγεται ὁ χωρισμὸς τῶν λέξεων εἰς τὰς συλλαβὰς αὐτῶν.

β') Ὁ συλλαβισμὸς γίνεται εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, ἦτοι

1) Ἐν σύμφωνον εὐρισκόμενον μεταξὺ φωνηέντων συλλαβίζε-ται μὲ τὸ ἐπόμενον φωνῆεν· ἄ γι-ος, δό ξα.

2) Δύο σύμφωνα εὐρισκόμενα μεταξὺ δύο φωνηέντων συλλαβί-ζονται μὲ τὸ ἐπόμενον φωνῆεν, ἐὰν ὑπάρχη ἀρχαία λέξις ἀρχί-ζουσα ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ σύμφωνα· εἰ δὲ μὴ, χωρίζονται· τέ-κτων (κτιζῶ) - ἀλλὰ ἄρ-τος, ἵππος.

3) Ἄφωνον μετὰ ἐπομένου μ ἢ ν συλλαβίζονται καὶ τὰ δύο μὲ τὸ ἐπόμενον φωνῆεν, καὶ ἐὰν δὲν ὑπάρχη ἀρχαία λέξις ἀρχί-ζουσα ἀπὸ αὐτὰ· βα-θμὸς, δά-φνη.

4) Τρία σύμφωνα εὐρισκόμενα μεταξὺ φωνηέντων συλλαβί-ζονται μὲ τὸ ἐπόμενον φωνῆεν, ἐὰν ὑπάρχη ἀρχαία λέξις ἀρχί-ζουσα ἀπὸ τὰ τρία αὐτὰ σύμφωνα ἢ μόνον ἀπὸ τὰ δύο πρῶτα ἐξ αὐτῶν· ἀ-στραπὴ (στρέφω), ἐ-χθρὸς (χθές), ἰ-σχνὸς (σχῆμα).

Ὅταν τοῦτο δὲν συμβαίῃ, τότε τὸ πρῶτον ἐκ τῶν τριῶν συμ-φῶνων συλλαβίζεται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν, τὰ δὲ ἄλλα δύο μὲ τὸ ἐπόμενον· ἄρ-κτος.

8. Ποσότης συλλαβῶν

§ 6. Συλλαβὴ, ἢ ὁποῖα ἔχει βραχὺ φωνῆεν, λέγεται βραχεῖα· νέ-ος.

§ 7. Συλλαβὴ, ἢ ὁποῖα ἔχει μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον, λέ-γεται φύσει μακρά· χαίρω.

§ 8. Συλλαβὴ, ἢ ὁποῖα ἔχει βραχὺ φωνῆεν πρὸ δύο ἢ τριῶν συμφῶνων ἢ καὶ πρὸ ἑνὸς διπλοῦ, λέγεται θέσει μακρά· κό-σμος, ἐ-χθρὸς, τό-ξον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

1. Τόνοι καὶ πνεύματα

§ 1. Ἐκάστης λέξεως μία συλλαβὴ προφέρεται μὲ ἰσχυροτέραν φωνὴν ἢ αἱ ἄλλαι. Ἡ μὲ ἰσχυροτέραν φωνὴν προφερομένη λέγεται τονιζομένη συλλαβή.

§ 2. Ἐπὶ τῆς τονιζομένης συλλαβῆς γράφεται σημεῖον, τὸ ὅποιον καλεῖται τόνος.

§ 3. Οἱ τόνοι εἶναι τρεῖς, ἡ ὀξεῖα (´), ἡ βαρεῖα (˘) καὶ ἡ περισπωμένη (˝).

§ 4. Ὁ τόνος γράφεται ἐπὶ τοῦ φωνήεντος τῆς τονιζομένης συλλαβῆς.

§ 5. Ἡ ὀξεῖα δύναται νὰ τεθῆ καὶ ἐπὶ τῆς λήγουσας καὶ ἐπὶ τῆς παραλήγουσας καὶ ἐπὶ τῆς προπαραλήγουσας.

§ 6. Ἡ βαρεῖα δύναται νὰ τεθῆ μόνον ἐπὶ τῆς λήγουσας.

§ 7. Ἡ περισπωμένη δύναται νὰ τεθῆ ἐπὶ τῆς λήγουσας καὶ ἐπὶ τῆς παραλήγουσας.

§ 8. Ὡς πρὸς τὸν τονισμόν λέξεις τις λέγεται

α') ὀξύτονος, ἐὰν ἔχῃ ὀξεῖαν ἢ λήγουσα αὐτῆς· τιμή·

β') παραoxyτόνος, ἐὰν ἔχῃ ὀξεῖαν ἢ παραλήγουσα αὐτῆς· λόγος·

γ') προπαραoxyτόνος, ἐὰν ἔχῃ ὀξεῖαν ἢ προπαραλήγουσα αὐτῆς· τράπεζα·

δ') περισπωμένη, ἐὰν ἔχῃ περισπωμένην ἢ λήγουσα αὐτῆς· τιμῶ·

ε') προπερισπωμένη, ἐὰν ἔχῃ περισπωμένην ἢ παραλήγουσα αὐτῆς· μῆλον·

ς') βαρύτονος, ἐὰν ἔχῃ βαρεῖαν ἢ λήγουσα αὐτῆς ἢ ἂν ἢ λήγουσα αὐτῆς δὲν τονίζεται.

§ 9. Καὶ αἱ μονοσύλλαβοι λέξεις δέχονται ἓνα ἐκ τῶν τόνων· μῆν, πῦρ.

§ 10. Αἱ ἀπὸ φωνήεντος ἢ διφθόγγου ἀρχίζουσαι λέξεις λαμβάνουν πλὴν τοῦ τόνου καὶ ἄλλο σημεῖον, τὸ ὅποιον καλεῖται πνεῦμα.

§ 11. Τὰ πνεύματα εἶναι δύο, ἡ ψιλὴ (ˊ) καὶ ἡ δασεῖα (ˑ).

Σημ. Ἡ μὲν ψιλὴ εἶναι σημεῖον τῆς ψιλῆς (=λεπτῆς) πνοῆς, μετὰ τῆς ὁποίας οἱ ἀρχαῖοι συνώδευον τὴν προφορὰν τοῦ ἀρκτικού

φωνήεντος ἢ τῆς ἀρκτικῆς διφθόγγου λέξεώς τινος, ἢ δὲ δασεῖα τῆς δασείας (=παχείας) πνοῆς.

§ 12. Αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσι ἀπὸ υ, λαμβάνουσι ὄλαι δασεῖαν ὕπνος, ὑψηλός.

§ 13. Δασεῖα τίθεται καὶ ἐπὶ τοῦ ρ, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀρχὴν λέξεως ὀήτωρ.

§ 14. Εἰς τὰς κυρίας διφθόγγους τὸ σημεῖον τοῦ τόνου καὶ τοῦ πνεύματος γράφεται ὑπεράνω τοῦ δευτέρου φωνήεντος αὐτῶν αὐγή, σφαιῖρα, αὐτή.

2. Γενικοὶ κανόνες τοῦ τονισμοῦ

§ 15. Ὁ τονισμὸς τῶν λέξεων εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν γίνεται κατὰ τοὺς ἑξῆς κανόνας:

1) Οὐδεμία λέξις τονίζεται πέρα τῆς προπαραλήγουσης.

2) Ὅταν ἡ λήγουσα εἶναι μακρά, ἡ προπαραλήγουσα δὲν τονίζεται τραπεζίης.

3) Ἡ προπαραλήγουσα τονιζομένη δξύνεται ἄνθρωποι, λέγομεν.

4) Πᾶσα βραχεῖα συλλαβὴ τονιζομένη δξύνεται λέγω, θρόνος.

5) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ μακρᾶς ληγούσης τονιζομένη δξύνεται γλώσσης, παιδεύω.

6) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ βραχείας ληγούσης τονιζομένη περισπᾶται δῶρον.

7) Ἡ δξεῖα τῆς ληγούσης γίνεται βαρεῖα, ὅταν δὲν ἀκολουθῇ σημεῖον στίξεως.

8) Ἡ θέσει μακρὰ συλλαβὴ λαμβάνεται κατὰ τὸν τονισμὸν ὡς βραχεῖα αὐλαξ, δόξα.

9) Ἡ ἀσυναίρετος ὀνομαστικῆ, αἰτιατικῆ καὶ κλητικῆ, ὅταν τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης, δξύνονται.

10) Ἡ μακροκατάληκτος γενικὴ καὶ δοτικὴ, ὅταν τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης, περισπῶνται.

3. Ἄτονοι λέξεις

§ 16. Αἱ ἑξῆς δέκα μονοσύλλαβοι λέξεις δὲν λαμβάνουσι τόνον:

α') ὀ, ἦ, οἶ, αἶ (ἄρθρα).

β') εἰς, ἐκ (ἢ ἐξ), ἐν (προθέσεις).

γ') εἰ (σύνδεσμος).

δ') ὡς (σύνδεσμος καὶ ἐπίρρημα).

ε') οὐ ἢ οὐκ ἢ οὐχ) (ἀρνητικὸν μόριον).

Σημ. Τὸ οὐ δέχεται ὀξεῖαν, ἔταν κατόπιν αὐτοῦ ὑπάρχη σημεῖον στίξεως· λέγεις ἢ οὐ ;

4. Ἑγκλιτικαὶ λέξεις

§ 17. Μερικαὶ μονοσύλλαβοι ἢ δισύλλαβοι λέξεις προφέρονται τόσον στενωῶς μὲ τὴν προηγουμένην λέξιν, ὥστε ἢ ἀποβάλλεται ὁ τόνος αὐτῶν ἢ μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως ὡς ὀξεῖα. Αἱ λέξεις αὗται λέγονται ἐγκλιτικαὶ λέξεις ἢ ἀπλῶς ἐγκλιτικά.

§ 18. Ἑγκλιτικὰ τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι τὰ ἑξῆς·

α') οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μοῦ, μοί, μέ, — σοῦ, σοί, σέ, — οὔ, οἷ, ἔ.

β') ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς, τί εἰς ὅλους τοὺς τύπους τῆς πλῆν τοῦ ἄττα.

γ') οἱ δισύλλαβοι τύποι τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος τῶν ῥημάτων εἶμι καὶ φημί.

δ') τὰ ἀόριστα ἐπιρρήματα πῆ, ποθέν, ποί, ποτέ, πού, πῶς.

ε') τὰ μόρια γέ, νύν, πέο, πῶ, τέ, τοί καὶ τὸ ἀχώριστον δέ (διάφορον τοῦ συνδέσμου δέ).

§ 19. Ὁ τόνος τῶν ἐγκλιτικῶν ἀποβάλλεται,

α') ἔταν ἢ προηγουμένη λέξις εἶναι ὀξύτονος ἢ περισπωμένη· σοφός τις, τιμῶ τινα.

Σημ. Ἡ ἐπὶ τῆς ληγούσης τῆς προηγουμένης λέξεως ὀξεῖα, ἔταν ἢ ἐπομένη λέξις εἶναι ἐγκλιτικῆ, δὲν γίνεται βαρεῖα, καίτοι δὲν ἀκολουθεῖ στίξις.

β') ἔταν ἢ προηγουμένη λέξις εἶναι παραξύτονος, ἢ δὲ ἐγκλιτικῆ μονοσύλλαβος· φίλος τις.

§ 20. Ὁ τόνος τῶν ἐγκλιτικῶν μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως ὡς ὀξεῖα,

α') ἔταν ἢ προηγουμένη λέξις εἶναι προπαραξύτονος ἢ προπερισπωμένη· ἄνθρωπός τις, δῶρά τινα.

β') ἔταν ἢ προηγουμένη λέξις εἶναι ἄτονος ἢ ἐγκλιτικῆ καὶ αὐτῆ· ἔκ τινος, εἶ τίς ἐστι φίλος.

§ 21. Τῶν ἀκολούθων ἐγκλιτικῶν διατηρεῖται ὁ τόνος εἰς τὰς ἑξῆς περιπτώσεις·

α') ὄλων τῶν δισυλλάβων ἐγκλιτικῶν, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος· φίλοι τινές.

β') τῶν ἐγκλιτικῶν τύπων τοῦ εἰμί, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις πάσχη ἐκθλιψιν· πολλοὶ δ' εἰσὶ.

γ') τῶν τύπων τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας σοῦ, σοί, σέ, ὅταν οὗτοι ἐκφέρωνται μετ' ἐμφάσεως ἢ ἡ προηγουμένη αὐτῶν λέξις εἶναι πρόθεσις· τοῦτο σοὶ λέγω καὶ οὐκ ἐκείνῳ—πρὸς σέ.

Σημ. Ἑγκλιτικά τινα ἐνώνονται μετὰ τινων ἄλλων λέξεων εἰς μίαν λέξιν. Αἱ λέξεις, αἱ ὅποια προέρχονται ἐκ τῆς ἐνώσεως ταύτης, τονίζονται, ὡς ἂν ἦσαν κεχωρισμένοι· ὅστις, ὅσπερ, εἶπερ, ὥσπερ, ὥστε, εἶτε, οὔτε, μήτε, ἤτοι, καίτοι, μέντοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΠΑΘΗ ΦΩΝΗΝΤΩΝ ΠΡΟΣ ΑΠΟΦΥΓΗΝ ΤΗΣ ΧΑΣΜΩΔΙΑΣ

§ 1. Τὴν χασμωδίαν, ἣτοι τὴν κακαφωνίαν τὴν προερχομένην ἐκ τῆς συναντήσεως δύο φωνηέντων (ἢ φωνήεντος καὶ διφθόγγου) εἶτε εἰς μίαν λέξιν εἶτε εἰς τὸ τέλος μιᾶς λέξεως καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπομένης ἀπέφευγον συνήθως οἱ ἀρχαῖοι α') διὰ τῆς συναιρέσεως, β') διὰ τῆς ἐκθλίψεως, γ') διὰ τῆς κράσεως καὶ δ') διὰ τῶν εὐφωνικῶν συμφωνῶν.

1. Συναίρεσις

§ 2. Συναίρεσις λέγεται ἡ ἐντὸς τῆς αὐτῆς λέξεως συγχώνευσις δύο ἀλλεπαλλήλων φωνηέντων, ἢ φωνήεντος καὶ διφθόγγου, εἰς ἓν μακρὸν φωνῆεν ἢ διφθογγον· τείχη (τείχε α), πλοῦς (πλό ος), τιμᾶ (τιμά-ει), πλοῦ (πλό-ου).

§ 3. α') Ἡ ἐκ τῆς συναιρέσεως προκύπτουσα συλλαβὴ τονίζεται, ἂν πρὸ τῆς συναιρέσεως ἐτονίζετο ἢ μία ἐκ τῶν συναιρουμένων συλλαβῶν γενῶν (γενέων), ἐστὼς (ἔστα-ὼς) — ἀλλὰ γένη (γένεα).

β') Ἡ ἐκ συναιρέσεως προερχομένη λήγουσα, ὅταν τονίζεται, κανονικῶς περισπᾶται· συκῆ (συκέ-α), γενῶν (γενέων), τιμῶ (τιμά-ω).

γ') Ὅταν τὸ ἐκ τῆς συναιρέσεως προερχόμενον φωνῆεν (ἢ διφθογγος) δὲν εἶναι εἰς τὴν λήγουσαν, ἡ λέξις τονίζεται κατὰ τοὺς γενικοὺς κανόνας τοῦ τονισμοῦ· τιμᾶτε (τιμάετε), τιμώντων (τιμαόντων), τιμώμενος (τιμαόμενος).

2. Ἐκθλιψις

§ 4. α') Ἐκθλιψις λέγεται ἡ ἀποβολή τοῦ τελικοῦ βραχέος φωνήεντος λέξεώς τινος, ἡ ὁποία γίνεται, ὅταν καί ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνήεν. ▢

β') Σημεῖον τῆς ἐκθλίψεως εἶναι ἡ ἀπόστροφος ('), ἡ ὁποία τίθεται ὑπεράνω τῆς θέσεως τοῦ ἐκθλιβομένου φωνήεντος· παρ' ἑμοῦ (παρὰ ἑμοῦ).

§ 5. Τὰ ἐκθλιβόμενα φωνήεντα εἶναι τὸ ἄ, ε, ἱ, ο· παρ' ἑμοῦ (παρὰ ἑμοῦ), ὄτ' ἦλθε (ὅτε ἦλθε), ἐπ' αὐτῷ (ἐπὶ αὐτῷ), ὑπ' ἄλλου (ὑπὸ ἄλλου).

§ 6. Οὐδέποτε ἐκθλίβονται:

α') τὸ ἄ, ἱ, ο τῶν μονοσυλλάβων λέξεων· τὰ ἄλλα, τί ἔργον; τὸ ἔθνος.

β') τὸ ἱ τῶν λέξεων ἄχρι, μέχρι, ὅτι καὶ περι'.

§ 7. Ἐκθλιψις γίνεται καὶ εἰς τὰς συνθέτους λέξεις, ἀλλὰ δὲν τίθεται ἀπόστροφος· παρέχω (παρὰ—ἔχω).

§ 8. Τὸ πρὸ τοῦ ἐκθλιβομένου φωνήεντος ψιλὸν σύμφωνον μεταβάλλεται εἰς τὸ ὁμόφωνόν του δασύ, ἐὰν ἡ ἐπομένη λέξις ἔχῃ δασεῖαν· ὑφ' ἡμῶν (ὑπὸ ἡμῶν), καθορῶ (κατὰ—ὄρῶ).

§ 9. Ὁ τόνος τοῦ ἐκθλιβομένου φωνήεντος ἢ ἀποβάλλεται ἢ μεταβιβάζεται ὡς ὀξεῖα εἰς τὴν παραλήγουσαν τῆς λέξεως, ἢ ὁποία πάσχει τὴν ἐκθλιψιν· καθ' ἡμῶν, ἔπτ' ἦσαν (ἑπτὰ ἦσαν), πόλιν τιν' εἶδον (πόλιν τινὰ εἶδον), δεῖν' ἔπαθον (δεῖνὰ ἔπαθον).

3. Κραῖσις

§ 10. α') Κραῖσις λέγεται ἢ εἰς ἓν μακρὸν φωνήεν ἢ δίφθογγον συγχώνευσις τοῦ τελικοῦ φωνήεντος ἢ διφθόγγου λέξεώς τινος μετὰ τοῦ ἀρктиκοῦ φωνήεντος ἢ διφθόγγου τῆς ἐπομένης λέξεως οὕτως, ὥστε αἱ δύο λέξεις γίνονται μία.

β') Σημεῖον τῆς κράσεως εἶναι ἡ κορωνίς ('), ἡ ὁποία τίθεται ὑπεράνω τοῦ ἐκ τῆς κράσεως προκύπτοντος φωνήεντος ἢ τοῦ δευτέρου φωνήεντος τῆς ἐκ τῆς κράσεως προκυπτούσης διφθόγγου· τὰγαθὰ (τὰ ἀγαθὰ), τοῦργον (τὸ ἔργον), κἄν (καὶ ἄν).

§ 11. Κραῖσιν πάσχουν συνήθως αἱ ἐξῆς λέξεις:

α') Οἱ τύποι τοῦ ἄρθρου καὶ τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα ὦ· τᾶνδρός (τοῦ ἀνδρός), ὦγαθέ (ὦ ἀγαθέ).

β') Ὁ σύνδεσμος καί· κἀγὼ (καὶ ἐγώ), κἄν (καὶ ἄν).

γ') Ἡ πρόθεσις πρό· προῦργου (πρὸ ἔργου).

δ') Ἡ ἀντωνυμία ἐγώ, ἔταν ἀκολουθῆ ἢ λέξις οἶδα (=γνωρίζω) ἢ οἶμαι (=νομίζω)· ἐγῶδα, ἐγῶμαι.

ε') Ὁ σύνδεσμος μέντοι μετὰ τοῦ μορίου ἄν· μεντᾶν.

ς') Οἱ τύποι ὃ καὶ ἠ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας ὄς· οὐλεγον (ὃ ἔλεγον), ἄγὼ (ἃ ἐγώ).

§ 12. α') Κατὰ τὴν κρᾶσιν ἀποβάλλεται ὁ τόνος τῆς πρώτης λέξεως καὶ τὸ πνεῦμα τῆς δευτέρας· τοῦλάχιστον (τὸ ἐλάχιστον), χῶπως (καὶ ὅπως).

Σημ. Κατὰ τὴν κρᾶσιν τὰ ψιλὰ σύμφωνα κ, τ μεταβάλλονται εἰς τὰ ὁμόφωνα δασέα (χ, θ) πρὸ φωνήεντος δασυνομένου.

β') Ἄν ἢ πρώτη λέξις εἶναι μονοσύλλαβος δασυνομένη, ἐπὶ τῆς συλλαβῆς, ἢ ὁποία προκύπτει ἐκ τῆς κράσεως, δὲν τίθεται κορωνίς, ἀλλὰ μένει ἡ δασεῖα τῆς πρώτης λέξεως· οὐμός (ὃ ἐμός), ἀγὼ (ἃ ἐγώ).

§ 13. Ὑπὸ τὰ ἐκ τῆς κράσεως προκύπτοντα φωνήεντα α, η, ω, τίθεται ὑπογεγραμμένον ι, ἔταν ἢ δευτέρα ἐκ τῶν συλλαβῶν, αἱ ὁποῖαι πάσχουν τὴν κρᾶσιν, εἶναι δίφθογγος ἔχουσα ι· ἐγῶμαι (ἐγὼ οἶμαι), κᾶτα (καὶ εἶτα)—ἀλλὰ κἄν (καὶ ἄν), κἀγὼ (καὶ ἐγώ).

Σημ. Ἡ συναίρεσις, ἢ ἐκθλιψις καὶ ἡ κρᾶσις λέγονται δι' ἐνὸς ὀνόματος συναλοιφή.

4. Εὐφωνικὰ σύμφωνα

§ 14. Εὐφωνικὰ σύμφωνα εἶναι τὸ ν, τὸ ς καὶ τὸ κ, τὰ ὁποῖα τίθενται εἰς τὸ τέλος ὀρισμένων λέξεων καὶ τύπων, ἔταν ἢ ἐπομένη λέξις ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνήεν.

§ 15. Τὸ ν λαμβάνουν

α') αἱ εἰς -σι (ξι, ψι) λήγουσαι ὁστικαὶ τοῦ πληθυντικοῦ· σώμασι(ν)·

β') τὰ εἰς -σι τοπικὰ ἐπιρρήματα· Ἀθήνησι(ν)·

γ') τὸ τρίτον ἐνικὸν καὶ πληθυντικὸν πρόσωπον τῶν ῥημάτων, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς σι, καὶ τὸ τρίτον ἐνικόν, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς ε· δίδωσι(ν), γράφουσι(ν), ἐπαίδευε(ν)·

δ') τὸ ἐστί·

ε') αἱ λέξεις εἴκοσι, παντάπασι, πέρυσι.

§ 16. Τὸ ς λαμβάνει ἢ λέξις οὕτω· οὕτως εἶπε.

§ 17. Τὸ κ λαμβάνει τὸ ἀρνητικὸν μόριον οὐ(=ὄχι)· οὐκ ἔχω.
Τὸ κ τοῦτο γίνεται χ, ἔτχν ἢ ἐπομένη λέξις ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν
δατυνόμενον· οὐχ ἡμεῖς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

ΣΗΜΕΙΑ ΕΝ Τῶ ΓΡΑΠΤῶ ΛΟΓῶ

Ἐκτὸς τῶν σημείων τοῦ χρόνου τῶν διχρόνων, τῶν τόνων, τῶν πνευμάτων, τοῦ διαλυτικοῦ σημείου, τῆς ἀποστρόφου καὶ τῆς κωρωνίδος ὑπάρχουν εἰς τὸν γραπτὸν λόγον καὶ ἄλλα σημεία.

1) Ἡ τελεία στιγμὴ (.), διὰ τῆς ὁποίας χωρίζονται αἱ περίοδοι τοῦ λόγου.

2) Ἡ ἄνω (ἢ μέση) στιγμὴ (·), διὰ τῆς ὁποίας χωρίζονται τὰ κῶλα τῆς περιόδου.

2) Τὸ κόμμα ἢ ὑποστιγμὴ (,), διὰ τῆς ὁποίας χωρίζονται αἱ προτάσεις.

4) Τὸ ἐρωτηματικὸν (;), τὸ ὁποῖον τίθεται εἰς τὸ τέλος τῶν ἐρωτηματικῶν προτάσεων.

5) Τὸ θαυμαστικὸν ἢ ἐπιφωνηματικὸν (!), τὸ ὁποῖον τίθεται μετὰ λέξιν ἢ φράσιν, ἢ ὁποία φανερώνει ψυχικὸν πάθος, οἷον θαυμασμόν, λύπην, ἐκπληξιν κλπ.

6) Ἡ παρένθεσις (), ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐγκλείονται μία ἢ περισσότερα λέξεις πρὸς ἐπεξήγησιν συνήθως ἄλλης ἢ ἄλλων προηγουμένων λέξεων.

7) Τὰ εἰσαγωγικὰ (« »), ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐγκλείομεν τὸν λόγον ἄλλου τινὸς αὐτολεξεί.

8) Τὰ ἀποσιωπητικὰ (. . .), διὰ τῶν ὁποίων σημειοῦται ἢ ἀποσιώπησις λέξεως ἢ λέξεων.

9) Ἡ παράγραφος (§), διὰ τῆς ὁποίας σημειοῦνται τὰ μικρότερα μέρη, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται ὅλον τι σύγγραμμα ἢ κεφάλαιον συγγράμματος.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΥΠΙΚΟΝ

ΤΜΗΜΑ Α΄

ΚΛΙΣΙΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄

1. Μέρη τοῦ λόγου καὶ διαίρεσις αὐτῶν

§ 1. Τὰ διάφορα εἶδη τῶν λέξεων, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται ὁ λόγος, ὀνομάζονται μέρη τοῦ λόγου.

§ 2. Τὰ μέρη τοῦ λόγου εἶναι δέκα, ἤτοι ἄρθρον, (ὄνομα) οὐσιαστικόν, (ὄνομα) ἐπίθετον, ἄντωνυμία, ῥῆμα, μετοχή, πρόθεσις, ἐπίρρημα, σύνδεσμος καὶ ἐπιφώνημα.

§ 3. Ἐκ τῶν μερῶν τοῦ λόγου, τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἢ ἄντωνυμία, τὸ ῥῆμα καὶ ἡ μετοχή λέγονται κλιτά, διότι κλίνονται, ἤτοι μεταβάλλουν τύπον· ἡ δὲ πρόθεσις, τὸ ἐπίρρημα, ὁ σύνδεσμος καὶ τὸ ἐπιφώνημα λέγονται ἄκλιτα, διότι δὲν κλίνονται.

§ 4. α΄) Εἰς ἕκαστον τύπον κλιτῆς λέξεως διακρίνομεν δύο μέρη, ἤτοι τὴν κατάληξιν καὶ τὸ θέμα.

β΄) Κατάληξις λέγεται συνήθως τὸ εἰς τὸ τέλος μεταβλητὸν μέρος τῆς λέξεως.

γ΄) Θέμα λέγεται τὸ μέρος τῆς λέξεως, τὸ ὅποιον μένει, ἂν ἀφαιρέσωμεν τὴν κατάληξιν.

§ 5. Τὸ τελευταῖον γράμμα τοῦ θέματος λέγεται χαρακτήρ.

2. Πρωτικὰ καὶ παρεπόμενα αὐτῶν

§ 6. Τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἢ ἄντωνυμία καὶ ἡ μετοχή ἔχουν γένος, ἀριθμὸν, πτώσιν καὶ κλίσιν.

§ 7. Τὰ γένη εἶναι τρία, ἤτοι τὸ ἀρσενικόν, τὸ θηλυκὸν καὶ τὸ οὐδέτερον.

§ 8. Ἡ ἀρχαία γλῶσσα ἔχει τρεῖς ἀριθμούς, ἤτοι τὸν ἐνικόν, τὸν πληθυντικὸν (τοὺς ὁποίους ἔχει καὶ ἡ νέα γλῶσσα) καὶ τὸν δυϊκόν.

§ 9. Αἱ πτώσεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι πέντε, ἤτοι ἡ ὀνομαστική, ἡ γενική, ἡ δοτική, ἡ αἰτιατική καὶ ἡ κλητική.

§ 10. Ἐκ τῶν πτώσεων ἡ μὲν ὀνομαστική, καὶ κλητική λέγονται ὀρθαί, ἡ δὲ γενική, ἡ δοτική καὶ ἡ αἰτιατική πλάγαι πτώσεις.

§ 11. Αἱ κλίσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι τρεῖς, ἤτοι ἡ πρώτη, ἡ δευτέρα καὶ ἡ τρίτη.

§ 12. α') Ἐκ τῶν κλιτῶν μερῶν τοῦ λόγου τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία καὶ ἡ μετοχή λέγονται πτωτικά, διότι ἔχουν πτώσεις.

β') τὸ γένος, ὁ ἀριθμός, ἡ πτώσις καὶ ἡ κλίσις λέγονται παρεπόμενα τῶν πτωτικῶν.

3. Ὅρισμός καὶ διαίρεσις τῶν οὐσιαστικῶν

§ 13. α') Ὀνόματα οὐσιαστικά ἢ ἀπλῶς οὐσιαστικά λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι φανερῶνουν 1) πρόσωπα ἢ ζῷα ἢ πράγματα καὶ 2) πράξιν ἢ κατάστασιν ἢ ἰδιότητα· ἄνθρωπος, ἵππος, δένδρον — ἐργασία, εὐτυχία, ἐπιμέλεια.

β') Ἐκ τῶν οὐσιαστικῶν ὅσα μὲν φανερῶνουν πρόσωπα ἢ ζῷα ἢ πράγματα λέγονται συγκεκριμένα, ὅσα δὲ φανερῶνουν πράξιν ἢ κατάστασιν ἢ ἰδιότητα λέγονται ἀφηρημένα.

§ 14. Τὰ οὐσιαστικά εἶναι κύρια ἢ προσηγορικά.

α') Κύρια λέγονται τὰ οὐσιαστικά, διὰ τῶν ὁποίων ὀνομάζομεν ἓν ὠρισμένον πρόσωπον ἢ ζῷον ἢ πρᾶγμα πρὸς διάκρισιν αὐτοῦ ἀπὸ ἄλλο ὁμοειδῆ ὄντα· Ἀριστείδης, Ἀθηναί, Ὀλυμπος.

β') Προσηγορικά λέγονται τὰ οὐσιαστικά, διὰ τῶν ὁποίων ὀνομάζομεν ὀλόκληρον τάξιν ὁμοειδῶν προσώπων ἢ ζῳῶν ἢ πραγμάτων· ἄνθρω, πόλις, ὄρος.

Σημ. Πολλὰ οὐσιαστικά ἔχουν δύο γένη (ἀρσενικὸν καὶ θηλυκόν), τὰ ὁποῖα δηλοῦνται διὰ τοῦ αὐτοῦ τύπου· ὁ παῖς—ἡ παῖς, ὁ βοῦς—ἡ βοῦς· ταῦτα λέγονται κοινοῦ γένους ἢ διγενῆ μονοκατάληκτα. Ἄλλα οὐσιαστικά ἔχουν δύο γένη καὶ δύο τύπους πρὸς δῆλωσιν αὐτῶν· ὁ ποιητής—ἡ ποιήτρια, ὁ θεράπων—ἡ θεράπαινα· ταῦτα λέγονται διγενῆ καὶ δικατάληκτα. Πολλὰ δὲ ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν ζῳῶν ἔχουν ἓν μόνον γένος πρὸς δῆλωσιν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ· ὁ λύκος, ἡ ἀλώπηξ· ταῦτα λέγονται ἐπίκοινα.

4. Ἄρθρον

§ 15. Τὸ ἄρθρον κλίνεται ὡς ἐξῆς·

	Ἐνικός			Πληθυντικός		
	ἄρσεν.	θηλ.	οὐδ.	ἄρσεν.	θηλ.	οὐδ.
ὄνομ.	ὁ	ἡ	τὸ	οἱ	αἱ	τὰ
γεν.	τοῦ	τῆς	τοῦ	τῶν	τῶν	τῶν
δοτ.	τῷ	τῇ	τῷ	τοῖς	ταῖς	τοῖς
αἰτ.	τὸν	τὴν	τὸ	τούς	τάς	τὰ

§ 16. Τὸ ἄρθρον δὲν ἔχει κλητικὴν. Συνήθως τίθεται πρὸ τῆς κλητικῆς τῶν ὀνομάτων τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα ὦ.

Σημ. Τὸ ἄρθρον τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ εἶναι καὶ διὰ τὰ τρία γένη τὸ αὐτό· ὄνομ. καὶ αἰτ. τῶ, γεν. καὶ δοτ. τοῖν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄

ΠΡΩΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

§ 1. Ἡ πρώτη κλίσις περιέχει οὐσιαστικά ἄρσενικά, λήγοντα εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς *ας* ἢ εἰς *-ης* καὶ θηλυκά, λήγοντα εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς *-α* ἢ εἰς *-η*.

§ 2. Τὰ οὐσιαστικά τῆς πρώτης κλίσεως κλίνονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν κατὰ τὸ πλεῖστον, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν.

§ 3. Παραδείγματα 1) θηλυκῶν

		α΄) εἰς <i>η</i>			
[θέμα		φωνᾶ-		κωμᾶ-]	
Ἐνικ.	ὄνομ.	ἡ	φωνῆ	ἡ	κώμη
	γεν.	τῆς	φωνῆς	τῆς	κώμης
	δοτ.	τῇ	φωνῇ	τῇ	κώμῃ
	αἰτ.	τὴν	φωνὴν	τὴν	κώμην
	κλητ.	ὦ	φωνῆ	ὦ	κώμη
Πληθ.	ὄνομ.	αἱ	φωναί	αἱ	κῶμαι
	γεν.	τῶν	φωνῶν	τῶν	κωμῶν
	δοτ.	ταῖς	φωναῖς	ταῖς	κώμαις
	αἰτ.	τάς	φωναάς	τάς	κώμας
	κλητ.	ὦ	φωναί	ὦ	κῶμαι

β') εἰς α

	1) α καθαρὸν	2) α μὴ καθαρὸν
[θέμα	οἰκιά-	τραπέζᾱ-]
Ἔνικ. ὄνομ.	ἡ οἰκία	ἡ τράπεζα
γεν.	τῆς οἰκίας	τῆς τραπέζης
δοτ.	τῆ οἰκία	τῆ τραπέζῃ
αἰτ.	τὴν οἰκίαν	τὴν τράπεζαν
κλητ.	ὦ οἰκία	ὦ τράπεζα
Πληθ. ὄνομ.	αἱ οἰκίαι	αἱ τράπεζαι
γεν.	τῶν οἰκιῶν	τῶν τραπέζων
δοτ.	ταῖς οἰκίαις	ταῖς τραπέζαις
αἰτ.	τὰς οἰκίας	τὰς τράπεζας
κλητ.	ὦ οἰκία	ὦ τράπεζαι

§ 4. Παρατηρήσεις περὶ τῶν θηλυκῶν οὐσιαστικῶν τῆς α' κλίσεως.

α') Τὸ α τῶν θηλυκῶν τῆς πρώτης κλίσεως λέγεται καθαρὸν, ἐὰν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη φωνήεν ἢ ρ, μὴ καθαρὸν δέ, ἐὰν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη ἄλλος φθόγγος· οἰκία, γενεά, χώρα — ῥίζα, μούσα.

β') Τὸ καθαρὸν α φυλάττεται εἰς ὅλον τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν.

γ') Τὸ μὴ καθαρὸν α εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ τρέπεται εἰς η' μούσα, μούσης, μούση.

δ') Τὸ μὴ καθαρὸν α εἶναι βραχύ· δόξᾱ.

ε') Τὸ καθαρὸν α εἶναι συνήθως μακρόν· ἡμέρᾱ, οἰκίᾱ, θεᾶ.

Ἐξαιροῦνται καὶ ἔχουν τὸ καθαρὸν α βραχύ

1) τὰ προπαραξύτονα· ἀλήθειᾱ, μάχαιρᾱ, ψάλτριᾱ.

2) τὰ εἰς -ρα δισύλλαβα τὰ ἔχοντα πρὸ τοῦ -ρα δίφθογγον ἢ υ μακρόν· μοῖρᾱ, σφαιρᾱ, σφῆρᾱ — ἀλλὰ αὔρᾱ, λαύρᾱ, σαύρᾱ.

3) τὰ ὀνόματα γοαῖᾱ, μαῖᾱ καὶ μυῖᾱ.

ς') Ἡ λήγουσα τῆς αἰτιατικῆς καὶ κλητικῆς τοῦ ἐνικοῦ τῶν εἰς -α θηλυκῶν εἶναι μακρά μὲν, ἂν καὶ ἡ λήγουσα τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἐνικοῦ εἶναι μακρά, βραχεῖα δέ, ἂν καὶ ἡ λήγουσα τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἐνικοῦ εἶναι βραχεῖα· οἰκίᾱ, οἰκίᾱν, οἰκίᾱ — δόξᾱ, δόξᾱν, δόξᾱ.

§ 5. Παραδείγματα 2) ἀρσενικῶν

		α') εἰς -ας		β') εἰς -ης
	[θέμα	νεανιᾶ-		'Ατρειδᾶ-]
Ἔνικ.	ὄνομ.	ὁ νεανίας	ὁ	'Ατρείδης
	γεν.	τοῦ νεανίου	τοῦ	'Ατρείδου
	δοτ.	τῷ νεανίᾳ	τῷ	'Ατρείδῃ
	αἰτ.	τὸν νεανίαν	τὸν	'Ατρείδην
	κλητ.	ὦ νεανία	ὦ	'Ατρείδη
Πληθ.	ὄνομ.	οἱ νεανίαι	οἱ	'Ατρεῖδαι
	γεν.	τῶν νεανιῶν	τῶν	'Ατρειδῶν
	δοτ.	τοῖς νεανίαις	τοῖς	'Ατρεΐδαις
	αἰτ.	τούς νεανίας	τούς	'Ατρεΐδας
	κλητ.	ὦ νεανίαι	ὦ	'Ατρεΐδαι

§ 6. Παρατηρήσεις περὶ τῶν ἀρσενικῶν οὐσιαστικῶν τῆς α' κλίσεως.

Ἐκ τῶν εἰς -ης σχηματίζουσι τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς α βραχὺ

α') τὰ λήγοντα εἰς -της· ποιητᾶ, πολιτᾶ.

β') τὰ ἐθνικά· Πέρσᾶ.

γ') τὰ εἰς -άρχης, -μέτρης, -πώλης, -τριβῆς καὶ -ώνης σύνθετα· γυμνασιάρχᾶ, γεωμέτρᾶ, ἀροτοπῶλᾶ, παιδοτριβᾶ, τελῶνᾶ.

Σημ. Τὸ ὄνομα δεσπότης (=κύριος) ἔχει κλητικὴν δέσποτᾶ.

§ 7. Γενικαὶ παρατηρήσεις περὶ τῶν οὐσιαστικῶν τῆς α' κλίσεως.

Τῶν οὐσιαστικῶν τῆς πρώτης κλίσεως

α') ἡ γενικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ περισπᾶται· δικῶν, ταμιῶν, ποιητῶν, τραπεζῶν.

β') ἡ κατάληξις -ας ἔχει τὸ α μακρόν, οἰασδήποτε πτώσεως καὶ ἂν εἶναι· ὁ Αἰνεῖᾶς, τῆς χώρᾶς, τοὺς Ἀτρεΐδᾶς, τὰς μουσῆς.

Σημ. 1. Τὰ πλεῖστα πρωτόκλιτα τὰ λήγοντα εἰς -άτης, τὰ εἰς -ίτης καὶ τὸ πρεσβύτης ἔχουσι τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης (α, ι, υ) μακρόν· Σπαρτιᾶται, πολιῖται, πρεσβῦται.

Σημ. 2. Αἱ κατάληξις τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ τῶν πρωτοκλίτων οὐσιαστικῶν εἶναι καὶ διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ διὰ τὸ θηλυκὸν γένος

αὶ αὐταί, ἤτοι ὄνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -α, γεν. καὶ δοτ. -αῖν· νεανία, νεανίαιν—χώρα, χώραιν.

Σημ. 3. Εἰς τὰς καταλήξεις τῶν οὐσιαστικῶν τῆς πρώτης κλίσεως ἔχει συγχωνευθῆ καὶ ὁ χαρακτήρ ᾧ ἢ ᾧ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄

ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΛΙΣΙΣ

§ 1. Ἡ δευτέρα κλίσις περιέχει οὐσιαστικά ἀρσενικά καὶ θηλυκά, τὰ ὅποια λήγουν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς -ος καὶ οὐδέτερα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς -ον.

§ 2. Τὰ οὐσιαστικά τῆς δευτέρας κλίσεως κλίνονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν κατὰ τὸ πλεῖστον, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν.

§ 3. Παραδείγματα.

	α΄) ἀρσενικῶν	β΄) θηλυκῶν	γ΄) οὐδετέρων
[θέμα	ἀνθρωπο-	ὄδο-	μηλο-]
		Ἐνικὸς	
ὄνομ.	ὁ ἄνθρωπος	ἡ ὄδος	τὸ μῆλον
γεν.	τοῦ ἀνθρώπου	τῆς ὁδοῦ	τοῦ μήλου
δοτ.	τῷ ἀνθρώπῳ	τῇ ὁδῷ	τῷ μῆλῳ
αἰτ.	τὸν ἄνθρωπον	τὴν ὁδὸν	τὸ μῆλον
κλητ.	ὦ ἄνθρωπε	ὦ ὄδῃ	ὦ μῆλον

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	οἱ ἄνθρωποι	αἱ ὁδοὶ	τὰ μῆλα
γεν.	τῶν ἀνθρώπων	τῶν ὁδῶν	τῶν μῆλων
δοτ.	τοῖς ἀνθρώποις	ταῖς ὁδοῖς	τοῖς μῆλοις
αἰτ.	τούς ἀνθρώπους	τάς ὁδοὺς	τὰ μῆλα
κλητ.	ὦ ἄνθρωποι	ὦ ὁδοὶ	ὦ μῆλα

§ 4. Παρατηρήσεις περὶ τῶν οὐσιαστικῶν τῆς β΄ κλίσεως.

1) Ἡ κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν ἔχει ἐνίστη καὶ τύπον τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἐνικοῦ· ὦ λόγος, ὦ ὄδος.

2) Τῶν οὐδετέρων τῆς δευτέρας κλίσεως ἡ ὀνομαστικὴ, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ ἐκάστου ἀριθμοῦ ἔχουν τὸν αὐτὸν τύπον.

3) Τὸ α εἰς τὸ τέλος τῶν οὐδετέρων εἶναι βραχύ· μῆλᾰ.

Σημ. 1. Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν οὐσιαστικῶν τῆς δευτέρας κλίσεως ἔχει τὰς ἐξῆς καταλήξεις· ὄνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -ω—γεν. καὶ δοτ. -οιν· ἀνθρώπω, ἀνθρώποιν—δώρω, δώροιιν.

Σημ. 2. Εἰς τὰς καταλήξεις τῶν οὐσιαστικῶν τῆς δευτέρας κλίσεως ἔχει συγχωνευθῆ καὶ ὁ χαρακτήρ ο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

1. Συνηρημένα οὐσιαστικά τῆς Α' κλίσεως

§ 1. Οὐσιαστικά τινα τῆς πρώτης κλίσεως, τὰ ὅποια ἔχουν θέμα εἰς -αα ἢ -εα, συναϊροῦνται εἰς ἕνα τὰς πτώσεις· διὰ τοῦτο ταῦτα ὀνομάζονται **συνηρημένα**· μνά (μνάο), συκῆ (συκέα).

§ 2. Ταῦτα ἔχουν καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν τὰς καταλήξεις τῶν ἀσυναϊρέτων τύπων. Ἐξαιρέσεις τοῦτου γίνονται εἰς τὸ -εα, τὸ ὅποιον συναϊρεῖται εἰς η μόνον εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν.

§ 3. Παραδείγματα α') θηλυκῶν

	[θέμα	μνά—(μναα—)	συκῆ—(συκεα—)
Ἐνικ. ὄνομ.	ἡ	μνά (μνάα)	συκῆ (συκέα)
γεν.	τῆς	μνάς (μνάας)	συκῆς (συκέας)
δοτ.	τῇ	μνά (μνάα)	συκῇ (συκέα)
αἰτ.	τὴν	μνάν (μνάαν)	συκῆν (συκέαν)
κλητ.	ὦ	μνά (μνάα)	συκῆ (συκέα)
Πληθ. ὄνομ.	αἱ	μναῖ (μνάαι)	συκαῖ (συκέαι)
γεν.	τῶν	μνῶν (μνάων)	συκῶν (συκέων)
δοτ.	ταῖς	μναῖς (μνάαις)	συκαῖς (συκέαις)
αἰτ.	τάς	μνάς (μνάας)	συκάς (συκέας)
κλητ.	ὦ	μναῖ (μνάαι)	συκαῖ (συκέαι)

β') ἀρσενικῶν

	[θέμα	Ἐρμη—(Ἐρμεα—)]		
	Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς	
ὄνομ.	ὁ	Ἐρμῆς (Ἐρμέας)	οἱ	Ἐρμαῖ (Ἐρμέαι)
γεν.	τοῦ	Ἐρμοῦ (Ἐρμέου)	τῶν	Ἐρμῶν (Ἐρμέων)
δοτ.	τῷ	Ἐρμῆ (Ἐρμέα)	τοῖς	Ἐρμαῖς (Ἐρμέαις)
αἰτ.	τὸν	Ἐρμῆν (Ἐρμέαν)	τούς	Ἐρμάς (Ἐρμέας)
κλητ.	ὦ	Ἐρμῆ (Ἐρμέα)	ὦ	Ἐρμαῖ (Ἐρμέαι)

Οὕτω κλίνονται καὶ τὰ ἐξ᾽ἧς: Ἀθηνᾶ, Ναυσικᾶ, γαλή, ἄλω-
πεκῆ (=δέρμα ἄλωπεκος), λεοντῆ (=δέρμα λέοντος), κυνῆ(=δέρμα
κυνός), γῆ, ἄμυγαλῆ, ῥοδῆ, Ἀπελλῆς.

2. Συνηρημένα οὐσιαστικά τῆς Β' κλίσεως

§ 4. Οὐσιαστικά τινὰ τῆς δευτέρας κλίσεως, τὰ ὅποια ἔχουν
θέμα εἰς -εο ἢ -οο, συναῖρονται εἰς ἑλας τὰς πτώσεις· διὰ τοῦτο
ταῦτα ὀνομάζονται συνηρημένα· ὄστουν (ὄστέον), πλοῦς (πλόος).

§ 5. Καὶ τὰ δευτερόκλιτα συνηρημένα οὐσιαστικά ἔχουν, ὅπως
καὶ τὰ πρωτόκλιτα, καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν τὰς καταλήξεις τῶν
ἀσυναιρέτων τύπων. Ἐξαίρεσις τοῦτου γίνεται εἰς τὴν ὀνομαστικὴν
καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικού, ὅπου τὸ εο καὶ οο συναῖρονται εἰς ου.

§ 6. Παραδείγματα

	[θέμα	πλου—(πλοο)	ὄστου—(ὄστεο-)]
Ἐνικ.	ὄνομ.	ὁ πλοῦς (πλόος)	τὸ ὄστουν (ὄστέον)
	γεν.	τοῦ πλοῦ (πλόου)	τοῦ ὄστοῦ (ὄστέου)
	δοτ.	τῷ πλῷ (πλόω)	τῷ ὄστῳ (ὄστέω)
	αἰτ.	τὸν πλοῦν (πλόον)	τὸ ὄστουν (ὄστέον)
Πληθ.	ὄνομ.	οἱ πλοῖ (πλόοι)	τὰ ὄστᾶ (ὄστέα)
	γεν.	τῶν πλῶν (πλόων)	τῶν ὄστῶν (ὄστέων)
	δοτ.	τοῖς πλοῖς (πλόοις)	τοῖς ὄστοις (ὄστέοις)
	αἰτ.	τοὺς πλοῦς (πλόους)	τὰ ὄστᾶ (ὄστέα)

Σημ. 1. Τὰ συνηρημένα οὐσιαστικά τῆς δευτέρας κλίσεως δὲν
ἔχουν κλητικὴν. Ἐπίσης δὲν ἔχουν δοτικὸν ἀριθμὸν.

Σημ. 2. Οὕτω κλίνονται καὶ τὰ ἐξ᾽ἧς: νοῦς (νόος), ῥοῦς (ῥόος),
θροῦς (θρόος), κανοῦν (κάνεον)=κάνιστρον.

Τὸ οὐσιαστικὸν κανοῦν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν
τοῦ ἐνικού καὶ πληθυντικοῦ τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγοῦσης παρὰ τὸν
κανόνα (κεφ. Δ' § 3, α').

3. Ἀττικὴ δευτέρα κλίσις

§ 7. Ἡ ἀττικὴ δευτέρα κλίσις περιλαμβάνει οὐσιαστικά τινὰ
ἀρσενικά καὶ θηλυκά, τὰ ὅποια λήγουν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ
νικού εἰς -ως· ὁ νεῶς (=ναός), ὁ λεῶς (=λαός), ἡ Κέως.

§ 8. Παραδείγματα

	[θέμα		λεω-		Μενέλεω-]
Ένικ.	ὄνομ.	ὁ	λεῶς	ὁ	Μενέλεως
	γεν.	τοῦ	λεῶ	τοῦ	Μενέλεω
	δοτ.	τῷ	λεῶ	τῷ	Μενέλεω
	αἰτ.	τόν	λεῶν	τόν	Μενέλεων
	κλητ.	ὦ	λεῶς	ὦ	Μενέλεως
Πληθ.	ὄνομ.	οἱ	λεῶ		
	γεν.	τῶν	λεῶν		
	δοτ.	τοῖς	λεῶς		
	αἰτ.	τούς	λεῶς		
	κλητ.	ὦ	λεῶ		

Σημ. Δυϊκός ὄνομ. καὶ αἰτ. λεῶ, γεν. καὶ δοτ. λεῶν.

§ 9. Παρατηρήσεις.

α') Τὰ οὐσιαστικά τῆς ἀττικῆς δευτέρας κλίσεως ἔχουν ἐν τῇ καταλήξει ω εἰς ἕλας τὰς πτώσεις.

β') Ὅπου εἰς τὰς κοινὰς καταλήξεις ὑπάρχει ι (οι, οἰς, οἰν), τοῦτο ὑπογράφεται ὑπὸ τὸ ω.

γ') Τὰ οὐσιαστικά τῆς ἀττικῆς δευτέρας κλίσεως τονίζονται εἰς ἕλας τὰς πτώσεις, ἔπου καὶ ἔπως ἢ ὀνομαστικῇ τοῦ ἐνικοῦ· ὁ Μενέλεως, τοῦ Μενέλεω κλπ., ὁ λεῶς, τοῦ λεῶ κλπ., ὁ ταῶς, τοῦ ταῶ κλπ.

δ') Τὰ εἰς -εως ὑπερδυσύλλαθα τονίζονται ἐπὶ τῆς προπαραληγουσῆς παρὰ τὸν κανόνα (κεφ. Γ', 2, 2).

ε') Οὐσιαστικά τινα τῆς ἀττικῆς δευτέρας κλίσεως σχηματίζουν τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς -ω (χωρὶς ν) τὸν Ἄθω, τὸν Μίνω, τὴν ἄλω. Τὸ δὲ οὐσιαστικὸν ἕως (=αὐγή) σχηματίζει τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ πάντοτε χωρὶς ν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΤΡΙΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

§ 1. Ἡ τρίτη κλίσις περιέχει οὐσιαστικά καὶ τῶν τριῶν γενῶν.

§ 2. Τὰ οὐσιαστικά τῆς τρίτης κλίσεως ἔχουν εἰς τὰς πλα-

γίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς ὅλας τὰς πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ μίαν συλλαβὴν περισσοτέραν ἀπὸ τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ διὰ τοῦτο λέγονται περιπτοσύλλαβα.

§ 3. Ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ τῶν οὐσιαστικῶν τῆς τρίτης κλίσεως λήγει εἰς ἓν ἐκ τῶν συμφώνων ν, ρ, σ, ξ, ψ ἢ εἰς ἓν ἐκ τῶν φωνηέντων α, ι, υ, ω.

§ 4. Τὸ θέμα τῶν οὐσιαστικῶν τῆς τρίτης κλίσεως συνήθως εὐρίσκεται, ἂν ἀπὸ τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ ἀφαιρεθῇ ἡ κατάληξις.

§ 5. Τὰ οὐσιαστικά τῆς τρίτης κλίσεως διαιροῦνται κατὰ τὸν χαρακτῆρα εἰς συμφωνόληκτα καὶ εἰς φωνηεντόληκτα.

Α' Σ Υ Μ Φ Ω Ν Ο Λ Η Κ Τ Α

§ 6. Ἐκ τῶν συμφωνόληκτων οὐσιαστικῶν τῆς τρίτης κλίσεως

α') ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα ἄφωνον, λέγονται ἀφωνόληκτα·

β') ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα ὑγρὸν (λ, ρ), λέγονται ὑγρόληκτα, ὅσα δὲ τὸ ἔνρινον ν, ἔνρινόληκτα·

γ') ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα σ, λέγονται σιγμόληκτα.

1. Ἄφωνόληκτα

§ 7. Παραδείγματα 1) ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν

Ἐνικὸς

ὄνομ.	ὁ	κόραξ	Ἄραψ	ἡ	πατρίς	ἔρις
γεν.	τοῦ	κόρακ-ος	Ἄραβ-ος	τῆς	πατρίδ-ος	ἔριδ-ος
δοτ.	τῷ	κόρακ-ι	Ἄραβ-ι	τῇ	πατρίδ-ι	ἔριδ-ι
αἰτ.	τὸν	κόρακ-α	Ἄραβ-α	τὴν	πατρίδ-α	ἔριν
κλητ.	ὦ	κόραξ	Ἄραψ	ὦ	πατρίς	ἔρι

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	οἱ	κόρακ-ες	Ἄραβ-ες	αἱ	πατρίδ-ες	ἔριδ-ες
γεν.	τῶν	κοράκ-ων	Ἄράβ-ων	τῶν	πατρίδ-ων	ἔριδ-ων
δοτ.	τοῖς	κόραξι	Ἄραψι	ταῖς	πατρίσι	ἔρισι
αἰτ.	τοὺς	κόρακ-ας	Ἄραβ-ας	τὰς	πατρίδ-ας	ἔριδ-ας
κλητ.	ὦ	κόρακ-ες	Ἄραβ-ες	ὦ	πατρίδ-ες	ἔριδ-ες

Ἑνικὸς

ὄνομ.	ὄ	ἱμάς	γίγας	γέρον
γεν.	τοῦ	ἱμάντ-ος	γίγαντ-ος	γέροντ-ος
δοτ.	τῷ	ἱμάντ-ι	γίγαντ-ι	γέροντ-ι
αἰτ.	τόν	ἱμάντ-α	γίγαντ-α	γέροντ-α
κλητ.	ὦ	ἱμάς	γίγαν	γέρον

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	οἱ	ἱμάντ-ες	γίγαντ-ες	γέροντ-ες
γεν.	τῶν	ἱμάντ-ων	γιγάντ-ων	γερόντ-ων
δοτ.	τοῖς	ἱμάσι	γίγασι	γέρουσι
αἰτ.	τούς	ἱμάντ-ας	γίγαντ-ας	γέροντ-ας
κλητ.	ὦ	ἱμάντ-ες	γίγαντ-ες	γέροντ-ες

§ 8. Παρατηρήσεις περὶ τῶν ἀφωνολήκτων οὐσιαστικῶν τῆς τρίτης κλίσεως.

α') Τὰ ἀφωνολήκτα ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ σχηματίζουσι τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ μὲ τὴν κατάληξιν *ς*. Μετὰ τὴν πρόσληψιν τοῦ *ς* γίνονται αἱ ἑξῆς μεταβολαί.

1) οὐρανισκόφωνον (κ, γ, χ) μετὰ τοῦ *ς* ἐνοῦται εἰς *ξ*· κόραξ (κορακ-ς), μᾶστιξ (μαστιγ-ς), βῆξ (βηχ-ς)·

2) χειλόφωνον (π, β, φ) μετὰ τοῦ *ς* ἐνοῦται εἰς *ψ*· κώνωψ (κωνωπ-ς), Ἄραψ (Ἀραβ-ς)·

3) ὀδοντόφωνον (τ, δ, θ,) πρὸ τοῦ *ς* ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτὸ καὶ ἔπειτα ἀπλοποιεῖται τὸ *σσ*· ἐσθῆς (ἐσθητ-ς, πατρίς (πατριδ-ς), ὄρνις (ὀρνιθ-ς). Ἐάν δὲ πρὸ τοῦ ὀδοντοφώνου τὸ ὑπάρχη ν, ἀποβάλλεται καὶ τοῦτο μετὰ τοῦ τ· τότε δὲ τὰ πρὸ τοῦ ἀποβαλλομένου ντ βραχέα φωνήεντα ἐκτείνονται ἀναπληρωτικῶς, τὸ μὲν α βραχὺ εἰς α μακρόν, τὸ δὲ ο εἰς ου· γίγας (γιγάντ-ς), ὀδοὺς (ὀδοντ-ς).

Αἱ ἴδιαι μεταβολαί γίνονται καὶ εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ.

Σημ. Ἀναπληρωτικὴ ἔκτασις λέγεται ἡ μεταβολὴ βραχέος φωνήεντος εἰς μακρόν ἢ δίφθογγον, ἢ γινομένη πρὸς ἀναπλήρωσιν ἀποβληθέντος ὕγραυ ἢ ἐνρίνου ἢ ν μετὰ ὀδοντοφώνου.

β') Τὰ οὐσιαστικά εἰς -ων (γεν. -οντος) σχηματίζουσι τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἐκ μακροῦ θέματος εἰς -ωντ· λέων (λεωντ-).

γ') Τὰ εἰς -ις βαρύτερα ὀδοντοφωνόληκτα (γεν. -ιτος, -ιδος, -ιθος) σχηματίζουν τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ μὲ τὴν κατάληξιν -ν· χάρις, χάριτος, χάριν—ἔρις, ἔριδος, ἔριν—ὄρνις, ὄρνιθος, ὄρνιν.

Σημ. Τὰ εἰς -ις (γεν. -ιδος) ὀξύτονα, ἔχουν τὸ ι βραχύ. Ἐκ τῶν ἐξαρουμένων τὰ συνηθέστερα εἶναι τὰ ἐξῆς· ἀψίς, βλεφαρίς, κηλίς, κνημίς, νησίς, σφραγίς, χειρίς.

δ') Ἡ κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν ἀφω-
 γολήκτων ἔχει τὸν τύπον τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἐνικοῦ· ὦ φύλαξ,
 ὦ πατρίς, ὦ ποῦς. Ἄλλὰ 1) τῶν βαρυτόνων ὀδοντοφωνόληκτων
 εἰς -ων, -ις καὶ -ας καὶ 2) τῶν οὐσιαστικῶν παῖς καὶ τυραννίς ἢ
 κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ ἔχει τὸν τύπον τοῦ θέματος· ὦ λέων, ὦ νεᾶνι,
 ὦ γίγαν, ὦ παῖ, ὦ τυραννί.

Σημ. 1. Τοῦ ὀνόματος ποῦς (γεν. ποδός) ἢ ὀνομαστικῆ τοῦ
 ἐνικοῦ σχηματίζεται ἐκ τοῦ μικροῦ θέματος ποιδ-, τοῦ δὲ ἁλώπηξ
 (γεν. ἁλώπεκος) ἐκ τοῦ μικροῦ θέματος ἁλωπηκ-.

Σημ. 2. Τὸ ὄνομα θριξ κλίνεται ὡς ἐξῆς· ἢ θριξ, τῆς τριχός,
 τῆ τριχί, τὴν τριχα, ὦ θριξ— αἱ τριχες, τῶν τριχῶν, ταῖς θριξί,
 τὰς τριχας, ὦ τριχες.

§ 9. Παράδειγμα 2) οὐδετέρων

Ἐνικ.	ὄνομ.	τὸ	κτῆμα	Πληθ.	τὰ	κτῆματ-α
	γεν.	τοῦ	κτῆματ-ος		τῶν	κτῆματ-ων
	δοτ.	τῷ	κτῆματ-ι		τοῖς	κτῆμασι
	αἰτ.	τὸ	κτῆμα		τὰ	κτῆματ-α
	κλητ.	ὦ	κτῆμα		ὦ	κτῆματ-α

§ 10. Παρατηρήσεις.

α') Καὶ τῶν τριτοκλίτων οὐδετέρων ἢ ὀνομαστικῆ, αἰτιατικῆ
 καὶ κλητικῆ ἐκάστου ἀριθμοῦ ἔχουν τὸν αὐτὸν τύπον.

β') Τὰ ἀφωλόληκτα οὐδέτερα σχηματίζουν τὴν ὀνομαστικὴν
 τοῦ ἐνικοῦ ἐκ τοῦ θέματος, ἀποβάλλοντα τὸ εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ
 ἀφωνον (ἢ τὰ ἀφωνα)· σῶμα (σωματ-), γάλα (γαλακτ-).

§ 11. Αἱ κατάληξεις τῶν πλαγίων πτώσεων ι, α, ας τῆς τρί-
 τῆς κλίσεως κανονικῶς εἶναι βραχεῖαι.

2. Ὑγράληκτα καὶ ἐνρινόληκτα

§ 12. Παραδείγματα

		Ἑνικὸς		
ὄνομ.	ὁ	ῥήτωρ	κρατῆρ	ἄηρ
γεν.	τοῦ	ῥήτορ-ος	κρατῆρ-ος	ἄερ-ος
δοτ.	τῷ	ῥήτορ-ι	κρατῆρ-ι	ἄερ-ι
αἰτ.	τόν	ῥήτορ-α	κρατῆρ-α	ἄερ α
κλητ.	ὦ	ῥήτορ	κρατῆρ	ἄηρ

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	οἱ	ῥήτορ-ες	κρατῆρ-ες
γεν.	τῶν	ῥητόρ-ων	κρατήρ-ων
δοτ.	τοῖς	ῥήτορ-σι	κρατῆρ-σι
αἰτ.	τούς	ῥήτορ-ας	κρατῆρ-ας
κλητ.	ὦ	ῥήτορ-ες	κρατῆρ-ες

Ἑνικὸς

ὄνομ.	ὁ	χειμῶν	ἠγεμῶν	τέκτων
γεν.	τοῦ	χειμῶν-ος	ἠγεμόν-ος	τέκτων ος
δοτ.	τῷ	χειμῶν-ι	ἠγεμόν-ι	τέκτων-ι
αἰτ.	τόν	χειμῶν-α	ἠγεμόν-α	τέκτων-α
κλητ.	ὦ	χειμῶν	ἠγεμῶν	τέκτων

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	οἱ	χειμῶν-ες	ἠγεμόν-ες	τέκτων-ες
γεν.	τῶν	χειμών-ων	ἠγεμόν-ων	τεκτόν-ων
δοτ.	τοῖς	χειμῶσι	ἠγεμόσι	τέκτοσι
αἰτ.	τούς	χειμῶν-ας	ἠγεμόν-ας	τέκτων-ας
κλητ.	ὦ	χειμῶν-ες	ἠγεμόν-ες	τέκτων-ες

Ἑνικὸς

ὄνομ.	ὁ	σώλην	ποιμήν	παιάν
γεν.	τοῦ	σώλην-ος	ποιμέν-ος	παιάν-ος
δοτ.	τῷ	σώλην-ι	ποιμέν-ι	παιάν-ι
αἰτ.	τόν	σώλην-α	ποιμέν-α	παιάν-α
κλητ.	ὦ	σώλην	ποιμήν	παιάν

Πληθυντικός

ὄνομ.	οἱ	σωλῆν-ες	ποιμέν-ες	παιᾶν-ες
γεν.	τῶν	σωλήν-ων	ποιμέν-ων	παιάν-ων
δοτ.	τοῖς	σωλήσι	ποιμέσι	παιᾶσι
αἰτ.	τούς	σωλήν-ας	ποιμέν-ας	παιᾶν-ας
κλητ.	ὧ	σωλήν-ες	ποιμέν-ες	παιᾶν-ες

Ἐνικός	ὄνομ.	ἡ	ἄκτις	ῥίς
	γεν.	τῆς	ἄκτιν-ος	ῥιν-ός
	δοτ.	τῇ	ἄκτιν-ι	ῥιν-ι
	αἰτ.	τήν	ἄκτιν-α	ῥιν-α
	κλητ.	ὧ	ἄκτις	ῥίς

Πληθ.	ὄνομ.	αἱ	ἄκτιν-ες	ῥιν-ες
	γεν.	τῶν	ἄκτιν-ων	ῥιν-ῶν
	δοτ.	ταῖς	ἄκτισι	ῥισί
	αἰτ.	τάς	ἄκτιν-ας	ῥιν-ας
	κλητ.	ὧ	ἄκτιν-ες	ῥιν-ες

Σημ. Τὸ ὄνομα ὁ κτεῖς = κτένι κλίνεται ὡς ἐξῆς· ὁ κτεῖς, τοῦ κτενός, τῶ κτενί, τὸν κτένα, ὧ κτεῖς - οἱ κτένες, τῶν κτενῶν, τοῖς κτεσί, τοὺς κτένας, ὧ κτένες.

§ 13. Παρατηρήσεις περὶ τῶν ὑγορλήκτων καὶ ἐνρινολήκτων οὐσιαστικῶν τῆς τρίτης κλίσεως.

α') Τῶν ὑγορλήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν

1) ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ τῶν μὲν ἐχόντων δύο θέματα ἔχει τὸν τύπον τοῦ μακροῦ θέματος, τῶν δὲ ἐχόντων ἓν μόνον θέμα ἔχει τὸν τύπον τοῦ θέματος, τῶν δὲ ἐχόντων θέμα λήγον εἰς -ιν σχηματίζεται διὰ τῆς προσλήψεως τῆς καταλήξεως ς καὶ ἀποβολῆς τοῦ ν πρὸ τοῦ ς· ῥήτορ (ῥήτορος), λιμὴν (λιμένος), ἡγεμῶν (ἡγεμόνος), αἶηρ (αἶρος), σωλήν (σωλήνος), χειμῶν (χειμῶνος), ἄκτις (ἄκτινος).

2) ἡ κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ τῶν μὲν βαρυτόνων εἰς -ωρ (γεν. -ορος) καὶ -ων (γεν. -ονος) ἔχει τὸν τύπον τοῦ βραχέος (εἰς -ορ, -ον) θέματος αὐτῶν, ἔλων δὲ τῶν ἄλλων τὸν τύπον τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἐνικοῦ· ὧ ῥήτορ, ὧ τέκτον—ὧ κρατήρ, ὧ χειμῶν, ὧ ἡγεμῶν, ὧ ποιμήν, ὧ σωλήν, ὧ Ἑλλήν, ὧ ἄκτις, ὧ παιάν.

β') Εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τῶν ἐνρινολήκτων ὁ χαρκτηρ ν ἀποβάλλεται πρὸ τοῦ σ· λιμέσι (λιμεν-σι).

γ') Τῶν οὐδετέρων ὑγρολήκτων ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ ἔχει τὸν τύπον τοῦ θέματος· νέκταρ (θέμ. νεκταρ-).

§ 14. Ὑγρόληκτον μὲ χαρακτηριστῆρα λ εἶναι μόνον τὸ ὄνομα ὁ ἄλς=τὸ ἄλας, τὸ ὁποῖον κλίνεται ὡς ἐξῆς· ὁ ἄλς, τοῦ ἄλός, τῶ ἄλί, τὸν ἄλα, ᾧ ἄλς—οἱ ἄλες, τῶν ἄλῶν, τοῖς ἄλσί, τοὺς ἄλας, ᾧ ἄλες.

§ 15. Ὑγρόληκτα συγκοπτόμενα. Ἐκ τῶν ὑγρολήκτων τὰ ὀνόματα πατήρ (θ. πατερ-), μήτηρ (θ. μητερ-), θυγάτηρ (θ. θυγατερ-), γαστήρ (θ. γαστερ-), Δημήτηρ (θ. Δημητερ-) καὶ ἀνὴρ (θ. ἀνερ-) πάσχουν κατὰ τὴν κλίσειν συγκοπὴν τοῦ πρὸ τοῦ χαρακτηριστῆρος φωνήεντος ε καὶ διὰ τοῦτο λέγονται συγκοπτόμενα.

Παράδειγμα.

	[θέμα	πατερ- (πατρ-)]		
Ἐνικός ὄνομ.	ὁ	πατήρ	Πληθ.	οἱ πατέρ-ες
γεν.	τοῦ	πατρ-ός		τῶν πατέρ-ων
δοτ.	τῶ	πατρ-ι		τοῖς πατρῶ-σι
αἰτ.	τὸν	πατέρ-α		τοὺς πατέρ-ας
κλητ.	ὦ	πάτερ		ὦ πατέρ-ες

§ 16. Παρατηρήσεις περὶ τῶν συγκοπτομένων ὑγρολήκτων.

α') Τὰ ὀνόματα πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ καὶ γαστήρ πάσχουν συγκοπὴν τοῦ πρὸ τοῦ χαρακτηριστῆρος ε εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, τὸ ὄνομα Δημήτηρ εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ, τὸ δὲ ὄνομα ἀνὴρ εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς ἕλας τὰς πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ δούκοῦ).

β') Εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τῶν συγκοπτομένων ὑγρολήκτων ἀνεπτύχθη μεταξὺ τοῦ συγκεκριμένου θέματος καὶ τῆς καταλήξεως -σι ἐν α βραχύ, τὸ ὁποῖον τονίζεται· πατρῶσι, μητρῶσι, θυγατρῶσι, γαστρῶσι.

Σημ. Κατὰ τὰ συγκοπτόμενα σχηματίζει τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ καὶ τὸ ὄνομα ἀστήρ· ἀστρῶσι.

γ') Τὸ πατήρ, ἀνὴρ καὶ θυγάτηρ εἰς τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἀναδιβάξουν τὸν τόνον· πάτερ, ἀνερ, θύγατερ, τὸ δὲ Δημήτηρ καὶ εἰς τὴν γενικὴν, δοτικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ· Δήμητρος, Δήμητροι, Δήμητρα, Δήμητερ.

Σημ. 1. Κατὰ τὰ συγκοπτόμενα σχηματίζει τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὸ ὄνομα σωτήρ· σῶτερ.

Σημ. 2. Ἡ κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ὀνόματος γαστήρ ἔχει τὸν τύπον τῆς ὀνομαστικῆς ᾧ γαστήρ.

δ') Εἰς τὸ ἀνήρ μετὰ τὴν συγκοπὴν τοῦ ε ἀνεπτύχθη χάριν εὐφωνίας ἐν δ μεταξὺ τοῦ ν καὶ τοῦ ρ· ἀνερ-, ἀνρ-, ἀνδρ-.

5. Σιγμόληκτα

§ 17. Σιγμόληκτα οὐσιαστικὰ τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι:

α') τὰ εἰς -ος οὐδέτερα· τὸ γένος, τὸ ὄρος.

β') κύρια ὀνόματα εἰς -ης, γεν. -ους· Σωκράτης, Σωκράτους — Ἡρακλῆς, Ἡρακλέους·

γ') τὰ εἰς -ας οὐδέτερα πέρας (=τέλος), τέρας (=θαῦμα), κρέας, κέρασ, γῆρας καὶ γέρας (=βραβεῖον).

δ') τὸ ὄνομα ἡ αἰδῶς (=ἐντροπή).

α') Οὐδέτερα εἰς -ος

§ 18. α') Τὰ εἰς -ος οὐδέτερα οὐσιαστικὰ τῆς τρίτης κλίσεως ἔχουν θέμα εἰς -εσ· γένος (θέμα γενεσ-).

β') Ταῦτα κλίνονται διὰ τῆς προσαρτήσεως εἰς τὸ θέμα τῶν γνωστῶν καταλήξεων τῶν τριτοκλίτων οὐδετέρων (κεφ. I, § 9)· ἐνικ. -ος, -ι· πληθ. -α, -ων, -σι.

§ 19. Παραδείγματα

	[θέμα	βελεσ-		χρεεσ-]
Ἐνικ.	ὄνομ.	τὸ βέλος		χρόος
	γεν.	τοῦ βέλους	(βέλεσ-ος)	χρόους (χρέεσ-ος)
	δοτ.	τῷ βέλει	(βέλεσ-ι)	χρέει (χρέεσ-ι)
	αἰτ.	τὸ βέλος		χρόος
	κλητ.	ᾧ βέλος		χρόος
Πληθ.	ὄνομ.	τὰ βέλη	(βέλεσ-α)	χρέα (χρέεσ-α)
	γεν.	τῶν βελῶν	(βελέσ-ων)	χρεῶν (χρέεσ-ων)
	δοτ.	τοῖς βέλεσι	(βέλεσ-σι)	χρέεσι (χρέεσ-σι)
	αἰτ.	τὰ βέλη		χρέα
	κλητ.	ᾧ βέλη		χρέα

§ 20. Παρατηρήσεις περὶ τῶς εἰς -ος οὐδετέρων οὐσιαστικῶν τῆς τρίτης κλίσεως.

α') Τὰ εἰς -ος οὐδέτερα οὐσιαστικὰ τῆς τρίτης κλίσεως σχηματίζουν τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἐκ τοῦ θέματος διὰ τροπῆς τοῦ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος ε εἰς θ· βέλος (θ. βελεσ-).

β') Ὁ χαρακτήρ σ, ἔταν εὐρίσκεται κατὰ τὴν κλίσειν μεταξὺ φωνηγέντων, ἀποβάλλεται. Τὰ μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ σ συναντῶ-

μενα φωνήεντα συναιροῦνται, ἦτοι τὸ ε-ο εἰς ου, τὸ ε-ι εἰς ει, τὸ ε-α εἰς η (ἐὰν προηγῆται ὅμως ἄλλο ε, εἰς ᾱ) καὶ τὸ ε-ω εἰς ω.

γ') Τῆς γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ εὐρίσκονται καὶ ἀσυναίρετοι τύποι: χειλέων, ἀνθέων (καὶ ἀνθῶν), κερδέων (καὶ κερδῶν), ὀρέων (καὶ ὀρῶν).

δ') Εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ἔγινε ἀπλοποίησης τοῦ διπλοῦ σ' γένεσι (γένεσ-σι).

β') Κύρια ὀνόματα εἰς -ης, γεν. -ους

§ 21. α') Τὰ εἰς -ης, γεν. -ους κύρια ὀνόματα ἔχουν δύο θέματα, ἦτοι ἓν θέμα μακρὸν εἰς -ης καὶ ἄλλο βραχὺ εἰς -εσ' καὶ ἀπὸ μὲν τὸ μακρὸν θέμα σχηματίζεται ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ, ἀπὸ δὲ τὸ βραχὺ ὅλαι αἱ ἄλλαι πτώσεις.

β') Κατὰ τὴν κλίσει τῶν ὀνομάτων τούτων γίνονται αἱ ἴδιαι μεταβολαί, αἱ ὅποιαι γίνονται καὶ κατὰ τὴν κλίσει τῶν εἰς -ος οὐδετέρων.

§ 22. Παραδείγματα

ὄνομ.	ὁ Σωκράτης	Περικλῆς (Περικλέης)
γεν.	τοῦ Σωκράτους (Σωκράτεσ-ος)	Περικλέους (Περικλέεσ-ος)
δοτ.	τῷ Σωκράτει (Σωκράτεσ-ι)	Περικλεῖ (Περικλέεσ-ι, ἐ-ει)
αἰτ.	τὸν Σωκράτη (Σωκράτεσ-α)	Περικλέα (Περικλέεσ-α)
κλητ.	ὦ Σώκρατες	Περικλεῖς (Περικλέες)

§ 23. Παρατηρήσεις περὶ τῶν εἰς -ης, γεν. -ους κυρίων ὀνομάτων.

α') Τὰ εἰς -ης γεν. -ους κύρια ὀνόματα εἰς τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ, ἀνατιθέσκει τὸν τόνον.

β') Τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουν τὰ εἰς -ης γεν. -ους κύρια ὀνόματα, πλὴν τῶν εἰς -κλῆς, καὶ μὲν ν εἰς τὸ τέλος κατ' ἀναλογίαν τῶν εἰς -ης πρωτοκλίτων Δημοσθένην.

γ') Τὰ εἰς -κλῆς συναιροῦνται εἰς ὅλας τὰς πτώσεις, εἰς δὲ τὴν δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ πάσχουν διπλῆν συναίρεσιν.

δ') Τὰ εἰς -κλῆς εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ συναιροῦν τὸ ε-α εἰς α, διότι προηγεῖται ε (πρβλ. § 19, β').

γ') Οὐδέτερα εἰς -ας

§ 24. Παραδείγματα

		[θέμα περασ- και περατ-	κρεασ-]
Ἔνικ.	ὄνομ.	τὸ πέρας	τὸ κρέας
	γεν.	τοῦ πέρατ-ος	τοῦ κρέως (κρέασ-ος)
	δοτ.	τῷ πέρατ-ι	τῷ κρέα (κρέασ-ι)
	αἰτ.	τὸ πέρας	τὸ κρέας
	κλητ.	ὦ πέρας	ὦ κρέας
Πληθ.	ὄνομ.	τὰ πέρατ-α	τὰ κρέα (κρέασ-α)
	γεν.	τῶν περάτ-ων	τῶν κρεῶν (κρεάσ-ων)
	δοτ.	τοῖς πέρασι	τοῖς κρέασι (κρέασ-σι)
	αἰτ.	τὰ πέρατ-α	τὰ κρέα (κρέασ-α)
	κλητ.	ὦ πέρατ-α	ὦ κρέα (κρέασ-α)

§ 25. Κατὰ τὸ πέρας κλίνεται καὶ ὁ ἐνικός τοῦ ὀνόματος τέρας, κατὰ δὲ τὸ κρέας κλίνονται τὰ ὀνόματα τὸ γῆρας καὶ τὸ γέρας. Τὸ ὄνομα κρέας καὶ ὁ πληθυντικός τοῦ ὀνόματος τέρας κλίνονται κατ' ἀμφοτέρα· τὸ κέρασ, τοῦ κέρατος ἢ τοῦ κέρως, τῷ κέρατι ἢ τῷ κέρω—τὰ κέρατα ἢ τὰ κέρα, τῶν κεράτων ἢ τῶν κερῶν· τὰ τέρατα ἢ τὰ τέρα, τῶν τεράτων ἢ τῶν τερῶν κλπ.

δ') Τὸ ὄνομα αἰδῶς

§ 26. Τὸ ὄνομα αἰδῶς=ἐντροπή (θέμ. αἰδωσ-, αἰδοσ-) κλίνεται ὡς ἑξῆς:

ὄνομ.	ἡ	αἰδῶς	
γεν.	τῆς	αἰδοῦς	(αἰδόσ-ος)
δοτ.	τῇ	αἰδοῖ	(αἰδόσ-ι)
αἰτ.	τὴν	αἰδῶ	(αἰδόσ-α)
κλητ.	ὦ	αἰδῶς	

Σημ. Τὸ ὄνομα τοῦτο δὲν ἔχει πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

§ 27 Τοῦ ὀνόματος αἰδῶς

α) ἡ μὲν ὀνομαστικὴ καὶ κλητικὴ σχηματίζεται ἐκ μακροῦ θέματος (αἰδωσ-), αἱ δὲ λοιπαὶ πτώσεις ἐκ βραχέος (αἰδοσ-).

β) εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις ὁ χαρακτήρ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συναντώμενα φωνήεντα συναίρουσνται, ἦτοι τὸ ο+ο εἰς ου, τὸ ο+ι εἰς οι καὶ τὸ ο+α εἰς ω.

Β' ΦΩΝΗΕΝΤΟΛΗΚΤΑ

§ 28. Φωνηεντόληκτα οὐσιαστικά τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι.

- α') τὰ εἰς -ις, γεν. -εως· πόλις, πόλεως·
 β') τὰ εἰς -υς, γεν. -εως· πῆχυς, πῆχεως·
 γ') τὰ εἰς -υς, γεν. -υος· κλιτύς, κλιτύος·
 δ') τὰ εἰς -εύς, γεν. -έως· βασιλεύς, βασιλέως·
 ε') τὰ εἰς -αυς καὶ -ους· γραῦς, βοῦς·
 ς') τὰ εἰς -ως, γεν. -ωος· ἥρως, ἥρωος·
 ζ') τὰ εἰς ὦ, γεν. -οῦς· πειθῶ, πειθοῦς.

α') Τὰ εἰς -ις, γεν. -εως

§ 29. Παράδειγμα

		[θέμα	πολι-	πολε-]		
Ἐνικ.	ὄνομ.	ἡ	πόλι-ς	Πληθ.	ὄνομ.	αἶ πόλεις
	γεν.	τῆς	πόλε-ως		γεν.	τῶν πόλε-ων
	δοτ.	τῇ	πόλει		δοτ.	ταῖς πόλε-σι
	αἰτ.	τὴν	πόλι-ν		αἰτ.	τὰς πόλεις
	κλητ.	ὦ	πόλι		κλητ.	ὦ πόλεις

§ 30. Παρατηρήσεις περὶ τῶν εἰς -ις γεν. -εως οὐσιαστικῶν τῆς τρίτης κλίσεως.

α') Τὰ εἰς -ις, γεν. -εως οὐσιαστικά τῆς γ' κλίσεως ἔχουν δύο θέματα, ἦτοι ἔν θέμα εἰς ι καὶ ἔν θέμα εἰς ε' καὶ ἐκ μὲν τοῦ λήγοντος εἰς -ι θέματος σχηματίζουσι τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἑνικοῦ, ἐκ δὲ τοῦ λήγοντος εἰς -ε τὰς λοιπὰς πτώσεις.

β') Ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἑνικοῦ σχηματίζεται μὲ τὴν κατάληξιν ς, ἡ γενικὴ τοῦ ἑνικοῦ ἔχει κατάληξιν ως, ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἑνικοῦ ἔχει τὴν κατάληξιν ν καὶ ἡ κλητικὴ τοῦ ἑνικοῦ ἔχει τὸν τύπον τοῦ εἰς -ι θέματος.

γ') Ἡ γενικὴ τοῦ ἑνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ τονίζεται κατ' ἐξαίρεσιν ἐπὶ τῆς προπαραληγουσῆς, ἂν καὶ ἡ λήγουσα εἶναι μακρά.

δ) Κατὰ τὴν κλίσειν συναίρουσι μόνον τὸ ε+ι καὶ ε+ε εἰς ει.

ε') Ὁ τύπος τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ πληθυντικοῦ τῶν ὀνομάτων τούτων λαμβάνεται καὶ ὡς αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ.

Σημ. Τὸ ὄνομα τίγρις κλίνεται ὡς ἑξῆς· τίγρις, τίγριος, τίγριν, — τίγρεις, τίγρεων, τίγρεσι.

β') Τὰ εἰς -υς, γεν. -εως

§ 31. Παράδειγμα

	[θέμα		πῆχυ- ^{πῆχ-} πῆχε-]		
Ἔνικ.	ὄνομ.	ὁ	πῆχυ-ς	Πληθ.	οἱ πῆχεις
	γεν.	τοῦ	πῆχε-ως		τῶν πῆχε-ων
	δοτ.	τῷ	πῆχει		τοῖς πῆχε-σι
	αἰτ.	τὸν	πῆχυ-ν		τούς πῆχεις
	κλητ.	ὦ	πῆχυ		ὦ πῆχεις

§ 32. Παρατηρήσεις περὶ τῶν εἰς -υς, γεν. -εως οὐσιαστικῶν τῆς τρίτης κλίσεως.

α') Καὶ τὰ εἰς -υς, γεν. -εως ἔχουν δύο θέματα, ἦτοι ἓν θέμα εἰς υ καὶ ἓν εἰς ε.

β') Ταῦτα κλίνονται, ὅπως καὶ τὰ εἰς -ις, γεν. -εως (§ 29, α'—ε').

Σημ. Κατὰ τὸ πῆχυς κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα ὁ πέλκυς.

§ 33. Κατὰ τὰ εἰς -υς, γεν. -εως κλίνεται καὶ τὸ οὐδέτερον ἄστυ' τὸ ἄστυ, τοῦ ἄστεως, τῷ ἄστει, τὸ ἄστυ, ὦ ἄστυ—τὰ ἄστη, τῶν ἄστεων, τοῖς ἄστει, τὰ ἄστη, ὦ ἄστη.

γ') Τὰ εἰς -υς, γεν. -υος

§ 34. Παραδείγματα

	[θέμα	βοτρυ-		κλιτυ-]
Ἔνικ.	ὄνομ.	ὁ	βότρυ-ς (=σταφυλή)	ἡ κλιτύ-ς
	γεν.	τοῦ	βότρυ-ος	τῆς κλιτύ-ος
	δοτ.	τῷ	βότρυ-ϊ	τῇ κλιτύ-ϊ
	αἰτ.	τὸν	βότρυ-ν	τὴν κλιτύ-ν
	κλητ.	ὦ	βότρυ	ὦ κλιτύ
Πληθ.	ὄνομ.	οἱ	βότρυ-ες	αἱ κλιτύ-ες
	γεν.	τῶν	βοτρυ-ων	τῶν κλιτύ-ων
	δοτ.	τοῖς	βότρυ-σι	ταῖς κλιτύ-σι
	αἰτ.	τούς	βότρυ-ς	τάς κλιτύ-ς
	κλητ.	ὦ	βότρυ-ες	ὦ κλιτύ-ες

§ 35. Παρατηρήσεις περὶ τῶν εἰς -υς, γεν. -υος οὐσιαστικῶν τῆς τρίτης κλίσεως.

α') Τῶν ὀνομάτων τούτων ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἑνικοῦ σχηματίζεται μετὰ τὴν κατάληξιν -ς

β') ἡ κλητικὴ τοῦ ἑνικοῦ ἔχει τὸν τύπον τοῦ θέματος

Δ. Ι. Φιλικοῦ—Γραμματικὴ

γ') ἡ αἰτιατικὴ τοῦ μὲν ἐνικοῦ σχηματίζεται μὲ τὴν κατάληξιν ν, τοῦ δὲ πληθυντικοῦ μὲ τὴν κατάληξιν -νς. Τὸ ν τῆς καταλήξεως -νς ἀποβάλλεται πρὸ τοῦ ς καὶ τὸ ν ἐκτείνεται ἀναπληρωτικῶς· ὅταν δὲ τονίζεται, περισπᾶται· κλιτῦς (κλιτῦνς).

Σημ. Τὰ ὀνόματα ἰχθύς, ὄφρυς καὶ ὄσφυς ἔχουν περισπωμένην καὶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ.

§ 36. Τοῦ ὀνόματος ὁ ἔγγελος (=χέλι) ὁ μὲν ἐνικός σχηματίζεται κατὰ τὰ εἰς -υς, γεν. -υος, ὁ δὲ πληθυντικός κατὰ τὰ εἰς -υς, γεν. -εως· ἔγγελος, ἔγγελος, ἔγγελυί, ἔγγελυν, ἔγγελυ — ἔγγέλεις, ἔγγέλεων, ἔγγέλεσι, ἔγγέλεις, ἔγγέλεις.

δ') Τὰ εἰς -εύς, γεν. -έως

§ 37. Παραδείγματα

		[θέμα βασιλευ-]			
Ἔνικ.	ὄνομ.	ὁ βασιλεὺς	Πληθ.	ὄνομ.	οἱ βασιλεῖς
	γεν.	τοῦ βασιλέως		γεν.	τῶν βασιλέων
	δοτ.	τῷ βασιλεῖ		δοτ.	τοῖς βασιλεῦσι
	αἰτ.	τὸν βασιλέα		αἰτ.	τούς βασιλέας
	κλητ.	ὦ βασιλεῦ		κλητ.	ὦ βασιλεῖς

§ 38. Παρατηρήσεις περὶ τῶν εἰς -εύς, γεν. -έως.

α') Ταῦτα ἔχουν θέμα λήγον εἰς -ευ. Ἀποβάλλουν δὲ κατὰ τὴν κλίσιν τὸ ν, ὅταν τοῦτο εὑρίσκηται μεταξὺ δύο φωνηέντων.

β') Ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ αὐτῶν σχηματίζεται μὲ τὴν κατάληξιν ς, ἡ γενικὴ τοῦ ἐνικοῦ ἔχει κατάληξιν -ως, ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἐνικοῦ ἔχει κατάληξιν -α, ἡ δὲ κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ ἔχει τὸν τύπον τοῦ θέματος καὶ περισπᾶται.

γ') Συναίρουσιν μόνον τὸ ε+ι καὶ ε+ε εἰς εἰ.

δ') Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ ἔχει ἐνίστη καὶ τὸν τύπον τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ πληθυντικοῦ· τοὺς βασιλεῖς.

ε') Τὰ ἔχοντα πρὸ τοῦ -εως φωνῆεν συναίρουσιν συνήθως καὶ εἰς τὴν γενικὴν καὶ αἰτιατικὴν καὶ τῶν δύο ἀριθμῶν· ἀλιεύς, γεν. ἀλιέως ἢ ἀλιῶς, αἰτ. ἀλιέα ἢ ἀλιᾶ — γεν. ἀλιέων ἢ ἀλιῶν, αἰτ. ἀλιέας ἢ ἀλιᾶς.

ε') Τὰ εἰς -αυς καὶ -ους

§ 39. Παράδειγμα

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

[θέμα γραυ- βου-]

ὄνομ.	ἡ	γραῦ-ς	ὁ	βοῦ-ς	αἱ	γραῖ-ες	οἱ	βό-ες
γεν.	τῆς	γρα-ός	τοῦ	βο-ός	τῶν	γρα-ών	τῶν	βο-ών
δοτ.	τῇ	γρα-ῖ	τῷ	βο-ῖ	ταῖς	γραυ-σι	τοῖς	βου-σι
αἰτ.	τὴν	γραῦ-ν	τὸν	βοῦ-ν	τάς	γραῦ-ς	τούς	βοῦ-ς
κλητ.	ὦ	γραῦ	ὦ	βοῦ	ὦ	γραῖ-ες	ὦ	βό-ες

§ 40. Παρατηρήσεις περὶ τῶν εἰς -αυς καὶ -ους.

α') Καὶ τὰ εἰς -αυς καὶ -ους ἀποβάλλουν, ὅπως καὶ τὰ εἰς -ευσ, τὸ υ τοῦ θέματος, ὅταν τοῦτο εὑρίσκεται μεταξὺ δύο φωνηέντων.

β') Ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζεται μὲ τὴν κατάληξιν *ς*, ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἐνικοῦ μὲ τὴν κατάληξιν *ν*, ἡ κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ ἔχει τὸν τύπον τοῦ θέματος καὶ περισπάται, ἡ δὲ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ ἔχει τὴν κατάληξιν *-ς*, τῆς ὁποίας τὸ *ν* πρὸ τοῦ *ς* ἀποβάλλεται.

ς') Τὰ εἰς -ως, γεν. -ως

§ 41. Παράδειγμα

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

[θέμα ἦρω-]

ὄνομ.	ὁ	ἦρω-ς	οἱ	ἦρω-ες
γεν.	τοῦ	ἦρω-ος	τῶν	ἦρώ-ων
δοτ.	τῷ	ἦρω-ῖ	τοῖς	ἦρω-σι
αἰτ.	τὸν	ἦρω-α	τούς	ἦρω-ας
κλητ.	ὦ	ἦρω-ς	ὦ	ἦρω-ες

Σημ. Τοῦ ὀνόματος ἦρωος ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ σχηματίζεται καὶ κατὰ τὴν ἀττικὴν β' κλίσιν τὸν ἦρω, τοὺς ἦρωσ.

ζ') Τὰ εἰς -ώ, γεν. -ως

§ 42. Παράδειγμα

Ἐνικ.

[θέμα ἦχω-]

ἦχω-

ἦχο-]

ὄνομ.	ἡ	ἦχώ
γεν.	τῆς	ἦχοῦς (ἦχώ-ος)
δοτ.	τῇ	ἦχοῖ (ἦχώ-ι)
αἰτ.	τὴν	ἦχώ (ἦχώ-α)
κλητ.	ὦ	ἦχοῖ

§ 43. Παρατηρήσεις περὶ τῶν εἰς -ώ, γεν. -οῦς.

α') Τῶν εἰς -ώ, γεν. -οῦς ἢ αἰτιατικῇ τοῦ ἐνικοῦ ὀξύνεται παρὰ τὸν κανόνα (Κεφ. Δ', § 3, β').

β') Ἡ κλητικῇ τοῦ ἐνικοῦ λήγει εἰς -οι καὶ περισπᾶται.

Δυϊκὸς ἀριθ. τῶν οὐσιαστικῶν τῆς γ' κλίσεως

§ 44. Αἱ καταλήξεις τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ τῶν οὐσιαστικῶν τῆς γ' κλίσεως διὰ πάντα τὰ γένη εἶναι: ὄνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -ε, γεν. καὶ δοτ. -οιν· κόραχ-ε, κοράχ-οιν— ἐσθῆτ ε, ἐσθῆτ-οιν—σώματ-ε, σωμάτ-οιν — ῥήτορ-ε, ῥητόρ-οιν — λιμέν-ε, λιμέν-οιν — ἰχθύ-ε, ἰχθύ-οιν—βό-ε, βο-οῖν—γρα-ε, γρα-οῖν—ἦρω-ε, ἥρώ-οιν.

§ 45. Αἱ καταλήξεις τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ κανονικῶς δὲν συναίρουσται μετὰ τοῦ προηγουμένου φωνήεντος, καὶ ἔταν συναντῶνται συναιρετὰ φωνήεντα· τῷ βό-ε, τοῖν βο-οῖν.

Ἐξαιροῦνται 1) ὄλος ὁ δυϊκὸς τῶν εἰς -ος οὐδετέρων· τῷ γένει (γένεε), τοῖν γενοῖν (γενέοιν)· — 2) ἢ ὄνομ., αἰτ. καὶ κλητ. τῶν εἰς -ις καὶ -υς (γεν. -εως)· τῷ πόλει (πόλεε)—ἀλλὰ τοῖν πολέοιν.

§ 46. Ἡ κατάληξις -οιν, ἔταν τονίζεται, περισπᾶται· αἰγοῖν.

Τονισμὸς τῶν μονοσυλλάβων τῆς γ' κλίσεως

§ 47. Τὰ μονοσύλλαβα τῆς τρίτης κλίσεως εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν ὄλων τῶν ἀριθμῶν τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγοῦσης· μὴν, μηνός, μηνί—μηνῶν, μηνσί—μηνοῖν.—Ἐξαιροῦνται τὰ μονοσύλλαβα δῆς, παῖς, Τρώς, φῶς καὶ οὔς, τὰ ὅποια εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ δυϊκοῦ) τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγοῦσης· δάδων, παιδων, Τρώων, φώτων, ὄτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'

ΚΛΙΣΙΣ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΤΙΝΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Ἄμνός (ὄ) καὶ ἀρήν, ἀρνός, ἀρνί, ἄρνα, ἀμνέ—ἄρνες, ἀρνῶν, ἀρνάσι, ἄρνας, ἄρνες.

Ἄπόλλων, Ἄπόλλωνος, Ἄπόλλωνι, Ἄπόλλωνα καὶ Ἄπόλλω.
Ἄπολλον.

Ἄρης, Ἄρεως, Ἄρει, Ἄρη καὶ Ἄρην, Ἄρες.

Γόνυ (τό), γόνατος, γόνατι, γόνυ - γόνατα, γονάτων, γόνασι, γόνατα (θέμ. γονυ- καὶ γονατ-).

Γυνή (ἡ), γυναικός, γυναικί, γυναῖκα, γυναί—γυναῖκες, γυναικῶν, γυναιξί, γυναῖκας, γυναῖκες (θέμ. γυνα- α' κλίσ. καὶ γυναικ- γ' κλίσ.)

Δόρυ (τό), δόρατος, δόρατι, δόρυ—δόρατα, δοράτων, δόρασι, δόρατα (θέμ. δορυ- καὶ δορατ-).

Ἔαρ (τό), ἔαρος καὶ (συνηρημένως) ἦρος, ἔαρι καὶ ἦρι, ἔαρ. Ζεὺς, Διός, Δί, Δία, Ζεῦ (θέμ. Ζευ- καὶ Δι-).

Ἡπαρ (τό) (=συχῶτι), ἦπατος, ἦπατι, ἦπαρ—ἦπατα, ἦπάτων, ἦπασι, ἦπατα (θέμ. ἦπαρ- καὶ ἦπατ-).

Κλείς (ἡ), κλειδός, κλειδί, κλειδα καὶ κλεῖν, κλείς—κλειδες, κλειδῶν, κλεισί, κλειδας καὶ κλεῖς, κλειδες.

Κύν (ὁ, ἡ), κυνός, κυνί, κύνα, κύον — κύνες, κυνῶν, κυσί, κύνας, κύνες (θέμ. κυον- καὶ κυν-).

Μάρτυς, μάρτυρος, μάρτυρι, μάρτυρα, μάρτυς — μάρτυρες, μαρτύρων, μάρτυσι, μάρτυρας, μάρτυρες.

Ναῦς (ἡ), νεώς, νηί, ναῦν, ναῦ — νῆες, νεῶν, ναυσί, ναῦς, νῆες (θέμ. ναυ- καὶ νη-).

Οἰδίπους (ὁ), Οἰδίποδος καὶ (κατὰ τὰ συνηρημένα τῆς β') Οἰδίπου, Οἰδίποδι, Οἰδίποδα καὶ Οἰδίπουν, Οἰδίπους καὶ Οἰδίπου.

Ὀνειρός (ὁ), τοῦ ὄνειρου κλπ. ὁμαλῶς κατὰ τὴν β' κλίσειν ἄλλ' ἔχει καὶ ἐκ θέμ. ὄνειρατ- κατὰ τὴν γ' κλίσειν τὰς ἐξῆς πτώσεις· τοῦ ὄνειρατος, τῷ ὄνειρατι, τὰ ὄνειρατα, τῶν ὄνειράτων, τοῖς ὄνειρασι.

Ὀὺς (τό), ὠτός, ὠτί, οὺς— ὠτα, ὠτων, ὠσί, ὠτα (θέμ. οὐσ- καὶ ὠτ-).

Ποσειδῶν, Ποσειδῶνος, Ποσειδῶνι, Ποσειδῶνα καὶ Ποσειδῶ, Πόσειδον.

Πρῆσβευτής (ὁ), πρῆσβευτοῦ, πρῆσβευτῆ, πρῆσβευτήν, πρῆσβευτά (κατὰ τὴν α' κλίσειν) — πρῆσβεις, πρῆσβεων, πρῆσβεσι, πρῆσβεις (κατὰ τὴν γ' κλίσειν).

Πῦρ (τό), πυρός, πυρί, πῦρ (κατὰ τὴν γ' κλίσειν) — πυρά, πυρῶν, πυροῖς, πυρά (κατὰ τὴν β' κλίσειν).

Ῥῦδωρ (τό), ῥδατος, ῥδατι, ῥδωρ — ῥδατα, ῥδάτων, ῥδασι, ῥδατα (θέμ. ῥδωρ- καὶ ῥδατ-).

Υἱός (ὁ), τοῦ υἱοῦ, τῷ υἱῷ κλπ. κανονικῶς κατὰ τὴν β' κλίσειν ἀλλ' ἔχει καὶ κατὰ τὴν γ' κλίσειν τὰς ἐξῆς πτώσεις· τοῦ υἱέος, τῷ υἱεῖ—οἱ υἱεῖς, τῶν υἱέων, τοῖς υἱεσί, τοὺς υἱεῖς.

Φρέαρ (τὸ), φρέατος, φρέατι, φρέαρ — φρέατα, φρεάτων, φρέασι, φρέατα,

Φῶς (τὸ), φωτός, φωτί, φῶς—φῶτα, φώτων, φωσί, φῶτα,

Χεῖρ (ἡ), χειρός, χειρί, χεῖρα, χεῖρ—χειρες, χειρῶν, χερσί, χεῖρας, χεῖρες (θέμ. χερ· καὶ χεῖρ).

ΤΜΗΜΑ Β'

ΚΛΙΣΙΣ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'

ΕΠΙΘΕΤΑ ΤΗΣ Β' ΚΛΙΣΕΩΣ

1. Γενικαὶ παρατηρήσεις περὶ τῶν ἐπιθέτων

§ 1. Ἐπίθετα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι φανερώουν τὴν ποιότητα ἢ τὴν ιδιότητα τῶν οὐσιαστικῶν· ὁ λευκὸς χάρις, ἡ πονηρὰ ἀλώπηξ, τὸ ψυχρὸν ὕδωρ.

§ 2. Ἐκ τῶν ἐπιθέτων

α') ἄλλα μὲν ἔχουν ἰδιαιτέρον τύπον δι' ἕκαστον γένος καὶ λέγονται τρικατάληκτα· ὁ πιστός, ἡ πιστή, τὸ πιστόν—ὁ πᾶς, ἡ πᾶσα, τὸ πᾶν.

β') ἄλλα δὲ ἔχουν τὸν αὐτὸν τύπον διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν γένος, ἰδιαιτέρον δὲ διὰ τὸ οὐδέτερον καὶ λέγονται δικατάληκτα· ὁ ἔνδοξος, ἡ ἔνδοξος, τὸ ἔνδοξον—ὁ ἀληθής, ἡ ἀληθής, τὸ ἀληθές.

γ') ἄλλα δὲ ἔχουν ἓνα μόνον τύπον καὶ διὰ τὰ τρία γένη καὶ λέγονται μονοκατάληκτα. Ἄλλὰ τὸ οὐδέτερον τῶν ἐπιθέτων τούτων εἶναι σπάνιον· ὁ ἄρπαξ, ἡ ἄρπαξ.

2. Ἄσυναίρετα ἐπίθετα τῆς β' κλίσεως

α') Τρικατάληκτα

§ 3. Ἐπίθετα τῆς β' κλίσεως λέγονται ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων τὸ ἀρσενικὸν καὶ οὐδέτερον κλίνονται κατὰ τὴν β' κλίσειν.

Σημ. Τὸ θηλυκὸν παντὸς τρικαταλήκτου ἐπιθέτου κλίγεται κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν.

§ 4. Παραδείγματα

[θέμα δικαιο-]

Ἑνικός

ὄνομ.	ὁ	δίκαιος	ἡ	δικαία	τὸ	δίκαιον
γεν.	τοῦ	δικαίου	τῆς	δικαίας	τοῦ	δικαίου
δοτ.	τῷ	δικαίῳ	τῇ	δικαίᾳ	τῷ	δικαίῳ
αἰτ.	τὸν	δίκαιον	τὴν	δικαίαν	τὸ	δίκαιον
κλητ.	ὦ	δίκαιε	ὦ	δικαία	ὦ	δίκαιον

Πληθυντικός

ὄνομ.	οἱ	δίκαιοι	αἱ	δίκαιαι	τὰ	δίκαια
γεν.	τῶν	δικαίων	τῶν	δικαίων	τῶν	δικαίων
δοτ.	τοῖς	δικαίοις	ταῖς	δικαίαις	τοῖς	δικαίοις
αἰτ.	τούς	δικαίους	τάς	δικαίας	τὰ	δίκαια
κλητ.	ὦ	δίκαιοι	ὦ	δίκαιαι	ὦ	δίκαια

[θέμα πιστο-]

Ἑνικός

ὄνομ.	ὁ	πιστός	ἡ	πιστή	τὸ	πιστόν
γεν.	τοῦ	πιστοῦ	τῆς	πιστῆς	τοῦ	πιστοῦ
δοτ.	τῷ	πιστῷ	τῇ	πιστῇ	τῷ	πιστῷ
αἰτ.	τὸν	πιστόν	τὴν	πιστήν	τὸ	πιστόν
κλητ.	ὦ	πιστέ	ὦ	πιστή	ὦ	πιστόν

Πληθυντικός

ὄνομ.	οἱ	πιστοὶ	αἱ	πισταί	τὰ	πιστά
γεν.	τῶν	πιστῶν	τῶν	πιστῶν	τῶν	πιστῶν
δοτ.	τοῖς	πιστοῖς	ταῖς	πισταῖς	τοῖς	πιστοῖς
αἰτ.	τούς	πιστούς	τάς	πιστάς	τὰ	πιστά
κλητ.	ὦ	πιστοὶ	ὦ	πισταί	ὦ	πιστά

§ 5. Παρατηρήσεις

α') Ἡ ἐνική ὀνομαστική τοῦ θηλυκοῦ τῶν ἐπιθέτων τούτων λήγει εἰς *ā*, ἐὰν πρὸ τοῦ -ος τοῦ ἀρσενικοῦ ὑπάρχῃ φωνῆεν ἢ τὸ σύμφωνον ρ· νέος, νέ*ā*— ἅγιος ἀγί*ā* — καθαρός, καθαρ*ā* (ἀλλὰ ὄγδοος, ὀγδόη)· εἰ δὲ μὴ, λήγει εἰς -η· πιστός, πιστή.

β') Ἡ πληθυντικὴ ὀνομαστικὴ καὶ γενικὴ τοῦ θηλυκοῦ τονίζεται ἐπὶ τῆς συλλαβῆς, ἐπὶ τῆς ὁποίας καὶ ἡ πληθυντικὴ ὀνομαστικὴ καὶ γενικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ.

β') Δικατάληκτα

§ 6. Ἐκ τῶν ἐπιθέτων τῆς β' κλίσεως δικατάληκτα εἶναι

α') τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν συνθέτων· ὁ ἄγονος, ἡ ἄγονος, τὸ ἄγονον.

β') τὰ ἐπίθετα βάρβαρος, κίβδηλος, ἡμερος, ἡρεμος, ἡσυχος, χέρσος.

γ') πολλὰ ἐκ τῶν ληγόντων εἰς -ιος, -ειος καὶ -ιμος· αἰδῖος, αἰφνίδιος, ἀκούσιος, γενέθλιος, βόρειος, βασιλῆιος, μάχιμος, γόνιμος, πένθιμος.

§ 7. Μερικὰ ἐπίθετα εὐρίσκονται καὶ ὡς τρικατάληκτα καὶ ὡς δικατάληκτα· ὁ βέβαιος, ἡ βεβαία καὶ ἡ βέβαιος — ὁ ἔρημος, ἡ ἐρήμη καὶ ἡ ἔρημος—ὁ ἀνάξιος, ἡ ἀναξία καὶ ἡ ἀνάξιος —ὁ χρήσιμος, ἡ χρήσιμος καὶ ἡ χρησίμη.

3. Συναρημένα ἐπίθετα τῆς β' κλίσεως

§ 8. Συναρημένα ἐπίθετα τῆς β' κλίσεως εἶναι 1) τὰ λήγοντα εἰς -οῦς (-εος), -ῆ ἢ -ᾶ (-εα), -ουν (-εον)· χρυσοῦς (χρῦσεος), χρυσῆ (χρυσέα), χρυσοῦν (χρῦσεον) — πορφυροῦς (πορφύρεος), πορφυρᾶ (πορφυρέα), πορφυροῦν (πορφύρεον) — 2) τὰ λήγοντα εἰς -ους (-οος), -ῆ (-οη), -οῦν (-οον)· ἀπλοῦς (ἀπλόος), ἀπλῆ (ἀπλόη), ἀπλοῦν (ἀπλόον)—3) τὰ λήγοντα εἰς -ους (-οος) ἀρσ. καὶ θηλ., -ουν (-οον) οὐδ. ὁ, ἡ εὔνοος (εὔνοος), τὸ εὔνοον (εὔνοον).

§ 9. Παραδείγματα

	[θέμ.]	χρυσεο-]	
Ἐνικ. ὁ χρυσοῦς (χρῦσεος)		Πληθ. οἱ χρυσοῖ (χρῦσει)	
τοῦ χρυσοῦ (χρυσέου)		τῶν χρυσῶν (χρυσέων)	
τῷ χρυσῷ (χρυσέῳ)		τοῖς χρυσοῖς (χρυσέοις)	
τὸν χρυσοῦν (χρῦσεον)		τοῦς χρυσοῦς (χρυσέους)	
Ἐνικ. ἡ χρυσῆ (χρυσέα)		Πληθ. αἱ χρυσαῖ (χρῦσαι)	
τῆς χρυσῆς (χρυσέας)		τῶν χρυσῶν (χρυσέων)	
τῇ χρυσῇ (χρυσέα)		ταῖς χρυσαῖς (χρυσέαις)	
τὴν χρυσῆν (χρυσέαν)		τάς χρυσᾶς (χρυσέας)	

Ἐνικ.	τὸ χρυσοῦν	(χρύσειον)	Πληθ.	τὰ χρυσᾶ	(χρύσειᾶ)
	τοῦ χρυσοῦ	(χρυσέου)		τῶν χρυσῶν	(χρυσέων)
	τῷ χρυσοῦ	(χρυσέῳ)		τοῖς χρυσοῖς	(χρυσείοις)
	τὸ χρυσοῦν	(χρύσειον)		τὰ χρυσᾶ	(χρύσειᾶ)
Ἐνικ.	ἡ ἀργυρᾶ	(ἀργυρέα)	Πληθ.	αἱ ἀργυραῖ	(ἀργύραι)
	τῆς ἀργυρᾶς	(ἀργυρέας)		τῶν ἀργυρῶν	(ἀργυρέων)
	τῇ ἀργυρᾷ	(ἀργυρέῃ)		ταῖς ἀργυραῖς	(ἀργυρέαις)
	τὴν ἀργυρᾶν	(ἀργυρέαν)		τὰς ἀργυρᾶς	(ἀργυρέας)

[θέμα

εὔνοο-]

Ἄρσ. καὶ θηλ.

Οὐδ.

Ἐνικ.	εὔνοος	(εὔνοος)	εὔνοον	(εὔνοον)
	εὔνου	(εὔνόου)	εὔνου	(εὔνόου)
	εὔνω	(εὔνόῳ)	εὔνω	(εὔνόῳ)
	εὔνοον	(εὔνοον)	εὔνοον	(εὔνοον)
Πληθ.	εὔνοι	(εὔνοοι)	εὔνοα	
	εὔνων	(εὔνόων)	εὔνων	(εὔνόων)
	εὔνοις	(εὔνόοις)	εὔνοις	(εὔνόοις)
	εὔνοος	(εὔνόους)	εὔνοα	

§ 10. Παρατηρήσεις

α') Τὰ συνηρημένα ἐπίθετα τῆς δευτέρας κλίσεως γενικῶς σχηματίζονται ὅπως τὰ ἀντίστοιχα συνηρημένα οὐσιαστικά τῆς πρώτης καὶ δευτέρας κλίσεως.

β') Τὸ εα τοῦ θηλυκοῦ τῶν εἰς -ους (-εος) ἐπιθέτων εἰς τὸν ἐνικὸν συναίρειται εἰς η, ἐὰν δὲν προηγῆται ρ· χρυσοῦ (χρυσέα)— ἀλλὰ ἀργυρᾶ (ἀργυρέα).

γ') Τῶν εἰς -ους (-εος) οἱ συνηρημένοι τύποι τῆς ὀνομαστικῆς καὶ αἰτιατικῆς τοῦ ἐνικοῦ τῶν ἀρσενικῶν, τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ πληθυντικοῦ τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν καὶ τῆς ὀνομαστικῆς καὶ αἰτιατικῆς τοῦ ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ τῶν οὐδετέρων τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγουσῆς παρὰ τὸν κανόνα (κεφ. Δ', § 3, α') κατ' ἀναλογία τῶν ἄλλων πτώσεων.

δ') Τὰ εἰς -ους (-οος) δικατάληκτα ἐπίθετα δὲν συναίρουσιν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου· εὔνοα.

ε') Τῶν εἰς -ους (-οος) δικατάληκτων ἐπιθέτων οἱ συνηρημένοι

τύποι τῆς γενικῆς καὶ δοτικῆς τοῦ ἐνικοῦ καὶ τῆς γενικῆς, δοτικῆς καὶ αἰτιατικῆς τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγοῦσης παρὰ τὸν κανόνα (κεφ. Δ', 3, α') κατ' ἀναλογίαν τῶν ἄλλων πτώσεων.

ς') Ἡ τελικὴ δίφθογγος οἱ τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ πληθυντικοῦ τῶν εἰς -ους (-οος) δικαταλήκτων ἐπιθέτων, ἂν καὶ προέρχεται ἐκ συναίρεσεως, θεωρεῖται βραχεῖα ὡς πρὸς τὸν τονισμόν κατ' ἀναλογίαν τῶν ἀσυναίρέτων· εὖνοι.

§ 11. Καταλήξεις τοῦ δυϊκοῦ τῶν ἐπιθέτων τῆς β' κλίσεως.

α') Τῶν τρικατακλήτων· 1) ἄρσ. καὶ οὐδ. — ὄνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -ω, γεν. καὶ δοτ. -οιν· 2) θηλ. — ὄνομ., αἰτ. καὶ κλητ. α, γεν. καὶ δοτ. -αιν.

β') Τῶν δικαταλήκτων καὶ διὰ τὰ τρία γένη· ὄνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -ω, γεν. καὶ δοτ. (-οιν).

4. Ἐπίθετα τῆς ἀττικῆς β' κλίσεως

§ 12. Τὰ ἐπίθετα τῆς ἀττικῆς β' κλίσεως εἶναι δικατάληκτα λήγοντα εἰς -ως, -ων· ὁ, ἡ ἕλεως, τὸ ἕλεων (=εὐμενής). Ἐξαιρεῖται τὸ ἀπλοῦν πλέως, πλέα, πλέων (=πλήρης), τοῦ ὁποίου τὸ θηλυκὸν κλίνεται κατὰ τὴν α' κλίσιν.

§ 13. Τὰ ἐπίθετα ταῦτα κλίνονται ὅπως καὶ τὰ οὐσιαστικά τῆς ἀττικῆς β' κλίσεως, ἀλλ' ἡ ὀνομαστικὴ, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου λήγουν εἰς ᾶ.

§ 14. Παράδειγμα

	Ἄρσ. καὶ θηλ.	Οὐδετ.	
Ἐνικ.	ὄνομ.	ἕλεως	ἕλεων
	γεν.	ἕλεω	ἕλεω
	δοτ.	ἕλεω	ἕλεω
	αἰτ.	ἕλεων	ἕλεων
	κλητ.	ἕλεως	ἕλεων
	Πληθ.	ὄνομ.	ἕλεω
γεν.		ἕλεων	ἕλεων
δοτ.		ἕλεω	ἕλεω
αἰτ.		ἕλεως	ἕλεα
κλητ.		ἕλεω	ἕλεα

§ 15. Δυϊκός. Ὄνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -ω, γεν. καὶ δοτ. φν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'

ΕΠΙΘΕΤΑ ΤΗΣ Γ' ΚΛΙΣΕΩΣ

§ 1. Ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως λέγονται ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων τὸ ἄρσενικὸν καὶ οὐδέτερον κλίνονται κατὰ τὴν γ' κλίσιν.

1. Τρικατάληκτα ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως

α') Τὰ ἔχοντα θέμα εἰς -ντ

§ 2. Τὰ ἐπίθετα ταῦτα λήγουν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ

1) εἰς -ας, -ασα, -αν· πᾶς, πᾶσα, πᾶν— 2) εἰς -εις, -εῖς, -εσσα, -εν· χαρίεις, χαρίεσσα, χαρίεν— 3) εἰς -ων, -ουσα, -ον· ἐκὼν, ἐκοῦσα, ἐκόν.

§ 3. Παραδείγματα

[θέμα ἅπαντ- χαρίεντ- χαριετ-]
Ἐνικὸς

ὄνομ.	ἅπας	ἅπασα	ἅπαν	χαρίεις	χαρίεσσα	χαρίεν
γεν.	ἅπαντος	ἁπάσης	ἅπαντος	χαρίεντος	χαριέσσης	χαρίεντος
δοτ.	ἅπαντι	ἁπάσῃ	ἅπαντι	χαρίεντι	χαριέσσει	χαρίεντι
αἰτ.	ἅπαντα	ἅπασαν	ἅπαν	χαρίεντα	χαριέσσαν	χαρίεν
κλητ.	ἅπας	ἅπασα	ἅπαν	χαρίεν	χαρίεσσα	χαρίεν

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	ἅπαντες	ἅπασαι	ἅπαντα	χαρίεντες	χαρίεσαι	χαρίεντα
γεν.	ἁπάντων	ἁπάσων	ἁπάντων	χαρίεντων	χαριεσῶν	χαρίεντων
δοτ.	ἅπασιν	ἁπάσαις	ἅπασιν	χαρίεσιν	χαριέσαις	χαρίεσιν
αἰτ.	ἅπαντας	ἁπάσας	ἅπαντα	χαρίεντας	χαριέσσας	χαρίεντα
κλητ.	ἅπαντες	ἅπασαι	ἅπαντα	χαρίεντες	χαρίεσαι	χαρίεντα

[θέμα ἔκοντ-]

Ἐνικὸς Πληθυντικὸς

ὄνομ.	ἐκὼν	ἐκοῦσα	ἐκόν	ἐκόντες	ἐκοῦσαι	ἐκόντα
γεν.	ἐκόντος	ἐκούσης	ἐκόντος	ἐκόντων	ἐκουσῶν	ἐκόντων
δοτ.	ἐκόντι	ἐκούσῃ	ἐκόντι	ἐκοῦσιν	ἐκούσαις	ἐκοῦσιν
αἰτ.	ἐκόντα	ἐκοῦσαν	ἐκόν	ἐκόντας	ἐκούσας	ἐκόντα
κλητ.	ἐκὼν	ἐκοῦσα	ἐκόν	ἐκόντες	ἐκοῦσαι	ἐκόντα

§ 4. Παρατηρήσεις

α') Τὰ εἰς -εις, -εῖς, -εσσα, -εν ἐπίθετα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἐν λήγει εἰς -εντ καὶ τὸ ἄλλο εἰς -ετ. Καὶ ἐκ μὲν τοῦ θέματος εἰς -ετ σχηματίζεται ἢ δοτικὴ τοῦ πληθυντι-

κοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ οὐδετέρου καὶ τὸ θηλυκόν, ἐκ δὲ τοῦ θέματος εἰς -εντ ἔλαι αἱ ἄλλαι πτώσεις τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ οὐδετέρου.

Σημ. Τὸ θηλυκόν τῶν εἰς εἰς-, -εσσα, -εν ἐπιθέτων σχηματίζεται διὰ τῆς προσλήψεως τῆς καταλήξεως ιά· ταύτης τὸ ι μετὰ τὸ προηγούμενον τ τοῦ θέματος ἐνώνεται εἰς δύο σ' χαρίεσσα (ἐκ τοῦ χαριετ-ια).

β') Περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς δοτικῆς τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ οὐδετέρου τῶν εἰς -ας, -ασα, -αν καὶ -ων, -ουσα, -ον ἐπιθέτων ἴδὲ κεφ. Ι', § 8, α'.

γ') Τὸ ἐπίθετον πᾶς, πᾶσα, πᾶν μόνον εἰς τὴν ἐνικ. γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ οὐδετέρου τονίζεται ὅπως τὰ μονοσύλλαβα οὐσιαστικῶς τῆς τρίτης κλίσεως (κεφ. Ι', § 47) παντός, παντί (ἀλλὰ πάντων, πᾶσι).

Σημ. Τὸ θηλυκόν τῶν εἰς -ας, -ασα, -αν καὶ -ων, -ουσα, -ον ἐπιθέτων σχηματίζεται διὰ τῆς προσλήψεως τῆς καταλήξεως -ιά ὡς ἐξῆς· ὁ χαρακτήρ τ μετὰ τοῦ ι μεταβάλλονται εἰς σ, τὸ ν πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται καὶ τὰ προηγούμενα φωνήεντα ἤ καὶ ο ἐκτείνονται ἀναπληρωτικῶς, τὸ μὲν α βραχὺ εἰς α μακρόν, τὸ δὲ ο εἰς -ου· παντ-ια, πανσα, πᾶσα—ἐκοντ-ια, ἐκονσα, ἐκοῦσα.

β') Τὰ ἔχοντα θέμα εἰς -ν

§ 5. Ἐπίθετα ἔχοντα θέμα εἰς -ν εἶναι τὸ μέλας, μέλαινα, μέλαν (θέμ. μελαν-) καὶ τάλας, τάλαινα, τάλαν (θέμ. ταλαν-)= ταλαλίπωρος, δυστυχής.

Ἐνικ.	ὄνομ.	μέλας	μέλαινα	μέλαν
	γεν.	μέλανος	μελαίνης	μέλανος
	δοτ.	μέλανι	μελαίνῃ	μέλανι
	αἰτ.	μέλινα	μελαίναν	μέλαν
	κλητ.	μέλαν	μέλαινα	μέλαν

Πληθ.	ὄνομ.	μέλιανες	μελαίμαι	μέλιανα
	γεν.	μελιάνων	μελαινώων	μελιάνων
	δοτ.	μέλιασι	μελαίμαις	μέλιασι
	αἰτ.	μέλιανας	μελαίμαις	μέλιανα
	κλητ.	μέλιανες	μελαίμαι	μέλιανα

§ 6. Παρατηρήσεις. Τῶν ἐπιθέτων μέλας καὶ τάλας

α') ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ σχηματίζεται μετὰ

τὴν κατάληξιν *ς* ὁ χαρακτήρ *ν* πρὸ τοῦ *ς* ἀποβάλλεται, τὸ δὲ προηγούμενον *α* βραχὺ ἐκτείνεται ἀναπληρωτικῶς εἰς *α* μακρόν· μέλας (μελαν-ς)

β') τὸ θηλυκὸν σχηματίζεται ἐκ τοῦ θέματος διὰ τῆς προσθήκης τῆς καταλήξεως -ιά ταύτης τὸ *ι* ὑπερπηδᾷ τὸν χαρακτήρα *ν* καὶ ἀποτελεῖ μετὰ τοῦ πρὸ αὐτοῦ *α* τὴν δίφθογγον *αι*· μέλαινα (μελαν-ια).

γ') *Τὰ εἰς -υς, γεν. -εος*

§ 7. Παραδείγματα

	[θέμα	βαθυ-	βαθε-	θηλυ-	θηλε-]
	Ἐνικὸς				
ὄνομ.	βαθὺς	βαθεῖα	βαθὺ	θηλὺς	θηλεῖα
γεν.	βαθέος	βαθειᾶς	βαθέος	θηλέος	θηλειᾶς
δοτ.	βαθεῖ	βαθειᾶ	βαθεῖ	θηλεῖ	θηλειᾶ
αἰτ.	βαθὺν	βαθειᾶν	βαθὺ	θηλὺν	θηλειαν
κλητ.	βαθὺ	βαθεῖα	βαθὺ	θηλὺ	θηλεῖα

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	βαθεῖς	βαθειᾶι	βαθέα	θηλεῖς	θηλειαι
γεν.	βαθέων	βαθειῶν	βαθέων	θηλέων	θηλειῶν
δοτ.	βαθέσι	βαθειᾶις	βαθέσι	θηλεσι	θηλειᾶις
αἰτ.	βαθεῖς	βαθειᾶς	βαθέα	θηλεῖς	θηλειᾶς
κλητ.	βαθεῖς	βαθειᾶι	βαθέα	θηλεῖς	θηλειαι

§ 8. Παρατηρήσεις

α') Τὰ ἐπίθετα εἰς -υς, γεν. -εος ἔχουν δύο θέματα, ἦτοι ἓν θέμα εἰς -υ καὶ ἄλλο εἰς *ε*· καὶ ἐκ μὲν τοῦ λήγοντος εἰς -υ σχηματίζεται ἡ ὀνομαστική, ἡ αἰτιατική καὶ ἡ κλητική τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ οὐδετέρου, ἐκ δὲ τοῦ λήγοντος εἰς *ε* ἔλαι αἱ ἄλλαι πτώσεις καὶ τῶν τριῶν γενῶν.

β') Συναίρουσιν μόνον τὸ *ε*+*ε* καὶ τὸ *ε*+*ι* εἰς *ει*, πλὴν τοῦ ἐπιθέτου ἡμισυς, τὸ ὅποιον πολλάκις καὶ τὸ -εα τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου συναίρει εἰς -η· τὰ ἡμίσεα καὶ τὰ ἡμίση.

γ') Ἡ κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ ἔχει τὸν τύπον τοῦ εἰς -υ λήγοντος θέματος.

δ') Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ ἔχει τὸν τύπον τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ πληθυντικοῦ.

Ἑνικός

ὄνομ.	ὁ	ἄρρην	ἦ	ἄρρην	τὸ	ἄρρην
γεν.	τοῦ	ἄρρηνος	τῆς	ἄρρηνος	τοῦ	ἄρρηνος
δοτ.	τῷ	ἄρρени	τῇ	ἄρρени	τῷ	ἄρρени
αἰτ.	τὸν	ἄρρєνα	τὴν	ἄρρєνα	τὸ	ἄρρєν
κλητ.	ὦ	ἄρρєν	ὦ	ἄρρєν	ὦ	ἄρρєν

Πληθυντικός

ὄνομ.	οἱ	ἄρρєνες	αἱ	ἄρρєνες	τὰ	ἄρρєνα
γεν.	τῶν	ἄρρєνων	τῶν	ἄρρєνων	τῶν	ἄρρєνων
δοτ.	τοῖς	ἄρρєσι	ταῖς	ἄρρєσι	τοῖς	ἄρρєσι
αἰτ.	τούς	ἄρρєνας	τάς	ἄρρєνας	τὰ	ἄρρєνα
κλητ.	ὦ	ἄρρєνες	ὦ	ἄρρєνες	ὦ	ἄρρєνα

§ 12. Παρατηρήσεις

α') Τὰ ἐπίθετα ταῦτα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἧτοι τοῦ μακροῦ, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς -ων, -ην καὶ τοῦ βραχέος, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς -ον, -єν.

β') Τὰ σύνθετα ἐπίθετα εἰς ων, ον εἰς τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ καὶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ τοῦ οὐδετέρου ἀναδιβάζουσι τὸν τόνον, ἀλλ' οὐχὶ πέρα τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ πρώτου συνθετικοῦ· ὁ, ἦ εὐδαίμων, ὦ εὐδαίμων, τὸ εὐδαίμων—ἀλλὰ ὁ, ἦ μεγαλόφρων, ὦ μεγαλόφρων, τὸ μεγαλόφρων.

Σημ. Κατὰ ταῦτα καὶ τὰ κύρια ὀνόματα Ἀγαμέμνων καὶ Ἀριστογείτων ἔχουσι κλητικὴν Ἀγάμεμνον, Ἀριστόγειτον.

β') Τὰ εἰς -ης, -ες

§ 13. Παραδείγματα

[θέμα	ἀληθησ-	ἀληθεσ-	συνήθησ-	συνήθεσ-]
			Ἑνικός	
ὄνομ.	ἀληθῆς	ἀληθές	συνήθης	σύνηθες
γεν.	ἀληθοῦς	ἀληθοῦς	συνήθους	συνήθους
δοτ.	ἀληθεῖ	ἀληθεῖ	συνήθει	συνήθει
αἰτ.	ἀληθῆ	ἀληθές	συνήθη	σύνηθες
κλητ.	ἀληθές	ἀληθές	σύνηθες	σύνηθες
			Πληθυντικός	
ὄνομ.	ἀληθεῖς	ἀληθῆ	συνήθεις	συνήθη
γεν.	ἀληθῶν	ἀληθῶν	συνήθων	συνήθων
δοτ.	ἀληθέσι	ἀληθέσι	συνήθεσι	συνήθεσι
αἰτ.	ἀληθεῖς	ἀληθῆ	συνήθεις	συνήθη
κλητ.	ἀληθεῖς	ἀληθῆ	συνήθεις	συνήθη

§ 14. Παρατηρήσεις

α') Τα επίθετα εἰς -ης, -ες, ἔχουν δύο θέματα, ἦτοι ἓν θέμα μακρόν, τὸ ὅποιον λήγει εἰς -ης καὶ ἄλλο βραχύ, τὸ ὅποιον λήγει εἰς -εσ' καὶ ἐκ μὲν τοῦ μακροῦ σχηματίζεται ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἑνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ (καὶ θηλυκοῦ), ἐκ δὲ τοῦ βραχέος ὄλαι αἱ ἄλλαι πτώσεις καὶ τῶν τριῶν γενῶν.

β') Ὁ χαρακτήρ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συναντώμενα φωνήεντα συναίρουσται ὡς ἐξῆς· τὸ ε+ο εἰς ου, τὸ ε+ι εἰς ει, τὸ ε+α εἰς η (ἐὰν προηγῆται ἄνωγος ι ἢ ε εἰς α μακρόν), τὸ ε+ε εἰς ει καὶ τὸ ε+ω εἰς ω· ἀληθοῦς (ἀληθέ-ος), ἀληθεῖ (ἀληθέ-ι), ἀληθῆ (ἀληθέ-α), ὕγιᾶ (ὕγιέ-α), ἐνδεᾶ (ἐνδεέ-α) ἀληθεῖς (ἀληθέ-ες), ἀληθῶν (ἀληθέ-ων).

Σημ. Ἐναντὶ ὕγιᾶ, ἐνδεᾶ κλπ. ὑπάρχει καὶ ὁ τύπος ὕγιῃ, ἐνδεῇ κλπ. κατ' ἀναλογίαν τῶν ἄλλων ἐπιθέτων εἰς -η.

γ') Ἡ κλητικὴ τοῦ ἑνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ ἔχει τὸν τύπον τοῦ θέματος.

δ') Εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ἐγένετο ἀπλοποίησις τῶν δύο σ' ἀληθέσι (ἀληθέσ-σι).

ε') Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ ἔχει τὸν τύπον τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ πληθυντικοῦ.

ς') Τα βάρυτονα εἰς -ης, -ες ἐπίθετα

1) εἰς τὴν κλητικὴν τοῦ ἑνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ (καὶ θηλυκοῦ) καὶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ ἑνικοῦ τοῦ οὐδετέρου ἀναβιβάζουν τὸν τόνον· ὁ, ἡ συνήθης, ὦ σύνηθες, τὸ σύνηθες.

Ἐξαιροῦνται τὰ εἰς -ήρης καὶ -ώδης· ὁ, ἡ ξιφήρης, ὦ ξιφήρες, τὸ ξιφήρες—ὁ, ἡ εὐώδης, ὦ εὐώδες, τὸ εὐώδες.

2) Εἰς τὴν συνηρημένην γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγουσῆς παρὰ τὸν κανόνα (κεφ. Δ', § 3, α')· συνηθῶν (συνηθέων), πλήρων (πληρέων).

§ 15. Κατὰ τὰ εἰς -ήρης ἐπίθετα κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα τριήρης, τὸ ὅποιον ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίθετον (τριήρης ναῦς)· ἡ τριήρης, τῆς τριήρους, τῇ τριήρει, τὴν τριήρη, ὦ τριήρες—αἱ τριήρεις, τῶν τριήρων, ταῖς τριήρεσι, τὰς τριήρεις, ὦ τριήρεις.

§ 16. Δυϊκός. Ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. ε, γεν. καὶ δοτ. -οιν. Αἱ καταλήξεις αὗται εἰς τὰ εἰς -ης, -ες ἐπίθετα συναίρουσται μετὰ τοῦ ε τοῦ θέματος εἰς ει καὶ οι· ἀληθεῖ (θέ-ε), ἀληθοῖν (θέ-οιν).

γ') Τὰ εἰς -ις, ι (γεν. -ιδος)—ις, -ι (γεν. -τος)
καὶ -πους, -πουν (γεν. -ποδος)

§ 17. Τὰ εἰς -ις, -ι (γεν. ιδος), -ις, -ι (γεν. -ιτος) καὶ -πους, -πουν (γεν. -ποδος) δικατάληκτα ἐπίθετα κλίνονται γενικῶς ὅπως τὰ ἀντίστοιχα οὐσιαστικά τῆς τρίτης κλίσεως: ὁ, ἡ εὐέλπις, τὸ εὐέλπι, γεν. εὐέλπιδος, αἰτ. (ἄρσ. κ. θηλ.) εὐέλπιν κλπ.—ὁ, ἡ εὐχαρίς, τὸ εὐχαρι, γεν. εὐχάριτος, αἰτ. (ἄρσ. κ. θηλ.) εὐχαριν κλπ.—ὁ, ἡ δίπους, τὸ δίπουν, γεν. δίποδος, αἰτ. δίποδα καὶ (κατὰ τὰ συνηρημένα δικατάληκτα ἐπίθετα τῆς δευτέρας κλίσεως) δίπουν κλπ.

3. Μονοκατάληκτα ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως.

§ 18. Τὰ συνηθέστερα ἐκ τῶν μονοκατάληκτων ἐπιθέτων εἶναι:

α') Τὰ λήγοντα 1) εἰς -άς, γεν. -άδος: φυγάς, μυγάς. 2) εἰς -ης, γεν. -ητος: πένης, πλάνης. 3) εἰς -υς, γεν. -υδος: ἔπηλυς, νέηλυς. 4) εἰς ἕ: ἄραῆ, βλάῆ.

β') Πολλὰ σύνθετα ἐξ οὐσιαστικῶν. Ταῦτα κλίνονται ὅπως αὐτὰ τὰ οὐσιαστικά: ἄπαις, ἀχίτων, μακρόχειρ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Α Ν Ω Μ Α Λ Α Ε Π Ι Θ Ε Τ Α

§ 1. Ἐνώμαλα ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι τὰ ἑξῆς:
α') Ὁ πολὺς, ἡ πολλή, τὸ πολὺ.

Τοῦ ἐπιθέτου τούτου αἱ πτώσεις τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ οὐδετέρου σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἦτοι ἐκ θέματος πολυ- ἢ ὀνομαστικῆ, αἰτιατικῆ καὶ κλητικῆ τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ κατὰ τὴν τρίτην κλίσειν καὶ ἐκ θέματος πολλο- ὅλαι αἱ ἄλλαι πτώσεις αὐτῶν κατὰ τὴν δευτέραν κλίσειν.

Ἄρσ. πολὺς, πολλοῦ, πολλῶ, πολύν, πολὺ—πολλοί, πολλῶν, πολλοῖς, πολλοῦς, πολλοί.

Θηλ. πολλή, πολλῆς, πολλῆ, πολλήν, πολλή—πολλαί, πολλῶν, πολλαῖς, πολλάς, πολλαί.

Οὐδ. πολὺ, πολλοῦ, πολλῶ, πολὺ—πολλά, πολλῶν, πολλοῖς, πολλά, πολλά.

β') Ὁ μέγας, ἡ μεγάλη, τὸ μέγα.

Δ. Ι. Φιλικοῦ—Γραμματικῆ

Τὸ ἐπίθετον τοῦτο σχηματίζεται ἐκ δύο θεμάτων, τοῦ θέματος μεγα- κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν καὶ τοῦ θέματος μεγαλο- κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν, ὅπως τὸ ἐπίθετον πολὺς.

Ἄρσ. μέγας, μεγάλου, μεγάλῳ, μέγαν, μέγα.

Θηλ. μεγάλη, μεγάλης, μεγάλη, μεγάλην, μεγάλη—μεγάλαι, μεγάλων, μεγάλαις, μεγάλας, μεγάλαι.

Οὐδ. μέγα, μεγάλου, μεγάλῳ μέγα, μέγα—μεγάλα, μεγάλων, μεγάλοις, μεγάλα, μεγάλα.

γ') Ὁ προῖος, ἡ πραεῖα, τὸ προῖον.

Τὸ ἐπίθετον τοῦτο σχηματίζεται ἐκ δύο θεμάτων, ἧτοι ἐκ θέματος πραε- κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ, εἰς ὄλον τὸν πληθυντικὸν τοῦ οὐδετέρου καὶ εἰς τὸ θηλυκόν, καὶ ἐκ τοῦ θέματος προα- κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν εἰς ὅλας τὰς ἄλλας πτώσεις τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου.

Ἄρσ. προῖος, προῖου, προῖῳ, προῖον, προῖε—προῖοι, πραέων, πραεῖσι, προῖους, προῖοι.

Θηλ. πραεῖα, πραεῖας, πραεῖα, πραεῖαν, πραεῖα—πραεῖαι, πραεῖων, πραεῖαις, πραεῖας, πραεῖαι.

Οὐδ. προῖον, προῖου, προῖῳ, προῖον, προῖον—πραέα, πραέων, πραεῖσι, πραέα, πραέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'

Π Α Ρ Α Θ Ε Τ Ι Κ Α

Ι. Π Α Ρ Α Θ Ε Τ Ι Κ Α Ε Π Ι Θ Ε Τ Ω Ν

1. Γενικαὶ παρατηρήσεις

§ 1. Τὰ ἐπίθετα ἔχουν τρεῖς βαθμούς, τὸν θετικόν, τὸν συγκριτικὸν καὶ τὸν ὑπερθετικόν.

α') Ὁ θετικὸς βαθμὸς φανερώνει, ὅτι οὐσιαστικόν τι (ἄνευ συγκρίσεως πρὸς ἄλλο) ἔχει ιδιότητά τινα.

β') Ὁ συγκριτικὸς βαθμὸς φανερώνει, ὅτι ἐκ δύο οὐσιαστικῶν, τὰ ὅποια ἔχουν κοινὴν τινα ιδιότητα, τὸ ἐν ἐκ τούτων ἔχει τὴν ιδιότητα ταύτην εἰς ἀνώτερον ἢ τὸ ἄλλο βαθμόν.

γ') Ὁ ὑπερθετικὸς βαθμὸς φανερώνει 1) ὅτι ἐκ πολλῶν οὐσιαστικῶν, τὰ ὅποια ἔχουν κοινήν τινα ἰδιότητα, ἓν ἐκ τούτων ἔχει τὴν ἰδιότητα ταύτην εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν 2) ὅτι οὐσιαστικόν τι ἄνευ συγκρίσεως πρὸς ἄλλο ἔχει ἰδιότητά τινα ἀνεπτυγμένην εἰς πολὺ μέγαν βαθμὸν

§ 2. Ὁ συγκριτικὸς καὶ ὁ ὑπερθετικὸς βαθμὸς παντὸς ἐπιθέτου λέγονται δι' ἑνὸς ὀνόματος παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου.

2. Καταλήξεις τῶν παραθετικῶν

§ 3. Τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης σχηματίζονται συνήθως διὰ τῆς προσθήκης εἰς τὸ θέμα τοῦ ἀρσενικοῦ γένους τοῦ θετικοῦ τῶν καταλήξεων -τερος, -τέρα, -τερον διὰ τὸ συγκριτικὸν καὶ -τατος, -τάτη, -τατον διὰ τὸ ὑπερθετικόν·

ξηρὸς	(θ. ξηρο-)	ξηρότερος	ξηρότατος
γλυκὺς	(θ. γλυκυ-)	γλυκύτερος	γλυκύτατος
εὐγενής	(θ. εὐγενεσ-)	εὐγενέστερος	εὐγενέστατος
μέλας	(θ. μελαν-)	μελάντερος	μελάντατος
ἄχαρις	(θ. ἀχαριτ-)	ἀχαρίστερος	ἀχαρίστατος

Σημ. 1. Τὸ ἀχαρίστερος, ἀχαρίστατος ἐγένεν ἐκ τοῦ ἀχαρίτερος, ἀχαρίτ-τατος κατὰ τροπήν τοῦ τ τοῦ θέματος πρὸ τῶν καταλήξεων -τερος, -τατος εἰς σ.

Σημ. 2. Τὰ εἰς -εις, γεν. -εντος ἐπιθέτα σχηματίζουσι τὰ παραθετικά ἐκ τοῦ εἰς -ει θέματος, μεταβαλλομένου τοῦ τ τοῦ θέματος πρὸ τῶν καταλήξεων -τερος, -τατος εἰς σ· χαρίεις, χαριέστερος (χαριέτ-τερος), χαριέστατος (χαριέτ-τατος).

§ 4. Τὰ παραθετικά τῶν δευτεροκλίτων ἐπιθέτων διατηροῦν μὲν τὸν χαρακτήρα τοῦ θέματος τοῦ θετικοῦ ο, ἂν ἢ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶναι φύσει ἢ θέσει μακρά, ἐκτείνουν δὲ αὐτὸν εἰς ω, ἂν αὕτη εἶναι βραχεῖα· ξηρός, ξηρότερος, ξηρότατος — ἔνδοξος, ἔνδοξότερος, ἔνδοξότατος—σοφός, σοφώτερος, σοφώτατος.

Σημ. Τὰ εἰς -ιος, -ικος, -ιμος καὶ -ινος ἐπιθέτα ἔχουσι τὸ ἰ τῆς παραληγοῦσης βραχύ. Τὰ συνηθέστερα δὲ ἐκ τῶν εἰς -ος ἐπιθέτων, τὰ ὅποια ἔχουσι τὸ δίχρονον τῆς παραληγοῦσης μακρὸν εἶναι τὸ ἀνιῶρός, ἰσχυρός, λιτός, τραῦνός καὶ τὰ σύνθετα μὲ δεῦτερον συνθετικὸν ἓν ἐκ τῶν οὐσιαστικῶν θυμός, κίνδυνος, λύπη, νίκη, τῆμη, ψυχή.

§ 5. Κατ' ἀναλογίαν τῶν εἰς -ης, -ες ἐπιθέτων σχηματίζου-
τὰ παραθετικά εἰς -έστερος, -έστατος καὶ τὰ ἐξῆς:

α') τὰ εἰς -ων, -ον, γεν. -ονος· εὐδαίμων, εὐδαιμονέστερος,
εὐδαιμονέστατος.

β') τὸ ἐπίθετον ἀπλοῦς καὶ τὰ εἰς -νους συνηρημένα τῆς
β' κλίσεως· ἀπλοῦς, ἀπλούστερος (ἀπλοέστερος), ἀπλούστατος
(ἀπλοέστατος) — εὐνους, εὐνούστερος (εὐνοέστερος), εὐνούστατος
(εὐνοέστατος).

γ') τὰ ἐπίθετα ἄκρατος, ἄσμενος, ἐρρωμένος (=δυνατός) καὶ
πένης· ἀκρατέστερος, ἀκρατέστατος — ἀσμενέστερος, ἀσμενέστατος
— ἐρρωμένεστερος, ἐρρωμένεστατος — πενέστερος, πενέστατος.

§ 6. Κατ' ἀναλογίαν τῶν παραθετικῶν τοῦ ἐπιθέτου ἄχαρις
σχηματίζου τὰ παραθετικά εἰς -ίστερος, -ίστατος τὰ ἐξῆς: 1)
ἄρπαξ — 2) κλέπτης — 3) πλεονέκτης — 4) βλάξ καὶ 5) λάλος·
ἀρπαγίστερος, ἀρπαγίστατος — βλακίστερος, βλακίστατος κλπ.

§ 7. Κατ' ἀναλογίαν τοῦ παλαιότερος, παλαιάτατος ὡς παραθε-
τικῶν τοῦ παλαιός, ἐσχηματίσθησαν τὰ παραθετικά τοῦ γεραίος
(γεραίτερος, γεραίτατος) ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἐξῆς: 1) εὐδίας (εὐδι-
αίτερος, εὐδιαίτατος) — 2) ἥσυχος (ἥσυχάτερος, ἥσυχάτατος) — 3)
ἴδιος (ιδιαιτέρος, ιδιαιάτατος) — 4) ὄψιος (ὄψιαίτερος, ὄψιαίτατος).

Σημ. 1. Τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου παλαιός εἶναι παλαιό-
τερος, παλαιότατος καὶ συνηθέστερον παλαιότερος, παλαιάτατος. Οἱ
τύποι παλαιέτερος, παλαιάτατος ἔγιναν ἐκ τοῦ ἐπιρρήματος πάλαι-

Σημ. 2 Τὸ ἐπίθετον ἥσυχος ἔχει παραθετικά καὶ ἥσυχώτε-
ρας, ἥσυχώτατος.

§ 8. Τὸ ἐπίθετον φίλος ἔχει παραθετικά φίλτερος, φίλιτατος.

§ 9. α') Σπανιώτεροι καταλήξεις τῶν παραθετικῶν τῆς ἀρ-
χίας γλώσσης εἶναι ἡ -ίων (ἀρσ. καὶ θηλ.), -ιον (οὐδ.), διὰ τὸ
συγκριτικὸν καὶ -ιστος, -ιστη, -ιστον διὰ τὸ ὑπερθετικόν.

β') Διὰ τῶν καταλήξεων τούτων σχηματίζονται τὰ παραθετικά
μὲ διαφόρους ἀνωμαλίας τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων:

ἀγαθός	ἀμείνων	ἄριστος	(θ. ἀμεν- καὶ ἀρ-)
»	βελτίων	βέλτιστος	(θ. βελτ·)
»	κρείττων (σσ)	κράτιστος	(θ. κρετ-, κρατ)
»	λόφων	λόφιστος	(θ. λω)

αἰσχρός	αἰσχίων	αἴσχιστος	(θ. αἰσχ-, πβ. αἴσχος)
ἐχθρός	ἐχθίων	ἐχθιστος	(θ. ἐχθ-, πβ. ἐχθος)
»	ἐχθρότερος	ἐχθρότατος	(ὀμαλῶς)
ἥδύς	ἥδιών	ἥδιστος	(θ. ἥδ-)
κακός	κακίων	κάκιστος	
»	χειρῶν	χειρίστος	(θ. χειρ-)
καλός	καλλίων	κάλλιστος	(θ. καλλ-, πβ. κάλλος)
μακρός	μακρότερος	μακρότατος	(ὀμαλῶς)
»	—	μήκιστος	(θ. μηκ-)
μέγας	μείζων	μέγιστος	(θ. μεγ-)
μικρός	μικρότερος	μικρότατος	(ὀμαλῶς)
»	μείων	—	
»	εἰλάσσων (ττ)	εἰλάχιστος	(θ. εἰλαχ-)
ὀλίγος	—	ὀλίγιστος	
»	ἥσσων (ττ)	ἥκιστα (ἐπίρ.)	(θ. ἥκ-)
πολύς	πλείων, πλέον (οὐδ)	πλεῖστος	(θ. πλε-)
ῥάδιος	ῥάων	ῥάστος	(θ. ῥα-)
ταχύς	θάσσων (ττ)	τάχιστος	(θ. ταχ)

§ 10. α') Τὰ συγκριτικὰ εἰς -ίων, -ιον (ἢ -ων, -ον) κλίνονται γενικῶς κατὰ τὰ εἰς -ων, -ον δικατάλληλα ἐπίθετα τῆς τρίτης κλίσεως· ἀλλὰ εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ καὶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου ἔχουν καὶ δεύτερον τύπον εἰς ω, εἰς δὲ τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ καὶ δεύτερον τύπον εἰς -ους. Οἱ εἰς -ω καὶ -ους τύποι οὗτοι ἐσχηματίσθησαν ἐκ θέματος εἰς -ος δι' ἀποβολῆς τοῦ σ καὶ συναϊρέσεως τοῦ πρὸ αὐτοῦ φωνήεντος ο μετὰ τῶν καταλήξεων α καὶ ες.

Παράδειγμα

	[θέμα	ἥδιον-	ἥδιος-]
		Ἐνικός	
ὄνομ.	ἥδιων	ἥδιων	ἥδιον
γεν.	ἥδιονος	ἥδιονος	ἥδιονος
δοτ.	ἥδιονι	ἥδιονι	ἥδιονι
αἰτ.	ἥδιονα κ. ἥδιω	ἥδιονα κ. ἥδιω	ἥδιον
κλητ.	ἥδιον	ἥδιον	ἥδιον

Πληθυντικός

ὄνομ. ἡδίονες κ. ἡδίους	ἡδίονες κ. ἡδίους	ἡδίονα κ. ἡδίω
γεν. ἡδιόνων	ἡδιόνων	ἡδιόνων
δοτ. ἡδίοσι	ἡδίοσι	ἡδίοσι
αἰτ. ἡδίονας κ. ἡδίους	ἡδίονας κ. ἡδίους	ἡδίονα κ. ἡδίω
κλητ. ἡδίονες κ. ἡδίους	ἡδίονες κ. ἡδίους	ἡδίονα κ. ἡδίω

Σημ. Ἡ αἰτιατική τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ ἔχει τὸν τύπον τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ πληθυντικοῦ.

3. Περιφραστικὰ παραθετικὰ

§ 11. α') Τὰ παραθετικὰ καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν σχηματίζονται καὶ περιφραστικῶς, τὸ μὲν συγκριτικὸν διὰ τοῦ ἐπιρρήματος μᾶλλον (=περισσότερον) καὶ τοῦ θετικοῦ, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν διὰ τοῦ ἐπιρρήματος μάλιστα (=παρὰ πολὺ) καὶ τοῦ θετικοῦ· φίλος—μᾶλλον φίλος (=φίλτερος), μάλιστα φίλος (=φίλειτος).

β') Περιφραστικῶς σχηματίζονται συνήθως τὰ παραθετικὰ τῶν μονοκαταλήκτων ἐπιθέτων καὶ τῶν μετοχῶν· κόλαξ—μᾶλλον κόλαξ—μάλιστα κόλαξ, φιλῶν—μᾶλλον φιλῶν—μάλιστα φιλῶν.

4. Ἐπίθετα ἄνευ παραθετικῶν

§ 12. α') Τὰ ἐπίθετα, τὰ ὅποια σημαίνουν ἰδιότητα μὴ ἐπιδεκτικὴν βαθμοῦ, στεροῦνται παραθετικῶν. Τὰ τοιαῦτα ἐπίθετα σημαίνουν συνήθως ὕλην, τοπικὴν ἢ χρονικὴν σχέσιν, μέτρον καὶ καταγωγὴν· ἀργυροῦς, λίθινος, οὐράνιος, χερσαῖος, θερινός, ἡμερήσιος, σταδιαῖος, πηχυαῖος, πατρῷος.

β') Παραθετικῶν στεροῦνται καὶ ἄλλα τινὰ ἐπίθετα· ἀθάνατος, θνητός, νεκρός, πάγκαλος, πάνσοφος, ὑπέρλαμπρος κλπ.

5. Παραθετικὰ ἄνευ θετικοῦ

§ 13. Παραθετικὰ τινὰ τῆς ἀρχαίας γλῶσσης δὲν ἔχουν θετικόν. Τὰ περισσότερα ἐκ τούτων ἐσηματίσθησαν διὰ τῆς προσθήκης τῆς καταλήξεως -τερος καὶ -τατος εἰς προθέσεις ἢ ἐπιρρήματα.

πρὸ	πρότερος	πρῶτος
ὑπὲρ	ὑπέρτερος	ὑπέρτατος καὶ ὕπατος
ἄνω	άνώτερος	άνώτατος
κάτω	κατώτερος	κατώτατος
πλησίον	πλησιέστερος	πλησιέστατος
—	ῥστερος	ῥστατος
—	—	ῥσχατος

II ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΩΝ

§. 14. Παραθετικά σχηματίζουσι εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν καὶ ἐπιρρήματα.

§ 15. Συνήθη παραθετικά ἐπιρρήματα τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι·

α') Τὰ παραθετικά τῶν ἐπιρρημάτων τῶν παραγομένων ἐξ ἐπιθέτων. Ταῦτα ἔχουσι τὸν τύπον τῆς αἰτιατικῆς τοῦ οὐδετέρου τῶν παραθετικῶν τῶν ἐπιθέτων· καὶ τὸ μὲν συγκριτικὸν ἔχει τὸν τύπον τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ἐνικοῦ, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν τὸν τύπον τῆς αἰτιατικῆς τοῦ πληθυντικοῦ.

δικαίως	δικαιότερον	δικαιοτάτα
καλῶς	κάλλιον	κάλλιστα
ἀπλῶς	ἀπλούστερον	ἀπλούστατα
συνήθως	συνηθέστερον	συνηθέστατα
ἡδέως	ἡδιον	ἡδιστα

β') Τὰ ἐξῆς σχηματιζόμενα ἐκ τοπικῶν ἐπιρρημάτων·

ἄνω	ἄνωτέρω	ἄνωτάτω
κάτω	κατωτέρω	κατωτάτω
ἐγγυς (= πλησίον)	ἐγγυτέρω κ. ἐγγύτερον	ἐγγυτάτω κ. ἐγγύτατα
πέρα	περαιτέρω	—
πόρρω (= μακρὰν)	πορρωτέρω	πορρωτάτω

γ') Μάλα (= πολὺν) μᾶλλον μάλιστα

Σημ. Τὸ ἐπιρρημα τοῦ ἐπιθέτου ἀγαθὸς εἶναι εὖ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

§ 1. Τὰ ἀριθμητικά τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι ἐπίθετα, οὐσιαστικά καὶ ἐπιρρήματα.

1. Ἐπίθετα

§ 2. Τὰ ἀριθμητικά ἐπίθετα διακρίνονται εἰς ἀπόλυτα, τακτικά, χρονικά, πολλαπλασιαστικά καὶ ἀναλογικά.

α') Ἀπόλυτα

§ 3. Τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικά σημαίνουν, πόσα εἶναι τὰ περιῶν ὁ λόγος ἀντικείμενα.

§ 4. α') Τὰ ἀπόλυτα ἀπὸ τοῦ εἷς μέχρι τοῦ τέσσαρες κλίνονται ὡς ἐξῆς·

	ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.	ἄρσ.-θηλ.-οὐδ.	ἄρσ.-θηλ.	οὐδ.
ὄνομ.	εἷς	μία	ἓν	δύο	τρεις	τρία
γεν.	ἐνός	μιᾶς	ἐνός	δυοῖν	τριῶν	τριῶν
δοτ.	ἐνὶ	μιᾷ	ἐνὶ	δυοῖν	τρισὶ	τρισὶ
αἰτ.	ἓνα	μίαν	ἓν	δύο	τρεις	τρία

Ἄρσ. καὶ θηλ. τέσσαρες, τεσσάρων, τέσσαραι, τέσσαρας.

Οὐδ. τέσσαρα, τεσσάρων, τέσσαραι, τέσσαρα.

β') Τὰ ἀπὸ τοῦ πέντε μέχρι τοῦ ἑκατὸν εἶναι ἄκλιτα, τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ διακόσιοι καὶ ἐξῆς κλίνονται μόνον εἰς τὸν πληθυντικὸν ὡς τρικατάληκτα ἐπίθετα τῆς δευτέρας κλίσεως· τριακόσιοι, -αι, -α—μύριοι, -αι, -α.

Σημ. 1. Τὸ μὲν μύριοι (προπαροξύτονον), μύριαι, μύρια σημαίνει δεκακισχίλιοι, -αι, -α, τὸ δὲ μυριοί (παροξύτονον), μυρίαί, μυρία σημαίνει ἄπειροι, -αι, -α.

Σημ. 2. Τὸ δύο πολλάκις μένει ἄκλιτον.

β') Τακτικά

§ 5. Τὰ τακτικά σημαίνουν ποῖαν θέσιν (τάξιν) ἔχει ἀντικείμενόν τι μεταξὺ ἄλλων.

§ 6. Ταῦτα λήγουν εἰς τὴν ἀρχαίαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, εἰς -τος μὲν μέχρι τοῦ δέκατος ἑνατος, πλὴν τοῦ δεύτερος, ἑβδομος καὶ ὄγδοος, εἰς -στός δὲ ἀπὸ τοῦ εἰκοστός καὶ ἐξῆς. Κλίνονται δὲ ὡς τρικατάληκτα ἐπίθετα τῆς β' κλίσεως.

§ 7. Οἱ ἐκ μονάδων, δεκάδων, ἑκατοντάδων κλπ. ἀποτελούμενοι σύνθετοι ἀριθμοὶ ἐκφέρονται ὡς ἐξῆς· 1) προτάσσεται ὁ μικρότερος ἀριθμὸς καὶ ἐπιτάσσεται ὁ ἐκάστοτε μεγαλύτερος μεσολαβοῦντος τοῦ καὶ· πέντε καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατόν—δέυτερος καὶ πεντηκοστός καὶ ἑκατοστός· 2) προτάσσεται ὁ μεγαλύτερος καὶ ἐπιτάσσεται ὁ ἐκάστοτε μικρότερος μεσολαβοῦντος ἢ μὴ τοῦ καὶ· ἑκατόν καὶ πενήκοντα καὶ δύο ἢ ἑκατόν πενήκοντα δύο—εἰκοστός καὶ δεύτερος ἢ εἰκοστός δεύτερος.

γ') Χρονικά

§ 8. Τὰ χρονικά ἔχει μόνον ἡ ἀρχαία γλῶσσα. Ταῦτα σημαίνουν ποίαν ἡμέραν (ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως) τελειώνει πράξις τις. Παράγονται δὲ ἐκ τῶν τακτικῶν διὰ τῆς καταλήξεως -αιος· δευτεραῖος, τριταῖος.

δ') Πολλαπλασιαστικά

§ 9. Τὰ πολλαπλασιαστικά ἔχει καὶ ἡ ἀρχαία γλῶσσα καὶ ἡ νέα. Ταῦτα σημαίνουν ἐκ πόσων ἀπλῶν μερῶν σύγκειται τι καὶ λήγουν εἰς -πλοῦς· ἀπλοῦς, διπλοῦς, τριπλοῦς.

ε') Ἀναλογικά

§ 10. Τὰ ἀναλογικά ἔχει καὶ ἡ ἀρχαία γλῶσσα καὶ ἡ νέα. Ταῦτα σημαίνουν πόσας φορές (ποσάκις) ἀντικείμενόν τι εἶναι μεγαλύτερον ἄλλου, τὸ ὅποτον λαμβάνεται ὡς μονάς. Λήγουν δὲ εἰς -πλάσιος καὶ κλίνονται ὡς τρικατάληχτα ἐπίθετα τῆς β' κλίσεως· διπλάσιος, τριπλάσιος, ἑπταπλάσιος.

2. Οὐσιαστικά

§ 11. Οὐσιαστικά ἀριθμητικά ἔχει καὶ ἡ ἀρχαία γλῶσσα καὶ ἡ νέα. Ταῦτα λήγουν εἰς -άς, γεν. -άδος· μονάς, δυάς, τριάς, τετράς, ἑβδομάς, δεκάς, ἑκατοντάς, χιλιάς, μυριάς.

3. Ἐπιρρήματα

§ 12. Τὰ ἀριθμητικά ἐπιρρήματα φανερώνουν πόσας φορές (ποσάκις) γίνεται τι. Λήγουν δὲ εἰς -άκις· τετράκις, πεντάκις, ἐνάκις, εἰκοσάκις κλπ., πλὴν τῶν τριῶν πρώτων· ἅπαξ, δῖς, τρίς.

§ 13. Πίναξ ἀριθμητικῶν.

Ἀριθμοὶ		Ἀπόλυτα	Τακτικά	Ἐπιρρήματα
Ἀραβ.	Ἑλλ.			
1	α'	εἷς, μία, ἓν	πρῶτος	ἅπαξ
2	β'	δύο	δεύτερος	δὶς
3	γ'	τρεις, τρία	τρίτος	τρὶς
4	δ'	τέσσαρες, τέσσαρα	τέταρτος	τετράκις
5	ε'	πέντε	πέμπτος	πεντάκις
6	ϛ'	ἕξ	ἕκτος	ἕξάκις
7	ζ'	ἑπτὰ	ἑβδόμος	ἑπτάκις
8	η'	ὀκτώ	ὀγδοος	ὀκτάκις
9	θ'	ἐννέα	ἐνάτος	ἐνάκις ἢ ἐννεαίκις
10	ι'	δέκα	δέκατος	δεκάκις
11	ια'	ἑνδεκα	ἐνδέκατος	ἐνδεκάκις
12	ιβ'	δωδέκα	δωδέκατος	δωδεκάκις
13	ιγ'	τρεῖς (τρία) καὶ δέκα	τρίτος καὶ δέκατος	τρεισκαιδεκάκις
14	ιδ'	τέσσαρες (τέσσαρα) καὶ δέκα	τέταρτος καὶ δέκατος	τεσσαρεσκαιδεκάκις
15	ιε'	πεντεκαίδεκα	πέμπτος καὶ δέκατος	πεντεκαιδεκάκις
16	ιϛ'	ἑκκαίδεκα	ἕκτος καὶ δέκατος	ἑκκαιδεκάκις
17	ιζ'	ἑπτακαίδεκα	ἑβδόμος καὶ δέκατος	ἑπτακαιδεκάκις
18	ιη'	ὀκτωκαίδεκα	ὀγδοος καὶ δέκατος	ὀκτωκαιδεκάκις
19	ιθ'	ἐννεακαίδεκα	ἐνάτος καὶ δέκατος	ἐννεακαιδεκάκις
20	κ'	εἴκοσι	εἰκοστὸς	εἰκοσάκις
30	λ'	τριακόντα	τριακοστὸς	τριακοντάκις
40	μ'	τεσσαράκοντα	τεσσαρακοστὸς	τεσσαρακοντάκις
50	ν'	πεντήκοντα	πεντηκοστὸς	πεντηκοντάκις
60	ξ'	ἑξήκοντα	ἑξηκοστὸς	ἑξηκοντάκις
70	ο'	ἑβδομηκόντα	ἑβδομηκοστὸς	ἑβδομηκοντάκις
80	π'	ὀγδοήκοντα	ὀγδοηκοστὸς	ὀγδοηκοντάκις
90	ρ'	ἐνενήκοντα	ἐνενηκοστὸς	ἐνενηκοντάκις
100	σ'	ἑκατόν	ἑκατοστὸς	ἑκατοντάκις
200	σ'	διακόσιοι, -αι, -α	διακοσιοστὸς	διακοσιάκις
300	τ'	τριακόσιοι, -αι, -α	τριακοσιοστὸς	τριακοσιάκις
400	υ'	τετρακόσιοι, -αι, -α	τετρακοσιοστὸς	τετρακοσιάκις
500	φ'	πεντακόσιοι, -αι, -α	πεντακοσιοστὸς	πεντακοσιάκις
600	χ'	ἑξακόσιοι, -αι, -α	ἑξακοσιοστὸς	ἑξακοσιάκις
700	ψ'	ἑπτακόσιοι, -αι, -α	ἑπτακοσιοστὸς	ἑπτακοσιάκις
800	ω'	ὀκτακόσιοι, -αι, -α	ὀκτακοσιοστὸς	ὀκτακοσιάκις
900	Ϙ'	ἐνακόσιοι, -αι, -α ἢ ἐννεακόσιοι, -αι, -α	ἐνακοσιοστὸς ἢ ἐννεακοσιοστὸς	ἐνακοσιάκις
1000	.α	χίλιοι, -αι, -α	χιλιοστὸς	χιλιάκις
2000	.β	δισχίλιοι, -αι, -α	δισχιλιοστὸς	δισχιλιάνκις
3000	.γ	τρισχίλιοι, -αι, -α	τρισχιλιοστὸς	τρισχιλιάνκις
5000	.ε	πεντακισχίλιοι, -αι, -α	πεντακισχιλιοστὸς	πεντακισχιλιάνκις
10000	.ι	μύριοι, -αι, -α	μυριοστὸς	μυριάκις
20000	.κ	δισμύριοι	δισμυριοστὸς	δισμυριάκις
50000	.ν	πεντακισμύριοι	πεντακισμυριοστὸς	πεντακισμυριάκις

Σημ. Ἀριθμητικὰ σημεῖα εἶχον οἱ ἀρχαῖοι τὰ 24 γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου διαιροῦντες αὐτὰ εἰς τρεῖς ομάδας (α—θ, ι—π, ρ—ω). Διὰ τῆς πρώτης ομάδος παρίστανον τὰς μονάδας (α' = 1, β' = 2, γ' = 3 κλπ.), διὰ τῆς δευτέρας τὰς δεκάδας (ι = 10, κ' = 20, λ' = 30 κλπ.), καὶ διὰ τῆς τρίτης τὰς ἑκατοντάδας (ρ' = 100, σ' = 200, τ' = 300 κλπ.). Ἐπειδὴ δὲ ἑκάστη ὁμάς ἔχει ὀκτὼ μόνον γράμματα, ἐνῶ ἀριθμητικὰ σημεῖα χρειάζονται ἑννέα, ἐπρόσθεσαν εἰς μὲν τὴν πρώτην ομάδα μετὰ τὸ ε τὸ σημεῖον ς' (στίγμα), διὰ τοῦ ὁποίου παριστάνετο ὁ ἀριθμὸς 6, εἰς δὲ τὴν δευτέραν μετὰ τὸ π ἐπρόσθεσαν τὸ σημεῖον χ' (κόππα), διὰ τοῦ ὁποίου παριστάνετο ὁ ἀριθμὸς 90 καὶ εἰς τὴν τρίτην μετὰ τὸ ω ἐπρόσθεσαν τὸ σημεῖον ϑ (σαμπι), διὰ τοῦ ὁποίου παριστάνετο ὁ ἀριθμὸς 900.

ΤΜΗΜΑ Γ'

ΚΛΙΣΙΣ ΑΝΤΩΝΙΜΙΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'

§ 1. α') Ἀντωνυμῖαι λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι τίθενται ἀντὶ τῶν ὀνομάτων

β') Αἱ ἀντωνυμῖαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι ἑννέα εἰδῶν.

1. Δεικτικαὶ

§ 2. Δεικτικαὶ ἀντωνυμῖαι λέγονται ἐκεῖναι, τὰς ὁποίας μεταχειρίζομεθα, ὅταν δεικνύωμεν.

§ 3. Δεικτικαὶ ἀντωνυμῖαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι αἱ ἑξῆς·

1) ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο.—2) οὗτος, αὕτη, τοῦτο. — 3) ὅδε, ἦδε, τόδε.

4) τοιόσδε, τοιάδε, τοιόνδε — τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο(ν) (=τέτοιος).

5) τοςόσδε, τοςήδε, τοςόνδε—τοςοῦτος, τосαύτη, τосοῦτο(ν) (=τόσος).

6) τηλικόσδε, τηλικήδε, τηλικόνδε — τηλικοῦτος, τηλικαύτη, τηλικοῦτο(ν)

§ 4. Ἡ ἀντωνυμία ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο κλίνεται ὡς τρικατάληκτον ἐπίθετον τῆς β' κλίσεως· ἀλλὰ τὸ οὐδέτερον δὲν ἔχει -ν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικού.

§ 5. Ἡ ἀντωνυμία οὗτος, αὕτη, τοῦτο κλίνεται ὡς ἐξῆς·

	Ἐνικός			Πληθυντικός		
ὄνομ.	οὗτος	αὕτη	τοῦτο	οὗτοι	αὗται	ταῦτα
γεν.	τούτου	ταύτης	τούτου	τούτων	τούτων	τούτων
δοτ.	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τούτοις	ταύταις	τούτοις
αἰτ.	τούτον	ταύτην	τοῦτο	τούτους	ταύτας	ταῦτα
κλητ.	οὗτος	αὕτη				

§ 6. Ἡ ἀντωνυμία ὅδε, ἥδε, τόδε ἔγινεν ἐκ τοῦ ἄρθρου καὶ τοῦ δεικτικοῦ ἐγκλιτικοῦ μορίου δέ. Κλίνεται δὲ ὡς ἐξῆς·

	Ἐνικός			Πληθυντικός		
ὄνομ.	ὅδε	ἥδε	τόδε	οἷδε	αἶδε	τάδε
γεν.	τοῦδε	τῆσδε	τοῦδε	τῶνδε	τῶνδε	τῶνδε
δοτ.	τῷδε	τῇδε	τῷδε	τοῖσδε	ταῖσδε	τοῖσδε
αἰτ.	τόνδε	τήνδε	τόδε	τούσδε	τάσδε	τάδε

§ 7. Αἱ ἐκ τῆς οὗτος σύνθετοι ἀντωνυμίαι τοιοῦτος, τοσοῦτος καὶ τηλικούτος κλίνονται ὅπως ἡ ἀντωνυμία οὗτος.

Σημ. Αἱ ἀντωνυμίαι ἐκεῖνος, οὗτος, ὅδε, τοιοῦτος, τοσοῦτος καὶ τηλικούτος λαμβάνουν πολλάκις πρὸς ἐπίτασιν εἰς τὸ τέλος τὸ δεικτικὸν ἰ. Ὁ τόνος καταβιβάζεται πάντοτε ἐπὶ τοῦ ι τούτου ὡς ὀξεῖα, ὅταν δὲ πρὸ αὐτοῦ τύχη βραχὺ φωνήεν, ἀποβάλλεται· οὔτοσί, τουτί, τουτονί, ὀδί, ταυτί, τουτουί.

2. Ἡ ἀντωνυμία αὐτός

§ 8. Ἡ ἀντωνυμία αὐτός, αὐτή, αὐτὸ κλίνεται ὡς τρικατάληκτον ἐπίθετον τῆς β' κλίσεως· ἀλλὰ ἡ ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου δὲν ἔχει ν.

§ 9. Ἡ ἀντωνυμία αὕτη ἔχει σημασίαν 1) διασταλτικὴν, ὅτε δι' αὐτῆς διακρίνεται (διαστέλλεται) οὐσιαστικόν τι ἀπὸ πᾶν ἄλλο· αὐτὸς ὁ βασιλεὺς· 2) ἐπαναληπτικὴν (μόνον εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις), ὅτε δι' αὐτῆς ἐπαναλαμβάνεται οὐσιαστικόν τι, περὶ τοῦ ὁποίου ἔγινε λόγος προηγουμένως· 3) ταυτότητος, ὅταν εἶναι μετὰ τοῦ ἄρθρου· ὁ αὐτός=ὁ ἴδιος.

3. Προσωπικαὶ

§ 10. Προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι φανερώουσι τὰ πρόσωπα τοῦ λόγου. Εἶναι δὲ τὰ πρόσωπα τοῦ λόγου τρία· πρῶτον, δευτέρον καὶ τρίτον. Καὶ πρῶτον μὲν πρόσωπον εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὁμιλεῖ, δευτέρον δὲ πρόσωπον ἐκεῖνο, πρὸς τὸ ὁποῖον ὁμιλεῖ τις καὶ τρίτον πρόσωπον εἶναι πᾶν ἄλλο, πλὴν τοῦ ὁμιλοῦντος καὶ ἐκεῖνου, πρὸς τὸ ὁποῖόν τις ὁμιλεῖ.

§ 11. Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου προσώπου κλίνονται ὡς ἑξῆς·

Ἑνικ.	ὄνομ.	ἐγὼ	σύ
	γεν.	ἐμοῦ ἢ μου	σου
	δοτ.	ἐμοί ἢ μοι	σοι
	αἰτ.	ἐμὲ ἢ με	σε
Πληθ.	ὄνομ.	ἡμεῖς	ὑμεῖς
	γεν.	ἡμῶν	ὑμῶν
	δοτ.	ἡμῖν	ὑμῖν
	αἰτ.	ἡμᾶς	ὑμᾶς

§ 12. Ὡς προσωπικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου ἐχρησίμευεν ἡ αὐτός, αὐτή, αὐτὸ ἢ μία ἐκ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ἐκεῖνος, οὗτος, ὅδε.

Σημ. 1. Ἡ κυρίως προσωπικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου εἶναι ἡ ἑξῆς· Ἑνικ. γεν. [οῦ], δοτ. οἷ, αἰτ. [ἔ]. Πληθ. ὄνομ. σφεῖς, γεν. σφῶν, δοτ. σφίσι(ν), αἰτ. σφᾶς.

Σημ. 2. Οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν λαμβάνουσι εἰς τὸ τέλος πολλακίς τὸ ἐγκλιτικὸν γέ (=βεβαίως ἢ τοῦλάχιστον)· ἔγωγε, ἐμοῦγε, ἔμοιγε, ἐμέγε, ἡμεῖς, γε, σύγε, σοῦγε.

4. Αὐτοπαθεῖς

§ 13. Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι δηλοῦσι πρόσωπα, ζῷα ἢ πράγματα, τῶν ὁποῶν ἡ ἐνέργεια ἐπιστρέφει εἰς αὐτὰ ταῦτα.

§ 14. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι· ἑμαυτοῦ (=τοῦ ἑαυτοῦ μου), σεαυτοῦ (=τοῦ ἑαυτοῦ σου), ἑαυτοῦ (=τοῦ ἑαυτοῦ του)· κλίνονται δὲ ὡς ἑξῆς·

α' προσώπου		β' προσώπου	
ἀρσ.	θηλ.	ἀρσ.	θηλ.
γεν. ἑαυτοῦ	ἑαυτῆς	σεαυτοῦ	σεαυτῆς
δοτ. ἑαυτῶ	ἑαυτῇ	σεαυτῶ	σεαυτῇ
αἰτ. ἑαυτὸν	ἑαυτήν	σεαυτὸν	σεαυτήν

Πληθυντικὸς

γεν. ἡμῶν αὐτῶν	ἡμῶν αὐτῶν	ὑμῶν αὐτῶν	ὑμῶν αὐτῶν
δον. ἡμῖν αὐτοῖς	ἡμῖν αὐταῖς	ὑμῖν αὐτοῖς	ὑμῖν αὐταῖς
αἰτ. ἡμᾶς αὐτοὺς	ἡμᾶς αὐτάς	ὑμᾶς αὐτοὺς	ὑμᾶς αὐτάς

γ' προσώπου

ἀρσ.	θηλ.	οὐδ.
γεν. ἑαυτοῦ	ἑαυτῆς	ἑαυτοῦ
δοτ. ἑαυτῶ	ἑαυτῇ	ἑαυτῶ
αἰτ. ἑαυτὸν	ἑαυτήν	ἑαυτὸ

Πληθυντικὸς

γεν. ἑαυτῶν ἢ σφῶν αὐτῶν ἑαυτῶν ἢ σφῶν αὐτῶν ἑαυτῶν ἢ σφῶν αὐτῶν
 δοτ. ἑαυτοῖς ἢ σφίσιν αὐτοῖς ἑαυταῖς ἢ σφίσιν αὐταῖς ἑαυτοῖς ἢ σφίσιν αὐτοῖς
 αἰτ. ἑαυτοὺς ἢ σφᾶς αὐτοὺς ἑαυτάς ἢ σφᾶς αὐτάς ἑαυτὰ

§ 15. Ἐναντὶ τῶν τύπων σεαυτοῦ, σεαυτῆς κλπ. εὐρίσκονται καὶ οἱ τύποι σαυτοῦ, σαυτῆς κλπ., ἀντὶ δὲ τῶν τύπων ἑαυτοῦ, ἑαυτῆς κλπ. εὐρίσκονται καὶ οἱ τύποι αὐτοῦ, αὐτῆς κλπ.

§ 16. Παρατηρήσεις. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης

α') εἰς μὲν τὸν ἐνικὸν εἶναι σύνθετοι ἐκ τῶν προσωπικῶν καὶ τῆς αὐτός, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν σχηματίζονται περιφραστικῶς διὰ τῶν προσωπικῶν καὶ τῆς αὐτός.

Σημ. Ἡ τοῦ γ' προσώπου σχηματίζεται εἰς τὸν πληθυντικὸν καὶ μονολεκτικῶς.

β') ἔχουν μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ.

γ') τοῦ α' καὶ β' προσώπου ἔχουν μόνον ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν γένος.

5. Κτητικαὶ

§ 17. Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν οὐσιαστικόν, εἰς τὸ ὅποιον ἀνήκει τι ὡς κτήμα.

§ 18. Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι αἱ ἑξῆς:

- α' προσ. ἐμός, ἐμή, ἐμόν=ιδιός μου, ιδική μου, ιδικόν μου.
 » » ἡμέτερος, ἡμετέρα, ἡμέτερον=ιδιός μας, ιδική μας, ιδικόν μας.
 β' προσ. σός, σή, σόν=ιδιός σου, ιδική σου, ιδικόν σου.
 » » ὑμέτερος, ὑμετέρα, ὑμέτερον=ιδιός σας, ιδική σας, ιδικόν σας.

§ 19. Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται ὡς τρικατάληκτα ἐπίθετα τῆς δευτέρας κλίσεως.

§ 20. Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι τοῦ γ' προσώπου εἶναι ἡ ἐός, ἐή, ἐόν=ιδιός του κλπ. καὶ ἡ σφέτερος, σφετέρα σφέτερον=ιδιός των κλπ. Ἐντὶ τούτων ὅμως οἱ Ἄττικοί περὶ συγγραφεῖς μεταχειρίζονται τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ (δι' ἓνα κτήτορα) καὶ τοῦ πληθυντικοῦ (διὰ πολλοὺς κτήτορας) τῆς ἀντωνυμίας αὐτοῦ ἢ ἐκεῖνος ἢ οὗτος ἢ τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου.

Σημ. Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι ἐμός, σός γίνονται ἐκ τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ τῶν προσωπικῶν ἐμοῦ, σοῦ, αἱ δὲ ἀντωνυμίαι ἡμέτερος, ὑμέτερος ἐκ τῆς γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ ἡμῶν, ὑμῶν.

6. Ἀλληλοπαθής

§ 21. Ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία λέγεται ἐκεῖνη, ἡ ὁποία φανερώνει πρόσωπα ἢ ζῶα ἢ πράγματα, τὰ ὅποια ἐνεργοῦν καὶ πάσχουν ἀμοιβαίως.

§ 22. Ἡ ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία εἶναι ἡ ἀλλήλων (α', β' καὶ γ' προσώπου)· ἔχει δὲ αὕτη μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ δυϊκοῦ) καὶ κλίνεται ὡς ἐξῆς:

	ἀρσ.	θηλ.	οὐδ.
Πληθ.	γεν. ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων
	δοτ. ἀλλήλοις	ἀλλήλαις	ἀλλήλοις
	αἰτ. ἀλλήλους	ἀλλήλας	ἀλληλα

Δυϊκός γεν. καὶ δοτ. ἀλλήλοιν, αἰτ. ἀλλήλω.

7. Ἐρωτηματικαὶ

§ 23. Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, τὰς ὁποίας μεταχειρίζομεθα εἰς τὰς ἐρωτήσεις.

§ 24. Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι αἱ ἐξῆς:

α') τίς (ἀρσ.—θηλ.), τί (οὐδ.).

β') πόσος, πόση, πόσον·

γ') ποῖος, ποία, ποῖον·

δ') πότερος (= ποῖος ἐκ τῶν δύο), ποτέρα, πότερον·

ε') πηλίκος (= πῶσον μέγας ἢ ποίας ἡλικίας), πηλίκη, πηλίκον.

ς') ποδαπός (= ἐκ ποίας χώρας ἢ πόλεως), ποδαπή, ποδαπόν.

§ 25. Πᾶσαι αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι, πλὴν τῆς τίς, τί, κλίνονται ὡς τρικατάληκτα ἐπίθετα τῆς β' κλίσεως.

§ 26. Ἡ τίς, τί κλίνεται ὡς ἐξῆς·

	Ἐνικός		Πληθυντικός	
	ἀρσ.—θηλ.	οὐδ.	ἀρσ.—θηλ.	οὐδ.
ὄνομ.	τίς	τί	τίνες	τίνα
γεν.	τίνος ἢ τοῦ	τίνος ἢ τοῦ	τίνων	τίνων
δοτ.	τίνι ἢ τῷ	τίνι ἢ τῷ	τίσι	τίσι
αἰτ.	τίνα	τί	τίνας	τίνα

Σημ. Δυϊκός. Ὄνομ. καὶ αἰτ. τίνε, γεν. καὶ δοτ. τίνوين.

8. Ἀόριστοι

§ 27. Ἀόριστοι ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν γενικῶς καὶ ἀόριστως ἀντικείμενα, τὰ ὅποια δὲν θέλομεν ἢ δὲν δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν ὠρισμένως.

§ 28. Ἀόριστοι ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι αἰεὶ ἐξῆς·

α') τίς (ἀρσ. καὶ θηλ.), τί (οὐδ.).

β') ὁ δεῖνα, ἡ δεῖνα, τὸ δεῖνα.

γ') ἔνιοι (= μερικοί), ἔνιοι, ἔνια.

§ 29. Ἡ ἀντωνυμία τίς, τί κλίνεται ὡς ἐξῆς·

	Ἐνικός		Πληθυντικός	
	ἀρσ.—θηλ.	οὐδ.	ἀρσ.—θηλ.	οὐδ.
ὄνομ.	τίς	τί	τινές	τινὰ ἢ ἄττα
γεν.	τινός ἢ τοῦ	τινός ἢ τοῦ	τινῶν	τινῶν
δοτ.	τινὶ ἢ τῷ	τινὶ ἢ τῷ	τισὶ	τισὶ
αἰτ.	τινὰ	τί	τινάς	τινὰ ἢ ἄττα

Σημ. Δυϊκός. Ὄνομ. καὶ αἰτ. τινὲ—γεν. καὶ δοτ. τινοῖν.

§ 30. Ἡ ἀντωνυμία δεῖνα ἢ μένει ἄκλιτος, ὁ, ἡ, τὸ δεῖνα—τοῦ, τῆς, τοῦ δεῖνα—τῷ, τῇ, τῷ δεῖνα—τόν, τήν, τὸ δεῖνα κλπ. ἢ κλίνεται ὡς ἐξῆς· ὁ, ἡ, τὸ δεῖνα—τοῦ, τῆς, τοῦ δεῖνος—τῷ, τῇ, τῷ δεῖνι—τόν, τήν, τὸ δεῖνα—οἱ δεῖνες, τῶν δεῖνων, (ἄνευ δοτικῆς), τοὺς δεῖνας.

§ 31. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία ἔνιοι, ἔνιοι, ἔνια κλίνεται μόνον εἰς τὸν πληθυντικὸν ὡς τρικατάληκτον ἐπίθετον τῆς β' κλίσεως.

§ 32. Εἰς τὰς ἀόριστους ἀντωνυμίας κατατάσσονται καὶ αἱ εἰδικώτερον καλούμεναι: ἐπιμεριστικαὶ ἀντωνυμίαι, αἵτινες εἶναι αἱ ἑξῆς·

α') ἕτερος, ἑτέρα, ἕτερον—β') ἑκάτερος, ἑκατέρα, ἑκάτερον—
γ') ἕκαστος, ἑκάστη, ἕκαστον—δ') ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο—ε) οὐδεὶς, οὐδεμία, οὐδὲν—ς') μηδεὶς, μηδεμία, μηδὲν—ζ') οὐδέτερος, οὐδετέρα, οὐδέτερον—γ') μηδέτερος, μηδετέρα, μηδέτερον—
θ') ἀμφοτέροι, ἀμφοτέροι, ἀμφοτέροι.

§ 33. Ἡ ἀντωνυμία οὐδεὶς κλίνεται ὡς ἑξῆς·

ἄρσ. οὐδεὶς, οὐδενός, οὐδενί, οὐδένα·

θῆλ. οὐδεμία, οὐδεμιᾶς, οὐδεμιᾶ, οὐδεμίαν·

οὐδ. οὐδέν, οὐδενός, οὐδενί, οὐδέν.

Πληθ. Ἄρσ. οὐδένες, οὐδένων, οὐδέσι(ν), οὐδένας.

Κατὰ τὴν ἀντωνυμίαν οὐδεὶς κλίνεται καὶ ἡ ἀντωνυμία μηδεὶς, μηδεμία, μηδέν.

§ 34. Αἱ ἀντωνυμίαι ἕτερος, ἑκάτερος, ἕκαστος, ἄλλος, οὐδέτερος, μηδέτερος καὶ ἀμφοτέροι κλίνονται ὡς τρικατάληκτα ἐπίθετα τῆς β' κλίσεως.

Σημ. Ἡ ἀντωνυμία ἄλλος ἔχει οὐδ. εἰς ο, δηλ. χωρὶς ν, ἢ δὲ ἀντωνυμία ἀμφοτέροι εὐρίσκεται μόνον εἰς τὸν πληθυντικόν.

9. Ἀναφορικαὶ

§ 35. Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, διὰ τῶν ὁποίων ἀναφέρομεν πρότασιν τινα εἰς τὰ δι' αὐτῶν δηλούμενα πρόσωπα ἢ ζῶα ἢ πράγματα.

§ 36. Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι αἱ ἑξῆς: 1) ὅς (=δ ὁποῖος), ἣ, ὅ—2) ὅστις, ἣτις, ὅ,τι—3) οἷος, οἷα, οἷον—4) ὁποῖος, ὁποῖα, ὁποῖον—5) ὅσος, ὅση, ὅσον—6) ὁπόσος, ὁπόση, ὁπόσον—7) ὁπότερος (=ἕποιος ἐκ τῶν δύο), ὁποτέρα, ὁπότερον—8) ἠλίκος (=ἕσον μέγας), ἠλίκη, ἠλίκον—9) ὀπηλίκος (=ἕσον μέγας), ὀπηλίκη, ὀπηλίκον.

§ 37. Ἡ ἀντωνυμία ὅς, ἣ, ὅ κλίνεται ὡς ἐξῆς-

Ἔνικ.	ὄνομ.	ὅς	ἣ	ὅ	Πληθ.	οἱ	αἱ	ἅ
	γεν.	οὔ	ἣς	οὔ		ῶν	ῶν	ῶν
	δοτ.	ῶ	ἣ	ῶ		οἷς	αἶς	οἷς
	αἰτ.	ὄν	ἣν	ὄ		οὔς	αῖς	ἅ

§ 38. Αἱ ἀντωνυμίαι ὅς, οἶος καὶ ὅσος λαμβάνουν ἐνίοτε τὸ ἐγκλιτικὸν μόριον πέο, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν κλίσιν μένει ἀμετάβλητον· ὅσπερ, οἶσπερ, οἷσπερ, ὅσοιπερ κλπ.

§ 39. Ἡ ἀντωνυμία ὅστις, ἣτις, ὅ, τι εἶναι σύνθετος ἐκ τῆς ὅς καὶ τῆς ἀόριστου τίς· κλίνονται δὲ καὶ τὰ δύο μέρη αὐτῆς ὡς ἐξῆς-

		ἀρσ.	θηλ.	οὐδ.
Ἔνικ.	ὄνομ.	ὅστις	ἣτις	ὅ, τι
	γεν.	οὔτινος ἢ ὅτου	ἣσινος	οὔτινος ἢ ὅτου
	δοτ.	ῶτινι ἢ ὅτω	ἣτινι	ῶτινι ἢ ὅτω
	αἰτ.	ὄντινα	ἣντινα	ὄ, τι
Πληθ.	ὄνομ.	οὔτινες	αἵτινες	ἅτινα ἢ ἅττα
	γεν.	ῶντινων	ῶντινων	ῶντινων
	δοτ.	οἷστισι	αἶστισι	οἷστισι
	αἰτ.	οὔστινας	ἄστινας	ἅτινα ἢ ἅττα

§ 40. Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται ὡς τρικατάληκτα ἐπίθετα τῆς β' κλίσεως.

§ 41. Αἱ ἐρωτηματικαί, αἱ ἀόριστοι, αἱ δεικτικαὶ καὶ αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι, ἐπειδὴ κατὰ τὴν σημασίαν των συσχετίζονται πρὸς ἀλλήλας, λέγονται διὰ μιᾶς λέξεως συσχετικά.

§ 42. Ὅπως αἱ ἐρωτηματικαί, ἀόριστοι, δεικτικαὶ καὶ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι, οὕτω καὶ τὰ ἀντίστοιχα ἐρωτηματικά, ἀόριστα, δεικτικά καὶ ἀναφορικά ἐπιρρήματα εἶναι συσχετικά.

§ 43. Αἱ σχέσεις τῶν συσχετικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ τῶν συσχετικῶν ἐπιρρημάτων φαίνονται ἐκ τῶν ἐπομένων πινάκων.

I. Πίναξ τῶν συσχετικῶν ἀντωνυμιῶν

Ἑρωτηματικαὶ	Ἀόριστοι	Δεικτικαὶ	Ἀναφορικαὶ
τίς ;	τίς, δεῖνα, ἔνιοι, ἄλλος ἕκαστος, οὐδεὶς, μηδεὶς	ἐκεῖνος οὗτος, ὅδε	ὅς, ὅστις
πότερος ;	ἕτερος, ἑκάτερος ἀμφότεροι, οὐδέτερος	ὁ ἕτερος	ὁπότερος
ποῖος ;		τοιούτος τοιόσδε	οἷος, ὁποῖος
πόσος ;		τοσοῦτος τοσόσδε	ὅσος, ὁπόσος
πηλίκος ;		τηλικούτος τηλικόσδε	ἡλίκος, ὀπηλίκος

II. Πίναξ τῶν συσχετικῶν ἐπιρρημάτων

Ἑρωτηματικά	Ἀόριστα	Δεικτικά	Ἀναφορικά
ποῦ ;	ποῦ (=κάπου)	ἐνθάδε, ἐνταῦθα αὐτοῦ, ἐκεῖ	οὗ, ὅπου, ἔνθα
πόθεν ;	ποθεν (=ἀπὸ κάποιο μέρους)	ἐνθεν, ἐντεῦθεν αὐτόθεν, ἐκεῖθεν	ἔθεν, ἔνθεν, ὁπόθεν
ποῖ; (=εἰς ποῖον μέρος;) ;	ποῖ (=κάπου)	ἐνθάδε, ἐνταῦθα αὐτόσε, ἐκεῖσε	οἷ (=ὅπου), ἔνθα ὅποι
πότε ;	ποτέ (=κά- ποτε)	τότε	ὅτε, ὁπότε
πηνίκα ; (=τί ὥρα ;)		τηνικάδε τηνικαῦτα (=αὐτήν τὴν ὥραν)	ἡνίκα ὀπηνίκα (=καθ' ἣν ὥραν)
πῶς ;	πῶς (=κάπως)	οὕτως, ὧδε	ὧς, ὥσπερ, ὅπως
πῆ ; (=ποῦ ; ἢ πῶς;) ;	πῆ (=κάπου ἢ κάπως)	ταύτη, τῆδε (=ἐνταῦθα ἢ οὕτως)	ἧ, ὀπη (=ὅπου ἢ ὅπως)

ΤΜΗΜΑ Δ'.

ΣΥΖΥΓΙΑ ΤΩΝ ΕΙΣ -Ω ΡΗΜΑΤΩΝ

I. ΒΑΡΥΤΟΝΑ ΡΗΜΑΤΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'

1. Ὅρισμὸς τοῦ ῥήματος

§ 1. Ῥήματα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἐνέργειαν ἢ πάθος ἢ κατάστασιν προσώπου ἢ ζώου ἢ πράγματος, προσέτι δὲ ἐνέργειαν προσώπου ἢ ζώου ἐπιστρέφουσιν εἰς τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον ἢ ζῷον.

2. Παρεπόμενα τοῦ ῥήματος

§ 2. Παρεπόμενα τοῦ ῥήματος λέγονται ἡ διάθεσις, ἡ συζυγία, ἡ φωνή, ἡ ἔγκλισις, ὁ χρόνος, ὁ ἀριθμὸς καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.

§ 3. Τὰ ῥήματα κατὰ τὴν διάθεσιν διαιροῦνται εἰς ἐνεργητικὰ, παθητικὰ, μέσα καὶ οὐδέτερα.

α') Ἐνεργητικὰ ἢ ἐνεργητικῆς διαθέσεως λέγονται τὰ ῥήματα τὰ δηλοῦντα, ὅτι πρόσωπόν τι ἢ ζῷον ἢ πρᾶγμα ἐνεργεῖ· γράφω, τύπτω.

β') Παθητικὰ ἢ παθητικῆς διαθέσεως λέγονται τὰ ῥήματα τὰ δηλοῦντα, ὅτι πρόσωπόν τι ἢ ζῷον ἢ πρᾶγμα παθαίνει τι ὑπ' ἄλλου τύπτομαι.

γ') Μέσα ἢ μέσης διαθέσεως λέγονται τὰ ῥήματα τὰ δηλοῦντα, ὅτι πρόσωπόν τι ἢ ζῷον ἐνεργεῖ καὶ ἡ ἐνέργειά του αὐτὴ ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον· λούομαι.

δ') Οὐδέτερα ἢ οὐδετέρας διαθέσεως λέγονται τὰ ῥήματα τὰ δηλοῦντα, ὅτι πρόσωπόν τι ἢ ζῷον ἢ πρᾶγμα οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει, ἀλλ' ἀπλῶς εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν· καθεύδω.

§ 4. Αἱ συζυγίαι εἶναι δύο, ἡ συζυγία τῶν εἰς -ω καὶ ἡ συζυγία τῶν εἰς -μι ῥημάτων· λύω, δείκνυμι.

§ 5. Αἱ φωναὶ εἶναι δύο, ἡ ἐνεργητικὴ εἰς -ω ἢ -μι καὶ ἡ μέση εἰς -μαι.

§ 6. α') Ἐγκλίσεις. Αἱ ἐγκλίσεις εἶναι τέσσαρες· ὀριστικὴ ὑποτακτικὴ, εὐκτικὴ καὶ προστακτικὴ.

β') Τὰ ῥήματα τῆς ἀρχαίας γλώσσης ἔχουν καὶ δύο ὀνομαστικοὺς τύπους, ἧτοι τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν.

§ 7. α') Χρόνοι. Οἱ χρόνοι εἶναι ἑπτὰ· ἐνεστώς, παρατατικός, μέλλων, ἀόριστος, παρακείμενος, ὑπερσυντέλικος καὶ τετελεσμένος μέλλων.

β') Οἱ χρόνοι διακροῦνται εἰς ἀρκτικούς καὶ παραγομένους ἢ ἱστορικούς. Καὶ ἀρκτικοὶ μὲν εἶναι ὁ ἐνεστώς, ὁ μέλλων, ὁ παρακείμενος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων, παραγόμενοι δὲ ἢ ἱστορικοὶ ὁ παρατατικός, ὁ ἀόριστος καὶ ὑπερσυντέλικος.

§ 8. Ἀριθμοί. Ἡ ἀρχαία γλώσσα καὶ εἰς τὰ ῥήματα αὐτῆς ἔχει τρεῖς ἀριθμούς, τὸν ἐνικόν, τὸν πληθυντικόν καὶ τὸν δυϊκόν.

§ 9. Πρόσωπα. Τὰ πρόσωπα εἶναι τρία, ἧτοι πρῶτον, δεῦτερον καὶ τρίτον.

3. Συστατικὰ μέρη τῶν ῥηματικῶν τύπων

§ 10. Ῥηματικὸν θέμα λέγεται τὸ μέρος τοῦ ῥήματος, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὡς βάση τοῦ σχηματισμοῦ πάντων τῶν τύπων αὐτοῦ· λύω, ῥήμ. θέμ. λυ-.

§ 11. Τὸ τελευταῖον γράμμα τοῦ ῥηματικοῦ θέματος λέγεται χαρακτήρ τοῦ ῥήματος· λύω, ῥήμ. θέμ. λυ-, χαρακτήρ υ.‡

§ 12. Τὰ ῥήματα τῆς ἀρχαίας γλώσσης διακροῦνται κατὰ τὸν χαρακτήρα εἰς συμφωνόληκτα καὶ φωνηεντόληκτα· γράφω (θ. γραφ-), λύω (θ. λυ-).

§ 13. Τὰ συμφωνόληκτα ῥήματα ὑποδιακροῦνται α') εἰς ἀφωνόληκτα, ἐκεῖνα δηλ., τῶν ὁποίων ὁ χαρακτήρ εἶναι ἄφωνον· πλέω (θ. πλεκ-), τρίβω (θ. τριβ-)—β') εἰς ὑγρόληκτα, ἐκεῖνα δηλ., τῶν ὁποίων ὁ χαρακτήρ εἶναι ὑγρόν· στέλλω (θ. στελ-) καὶ —γ') εἰς ἔνρηνόληκτα, ἐκεῖνα δηλ., τῶν ὁποίων ὁ χαρακτήρ εἶναι ἔνρηνον· μένω (θ. μεν-).

§ 14. Τὰ φωνηεντόληκτα ὑποδιακροῦνται α') εἰς ἀσυναίρετα

φωνηεντόληκτα· παιδεύω, λύω και β') εις συνηρημένα φωνηεντόληκτα· τιμῶ (τιμάω), ποιῶ (ποιέω), δηλῶ (δηλόω).

§ 15. Ἐκ τῶν ῥημάτων ὅσα μὲν εἰς τὸ πρῶτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς λήγουν εἰς ω (ἄτονον), λέγονται βαρύτερα ῥήματα, ὅσα δὲ λήγουν εἰς ᾠ (δῆλ. ω περισπώμενον), λέγονται περισπώμενα ἢ συνηρημένα· παιδεύω, τιμῶ.

§ 16. Χρονικὸν θέμα λέγεται τὸ μέρος τοῦ ῥήματος, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὡς βάσις τοῦ σχηματισμοῦ τῶν τύπων ἐνδὲ μόνον χρόνου αὐτοῦ.

§ 17. Χρονικὸς χαρακτῆρ λέγεται τὸ σύμφωνον (σ, κ), τὸ ὁποῖον προστίθεται εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα πρὸς σχηματισμὸν τοῦ χρονικοῦ θέματος ὀρισμένων χρόνων.

§ 18. Ἐγκλιτικὰ φωνήεντα λέγονται τὰ φωνήεντα, διὰ τῶν ὁποίων διακρίνονται ὀρισμένοι ἐγκλίσεις.

§ 19. Προσωπικαὶ καταλήξεις λέγονται αἱ συλλαβαὶ ἢ τὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα προστίθενται εἰς τὸ τέλος τοῦ ῥηματικοῦ ἢ χρονικοῦ θέματος, ἢ μετὰ τὰ θεματικὰ καὶ ἐγκλιτικὰ φωνήεντα, ἔπου ὑπάρχουν, πρὸς σχηματισμὸν τῶν τύπων τῶν προσώπων τοῦ ῥήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'

ΑΥΞΗΣΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΔΙΠΛΑΣΙΑΣΜΟΣ

1. Ὅμαλὴ αὔξησης ἀπλῶν ῥημάτων

§ 1. Εἰς τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους τῆς ὀριστικῆς τὸ θέμα λαμβάνει ἐν τῇ ἀρχῇ αὔξησην, ἢ ὁποῖα εἶναι σημεῖον τοῦ παρελθόντος.

§ 2. Ἡ αὔξησης εἶναι δύο εἰδῶν, συλλαβικὴ καὶ χρονικὴ.

α') Συλλαβικὴ αὔξησης εἶναι ἡ συλλαβὴ ε, ἢ ὁποῖα τίθεται ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ θέματος εἰς τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους τῆς ὀριστικῆς τῶν ῥημάτων, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ σύμφωνον· λύω, ἔ-λυον, ἔ-λυσα.

Σημ. Τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἀρχίζου ἀπὸ ρ, διπλασιάζου τὸ

ο μετὰ τὴν πρόσληψιν τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως· ὀπίτω, ἔρριπτον, ἔρριψα.

β') Χρονικὴ αὐξῆσις εἶναι ἡ μεταβολὴ (συνήθως ἕκτασις) τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος ἢ διφθόγγου τοῦ θέματος.

§ 3. Διὰ τὴν χρονικὴν αὐξῆσιν μεταβάλλονται

τὸ ἄ	εἰς η	ἄγω	ἦγον	τὸ εἰ	εἰς η	εἰκάζω	ἦκαζον
τὸ ᾠ	εἰς η	ἄργῳ	ἦργουν	τὸ εὐ	εἰς ηυ	εὐχομαι	ἦυχόμην
τὸ α	εἰς η	ἄδῳ	ἦδον	τὸ ἰ	εἰς ι	ἰκατεύω	ἰκέτευον
τὸ αἰ	εἰς η	αἰσχύνω	ἦσχυνον	τὸ ο	εἰς ω	ὄνειδίζω	ὄνειδίζον
τὸ αυ	εἰς ηυ	αὖξω	ἦὔξον	τὸ οἰ	εἰς ω	οἰκτίρω	ᾠκτιρον
τὸ ε	εἰς η	ἐλπίζω	ἦλπιζον	τὸ ὕ	εἰς ὕ	ὕβριζω	ὕβριζον

2. Ὅμαλὸς ἀναδιπλασιασμὸς ἀπλῶν ῥημάτων

§ 4. α') Εἰς τὸν παρακείμενον, ὑπερσυντέλικον καὶ τετελεσμένον μέλλοντα τὸ θέμα λαμβάνει ἐν τῇ ἀρχῇ ἀναδιπλασιασμόν, ὃ ὅποιοι εἶναι σημεῖον τοῦ τετελεσμένου.

β') Ἀναδιπλασιασμὸς λέγεται ἡ ἐπανάληψις τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μὲ ἐν ε.

§ 5. Ἀναδιπλασιάζονται δὲ 1) τὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ ἐν ἀπλοῦν σύμφωνον πλὴν τοῦ ρ· λύω, λέλυκα—ἀλλὰ ὀπίτω, ἔρραμμαῖ καὶ 2) τὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ δύο σύμφωνα, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον εἶναι ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ὑγρὸν ἢ ἔνρινον· γράφω, γέγραφα—πνέω, πέπνευκα.

§ 6. Πάντα τὰ ἄλλα ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ σύμφωνον ἢ σύμφωνα [ἦται α') ἀπὸ διπλοῦν σύμφωνον ἢ ἀπὸ ρ—β') ἀπὸ δύο σύμφωνα, ἐκ τῶν ὁποίων νὰ μὴ εἶναι τὸ πρῶτον ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ὑγρὸν ἢ ἔνρινον καὶ γ') ἀπὸ τρία σύμφωνα]· ἔχουν τὸν ἀναδιπλασιασμόν ὅμοιον μὲ τὴν συλλαβικὴν αὐξῆσιν, ψεύδομαι, ἔψευσμαι—φθίρω, ἔφθαρακα—στρατεύω, ἐστράτευμαι.

Σημ. Ὅταν τὸ ἀρκτικὸν σύμφωνον τοῦ θέματος εἶναι δασύ, τρέπεται ἐν τῇ συλλαβῇ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του ψιλόν· θύω, τέ-θυκα—φυτεύω, πε-φύτευμαι.

§ 7. Οἱ ὑπερσυντέλικοι τῶν ῥημάτων, τὰ ὁποῖα ἀναδιπλασιάζονται διὰ τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μὲ ἐν ε, λαμβά-

λουν πρὸ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ καὶ συλλαβικὴν αὐξῆσιν· λύω, λέ-
λυκα, ἔ-λε-λύκειν.

§ 8. Τὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν ἢ
δίφθογγον, ἔχουν τὸν ἀναδιπλασιασμὸν ὅμοιον μὲ τὴν χρονικὴν
αὐξῆσιν· ἄγω—ἤγον—ἤγα, ὀμιλῶ—ὠμίλουν—ὠμίληκα, αἰτῶ —
ἤτουν—ἤτημαι.

§ 9. Ὁ ἀναδιπλασιασμός φυλάττεται εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις
καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχήν.

3. Αὐξῆσις καὶ ἀναδιπλασιασμός τῶν συνθέτων ῥημάτων

§ 10. Τὰ μετὰ προθέσεων σύνθετα ῥήματα καὶ τὰ περισσότερα
ἐκ τῶν παρασυνθέτων λαμβάνουν τὴν αὐξῆσιν καὶ τὸν ἀναδιπλα-
σιασμὸν μετὰ τὴν πρόθεσιν· ἀπο-γράφω, ἀπέγραψον, ἀπο-γέγραφα
—ἐγκωμιάζω (ἐκ τοῦ ἐγκώμιον), ἐνεκωμιάζον, ἐγκεκωμίακα.

Σημ. 1. Αἱ προθέσεις ἐν καὶ σὺν πρὸ τῆς συλλαβικῆς αὐξή-
σεως καὶ τοῦ ὁμοίου μὲ αὐτὴν ἀναδιπλασιασμοῦ ἀναλαμβάνουν τὸ
ν αὐτῶν, ὅταν τοῦτο πρὸ τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος
μεταβάλλεται· ἐγγράφω, ἐνέγραψον — συμπτύσσω, συνέπτυσσον,
συνέπτυγμα.

Σημ. 2. Αἱ εἰς φωνῆεν λήγουσαι προθέσεις πρὸ τῆς συλλαβι-
κῆς αὐξήσεως καὶ τοῦ ὁμοίου μὲ αὐτὴν ἀναδιπλασιασμοῦ πάσχουν
ἐκθλιψιν· ἀναστρέφω, ἀνέστρεψον ἀνέστραμμα. Δὲν πάσχουν ἐκ-
θλιψιν αἱ προθέσεις πρὸ καὶ περὶ· προβάλλω, προέβαλλον—περι-
βάλλω, περιέβαλλον.

Σημ. 3. Τὸ ο τῆς προθέσεως πρὸ συναίρειται πολλάκις μετὰ
τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως εἰς οὐ· προέλεγον, προύλεγον.

§ 11. Τὰ παρασύνθετα ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον συνθε-
τικὸν δὲν εἶναι πρόθεσις, λαμβάνουν τὴν αὐξῆσιν καὶ τὸν ἀναδι-
πλασιασμὸν εἰς τὴν ἀρχὴν· μυθολογῶ, ἐμυθολόγουν, μεμυθολό-
γηκα—οἰκοδομῶ, ᾠκοδόμουν, ᾠκοδόμηκα.

Σημ. Τὰ μετὰ τοῦ εὖ (=καλῶς) παρασύνθετα ῥήματα, ἐὰν
κατόπιν τοῦ εὖ ἀκολουθῇ σύμφωνον, αὐξάνονται κανονικῶς ἔξω-
θεν (εὐτιγῶ, ἠτιγῶν), ἐὰν δὲ κατόπιν τοῦ εὖ ὑπάρχη βραχὺ
φωνῆεν, ἐκτείνουν τὸ βραχὺ τοῦτο φωνῆεν εἰς μακρὸν (εὐεργετῶ.

εὐηργέτουν), ἐὰν δὲ μακρὸν φωνῆεν, μένουν ἀναύξητα· εὐωχοῦμαι, εὐωχούμην.

4. Ἀνωμαλῖαι αὐξήσεως καὶ ἀναδιπλασιασμοῦ

§ 12. α') Ῥήματά τινα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ ε, λαμβάνουν συλλαβικὴν αὐξῆσιν, ἢ ὁποῖα μετὰ τοῦ ε τοῦ θέματος συναιρεῖται εἰς εἰ. Τὰ ῥήματα ταῦτα εἶναι τὰ ἐξῆς: εἶω (εἰάω)—εἶων, εἶθιζω—εἶθιζον, ἐλίττω—εἴλιξα, ἔλκω—εἴλκον, ἔπομαι—εἰπόμην, ἐργάζομαι—εἰργαζόμην, ἐσιπῶ—εἰστίων, ἔχω—εἶχον.

Σημ. 1. Τὰ ῥήματα ταῦτα εἶχον εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος F ἢ σ' ἄλλ' ἔπειτα τὸ F ἢ σ ἀπεβλήθη, ἢ δὲ συλλαβικὴ αὐξῆσις ε συνηρέθη μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος τοῦ θέματος εἰς εἰ.

Σημ. 2. Οἱ παρακείμενοι τῶν ῥημάτων τούτων, ἐὰν σχηματίζονται ἐκ τοῦ θέματος, ἐκ τοῦ ὁποίου καὶ ὁ παρατατικός, λαμβάνουν ἀναδιπλασιασμὸν ὅμοιον μὲ τὴν αὐξῆσιν τοῦ παρατατικοῦ· εἶακα, εἶθισμαι, εἶργασμαι.

β') Τὸ ῥῆμα ἐορτάζω καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τοῦ παρακειμένου ἔοικα (=ὁμοιάζω) ἔχουν τὴν αὐξῆσιν εἰς τὴν δευτέραν συλλαβὴν· ἐόρταζον, ἐόρτασα—ἐώκειν.

γ') Συλλαβικὴν αὐξῆσιν καὶ ὅμοιον μὲ αὐτὴν ἀναδιπλασιασμὸν λαμβάνουν τὰ ῥήματα ἄγνωμι (=θραύω), ὠθῶ καὶ ὠνούμαι (=ἀγοράζω)· ἔαξα, ἔαγα—ἐώθουν, ἔωσμαι—ἔωνούμην, ἐώνημαι.

Σημ. Τὰ ῥήματα ταῦτα εἶχον εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος F.

δ') Τὰ ῥήματα ὄρω (=βλέπω), ἀλίσκομαι (=κυριεύομαι) καὶ ἀνοίγω αὐξάνονται καὶ ἀναδιπλασιάζονται ὡς ἐξῆς: ἐώρων, ἐόρακα—ἠλισκόμην, ἐάλων, ἐάλωκα (ὁ παρακείμενος μετὰ βραχέος α)—ἀνέφρον, ἀνέφρα, ἀνέφρα.

§ 13. Τὰ ῥήματα βούλομαι (=θέλω), δύναμαι καὶ μέλλω αὐξάνονται κανονικῶς (ἐβουλόμην, ἐδυνάμην, ἔμελλον) καὶ ἀνωμάλως (ἠβουλόμην, ἠδυνάμην, ἠμελλον).

§ 14. α') Αὐξάνονται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προθέσεως τὰ σύνθετα ῥήματα ἀμφιέννυμι καὶ καθέζομαι καὶ τὰ παρασύνθετα ἐγγυῶ καὶ ἐναντιοῦμαι· ἀμφιέννυμι (=ἐνδύω, ἀμφι-έννυμι), ἠμφίεσσα—καθέζομαι (κατὰ-έζομαι), ἐκαθεζόμην—ἐγγυῶ (ἐγγυάω) (=δίδω

ὡς ἐνέχυρον, ἐκ τῆς λ. ἐγγύη) ἠγγύων—ἐναντιοῦμαι (ἐκ τῆς λ. ἐναντίος), ἠναντιοῦμην.

β') Αὐξάνονται συγχρόνως καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προθέσεως καὶ μετὰ τὴν πρόθεσιν (εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος) τὰ σύνθετα ῥήματα ἀνέχομαι, ἐνοχλῶ, ἐπανορθῶ καὶ τὸ παρασύνθετον ἀμφισβητῶ· ἠνειχόμην, ἠνώχλων, ἐπηνόρθουν, ἠμφεσβήτην.

γ') Διφοροῦνται, ἤτοι αὐξάνονται ἢ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προθέσεως ἢ μετὰ τὴν πρόθεσιν, τὰ σύνθετα ῥήματα καθεύδω, κἀθημαι, καθίζω καὶ τὸ παρασύνθετον ἐκκλησιάζω (ἐκ τῆς λ. ἐκκλησία)· ἐκάθειδον καὶ καθηῦδον, ἐκάθητο καὶ καθῆστο, ἐκάθισα καὶ καθῖσα (ἀλλὰ παρατκ. μόνον ἐκάθιζον), ἠκκλησιάζον καὶ ἐξεκκλησιάζον.

§ 15. Τὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ γν, ἔχουν τὸν ἀναδιπλασιασμὸν ὅμοιον μὲ τὴν συλλαβικὴν αὐξῆσιν, ἂν καὶ τὸ θέμα τῶν ἀρχίζει ἀπὸ ἄφωνον πρὸ ἐνρίνου· γνωρίζω, ἐγνωρικῶς, ἐγνωρίσμαι—γιγνώσκω (θέμα γνω-), ἔγνωκα.

§ 16. Οἱ παρακείμενοι τῶν ῥημάτων λαμβάνω, λαγχάνω, συλλέγω, διαλέγομαι καὶ [μείρομαι] ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν εἰς εἴληφα, εἴληχα, συνείλοχα, διείλεγμαι, εἴμαρται (=εἶναι πεπρωμένον).

§ 17. Οἱ παρακείμενοι κέκτημαι, μέμνημαι καὶ πέπτωκα (θέμα κτα-, μνα-, πτω-) τῶν ῥημάτων κτῶμαι, μιμνήσκομαι, πίπτω, ἀναδιπλασιάζονται διὰ τοῦ ε μετὰ τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος παρὰ τὸ κανονικὸν (§ 5).

5. Ἀττικὸς ἀναδιπλασιασμὸς

§ 18. Εἰς ῥήματά τινα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ α ἢ ε ἢ ο, ὁ ἀναδιπλασιασμὸς γίνεται διὰ τῆς ἐπαναλήψεως εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος τῶν δύο πρώτων φθόγγων αὐτοῦ καὶ συγχρόνως διὰ τῆς ἐκτάσεως τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος αὐτοῦ (τοῦ α εἰς η, τοῦ ε εἰς η καὶ τοῦ ο εἰς ω) εἰς τὴν δευτέραν συλλαβὴν· ἀκούω, ἀκήκοα—ἐλέγχω, ἐλήλεγμαι—δρῦττω, δρώρουχα. Ὁ τοιοῦτος ἀναδιπλασιασμὸς λέγεται ἀττικὸς.

§ 19. Τὰ συνηθέστερα ἐκ τῶν ῥημάτων, τὰ ὅποια λαμβάνουν ἀττικὸν ἀναδιπλασιασμὸν, εἶναι τὰ ἐξῆς· ἀκούω (θ. ἀκο-), ἀκήκοα—ἀλείφω (θ. ἀλιφ-), ἀλήλιφα, ἀλήλιμμαι—ἐγειρομαι (θ. ἐγερο-),

ἐγορήγορα, ἐγήγερομαι — ἐλαύνω (θ. ἐλα-), ἐλήλακα, ἐλήλαμαι —
ἐλέγχω (θ. ἐλεγχ-), ἐλήλεγμαι—ἔρχομαι (θ. ἐλυθ-), ἐλήλυθα —
ἐσθίω (=τρώγω, θ. ἐδο-), ἐδήδοκα—(ἀπ)όλλυμι (=καταστρέφω, θ.
ὄλε-, ὄλ-), (ἀπ)ολώλεκα (=ἔχω καταστρέψει), (ἀπ)όλωλα (=ἔχω
καταστραφή)—ὄμνυμι (=ὀρκίζομαι, θ. ὄμο-), ὀμώμοκα—ὀρύττω
(=σκάπτω, θ. ὀρυχ-), ὀρώρυγμαί — φέρω (θ. ἐνεκ-), ἐνήνοχα,
ἐνήνεγμαί.

Σημ. Ὁ παρακείμενος ἐγορήγορα (τοῦ ῥ. ἐγείρομαι) ἐσχη-
ματίσθη, ἀφ' οὗ ἐπανελήφθη πρὸ τοῦ θέματος ἔγερ- ὀλόκληρον τὸ
συγκεκριμένον θέμα ἔγρ-.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'

1. Κλίσις βαρυτόνων ῥημάτων

§ 1. Τὰ βαρύτενα ῥήματα τῆς ἀρχαίας γλώσσης κλίνονται ἐν
γένει κατὰ τὰ ἐπόμενα παραδείγματα:

§ 2. Παράδειγμα βαρυντόνου
I Ἐνεργη-

	Ὄριστική	Ἑποτακτική	Εὐχτική
Ἐνεστώς	παιδύ-ω παιδύ-εις παιδύ-ει παιδύ-ομεν παιδύ-ετε παιδύ-ουσι	παιδύ-ω παιδύ-ης παιδύ-η παιδύ-ωμεν παιδύ-ητε παιδύ-ωσι	παιδύ-οιμι παιδύ-οις παιδύ-οι παιδύ-οιμεν παιδύ-οιτε παιδύ-οιεν
	Παρατακ.	ἐπαίδευ-ον, ἐπαίδευ-ες, ἐπαίδευ-ε,	
Μέλλων	παιδύ-σω παιδύ-σεις παιδύ-σει παιδύ-σομεν παιδύ-σετε παιδύ-σουσι		παιδύ-σοιμι παιδύ-σοις παιδύ-σοι παιδύ-σοιμεν παιδύ-σοιτε παιδύ-σοιεν
Ἄοριστος ἄ'	ἐπαίδευ-σα ἐπαίδευ-σας ἐπαίδευ-σε ἐπαίδευ-σαμεν ἐπαίδευ-σατε ἐπαίδευ-σαν	παιδύ-σω παιδύ-σης παιδύ-ση παιδύ-σομεν παιδύ-σητε παιδύ-σωσι	παιδύ-σαιμι παιδύ-σαις ἢ παιδύ-σειας παιδύ-σαι ἢ παιδύ-σειε παιδύ-σαιμεν παιδύ-σατε παιδύ-σαιεν ἢ παιδύ-σειαν
Παρακείμενος	πεπαίδευ-κα πεπαίδευ-κας πεπαίδευ-κε πεπαίδευ-καμεν πεπαίδευ-κατε πεπαίδευ-κασι	πεπαίδευ-κω πεπαίδευ-κης πεπαίδευ-κη πεπαίδευ-κωμεν πεπαίδευ-κητε πεπαίδευ-κωσι ἢ πεπαιδευκώς ὦ, ἢς, ἢ πεπαιδευκότες ὦμεν, ἦτε, ὄσι	πεπαίδευ-κοιμι πεπαίδευ-κοις πεπαίδευ-κοι πεπαίδευ-κοιμεν πεπαίδευ-κοιτε πεπαίδευ-κοιεν ἢ πεπαιδευκώς εἶην, εἶης, εἶη πεπαιδευκότες εἶμεν, εἶητε, εἶεν
	Ἐπερσυντ.	ἐπεπαίδευ-κειν, ἐπεπαίδευ-κεις, ἐπεπαίδευ-κει,	

ῥήματος φωνηεντολήκτου
 τικῆ φωνῆ

Προστακτ.	'Απρμφ	Μετοχή
παίδευ-ε παιδευ-έτω παιδεύ-ετε παιδευ-όντων ἢ παιδευ-έτωσαν	παιδεύ-ειν	παιδευ-ων παιδεύ-ουσα παιδεῦ-ον
ἐπαιδεύ-ομεν, ἐπαιδεύ-ετε, ἐπαίδευ-ον		
	παιδεύ-σειν	παιδευ-σων παιδεύ-σουσα παιδεῦ-σον
παίδευ-σον παιδευ-σάτω παιδεύ-σατε παιδευ-σάντων ἢ παιδευ-σάτωσαν	παιδεῦ-σαι	παιδευ-σᾶς παιδεύ-σασα παιδεῦ-σᾶν
πεπαιδευκὸς ἴσθι πεπαιδευκὸς ἔστω πεπαιδευκότες ἔσθε πεπαιδευκότες ἔστων ἢ ἔστωσαν	πεπαιδευ-κέναι	πεπαιδευ-κὸς πεπαιδευ-κυῖα πεπαιδευ-κὸς
ἐπεπαιδεύ-κεμεν, ἐπεπαιδεύ-κετε, ἐπεπαιδεύ-κεσαν		

	Ὀριστικὴ	Ἑποτακτικὴ	Ἐὐκτι-
Ἑνεστῶς	παιδεύ-ομαι παιδεύ-η(-ει) παιδεύ-εται παιδευ-όμεθα παιδεύ-εσθε παιδεύ-ονται	παιδεύ-ομαι παιδεύ-η παιδεύ-ηται παιδευ-όμεθα παιδεύ-ησθε παιδεύ-ονται	παιδευ-οίμην παιδεύ-οιο παιδεύ-οιτο παιδευ-οίμεθα παιδεύ-οισθε παιδεύ-οιντο
Παρατατικ.	ἐπαιδευ-όμην,	ἐπαιδεύ-ου,	ἐπαιδεύ-ετο
Μέσος Μελλῶν	παιδεύ-σομαι παιδεύ-ση(-σει) παιδεύ-σεται παιδευ-σόμεθα παιδεύ-σεσθε παιδεύ-σονται		παιδευ-σοίμην παιδεύ-σοιο παιδεύ-σοιτο παιδευ-σοίμεθα παιδεύ-σοισθε παιδεύ-σοιντο
Μέσος ἄοριστος ἄ	ἐπαιδευ-σαίμην ἐπαιδεύ-σω ἐπαιδεύ-σατο ἐπαιδευ-σαίμεθα ἐπαιδεύ-σασθε ἐπαιδεύ-σαντο	παιδεύ-σωμαι παιδεύ-ση παιδεύ-σηται παιδευ-σόμεθα παιδεύ-σησθε παιδεύ-σονται	παιδευ-σαίμην παιδεύ-σαιο παιδεύ-σαιτο παιδευ-σαίμεθα παιδεύ-σαισθε παιδεύ-σαιντο
Παρακείμενος	πεπαίδευ-μαι πεπαίδευ-σαι πεπαίδευ-ται πεπαιδεύ-μεθα πεπαίδευ-σθε πεπαίδευ-νται ἢ πεπαιδευμένοι εἰσὶ	πεπαιδευμένος ᾧ πεπαιδευμένος ᾗς πεπαιδευμένος ᾗ πεπαιδευμένοι ᾧμεν πεπαιδευμένοι ᾗτε πεπαιδευμένοι ᾧσι	πεπαιδευμένος πεπαιδευμένος πεπαιδευμένος πεπαιδευμένοι πεπαιδευμένοι πεπαιδευμένοι

φ ω ν ῆ

κ ῆ	Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατον	Μετοχὴ
	<p>παιδεύ-ου παιδευ-έσθω</p> <p>παιδεύ-εσθε παιδευ-έσθων ἢ παιδευ-έσθωσαν</p>	παιδεῡ εσθαι	<p>παιδευ-όμενος</p> <p>παιδευ-ομένη</p> <p>παιδευ-όμενον</p>
	ἐπαιδευ-όμεθα,	ἐπαιδεῡ-εσθε,	ἐπαιδεῡ-οντο
		παιδεῡ-σεσθαι	<p>παιδευ-σόμενος</p> <p>παιδευ-σομένη</p> <p>παιδευ-σόμενον</p>
	<p>παίδευ-σαι παιδευ-σάσθω</p> <p>παιδεῡ-σασθε παιδευ-σάσθων ἢ παιδευ-σάσθωσαν</p>	παιδεῡ-σασθαι	<p>παιδευ-σάμενος</p> <p>παιδευ-σαμένη</p> <p>παιδευ-σάμενον</p>
<p>εἶην εἶης εἶη εἶμεν εἶητε εἶεν</p>	<p>πεπαίδευ-σο πεπαιδεῡ-σθω</p> <p>πεπαιδεῡ-σθε πεπαιδεῡ-σθων ἢ πεπαιδεῡ-σθωσαν</p>	πεπαιδεῡ-σθαι	<p>πεπαιδευ-μένος</p> <p>πεπαιδευ-μένη</p> <p>πεπαιδευ-μένον</p>

	Ὁριστικὴ	Ὑποτακτικὴ	Ἐντικτικὴ
	Ἐπερσυντ. ἐπεπαιδύ-μην,	ἐπεπαίδευ-σο,	ἐπεπαίδευ-το,
Τελεσιμένος μέλλον	πεπαιδεύ-σομαι πεπαιδεύ-ση (-σει) κλπ. ἢ πεπαιδευμένος ἔσομαι, πεπαιδευμένος ἔσῃ (-ει) κλπ.		πεπαιδευ-σοίμην πεπαιδεύ-σοιο πεπαιδεύ-σοιτο πεπαιδευ-σοίμεθα πεπαιδεύ-σοισθε πεπαιδεύ-σοιντο
Παθητικὸς μέλλον α'	παιδευ-θήσομαι παιδευ-θήσῃ (-ει) παιδευ-θήσεται παιδευ-θησόμεθα παιδευ-θήσεσθε παιδευ-θήσονται		παιδευ-θησοίμην παιδευ-θήσοιο παιδευ-θήσοιτο παιδευ-θησοίμεθα παιδευ-θήσοισθε παιδευ-θήσονται
Παθητικὸς ἄριστος α'	ἐπαιδύ-θην ἐπαιδύ-θης ἐπαιδύ-θη ἐπαιδύ-θημεν ἐπαιδύ-θητε ἐπαιδύ-θησαν	παιδευ-θῶ παιδευ-θῆς παιδευ-θῆ παιδευ-θῶμεν παιδευ-θῆτε παιδευ-θῶσι	παιδευ-θείην παιδευ-θείης παιδευ-θείη παιδευ-θείημεν ἢ -θειμεν παιδευ-θείητε ἢ -θειτε παιδευ-θείησαν ἢ -θειεν

Π ρ ο σ τ α κ τ ι κ ή	Ἄ ρ μ φ.	Μ ε τ ο χ ή
ἐπεπαιδεύ-μεθα, ἐπεπαιδευ-σθε, ἐπεπαιδευ-ντο	ἢ πεπαιδευμένοι ἦσαν	
	πεπαιδεύ-σεσθαι	πεπαιδευ-σόμενος πεπαιδευ-σομένη πεπαιδευ-σόμενον
	παιδευ-θήσεσθαι	παιδευ-θησόμενος παιδευ-θησομένη παιδευ-θησόμενον
παιδευ-θητι παιδευ-θήτω παιδευ-θητε παιδευ-θέντων ἢ παιδευ-θήτωσαν	παιδευ-θῆναι	παιδευ-θεις παιδευ-θεισα παιδευ-θέν

2. Παρατηρήσεις περί τοῦ σχηματισμοῦ τῶν χρόνων τῶν εἰς -ω ῥημάτων

Α' ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

1. Ὀριστική

§ 3. Ἡ ὀριστική ἐκφράζει τὸ πραγματικόν (ἢ ὡς πραγματικόν ὑπὸ τοῦ λέγοντος θεωρούμενον).

α') Ἐνεστώως

§ 4. Ὁ ἐνεστώως φανερώνει, ὅτι τὸ διὰ τοῦ ῥήματος σημαίνον συμβαίνει τώρα, ὅτε καὶ ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ γίνεται, ἦτοι εἰς τὸ παρόν.

§ 5. Καταλήξεις τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος εἰς τὴν ὀριστικὴν εἶναι· ἔνικ. -ω, -εις, -ει—πληθ. -ομεν, -ετε, -ουσι· λύ-ω, λύ-εις κλπ.

§ 6. Τὸ ε καὶ ο, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσιν αἱ περισσότεραι ἐκ τῶν καταλήξεων τούτων, λέγονται θεματικὰ φωνήεντα.

β') Παρατατικός

§ 7. Ὁ παρατατικός φανερώνει, ὅτι ἐγένετό τι εἰς τὸ παρελθόν κατὰ παράτασιν.

§ 8. Καταλήξεις τοῦ ἐνεργητικοῦ παρατατικοῦ εἶναι· ἔνικ. -ον, -ες, -ε—πληθ. -ομεν, -ετε—ον· ἔλυ-ον, ἔλυ-ες κλπ.

§ 9. Θεματικὰ φωνήεντα καὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ παρατατικοῦ εἶναι ε καὶ ο.

γ') Μέλλον

§ 10. Ὁ μέλλον φανερώνει, ὅτι τὸ διὰ τοῦ ῥήματος σημαίνον θὰ συμβῆ κατόπιν τοῦ χρόνου, κατὰ τὸν ὁποῖον γίνεται λόγος περὶ αὐτοῦ, ἦτοι εἰς τὸ μέλλον.

§ 11. α') Καταλήξεις τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος εἰς τὴν ὀριστικὴν εἶναι· ἔνικ. -σω, -σεις, -σει—πληθ. -σομεν, -σετε, -σουσι· λύ-σω (θὰ λύσω ἢ θὰ λύω), λύ-σεις (=θὰ λύσης ἢ θὰ λύης) κλπ.

β') Ὁ μέλλον ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος καὶ πρὸ αὐτῶν σ, τὸ ὁποῖον λέγεται χρονικὸς χαρακτήρ.

δ') Ἀόριστος πρῶτος

§ 12. Ὁ ἀόριστος φανερώνει, ὅτι τὸ διὰ τοῦ ῥήματος σημαίνον

νόμενον συνέθη πρὸ τοῦ χρόνου, κατὰ τὸν ὁποῖον γίνεται λόγος περὶ αὐτοῦ, ἦτοι εἰς τὸ παρελθόν.

§ 13. Καταλήξεις τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου πρώτου εἰς τὴν ὀριστικὴν εἶναι· ἐνικ. -σα, -σας, -σε— πληθ. -σαμεν, -σατε, -σαν· ἔλυ-σα, ἔλυ-σας κλπ.

§ 14. Χρονικὸν χαρακτῆρα ἔχει ὁ ἐνεργητικὸς ἀορίστος πρώτος σ, ὅπως ὁ μέλλων, θεματικὸν δὲ φωνῆεν α εἰς ὅλα τὰ ἄλλα πρόσωπα, πλὴν τοῦ τρίτου ἐνικου, τὸ ὁποῖον ἔχει ε.

ε') Παρακείμενος

§ 15. Ὁ παρακείμενος φανερώνει, ὅτι τὸ διὰ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον ἔχει γίνει καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ ἀποτέλεσμα διαρκεῖ, καθ' ὃν χρόνον ὀμιλοῦμεν.

§ 16. Καταλήξεις τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου εἰς τὴν ὀριστικὴν εἶναι· ἐνικ. -κα, -κας, -κε— πληθ. -καμεν, -κατε, -κασι· λέλυ-κα=ἔχω λύσει, λέλυ-κας=ἔχεις λύσει κλπ.

§ 17. Θεματικὸν φωνῆεν ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος εἰς τὴν ὀριστικὴν ἔχει α εἰς ὅλα τὰ ἄλλα πρόσωπα, πλὴν τοῦ τρίτου ἐνικου, τὸ ὁποῖον ἔχει ε.

§ 18. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος πλείστων ῥημάτων ἔχει χρονικὸν χαρακτῆρα κ.

ς') Ὑπερσυντέλικος

§ 19. Ὁ ὑπερσυντέλικος φανερώνει, ὅτι τὸ διὰ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον εἶχε γίνει καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ ἀποτέλεσμα διήρκει, καθ' ὃν χρόνον ἄλλη τις πράξις ἐγένετο ἢ ἔγινε.

§ 20. Καταλήξεις τοῦ ἐνεργητικοῦ ὑπερσυντελικου εἶναι· ἐνικ. -κειν, -κεις, -κει—πληθ. -κεμεν, -κετε, -κεσαν· ἔλελύ-κειν=εἶχον λύσει, ἔλελύ-κεις=εἶχες λύσει κλπ.

§ 21. Θεματικὰ φωνήεντα ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος ἔχει εἰ εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν καὶ ε εἰς τὸν πληθυντικόν.

Σημ. Παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς εὐχρηστοῦσιν οἱ μετὰ τοῦ ε τύποι εἰς -κεμεν, -κετε, οἱ δὲ μετὰ τοῦ εἰ εἰς -κειμεν, -κειτε εἶναι μεταγενέστεροι. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις δὲ Ἀττικοῖς εὐχρηστοῦσιν οἱ εἰς -κη, -κης, -κειν τύποι τοῦ ἐνικου ἀριθμοῦ.

§ 22. Ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος ἔχει χρονικὸν χαρακτῆρα κ, ὅταν καὶ ὁ παρακείμενος ἔχη αὐτό.

ζ') Τετελεσμένος μέλλον

§ 23. Ὁ τετελεσμένος μέλλον φανερώνει, ὅτι τὸ σημαϊνόμενον διὰ τοῦ ῥήματος θὰ εἶναι τετελεσμένον εἰς τὸ μέλλον.

§ 24. Ὁ ἐνεργητικὸς τετελεσμένος μέλλον εἰς τὴν ὀριστικὴν σχηματίζεται περιφραστικῶς διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ ῥήματος εἰμί·

λελυκῶς	λελυκυῖα	λελυκὸς	ἔσομαι	(=θὰ ἔχω λύσει,
λελυκῶς	λελυκυῖα	λελυκὸς	ἔση (-ει)	θὰ ἔχης λύσει
λελυκῶς	λελυκυῖα	λελυκὸς	ἔσται	κλπ.)
λελυκότες	λελυκυῖαι	λελυκότες	ἔσόμεθα	
λελυκότες	λελυκυῖαι	λελυκότες	ἔσεσθε	
λελυκότες	λελυκυῖαι	λελυκότες	ἔσονται	

η') Δυϊκὸς ἀριθμὸς

§ 25. α') Καταλήξεις τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ τῶν χρόνων τῆς ὀριστικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς εἶναι· Ἐνεστ. β' -ετον, γ' -ετον. Μέλλ. β' -σειτον, γ' -σειτον. Παρκ. β' -κατον, γ' -κατον. Παρкт. β' -ετον, γ' -έτην. Ἀέρ. β' -σατον, γ' -σάτην. Ὑπερσ. β' -κετον, γ' -κέτην.

Σημείωσις

α') Ἄν ἀφαιρέσωμεν ἀπὸ τὰς καταλήξεις τῶν ἀρκτικῶν χρόνων τῆς ὀριστικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τοὺς χρονικοὺς χαρακτηρισ, ὅπου ὑπάρχουν, καὶ τὰ θεματικὰ φωνήεντα, ἔχομεν τὰς προσωπικὰς καταλήξεις αὐτῶν. Ἐνικ. α' —, β' -ς, γ' —, πληθ. α' -μεν, ε' -τε, γ' -ντι (δυϊκ. β' -τον, γ' -τον).

Ἡ κατάληξις τοῦ τρίτου πληθυντικοῦ προσώπου τοῦ ἐνεστώτος -ουσι καὶ ἡ τοῦ τρίτου πληθυντικοῦ προσώπου τοῦ παρακειμένου -κασι σχηματίζονται ὡς ἐξῆς· τὸ τ τῆς προσωπικῆς καταλήξεως -ντι μεταβάλλεται εἰς σ, τὸ δὲ ν ἀποβάλλεται καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ βραχέα θεματικὰ φωνήεντα ἐκτείνονται ἀναπληρωτικῶς, εἰς μὲν τὸν ἐνεστώτα τὸ ο εἰς ου, εἰς δὲ τὸν παρακειμένον τὸ ι βραχὺ εἰς α μακρόν.

β') Ἄν ἀφαιρέσωμεν ἀπὸ τὰς καταλήξεις τῶν παραγομένων χρόνων τῆς ὀριστικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τοὺς χρονικοὺς χαρακτηρισ, ὅπου ὑπάρχουν, καὶ τὰ θεματικὰ φωνήεντα, ἔχομεν τὰς προσωπικὰς καταλήξεις αὐτῶν· ἐνικ. α' -ν ἢ —, β' -ς, γ' —, πληθ. α' -μεν, β' -τε, γ' ν- ἢ -σαν (δυϊκ. β' -τον, γ' -την).

2. Ὑποτακτικὴ

§ 26. Ἡ ὑποτακτικὴ ἐκφράζει ἐπιθυμίαν ἢ προσδοκίαν τοῦ λέγοντος.

§ 27. Καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος τῶν εἰς -ω ῥημάτων εἶναι: ἐνικ. -ω, -ης, -η - πληθ. -ομεν, -ητε, -οσι· λύω, λύης κλπ.

Σημ. Αἱ καταλήξεις αὗται ἐσχηματίσθησαν ἐκ τῶν θεματικῶν φωνηέντων, ἐκ τῶν ἐγκλιτικῶν φωνηέντων καὶ ἐκ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων τῶν ἀρκτικῶν χρόνων τῆς ὀριστικῆς. Θεματικά φωνήεντα ἔχει ἡ ὑποτακτικὴ τὰ τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος, ἦται ο εἰς τὸ πρῶτον ἐνικὸν πρόσωπον καὶ εἰς τὸ πρῶτον καὶ τρίτον πληθυντικὸν καὶ ε εἰς τὰ λοιπὰ πρόσωπα, ἐγκλιτικά δὲ τὰ ἴδια μὲ τὰ θεματικά φωνήεντα. Τὰ θεματικά φωνήεντα συνηρέθησαν παλαιότατα μετὰ τῶν ἐγκλιτικῶν φωνηέντων, τὸ μὲν ε+ε εἰς η, τὸ δὲ ο+ο εἰς ω.

§ 28. Ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος πρῶτος καὶ ὁ παρακείμενος εἰς τὴν ὑποτακτικὴν ἔχουν τὰς καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος καὶ πρὸ αὐτῶν ὁ μὲν ἀόριστος τὸν χρονικὸν χαρακτήρα σ, ὁ δὲ παρακείμενος τὸν χρονικὸν χαρακτήρα κ· λύ-σω, λύσης κλπ. — λελύ-κω, λελύ-κῃς κλπ.

Σημ. Ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ παρακειμένου σχηματίζεται καὶ περιφραστικῶς διὰ τῆς μετοχῆς αὐτοῦ καὶ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος εἰμί· λελυκὼς ᾧ κλπ.

§ 29. Καταλήξεις τοῦ δοῦκοῦ ἀριθμοῦ εἰς τὴν ὑποτακτικὴν εἶναι: Ἐνεστ. -ητον, -ητον. Ἀόρ. -σητον, -σητον. Παρακμ. -κητον, -κητον.

3. Εὐκτικὴ

§ 30. Ἡ εὐκτικὴ φανερώνει εὐχὴν τοῦ λέγοντος.

§ 31. Καταλήξεις τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος τῶν εἰς -ω ῥημάτων εἶναι: ἐνικ. -οιμι, -οις, -οι— πληθ. -οιμεν, -οιτε, -οιεν· λύ-οιμι=εἴθε γὰρ λύω, λύ οἰς=εἴθε γὰρ λύης κλπ.

Σημ. Αἱ καταλήξεις αὗται ἐσχηματίσθησαν ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ο, ἐκ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος τῆς εὐκτικῆς ι, τὸ ὁποῖον μετὰ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ο συναϊρεῖται εἰς οἰ, καὶ ἐκ τῶν

προσωπικῶν καταλήξεων τῆς εὐκτικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς, αἱ ὁποῖαι εἶναι αἱ ἐξῆς: Ἐνικ. α' -μι, β' -ς, γ' — Πληθ. α' -μεν, β' -τε, γ' -εν.

§ 32. Ὁ ἐνεργητικὸς μέλλων καὶ ὁ παρακείμενος εἰς τὴν εὐκτικὴν ἔχουν τὰς καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος τῆς εὐκτικῆς καὶ πρὸ αὐτῶν ὁ μὲν μέλλων τὸν χρονικὸν χαρακτήρα σ, ὁ δὲ παρακείμενος τὸν χρονικὸν χαρακτήρα κ' λύ-σοιμι, λύ-σοις κλπ. — λελύ-κοιμι=εἴθε νὰ ἔχω λύσει, λελύ-κοις=εἴθε νὰ ἔχῃς λύσει κλπ.

Σημ. Ἡ εὐκτικὴ τοῦ παρακειμένου σχηματίζεται καὶ περιφραστικῶς διὰ τῆς μετοχῆς αὐτοῦ καὶ τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος εἰμί· λελυκῶς εἶην κλπ.

§ 33. α') Καταλήξεις τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀόριστου πρώτου εἶναι: ἐνικ. -σαιμι, -σαις, -σαι — πληθ. -σαιμεν, -σαιτε, -σαιεν· λύ-σαιμι=εἴθε νὰ λύσω, λύ-σαις=εἴθε νὰ λύσῃς κλπ.

Σημ. Ὁ χρόνος οὗτος ἔχει θεματικὸν φωνῆεν α καὶ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν ι, τὰ ὁποῖα συνηρέθησαν εἰς αἰ.

β') Ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος πρώτος εἰς τὸ δεύτερον καὶ τρίτον πρόσωπον τοῦ ἐνικῶς καὶ εἰς τὸ τρίτον τοῦ πληθυντικοῦ πλὴν τῶν τύπων μὲ τὰς καταλήξεις -σαις, -σαι, -σαιεν ἔχει καὶ ἄλλους τύπους μὲ τὰς καταλήξεις -σειας, -σειε, -σειαν. Οἱ δευτέροι οὗτοι τύποι ὀνομάζονται αἰολικοὶ καὶ εἶναι συνηθέστεροι τῶν πρώτων.

§ 34. Ὁ τετελεσμένος μέλλων εἰς τὴν εὐκτικὴν σχηματίζεται περιφραστικῶς διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου καὶ τῆς εὐκτικῆς τοῦ μέλλοντος τοῦ ῥήματος εἰμί· λελυκῶς ἐσοίμην κλπ.

§ 35. Καταλήξεις τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ εἰς τὴν εὐκτικὴν εἶναι: Ἐνεστ. -οιτον, -οίτην Μέλλ. -σοιτον, -σοίτην. Ἀόρ. -σαιτον, -σαίτην. Παρκμ. -κοιτον, -κοίτην.

4. Προστακτικὴ

§ 36. Ἡ προστακτικὴ φανερώνει προσταγὴν, προτροπὴν ἢ παράκλησιν τοῦ λέγοντος.

§ 37. Καταλήξεις τῆς προστακτικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν εἰς ω ῥημάτων εἶναι:

α') εἰς τὸν ἐνεστώτα· ἐνικ. β' -ε, γ' -έτω — πληθ. β' -ετε, γ' -όντων ἢ -έτωσαν· λῦ-ε, λυ-έτω (=ἄς λύῃ), λύ-ετε, λυ-όντων ἢ λυ-έτωσαν (=ἄς λύουν).

β') εἰς τὸν ἀόριστον πρῶτον· ἐνικ. β' -σον, γ' -σάτω—πληθ. β' -σατε, γ' -σάντων ἢ -σάτωσαν· λῦ-σον, λυ σάτω (=ἄς λύση), λύ-σατε, λυ-σάντων ἢ λυ σάτωσαν (=ἄς λύσουν).

γ') εἰς τὸν παρακειμένον αἱ καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος καὶ πρὸ αὐτῶν ὁ χρονικὸς χαρακτήρ κ' ἐνικ. β' -κε, γ' κέτω—πληθ. β' -κετε, γ' -κέτωσαν· λέλυ κε, λελυ κέτω κλπ.

§ 38. Ὁ μονολεκτικῶς σχηματιζόμενος παρακειμένος εἰς τὴν προστακτικὴν εἶναι σπαινώτατος. Συνηθέστερος εἶναι ὁ σχηματιζόμενος περιφραστικῶς διὰ τῆς μετοχῆς αὐτοῦ καὶ τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος εἰμί· λελυκῶς ἴσθι κλπ.

§ 39. Καταλήξεις τοῦ δοῦκοῦ ἀριθμοῦ εἰς τὴν προστακτικὴν εἶναι· Ἐνεστ. -ετον, -έτων. Ἄορ. -σατον, σάτων. Παρκμ. -κετον, -κέτων.

§ 40. Θεματικὸν φωνήεν τῆς προστακτικῆς τοῦ μὲν ἐνεστώτος καὶ τοῦ μονολεκτικῶς σχηματιζομένου παρακειμένου εἶναι ε, πλὴν τοῦ εἰς -ντων λήγοντος τρίτου πληθυντικοῦ προσώπου τοῦ ἐνεστώτος, ὅπου εἶναι ο, τοῦ δὲ ἀορίστου πρώτου α, πλὴν τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ προσώπου, ὅπου εἶναι ο.

§ 41. Προσωπικαὶ καταλήξεις τῆς προστακτικῆς εἶναι· ἐνικ. β' —, γ' -τω—πληθ. β' -τε, γ' -ντων ἢ -τωσαν.

5. Οἱ ὄνοματικοὶ τύποι τοῦ ῥήματος

α') Ἀπαρέμφατον

§ 42. Τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι ῥηματικὸν οὐσιαστικόν, τὸ ὅποιον ἐκφράζει καὶ χρόνον καὶ τὴν διάθεσιν τοῦ ῥήματος.

§ 43. Καταλήξεις τοῦ ἀπαρεμφάτου τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς εἶναι· Ἐνεστ. -ειν (ἐκ τοῦ ε-ειν). Μέλλ. -σειν. Ἄορ. -σαι. Παρκμ. -κέναι.

Σημ. Τὸ ἀπαρέμφατον ὀνομάσθη οὕτω, διότι μόνον του δὲν φανερώνει (παρεμφαίνει) ὄρισμένον πρόσωπον καὶ ἀριθμόν.

β') Μετοχή

§ 44. Ἡ μετοχὴ εἶναι ῥηματικὸν ἐπίθετον, τὸ ὅποιον ἐκφράζει καὶ χρόνον καὶ τὴν διάθεσιν τοῦ ῥήματος.

§ 45. Καταλήξεις τῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς εἶναι· Ἐνεστ. -ων, -ουσα, -ον. Μέλλ. -σων, -σουσα, -σον. Ἄορ. -σας, -σασα, -σαν. Παρκμ. -κώς, -κυῖα, -κός.

Σημ. Ἡ μετοχή ὀνομάσθη οὕτως, ἐπειδὴ μετέχει τῶν παρεπομένων καὶ τοῦ ἐπιθέτου καὶ τοῦ ῥήματος, πλὴν τῶν ἐγκλίσεων καὶ τῶν προσώπων.

Β' ΜΕΣΗ ΦΩΝΗ

1. Ὀριστική

§ 46. α') Καταλήξεις τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος τῆς μέσης φωνῆς εἶναι: ἔνικ. -ομαι, -η (-ει), -εται—πληθ. -όμεθα, -εσθε, -ονται· λύ-ομαι=λύω τὸν ἑαυτὸν μου (μέση διάθεσις) ἢ λύομαι (ὕπὸ ἄλλου) (παθητικὴ διάθεσις) κλπ.

β') Θεματικὰ φωνήεντα τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος τῆς μέσης φωνῆς εἶναι, ὅπως καὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος, ε καὶ ο.

§ 47. α') Καταλήξεις τοῦ παρατατικοῦ τῆς μέσης φωνῆς εἶναι: ἔνικ. -όμην, -ου, -ετο—πληθ. -όμεθα, -εσθε, -οντο· ἔλυ-όμην=ἔλυον τὸν ἑαυτὸν μου (μέση διάθεσις) ἢ ἐλύόμην (ὕπὸ ἄλλου) (παθητικὴ διάθεσις) κλπ.

β') Θεματικὰ φωνήεντα τοῦ παρατατικοῦ τῆς μέσης φωνῆς εἶναι, ὅπως καὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ παρατατικοῦ, ε καὶ ο.

§ 48. Ὁ μέσος μέλλων ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος καὶ πρὸ αὐτῶν τὸν χρονικὸν χαρακτήρα σ' λύ-σομαι=θα λύσω τὸν ἑαυτὸν μου κλπ.

§ 49. α') Καταλήξεις τοῦ μέσου ἀορίστου πρώτου εἶναι: ἔνικ. -σάμην, -σω, -σατο—πληθ. -σάμεθα, -σασθε, -σαντο· ἔλυ-σάμην=ἔλυσα τὸν ἑαυτὸν μου κλπ.

β') Θεματικὸν φωνήεν τοῦ μέσου ἀορίστου πρώτου εἶναι α, καὶ χρονικὸς χαρακτήρ τὸ σ, ὅπως καὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου πρώτου.

§ 50. α') Καταλήξεις τοῦ παρακειμένου τῆς μέσης φωνῆς εἶναι: ἔνικ. -μαι, -σαι, -ται—πληθ. -μεθα, -σθε, -νται· ἔλυ-μαι=ἔχω λύσει τὸν ἑαυτὸν μου (μέση διάθεσις)—ἢ ἔχω λυθῆ (ὕπὸ ἄλλου) ἢ εἶμι (λε)λυμένος (παθητικὴ διάθεσις).

β') Ὁ παρακειμένος τῆς μέσης φωνῆς δὲν ἔχει οὔτε χρονικὸν χαρακτήρα οὔτε θεματικὸν φωνήεν.

γ') Τὸ τρίτον πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ παρακειμένου τῆς μέσης φωνῆς εἰς τὴν ὀριστικὴν σχηματίζεται καὶ περιφραστικῶς διὰ τῆς μετοχῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ εἰσί· λελυμένοι, -αι, -α, εἰσί.

§ 51. α') Καταλήξεις του υπερσυντελικού της μέσης φωνής είναι: ένικ. -μην, -σο, -το—πληθ. -μεθα, -σθε, -ντο· έλελύ-μην =είχον λύσει τον έαυτόν μου (μέση διάθεσις)—ή είχον λυθή (υπό άλλου) ή ήμην (λε)λυμένος (παθητική διάθεσις).

β) Καί ο υπερσυντέλικος της μέσης φωνής δέν έχει ούτε χρονικόν χαρακτήρα ούτε θεματικόν φωνήεν.

γ') Καί του υπερσυντελικού της μέσης φωνής τò τρίτον πληθυντικόν πρόσωπον σχηματίζεται και περιφραστικώς διά της μετοχής αυτού και του ήσαν· λελυμένοι, -αι, -α ήσαν.

§ 52. α') 'Ο τετελεσμένος μέλλον της μέσης φωνής έχει τας καταλήξεις του μέσου μέλλοντος· λελύ-σομαι=θα έχω λύσει τον έαυτόν μου (μέση διάθεσις)—ή θα έχω λυθή (υπό άλλου) ή θα είμαι (λε)λυμένος (παθητική διάθεσις).

β') 'Ο τετελεσμένος μέλλον σχηματίζεται και περιφραστικώς διά της μετοχής του παρακειμένου της μέσης φωνής και του μέλλοντος του ρήματος είμί· λελυμένος έσομαι κλπ.

§ 53. Δυϊκός αριθμός. Καταλήξεις του δυϊκού αριθμού των χρόνων της όριστικής της μέσης φωνής είναι: Ένεστ. -εσθον, -εσθον. Μέλλ. -σεσθον, -σεσθον. Παρκμ. -σθον, -σθον. Παρατ. -εσθον, -έσθην. Μέσ. άόρ. α' -σασθον, -σάσθην. Έπερσ. -σθον, -σθην.

§ 54. α') Έάν αφαιρέσωμεν από τας καταλήξεις των άρκτηκων χρόνων της όριστικής της μέσης φωνής τον χρονικόν χαρακτήρα και τὰ θεματικά φωνήεντα, όπου υπάρχουν, έχομεν τας προσωπικάς καταλήξεις αυτών, ήτοι: ένικ. -μαι, -σαι, -ται—πληθ. -μεθα, -σθε, -νται (δυϊκ. -σθον, -σθον).

β') Η κατάληξις του δευτέρου ένικου προσώπου του ένεστώτος -η (ει) προήλθεν έκ της άρχικής καταλήξεως -εσαι δι' άποβολής του σ, μεταξύ δύο φωνηέντων εύρισκομένου, και διά συναίρέσεως του ε-αι εις η.

Σημ. Διά του ει μόνον γράφεται τò βούλει (του ρ βούλομαι), δέει (του ρ. δέομαι), οίει (του ρ. οϊομαι=νομίζω) και ὄψει (β' ένικ. πρόσ. του μέλλ. ὄψομαι).

§ 55. α') Έάν αφαιρέσωμεν από τας καταλήξεις των παραγομένων χρόνων της όριστικής της μέσης φωνής τον χρονικόν χαρακτήρα και τὰ θεματικά φωνήεντα, όπου υπάρχουν, έχομεν τας προσωπι-

κὰς καταλήξεις αὐτῶν, ἦτοι· ἐνικ. -μην, -σο, -το—πληθ. -μεθα, -σθε, -ντο (δυϊκ. -σθον, -σθην).

β') Ἡ κατάληξις τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ προσώπου τοῦ παρατατικοῦ -ου προῆλθεν ἐκ τῆς ἀρχικῆς καταλήξεως -εσο δι' ἀποβολῆς τοῦ σ, μεταξύ δύο φωνηέντων εὐρισκομένου, καὶ διὰ συναϊρέσεως τοῦ ε-ο εἰς ου.

γ') Ἡ κατάληξις τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ προσώπου τοῦ μέσου ἀορίστου πρώτου ω προῆλθεν ἐκ τῆς ἀρχικῆς καταλήξεως -ασο δι' ἀποβολῆς τοῦ σ, μεταξύ δύο φωνηέντων εὐρισκομένου, καὶ διὰ συναϊρέσεως τοῦ α-ο εἰς ω.

2. Ὑποτακτικὴ

§ 56. Καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεστώτος τῆς μέσης φωνῆς εἶναι· ἐνικ. -ωμαι, -η, -ηται—πληθ. -ώμεθα, -ησθε, -ωνται· λύ ωμαι, λύ-η κλπ.

Σημ. 1. Αἱ καταλήξεις αὗται ἐσχηματίσθησαν ἐκ τῶν θεματικῶν φωνηέντων, ἐκ τῶν ἐγκλιτικῶν φωνηέντων καὶ ἐκ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων τῶν ἀρχικῶν χρόνων τῆς ὀριστικῆς, ὅπως εἰς τὴν ἐνεργητικὴν φωνὴν (πβ. § 27, σημ.).

Σημ. 2. Ἡ κατάληξις τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ προσώπου -η προῆλθεν ἐκ τῆς ἀρχικῆς καταλήξεως -ησαι δι' ἀποβολῆς τοῦ σ, μεταξύ δύο φωνηέντων εὐρισκομένου, καὶ διὰ συναϊρέσεως τοῦ η-αι εἰς η.

§ 57. Ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ μέσου ἀορίστου πρώτου ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος καὶ πρὸ αὐτῶν τὸν χρονικὸν χαρακτήρα σ· λύ-σωμαι, λύ-ση κλπ.

§ 58. Ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ παρακειμένου τῆς μέσης φωνῆς σχηματίζεται περιφραστικῶς διὰ τῆς μετοχῆς αὐτοῦ καὶ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥ. εἰμί· λελυμένος ᾧ κλπ.

§ 59. Δυϊκὸς ἀριθμὸς. Καταλήξεις τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ τῶν χρόνων τῆς ὑποτακτικῆς τῆς μέσης φωνῆς εἶναι· Ἐνεστ. -ησθον, -ησθον. Μέσ. ἀορ. α' -σησθον, -σησθον. Ὁ δυϊκὸς τοῦ παρακειμένου σχηματίζεται περιφραστικῶς· λελυμένος, -α, -ω, ἦτον, ἦτον.

3. Εὐκτικὴ

§ 60. Καταλήξεις τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἐνεστώτος τῆς μέσης φω

νῆς εἶναι· ἐνικ. -οίμην, -οιο, -οιτο—πληθ. -οίμεθα, -οισθε, -οιντο·
λυ-οίμην=εἶθε νὰ λύω τὸν ἑαυτὸν μου (μέσῃ διάθεσις) ἢ εἶθε νὰ
λύωμαι (ὑπὸ ἄλλου) (παθητικὴ διάθεσις).

Σημ. 1. Αἱ καταλήξεις αὗται ἐσχηματίσθησαν ἐκ τοῦ θεμα-
τικοῦ φωνήεντος ο, ἐκ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος τῆς εὐκτικῆς ι
καὶ ἐκ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων τῶν παραγομένων χρόνων
τῆς ὀριστικῆς. Τὸ θεματικὸν φωνήεν ο καὶ τὸ ἐγκλιτικὸν φωνήεν
ι συνηρέθησαν εἰς οἰ.

Σημ. 2. Ἡ κατάληξις τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ προσώπου τοῦ
ἐνεστώτος -οιο προήλθεν ἐκ τῆς ἀρχικῆς καταλήξεως -οισο δι'
ἀποβολῆς τοῦ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων εὐρισκομένου.

§ 61. Ἡ εὐκτικὴ τοῦ μέσου καὶ τοῦ τετελεσμένου μέλλοντος
ἔχουν τὰς καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος καὶ πρὸ αὐτῶν τὸν χρονικὸν
χαρακτήρα σ' λυ-σοίμην κλπ., λελυ-σοίμην κλπ.

§ 62. Καταλήξεις τῆς εὐκτικῆς τοῦ μέσου ἀορίστου πρώτου
εἶναι· ἐνικ. -σαίμην, -σαιο, -σαιτο — πληθ. -σαίμεθα, -σαισθε,
-σαινιο· λυ-σαίμην=εἶθε νὰ λύσω τὸν ἑαυτὸν μου κλπ.

Σημ. 1. Ὁ μέσος ἀόριστος πρώτος ἔχει θεματικὸν φωνήεν α
καὶ ἐγκλιτικὸν φωνήεν ι, τὰ ὅποια συνηρέθησαν εἰς αἰ.

Σημ. 2. Ἡ κατάληξις τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ προσώπου τοῦ
μέσου ἀορίστου πρώτου -αιο προήλθεν ἐκ τῆς ἀρχικῆς καταλήξεως
-αισο δι' ἀποβολῆς τοῦ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων εὐρισκομένου.

§ 63. Ἡ εὐκτικὴ τοῦ παρακειμένου τῆς μέσης φωνῆς σχημα-
τίζεται περιφραστικῶς διὰ τῆς μετοχῆς αὐτοῦ καὶ τῆς εὐκτικῆς
τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥ. εἰμί· λελυμένος εἶην=εἶθε νὰ ἔχω λύσει
τὸν ἑαυτὸν μου (μέσῃ διάθεσις)—ἢ εἶθε νὰ ἔχω λυθῆ (ὑπὸ ἄλλου)
ἢ εἶθε νὰ εἶμαι (λε)λυμένος (παθητικὴ διάθεσις).

§ 64. Δυϊκὸς ἀριθμὸς. Καταλήξεις τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ τῶν
χρόνων τῆς εὐκτικῆς τῆς μέσης φωνῆς εἶναι· Ἐνεστ. -οισθον,
-οίσθην. Μέσ. μέλλ. -σοισθον, -σοίσθην. Μέσ. ἀόρ. α' -σαισθον,
-σαίσθην. Ὁ δυϊκὸς τοῦ παρακειμένου σχηματίζεται περιφραστι-
κῶς· λελυ-μένω, -α, -ω, εἶτον, εἶτην.

4. Προστακτικὴ

§ 65. Καταλήξεις τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεστώτος τῆς μέσης
φωνῆς εἶναι· ἐνικ. -ου, -έσθω—πληθ. -εσθε, -έσθων ἢ -έσθωσαν·

λύ-ου=νά λύης τὸν ἑαυτὸν σου (μέση διάθεσις) ἢ νὰ λύσαι (ὑπὸ ἄλλου) (παθητικὴ διάθεσις) κλπ.

Σημ. 1. Αἱ καταλήξεις αὗται ἐσχηματίσθησαν ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ε καὶ ἐκ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων τῆς προστακτικῆς τῆς μέσης φωνῆς, αἱ ὅποια εἶναι αἱ ἑξῆς· ἐνικ. β' -σο, γ' -σθω—πληθ. β' -σθε, γ' -σθων ἢ -σθωσαν.

Σημ. 2. Ἡ καταλήξις τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ προσώπου τοῦ ἐνεστώτος -ου προήλθεν ἐκ τῆς ἀρχικῆς καταλήξεως -εσο δι' ἀποβολῆς τοῦ σ, μεταξὺ δύο φωνηέντων εὐρισκομένου, καὶ διὰ συναιρέσεως τοῦ ε-ο εἰς ου.

§ 66. α') Καταλήξεις τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ἀορίστου πρώτου εἶναι· ἐνικ. -σαι, -σάσθω — πληθ. -σασθε, -σασθων ἢ -σάσθωσαν· λῦσαι=λύσον τὸν ἑαυτὸν σου κλπ..

β') Θεματικὸν φωνήεν τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ἀορίστου πρώτου εἶναι α.

§ 67. Καταλήξεις τῆς προστακτικῆς τοῦ παρακειμένου τῆς μέσης φωνῆς εἶναι· ἐνικ. -σο, -σθω—πληθ. -σθε, -σθων ἢ -σθωσαν· λέλυ-σο=νά ἔχης λύσει τὸν ἑαυτὸν σου (μέση διάθεσις)—ἢ νὰ ἔχης λυθῆ (ὑπὸ ἄλλου) ἢ νὰ εἶσαι (λε)λυμένος (παθητικὴ διάθεσις).

β') Ὁ παρακείμενος τῆς μέσης φωνῆς εἰς τὴν προστακτικὴν δὲν ἔχει θεματικὸν φωνήεν, ὅπως καὶ εἰς τὴν ὀριστικὴν.

§ 68. Δυϊκὸς ἀριθμὸς. Καταλήξεις τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ τῶν χρόνων τῆς προστακτικῆς τῆς μέσης φωνῆς εἶναι· Ἐνεστ. -εσθον, -έσθων. Μέσ. ἀόρ. α' -σασθον, -σάσθων. Παρακμ. -σθον, -σθων.

5. Οἱ ὀνομαστικοὶ τύποι

α') Ἀπαρέμφατον

§ 69. Καταλήξεις τοῦ ἀπαρεμφάτου τῆς μέσης φωνῆς εἶναι· Ἐνεστ. -εσθαι. Μέσ. καὶ τετελ. μέλλ. -σεσθαι. Μέσ. ἀόρ. α' -σασθαι. Παρακμ. -σθαι.

§ 70. Θεματικὸν φωνήεν τοῦ μὲν ἐνεστώτος, τοῦ μέσου καὶ τοῦ τετελεσμένου μέλλοντος εἶναι ε, τοῦ δὲ μέσου ἀορίστου πρώτου α. Ὁ παρακείμενος καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον δὲν ἔχει θεματικὸν φωνήεν.

β') Μετοχή

§ 71. Καταλήξεις τῆς μετοχῆς τῆς μέσης φωνῆς εἶναι· Ἐνεστ. -όμενος, -ομένη, -όμενον. Μέσος καὶ τετελεσμένος μέλλ. -όμενος, -ομένη, -όμενον. Παρακμ. -μένος, -μένη, -μένον.

§ 72. Θεματικὸν φωνῆεν τοῦ μὲν ἐνεστώτος, τοῦ μέσου καὶ τοῦ τετελεσμένου μέλλοντος εἶναι ε, τοῦ δὲ μέσου ἀορίστου πρώτου α. Ὁ παρακείμενος καὶ εἰς τὴν μετοχὴν δὲν ἔχει θεματικὸν φωνῆεν.

5. Παθητικὸς μέλλων α' καὶ παθητικὸς ἀόριστος α'

§ 73. Ὁ παθητικὸς μέλλων πρώτος ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ μέσου μέλλοντος καὶ πρὸ αὐτῶν τὸ πρόσφυμα -θη· ὀριστ. λυθῆσομαι=θά λυθῶ κλπ., εὐκτ. λυ-θησοίμην κλπ., ἀπαρμφ. λυ-θήσεσθαι, μετοχ. λυ-θησόμενος.

§ 74. Δυϊκός. Καταλήξεις αὐτοῦ εἶναι: Ὀριστ. -θήσεσθον, -θήσεσθον. Εὐκτ. -θήσοισθον, -θησοίσθην.

§ 75. Καταλήξεις τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου πρώτου εἶναι:

α') εἰς τὴν ὀριστικὴν -θην, -θης, -θη—-θημεν, -θητε, -θησαν. Αἱ καταλήξεις αὗται ἐσχηματίσθησαν ἐκ τοῦ προσφύματος -θη καὶ ἐκ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων τῶν παραγομένων χρόνων τῆς ὀριστικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς.

β') εἰς τὴν ὑποτακτικὴν -θῶ, -θῆς, -θῆ—-θῶμεν, -θῆτε, -θῶσι. Αὗται προήλθον ἐκ συναρέσεως τοῦ η τοῦ προσφύματος θη μετὰ τῶν καταλήξεων τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς -ω, -ης, -η—-ωμεν, -ητε, -ωσι· λυ-θῶ κλπ.

γ') εἰς τὴν εὐκτικὴν -θείην, -θείης, -θείη—-θείημεν (ἢ θεῖμεν), -θείητε (ἢ θεῖτε), -θείησαν (ἢ θεῖεν)· λυ-θείην=εἶθε νὰ λυθῶ κλπ. Αἱ καταλήξεις αὗται ἐσχηματίσθησαν ἐκ τοῦ προσφύματος θη, ἀφ' οὗ τὸ η αὐτοῦ συνεστάλη εἰς ε, τῶν ἐγκλιτικῶν φωνηέντων, ἡ μὲν εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν, ἡ δὲ ἢ μόνον ι εἰς τὸν πληθυντικὸν καὶ ἐκ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων τῶν παραγομένων χρόνων τῆς ὀριστικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς.

Σημ. Συστολὴ λέγεται ἡ μεταβολὴ μακροῦ φωνηέντος ἢ διφθόγγου εἰς βραχὺ φωνῆεν.

δ') εἰς τὴν προστακτικὴν· -θητι, -θήτω, -θητε, -θέντων ἢ -θήτωσαν· λυ-θητι=νὰ λυθῆς, λυ-θήτω=ἄς λυθῆ, λυ-θητε=νὰ λυθῆτε, λυ-θέντων ἢ λυ-θήτωσαν=ἄς λυθοῦν. Αἱ καταλήξεις αὗται ἐσχηματίσθησαν ἐκ τοῦ προσφύματος θη καὶ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων τῆς προστακτικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς.

Σημ. Προσωπικὴ κατάληξις τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ προσώπου

τῆς προστακτικῆς εἶναι -θι· ἐτράπη δὲ τὸ (δασὺ) θ αὐτῆς εἰς (ψιλὸν) τ, ἐπειδὴ καὶ ἡ προηγουμένη αὐτῆς συλλαβὴ ἔχει δασὺ (θ).

§ 76. Δυϊκός. Καταλήξεις αὐτοῦ εἶναι· Ὅριστ. -θητον, -θήτην. Ὑποτ. -θῆτον, -θῆτον. Εὐκτ. -θειήτον ἢ -θειῖτον, -θειήτην, ἢ -θειήτην. Προστακτ. -θητον, -θήτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ΄

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΤΩΝ ΑΦΩΝΟΛΗΚΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

1. Ἐνεστῶς

§ 1. Τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος πολλῶν ῥημάτων, τὰ ὅποια ἔχουν ῥηματικὸν θέμα λῆγον εἰς χειλόφωνον, σχηματίζεται διὰ τῆς προσθήκης τοῦ προσφύματος τ εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα. Τότε δὲ τὸ β ἢ φ πρὸ τοῦ τ τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχον ψιλὸν π· κόπτω (κοπ-), βλάπτω (βλαβ-), κρύπτω (κρυφ-).

§ 2. Τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος πολλῶν ῥημάτων, τὰ ὅποια ἔχουν ῥηματικὸν θέμα λῆγον εἰς ὀδοντόφωνον, σχηματίζεται διὰ τῆς προσθήκης τοῦ προσφύματος j εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα. Τὸ τ ἢ θ ἐνοῦνται συνήθως μετὰ τοῦ j εἰς σσ (ἦ τι), τὸ δὲ δ ἐνοῦται συνήθως μετὰ τοῦ j εἰς ζ· πυρέσσω ἢ πυρέττω (πυρέτ-ιω), πλάσσω ἢ πλάττω (πλάθ-ιω), ἐλπίζω (ἐλπιδ jω).

§ 3. Τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος πολλῶν ῥημάτων, τὰ ὅποια ἔχουν ῥηματικὸν θέμα λῆγον εἰς οὐρανισκόφωνον, σχηματίζεται ἐπίσης διὰ τῆς προσθήκης τοῦ j εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα. Τὸ οὐρανισκόφωνον ἐνοῦται συνήθως μετὰ τοῦ j εἰς σσ (ἦ τι)· φυλλάσσω ἢ φυλάττω (φυλακ-ιω), τάσσω ἢ τάττω (ταγ-ιω), πλήσσω ἢ πλήττω (πληγ-ιω), ταράσσω ἢ ταράττω (ταραχ-ιω)—(ἀλλὰ ἀρπάζω (ἀρπαγ-ιω), σαλπίζω (σαλπιγγ-ιω).

2. Ἐνεργητικὸς καὶ μέσος μέλλον

³ Ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ἀόριστος πρῶτος.

§ 4. Ὁ χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων πρὸ τοῦ χρονικοῦ χαρακτήρος σ τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου μέλλοντος καὶ ἀόριστου πρώτου μεταβάλλεται κατὰ τοὺς κανόνας, κατὰ τοὺς ὁποίους καὶ ὁ χαρακτήρ τῶν ἀφωνολήκτων

οὐσιαστικῶν τῆς γ' κλίσεως πρὸ τοῦ ς τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς (Κεφ. I', § 8, α', 1—3)· πλέκω, πλέξω—βλάπτω (βλαβ-), βλάψω—πεῖθω, πείσω.

§ 5. Τὰ εἰς -ίζω ὑπερδισύλλαβα ῥήματα τὰ ἔχοντα ῥηματικὸν θέμα λῆγον εἰς δ σχηματίζουσι τὸν μὲν ἐνεργητικὸν μέλλοντα εἰς -ιῶ (-ιεῖς, -ιεῖ, -ιοῦμεν, -ιεῖτε, -ιοῦσι), τὸν δὲ μέσον μέλλοντα εἰς -ιοῦμαι (-ιῆ ἢ -ιεῖ, -ιεῖται, -ιούμεθα, -ιεῖσθε, -ιοῦνται)· νομίζω, νομιῶ—ἀγωνίζομαι, ἀγωνιοῦμαι.

3 Παθητικὸς μέλλ. α' καὶ παθητικὸς ἀόρ. α'

§ 6. Ὁ χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων πρὸ τοῦ θ τῶν καταλήξεων τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος καὶ ἀορίστου πρώτου

α') ἂν εἶναι χειλόφωνον ψιλὸν ἢ μέσον (π ἢ β), τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του δασύ (ἦτοι εἰς φ)· πέμπομαι (θ. πεμπ-), πεμφθήσομαι, ἐπέμφθην—τριβομαι (θ. τριβ-), ἐτριφθην·

β') ἂν εἶναι οὐρανισκόφωνον ψιλὸν ἢ μέσον (κ ἢ γ), τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του δασύ (ἦτοι εἰς χ)· διώκομαι (θ. διωκ), ἐδιώχθην—ἀγομαι (θ. ἀγ-), ἤχθην·

γ') ἂν εἶναι ὀδοντόφωνον, τρέπεται εἰς σ· πείθομαι, πεισθήσομαι—ψεύδομαι, ἐψεύσθην.

4. Ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος

§ 7. Τὰ ἀφωνόληκτα ῥήματα τὰ ἔχοντα ῥηματικὸν θέμα λῆγον εἰς ὀδοντόφωνον σχηματίζουσι τὸν ἐνεργητικὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον μὲ τὸν χρονικὸν χαρακτήρα κ. Τὸ ὀδοντόφωνον πρὸ τοῦ κ ἀποβάλλεται· πείθω, πέπεικα, ἐπεπέεικην.

§ 8. α') Τὰ ἔχοντα ῥηματικὸν θέμα λῆγον εἰς χειλόφωνον ἢ οὐρανισκόφωνον σχηματίζουσι τὸν ἐνεργητικὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον διὰ τροπῆς τοῦ χαρακτήρος τοῦ ῥηματικοῦ θέματος εἰς δασύν, ἂν δὲν εἶναι τοιοῦτος· τριβω, τέτριφα—βλάπτω (βλαβ-), βέβλαφα—κόπτω (κοπ-), κέκοφα—φυλάττω (φυλακ-), πεφύλαχα—τάττω (ταγ-), τέταχα.

β') Οἱ διὰ δασύνσεως τοῦ χαρακτήρος σχηματιζόμενοι ἐνεργητικοὶ παρακείμενοι καὶ ὑπερσυντέλικοι τρέπουσι τὸ ε τοῦ θέματος εἰς ο· κλέπτω, κέκλοφα—πέμπω, πέπομφα, ἐπεπόμφειν—τρέπω, τέτροφα.

§ 9. Οἱ ἐνεργητικοὶ παρακείμενοι καὶ ὑπερσυντέλικοι, οἱ ἔχοντες χρονικὸν χαρακτήρα κ καὶ οἱ σχηματιζόμενοι διὰ δασύνσεως τοῦ χαρακτήρος, λέγονται ἐνεργητικὸς παρακείμενος πρῶτος καὶ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος πρῶτος.

5. Παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος τῆς μέσης φωνῆς

§ 10. Εἰς τὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον τῆς μέσης φωνῆς τῶν ἀφωολήκτων ῥημάτων γίνονται αἱ ἐξῆς μεταβολαὶ μετὰ τὴν εἰς τὸ χρονικὸν θέμα προσάρτησιν τῶν καταλήξεων -μαι, -σαι κλπ, -μην, -σο κλπ.

α') Τὸ σ τῶν καταλήξεων, μεταξὺ δύο συμφώνων εὐρισκόμενον, ἀποβάλλεται· γέγραφθε (γεγραφ-σθε).

β') Ὁ ὀδοντόφωνος χαρακτήρ,

1) ἐὰν ἀκολουθῇ σ, ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτὸ καὶ ἔπειτα ἀπλοποιεῖται τὸ διπλοῦν σ· πέπεισαι (πέπειθ-σαι).

2) ἐὰν ἀκολουθῇ μ ἢ ἄλλο ὀδοντόφωνον, τρέπεται εἰς σ· πέπεισμαι (πέπειθ-μαι), πέπεισται (πεπειθ-ται).

γ') Ὁ χειλόφωνος χαρακτήρ,

1) ἐὰν ἀκολουθῇ μ, τρέπεται εἰς μ· γέγραμμαι (γεγραφ-μαι).

2) μετὰ τοῦ σ ἐνοῦται εἰς ψ· γέγραψαι (γεγραφ-σαι).

δ') Ὁ οὐρανισκόφωνος χαρακτήρ,

1) ἐὰν ἀκολουθῇ μ, τρέπεται εἰς γ· τετάραι (τεταραχ-μαι).

2) μετὰ τοῦ σ ἐνοῦται εἰς ξ· πέπραξαι (πεπραχ-σαι).

ε') Ὁ χειλόφωνος καὶ οὐρανισκόφωνος χαρακτήρ, ἐὰν ἀκολουθῇ τ, τρέπεται εἰς ψιλόν, ἂν δὲν εἶναι τοιοῦτος· ἐὰν δὲ ἀκολουθῇ θ, τρέπεται εἰς δασύν, ἂν ὡσαύτως δὲν εἶναι τοιοῦτος· βέβλαπται (βεβλαβ-ται)—τετάραι (τεταραχ-ται)—βέβλαφθε (βεβλαβ(σ)θε—πέπραχθε (πεπραχ(σ)θε).

Σημ. Ὅταν συμπέσῃ γγ ἢ μμ πρὸ τοῦ μ, ἀποβάλλεται τὸ ἐν γ ἢ μ· ἐλέγχω, ἐλήλεγμα (ἐλήλεγχ-μαι, ἐλήλεγγ-μαι)—κάμπτω κεκαμμένος (κεκαμπ-μένος, κεκαμμ-μένος)—πέμπω, πεπεμμένος—φθέγγομαι, ἔφθεγμα.

§ 11. Τῶν ἀφωολήκτων ῥημάτων τὸ γ' πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντέλικου τῆς μέσης φωνῆς εἰς τὴν ὀριστικὴν σχηματίζεται περιφραστικῶς.

§ 12. Εἰς τὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον τῆς μέσης φωνῆς τῶν ῥημάτων στρέφω, τρέπω καὶ τρέπω τὸ ε τοῦ θεματος

ἐστράπη εἰς α βραχύ· ἔστραμμα, ἔστράμμην— τετραμμένος— τέθραμμα, ἔτεθράμμην.

§ 13. Παραδείγματα κλίσεως παρακειμένων καὶ ὑπερσυντελικῶν τῆς μέσης φωνῆς ἀφωλονήκτων ῥημάτων.

᾽Οριστική		Προστακτ.	᾽Απαρέμφ.
Παρακμ.	᾽Υπερσυντ.	Παρακμ.	Μετοχή
πέπεισμαι	ἐπέπεισμαι	πέπεισο	πεπεισθαι
πέπεισαι	ἐπέπεισο	πεπεισθω	πεπεισμένος
πέπεισται	ἐπέπειστο	πέπεισθε	πεπεισμένη
πέπεισμεθα	ἐπέπεισμεθα	πεπεισθων ἢ	πεπεισμένον
πέπεισθε	ἐπέπεισθε	πεπεισθωσαν	
πέπεισμένοι εἰσὶ	πέπεισμένοι ἦσαν		
γέγραμμαι	ἐγγράμμην	γέγραφο	γεγράφθαι
γέγραψαι	ἐγγράψω	γεγράφθω	γεγραμμένος
γέγραπται	ἐγγράπτω	γέγραφθε	γεγραμμένη
γεγράμμεθα	ἐγγράμμεθα	γεγράφθων ἢ	γεγραμμένον
γεγραψθε	ἐγγραψθε	γεγράφθωσαν	
γεγραμμένοι εἰσὶ	γεγραμμένοι ἦσαν		
πέπραγμα	ἐπεπράγγην	πέπραξω	πεπράχθαι
πέπραξαι	ἐπέπραξω	πεπράχθω	πεπραγμένος
πέπρακται	ἐπέπρακτω	πέπραχθε	πεπραγμένη
πεπράγμεθα	ἐπεπράγμεθα	πεπράχθων ἢ	πεπραγμένον
πέπραχθε	ἐπέπραχθε	πεπράχθωσαν	
πεπραγμένοι εἰσὶ	πεπραγμένοι ἦσαν		

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ΄.

ΟΙ ΔΕΥΤΕΡΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

1. Ἐνεργητικὸς ἀόριστος δεύτερος

§ 1. Ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζεται ἄνευ τοῦ χρονικοῦ χαρακτήρος σ καὶ ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος α. Ὁ τοιοῦτοτρόπως σχηματιζόμενος ἐνεργητικὸς ἀόριστος λέγεται ἐνεργητικὸς ἀόριστος δεύτερος.

Δ. Ι. Φιλικῶ—Γραμματικῇ

7

§ 2. Ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος δεύτερος εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἐνεργητικοῦ παρατατικοῦ, εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις, εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ εἰς τὴν μετοχὴν ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος.

Ὅριστ. ἔφυγον, ἔφυγες κλπ.—**Ὑποστ.** φύγω, φύγῃς κλπ.
—**Ἐὐκτ.** φύγοιμι, φύγοις κλπ.—**Προσπ.** φύγε, φυγέτω κλπ.
—**Ἀπαρμ.** φυγεῖν.—**Μετοχ.** φυγών.

Σημ. Ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος δεύτερος εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ εἰς τὴν μετοχὴν τονίζεται πάντοτε ἐπὶ τῆς ληγούσης· ἐλθεῖν, ἐλθῶν—ἀπελθεῖν, ἀπελθῶν.

§ 3. Τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τῶν ἐνεργητικῶν ἀορίστων β' ἦλθον, ἠῦρον, εἶπον, ἔλαβον καὶ εἶδον (τῶν ῥημάτων ἔρχομαι, εὐρίσκω, λέγω, λαμβάνω καὶ ὄρω) τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης· ἐλθέ, εὐρέ, εἰπέ, λαβέ, ἰδέ. Ἀλλὰ τὰ σύνθετα τούτων ἀναδιβάζουσι τὸν τόνον ἀπελθε, πάριδε, παράλαβε.

2. Μέσος ἀόριστος δεύτερος

§ 4. Καὶ ὁ μέσος ἀόριστος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζεται ἄνευ τοῦ χρονικοῦ χαρακτήρος σ καὶ ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος α. Ὁ τοιοῦτοτρόπως σχηματιζόμενος μέσος ἀόριστος λέγεται μέσος ἀόριστος δεύτερος.

§ 5. Ὁ μέσος ἀόριστος δεύτερος εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ παρατατικοῦ τῆς μέσης φωνῆς, εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις, εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν τὰς καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος τῆς μέσης φωνῆς.

Ὅριστ. ἐλαβόμην, ἐλάβου κλπ.—**Ὑποστ.** λάβωμαι, λάβῃ κλπ.—**Ἐὐκτ.** λαβοίμην, λάβοιο κλπ.—**Προσπ.** λαβοῦ, λαβέσθω κλπ.—**Ἀπαρμ.** λαβέσθαι.—**Μετοχ.** λαβόμενος.

§ 6. Τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ἀορίστου β' τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης, εἴτε ἀπλοῦν εἴτε σύνθετον εἶναι τὸ ῥήμα· λαβοῦ, ἀντιλαβοῦ. Κατ' ἐξαιρέσειν ἀναδιβάζεται ὁ τόνος, ἂν ἡ προστακτικὴ εἶναι μονοσύλλαβος καὶ σύνθετος μετὰ δισυλλάβου προθέσεως, ἢ ὁποῖα δὲν ἔπαθεν ἐκθλιψίν· παράσχου (τοῦ ῥ. ἔρχομαι), ἐπίσπου (τοῦ ῥ. ἔπομαι).

§ 7. Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ μέσου ἀορίστου β' τονίζεται ἐπὶ τῆς παραληγούσης, εἴτε ἀπλοῦν εἴτε σύνθετον εἶναι τὸ ῥήμα· γενέσθαι, συγγενέσθαι.

3. Παθητ. μέλλων β' και παθητ. άόρ. β'

§ 8. 'Ο παθητικός μέλλων και ό παθητικός άόριστος πολλών ρημάτων σχηματίζονται άνευ του θ των καταλήξεων αυτών. 'Ο τοιουτοτρόπως σχηματιζόμενος παθητικός μέλλων και άόριστος λέγονται παθητικός μέλλων δεύτερος και παθητικός άόριστος δεύτερος.

§ 9. 'Ο παθητικός μέλλων β' κλίνεται όπως και ό παθητικός μέλλων α', ό δε παθητικός άόρ. β' όπως και ό παθητικός άόριστος α' μόνον εις τό β' ένικόν πρόσωπον τής προστακτικής του παθητικού άόριστου β' ή κατάληξις -θι δέν γίνεται -τι, όπως εις τόν παθητικόν άόριστον α'.

Παθητικός μέλλ. β'. 'Οριστ. αλλαγ-ήσομαι, αλλαγ-ήση (ει) κλπ. *Ευκτ.* αλλαγ-ησοίμην, αλλαγ-ήσοιο κλπ. 'Απαρέμφ. αλλαγ-ήσεσθαι. *Μετοχ.* αλλαγ-ησόμενος, η, ον.

Παθητικός άόρ. β'. 'Οριστ. ήλλάγ-ην, ήλλάγ-ης κλπ. 'Υποστ. αλλαγ-ώ, αλλαγ-ής κλπ. *Ευκτικ.* αλλαγ-είην, αλλαγ-είης κλπ. *Προστακτ.* αλλάγ-ηθι, αλλαγ-ήτω κλπ. 'Απαρέμφ. αλλαγ-ήναι. *Μετοχ.* αλλαγ-είς, αλλαγ-είσα, αλλαγ-έν.

§ 10. Εις τόν παθητικόν άόριστον β' των ρημάτων κλέπτω, πλέκω και τρέπω και εις τόν παθητικόν μέλλοντα β' και παθητικόν άόριστον β' των ρημάτων στρέφω και τρέφω τό ε του θέματος έτράπη εις α' εκλάπην, έπλάκην, έτράπην, στραφήσομαι — έστράφην, τραφήσομαι—έτράφην.

§ 11. Εις τόν παθητικόν μέλλοντα β' και τόν παθητικόν άόριστον β' των ρημάτων σήπομαι, τήκομαι, εκπλήττομαι ή καταπλήττομαι τό η του θέματος συστέλλεται εις α βραχύ σαπήσομαι — έσάπην, έτάκην, εκπλαγήσομαι—έξεπλάγην, κατεπλάγην (άλλά τό άπλοϋν πληγήσομαι - επλήγην).

§ 12. Παραδείγματα κλίσεως β' ἀορίστου ἐνεργητικοῦ
καὶ μέσου καὶ β' μέλλοντος καὶ ἀορίστου παθητικοῦ

	Ἐνεργ. ἀόρ. β'. Μέσ. ἀόρ. β'.	Παθ. μέλλ. β'.	Παθ. ἀόρ. β'.	
Ὀριστική	ἔμαθ-ον ἔμαθ-ες ἔμαθ-ε ἔμάθ-ομεν ἔμάθ-ετε ἔμαθ-ον	ἐλαβ-όμην ἐλάβ-ου ἐλάβ-ετο ἐλαβ-όμεθα ἐλάβ-εσθε ἐλάβ-οντο	ἀλλαγ-ήσομαι ἀλλαγ-ήση(-ει) ἀλλαγ-ήσεται ἀλλαγ-ήσομεθα ἀλλαγ-ήσεσθε ἀλλαγ-ήσονται	ἠλλάγ-ην ἠλλάγ-ης ἠλλάγ-η ἠλλάγ-ημεν ἠλλάγ-ητε ἠλλάγ-σαν
Ἐπιτοκτική	μάθ-ω μάθ-ης μάθ-η μάθ-ωμεν μάθ-ητε μάθ-ωσι	λάβ-ωμαι λάβ-η λάβ-ηται λαβ-ώμεθα λάβ-ησθε λάβ-ωνται		ἀλλαγ-ῶ ἀλλαγ-ῆς ἀλλαγ-ῆ ἀλλαγ-ῶμεν ἀλλαγ-ῆτε ἀλλαγ-ῶσι
Ἐπιτοκτική	μάθ-οιμι μάθ-οις μάθ-οι μάθ-οιμεν μάθ-οιτε μάθ-οιεν	λαβ-οίμην λάβ-οιο λάβ-οιτο λαβ-οίμεθα λάβ-οισθε λάβ-οιντο	ἠλλαγ-ησοίμην ἠλλαγ-ήσοιο ἠλλαγ-ήσοιτο ἠλλαγ-ησοίμεθα ἠλλαγ-ήσοισθε ἠλλαγ-ήσονται	ἀλλαγ-εῖην ἀλλαγ-εῖης ἀλλαγ-εῖη ἀλλαγ-εῖημεν ἢ -εἶμεν ἀλλαγ-εῖητε ἢ -εἶτε ἀλλαγ-εῖησαν ἢ -εἶσαν
Προστακτική	μάθ-ε μαθ-έτω μάθ-ετε μαθ-όντων ἢ μαθ-έτωσαν	λαβ-οῦ βαβ-έστω λάβ-εσθε λαβ-έσθων ἢ λαβ-έσθωσαν		ἀλλάγ-ηθι ἀλλαγ-ήτω ἀλλάγ-ητε ἀλλαγ-έντων ἢ ἀλλαγ-ήτωσαν
Ἄπαρμφ.	μαθ-εῖν	λαβ-έσθαι	ἀλλαγ-ήσεσθαι	ἀλλαγ-ῆναι
Μετοχή	μαθ-ὼν μαθ-οῦσα μαθ-ὄν	λαβ-όμενος λαβ-ομένη λαβ-όμενον	ἀλλαγ-ησόμενος ἀλλαγ-ησομένη ἀλλαγ-ησόμενον	ἀλλαγ-εῖς ἀλλαγ-εῖσα ἀλλαγ-έν

Ἔνεργ. παρακμ. β' καὶ ἐνεργ. ὑπερσυντ. β'

§ 13. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος ῥημάτων τινῶν σχηματίζεται ἄνευ τοῦ χρονικοῦ χαρακτήρος κ καὶ ἄνευ δασύνσεως τοῦ χαρακτήρος. Ὁ τοιοῦτοτρόπως σχηματιζόμενος ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος λέγονται ἐνεργητικὸς παρακείμενος δευτέρου καὶ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος δευτέρου· φεύγω, πέφευγα, ἐπεφεύγειν.

§ 14. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος β' κλίνεται, ὅπως καὶ ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος α', ὁ δὲ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος β', ὅπως καὶ ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος α'.

§ 15. Εἰς τὸν ἐνεργητικὸν παρακείμενον β' καὶ τὸν ἐνεργητικὸν ὑπερσυντέλικον β' τὸ μὲν θεματικὸν φωνῆεν ε τρέπεται εἰς ο, τὸ δὲ α βραχὺ ἐκτείνεται εἰς η (ἦ, ἔταν πρὸ τοῦ α βραχέος ὑπάρχη ρ—εἰς α μακρὸν)· τίκτω (θ. τεκ.), τέτοκα—λείπω, λέλοιπα, ἔλελοι, πειν—φαίνομαι (θ. φῆν-), πέφηνα—κράζω (θ. κρῶγ-), κέκρῶγα ἔκεκρῶγειν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΤΩΝ ΥΓΡΟΛΗΚΤΩΝ ΚΑΙ ΕΝΡΙΝΟΛΗΚΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

1. Ἐνεστῶς

§ 1. Τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος τῶν πλείστων ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ῥημάτων σχηματίζεται διὰ τῆς προσθήκης τοῦ j εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα. Τὸ j τοῦτο,

α') ἐὰν προηγῆται λ, ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό· βάλλω (βάλ-*j*ω).

β') ἐὰν προηγῆται ν ἢ ρ, ἀφομοιοῦται ὡσαύτως πρὸς αὐτά, ἀλλὰ τὸ ἐν ἑκ τῶν δύο ν ἢ ρ ἀποβάλλεται· τότε δὲ τὸ πρὸ αὐτῶν φωνῆεν ἐκτείνεται ἀναπληρωτικῶς, τὸ ε εἰς ει, τὸ ι βραχὺ εἰς ι μακρὸν καὶ τὸ υ βραχὺ εἰς υ μακρὸν· κτείνω (κτεν-*j*ω, κτένω), κρῖνω (κρῖν-*j*ω, κρῖνω), πλύνω (πλύν-*j*ω, πλύνω).

γ') ἔταν πρὸ τοῦ ν ἢ ρ ὑπάρχη α, τὸ j ὑπερπηδᾷ τὸ ν ἢ ρ καὶ ἀποτελεῖ μετὰ τοῦ α τὴν δίφθογγον αι· φαίνω (φαν-*j*ω), καθαίρω (καθαρ-*j*ω).

Σημ. Τὸ ῥημα ὀφείλω προήλθεν ἐκ τοῦ ὀφέλ-*j*ω, ὀφέλλω

δι' ἀποβολῆς τοῦ ἑνὸς λ καὶ ἀναπληρωτικῆς ἐκτάσεως τοῦ ε εἰς ει.

2. Μέλλων ἐνεργητικὸς καὶ μέσος

§ 2. Ὁ ἐνεργητικὸς καὶ μέσος μέλλων τῶν ὑγρολόγητων καὶ ἐνρινολόγητων ῥημάτων σχηματίζεται εἰς -ῶ, -οῦμαι, ἦτοι κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα εἰς -έω.

§ 3. Παραδείγματα κλίσεως ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου μέλλοντος συνηρημένου

Ἐνεργ. μέλλ. κρινῶ		Μέσ. μέλλ. φανοῦμαι	
Ὅριστ.	Εὐκτικ.	Ὅριστ.	Εὐκτικ.
κριν ῶ κριν εἶς κριν εἶ κριν οὔμεν κριν εἶτε κριν οὔσι	κριν οὔμι ἢ κριν οῖν κριν οῖς ἢ κριν οῖης κριν οἶ ἢ κριν οῖη κριν οὔμεν κριν οὔτε κριν οἶεν	φαν οὔμαι φαν ἦ (-εἶ) φαν εἶται φαν ούμεθα φαν εἶσθε φαν οὔνται	φαν οἶμην φαν οἶο φαν οἶτο φαν οἶμεθα φαν οἶσθε φαν οἶντο
Ἄπαφ.	κριν εἶν	φαν εἶσθαι	
Μετοχ.	κριν ῶν, -οῦσα, -οῦν	φαν ούμενος, -μένη, -μενον	

3. Ἐνεργητικὸς ἀόρ. α' καὶ μέσος ἀόρ. α'

§ 4. Τὰ ὑγρόληκτα καὶ ἐνρινόληκτα ῥήματα σχηματίζουν τὸν ἐνεργητικὸν ἀόριστον α' καὶ τὸν μέσον ἀόριστον α' διὰ τῆς προσαρτήσεως εἰς τὸ θέμα τῶν καταλήξεων -σα, -σας κλπ., -σίμην, -σω κλπ. Ἄλλ' ὁ χρονικὸς χαρακτήρ σ ἀφομοιοῦται πρὸς τὸ προηγούμενον ὑγρὸν ἢ ἐνρινον ἀποβαλλομένου δ' ἔπειτα τοῦ ἑνὸς ἐκ τῶν δύο ὁμοίων συμφώνων, τὸ πρὸ αὐτῶν φωνῆεν ἐκτείνεται ἀναπληρωτικῶς, τὸ ἄ εἰς η, (ἦ, ἐὰν ὑπάρχη πρὸ αὐτοῦ ρ ἢ ε ἢ ι, εἰς

α μακρόν), τὸ ε εἰς εἰ, τὸ ι βραχὺ εἰς ι μακρόν καὶ τὸ υ βραχὺ εἰς υ μακρόν· φαίνω (θ. φαν-), ἔφηνα (ἔφανσα, ἔφαννα)—μαραίνω (θ. μαρᾶν-), ἐμάρῳνα—λεαίνω (=κάμνω λεῖον) (θ. λεᾶν), ἐλέᾳνα—μαίνω (θ. μᾶιν-), ἐμίᾳνα—ἀγγέλλω (θ. ἀγγελ-), ἤγγεῖλα—κρίνω (θ. κρῖν-), ἐκρίνα—ἀμύνω (θ. ἀμύν), ἤμῳνα.

§ 5. Καὶ εἰς τοὺς ἀορίστους τῶν ῥημάτων αἴρω (=σηκίωω), ἄλλομαι (=πηδῶ), κερδαίνω καὶ κοιλαίνω ἐκτείνεται τὸ α βραχὺ εἰς α μακρόν, ἂν καὶ δὲν ὑπάρχει πρὸ αὐτοῦ ρ ἢ ε ἢ ι· ἦρα (θ. ἄρ-, ἀπαρμφ ἄρα)—ἠλάμην (θ. ἄλ-, προστκ. ἄλαι), ἐκέρδᾳνα (ἀπαρμ. κερδᾳναί)—ἐκοίλᾳνα (ἀπαρέμφ. κοιλᾳναί).

Σημ. Τὸ η εἰς τοὺς τύπους τῆς ὀριστικῆς ἦρα, ἠλάμην εἶναι ἕνεκα τῆς χρονικῆς ἀξίσεως.

4. Ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος

§ 6. Τὰ ὑγρόληκτα καὶ ἐνρινόληκτα ῥήματα ἔχουν συνήθως ἐνεργητικὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον πρῶτον. Τὸ λ καὶ ρ πρὸ τοῦ χρονικοῦ χαρακτῆρος κ μένουσιν ἀμετάβλητα, τὸ δὲ ν γίνεται γ· ἀγγέλλω, ἤγγεῖλα—αἴρω, ἦρα—φαίνω, πέφαγκα.

§ 7. Ὀλίγα ἐκ τῶν ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ῥημάτων ἔχουν ἐνεργητικὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον δεύτερον (ἦτοι ἄνευ τοῦ χρονικοῦ χαρακτῆρος κ)· (ἀπο)κτείνω (θ. κτεν-), (ἀπ)έκτονα, φαίνομαι (θ. φᾶν-), πέφηνα.

5. Παρακμ. καὶ ὑπερσυντ. τῆς μέσης φωνῆς

§ 8. Εἰς τὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον τῆς μέσης φωνῆς τῶν ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ῥημάτων μετὰ τὴν εἰς τὸ χρονικὸν θέμα προσάρτησιν τῶν προσωπικῶν καταλήξεων γίνονται αἱ ἐξῆς μεταβολαί·

α) τὸ σ τῶν καταλήξεων μετὰ δύο συμφώνων εὐρισκόμενον ἀποβάλλεται· ἤγγελθε (ἦγελ-σθε), πέφανθε (πέφαν-σθε).

β) ὁ χαρακτῆρ ν, ὅταν ἀκολουθῇ μ, συνήθως μεταβάλλεται εἰς σ, σπανίως δὲ ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό· φαίνομαι (θ. φᾶν-), πέφασμαι—σημαίνομαι (θ. σημαν-), σεσήμασμαι—μαίνομαι (θ. μᾶν-), μεμίαςμαι—(παρ)οξύνομαι, (παρ)ώξυμμαι.

§ 9. Παραδείγματα κλίσεως παρακμ. και ὑπερσυντ. τῆς μέσης φωνῆς ὑγρολήκτων και ἐνρινολήκτων ῥημάτων

Ὁριστικὴ		Προστακτ.	Ἄπαρμφ. Μετοχὴ
Παρακμ.	Ἑπερσ.		
πέφασμαι	ἐπεφάσμην		πεφάνθαι
πέφασσαι	ἐπέφασσο	πέφασσο	
πέφασται	ἐπέφαστο	πεφάνθω	
πεφάσμεθα	ἐπεφάσμεθα		πεφασμένος
πέφασθε	ἐπέφασθε	πέφασθε	πεφασμένη
πεφασμένοι εἰσὶ	πεφασμένοι ἦσαν	πεφάνθων ἢ πεφάνθωσαν	πεφασμένον
ἤγγελμαι	ἤγγέλμην		ἤγγέλθαι
ἤγγελσαι	ἤγγελο	ἤγγελο	
ἤγγελοι	ἤγγελο	ἤγγέλθω	
ἤγγέλμεθα	ἤγγέλμεθα		ἤγγελμένος
ἤγγελθε	ἤγγελθε	ἤγγελθε	ἤγγελμένη
ἤγγελμένοι εἰσὶ	ἤγγελμένοι ἦσαν	ἤγγέλθων ἢ ἤγγέλθωσαν	ἤγγελμένον

§ 10. Τὸ γ' πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ παρακειμένου και ὑπερσυντελικοῦ τῆς μέσης φωνῆς εἰς τὴν ὀριστικὴν και τῶν ὑγρολήκτων και ἐνρινολήκτων ῥημάτων σχηματίζεται περιφραστικῶς.

6. Παθητικὸς μέλλων και ἀόριστος

§ 11. Τὰ ὑγρολήκτα και ἐνρινολήκτα ῥήματα ἔχουν συνήθως πρῶτον παθητικὸν μέλλοντα και ἀόριστον· ἀγγέλλομαι, ἀγγελομένησομαι, ἤγγελομένη—αἴρομαι, ἤρομαι—μαίνομαι, ἐμαίνομαι.

§ 12. Ὀλίγα ἐκ τῶν ὑγρολήκτων και ἐνρινολήκτων ῥημάτων ἔχουν β' παθητικὸν μέλλοντα και ἀόριστον· σφαλλομαι, σφαλλήσομαι, ἐσφαλλήσομαι — φαίνομαι, φανήσομαι, ἐφάνομαι — μαίνομαι, ἐμάνομαι κλπ.

§ 13. α') Τῶν ῥημάτων στέλλω, φθείρω, σπεύρω, κείρω και δέρω τὸ θεματικὸν φωνῆεν ε τρέπεται· εἰς α εἰς τὸν παρακειμένον και ὑπερσυντελικὸν τῆς ἐνεργητικῆς και μέσης φωνῆς και εἰς τὸν β' παθητικὸν μέλλοντα και ἀόριστον· στέλλω (θ. στελε-), ἔσταλκα,

ἔστάλκειν, ἔσταλμαι, ἔστάλμην, σταλήσομαι, ἔστάλῃν — φθείρω (θ. φθερ-), ἔφθαρκα, ἐφθάρκειν, ἐφθαρμαι, ἐφθάρμην, φθαρήσομαι, ἐφθάρῃν—σπείρω (θ. σπερ-), ἔσπαρμαι, ἐσπάρῃν—κείρω (=κουρεύω, θ. κερ-), κέκαρμαι—δέρω (=γδέρνω), ἐδάρῃν.

β') Τοῦ ῥήματος τείνω ὁ παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος τῆς ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς καὶ ὁ α' παθητικὸς μέλλων καὶ ἀόριστος σχηματίζονται ἐκ θέματος τα· τέτακα, τέταμαι, ἐτετάμην, ταθήσομαι, ἐτάθην.

§ 14. Τῶν ῥημάτων κρῖνω, κλίνω καὶ πλύνω ὁ χαρακτήρ ν ἀποβάλλεται εἰς τὸν παρακείμενον τῆς ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς καὶ εἰς τὸν α' παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον· κρῖνω (θ. κρῖν-), κέκρικα, κέκριμαι, ἐκεκρίμην, κριθήσομαι, ἐκρίθην—κλίνω (θ. κλῖν-), κέκλιμαι—πλύνω (θ. πλύν-), πέπλυμαι.

§ 15. Τῶν ῥημάτων βάλλω καὶ τέμνω ὁ παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος τῆς ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς καὶ ὁ α' παθητικὸς μέλλων καὶ ἀόριστος σχηματίζονται ἐκ θεμ. βλη-, τμη· βέβληκα, βέβλημαι, βληθήσομαι, ἐβλήθην — τέμηκα, τέμημαι, ἐτεμήμην, τμηθήσομαι ἐτμήθην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'

II. ΡΗΜΑΤΑ ΕΙΣ -Ω ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ

§ 1. Ἐκ τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων ὅσα ἔχουν χαρακτήρα ἄ ἢ ε ἢ ο συναρῶν αὐτὸν μὲ τὰς καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ τῆς ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ εἰς τὴν μετοχὴν καὶ διὰ τοῦτο λέγονται συνηρημένα.

§ 2. Τὰ συνηρημένα ῥήματα διαιροῦνται κατὰ τὸν χαρακτήρα εἰς τρεῖς τάξεις· α') τὴν τάξιν τῶν εἰς -άω· τιμάω· τιμῶ—β') τὴν τάξιν τῶν εἰς -έω· ποιέω· ποιῶ—γ') τὴν τάξιν τῶν εἰς -όω· δηλόω· δηλῶ.

§ 3. Τὰ συνηρημένα ῥήματα εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ παρατατικὸν τῆς ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς κλίνονται κατὰ τὰ ἐπόμενα παραδείγματα.

§ 4. Παράδειγμα συννηρημένων

I. 'Ενεργητική

	Ὁριστική	Υποτακτική	Ἐὐκτι-
'Ενεστώς	τιμῶ (τιμά-ω) τιμῶς (τιμά-εις) τιμῶ (τιμά-ει) τιμῶμεν (τιμά-ομεν) τιμᾶτε (τιμά-ετε) τιμῶσι (τιμά-ουσι)	τιμῶ (τιμά-ω) τιμῶς (τιμά-ης) τιμῶ (τιμά-η) τιμῶμεν (τιμά-ωμεν) τιμᾶτε (τιμά-ητε) τιμῶσι (τιμά-ωσι)	τιμῶμι (τιμά-οιμι) τιμῶς (τιμά-οις) τιμῶ (τιμά-οι) τιμῶμεν (τιμά-οιμεν) τιμῶτε (τιμά-οιτε) τιμῶεν (τιμά-οιεν)
Παρατατικός	ἔτιμῶν (ἔτιμα-ον) ἔτιμας (ἔτιμα-ες) ἔτιμα (ἔτιμα-ε) ἔτιμῶμεν (ἔτιμά-ομεν) ἔτιμᾶτε (ἔτιμά-ετε) ἔτιμῶν (ἔτιμα-ον)		

II. Μέση

'Ενεστώς	τιμῶμαι (τιμά-ομαι) τιμῶ (τιμά-η (ει)) τιμᾶται (τιμά-εται) τιμῶμεθα (τιμα-όμεθα) τιμᾶσθε (τιμά-εσθε) τιμῶνται (τιμά-ονται)	τιμῶμαι (τιμά-ομαι) τιμῶ (τιμά-η) τιμᾶται (τιμά-ηται) τιμῶμεθα (τιμα-όμεθα) τιμᾶσθε (τιμά-ησθε) τιμῶνται (τιμά-ωνται)	τιμῶμη τιμῶ τιμῶτο τιμῶμεθα τιμῶσθε τιμῶντο
Παρατατικός	ἔτιμῶμην (ἔτιμα-όμεν) ἔτιμῶ (ἔτιμά-ον) ἔτιμᾶτο (ἔτιμά-ετο) ἔτιμῶμεθα (ἔτιμαόμεθα) ἔτιμᾶσθε (ἔτιμά-εσθε) ἔτιμῶντο (ἔτιμά-οντο)		

δημάτων εἰς -ᾶω

φωνή

κ ἤ	Π ρ ο σ τ α κ τ.	Ἀπορφ.	Μ ε τ ο χ ἣ
ἦ τιμῶν (τιμα-οίην) ἦ τιμῶς (τιμα-οίης) ἦ τιμῆ (τιμα-οίη)	τίμα (τίμα-ε) τιμάτω (τιμα-έτω) τιμάτε (τιμά-ετε) τιμώντων (τιμα-όντων) ἦ τιμάτωσαν (τιμα-έτωσαν)	τιμᾶν (τιμά-εν)	τιμών (τιμά-ων) τιμῶσα (τιμά-ουσα) τιμών (τιμά-ον)

φωνή

(τιμα-οίμην) (τιμά-οιο) (τιμά-οιτο) (τιμα-οίμεθα) (τιμά-οισθε) (τιμά-οιντο)	τιμῶ (τιμά-ου) τιμάσθω (τιμα-έσθω) τιμᾶσθε (τιμά-εσθε) τιμάσθων (τιμα-έσθων) ἦ τιμάσθωσαν (τιμα-έσθωσαν)	τιμᾶσθαι (τιμά-εσθαι)	τιμώμενος (τιμα-όμενος) τιμωμένη (τιμα-ομένη) τιμώμενον (τιμα-όμενον)
--	--	-----------------------	---

§ 5 Παράδειγμα συνηρημένων
I. Ένεργη-

	Όριστική	Υποτακτική	Εὐκτι
Ένεστώς	ποιῶ (ποιέ-ω) ποιεῖς (ποιέ-εις) ποιεῖ (ποιέ-ει) ποιοῦμεν (ποιέ-ομεν) ποιεῖτε (ποιέ-ετε) ποιοῦσι (ποιέ-ουσι)	ποιῶ (ποιέ-ω) ποιῆς (ποιέ-ῆς) ποιῆ (ποιέ-ῆ) ποιῶμεν (ποιέ-ωμεν) ποιῆτε (ποιέ-ῆτε) ποιῶσι (ποιέ-ωσι)	ποιοίμι (ποιέ-οιμι) ποιοῖς (ποιέ-οις) ποιοῖ (ποιέ-οι) ποιοῖμεν (ποιέ-οιμεν) ποιοῖτε (ποιέ-οῖτε) ποιοῖεν (ποιέ-οῖεν)
Παρατατικός	ἐποιοῦν (ἐποιέ-ον) ἐποιοεῖς (ἐποιέ-εις) ἐποιοεῖ (ἐποιέ-ει) ἐποιοῦμεν (ἐποιέ-ομεν) ἐποιοεῖτε (ἐποιέ-ετε) ἐποιοῦν (ἐποιέ-ον)		

II. Μέση

Ένεστώς	ποιῶμαι (ποιέ-ομαι) ποιῆ (-εῖ) (ποιέ-ῆ (-εῖ)) ποιεῖται (ποιέ-εται) ποιούμεθα (ποιε-όμεθα) ποιεῖσθε (ποιέ-εσθε) ποιοῦνται (ποιέ-ονται)	ποιῶμαι (ποιέ-ομαι) ποιῆ (ποιέ-ῆ) ποιῆται (ποιέ-ῆται) ποιώμεθα (ποιε-ώμεθα) ποιῆσθε (ποιέ-ῆσθε) ποιῶνται (ποιέ-ωνται)	ποιοίμην ποιοῖτο ποιοῖτο ποιοίμεθα ποιοῖσθε ποιοῖντο
Παρατατικός	ἐποιούμην (ἐποιε-όμην) ἐποιοῦ (ἐποιέ-ου) ἐποιεῖτο (ἐποιέ-ετο) ἐποιούμεθα (ἐποιε-όμεθα) ἐποιεῖσθε (ἐποιέ-εσθε) ἐποιοῦντο (ἐποιέ-οντο)		

ῥημάτων εἰς -έω

τικῆ φωνῆ

κ ῆ Προστακτικῆ Ἐπαρφ. Μετοχῆ

ἦ ποιοῖην (ποιε-οίην)	ποιεῖ (ποιέ-ει)	ποιεῖν (ποιέ-ειν)
ἦ ποιοίης (ποιε-οίης)	ποιεῖτω (ποιέ-έτω)	ποιῶν (ποιέ-ων)
ἦ ποιοίη (ποιε-οίη)	ποιεῖτε (ποιέ-ετε)	ποιούσα (ποιέ-ουσα)
	ποιούντων (ποιε-όντων) ἦ	ποιούν (ποιέ-ον)
	ποιεῖτῶσαν (ποιε-έτῶσαν)	

φωνῆ

(ποιε-οίμην)	ποιοῦ (ποιέ-ου)	ποιεῖσθαι (ποιέ-εσθαι)
(ποιέ-οιο)	ποιεῖσθω (ποιέ-έσθω)	ποιούμενος (ποιε-όμενος)
(ποιέ-οιτο)	ποιεῖσθε (ποιέ-εσθε)	ποιουμένη (ποιε-ομένη)
(ποιε-οίμεθα)	ποιεῖσθων (ποιε-έσθων) ἦ	ποιούμενον (ποιε-όμενον)
(ποιέ-οισθε)	ποιεῖσθῶσαν (ποιε-έσθῶσαν)	
(ποιέ-οιντο)		

§ 6. Παράδειγμα συνηρημένων

I. Ένεργητική

	Όριστική	Υποτακτική	Εὐκτι-
Ένεστώς	δηλῶ (δηλό-ω) δηλοῖς (δηλό-εις) δηλοῖ (δηλό-ει) δηλοῦμεν (δηλό-ομεν) δηλοῦτε (δηλό-ετε) δηλοῦσι (δηλό-ουσι)	δηλῶ (δηλό-ω) δηλοῖς (δηλό-ης) δηλοῖ (δηλό-η) δηλῶμεν (δηλό-ωμεν) δηλῶτε (δηλό-ητε) δηλώσι (δηλό-ωσι)	δηλοῖμι (δηλό-οιμι) δηλοῖς (δηλό-οις) δηλοῖ (δηλό-οι) δηλοῖμεν (δηλό-οιμεν) δηλοῖτε (δηλό-οιτε) δηλοῖεν (δηλό-οιεν)
Παρατατικός	ἔδηλον (ἔδηλο-ον) ἔδηλους (ἔδηλο-ες) ἔδηλου (ἔδηλο-ε) ἔδηλοῦμεν (ἔδηλό-ομεν) ἔδηλοῦτε (ἔδηλό-ετε) ἔδηλον (ἔδηλο-ον)		

II. Μέση

Ένεστώς	δηλοῦμαι (δηλό-ομαι) δηλοῖ (δηλό-η (ει)) δηλοῦται (δηλό-εται) δηλούμεθα (δηλο-όμεθα) δηλοῦσθε (δηλό-εσθε) δηλοῦνται (δηλό-ονται)	δηλῶμαι (δηλό-ωμαι) δηλοῖ (δηλό-η) δηλῶται (δηλό-η-ται) δηλώμεθα (δηλο-ώμεθα) δηλῶσθε (δηλό-ησθε) δηλῶνται (δηλό-ωνται)	δηλοίμην δηλοῖτο δηλοῖτο δηλοίμεθα δηλοῖσθε δηλοῖντο
Παρατατικός	ἔδηλούμην (ἔδηλο-όμεν) ἔδηλοῦ (ἔδηλό-ου) ἔδηλοῦτο (ἔδηλό-ετο) ἔδηλούμεθα (ἔδηλο-όμεθα) ἔδηλοῦσθε (ἔδηλό-εσθε) ἔδηλοῦντο (ἔδηλό-οντο)		

ῥημάτων εἰς -ὄω

φωνή

κ ἢ	Προστακτικὴ	Ἄπομ. Μετχ.
ῖῖ δηλοῖν (δηλο-οίην)	δήλου (δηλο-ε)	δηλοῦν (δηλό-ειν)
ῖῖ δηλοῖς (δηλο-οίης)	δηλούτω (δηλο-έτω)	δηλῶν (δηλό-ων)
ῖῖ δηλοῖ (δηλο-οίη)	δηλοῦτε (δηλό-ετε)	δηλοῦσα (δηλό-ουσα)
	δηλούντων (δηλο-όντων) ῖῖ	δηλοῦν (δηλό-ον)
	δηλούτωσαν (δηλο-έτωσαν)	

φωνή

(δηλο-οίμην)	δηλοῦ (δηλό-ου)	δηλοῦσθαι (δηλό-εσθαι)
(δηλό-οιο)	δηλούσθω (δηλο-έσθω)	δηλούμενος (δηλο-όμενος)
(δηλό-οιτο)	δηλοῦσθε (δηλό-εσθε)	δηλουμένη (δηλο-οιμένη)
(δηλο-οίμεθα)	δηλούσθων (δηλο-έσθων) ῖῖ	δηλούμενον (δηλο-όμενον)
(δηλό-οισθε)	δηλούσθωσαν (δηλο-έσθωσαν)	
(δηλό-οιντο)		

1. Ῥήματα συνηρημένα εἰς -άω

§ 7. Εἰς τὰ εἰς -άω συνηρημένα ῤήματα ἢ συναίρεσις τοῦ χαρκτηῖρος α μετὰ τῶν καταλήξεων γίνεται ὡς ἑξῆς·

α'	}	α+ε=ᾱ· τίμα (τίμαε)	}	α+ο=ω· τιμῶμεν (τιμάομεν)
		α+η=ᾱ· τιμάτε (τιμάητε)		α+ω=ω· τιμῶμεν (τιμάωμεν)
		α+ει=α· τιμᾶ (τιμάει)		α+ου=ω· τιμῶσα (τιμάουσα)
		α+η=α· τιμᾶ (τιμάη)		α+οι=φ· τιμῶμεν (τιμάομεν)

§ 8. Ἐκ τῆς συναίρεσεως τοῦ χαρκτηῖρος α μετὰ τῶν καταλήξεων προκύπτουν μόνον οἱ φθόγγοι α καὶ ω. Ὑπὸ τοῦτους δὲ ὑπογράφεται ι, ἐὰν ἢ κατάληξις ἔχη ι.

Σημ. Εἰς τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τὸ α-ει συναίρεται εἰς α καὶ οὐχὶ εἰς α, διότι τὸ εἰ τῆς καταλήξεως -ειν ὡς προελθὸν ἐκ τοῦ -εεν δὲν εἶχεν ἀρχῆθεν ι.

§ 9. Τὰ ῤήματα ζῶ, πεινῶ, διψῶ καὶ χρῶμαι (=μεταχειρίζομαι) εἰς τοὺς συνηρημένους τύπους ἀντὶ τοῦ α ἔχουν η καὶ ἀντὶ τοῦ α ἔχουν η, διότι οἱ ἀσυναίρετοι αὐτῶν τύποι ἀρχῆθεν ἦσαν ζή-ω, πεινή-ω, διψή-ω, χρή-ομαι.

Ἐνεστ. ὄριστ. καὶ ὑποτακτ. ζῶ, ζῆς, ζῆ, ζῶμεν, ζῆτε, ζῶσι.

Ἐνκτ. [ζήην], ζήης, ζήη, ζῶμεν, ζῶτε, ζῶεν.

Προστ. [ζῆ], ζήτω, [ζῆτε, ζώντων ἢ ζήτωσαν].

Ἀπαρμφ. ζῆν.

Μετοχ. ζῶν, ζῶσα, ζῶν.

Παρατκ. ἔζων, ἔζης, ἔζη, ἐζῶμεν, ἐζῆτε, ἔζων.

Ἐνεστ. ὄριστ. καὶ ὑποτακτ. πεινῶ, πεινῆς, πεινῆ, πεινῶμεν, πεινῆτε, πεινῶσι.

Ἐνκτ. πεινῶην, πεινῶης, πεινῶη κλπ.

Προστ. πείνη, πεινήτω, πεινήτε, πεινώντων ἢ πεινήτωσαν.

Ἀπαρμφ. πεινῆν.—*Μετχ.* πεινῶν, πεινῶσα, πεινῶν.

Παρατκ. ἐπείνων, ἐπείνης, ἐπείνη, ἐπεινῶμεν, ἐπεινήτε, ἐπείνων.

Ἐνεστ. ὄριστ. καὶ ὑποτακτ. χρῶμαι, χρῆ, χρῆται, χρώμεθα, χρῆσθε, χρῶνται.

Ἐνκτ. χρώμην, χρῶ, χρῶτο, χρώμεθα, χρῶσθε, χρῶντο,

Προστ. χρῶ, χρῆσθω, χρῆσθε, χρῆσθων ἢ χρῆσθωσαν.

Ἀπαρμφ. χρῆσθαι.—*Μετχ.* χρώμενος, χρωμένη, χρώμενον.

Παρατκ. ἐχρώμην, ἐχρῶ, ἐχρῆτο, ἐχρώμεθα, ἐχρῆσθε, ἐχρῶντο.

Σημ. Δυϊκὸς ἀριθμὸς.

Ἐνεστώσ τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς.

Ὅριστ. τιμᾶτον (τιμά-ετον), τιμᾶτον (τιμά-ετον). *Ὑποστ.* τιμᾶ-
τον (τιμά-ητον), τιμᾶτον (τιμά-ητον). *Εὐκτ.* τιμῶτον (τιμά-οιτον),
τιμῶτην (τιμα-οίτην). *Προστ.* τιμᾶτον (τιμά-ετον), τιμᾶτων
τιμα-έτων).

Παρατ. ἐτιμᾶτον (ἐτιμά-ετον), ἐτιμᾶτην (ἐτιμα-έτην).

Ἐνεστώσ τῆς μέσης φωνῆς.

Ὅριστ. τιμᾶσθον (τιμά-εσθον), τιμᾶσθον (τιμά-εσθον). *Ὑποστ.*
τιμᾶσθον (τιμά-ησθον), τιμᾶσθον (τιμά-ησθον). *Εὐκτ.* τιμῶσθον
τιμά-οισθον), τιμῶσθην (τιμα-οίσθην). *Προστ.* τιμᾶσθον (τιμά-
εσθον), τιμᾶσθων (τιμα-έσθων).

Παρατ. ἐτιμᾶσθον (ἐτιμά-εσθον), ἐτιμᾶσθην (ἐτιμα-έσθην).

2. Ῥήματα συνηρημένα εἰς -έω

§ 10. Εἰς τὰ εἰς -έω συνηρημένα ῥήματα ἡ συναίρεσις τοῦ
χαρακτῆρος ε μετὰ τῶν καταλήξεων γίνεται ὡς ἑξῆς·

α') τὸ ε μετὰ τοῦ ε συναίρεται εἰς εἰ· ποίει (ποιέ-ε)·

β') τὸ ε μετὰ τοῦ ο συναίρεται εἰς ου· ποιοῦμεν (ποιέ-ομεν)·

γ') τὸ ε, ἐν ἀκολουθῇ μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγοσ, ἀποβάλλεται· ποιῶ (ποιέ-ω), ποιεῖ (ποιέ-ει).

§ 11. Τὰ εἰς -έω συνηρημένα ῥήματα τὰ ἔχοντα θέμα μονο-
σύλλαθον συναίρουσται εἰς ἐκεῖνα μόνον τὰ πρόσωπα, εἰς τὰ ὅποια
μετὰ τὸν χαρακτῆρα ε ἀκολουθεῖ ἄλλο ε ἢ ει.

Ἐνεστ. *Ὅριστ.* πλέω (θ. πλε-), πλεῖς (πλέεις), πλεῖ (πλέει),
πλέομεν, πλεῖτε (πλέετε), πλέουσι.

Ὑποτακτ. πλέω, πλέης, πλέη, πλέωμεν, πλέητε, πλέοσι.

Εὐκτ. πλέοιμι, πλέοις, πλέοι, πλέοιμεν, πλέοιτε, πλέοιεν.

Προστικτ. πλεῖ (πλέε), πλείτω (πλεέτω), πλεῖτε (πλέετε)
πλεόντων ἢ πλείτωσαν (πλεέτωσαν) .

Ἀπαρέμφ. πλεῖν (πλέειν)—*Μτχ.* πλέων, πλέουσα, πλέον.

Παρατακτ. ἔπλεον, ἔπλες, (ἔπλεες), ἔπλει (ἔπλεε), ἐπλέομεν,
ἐπλεῖτε, (ἐπλέετε), ἐπλεον.

Σημ. 1. Τὸ ῥῆμα δέω (=δένω, δεσμεύω, θ. δε-), ἂν καὶ ἔχει
ἔμα μονοσύλλαθον, συνήθως συναίρεται παντοῦ· ἐνεστ. δῶ, δεῖς,
δεῖ, δοῦμεν, δεῖτε, δοῦσι.—*παρατκ.* ἔδουν, ἔδεις, ἔδει κλπ.

Σημ. 2. Δυϊκὸς ἀριθμὸς.

Δ. Ι. Φιλικῷ - Γραμματικῇ

Ἐνεστώδς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς.

Ὅριστ. ποιεῖτον (ποιέ-ετον). ποιεῖτον (ποιέ-ετον).—*Ῥποστ.* ποιῶν (ποιέ-ητον), ποιῶν (ποιέ-ητον).—*Ἐδκτ.* ποιοῖτον (ποιέ-οιτον), ποιοῖτην (ποιε-οίτην).—*Προστ.* ποιεῖτον (ποιέ-ετον), ποιεῖτων (ποιε-έτων).

Παρατ. ἐποιεῖτον (ἐποιέ-ετον), ἐποιεῖτην (ἐποιε-έτην).

Ἐνεστώδς τῆς μέσης φωνῆς.

Ὅριστ. ποιεῖσθον (ποιέ-εσθον), ποιεῖσθον (ποιέ-εσθον).—*Ῥποστ.* ποιῆσθον (ποιέ-ησθον), ποιῆσθον (ποιέ-ησθον).—*Ἐδκτ.* ποιοῖσθον (ποιέ-οισθον), ποιοῖσθην (ποιε-οίσθην).—*Προστ.* ποιεῖσθον (ποιέ-εσθον), ποιεῖσθων (ποιε-έσθων).

Παρατκ. ἐποιεῖσθον (ἐποιέ-εσθον) ἐποιεῖσθην (ἐποιε-έσθην)

3. Ῥήματα συνηρημένα εἰς -όω.

§ 12. Εἰς τὰ εἰς -όω συνηρημένα Ῥήματα ἡ συναίρεσις τοῦ χαρακτήρος ο μετὰ τῶν καταλήξεων γίνεται ὡς ἑξῆς:

α') τὸ ο μετὰ τοῦ βραχέος φωνήεντος ε ἢ ο ἢ τῆς διφθόγγου ου συναίρεται εἰς ου· δήλου (δήλο-ε), δηλοῦν (δηλό-ον), δηλοῦσαι (δηλό-ουσι)·

β') τὸ ο μετὰ τοῦ μακροῦ φωνήεντος η ἢ ω συναίρεται εἰς ω· δηλῶτε (δηλό-ητε), δηλῶ (δηλό-ω)·

γ') τὸ ο μετὰ τῆς διφθόγγου ει ἢ η ἢ οι συναίρεται εἰς οι· δηλοῖς (δηλό-εις), δηλοῖς (δηλό-ης), δηλοῖμεν (δηλό-οιμεν).

Σημ. 1. Εἰς τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τὸ ο-|ει συναίρεται εἰς ου καὶ οὐχί εἰς οι, διότι τὸ ει τῆς καταλήξεως -ειν ὡς προελθὸν ἐκ τοῦ -εεν δὲν εἶχεν ἀρχῆθεν ι.

Σημ. 2. Τὸ Ῥήμα Ῥιγῶ (όω) (=κρυώνω) εἰς τοὺς συνηρημένους τύπους ἀντὶ τοῦ ου ἔχει ω καὶ ἀντὶ τοῦ οι ἔχει φ, διότι τὸ θέμα αὐτοῦ εἶναι Ῥιγω·

Ἐνεστ. ὄριστ. καὶ Ῥποστ. Ῥιγῶ, Ῥιγῶς, Ῥιγῶ, Ῥιγῶμεν, Ῥιγῶτε, Ῥιγῶσι. *Ἐδκτ.* Ῥιγῶην, Ῥιγῶης, Ῥιγῶη κλπ. *Προστ.* Ῥίγω, Ῥιγῶτω, Ῥιγῶτε κλπ. *Ἀπαρέμ.* Ῥιγῶν.—*Μετοχ.* Ῥιγῶν, Ῥιγῶσα, Ῥιγῶν.

Παρατκ. ἔρριγῶν, ἔρριγῶς, ἔρριγῶ, ἔρριγῶμεν, ἔρριγῶτε, ἔρριγῶν.

Σημ. 3. Δυϊκὸς ἀριθμὸς.

Ἐνεστώσ τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς.

Ὅριστ. δηλοῦτον (δηλό-ετον), δηλοῦτον (δηλό-ετον)—*Ὶποστ.* δηλωτον (δηλό-ητον), δηλωτον (δηλό-ητον). *Ἐὐκτ.* δηλοῖτον (δηλό-οιτον), δηλοῖτην (δηλο-οίτην).— *Προστ.* δηλοῦτον (δηλό-ετον), δηλοῦτεον (δηλο-έτων).

Παρακτ. ἐδηλοῦτον (ἐδηλό-ετον), ἐδηλούτην (ἐδηλο-έτην).

Ἐνεστώσ τῆς μέσης φωνῆς.

Ὅριστ. δηλοῦσθον (δηλό-εσθον), δηλοῦσθον (δηλό-εσθον).— *Ὶποστ.* δηλωσθον (δηλό-ησθον), δηλωσθον (δηλό-ησθον).— *Ἐὐκτ.* δηλοῖσθον (δηλό-οισθον), δηλοῖσθην (δηλο-οίσθην).— *Προστ.* δηλοῦσθον (δηλό-εσθον), δηλούσθων (δηλο-έσθων).

Παρακτ. ἐδηλοῦσθον (ἐδηλό εσθον), ἐδηλούσθην (ἐδηλο-έσθην).

§ 13. Ὁ ἐνικός τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν συνηρημένων ῥημάτων ἐκτός τῶν καταλήξεων -οιμι, -οις, -οι ἔχει καί τῆς καταλήξεις -οίην, -οίης, -οίη. Οἱ μὲ τὰς καταλήξεις ταύτας τύποι λέγονται ἀττικοί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ΄

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΧΡΟΝΩΝ, ΠΛΗΝ ΤΟΥ ΕΝΕΣΤΩΤΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΥ, ΤΩΝ ΦΩΝΗΕΝΤΟΛΗΚΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

§ 1. Εἰς τοὺς ἄλλους, πλὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ, χρόνους τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων ὁ χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, ἐὰν εἶναι βραχὺ φωνῆεν, ἐκτείνεται εἰς μακρόν, ἦτοι:

α') τὸ α βραχὺ ἐκτείνεται εἰς η ἦ, ἐὰν προηγῆται, αὐτοῦ ρ ἦ ε ἦ ι, εἰς α μακρόν τιμῶ (θ. τιμῆ-), τιμήσω, ἐτίμησα, τετίμημαι κλπ.—θηρῶ (=κυνηγῶ, θ. θηρῆ-), θηρῶσω κλπ.—ἔω (=ἄφινω, θ. ἔῃ-), εἶάσω, εἶῶσαι κλπ.—ἰῶμαι (=θεραπεύω, θ. ἰῆ-), ἰῶσομαι κλπ.

Σημ. Καί τοῦ ῥήματος ἀκροῶμαι (θ. ἀκροῆ-) ὁ ῥηματικὸς χαρακτήρ α βραχὺ ἐκτείνεται εἰς α μακρόν, ἂν καὶ τοῦ α δὲν προηγῆται ρ ἦ ε ἦ ι· ἀκροῶσομαι κλπ.

β') τὸ ε ἐκτείνεται εἰς η' ποιῶ (θ. ποιε-), ποιήσω, πεποίηκα κλπ.

γ') τὸ ο ἐκτείνεται εἰς ω' δηλώ (θ. δηλο-), δηλώσω, ἐδήλωσα κλπ.

δ') τὸ ι βραχὺ ἐκτείνεται εἰς ι μακρόν καὶ τὸ υ βραχὺ εἰς υ

μακρόν· [τίω] θεμ. τί-, τίσω, ἔτισα κλπ.—φύω (θ. φύ-), ἔφῦσα, κλπ.

Σημ. Τὰ εἰς -ίω καὶ -ύω ἔχουν εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ παρατατικὸν μακρόν τὸ δίχρονον τῆς παραληγουσῆς ἢ ἦ υ, πλὴν τοῦ ἀνύω καὶ πτύω.

§ 2. Δὲν ἐκτείνουν τὸν βραχὺν χαρακτήρα τοῦ ῥηματικοῦ θέματος παρὰ τὸν ἀνωτέρω κανόνα τὰ ἐξῆς:

α') ἐκ τῶν εἰς -άω τὰ ῥήματα γελῶ (γελάω), σπῶ (σπάω=σύρω), χαλῶ (χαλάω=χαλαρώνω)· ἐγέλυσα, ἔσπῦσα, ἐχάλυσα.

β') ἐκ τῶν εἰς -έω τὰ ῥήματα αἰδοῦμαι (αἰδέομαι=σέβομαι), ἀρκῶ (ἀρκέω), ἐμῶ (ἐμέω), καλῶ (καλέω), ξέω (=ξύνω) καὶ τελῶ (τελέω)· αἰδέομαι, ἤρκεσα, ἤμεσα, ἐκάλεσα, ἔξεσα, ἐτέλεσα.

Σημ. Τὰ ῥήματα καλῶ καὶ τελῶ ἔχουν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον μέλλοντα συνηρημένον· καλῶ, καλοῦμαι—τελῶ.

γ') ἐκ τῶν εἰς -όω τὸ ῥῆμα ἀρῶ (ἀρώ=ὀργώνω)· ἤροσα.

δ') ἐκ τῶν εἰς -ύω τὰ ῥήματα ἀνύω (=ἐκτελῶ) καὶ πτύω· ἤνῦσα, ἔπτῦσα.

Σημ. Τὰ ῥήματα ταῦτα (α'—δ') πλὴν τοῦ ἀρῶ (ἀρώ), ἐμῶ (ἐμέω) καὶ καλῶ (καλέω), πρὸ τοῦ θ τῶν καταλήξεων τοῦ α' παθητικοῦ μέλλοντος καὶ ἀορίστου καὶ πρὸ τῶν καταλήξεων τοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικοῦ τῆς μέσης φωνῆς, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσιν ἀπὸ μ ἢ τ, ἔχουν σ. Τὸ σ τοῦτο ὑπῆρ, ἐν ἀνέκαθεν εἰς τὸ θέμα τῶν πλείστων ἐξ αὐτῶν καὶ διὰ τοῦτο τὸ πρὸ τούτου φωνῆεν ἔμεινε βραχύ· γελῶ, ἐγελάσθην—σπῶ, σπασθήσομαι, ἐσπάσθην—χαλῶ, ἐχαλάσθην—αἰδοῦμαι, ἠδέσθην, ἠδεσμαι—ἀρκῶ [ἀρκεσθήσομαι, ἠρκεσθῆν, ἠρκεσται] —τελῶ, τελεσθήσομαι, ἐτελέσθην, τετέλεσμαι, ἐτετελέσθην.

§ 3. Τὰ ἐξῆς ῥήματα εἰς ἄλλους μὲν χρόνους ἐκτείνουν τὸν βραχὺν χαρακτήρα τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, εἰς ἄλλους δὲ φυλάττουσιν αὐτὸν βραχύν.

α') Τὰ ῥήματα αἰρῶ (αίρέω=καταλαμβάνω, κυριεύω), δῶ (δέω=δένω) καὶ ἐπαινῶ (ἐπαινέω).

Αἰρῶ (θ. αἶρε-), αἰρήσω, ἤρηκα, αἶρεθήσομαι, ἠρέθην, ἠρημαι.

Δῶ (θ. δε-), δήσω, ἔδησα, δέδεκα, ἐδεδέκειν, δεθήσομαι, ἐδέθην, δέδεμαι, ἐδεδέμην.

Ἐπαινῶ (θ. ἐπαινε-), ἐπαινέσομαι, ἐπήνεσα, ἐπήνεκα, ἐπηνέθην. ἐπήνημαι.

β') Τὰ ῥήματα δύο, θύω καὶ λύω ἐκτείνουσι τὸ βραχὺ ὑ τοῦ θέματος εἰς τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον μέλλοντα καὶ εἰς τὸν ἀ' ἐνεργητικὸν καὶ μέσον ἀόριστον, φυλάττουσι δὲ αὐτὸ βραχὺ εἰς ἕλους τοὺς ἄλλους χρόνους.

Δύω (=βυθίζω, θέμ. δϋ-), δύσω, ἔδυσα,δέδυκα, δύσομαι ἐδυθην, δέδυμαι.

Θύω (—θυσιάζω, θέμ. θυ-), θύσω, ἔθυσα, τέθυκα, θύσομαι, ἐθυσάμην, ἐθύθην, τέθυμαι, ἐτεθύμην.

Λύω (θέμ. λϋ-), λύσω, ἔλυσα, λέλυκα, λύσομαι, ἐλυσάμην, λυθήσομαι, ἐλύθην, λέλυμαι, ἐλελύμην.

§ 4. Τὰ ῥήματα ἀκούω, θραύω, σείω καὶ χῶ (χῶ=σκεπάζω μὲ χῶμα) πρὸ τοῦ θ τῶν καταλήξεων τοῦ ἀ' παθητικοῦ μέλλοντος καὶ ἀόριστου καὶ πρὸ τῶν καταλήξεων τοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελείου τῆς μέσης φωνῆς, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσι ἀπὸ μ ἢ τ, ἔχουσι σ. Καὶ τὰ ῥήματα ταῦτα εἶχον ἀρχῆθεν τὸ σ εἰς τὸ θέμα αὐτῶν· ἀκούω (θ. ἀκουσ-), ἀκουσθήσομαι, ἠκούσθην—θραύω (θ. θραυσ-), ἔθραυσθην, τέθραυσμαι—σειώ (θ. σεις-), ἔσεισθην—χῶ, ἐχώσθην, κέχωσται.

§ 5. Τὰ ῥήματα δρῶ (δράω), κλείω ἢ κλήω καὶ παύω ἔχουσι σ πρὸ τῶν καταλήξεων μόνον εἰς τὸν ἀ' παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον κατ' ἀναλογίαν τῶν ῥημάτων, τὰ ὁποῖα εἶχον ἀρχῆθεν σ· δρῶ (δράω=πράττω, θ. δρα-), ἐδράσθην, ἀλλὰ δέδραμαι—κλείω (θ. κλει-) ἢ κλήω (θ. κλη-), κλησθήσομαι, ἐκλείσθην ἢ ἐκλήσθην, ἀλλὰ κέκλειμαι ἢ κέκλημαι—παύω (θ. παυ-), παυσθήσομαι, ἐπαύσθην, ἀλλὰ πέπαυμαι.

Σημ. 1. Τὸ ῥῆμα κελεύω ἔχει σ καὶ εἰς τὸν παρακειμένον τῆς μέσης φωνῆς· κελεύω (θ. κελευ-), ἐκελεύσθην, κεκέλευσμαι.

Σημ. 2. Τὰ ῥήματα πλέω καὶ πνέω, πλὴν τοῦ εἰς -σομαι μέλλοντος πλεύσομαι [πνεύσομαι], ἔχουσι καὶ συνηρημένον μέλλοντα εἰς -οῦμαι, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸν χρονικὸν χαρακτηριστὴρα σ· πλεύσοῦμαι, [πνευσοῦμαι]. Ὁ τοιοῦτοτρόπως σχηματιζόμενος μέλλων λέγεται ὀρωικός.

ΤΜΗΜΑ Ε'

ΣΥΖΥΓΙΑ ΤΩΝ ΕΙΣ -ΜΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣ'

1. Γενικαὶ παρατηρήσεις

§ 1. Ῥήματα εἰς -μι λέγονται τὰ ῥήματα ἐκεῖνα, τὰ ὅποια εἰς τὸ πρῶτον ἐνικὸν πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς λήγουν εἰς -μι· ἴστη-μι (=στήνω), τίθη-μι (=θέτω), δίδω-μι (=δίδω), δείκνυ-μι (=δεικνύω).

§ 2. Τὰ εἰς -μι ῥήματα διαφέρουν τῶν εἰς ω κατὰ τοῦτο, ὅτι εἰς τὸν ἐνεστώτα, παρατατικὸν καὶ ἀόριστον δεύτερον τῆς ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς δὲν ἔχουν θεματικὰ φωνήεντα.

§ 3. Ἐκ τῶν εἰς -μι ῥημάτων ὅσα μὲν ἔχουν ῥηματικὸν χαρακτηριστῆρα φωνῆεν λέγονται ῥήματα φωνηεντόληκτα εἰς -μι, ὅσα δὲ ἔχουν ῥηματικὸν χαρακτηριστῆρα σύμφωνα λέγονται ῥήματα συμφωνόληκτα εἰς -μι· ἴστημι (θ. στα-), τίθημι (θ. θε), δίδωμι (θ. δο-), δείκνυμι (θ. δεικ-).

2. Φωνηεντόληκτα εἰς -μι

§ 4. Τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ τῶν πλείστων φωνηεντόληκτων εἰς -μι ῥημάτων σχηματίζεται ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος διὰ τοῦ ἐνεστωτικοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ, ἧτοι τῆς ἐπαναλήψεως τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μὲ ἐν ι· ἴστημι (ἐκ τοῦ σί-στη μι), τίθημι (ἐκ τοῦ τί-θη μι), δίδωμι.

§ 5. Κλίσις τῶν φωνηεντολήκτων εἰς—μι ῥημάτων

I. Ἑνεργητικὴ φωνή

Ἑνεστῶς καὶ Παρατατικὸς

Ἄριστ. Ἑνεστῶς	ἴστημι ἴστη-ς ἴστη-σι ἴστᾱ-μεν ἴστα-τε ἴστᾱσι	τίθη-μι τίθη-ς ἢ τιθεῖς τίθη-σι τίθε-μεν τίθε-τε τιθέ-ασι	ἴη-μι ἴη-ς ἢ εἶς ἴη-σι ἴε-μεν ἴε-τε ἴᾱσι	δίδω-μι δίδω-ς δίδω-σι δίδο-μεν δίδο-τε διδό-ασι
Ἄριστ. Παρατκ.	ἴστη-ν ἴστη-ς ἴστη ἴστᾱ-μεν ἴστα-τε ἴστα-σαν	ἐτίθη-ν ἐτίθεις ἐτίθει ἐτίθε-μεν ἐτίθε-τε ἐτίθε-σαν	ἴη-ν ἴεις ἴει ἴε-μεν ἴε-τε ἴε-σαν	ἐδίδου ἐδίδους ἐδίδου ἐδίδο-μεν ἐδίδο-τε ἐδίδο-σαν
Ἑποτακτικὴ	ἴστω ἴστω̄ς ἴστω̄ ἴστω̄μεν ἴστω̄τε ἴστω̄σι	τιθῶ τιθῶ̄ς τιθῶ̄ τιθῶ̄μεν τιθῶ̄τε τιθῶ̄σι	ἴω ἴω̄ς ἴω̄ ἴω̄μεν ἴω̄τε ἴω̄σι	διδῶ διδῶ̄ς διδῶ̄ διδῶ̄μεν διδῶ̄τε διδῶ̄σι
Εὐκτικὴ	ἴσταίη-ν ἴσταίη-ς ἴσταίη ἴσταῖ-μεν ἢ ἴσταίη-μεν ἴσταῖ-τε ἢ ἴσταίη-τε ἴσταῖ-εν ἢ ἴσταίη-σαν	τιθείη-ν τιθείη-ς τιθείη τιθεῖ-μεν ἢ τιθείη-μεν τιθεῖ-τε ἢ τιθείη-τε τιθεῖ-εν ἢ τιθείη-σαν	ἴειη-ν ἴειη-ς ἴειη ἴει-μεν ἢ ἴειη-μεν ἴει-τε ἢ ἴειη-τε ἴει-εν ἢ ἴειη-σαν	διδοίη-ν διδοίη-ς διδοίη διδοῖ-μεν ἢ διδοίη-μεν διδοῖ-τε ἢ διδοίη-τε διδοῖ-εν ἢ διδοίη-σαν
Προστακτικὴ	ἴστη ἴστα-τω ἴστα-τε ἴστα-ντων ἢ ἴστα-τωσαν	τίθει τιθέ-τω τίθε-τε τιθέ-ντων ἢ τιθέ-τωσαν	ἴει ἴε-τω ἴε-τε ἴε-ντων ἢ ἴε-τωσαν	δίδου διδό-τω δίδο-τε διδό-ντων ἢ διδό-τωσαν

Ἄριθμ.	ἰσά-ναι	τιθέ-ναι	ἰέ-ναι	διδό-ναι
Μετοχή	ἰσάς, ἰσάντος ἰσάσα ἰσάσης ἰσάν, ἰσάντος	τιθείς, τιθέντος τιθεῖσα, τιθείσης τιθέν, τιθέντος	ἰείς, ἰέντος ἰεῖσα ἰείσης ἰέν, ἰέντος	διδούς, διδόντος διδούσα, διδούσης διδόν, διδόντος

Ἄ όριστος β'

Ὅριστική	ἔστη-ν ἔστη-ς ἔστη ἔστη-μεν ἔστη-τε ἔστη-σαν	ἔθηκα ἔθηκας ἔθηκα ἔθε-μεν ἔθε-τε ἔθε-σαν	ἦκα ἦκας ἦκα εἶ-μεν εἶ-τε εἶ-σαν	ἔδωκα ἔδωκας ἔδωκα ἔδο-μεν ἔδο-τε ἔδο-σαν
Ὑποτακτική	στῶ στῆς στῆ στῶμεν στῆτε στῶσι	θῶ θῆς θῆ θῶμεν θῆτε θῶσι	ῶ ῆς ῆ ῶμεν ῆτε ῶσι	δῶ δῶς δῶ δῶμεν δῶτε δῶσι
Εὐκτική	σταίη-ν σταίη-ς σταίη σταῖ-μεν ἦ σταίη-μεν σταῖ-τε ἦ σταίη-τε σταῖ-εν ἦ σταίη-σαν	θείη-ν θείη-ς θείη θεῖ-μεν ἦ θείη-μεν θεῖ-τε ἦ θείη-τε θεῖ-εν ἦ θείη-σαν	εἶη-ν εἶη-ς εἶη εἶ-μεν ἦ εἶη-μεν εἶ-τε ἦ εἶη-τε εἶ-εν ἦ εἶη-σαν	δοίη-ν δοίη-ς δοίη δοῖ-μεν ἦ δοίη-μεν δοῖ-τε ἦ δοίη-τε δοῖ-εν ἦ δοίη-σαν
Προστακτική	στή-θι στή-τω στή-τε στά-ντων ἦ στή-τωσαν	θέ-ς θέ-τω θέ-τε θέ-ντων ἦ θέ-τωσαν	ῆ-ς ῆ-τω ῆ-τε ῆ-ντων ἦ ῆ-τωσαν	δὸ-ς δὸ-τω δὸ-τε δὸ-ντων ἦ δὸ-τωσαν

Ἀπόμφο.	στῆναι	θεῖναι	εἶναι	δοῦναι
Μετοχή	στάς, σάντος στάσα, στάσης στάν, σάντος	θείς, θέντος θείσα, θείσης θέν, θέντος	εἷς, ἔντος εἶσα, εἴσης ἔν, ἔντος	δούς, δόντος δοῦσα, δούσης δόν, δόντος

II Μέση φωνή

Ἐνεστὸς καὶ Παρατατικὸς

Ὁριστ. Ἐνεστὸς	ἴστα-μαι ἴστα-σαι ἴστα-ται ἴστα μεθα ἴστα-σθε ἴστα-νται	τίθε-μαι τίθε-σαι τίθε-ται τιθέ-μεθα τίθε-σθε τίθε-νται	ἴε-μαι ἴε-σαι ἴε-ται ἴε-μεθα ἴε-σθε ἴε-νται	δίδο-μαι δίδο-σαι δίδο-ται διδό μεθα δίδο-σθε δίδο-νται
Ὁριστ. Παρατ.	ἴστα-μην ἴστα-σο ἴστα-το ἴστα-μεθα ἴστα-σθε ἴστα-ντο	ἐτιθέ-μην ἐτίθε-σο ἐτίθε-το ἐτιθέ-μεθα ἐτίθε-σθε ἐτίθε-ντο	ἴε-μην ἴε-σο ἴε-το ἴε-μεθα ἴε-σθε ἴε-ντο	ἔδιδό-μην ἔδιδό-σο ἔδιδό-το ἔδιδό-μεθα ἔδιδό-σθε ἔδιδό-ντο
Ἐπιτατική	ἴσῶμαι ἴσῃ ἴσῆται ἴσῶμεθα ἴσῆσθε ἴσῶνται	τιθῶμαι τιθῆ τιθῆται τιθῶμεθα τιθῆσθε τιθῶνται	ἴῶμαι ἴῃ ἴῆται ἴῶμεθα ἴῆσθε ἴῶνται	διδῶμαι διδῶ διδῶται διδῶμεθα διδῶσθε διδῶνται
Ἐντατική	ἴσταί-μην ἴσταῖο ἴσταῖ-το ἴσταί-μεθα ἴσταῖ-σθε ἴσταῖ-ντο	τιθεί-μην τιθείο τιθεί-το τιθεί-μεθα τιθεί-σθε τιθεί-ντο	ἴεί-μην ἴείο ἴεί-το ἴεί-μεθα ἴεί-σθε ἴεί-ντο	διδοί-μην διδοῖο διδοῖ-το διδοί-μεθα διδοῖ-σθε διδοῖ-ντο

Προστατική	ἴστα-σο ἰστά-σθω ἴστα-σθε ἰστά-σθων ἦ ἰστά-σθωσαν	τίθι-σο τιθέ σθω τίθει σθε τιθέ-σθων ἦ τιθέ-σθωσαν	ἴε-σο ἰέ-σθω ἴε σθε ἰέ-σθων ἦ ἰέ-σθωσαν	δίδο-σο διδό-σθω δίδο σθε διδό-σθων ἦ δίδο σθωσαν
'Απαρ.	ἴστα-σθαι	τίθει-σθαι	ἴε-σθαι	δίδο-σθαι
Μετοχή	ἰστά-μενος ἰστα-μένη ἰστά-μενον	τιθέ-μενος τιθε-μένη τιθέ-μενον	ἰέ-μενος ἴε-μένη ἰέ-μενον	διδό-μενος διδο-μένη διδό-μενον

Μέσος ἀόριστος β'

Ὀριστική		ἔθει-μην ἔθου ἔθει-το ἔθει-μεθα ἔθει-σθε ἔθει-ντο	εἵ-μην εἶ-σο εἶ-το εἶ-μεθα εἶ-σθε εἶ-ντο	ἔδο-μην ἔδου ἔδο-το ἔδο-μεθα ἔδο-σθε ἔδο-ντο
Ὑποτακτική		θῶμαι θῆ θῆται θώμεθα θῆσθε θῶνται	ῶμαι ῆ ῆται ώμεθα ῆσθε ῶνται	δῶμαι δῶ δῶται δώμεθα δῶσθε δῶνται
Εὐκτική		θεί-μην θεῖο θεῖ-το θεί-μεθα θεῖ-σθε θεῖ-ντο	εἶ-μην εἶ ο εἶ-το εἶ-μεθα εἶ-σθε εἶ-ντο	δοί-μην δοῖο δοῖ-το δοί-μεθα δοῖ-σθε δοῖ-ντο

Προστακτική	θού θή-σθω θή-σθε θή-σθων ἤ θή-σθωσαν	οὔ ἔ-σθω ἔ-σθε ἔ-σθων ἤ ἔ-σθωσαν	δοῦ δό-σθω δό-σθε δό-σθων ἤ δό-σθωσαν
Ἄπαο.	θή-σθαι	ἔ-σθαι	δό-σθαι
Μετοχή	θή-μενος θε-μένη θή-μενον	ἔ-μενος ἔ-μένη ἔ-μενον	δό-μενος δο-μένη δό-μενον

3. Παρατηρήσεις περί τοῦ σχηματισμοῦ τῶν φωνηεν- τολήκτων εἰς -μι ῥημάτων

§ 6. α') Τὰ φωνηεντόληκτα εἰς -μι ῥήματα ἔχουν δύο θέματα, ἦτοι θέμα ἰσχυρὸν (μὲ μακρὸν τὸν χαρακτήρα) καὶ θέμα ἀσθενές (μὲ βραχὺν τὸν χαρακτήρα): ἴστημι, θ. στη-, στή—τίθημι, θ. θη , θε—δίδωμι, θ. δω , δο-.

β') Ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ θέματος σχηματίζονται 1) ὁ ἐνικός ἀριθμὸς τοῦ ἐνεστώτος, παρατακτικοῦ καὶ ἀορίστου β' τῆς ὀριστικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς—2) τὸ δεύτερον ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς καὶ 3) ἡ ὑποτακτικὴ τῆς ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς· ἐκ δὲ τοῦ ἀσθενοῦς θέματος σχηματίζονται ὅλοι οἱ ἄλλοι τύποι τοῦ ἐνεστώτος, παρατακτικοῦ καὶ ἀορίστου β' τῆς ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς.

Σημ. Τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου β' τοῦ ῥήματος ἴστημι σχηματίζεται ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ θέματος καὶ ὁ πληθυντικὸς τῆς ὀριστικῆς, ἡ προστακτικὴ πλὴν τοῦ γ' πληθυντικοῦ προσώπου τοῦ λήγοντος εἰς -ντων) καὶ τὸ ἀπαρέμφατον.

Ἐνεργητικὴ φωνὴ

1. Ὀριστικὴ

§ 7. Προσωπικαὶ καταλήξεις τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν εἰς -μι ῥημάτων εἶναι· -μι, -ς, -σι, -μεν, -τε, -ασι.

Σημ. Εἰς τὸ τρίτον πληθυντικὸν πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ

ἐνεστῶτος τῶν ρ. ἴστημι καὶ ἴημι συναιρεῖται ὁ χαρακτήρ μετὰ τοῦ α τῆς καταλήξεως -ασι· ἴστασι (ἐκ τοῦ ἰστά-ασι), ἴασι (ἐκ τοῦ ἰέ-ασι).

§ 8. Τὸ δεύτερον ἐνικὸν πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν ῥημάτων τίθημι καὶ ἴημι σχηματίζεται καὶ κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα εἰς -έω· τιθεῖς, ἰεῖς (κατὰ τὸ ποιεῖς).

§ 9. Προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ παρατατικοῦ καὶ ἀορίστου β' εἰς τὴν ὀριστικὴν τῶν εἰς -μι ῥημάτων εἶναι· -ν, -ς, —, -μεν, -τε, -σαν.

§ 10. Τὸ δεύτερον καὶ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ παρατατικοῦ τῶν ῥημάτων τίθημι καὶ ἴημι καὶ ὅλος ὁ ἐνικὸς τοῦ παρατατικοῦ τοῦ ῥήματος δίδωμι σχηματίζονται κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα· ἐτίθεις, ἐτίθει—ῖεις, ἴει (κατὰ τὸ ἐποίεις, ἐποίει)—ἐδίδουν, ἐδίδους, ἐδίδου (κατὰ τὸ ἐδήλουν, ἐδήλους, ἐδήλου).

§ 11. Ὁ ἐνικὸς ἀριθμὸς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου β' εἰς τὴν ὀριστικὴν τῶν ῥημάτων τίθημι, ἴημι καὶ δίδωμι εἶναι ἀχρηστος, ἀναπληροῦται δὲ ὑπὸ τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ἀορίστου α', ὁ ὅποιος ἔχει χρονικὸν χαρακτήρα κ' ἔθηκα, ἔθηκας, ἔθηκε—ἦκα, ἦκας, ἦκε—ἔδωκα, ἔδωκας, ἔδωκε.

Σημ. Δυϊκὸς ἀριθμὸς. Καταλήξεις. Ἐνεστ. -τον, -τον. Παρατκ. καὶ Ἄορ. β' -τον, -την.

2. Ὑποτακτικὴ

§ 12. Ἡ ὑποτακτικὴ τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων ἔχει τὰς καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν βαρυτόνων ῥημάτων, αἱ ὁποῖαι μετὰ τοῦ μακροῦ χαρακτήρος τοῦ θέματος η ἢ ω συναιροῦνται ὡς ἐξῆς· α') η+ω, ω+ω καὶ ω+η εἰς ω—2) ω+η εἰς ω—3) η+η εἰς η καὶ 4) η+η εἰς η· ἰστώ (ἰστή-ω, διδῶ (διδῶ ω), διδῶτε (διδῶ-ητε), διδῶ (διδῶ-η), ἰσῆτε (ἰστή-ητε), ἰσῆς (ἰστή-ης).

Σημ. Δυϊκὸς ἀριθμὸς. Καταλήξεις· -τον, -τον.

3. Εὐκτικὴ

§ 13. Προσωπικαὶ καταλήξεις τῆς εὐκτικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν εἰς -μι φωνηεντολήκτων ῥημάτων εἶναι· -ν, -ς, —, -μεν, -τε, -εν ἢ -σαν.

§ 14. α') Ἐγκλιτικά φωνήεντα ἔχει ἡ εὐκτική τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων εἰς μὲν τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν πάντοτε ιη, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν ι καὶ σπανίως ιη.

β') Τὸ ἐγκλιτικὸν φωνήεν ι καὶ τὸ ι τοῦ ιη συναιρεῖται μὲ τὸν χαρακτήρα α εἰς αι, μὲ τὸν χαρακτήρα ε εἰς ει καὶ μὲ τὸν χαρακτήρα ο εἰς οι.

Σημ. Δυϊκὸς ἀριθμὸς. Καταλήξεις' -τον, -την.

4. Προστακτικὴ

§ 15. Προσωπικὰ καταλήξεις τῆς προστακτικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων εἶναι' ἐνικ. -θι ἢ —, -τω· πληθ. -τε, -ντων ἢ -τωσαν.

§ 16. Τὸ δεύτερον ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν ῥημάτων τίθημι, ἴημι καὶ δίδωμι σχηματίζεται κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα τίθει, ἴει (κατὰ τὸ ποίει), δίδου (κατὰ τὸ δῆλου).

§ 17. Τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου β' τῶν ῥημάτων τίθημι, ἴημι καὶ δίδωμι ἔχει κατάληξιν -ς· θές, ἔς, δός.

§ 18. Ἡ προστακτικὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου β' τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων, ὅταν εἶναι σύνθετος μὲ πρόθεσιν, ἀναβιάζει τὸν τόνον, ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπει τοῦτο ἡ λήγουσα, ἀλλ' ἔχει πέρα τῆς δευτέρας συλλαβῆς τῆς προθέσεως ἀπόστηθι, κατάθετε, ἀπόδοτε, κατάθεθι, ἀπόδος.

Σημ. 1. Ἐὰν ἡ πρόθεσις ἔχη πάθει ἔκλιψιν, ὁ τόνος ἀναβιάζεται εἰς τὴν πρώτην συλλαβὴν αὐτῆς· ἄφεθι, ἄφετε.

Σημ. 2. Δυϊκὸς ἀριθμὸς. Καταλήξεις' -τον, -των.

5. Ἀπαρέμφατον

§ 19. Κατάληξις τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν εἰς -μι ῥημάτων εἶναι -ναι· ἰστιά-ναι.

§ 20. Κατάληξις τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου β' τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων εἶναι -εναι, τῆς ὁποίας τὸ ε συναιρεῖται μὲ τὸν χαρακτήρα· στηῖναι (στη-εναι), θεῖναι (θε-εναι), δοῦναι (δο-εναι).

§ 21. Τὸ ἀπαρέμφατον τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν εἰς -μι

ρήμάτων, είτε ἄπλοῦν είτε σύνθετον, τονίζεται ἐπὶ τῆς παραληγουσῆς ἰσάναι, στήναι—ἀφιστάναι, ἀποστήναι.

6. Μετοχή

§ 22 Καταλήξεις τῆς μετοχῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν εἰς -μι ῥημάτων εἶναι -ς, -σα, -ν ἰσῆς (ἐκ τοῦ ἰσάντης), ἰσῆσαι (ἐκ τοῦ ἰσάντια), ἰσῆν (ἐκ τοῦ ἰσάντε).

Μέση φωνή

1. Ὀριστική

§ 23. Ἡ ὀριστικὴ τῆς μέσης φωνῆς τῶν εἰς -μι ῥημάτων ἔχει εἰς μὲν τὸν ἐνεστώτα τὰς προσωπικὰς καταλήξεις τῶν ἀρκτικῶν χρόνων τῆς ὀριστικῆς τῆς μέσης φωνῆς τῶν βαρυτόνων ῥημάτων (-μαι, -σαι, -ται, -μεθα, -σθε, -νται), εἰς δὲ τὸν παρατατικὸν καὶ μέσον ἀόριστον β' τὰς προσωπικὰς καταλήξεις τῶν παραγομένων χρόνων τῆς ὀριστικῆς τῆς μέσης φωνῆς τῶν βαρυτόνων ῥημάτων (-μην, -σο, -το, -μεθα, -σθε, -ντο).

§ 24. Τὸ σ τῆς προσωπικῆς καταλήξεως τοῦ β' ἐνικοῦ προσώπου σο εἰς τὸν μέσον ἀόριστον β' τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συναντώμενα φωνήεντα συναίρουσνται ἔθου (ἐκ τοῦ ἔθε-σο)

Σημ. 1. Εἰς τὸ δεῦτερον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ μέσου ἀορίστου β' τοῦ ῥήματος ἴημι τὸ σ τῆς καταλήξεως σο δὲν ἀποβάλλεται· εἶσο.

Σημ. 2. Δυϊκὸς ἀριθμὸς. Καταλήξεις. Ἐνεστ. -σθον, -σθον. Παρατκ. καὶ μέσ. ἀορ. β' -σθον, -σθην.

2. Ὑποτακτικὴ

§ 25. α') Ἡ ὑποτακτικὴ τῆς μέσης φωνῆς τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων ἔχει τὰς καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς τῆς μέσης φωνῆς τῶν βαρυτόνων ῥημάτων (-ομαι, -ῃ, -ηται, -ώμεθα, -ησθε, -ωνται).

β') Ἡ συναίρεσις τοῦ χαρακτηριστῆρος μετὰ τῶν καταλήξεων εἰς τὴν ὑποτακτικὴν τῆς μέσης φωνῆς γίνεται ὅπως καὶ εἰς τὴν ἐνεργητικὴν φωνήν.

Σημ. Δυϊκὸς ἀριθμὸς. Καταλήξεις· -σθον, -σθον.

3. Εὐκτικὴ

§ 26. Ἡ εὐκτικὴ τῆς μέσης φωνῆς τῶν φωνηεντολήκτων εἰς

-μι ῥημάτων ἔχει τὰς προσωπικὰς καταλήξεις τῶν παραγομένων χρόνων τῆς ὀριστικῆς τῆς μέσης φωνῆς τῶν βαρυτόνων ῥημάτων (μην, -σο, -το, -μεθα, -σθε, -ντο).

§ 27. Ἐγκλιτικὸν φωνῆν ἔχει ἡ εὐκτική τῆς μέσης φωνῆς τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων ι, τὸ ὅποιον συναίρειται μετὰ τὸν χαρακτήρα ὅπως καὶ εἰς τὴν ἐνεργητικὴν φωνήν.

§ 28. Τὸ σ τῆς προσωπικῆς καταλήξεως τοῦ β' ἐνικοῦ προσώπου σο εἰς τὴν εὐκτικὴν τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων ἀποβάλλεται· ἴσταῖο (ἐκ τοῦ ἴσταισο).

Δυϊκὸς ἀριθμὸς. Καταλήξεις· -σθον, -σθην.

4. Προστακτικὴ

§ 29. Ἡ προστακτικὴ τῆς μέσης φωνῆς τῶν εἰς -μι ῥημάτων ἔχει τὰς προσωπικὰς καταλήξεις τῆς προστακτικῆς τῆς μέσης φωνῆς τῶν βαρυτόνων ῥημάτων (σο, σθω, -σθε, -σθων ἢ -σθωσαι).

§ 30. Τὸ σ τῆς προσωπικῆς καταλήξεως τοῦ β' ἐνικοῦ προσώπου -σο, εἰς τὴν προστακτικὴν τοῦ μέσου ἀορίστου β' τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συναντώμενα φωνήεντα συναίρουνται· θοῦ (ἐκ τοῦ θε-σο).

§ 31. α') Ἡ προστακτικὴ τοῦ μέσου ἀορίστου β' τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων, ἔταν εἶναι σύνθετος μετὰ πρόθεσιν, ἀναβιβάζει τὸν τόνον, ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπει τοῦτο ἡ λήγουσα, ἀλλ' ἔχει πέρα τῆς δευτέρας συλλαβῆς τῆς προθέσεως· ἀπόθου, ἀπόθεσθε, ἔκθεσθε.

Σημ. Ἐὰν ἡ πρόθεσις ἔχη πάθει ἐκθλιψιν, ὁ τόνος ἀναβιβάζεται εἰς τὴν πρώτην συλλαβὴν αὐτῆς· ἄφρασθε.

β') Δὲν ἀναβιβάζεται ὁ τόνος μόνον εἰς τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον, ἀν τοῦτο εἶναι σύνθετον μετὰ μονοσύλλαβον πρόθεσιν ἢ μετὰ δισύλλαβον, ἢ ὅποια ὅμως ἔπαθεν ἐκθλιψιν· ἐκδοῦ, ἐκδοῦ—ἐφοῦ.

Σημ. Δυϊκὸς ἀριθμὸς. Καταλήξεις· -σθον, -σθων.

5. Ἀπαρέμφατον

§ 32. Τὸ ἀπαρέμφατον τῆς μέσης φωνῆς τῶν εἰς -μι ῥημάτων ἔχει τὴν κατάληξιν τοῦ ἀπαρεμφάτου τῆς μέσης φωνῆς τῶν βαρυτόνων ῥημάτων (-σθαι).

§ 33. Τὸ ἀπαρέμφατον τῆς μέσης φωνῆς τῶν εἰς -μι ῥημάτων τοῦ μὲν ἐνεστώτος τονίζεται πάντοτε ἐπὶ τῆς προπαραληγουσῆς,

τοῦ δὲ ἀορίστου β' ἐπὶ τῆς παραληγοῦσης ἴστασθαι, ἀνίστασθαι—
δόσθαι, ἀποδόσθαι.

6. Μετοχή

§ 34. Ἡ μετοχή τῆς μέσης φωνῆς τῶν εἰς -μι ῥημάτων ἔχει τὴν κατάληξιν τῆς μετοχῆς τῆς μέσης φωνῆς τῶν βαρυτόνων ῥημάτων (-μενος, -μένη, -μενον).

7. Οἱ ἄλλοι πλὴν τοῦ ἐνεστ., παραρκ. καὶ ἀορ. β' χρόνοι

§ 35. Οἱ ἄλλοι πλὴν τοῦ ἐνεστώτος, παρατακτικοῦ καὶ ἀορίστου β' χρόνοι τῶν εἰς -μι φωνηεντολήκτων ῥημάτων εἰς τὴν ἐνεργητικὴν καὶ μέσην φωνὴν σχηματίζονται ὅπως τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -ω ῥημάτων, ὁ μὲν ἐνεργητικὸς καὶ μέσος μέλλων καὶ ἀόριστος ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ θέματος, ὁ δὲ παθητικὸς μέλλων καὶ ἀόριστος καὶ ὁ παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος τῆς μέσης φωνῆς ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς θέματος.

Ἐνεργ. φωνή. Μέλλ. στή-σω. Ἄορ. ἔστη-σα. Παραρκμ. ἔστη-κα. Ὑπερσ. ἔστη-κειν ἢ εἰσθή-κειν. Ἦτετλ. μέλ. ἔστηξω.

Μέση φωνή. Μέσ. μέλ. στή-σομαι. Μέσ. ἀορ. α' ἔστη-σάμην, Παθ. μέλ. α' στα-θήσομαι. Παθ. ἀορ. α' ἐστά-θην.

Ἐνεργ. φωνή. Μέλ. θή-σω. Παραρκμ. τέθει-κα. Ὑπερσ. [ἔτεθει-κειν].

Μέση φωνή. Μέσ. μέλ. θή-σομαι. Παθ. μέλ. α' τε-θήσομαι. Παθ. ἀορ. α' ἐτέ-θην. Παραρκμ. τέθει-μαι. Ὑπερσ. [ἔτεθει-μην].

Ἐνεργ. φωνή. Μέλ. ἦ-σω. Παραρκμ. εἶ-κα. Ὑπερσ. [εἶ-κειν].

Μέση φωνή. Μέσ. μέλ. ἦ-σομαι. Παθ. μέλ. α' ἐ-θήσομαι, Παθ. ἀορ. α' εἶ-θην. Παραρκμ. εἶ-μαι. Ὑπερσ. [εἶ-μην].

Ἐνεργ. φωνή. Μέλ. δώ-σω. Παραρκμ. δέδω-κα. Ὑπερσ. ἔδε-δώ-κειν.

Μέση φωνή. Μέσ. μέλ. δώ-σομαι. Παθ. μέλ. α' δο-θήσομαι. Παθ. ἀορ. α' ἐδόθην. Παραρκμ. δέδο-μαι. Ὑπερσ. ἔδεδόμην.

§ 36. Ὁ παρακείμενος ἔστηκε καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος ἔστηκεν ἢ εἰσθήκειν κλίνονται ὡς ἑξῆς:

Ὀριστ. Ἔστηκε, ἔστηκας, ἔστηκε(ν), ἔστήκαμεν ἢ ἔσταμεν, ἔστήκατε ἢ ἔστατε, ἔστήκασι(ν) ἢ ἔστάσι.

Υποτ. Ἐσθήκω, ἐσθήκης, ἐσθήκη, ἐσθήκωμεν ἢ ἐσθῶμεν, ἐσθήκητε, ἐσθήκωσι(ν) ἢ ἐσθῶσι. Καί περιφραστικῶς ἐσθηκῶς ὃ κλπ.

Ἐδκτ. Ἐσθήκοιμι, ἐσθήκοις, ἐσθήκοι, ἐσθήκοιμεν, ἐσθήκοιτε, ἐσθήκοιεν.

Προστ. Ἐσταθι ἢ ἐσθηκῶς ἴσθι, ἐσθηκῶς ἔστω κλπ. ἢ ἐσθῶς ἴσθι κλπ.

Ἀπαρμφ. Ἐσθηκέαι ἢ ἐσθάναι — **Μετοχ.** Ἐσθηκῶς, ἐσθηκυῖα, ἐσθηκῶς ἢ ἐσθῶς, ἐσθῶσα, ἐσθῶς.

Υπερσ. Ἐσθήκειν ἢ εἰσθήκειν, ἐσθήκεις ἢ εἰσθήκεις, ἐσθήκει ἢ εἰσθήκει, ἐσθήκεμεν ἢ εἰσθήκεμεν ἢ ἔσταμεν, ἐσθήκετε ἢ εἰσθήκετε ἢ ἔστατε, ἐσθήκεσαν ἢ εἰσθήκεσαν ἢ ἔστασαν.

4. Β'. Συμφωνόληκτα εἰς -μι

§ 37. α') Τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ τῶν συμφωνολήκτων εἰς -μι ῥημάτων σχηματίζεται διὰ προσθήκης τοῦ προσφύματος νυ- εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα· δεικ-, δεικ-νυ-, δεικνυ-μι' ἐδείκ-νυ-ν.

β') Ὅταν τὸ ῥηματικὸν θέμα λήγγη εἰς σ, ἀφομοιοῦται τοῦτο πρὸς τὸ ν τοῦ προσφύματος νυ-· σβέννυμι (σβέσ-νυμι), σκεδάννυμι (σκεδάσ-νυμι).

Σημ. 1. Κατ' ἀναλογίαν τῶν ἐχόντων θέμα λήγγον εἰς -σ ἔχει διπλοῦν ν καὶ τὸ ῥήμα στρώννυμι (=στρώνω), τοῦ ὁποῦ τοῦ θέμα λήγει εἰς φωνῆεν (στροφ-).

Σημ. 2. Εἰς τὸ (ἀπ)όλλυμι (=καταστρέφω) τὸ ν τοῦ προσφύματος νυ- ἀφωμοιώθη πρὸς τὸ λ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ὀλ-.

§ 38. Ἡ ὑποτακτικὴ καὶ εὐκτικὴ τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς τῶν συμφωνολήκτων ῥημάτων εἰς -μι σχηματίζεται κατὰ τὰ βαρύτερα ῥήματα.

Σημ. Πλὴν τῆς ὑποτακτικῆς καὶ εὐκτικῆς εὐρίσκονται καὶ ἄλλοι τύποι τῶν συμφωνολήκτων εἰς -μι ῥημάτων κατὰ τὰ βαρύτερα ῥήματα.

§ 39. Αἱ ἄλλαι ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστώτος καὶ ὁ παρατατικὸς κλίνονται, ὅπως αἱ ἴδιαι χρόνοι καὶ ἐγκλίσεις τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων.

§ 40. Τὸ ν τοῦ προσφύματος νυ- εἶναι μακρὸν 1) εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ τῆς ἐνεργη-

τικῆς φωνῆς καὶ 2) εἰς τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς. Εἰς ἔλους τοὺς ἄλλους τύπους τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς, καθὼς καὶ εἰς ἔλους τοὺς τύπους τῆς μέσης φωνῆς, εἶναι βραχύ.

§ 41. Παράδειγμα συμφωνολήκτου εἰς -μι ῥήματος

	Ἐνεργητικὴ φωνή	Μέση φωνή
Ὅριστ. Ἐνεστ.	δείκνῦ-μι δείκνῦ-ς δείκνῦ-σι δείκνυ-μεν δείκνυ-τε δεικνύ-ασι	δείκνυ-μαι δείκνυ-σαι δείκνυ-ται δεικνύ-μεθα δείκνυ-σθε δείκνυ-νται
Ὅριστ. Παρᾶτ.	ἔδεικνῦ-ν ἔδεικνῦ-ς ἔδεικνῦ ἔδεικνυ-μεν ἔδεικνυ-τε ἔδεικνυ-σαν	ἔδεικνύ-μην ἔδεικνυ-σο ἔδεικνυ-το ἔδεικνύ-μεθα ἔδεικνυ-σθε ἔδεικνυ-ντο
ἘΥπ	δεικνύ-ω δεικνύ-ης κλπ.	δεικνύ-ομαι δεικνύ-ῃ κλπ.
Εὐκτ	δεικνύ-οιμι δεικνύ-οις κλπ.	δεικνυ-οίμην δεικνύ-οιο κλπ.
Προστακτ.	δείκνῦ δεικνύ-τω δείκνυ-τε δεικνύ-ντων ἦ δεικνύ-τωσαν	δείκνυ-σο δεικνύ-σθω δείκνυ-σθε δεικνύ-σθων ἦ δεικνύ-σθωσαν
Ἄπομ.	δεικνύ ναι	δείκνυ σθαι
Μετχ.	δεικνύς, -ῦσα, -ῦν	δεικνύ-μενος, -μένη, -μενον

§ 42. Οἱ ἄλλοι πλὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατακτικοῦ χρόνου τῶν συμφωνολήκτων εἰς -μι ῥημάτων σχηματίζονται κατὰ τὰ συμφωνόκλητα βαρύτερα·

Ἐνεργ. φωνή. Μέλλ. δείξω. Ἀόρ. ἔδειξα. Παρακμ. δέδειχα.

Μέση φωνή. Μέσ. μέλλ. δείξομαι. Μέσ. ἀόρ. α' ἐδειξάμην. Παθτ. μέλλ. α' δειχθήσομαι. Παθτ. ἀόρ. α' ἐδείχθην. Παρακμ. δέδειγμαί. Ὑπερσ. ἐδεδείγμην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'

ΑΟΡΙΣΤΟΙ ῥΗΜΑΤΩΝ ΕΙΣ -Ω ΚΛΙΝΟΜΕΝΟΙ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΙΣ-ΜΙ

§ 1. ῥήματά τινα εἰς ω, τὰ ὅποια ἔχουν θεματικὸν χαρακτήρα ᾱ, η, ω, υ σχηματίζουσι ἀόριστον κατὰ τὰ εἰς -μι ῥήματα. Ὁ μακρὸς χαρακτήρ η καὶ ω βραχύνεται πρὸ τοῦ ἐγκλιτικῶ φωνήεντος τῆς εὐκτικῆς ι καὶ πρὸ τοῦ ντ.

§ 2. Τὰ ῥήματα ταῦτα εἶναι

α') μὲ θέμα εἰς ᾱ ἀποδιδράσκω (=δραπετεύω), θ. δρᾱ-, ἀπέδρᾱν-ὠνούμαι (=ἀγοράζω), θ. πρῑα-, ἐπρῑαμην.

β') μὲ θέμα εἰς η βαίνω, θ. βη-, ἔβην-φθάνω, θ. φθη-, ἔφθην.

γ') μὲ θέμα εἰς ω ἀλίσκομαι, θ. ἀλω-, ἑάλων-γιγνώσκω, θ. γνω-, ἔγνω-ζῶ, θ. βιω-, ἔβιον.

δ') μὲ θέμα εἰς -υ δύομαι, θ. δῦ-, ἔδῦν-φύομαι, θ. φῦ-, ἔφῦν.

§ 3. Παραδείγματα κλίσεως.

α') Ὀριστ. ἔβην, ἔβης, ἔβη, ἔβημεν, ἔβητε, ἔβησαν.

Υποστ. βῶ, βῆς, βῆ, βῶμεν, βῆτε, βῶσι.

Εὐκτ. βαίην, βαίης, βαίη, βαίμεν ἢ βαίημεν, βαίτε ἢ βαίητε, βαίεν ἢ βαίησαν.

Προστ. βῆθι, βήτω, βῆτε, βάντων ἢ βήτωσαν.

Ἀπαρφ. βῆναι.—Μετχ. βάς, βᾶσα, βάν.

β') Ὀριστ. ἔγνω, ἔγνωσ, ἔγνω, ἔγνωμεν, ἔγνωτε, ἔγνωσαν.

Υποστ. γνῶ, γνῶς, γνῶ, γνῶμεν, γνῶτε, γνῶσι.

Εὐκτ. γνοίην, γνοίης, γνοίη, γνοίμεν ἢ γνοίημεν, γνοίτε ἢ γνοίητε, γνοίεν ἢ γνοίησαν.

Προστ. γνῶθι, γνώτω, γνώτε, γνόντων ἢ γνώτωσαν.

Ἀπαρφ. γνώναι.—Μετχ. γνούς, γνούσα, γνόν.

γ') Ὀριστ. ἔδῦν, ἔδῦς, ἔδῦ, ἔδῦμεν, ἔδῦτε, ἔδῦσαν.

Υποστ. δῦω, δῦης, δῦη, δῦωμεν, δῦητε, δῦοσι.

[Εὐκτικὴ ἀχρηστος].

Προστ. δῦθι, δῦτω, δῦτε, δῦντων ἢ δῦτωσαν.

Ἀπαρφ. δῦναι.—Μετχ. δῦς, δῦσα, δύν.

Σημ. Ὁ μακρὸς χαρακτήρ ω τοῦ ἀορ. ἔβιον βραχύνεται μέ-

νον πρὸ τοῦ ντ· **Ὅριστ.** ἐβίων, ἐβίως, ἐβίω κλπ.—**Υποτ.** βιῶ, βιῶς, βιῶ κλπ.—**Εὐκτ.** βιόην, βιόης, βιόη κλπ.—[Προστ. ἀχρηστος]—**Ἀπαρμ.** βιώναι—**Μετχ.** βιούς, βιοῦσα, βιόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'

Κλίσις τῶν ῥημάτων εἰμί, εἶμι, φημί, χρή, οἶδα, δέδοικα, κείμαι καὶ κάθημαι

§ 1. Εἰμί (=εἶμι), θέμ. ἔσ.

Ἔνεστ. **Ὅριστ.** εἰμί, εἶ, ἔσ-τί, ἔσ-μέν, ἔσ-τέ, εἰσί.

Υποτ. ᾧ, ἦς, ἦ, ᾧμεν, ἦτε, ᾧπ.

Εὐκτ. εἶην (=εἶθε νὰ εἶμι), εἶης, εἶη, εἶημεν ἢ εἶμεν, εἶητε, εἶησαν ἢ εἶεν.

Προστ. ἴσ-θι (=νὰ εἶσαι), ἔσ-τω (=ἄς εἶναι), ἔσ-τε (=νὰ εἶσθε), ἔσ-τωσαν ἢ ἔσ-των (=ἄς εἶναι). **Ἀπαρμφ.** εἶναι. **Μετοχ.** ᾶν, οὔσα, ᾶν.

Παρατ. ἦν ἢ ἦ (=ἦμην), ἦσθα, ἦν, ἦμεν, ἦτε ἢ ἦσ-τε, ἦσαν.

Μέλλων. **Ὅριστ.** ἔσομαι (=θὰ εἶμι), ἔσῃ (-ει), ἔσται, ἔσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται.

Εὐκτ. ἐσοίμην, ἔσοιο, ἔσοιτο, ἐσοίμεθα, ἐσοισθε, ἔσοιντο. **Ἀπαρμφ.** ἐσεσθαι. **Μετοχ.** ἐσόμενος, ἐσομένη, ἐσόμενον.

Μέσ. ἀόρ. β'. ἐγενόμην. **Παρακμ.** γέγονα. **Υπερσ.** ἐγεγόνειν.

Σημ. 1. Τοῦ ῥήματος εἰμί, ὅταν εἶναι σύνθετον μὲ πρόθεσιν, εἰς τὴν ὀριστικὴν καὶ προστακτικὴν τοῦ ἐνεστώτος ὁ τόνος ἀναβιβάζεται εἰς τὴν πρόθεσιν, ἐὰν ἐπιτρέπη ἢ λήγουσα· πάρεμι, πάρεσι, πάρισθι.

Σημ. 2. Τοῦ τρίτου ἐνικοῦ προσώπου τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς ἐστὶ ἀναβιβάζεται ὁ τόνος 1) ὅταν εἶναι εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως· ἐστὶν ὁ Θεὸς δίκαιος· 2) ὅταν σημαίνῃ ὑπάρχει ἢ ἐπιτρέπεται ἢ εἶναι δυνατόν καὶ 3) ὅταν εἶναι μετὰ τὸ εἰ, καί, οὐκ, ἀλλά.

§ 2. Εἶμι (=θὰ ἔλθω, θὰ πορευθῶ), θέμ. εἶ-, ἶ-.

Ἔνεστ. **Ὅριστ.** εἶ-μι, εἶ, εἶ-σι, ἶ-μεν, ἶ-τε, ἶ-σι.

Υποτ. ἴ-ω, ἴ-ης, ἴ-η, ἴ-ωμεν, ἴ-ητε, ἴ-ωσι.

Εὐκτ. ἴ-οιμι ἢ ἰ-οίην, ἴ-οις, ἴ-οι, ἴ-οιμεν, ἴ-οιτε, ἴ-οιεν.

Προστ. ἴ-θι, ἴ-τω, ἴ-τε, ἰόντων. **Ἀπαρμφ.** ἰέναι. **Μετοχ.** ἰών, ἰοῦσα, ἰόν.

Παρατκ. ἦ-ειν ἢ ἦ-α, ἦ-εις ἢ ἦ-εισθα, ἦ-ει, ἦ-μεν, ἦτε, ἦ-σαν ἢ ἦ-εσαν.

Σημ. 1. Ἡ ὑποτακτική, ἡ εὐκτική καὶ ἡ μετοχή τοῦ εἶμι σχηματίζονται κατὰ τὰ εἰς -ω ῥήματα.

Σημ. 2. Ἡ ὀριστική τοῦ ἐνεστώτος τοῦ εἶμι ἔχει σημασίαν μέλλοντος, ἢ δὲ εὐκτική, τὸ ἀπαρέμρατον καὶ ἡ μετοχή ἄλλοτε ἐνεστώτος καὶ ἄλλοτε μέλλοντος.

Σημ. 3. Καὶ τοῦ εἶμι, ὅταν εἶναι σύνθετον μὲ πρόθεσιν, εἰς τὴν ὀριστικὴν καὶ προστακτικὴν τοῦ ἐνεστώτος ὁ τόνος αναδιβά-ζεται εἰς τὴν πρόθεσιν, ἐὰν ἐπιτρέπη ἢ λήγουσα· ἄπειμι, ἀπιθι.

§ 3. Φημί (=λέγω), θεμ. φη-, φα-.

Ἐνεστ. Ὀριστ. φη-μί, φή-ς, φη-σί, φα-μέν, φα-τέ, φα-σί.

Υποτ. φῶ, φῆς, φῆ, φῶμεν, φῆτε, φῶσι.

Εὐκτ. φαίην, φαίης, φαίη, φαῖμεν ἢ φαίημεν, φαίηνε, φαῖεν ἢ φαίησαν.

Προστ. φά-θι, φά-τω, φά-τε, φά-ντων.

Ἀπαρμφ. φάναί. **Μετοχ.** φάσκων, φάσκουσα, φάσκον.

Παρατ. ἔφη-ν, ἔφη-ς ἢ ἔφη-σθα, ἔφη, ἔφα-μεν, ἔφα-τε, ἔφα-σαν.

Μέλλ. φήσω. Ἀόρ. ἔφησα.

Σημ. 1. Ὁ παρατακτικὸς καὶ ἡ εὐκτική καὶ τὸ ἀπαρέμρα-τον τοῦ ἐνεστώτος τοῦ φημί ἔχουν καὶ σημασίαν ἀορίστου.

Σημ. 2. Καὶ τοῦ ῥήματος φημί, ὅταν εἶναι σύνθετον μὲ πρόθεσιν, εἰς τὴν ὀριστικὴν καὶ προστακτικὴν τοῦ ἐνεστώτος ὁ τόνος αναδιβάζεται εἰς τὴν πρόθεσιν, ἐὰν ἐπιτρέπη ἢ λήγουσα· σύμφημι, σύμφαθι.

§ 4. Χρη (=εἶναι ἀνάγκη, πρέπει). Τὸ ῥήμα χρη εὐρίσκεται μόνον εἰς τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον. Ἐνεστ. Ὀριστ. χρηί.

Υποτ. χρῆ. **Εὐκτ.** χρείη. **Ἀπαρμφ.** χρῆναι. **Μετοχ.** χρεών.

Παρατατ. χρῆν ἢ ἐχρῆν.

Σημ. Τὸ χρη εἶναι κυρίως ὄνομα οὐσιαστικόν (=χρεία, ἀνάγκη), ἀλλὰ κατὰ παράλειψιν τοῦ ἐστὶ προσέλαβε σημασίαν ῥήματος. Οἱ

δὲ τύποι χοῦ, χοεῖν, χοῖναι, χοῖν προήλθον ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χοῖ μετὰ τῶν τύπων τοῦ εἰμί· χοῖ+ῖ=χοῦ, χοῖ+εῖν=χοεῖν, χοῖ+εῖναι=χοῖναι, χοῖ+ῖν=χοῖν.

§ 5. Οἶδα (=γνωρίζω), θέμ. εἶδ-, ἰδ-.

Ἔνεστ. Ὀριστ. οἶδα, οἶσθα, οἶδε, ἴσμεν, ἴστε, ἴσασι.

Ἔποτ. εἶδῶ, εἶδῆς, εἶδῆ, εἶδῶμεν, εἶδῆτε, εἶδῶσι.

Ἐνκτ. εἶδείην, εἶδείης, εἶδείη, εἶδειμεν ἢ εἶδείμεν, εἶδείητε, εἶδειεν ἢ εἶδείησαν.

Προστ. ἴσθι, ἴστω, ἴστε, ἴστων ἢ ἴστων

Ἀπαρμ. εἶδέναί. **Μετχ.** εἶδώς, εἶδυῖα, εἶδός.

Ἔπερσ. ἦδη ἢ ἦδειν, ἦδησθα ἢ ἦδεισθα ἢ ἦδεις, ἦδει ἦδειν, ἦδειμεν ἢ ἦσμέν, ἦδειτε ἢ ἦστε, ἦδεσαν ἢ ἦσαν.

Μέσ. μέλλ. εἴσομαι. **Ἐνκτ.** εἰσοίμην. **Ἀπαρμ.** εἴσεσθαι. **Μετχ.** εἰσόμενος.

Σημ. 1. Τὸ οἶδα εἶναι παρακείμενος μὲ σημασίαν ἐνεστώτος.

Σημ. 2. Καὶ τοῦ οἶδα, ὅταν εἶναι σύνθετον μὲ πρόθεσιν, εἰς τὴν ὀριστικὴν καὶ προστακτικὴν τοῦ ἐνεστώτος ὁ τόνος ἀναθιβάσεται εἰς τὴν πρόθεσιν, ἂν ἐπιτρέπη ἢ λήγουσα· σύνοιδα, σύνισμεν, σύνισθε.

§ 6. Δέδοικα (=φοβοῦμαι), θέμ. δει-, δι-.

Ἔνεστ. Ὀριστ. δέδοικα ἢ δέδια, δέδοικας, δέδοικε ἢ δέδιε, δέδιμεν, δέδιτε, δέδιασι.

Ἔποτ. δεδίη, δεδίωσι. (**Ἐνκτικὴ** καὶ **προστακτικὴ** ἄχρηστοι). **Ἀπαρμφ.** δεδοικέναι ἢ δεδιέναι. **Μετχ.** δεδοικώς ἢ δεδιώς, δεδοικυῖα, δεδιός.

Ἔπερσ. ἐδεδοίκειν ἢ ἐδεδίειν, ἐδεδίεις, ἐδεδοίκει ἢ ἐδεδίει καὶ γ' πληθ. ἐδεδοίκεσαν ἢ ἐδέδισαν.

Μέλλ. δείσομαι. **Ἄόρ.** ἐδεισα.

Σημ. Τὸ δέδοικα εἶναι παρακείμενος μὲ σημασίαν ἐνεστώτος.

§ 7. Κεῖμαι, θ. κει-.

Ἔνεστ. Ὀριστ. κεῖμαι, κείσαι, κείται, κείμεθα, κείσθε, κείνται.

Ἔποτ. κήηται, -κήησθε, -κέωνται καὶ περιφραστικῶς κείμενος ὦ κλπ.

Ἐνκτ. κέοιτο, -κέοιντο καὶ περιφραστικῶς κείμενος εἶην κλπ.

Προστ. -κείσο, κείσθω.

Ἀπαρμ. κείσθαι. **Μετχ.** κείμενος, -μένη, μενον.

Παρτι. ἔκειμην, ἔκεισο, ἔκειτο, ἔκειμεθα, ἔκεισθε, ἔκειντο.

Μέσ. μέλλ. κείσομαι.

Σημ. 1. Τὸ κείμαι χρησιμεύει καὶ ὡς παθητικός παρακείμενος τοῦ ῥήμ. τίθημι.

Σημ. 2. Καὶ τοῦ κείμαι, ὅταν εἶναι σύνθετον μὲ πρόθεσιν, εἰς τὴν ὀριστικὴν καὶ προστακτικὴν ὁ τόνος ἀναδιβάσσεται εἰς τὴν πρόθεσιν, ἐὰν ἐπιτρέπη ἢ λήγουσα· κατάκειμαι, κατάκεισο.

§ 8. Κάθημαι (κατά+ἦμαι, θ. ἦσ-).

Ἔνεστ. Ὅριστ. κάθημαι, κάθησαι, κάθηται, καθήμεθα, κάθησθε, κάθηνται.

Ἔποστ. καθῆται, καθώμεθα, καθῆσθε, καθῶνται.

Ἐντι. καθήμην, καθῆσθε. *Προστ.* [κάθησο, καθήσθω].

Ἀπαρέμφ. καθῆσθαι. *Μετοχ.* καθήμενος, -μένη, -μενον.

Παρατι. ἐκαθήμην ἢ καθήμην, -ἐκάθησο, ἐκάθητο ἢ καθῆτο ἢ καθῆτο, καθήμεθα, [καθῆσθε], ἐκάθηντο ἢ καθῆντο.

Σημ. Τὸ κάθημαι λαμβάνεται ὡς παρακείμενος τοῦ καθέξομαι.

ΤΜΗΜΑ Γ'

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'

Κ Λ Ι Σ Ι Σ Τ Ω Ν Μ Ε Τ Ο Χ Ω Ν

§ 1. Αἱ μετοχαὶ λήγουσιν

1) εἰς -μενος, -μένη, -μενον κλιόμεναι κατὰ τὰ τρικατάληκτα ἐπίθετα τῆς β' κλίσεως· λύόμενος, λυομένη, λυόμενον — γεγραμμένος, γεγραμμένη, γεγραμμένον — τιμώμενος, τιμωμένη, τιμώμενον·

2) εἰς -ων, -ουσα, -ον (-ῶν, -ῶσα, -ῶν — ῶν, -οῦσα, -οῦν), γράφων, γράφουσα, γράφον — (τιμῶν, τιμῶσα, τιμῶν — ποιῶν, ποιοῦσα, ποιοῦν)·

3) εἰς -ας, -ασα, -αν· γράψας, γράψασα, γράψαν, — ἰστάς, ἰσταῖσα, ἰσταν·

4) εἰς -εἰς, -εἶσα, -έν· λυθεῖς, λυθεῖσα, λυθέν·

5) εἰς -οὺς, -οῦσα, -όν· γνοῦς, γνοῦσα, γνόν·

6) εις -ώς, -υῖα, -ός· γεγραφώς, γεγραφυῖα, γεγραφός·

7) εις -ώς, -ῶσα, -ός· ἐστώς, ἐστῶσα, ἐστώς·

8) εις -ύς, -ῦσα, -ύν· δεικνύς, δεικνῦσα, δεικνύν.

Πᾶσαι αἱ ὑπ' ἀριθ. 2—8 μετοχαὶ κλίνονται κατὰ τὰ τρικατάληκτα ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως.

§ 2. Ἄρσ. γράφων, γράφοντος, γράφοντι, γράφοντα, γράφων—γράφοντες, γραφόντων, γράφουσι, γράφοντας, γράφοντες.

Θηλ. γράφουσα, γραφούσης, γραφούση, γράφουσαν, γράφουσα—γράφουσαι, γραφουσῶν, γραφούσαις, γραφούσας, γράφουσαι.

Οὐδ. γράφον, γράφοντος, γράφοντι, γράφον, γράφον—γράφοντα, γραφόντων, γράφουσι, γράφοντα, γράφοντα.

§ 3. Ἄρσ. γεγραφώς, γεγραφότος, γεγραφότι, γεγραφότα, γεγραφώς—γεγραφότες, γεγραφότων, γεγραφόσι, γεγραφότας, γεγραφότες.

Θηλ. γεγραφυῖα, γεγραφυίας, γεγραφυῖα, γεγραφυῖαν, γεγραφυῖα—γεγραφυῖαι, γεγραφυῶν, γεγραφυῖαις, γεγραφυίας, γεγραφυῖαι.

Οὐδ. γεγραφός, γεγραφότος, γεγραφότι, γεγραφός, γεγραφός—γεγραφότα, γεγραφότων, γεγραφόσι, γεγραφότα, γεγραφότα.

§ 4. Ἄρσ. ἐστώς, ἐστῶτος, ἐστῶτι, ἐστῶτα, ἐστώς—ἐστῶτες, ἐστῶτων, ἐστῶσι(ν), ἐστῶταις, ἐστῶτες.

Θηλ. ἐστῶσα, ἐστῶσης, ἐστῶση, ἐστῶσαν, ἐστῶσα—ἐστῶσαι, ἐστῶσῶν, ἐστῶσαις, ἐστῶσας, ἐστῶσαι.

Οὐδ. ἐστώς, ἐστῶτος, ἐστῶτι, ἐστώς, ἐστῶς—ἐστῶτα, ἐστῶτων, ἐστῶσι(ν), ἐστῶτα, ἐστῶτα.

Σημ. Τῶν μετοχῶν, αἱ ὁποῖαι λήγουν εἰς -κώς καὶ -ώς, τὸ ἀρσενικὸν καὶ οὐδέτερον γένος σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, τοῦ ἰσχυροῦ εἰς -ωσι καὶ τοῦ ἀσθενοῦς εἰς -οσι.

§ 5. Ἡ κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ γένους τῶν τριτοκλιτων μετοχῶν ἔχει πάντοτε τὸν τύπον τῆς ὀνομαστικῆς.

ΤΜΗΜΑ Ζ'

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Λ'.

ΑΝΩΜΑΛΑ ῬΗΜΑΤΑ

§ 1. Τὰ ῥήματα εἶναι ἀνώμαλα ἢ κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν χρόνων ἢ κατὰ τὴν σημασίαν αὐτῶν.

α') Ἀνώμαλα ῥήματα κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν χρόνων

§ 2. Τὰ κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν χρόνων τῶν ἀνώμαλα ῥήματα διαίρουσθαι εἰς τέσσαρας τάξεις·

α') Ῥήματα, τὰ ὅποια σχηματίζουσι τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος διὰ τῆς προσθήκης εἰς αὐτὸ

1) τοῦ προσφύματος ν· φθάνω (ῥ. θ. φθα-), δάκνω (ῥ. θ. δακ-), τέμνω (ῥ. θ. τεμ-).

2) τοῦ προσφύματος αν· ἁμαρτάνω (ῥ. θ. ἁμαρτ-), αἰσθάνομαι (ῥ. θ. αἰσθ-), βλαστάνω (ῥ. θ. βλαστ-).

3) τοῦ προσφύματος αν καὶ συγχρόνως τοῦ ν πρὸ τοῦ χαρακτηριστικοῦ· μανθάνω (ῥ. θ. μαθ-), λανθάνω (ῥ. θ. λαθ-), λαμβάνω (ῥ. θ. λαβ-), λαγχάνω (ῥ. θ. λαχ-).

Σημ. Εἰς τὰ ῥήματα ταῦτα τὸ ν, τὸ ὅποσον παρεντίθεται πρὸ τοῦ χαρακτηριστικοῦ, πρὸ χειλοφώνου μὲν γίνεται μ, πρὸ οὐρανισκοφώνου δὲ γίνεται γ.

4) τοῦ προσφύματος νε· ἀφικνοῦμαι (ἀφικνέομαι) (ῥ. θ. ἰκ-), ὑπισχοῦμαι (ὑπισχνέομαι) (ῥ. θ. ἰσχ-).

β') Ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ ῥηματικὸν θέμα λαμβάνει τὸ πρόσφυμα ε πρὸς σχηματισμὸν τοῦ χρονικοῦ θέματος

1) τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ· δοκῶ (δοκέω) (ῥ. θ. δοκ-), ὠθῶ (ὠθέω) (ῥ. θ. ὠθ-).

2) μερικῶν ἐκ τῶν ἄλλων χρόνων· μένω (ῥ. θ. μεν-), νέμω (ῥ. θ. νεμ-).

3) ἕλων τῶν ἄλλων χρόνων, πλὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατα-

τικοῦ· βούλομαι (ῥ. θ. βουλ-), δέομαι (ῥ. θ. δε-), ἐθέλω (ῥ. θ. ἐθειλ-).

γ') Ῥήματα, τὰ ὅποια σχηματίζουν τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος διὰ τῆς προσθήκης εἰς αὐτὸ τοῦ προσφύμματος σκ- ἢ ισκ- γηράσκω (ῥ. θ. γηρα-), ἀρέσκω (ῥ. θ. ἀρε-), εὐρίσκω (ῥ. θ. εῦρ-).

Μερικὰ ἐκ τούτων λαμβάνουν καὶ ἀττικὸν ἀναδιπλασιασμόν· γινώσκω (ῥ. θ. γνω-), τιτρώσκω (=πληγῶν) (ῥ. θ. τρω-).

δ') Ῥήματα, τὰ ὅποια σχηματίζουν τοὺς χρόνους των ἐκ διαφόρων θεμάτων συγγενῶν κατὰ τὴν σημασίαν· ὄρω (ὄρα=βλέπω) (θ. ὄρα, ὀπ-, ἰδ-)—λέγω (θ. λεγ-, ἐρ-, ὀε-, ἐπ-).

β') Ἀνώμαλα ῥήματα κατὰ τὴν σημασίαν τῶν χρόνων

§ 3. Τὰ κατὰ τὴν σημασίαν τῶν χρόνων των ἀνώμαλα ῥήματα διαιροῦνται εἰς τὰς ἐξῆς τάξεις·

α') τὰ ἔχοντα μέσον μέλλοντα μὲ ἐνεργητικὴν σημασίαν· ἀκούω, ἀκούσομαι—ἀμαρτάνω, ἀμαρτήσομαι—λαμβάνω, λήψομαι·

β') τὰ ἔχοντα μέσον μέλλοντα μὲ παθητικὴν σημασίαν· ἀδικοῦμαι, ἀδικήσομαι—ἀλίσκομαι, ἀλώσομαι—πολεμοῦμαι, πολεμήσομαι·

γ') τὰ ἔχοντα παθητικὸν ἀόριστον μὲ μέσσην σημασίαν· αἰσχύνομαι, ἤσχύνθην—πορεύομαι, ἐπορεύθην—στρέφομαι, ἐστράφην·

δ') τὰ ἔχοντα παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον μὲ μέσσην σημασίαν· κατακλίνομαι, κατακλινήσομαι, κατεκλίνην—μιμνήσκομαι, μνησθήσομαι, ἐμνήσθην—φαίνομαι, φανήσομαι, ἐφάνην·

ε') τὰ ἔχοντα ἐνεργητικὸν παρακείμενον καὶ ἀόριστον β' μὲ μέσσην ἢ παθητικὴν σημασίαν· ἀλίσκομαι, ἐάλωκα, ἐάλων—ἴσταμαι, ἔστηκα, ἔστην—πίπτω, πέπτωκα, ἔπεσον·

ς') τὰ ἀποθετικά, ἦτοι τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια ἔχουν μόνον τὴν μέσσην φωνὴν μὲ ἐνεργητικὴν σημασίαν· δέχομαι, ἐργάζομαι, ᾤ-νοῦμαι, βούλομαι.

Τὰ ἀποθετικά λέγονται 1) μέσα ἀποθετικά, ἂν ἔχουν μέσον ἀόριστον μὲ ἐνεργητικὴν σημασίαν· δέχομαι, ἐδεξάμην—ἐργάζομαι, εἰργασάμην καὶ 2) παθητικά ἀποθετικά, ἂν ἔχουν παθητικὸν ἀόριστον μὲ ἐνεργητικὴν σημασίαν· ἀγαμαι, ἠγάσθην—οἶομαι, ᾤήθην.

ΤΜΗΜΑ Η'.

ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΑ'

Α'. Προθέσεις

§ 1. Προθέσεις λέγονται αἱ ἄκλιτοι ἐκεῖναι λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἢ συντάσσονται μετὰ τῶν πτωτικῶν ἢ συντίθενται μετ' αὐτῶν καὶ τῶν ῥημάτων καὶ σπανίως τῶν ἐπιρρημάτων πρὸς δῆλωσιν διαφόρων σχέσεων.

§ 2. α') Ἐκ τῶν προθέσεων ὅσαι μὲν συντάσσονται μετὰ τῶν πτωτικῶν καὶ συντίθενται εἰς μίαν λέξιν μετ' αὐτῶν ἢ μετὰ ῥημάτων λέγονται προθέσεις κύριαι, ὅσαι δὲ συντάσσονται μόνον μετὰ τῶν πτωτικῶν λέγονται προθέσεις καταχρηστικαί.

β') Κύριαι προθέσεις εἶναι αἱ ἐξῆς 18· ἐν, εἰς ἢ ἐς, ἐκ ἢ ἐξ, σὺν ἢ ξὺν—πρὸ, πρὸς, ὑπὲρ—ἀνά, κατά, διά, μετὰ, παρὰ—ἀντί, ἀμφί, ἐπί, περὶ—ἀπό, ὑπό.

γ') Καταχρηστικαί προθέσεις εἶναι αἱ ἐξῆς 10· ἄνευ, χωρὶς, ἔνεκα ἢ ἔνεκεν, ἄχρι, μέχρι, χάριν, πλήν, ὥς, νή, μά.

Β' Ἐπιρρήματα

§ 3. Ἐπιρρήματα λέγονται αἱ ἄκλιτοι ἐκεῖναι λέξεις, αἱ ὁποῖαι προσδιορίζουν συνήθως μὲν ῥήματα, πολλάκις δὲ οὐσιαστικά, ἐπίθετα ἢ ἄλλα ἐπιρρήματα κατὰ τόπον, χρόνον, τρόπον καὶ ποσόν.

§ 4. Ὅθεν τὰ ἐπιρρήματα εἶναι τεσσάρων εἰδῶν·

1) **Τοπικά**· ἐνταῦθα, ἐκεῖ, Ἀθήνησι, ἐγγύς, ἔξω, δεῦρο, πέραν, ἐκεῖθεν κλπ.

2) **Χρονικά**· σήμερον, αὔριον, ἐχθὲς ἢ χθὲς, τότε, αἶ, νῦν, ἄλλοτε, εἶτα, πάλαι κλπ.

3) **Τροπικά**· κακῶς, ὧδε, οὕτω (ἢ οὕτως), ἑλληνιστί, ἀγεληδόν, πανδημεῖ, δικαίως κλπ.

Σημ. Εἰς τὰ τροπικά ἐπιρρήματα κατατάσσονται καὶ τὰ ἐξῆς·

1) τὰ βεβαιωτικὰ ναί, γέ, δή, δῆτα, ἦ, πέρ — 2) τὰ ἀποφατικὰ οὐ, μὴ—3) τὰ ἐρωτηματικὰ ἄρα, μὴ (=μήπως), μῶν καὶ 4) τὸ δυνητικὸν ἄν.

4) **Ποσοτικά**: λίαν, ἄγαν, σφόδρα, πάνυ, μάλα, μάλιστα, ἤκιστα, ἅπασι, δίς, τρίς, πολλάκις κλπ.

Σημ. Καί πτώσεις μερικῶν ὀνομάτων καί τύποι τινές ῥημάτων ἀπέδρασαν ἐπιρρήματα· ἴδια, δημοσία, δίκην, προῖκα, ἄγε, φέρε, ἴθι κλπ.

Γ'. Σύνδεσμοι

§ 5. Σύνδεσμοι λέγονται αἱ ἄκλιτοι ἐκεῖναι λέξεις, αἱ ὁποῖαι συνδέουσι ἢ λέξεις πρὸς ἀλλήλας ἢ προτάσεις πρὸς ἀλλήλας.

§ 6. Οἱ σύνδεσμοι κατὰ τὴν σημασίαν των εἶναι·

1) **Συμπλεκτικοί**· καί, τέ, οὔτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ.

2) **Ἀντιθετικοί**· μέν, δέ, μέντοι, ἀλλά, εἰ καί, καίτοι, καίπερ, καί μὴν, ἀλλὰ μὴν, αὖ.

3) **Διαζευκτικοί**· ἢ, εἴτε—εἴτε, εἰάν τε—εἰάν τε, ἂν τε—ἂν τε, ἦν τε—ἦν τε.

4) **Συμπερασματικοὶ ἢ συλλογιστικοί**· ἄρα, οὖν, τοίνυν, δὴ, ὥστε, ὡς, οὐκ οὖν, οὐκοῦν, τοιγάρτοι, τοιγαροῦν.

5) **Ὑποθετικοί**· εἰ, εἰάν, ἂν, ἦν.

6) **Εἰδικοί**· ὅτι, ὥς.

7) **Αἰτιολογικοί**· γάρ, ὥς, ὅτι, διότι, ἐπεὶ, ἐπειδὴ.

8) **Τελικοί**· ἵνα, ὅπως, ὥς.

Χρονικοί· ὅτε, ὁπότε, ἠνίκα, ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ἔστε, ἕως, ἄχρι, μέχρι, πρὶν.

Δ'. Ἐπιφωνήματα

§ 7. Τὰ ἐπιφωνήματα εἶναι λέξεις ἄκλιτοι, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουν χαράν, λύπην, ἀγανάκτησιν, θαυμασμόν, ἐκπληξιν, ἐνθουσιασμόν ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον πάθημα τῆς ψυχῆς. Εἶναι δέ·

1) **Γελαστικά**· ἄ—ἄ—ἄ.

2) **Σχετλιαστικά**· ἰώ, ἰού, οἴμοι, οὐαί, φεῦ κλπ. (Ταῦτα ἐκφράζουν λύπην ἢ ἀγανάκτησιν).

3) **Θαυμαστικά**· βαβαί, παπαῖ, ὦ.

4) **Ἐκπληκτικόν**· ἄ.

5) **Θειαστικά**· εὐοῖ, εὐάν. (Ταῦτα ἐκφράζουν ἐνθουσιασμόν).

6) **Κλητικόν**· ὦ.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΒ΄

§ 1. Αἱ λέξεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης κατὰ τὴν γένεσιν αὐτῶν ἐξεταζόμεναι εἶναι α') ἀπλαῖ ἢ σύνθετοι (λόγος—διάλογος) καὶ β') πρωτότυποι ἢ παράγωγοι (λόγος—λογικός).

§ 2. Πρωτότυποι λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι γίνονται ἐκ ριζῶν διὰ τῆς προσθήκης καταλήξεων (ὀνομαστικῶν ἢ ῥηματικῶν) μόνον πόλι-ς (ῥ. πολι-), φύλαξ (ῥ. φυλακ-), φη-μί (ῥ. φη-), ἔσ-μὲν (ῥ. ἔσ-).

§ 3. Παράγωγοι λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι γίνονται ἐκ τῶν θεμάτων ἄλλων λέξεων διὰ τῆς προσθήκης εἰς τὸ τέλος αὐτῶν παραγωγικῶν προσφυμάτων καὶ καταλήξεων· θεά-τρο-ν (θεάομαι), λογ-ικὸ-ς (λόγος), πο-τήρι-ο-ν (πίνω, θ. πο-).

Σημ. Εἰς τὰ ἐπόμενα τὰ παραγωγικὰ προσφύματα μετὰ τῶν καταλήξεων θὰ ὀνομάζωμεν χάριν εὐκολίας ἀπλῶς καταλήξεις.

§ 4. Σύνθετοι λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι γίνονται ἐκ τῆς ἐνώσεως δύο λέξεων· ἀκρό-πολις.

§ 5. Τὸ μέρος τῆς γραμματικῆς, τὸ ὁποῖον διδάσκει, πῶς γίνονται αἱ λέξεις, λέγεται ἐτυμολογικόν. Τοῦτο διαίρεται εἰς δύο, τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν σύνθεσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΓ΄

Ι Π Α Ρ Α Γ Ω Γ Η

Α΄. Ῥήματα παράγωγα

§ 1. Τὰ παράγωγα ῥήματα σχηματίζονται α') ἐξ ὀνομάτων, β') ἐξ ἄλλων ῥημάτων καὶ γ') ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων.

α') *Ῥήματα ἐξ ὀνομάτων*

§ 2. Τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα παράγονται ἐξ ὀνομάτων, λήγουν συνήθως εἰς -ῶ (-άω), -ῶ (-έω), -ῶ (-όω), -ύω, -εύω, -άζω, -ίζω, -αίνω, -ύνω, -αίρω, -ύρω, -λλω, -σσω ἢ -ττω. Ἐκ τούτων ἄλλα μὲν ἔχουν μεταβατικὴν σημασίαν, ἄλλα δὲ ἀμετάβατον· νικῶ (-άω) (νίκη), φιλῶ (-έω) (φίλος), δουλῶ (-όω) (δούλος), ἰσχύω (ἰσχύς), ἱππεύω (ἱππεύς), δικάζω (δίκη), ἀρπάζω ἄρπαξ), ἐλπίζω (ἐλπίς), μελαίνω (μέλας), δῆξνω (δῆξός), καθαίρω (καθαρός), μαρτύρομαι (μάρτυς), ἀγγέλλω (ἄγγελος), φυλάσσω ἢ φυλάττω (φύλαξ).

Σημ. 1. Τὰ εἰς -ιάζω καὶ -ίζω ῥήματα, τὰ παραγόμενα ἐξ ὀνομάτων ἔθνικων, ἐκ κυρίων ὀνομάτων καὶ ἐξ ὀνομάτων ζώων, σημαίνουν μίμησιν τοῦ ἔθνους, τοῦ προσώπου ἢ τοῦ ζώου· βοιωτιάζω=μιμοῦμαι τοὺς Βοιωτοὺς (ὁμιλῶ Βοιωτικὴν διάλεκτον ἢ ἀκολουθεῖ τὰ φρονήματα τῶν Βοιωτῶν), φιλιππίζω=ἀκολουθεῖ τὰ φρονήματα τοῦ Φιλίππου ἢ εὐνοῖ τὸν Φίλιππον, ἀλωπεκίζω=μιμοῦμαι τὴν ἀλώπεκα (εἶμαι πανοῦργος).

Σημ. 2. Τὰ εἰς -ῶ (-άω) καὶ -ιῶ (-ιάω) ῥήματα σημαίνουν ἐνίοτε μεγάλην ἐπιθυμίαν (ἔφεσιν) ἐκείνου, τὸ ὁποῖον δηλοῦται ὑπὸ τοῦ ὀνόματος, ἐκ τοῦ ὁποῖου παράγονται. Διὰ τοῦτο ταῦτα λέγονται ἐφετικά· θανατῶ (-άω)=πολὺ ἐπιθυμῶ τὸν θάνατον, στρατηγιῶ (-ιάω)=πολὺ ἐπιθυμῶ τὴν στρατηγίαν.

Σημ. 2. Τινὰ τῶν εἰς -ῶ (-άω) καὶ -ιῶ (-ιάω) σημαίνουν νόσον· λιθῶ (-άω)=πάσχω λιθίασιν, ὀφθαλμιῶ (-ιάω)=πάσχω ὀφθαλμίαν (=πονόμματον).

β') *Ῥήματα ἐκ ῥημάτων*

§ 3. Τὰ ἐκ ῥημάτων παραγόμενα ῥήματα λήγουν

α') εἰς -ἄζω, -ἴζω, -ῦζω. Ταῦτα σημαίνουν πράξιν συχνὰ (θαυὰ) γινομένην ἢ ἐπίτασιν τῆς πράξεως καὶ λέγονται θαμιστικά· [ὀιπτάζω]=ρίπτω συχνά, [αἰτίζω]=ἐπιμόνω αἰτῶ, [ἐρπύζω]=ἔρπω.

β') εἰς -σεῖω, -σιῶ (-σιάω). Ταῦτα σημαίνουν ἐπιθυμίαν (ἔφεσιν) καὶ διὰ τοῦτο λέγονται ἐφετικά. Παράγονται δὲ ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος τοῦ μέλλοντος· γελασεῖω (γελάσομαι)=ἐπιθυμῶ νὰ γελάσω, κλαυσιῶ (-σιάω) (κλαύσομαι)=ἐπιθυμῶ νὰ κλαύσω.

γ') εἰς -σκω Ταῦτα σημαίνουν ἕναρξιν τοῦ δηλουμένου ὑπὸ τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποῖου παράγονται καὶ διὰ τοῦτο λέγονται ἔναοικτικά· ἡβάσκω (ἡβάω-ῶ=εἶμαι ἔφρηθος)=ἀρχίζω νὰ γίνωμαι ἔφρηθος, γηρούσκω (γηρούω-ῶ=εἶμαι γέρων)=ἀρχίζω νὰ γίνωμαι γέρων.

γ') Ῥήματα ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων

§ 4. Τὰ ἐξ ἐπιρρημάτων παραγόμενα ῥήματα λήγουν εἰς -ζω· διχάζω (δίχαι)=χωρίζω εἰς δύο, πελάζω (πέλας=πλησίον)=πλησιάζω, ἐγγίζω (ἐγγύς=πλησίον)=πλησιάζω.

§ 5. Τὰ ἐξ ἐπιφωνημάτων παραγόμενα ῥήματα λήγουν ὡσαύτων εἰς -ζω καὶ δηλοῦν ὅτι λέγει τις τὸ ἐπιφώνημα, ἐκ τοῦ ὁποῖου παράγονται· αἰάζω (αἰαῖ)=φωνάζω αἰαῖ, ἐλελίζω (ἐλελεῦ)=φωνάζω ἐλελεῦ, οἰμώζω (οἴμοι)=φωνάζω οἴμοι.

Β'. Οὐσιαστικά παράγωγα

§ 6. Τὰ παράγωγα οὐσιαστικά σχηματίζονται α') ἐκ ῥημάτων, β') ἐξ ἐπιθέτων καὶ γ') ἐξ ἄλλων οὐσιαστικῶν.

α') Οὐσιαστικά ἐκ ῥημάτων

§ 7. Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὁποῖα παράγονται ἐκ ῥημάτων, σημαίνουν

α') τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἐνεργεῖ τὸ δηλούμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποῖου παράγονται. Αἱ συνηθέστεραι καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -εύς, -της, -τηρ, -τωρ, -ός· γραφ-εύς (γράφω), ποιη-τής (ποιῶ), σω-τήρ (σώζω, θέμ. -σω-), ὀή-τωρ (θέμ. ὀε-), τρο-φός (τρέφω).

Σημ. 1. Σπανιώτεροι καταλήξεις τούτων εἶναι ἡ -ας, -μων, -τις· φυγ-άς (φεύγω), ἡγε-μών (ἡγοῦμαι), μάν-τις (μαίνομαι, θέμ. μαν-),

Σημ. 2. Τὸ θηλυκὸν τῶν εἰς -της λήγει εἰς -τρια ἢ -τρεις ἢ -τις· ὁ ποιητής, ἡ ποιήτρια—ὁ ἀθλητής, ἡ ἀθλητρίς—ὁ ἐργάτης, ἡ ἐργάτις.

β') τὴν προᾶξιν τὴν δηλουμένην ὑπὸ τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποῖου παράγονται. Αἱ καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -α, -εἶα, -η, -ία, -μη, -μος, -ος, -σία, -σις, -τις, -τος· σπο-ρά (σπεύρω), παιδ-εἶα (παιδεύω) ἀρπαγ ἢ (ἀρπάζω), μαν-ία (μαίνομαι, θέμ. -μαν-), τι-μῆ

(τίω), διωγ-μὸς (διώκω), λόγ-ος (λέγω), θυ-σία (θύω), λύ-σις (λύω), πίσ-τις (πείθω, θέμ. πιθ-), πό-τος (πίνω, θέμ. πο-).

γ') τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποίου παράγονται. Ταῦτα λήγουν εἰς -μα ἢ -ος· ποίη-μα (ποιῶ), βῆ-μα (βαίνω), ψεῦδ-ος (ψεύδομαι).

δ') τὸν τόπον, ὅπου γίνεται ἡ ἐνέργεια ἢ δηλουμένη ὑπὸ τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποίου παράγονται. Ταῦτα λήγουν εἰς -τήριον, -τρον, -θρον, -τρα· δικασ-τήριον (δικάζω), θεά-τρον (θεῶμαι), βιά-θρον (βαίνω), παλαισ-τρα (παλαιῶ).

ε') τὸ ὄργανον, διὰ τοῦ ὁποίου γίνεται ἡ ἐνέργεια τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποίου παράγονται. Ταῦτα λήγουν εἰς -τρον, -θρον, -τρα, -θρα, τήριον, -τηρία, -ανον, -άνη, -ίς· ἄρο-τρον (ἄρῶ), κλει-θρον (κλείω), ξύσ-τρα (ξύω), ἀποβά-θρα (ἀποβαίνω), πο-τήριον (πίνω), βακ-τηρία (βαίνω), δρέπ-ανον (δρέπω), σκαπ-άνη (σκάπτω), γραφίς (γράφω).

Σημ. Τινὰ ἐκ τῶν εἰς -τρον εἰς τὸν πληθυντικὸν σημαίνουν ἀμοιβήν· δίδακ-τρα, λύ-τρα.

β') Οὐσιαστικὰ ἐξ ἐπιθέτων

§ 8. Τὰ ἐξ ἐπιθέτων παραγόμενα οὐσιαστικὰ εἶναι ἀφηρημένα καὶ σημαίνουν ιδιότητα. Ἔχουν δὲ τὰς ἐξῆς καταλήξεις:

α') -ιά. Ἀφηρημένα οὐσιαστικὰ εἰς -ιά παράγονται ἐκ δευτεροκλίτων ἀσυναίρετων ἐπιθέτων εἰς -ος καὶ κατ' ἀναλογίαν τούτων ἐκ τριτοκλίτων ἐπιθέτων· φιλ-ία (φίλος), σοφ-ία (σοφός), κακ-ία (κακός), εὐτυχ-ία (εὐτυχής), εὐδαιμον-ία (εὐδαιμών).

Σημ. 1. Ἐπιθέτων τινῶν εἰς -ιος τὸ ἀφηρημένον οὐσιαστικὸν ἔχει τὸν τύπον τοῦ θηλυκοῦ· ἡ ἀξία (ἄξιος), ἡ αἰτία (αἷτιος).

Σημ. 2. Ἐπιθέτων τινῶν εἰς -ος τὸ ἀφηρημένον οὐσιαστικὸν σχηματίζεται ἐκ τοῦ θηλυκοῦ δι' ἀναβιβασμοῦ τοῦ τόνου εἰς τὴν παραλήγουσαν· ἡ θέρμη (θερμός), ἡ ἔχθρα (ἐχθρός).

Σημ. 3. Τὸ ἀφηρημένον οὐσιαστικὸν τοῦ ἐπιθέτου ἀγαθός εἶναι ἀρετή.

β') -ιά. Ἀφηρημένα οὐσιαστικὰ εἰς -ιά παράγονται 1) ἐκ τῶν εἰς -ους (οος) δευτεροκλίτων ἐπιθέτων. Ὁ χαρακτήρ τῶν ἐπιθέτων τούτων ο ἀποβάλλεται, τὸ δὲ πρὸ τοῦ χαρακτήρος φωνήεν ο συναίρεται μετὰ τοῦ ι τῆς καταλήξεως -ιά εἰς οί· εὖνοια (εὖνους) καὶ 2) ἐκ τῶν εἰς -ης, -ες τριτοκλίτων ἐπιθέτων. Ὁ χαρακτήρ σ

τῶν ἐπιθέτων τούτων ἀποβάλλεται, τὸ δὲ πρὸ τοῦ χαρακτηῖρος φωνῆεν ε συναίρεται μετὰ τοῦ ι τῆς καταλήξεως -ιά εἰς εἰ' ἀλήθεια (ἀληθής, θέμ. ἀληθεσ-).

Σημ. Κατ' ἀναλογίαν τῶν παραγομένων ἐκ τῶν εἰς -ης, -ες τριτοκλίτων ἐπιθέτων ἐσχηματίσθησαν καὶ τὰ ἀφηρημένα οὐσιαστικά βοήθεια ἐκ τοῦ ἐπιθέτου βοηθῶς καὶ ἐνέργεια ἐκ τοῦ ἐπιθέτου ἐνεργός.

γ') -της (γεν. -τητος). Ἀφηρημένα οὐσιαστικά εἰς -της παράγονται ἐκ δευτεροκλίτων ἀσυναίρετων ἐπιθέτων εἰς -ος καὶ ἐκ τριτοκλίτων εἰς -ης· ἰσό-της (ἴσος), ἡδύ-της (ἡδύς).

δ') -σύνη. Ἀφηρημένα οὐσιαστικά εἰς -σύνη παράγονται ἐκ δευτεροκλίτων ἀσυναίρετων ἐπιθέτων εἰς -ος καὶ ἐκ τριτοκλίτων εἰς -ων· δικαιοσύνη (δίκαιος), σωφροσύνη (σώφρων).

Σημ. Τὰ εἰς -σύνη ἀφηρημένα οὐσιαστικά ἀκολουθοῦν τὰ εἰς -τερος, -τατος παραθετικά ὡς πρὸς τὴν ἕκτασιν τοῦ πρὸ τῆς καταλήξεως ο' δικαιο-σύνη, ἱερω-σύνη.

γ') Οὐσιαστικά ἐξ οὐσιαστικῶν

§ 9 Τὰ ἐξ οὐσιαστικῶν παραγόμενα οὐσιαστικά

α') Σημαίνουν σμίκρυνσιν τοῦ δηλουμένου ὑπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ἐκ τοῦ ὁποίου παράγονται, ἢ ἀπλῶς ἢ θωπευτικῶς ἢ σκωπτικῶς. Τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικά λέγονται ὑποκοριστικά. Καταλήξεις τούτων εἶναι -ιον, -ίδιον, -άριον, -ύδριον, -ύλλιον, -ίς, -ίσκος· παιδ-ίον (παῖς), πινακ-ίδιον (πίναξ), ἀνθρωπ-άριον (ἄνθρωπος), νεφ-ύδριον (νέφος), δασ-ύλλιον (δάσος), θυρ-ίς (θύρα), νεαν-ίσκος (νεανίας).

Σημ. 1. Σπανιώτεραι καταλήξεις τῶν υποκοριστικῶν εἶναι ἢ -ίχνη, -άσιον, -ύφιον· πολ-ίχνη (πόλις), κορ-άσιον (κόρη), ζω-ύφιον (ζῷον).

Σημ. 2. Πολλὰ τῶν υποκοριστικῶν ἔχασαν τὴν υποκοριστικὴν τῶν ἔννοιαν· βιβλίον=βίβλος, θηρίον=θήρ, ὄριον=ὄρος.

Σημ. 3. Ἐκ τῶν εἰς -ιον υποκοριστικῶν τὰ μὲν ὑπερτρισύλλαθα προπαροξύνονται (γραμμάτιον), τὰ δὲ τρισύλλαθα, ἂν μὲν ἔχουν τὴν προπαραλήγουσαν μακρὰν φύσει ἢ θέσει, παροξύνονται (παιδίον, βιβλίον), ἂν δὲ ἔχουν τὴν προπαραλήγουσαν βραχείαν, προπαροξύνονται (ὄριον).

δ') Σημαίνουν μεγέθυνσιν τοῦ δηλουμένου ὑπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ἐκ τοῦ ὁποῖου παράγονται, ἢ ἀπλῶς ἢ σκωπτικῶς. Τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικά λέγονται μεγεθυντικά. Καταλήξεις τούτων εἶναι -ων καὶ -ίας· γάστρ-ων (γαστήρ) (=κοιλάρᾶς), μετωπ-ίας (μέτωπον).

γ') Σημαίνουν τὸν υἱὸν ἢ τὴν θυγατέρα ἢ τὸν ἀπόγονόν τινος. Τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικά λέγονται πατρωνυμικά. Καταλήξεις τούτων εἶναι τῶν μὲν ἀρσενικῶν -άδης, -ιάδης, -ίδης (-είδης), -ίων, τῶν δὲ θηλυκῶν -ις (γεν. -ίδος)· Ἀσκληπι-άδης (=δ υἱὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ), Λαερτ-ιάδης (=δ υἱὸς τοῦ Λαέρτου), Κρον-ίδης (=δ υἱὸς τοῦ Κρόνου), Πελοπ-ίδης (=δ υἱὸς ἢ ἀπόγονος τοῦ Πέλοπος), Ἡρακλείδης—πληθ. Ἡρακλεῖδαι (=οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἡρακλέους), Ἀτλαντ-ις (=ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἀτλαντος), Δαναῖς (=ἡ θυγάτηρ τοῦ Δαναοῦ).

Σημ. Εἰς τὰ πατρωνυμικά κατατάσσονται καὶ τὰ καλούμενα συγγενικά. Ταῦτα λήγουν εἰς -ιδοῦς (θηλ. -ιδῆ) ἢ -αδοῦς (θηλ. -αδῆ)· ἀδελφ-ιδοῦς = υἱὸς ἀδελφοῦ ἢ ἀδελφῆς (θηλ. ἀνεψιός), ἀδελφ-ιδῆ=θυγάτηρ ἀδελφοῦ ἢ ἀδελφῆς (θηλ. ἀνεψιά), θυγατρι-δοῦς=υἱὸς θυγατρὸς (θηλ. ἐγγονος), θυγατρ-ιδῆ=θυγάτηρ θυγατρὸς (θηλ. ἐγγόνη), ἀνεψι-αδοῦς=υἱὸς ἐξαδέλφου ἢ ἐξαδέλφης, ἀνεψι-αδῆ=θυγάτηρ ἐξαδέλφου ἢ ἐξαδέλφης.

δ') Σημαίνουν τὰ νεογνὰ ζώων. Τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικά λέγονται γονεωνυμικά. Κατάληξις τούτων εἶναι ἡ -ιδεὺς (γεν. -ιδέως)· ἀετ-ιδεὺς (ἀετός), λεοντ-ιδεὺς (λέων), λυκ-ιδεὺς (λύκος).

Σημ. Τὰ νεογνὰ ζώων τινῶν ἔχουν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν διον ὄνομα· ἀμνός (προβάτου), δέλφαξ (τῆς θύς), ἔριφος (αἰγός), μόσχος (βοός), νεβρός (ἐλάφου), νεοσσός (πτηνοῦ), πῶλος (ἵππου ἢ ὄνου), σκύλαξ (κυνός), σκύμος (λέοντος).

ε') Σημαίνουν τὸν τόπον (πόλιν ἢ χώραν ἢ νῆσον), ἐκ τοῦ ὁποῖου κατάγεται τις. Τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικά λέγονται ἐθνικά. Καταλήξεις τούτων εἶναι

1. -ιος (θηλ. -ία)· Κορίνθ-ιος, Κορινθ-ία (Κόρινθος).

Σημ. Τὸ ἰ τῆς καταλήξεως -ιος μετὰ προηγουμένου α συναιρεῖται εἰς αἰ, μετὰ τοῦ ε εἰς εἰ, μετὰ τοῦ ἰ βραχέως εἰς ἰ μακρὸν καὶ μετὰ τοῦ ω εἰς ω· Λαρισαῖος (Λάρισα), Ἀργεῖος (Ἄργος) Χῖος (Χί-ιος) (Χίος), Κῶος (Κώ-ιος) (Κῶς)

2. -εὺς (θηλ. -ίς)· Μεγαρ-εὺς, Μεγαρ-ίς (Μέγαρα).

3. -της (θ. -τις), -άτης (θ. -αῖτις), -ιάτις (θ. -ιαῖτις), -ήτης

(θ. -ῆτις), -ίτης (θ. -ῖτις), -ώτης (θ. -ῶτις)· Τεγεά-της, θ. Τεγεᾶ-τις (Τεγέα)—Γυθε-άτης, θ. Γυθε-ᾶτις (Γύθειον) — Σπαρτ-ιάτης, θ. Σπαρτ-ιάτις (Σπάρτη)—Αἰγιν-ήτης, θ. Αἰγιν-ῖτις (Αἴγινα) — Ἐβδηρ-ίτης, θ. Ἐβδηρ-ῖτις (Ἐβδηρα)—Σικελ-ιώτης, θ. Σικελ-ῶτις (Σικελία).

4. -ανός (θ. -ανή), -ηνός (θ. -ηνή), -ῖνος (θ. -ῖνη)· Ἄσι-ανός, θ. Ἄσι-ανή (Ἀσία) — Κυζικ-ηνός, θ. Κυζικ-ηνή (Κύζικος) — Ἄμοργ-ῖνος, θ. Ἄμοργ-ῖνη (Ἄμοργός).

ζ') Σημαίνουν τὸν τόπον, ὅπου εὐρίσκεται τὸ δηλούμενον ὑπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ἐκ τοῦ ὁποῦ παραγόνται. Τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικά λέγονται τοπικά. Καταλήξεις τούτων εἶναι -ιον καὶ -ειον· στρατήγ-ιον (στρατηγός), διδασκαλ-εῖον (διδάσκαλος).

Σημ. Τὰ τοπικά τὰ παραγόμενα ἐξ ὀνόματος θεοῦ ἢ ἥρωος ἢ ἐπισήμου ἀνδρὸς δηλοῦν τόπον ἢ ναὸν ἢ μνημεῖον καθιερωμένον εἰς αὐτὸν καὶ λέγονται τεμενικά· Διονύσιον, Ἐρέχθειον, Θησεῖον, Ἀσκληπιεῖον.

ζ') Σημαίνουν τὸν τόπον, ὅπου περιέχονται πολλὰ ἐκ τῶν ἀντικειμένων, τὰ ὅποια δηλοῦνται ὑπὸ τῶν οὐσιαστικῶν, ἐκ τῶν ὁποίων παραγόνται. Τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικά λέγονται περιεκτικά. Καταλήξεις τούτων εἶναι -ών, -ιά, -ωνιά· ἔλαι-ών (ἐλαία), δαφν-ών (δάφνη), νεοσσ-ιά (νεοσσός), μυρμηκ-ιά (μύρμηξ), ῥόδ-ωνιά (ῥόδον).

η') Σημαίνουν τὸν ἔχοντα σχέσιν τινὰ πρὸς τὸ δηλούμενον ὑπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ἐκ τοῦ ὁποῦ παραγόνται. Καταλήξεις τούτων εἶναι -εὺς καὶ -της (-ετης, -ιτης, -ιώτης, -ώτης)· ἱπλ-εὺς (ἵπλος), τοξό-της (τόξον), πολί-της (πόλις), οἰκ-έτης (οἶκος), ὄπλ-ίτης (ὄπλον), νησι-ώτης (νῆσος), δεσμ-ώτης (δεσμός).

Γ'. Ἐπίθετα παράγωγα

§ 10. Τὰ παράγωγα ἐπίθετα σχηματίζονται α') ἐξ ὀνομάτων, β') ἐκ ῥημάτων καὶ γ') ἐξ ἐπιρρημάτων.

α') Ἐπίθετα ἐξ ὀνομάτων

§ 11. Τὰ ἐπίθετα τὰ παραγόμενα ἐξ ὀνομάτων σημαίνουν α') τὸν ἀνήκοντα ἢ τὸν ἔχοντα σχέσιν μὲ τὸ δηλούμενον ὑπὸ τοῦ ὀνόματος, ἐκ τοῦ ὁποῦ παραγόνται. Καταλήξεις τούτων

είναι -ιος, -κός, -ικός· οὐράν-ιος (οὐρανός), φυσι-κός (φύσις), θυλυ-κός (θῆλυς), πολεμ-ικός (πόλεμος), πατρ-ικός (πατήρ).

Σημ. 1. Τὸ ι τῆς καταλήξεως -ιος μετὰ προηγούμενου α συναίρεται εἰς αι, μετὰ τοῦ ε εἰς ει, μετὰ τοῦ ο εἰς οι καὶ μετὰ τοῦ ω εἰς ω· ἀγοραῖος (ἀγορά), τέλειος (τέλος), αἰδοῖος (αἰδώς) ἠρωῖος (ἦρωσ).

Σημ. 2. Ἐπίθετά τινα ἐσχηματίσθησαν εἰς -αῖος, -εῖος, -οῖος, -ῶος κατ' ἀναλογίαν. Οὕτω κατὰ τὸ ἀγοραῖος ἐσχηματίσθησαν τὸ χειρσαῖος, κηπαῖος κλπ. — κατὰ τὸ τέλειος ἐσχηματίσθησαν τὸ αὐλῆος κλπ. καὶ τὰ παραγόμενα ἐξ ὀνομάτων, τὰ ὅποια δηλοῦν ἔμφυχα ὄντα· ἀνδρεῖος, Πυθαγόρειος, βόειος, ὄνειος, χοίρειος—κατὰ τὸ ἠρωῖος ἐσχηματίσθησαν τὸ πατρῶος, μητρῶος, παππῶος.

β') τὴν ὕλην, ἐκ τῆς ὁποίας εἶναι τι κατεσκευασμένον ἢ τὸ χρῶμα. Καταλήξεις τούτων εἶναι -οῦς (-εος) καὶ -ινος· ἄργυροῦς (ἄργυρος), χρυσοῦς (χρυσός), κυανοῦς (κύανος), πορφυροῦς (πορφύρα), λίθινος (λίθος), ξύλινος (ξύλον).

γ') τὸν χρόνον. Αἱ καταλήξεις τούτων εἶναι -ινός, -αῖος, -ιαῖος καὶ -ήσιος· ἔαρ-ινός (ἔαρ), τεταρτ-αῖος (τέταρτος), μην-ιαῖος (μῆν), ἔτ-ήσιος (ἔτος).

Σημ. Τὰ λήγοντα εἰς -αῖος ἢ -ιαῖος σημαίνουν καὶ μέτρον· πηχυ-αῖος, σπιθαμ-ιαῖος.

δ') τὸν ἔχοντα πλησμονὴν τοῦ δηλουμένου ὑπὸ τοῦ ὀνόματος, ἐκ τοῦ ὁποίου παράγονται. Καταλήξεις τούτων εἶναι -εις (γεν. -εντος), -λέος, -λός, -νός, -ρός καὶ -ώδης· ἀστερό-εις (ἀστήρ), ῥωμα-λέος (ῥώμη), δει-λός (δέος), ὄρει-νός (ὄρος), ἰσχυ-ρός (ἰσχύς), ἀκανθ-ώδης (ἄκανθα).

Σημ. Τὰ λήγοντα εἰς -ώδης σημαίνουν καὶ ὁμοιότητα πρὸς τὸ δηλούμενον ὑπὸ τοῦ ὀνόματος, ἐκ τοῦ ὁποίου παράγονται· σφηκ-ώδης=ὄμοιος μὲ σφήκα.

ε') τὸν ἐπιτήδειον ἢ ἱκανὸν διὰ τὸ δηλούμενον ὑπὸ τοῦ ὀνόματος, ἐκ τοῦ ὁποίου παράγονται. Κατάληξις τούτων εἶναι -ιμος· χορή-ιμος (χοῆσις), θανάσ-ιμος (θάνατος), πότ-ιμος (ποτόν), τροφ-ιμος (τροφή), πένθ-ιμος (πένθος).

β') Ἐπίθετα ἐκ ῥημάτων

§ 12. Τὰ ἐπίθετα τὰ παραγόμενα ἐκ ῥημάτων σημαίνουν

α') τὸν δυνάμενον ἢ ἄξιον νὰ πάθῃ τὸ δηλούμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποίου παράγονται. Κατάληξις τούτων εἶναι ἡ -τος· διαβα-τός=δ δυνάμενος νὰ διαβαθῆ, ἄλω-τός=δ δυνάμενος νὰ κυριευθῆ, ἐπαινε-τός=δ ἄξιος νὰ ἐπαινῆται, θαυμασ-τός=δ ἄξιος νὰ θαυμάζεται.

Σημ. Τὰ εἰς -τος ἐπίθετα ἰσοδυναμοῦν καὶ μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου· γραπτός=γεγραμμένος, ῥητός=εἰρημένος.

β') τὸν ὀφείλοντα νὰ πάθῃ τὸ δηλούμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποίου παράγονται. Κατάληξις τούτων εἶναι ἡ -τέος· γραπ-τέος=ὅστις ὀφείλει νὰ γραφῆ, τιμη-τέος=ὅστις ὀφείλει νὰ τιμηθῆ, διδασ-τέος=ὅστις ὀφείλει νὰ διδαχθῆ.

γ') τὸν ἐπιτήδειον ἢ ἱκανὸν διὰ τὸ δηλούμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποίου παράγονται. Κατάληξις τούτων εἶναι -μων καὶ -τήριος· νοή-μων=ἐπιτήδειος εἰς τὸ νοεῖν, σω-τήριος=ἱκανὸς εἰς τὸ σφύζειν.

δ') τὸν ἔχοντα κλίσειν πρὸς τὸ δηλούμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποίου παράγονται. Κατάληξις τούτων εἶναι ἡ -μων· ἐλεή-μων=δ ἔχων κλίσειν πρὸς τὸ ἐλεεῖν, μνή-μων, ἐπιλήσ-μων.

ε') ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σημαίνει καὶ ἡ μετοχὴ χρόνου τινὸς τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποίου παράγονται. Κατάληξις τούτων εἶναι -ας, -ης, -ος, -νός, -ρός· μιγ-ὰς=δ μεμειγμένος, ἀψευδ-ῆς=δ μὴ ψευδόμενος, λουπ-ὸς=δ λειπόμενος, τερπ-νός=δ τέρπων, λαμπ-ρός=δ λάμπων.

γ') Ἐπίθετα ἐξ ἐπιρρημάτων

§ 13. Τὰ ἐπίθετα τὰ παραγόμενα ἐξ ἐπιρρημάτων (χρονικῶν μόνον) σημαίνουν τὸν γινόμενον ἢ γενόμενον κατὰ τὸν χρόνον τὸν δηλούμενον ὑπὸ τοῦ ἐπιρρήματος, ἐκ τοῦ ὁποίου παράγονται, ἢ τὸν ἀνήκοντα εἰς τὸν χρόνον ἐκεῖνον. Κατάληξις τούτων εἶναι ἡ -ινός· χθεσ-ινός (χθές), σημερ-ινός (σήμερον), αὔρ-ινός (αὔριον), περυσ-ινός (πέρυσι).

Δ' Ἐπιρρήματα παράγωγα

§ 14. Τὰ παράγωγα ἐπιρρήματα γίνονται ἐξ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν, ἀριθμητικῶν, ῥημάτων, μετοχῶν καὶ ἐξ ἄλλων

ἐπιρρημάτων. Κατὰ δὲ τὴν σημασίαν εἶναι τοπικά, τροπικά, χρονικά καὶ ποσοτικά.

α') Ἐπιρρήματα τοπικά

§ 15. Τὰ τοπικά ἐπιρρήματα σημαίνουν

α') τὴν ἐν τόπῳ στάσιν. Ταῦτα λήγουν εἰς -θι, -οι, -ησι, -ασι· ἄλλο-θι (=ἐν ἄλλῳ τόπῳ), οἶκ-οι (=ἐν τῷ οἴκῳ ἢ ἐν τῇ πατρίδι), Ἴσθμ-οῖ (=ἐν τῷ Ἴσθμῷ), Ἀθῆν-ησι (=ἐν Ἀθήναις), Πλαται-ᾶσι (=ἐν Πλαταιαῖς).

β') τὴν ἀπὸ τόπου κίνησιν. Ταῦτα λήγουν εἰς -θεν· οὐρανό-θεν (=ἐξ οὐρανοῦ), ἄλλο-θεν (=ἐξ ἄλλου τόπου), Ἀθῆν-ηθεν (=ἐξ Ἀθηγῶν).

γ') τὴν εἰς τόπον κίνησιν. Ταῦτα λήγουν εἰς -σε, -δε (-ζε)· ἐκεῖ-σε (=εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον), Μέγαρά-δε (εἰς Μέγαρα), Ἀθή-να-ζε (ἐκ τοῦ Ἀθήνας-δε) (=εἰς Ἀθήνας).

β') Ἐπιρρήματα τροπικά

§ 16. Τὰ τροπικά ἐπιρρήματα λήγουν

α') εἰς -ως· δικαί-ως, συνήθ-ως, ἡδέ-ως, ἄλλ-ως, ὄντ-ως, πρεπόντ-ως (πρέπων), ὁμολογουμέν-ως, λεληθότ-ως.

β') εἰς -δόν, -δην (-άδην)· ἀγέλη-δόν (ἀγέλη), σχε-δόν (ἔχω), βά-δην (βαίνω), τροχ-άδην (τρέχω), φύρ-δην (φύρομαι), μείγ-δην (μείγνυμι).

γ') εἰς -ί, -εἰ, -τί· ἄμισθ-ί (ἄμισθος), παμψηφ-εἰ, πανδημ-εἰ (πάνδημος), ὀνομασ-τί (ὀνομάζω), ἑλληνισ-τί (ἑλληνίζω).

δ') εἰς -ς· πύξ (πυγ-ς), λάξ (λακ-ς), ἀναμίξ (ἀναμείγνυμι), ἐναλλάξ (ἐναλλάσσω).

γ') Ἐπιρρήματα χρονικά

§ 17. Χρονικά ἐπιρρήματα παράγονται ἐξ ἀντωνυμιῶν. Ἡ κατ'ἀρχὴς τούτων εἶναι -τε· πό-τε (ποῖος), ἄλλο-τε (ἄλλος), ἐκά-στο-τε (ἕκαστος).

δ') Ἐπιρρήματα ποσοτικά

§ 18. Τὰ παράγωγα ποσοτικά ἐπιρρήματα λήγουν εἰς -άκις· πολλ-άκις (πολύς), ποσ-άκις (πόσος), ὀσ-άκις (ὄσος).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΔ΄

II. ΣΥΝΘΕΣΙΣ

§ 1. Ἡ πρώτη ἐκ τῶν λέξεων, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται πᾶσα σύνθετος λέξις, λέγεται πρῶτον συνθετικόν, ἢ δὲ δευτέρα δεύτερον συνθετικόν.

Α' Πρῶτον συνθετικόν

§ 2. Τὸ πρῶτον συνθετικόν δύναται νὰ εἶναι α') ὄνομα, β') ἄκλιτον (πρόθεσις, ἐπίρρημα, ἀχώριστον μόριον) καὶ γ') ῥήμα.

α') Ὅνομα ὡς πρῶτον συνθετικόν

§ 3. Ὄταν τὸ πρῶτον συνθετικόν εἶναι πρωτόκλιτον ὄνομα, ἢ φυλάττεται τὸ καθαρὸν αὐτοῦ θέμα (εἰς -α ἢ -η) ἢ μετασχηματίζεται τοῦτο εἰς -ο κατ' ἀναλογίαν τῶν δευτεροκλίτων· ἀγορανόμος, νικη-φόρος, λογχο-φόρος, ἡμερο-δρόμος.

Σημ. Τὸ ὄνομα γῆ (γέα) ὡς πρῶτον συνθετικόν ἢ μένει ἀμετάβλητον ἢ μετασχηματίζεται εἰς γεω-· γή-λοφος, γεω-γράφος.

§ 4. Ὄταν τὸ πρῶτον συνθετικόν εἶναι δευτερόκλιτον ὄνομα, ἢ φυλάττεται τὸ καθαρὸν αὐτοῦ θέμα (εἰς -ο ἢ -ω) ἢ μετασχηματίζεται τοῦτο εἰς -η κατ' ἀναλογίαν τῶν πρωτοκλίτων· νομο-θέτης, λογογράφος, νεω-κόρος, λεω-φόρος, θανατη-φόρος, θαλαμη-πόλος.

Σημ. Τὸ ἐπίθετον καλὸς ὡς πρῶτον συνθετικόν γίνεται καλλι-· καλλι-φωνος, καλλι-τέχνης.

§ 5. Ὄταν τὸ πρῶτον συνθετικόν εἶναι τριτόκλιτον ὄνομα, ἢ φυλάττεται τὸ καθαρὸν αὐτοῦ θέμα ἢ μετασχηματίζεται τοῦτο συνήθως μὲν εἰς -ο κατ' ἀναλογίαν τῶν δευτεροκλίτων, σπανίως δὲ εἰς -η κατ' ἀναλογίαν τῶν πρωτοκλίτων· ταξι-άρχος, πολι-ορκῶ, ναυμαχία, τελεσ-φόρος, μαστιγο-φόρος, ἀγωνο-θέτης, τειχο-ποιός, κρεο-πώλης, νυκτο-φύλαξ, ἀνδριαντο-ποιός, λαμπαδη-φόρος, ξιφη-φόρος.

Σημ. Τὸ ἐπίθετον πᾶς ὡς πρῶτον συνθετικόν γίνεται παν- ἢ παντο-· παν-σέληνος, παντο-δαπός. Τὸ ὄνομα ὕδωρ γίνεται ὕδρο- ἢ ὕδατο-· ὕδρο-φόρος, ὕδρο πότης, ὕδατο-πότης.

§ 6. Τὸ τελικὸν φωνῆεν τοῦ θέματος τοῦ πρώτου συνθετικοῦ συνήθως ἀποβάλλεται, ὅταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν· νομ-άρχης. Ἐν ὅμως τὸ δεύτερον συνθετικὸν ἤρχιζε πάλαι ποτὲ ἀπὸ *φ* ἢ *σ*, τότε ἢ διατηροῦνται τὰ δύο φωνήεντα (ἀγαθοεργὸς [Φέργον]), ἢ συναίρουσιν ταῦτα (ξυλουργός, κακοῦργος, ῥαβδοῦχος ((σ)εχω) ἢ ἀποβάλλεται τὸ τελικὸν φωνῆεν τοῦ θέματος τοῦ πρώτου συνθετικοῦ· φίλ-εργος, αἰχιμ-άλωτος, ἡνί-οχος, καχ-εξία.

Σημ. Κατ' ἀναλογίαν τῶν διὰ συναίρεσεως σχηματισθέντων ῥαβδοῦχος, κακοῦργος κλπ. ἐσχηματίσθησαν καὶ τὸ πολιοῦχος, πανοῦργος κλπ.

§ 7. Τὰ ἀριθμητικὰ εἶς, δύο, τρεῖς, τέσσαρες ὡς πρῶτα συνθετικὰ γίνονται μονο-, δι-, τρι-, τετρα-· μονόφθαλμος, δίπους, τριετής, τετράγωνος.

§ 8. Πολλάκις ὡς πρῶτον συνθετικὸν τίθεται πτώσις τις τοῦ ὀνόματος καὶ οὐχὶ τὸ θέμα αὐτοῦ· Νεά-πολις, Ἱερά-πολις — Ἑλλησ-ποντος, νεῶς-οικος—πυρι-φλεγής, πασί-γνωστος—νουν-εχής, πυρ-φόρος. Ἡ τοιαύτη σύνθεσις λέγεται νόθος σύνθεσις.

β') Ἄκλιτον ὡς πρῶτον συνθετικόν

§ 9. Αἱ ἄκλιτοι λέξεις, αἱ ὅποιαί τίθενται ὡς πρῶτον συνθετικόν, εἶναι

α') προθέσεις· ἀνα-βαίνω, προ λέγω, κατα-λύω, ἐκ-βάλλω, παρα-θαλάσιος, ὑπερ-άνω.

Σημ. 1. Εἰς τὰ σύνθετα τὸ *ν* τῶν προθέσεων ἐν καὶ σὺν πρὸ τῶν χειλοφώνων καὶ τοῦ *ψ* τρέπεται εἰς *μ* (ἐμπίπτω, ἐμβάπτω, ἔμψυχος, συμπολίτης, συμφέρω, σύμψηφος), πρὸ τῶν οὐρανισκοφώνων τρέπεται εἰς *γ* (ἐγκαλιῶ, ἐγγράφω, συγκροῦω, συγγενής, συγχωρῶ), πρὸ τῶν ὑγρῶν καὶ τοῦ *μ* ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτὰ (συλλέγω, συρρέω, σύμμαχος, ἐμμένω, ἔρρυθμος).

Σημ. 2. Τὸ *ν* τῆς προθέσεως ἐν πρὸ τοῦ *ρ* δύναται καὶ νὰ μὴ ἀφομοιωθῇ ἐνρίπτω, ἔνρινον (παρὰ τὸ ἔρρινον), ἔνρυθμος (παρὰ τὸ ἔρρυθμος).

Σημ. 3. Τὸ *ν* τῆς προθέσεως σὺν πρὸ τοῦ *ζ* ἀποβάλλεται (συζητιῶ), πρὸ τοῦ *σ* ἀφομοιοῦται μὲν πρὸς αὐτό, ὅταν μετὰ τὸ *σ* ὑπάρχῃ φωνῆεν, ἀποβάλλεται δέ, ὅταν μετὰ τὸ *σ* ὑπάρχῃ σύμφωνον (σύσσιτος, συσσωρεύω, συστέλλω).

β') ἐπιρρήματα· εὐ-γενής, ἀρι-θανής, ἀεί-μνηστος, παλίμπαις.

γ') ἀχώριστα μόρια, ἤτοι λέξεις, αἱ ὁποῖαι μόνον ἐν συνθέσει, ὡς πρῶτα συνθετικὰ μέρη, ἀπαντῶσι· τοιαῦτα δὲ μόρια εἶναι τὰ ἑξῆς·

1) τὸ ἡμι-, τὸ ὁποῖον ἐκφράζει τὴν ἔννοιαν τοῦ ἡμίσεος· ἡμι-τελής, ἡμι-θανής·

2) τὸ δυσ-, τὸ ὁποῖον ἐκφράζει δυσκολίαν ἢ κακότητα· δύσ-βατος, δύσ-λυτος, δυσ-τυχής, δύσ μορφος·

3) τὸ νη-, τὸ ὁποῖον σημαίνει στέρησιν· νη-νεμία (νη, ἄνεμος), νη ποινεῖ, νωδὸς (νη, ὁδοῦς)·

4) τὸ ἀθροιστικὸν ἄ- (= ἕμου)· ἀκόλουθος (ἀ, κέλευθος=ὁδός), ἀδελφός (ἀ, δελφὺς=κοιλία)·

5) τὸ ἐπιτατικὸν ἄ· ἀιενής (ἀ, τείνω)=πολὺ τεντωμένος, ἀχανής (ἀ, χάσκω, θ. χαν-)=πολὺ ἀνοιχτός·

6) τὸ στερητικὸν ἄ-, τὸ ὁποῖον σημαίνει στέρησιν ἢ κακότητα· ἄ-τιμος, ἄ-τυχής, ἄ-γνωστος. Τὸ στερητικὸν ἄ γίνεται συνήθως ἄν, ὅταν τὸ δευτέρον συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν (ἀνάξιος) ἢ συναίρειται ἐνίστε μετὰ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ (ἄκων (ἀ-έκων), ἀργός (ἀ-εργός)), μένει δὲ ἄ, ἂν τὸ δευτέρον συνθετικὸν εἶχε πάλαι ποτὲ εἰς τὴν ἀρχὴν F ἢ σ (ἀόρατος) (Φοράω), ἄυπνος ((σ)ύπνος), ἄυπλος ((σ)όπλον)·

7) τὰ ἀρι-, ἐρι-, ζα-, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐπίτασιν· ἀρί-δηλος (= δλοφάνερος), ἐρί-τιμος (= πολύτιμος), ζά-πλουτος (= πολὺ πλούσιος).

γ') Ῥῆμα ὡς πρῶτον συνθετικόν

§ 10. Ὄταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι ῥῆμα, τὸ δὲ δευτέρον ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν, τίθεται τὸ θέμα τοῦ ῥήματος ἢ μόνον ἢ μὲ ἐν σ' πειθ-αρχῶ (= πείθομαι εἰς τοὺς ἀρχοντας), ἐχ-έγγυος (= δ παρέχων ἐγγύησιν), ὄψιασπισ (ὄψι-σ-ασπισ).

§ 11. Ὄταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι ῥῆμα, τὸ δὲ δευτέρον ἀρχίζῃ ἀπὸ σύμφωνον, τίθεται τὸ θέμα τοῦ ῥήματος μὲ τὸ πρότ-φυμα ε ἢ ι ἢ ο ἢ σι ἢ σο· ἐχ-έ-φρων, ἀρχ-ι-τέκτων, φυγ-ό-πovος, παυ-σί-λυπος, ὄψι-κίνδυνος (ὄψι-σο-κίνδυνος).

§ 12. Ὄταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι ῥῆμα συνηρημένον, ἀποβάλλεται ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ, ἐὰν τὸ δευτέρον συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν (φιλ-άνθρωπος), λαμβάνει δὲ τὸ πρόσφυμα ο

ἀντι τοῦ χαρακτηῆρος, ἐὰν τὸ δεύτερον συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ σύμφωνον· φιλ-ό-πονός, μισο-ο-γύνης.

Β' Δεύτερον συνθετικὸν

§ 13. Τὸ δεύτερον συνθετικὸν δύναται νὰ εἶναι α') οὐσιαστικόν, β') ἐπίθετον, γ') ῥῆμα καὶ δ') ἄκλιτον.

α') Οὐσιαστικὸν ὡς δεύτερον συνθετικὸν

§ 14. Ὅταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι οὐσιαστικὸν καὶ τὸ ἔλον δὲ σύνθετον παραμένῃ οὐσιαστικόν, τότε τὸ δεύτερον συνθετικὸν συνήθως μένει ἀμετάβλητον· ἀκρό-πολις, ἄρμ-άμαξα, γή-λοφος.

Σημ. Τὰ οὐσιαστικά τὰ λήγοντα εἰς -σις ὡς δεύτερα συνθετικά μεταβάλλονται εἰς -σία, τὰ δὲ λήγοντα εἰς -η μεταβάλλονται εἰς -ία, ὅταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν δὲν εἶναι πρόθεσις· ἀκρισία (ἀ+κρισία), ἀβουλία (ἀ+βουλή)—ἀλλὰ διάκρισις, συμβουλή.

§ 15. Ὅταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι οὐσιαστικόν, τὸ δὲ ἔλον σύνθετον γίνεται ἐπίθετον, τότε διακρίνομεν τὰς ἑξῆς δύο περιπτώσεις:

α') τὸ οὐσιαστικὸν οὐδεμίαν πάσχει μεταβολὴν ἢ τὸ πολὺ τὴν ἀναγκαίαν πρὸς ἔκφρασιν τοῦ γένους· μακρό-χειρ, ἄ-φροντις, φιλό-πατρις, χειρο-τέχνης, πολὺ-δενδρος·

β') τὸ οὐσιαστικὸν μεταβάλλεται διὰ τῆς προσλήψεως τῶν καταλήξεων -ος ἢ -ιος· ἀναρχος (ἀρχή), ἔνδοξος (δόξα), ἀνανδρος (ἀνήρ), πρόχειρος (χείρ), ἐπουράνιος (οὐρανός), ὑποχείριος (χείρ), καταχθόνιος (χθών), παράλιος (ἄλις).

Σημ. 1. Ὅταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι οὐδέτερον εἰς -ος (γεν. ους), τὸ σύνθετον λήγει εἰς -ης (γεν. -ους)· εὐκλεῆς (κλέος), ἀβαθῆς (βάθος), ἀτελής (τέλος), πολυμελής (μέλος), διετής (ἔτος).

Σημ. 2. Ὅταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι οὐδέτερον εἰς -μα, τὸ σύνθετον λήγει εἰς -μων ἢ -μος ἢ -ματος· ἀκτήμων (κτῆμα), ἄσημος (σῆμα), φιλοχρήματος (χρῆμα).

β') Ἐπίθετον ὡς δεύτερον συνθετικὸν

§ 16. Ὅταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι ἐπίθετον, μένει ἀμετάβλητον (κατὰ τὴν κατάληξιν)· εὐ-πιστός, δῦσ-βατός, ἄ-δηλός, ἄ-γνωστός, φιλ-αλήθης.

γ') Ρῆμα ὡς δεύτερον συνθετικόν

§ 17. Τὸ ρῆμα ὡς δεύτερον συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητον, ἔταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι πρόθεσις· κατα-βάλλω, ἐξ-έρχομαι, ἐφ-ίστημι.

§ 18. Ὅταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι ρῆμα, τὸ δὲ ὅλον σύνθετον εἶναι ὄνομα, λαμβάνει τοῦτο τὰς ἐξῆς καταλήξεις·

α') -ος· ταχυ-γράφος, δορυ-φόρος·

β') -ης· νομ-άρχης, γεω-μέτρος·

γ') -ης (οὐδ. -ες)· εὐ-πειθής, θεο-σεβής·

δ') -της· εὐ-εργέτης, δια-βάτης·

ε') -ς· ἀ-γνός, γεν. ἀγνώτος (ἀ,γιγνώσκω)=ἄγνωστος.

δ') Ἄκλιτον ὡς δεύτερον συνθετικόν

§ 19. Τὸ ἄκλιτον ὡς δεύτερον συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητον· παρ-αυτίκα, ἔν-δεκα, σύν-εγγυς, ἔκ-παλαι.

ε') Παρατηρήσεις περὶ τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ

§ 20. Τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν ἄ, ε, ο τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ συνήθως ἐκτείνεται, τὸ μὲν ἄ καὶ ε εἰς η, τὸ δὲ ο εἰς ω· στρατηγός (στρατὸς+ἄγω), ὀνηλάτης (ὄνος+ἐλαύνω), ἀνώμαλος (ἀ+ὄμαλός).

Σημ. Εἰς τὰ λοχαγός, ξεναγός, οὐραγός (β' συνθετικὸν τὸ β. ἄγω) καὶ ναυαγός (β' συνθετικὸν τὸ β. ἄγνυμι) ἐκτείνεται τὸ α βραχὺ εἰς α μακρόν.

§ 21. Δὲν ἐκτείνεται τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ

α') ἔταν τοῦτο εἶναι θέσει μακρόν· ναύαρχος, εὐανθής·

β') συνήθως, ἔταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι λέξεις, ἢ ὅποια πάλαι ποτὲ εἶχεν εἰς τὴν ἀρχὴν F ἢ σ' αἰχμάλωτος (Fαλίσκομαι), ἠνίοχος (σέχω).

§ 22. Τὸ ἀρκτικὸν ρ τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ διπλασιάζεται, ἔταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν λήγη εἰς βραχὺ φωνῆεν· ἐπίρρημα, καταρρέω, ἀπόρρητος, ἐπιρροή—ἀλλὰ εὐρωστος, εὐρυθμος.

Γ' Παρασύνθετα

§ 23. Παρασύνθετα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὅποια γίνονται ἐξ ἄλλων λέξεων συνθέτων· εὐτυχία, εὐτυχῶ (ἐκ τοῦ εὐτυχής) —εὐερ-

γεσία, εὐεργετῶ (ἐκ τοῦ εὐεργέτη)ς—φιλοσοφία, φιλοσοφῶ (ἐκ τοῦ φιλόσοφου)ς.

§ 24. Παρασύνθετα γίνονται ἐνίοτε ἀμέσως ἐξ ἀπλῶν λέξεων, χωρὶς δηλ. νὰ ὑπάρχῃ διάμεσον σύνθετον, ἐκ τοῦ ὁποῖου νὰ γίνωνται ταῦτα· Ἄρεοπαγίτης (ἐκ τοῦ Ἄρειος πάγου), ἀνδραγαθία (ἐκ τοῦ ἀνὴρ ἀγαθός), ἀποστηθίζω (ἐκ τοῦ ἀπὸ στήθους (λέγω)), καταχωρίζω (ἐκ τοῦ κατὰ χώραν (τίθημι)), καλοκαγαθία (ἐκ τοῦ καλὸς κάγαθος), νουθετῶ (ἐκ τοῦ νοῦν τίθημι).

Δ' Σημασία τῶν συνθέτων

§ 25. Τὰ σύνθετα κατὰ τὴν σημασίαν των διακρίνονται εἰς τέσσαρας τάξεις.

α') Εἰς τὴν πρώτην τάξιν ἀνήκουν τὰ σύνθετα ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον συνθετικὸν προσδιορίζει τὸ δεύτερον ὡς ἐπιθετικὸς ἢ ὡς ἐπιρρηματικὸς ἢ ἐμπρόθετος προσδιορισμὸς αὐτοῦ. Ταῦτα καλοῦνται σύνθετα ὀριστικά· ἀκρόπολις (=ἄκρα πόλις), πλαγίανλος (=πλάγιος ἀνδρὸς), ναυμαχία (=ναυτικὴ μάχη)—εὐτραφής (=εὖ τετραμμένος), ὀψιμαθής (=ὀψιμαθῶν)—ὄρεσίτροφος (=ἐν ὄρεσι τραφεῖς), χειροποίητος (=διὰ χειρῶν ποιηθεῖς), ἀμαξιτὸς (=ἡ ὑφ' ἀμαξῶν βαινομένη ὁδός).

β') Εἰς τὴν δευτέραν τάξιν ἀνήκουν τὰ σύνθετα ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων τὸ ἐν συνθετικὸν μέρος συμπληρῶνει τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄλλου ὡς ἀντικείμενον αὐτοῦ. Ταῦτα καλοῦνται σύνθετα ἀντικειμενικά· καρποφόρος (=ὁ φέρων καρπούς), ῥίψασπις (=ὁ ῥίψας τὴν ἀσπίδα), νομοφύλαξ (=ὁ φύλαξ τῶν νόμων), βιβλιοπώλης.

γ') Εἰς τὴν τρίτην τάξιν ἀνήκουν τὰ σύνθετα τὰ ἀναλυόμενα διὰ τῆς μετοχῆς ἔχων ἢ ἄλλης καταλήλου, τῆς ὁποίας τὸ ἔλον σύνθετον εἶναι ἀντικείμενον. Ταῦτα καλοῦνται σύνθετα κτητικά· λευκόθριξ (=ὁ ἔχων λευκὰς τρίχας), καλλίκομος (=ἡ ἔχουσα καλὴν κόμην), ἀναιδής (=ὁ μὴ ἔχων αἰδῶ), δίδραχμον (νόμισμα) (=τὸ ἔχον, τὸ ἀξίζον δύο δραχμάς).

δ') Εἰς τὴν τετάρτην τάξιν ἀνήκουν τὰ σύνθετα ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὁποῖα τὰ συνθετικὰ μέρη ἔχουν ἴσην πρὸς ἀλλήλα ἀξίαν. Ταῦτα καλοῦνται σύνθετα συνδετικά. Κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν συνδετικῶν τὰ δύο μέρη συνδέονται διὰ τοῦ καί· πλουθυγία=πλοῦτος καὶ θυγία, ἰατρόμαντις=ἰατρὸς καὶ μάντις.

Σημ. Τὰ συνδετικά σύνθετα ἦσαν σπάνια εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν. Συνηθέστερα εἶναι ταῦτα εἰς τοὺς μεταγενεστέρους καὶ συνηθέστατα εἰς τὴν νέαν ἑλληνικὴν ἡμερονύκτιον, θεάνθρωπος, ζωόφυτον, χρυσελεφάντινος—γυδοπορόβατα, ἀμπελοχώροφα, γυναικόπαιδα, λαδόξιδο, Ἑπειροθεσσαλία.

Ε' Τονισμὸς τῶν συνθέτων

§ 26. Εἰς τὰ σύνθετα ἀναβιδάζεται συνήθως ὁ τόνος, ἐὰν ἐπιτρέπη ἢ λήγουσα, ἀλλ' οὐχὶ πέρα τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ πρώτου συνθετικοῦ· πολὺ-τιμος, ἀκρόπολις, εὐθύ-φρων, τὸ εὐθύ-φρον.

§ 27. Τὰ λήγοντα εἰς -α, -η, -εως, -μος, -της οὐσιαστικά σύνθετα ἢ παρασύνθετα τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης, ὅπως καὶ τὰ ἀπλᾶ· διαφορά, ἀποβολή, συγγραφεύς, συλλογισμός, συμμαθητής. Ἐξαιροῦνται τὰ παρασύνθετα ἐκ τοῦ ῥ. δῶ (δέω=δένω)· σύνδεσμος, ἐπίδεσμος.

§ 28. Τὰ εἰς -ος σύνθετα, τὰ ὅποια ἔχουν ὡς δευτερον συνθετικὸν θέμα ῥήματος, τονίζονται ὡς ἑξῆς·

α') τὰ ἔχοντα ὡς πρῶτον συνθετικὸν πρόθεσιν ἢ ἐπίρρημα ἢ τὰ ἀχώριστα μόρια ἀ- (στερητικόν), δυσ- προπαροξύνονται· διάδοχος, πρόμαχος, παλαίμαχος, εὐφορος, ἄτολμος, δύστροπος.

β') τὰ ἔχοντα παθητικὴν ἢ ἀμετάβατον σημασίαν προπαροξύνονται· παθητικ. πρωτότοκος=ὁ πρῶτος τεχθεὶς (γεννηθεὶς), λιθόβολος=ὁ βαλλόμενος διὰ λίθων· ἀμετβ. αὐτόμολος=ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐλθὼν, ἰσόροπος=ὁ ἐξ ἴσου ῥέπων (πρὸς ἐκάτερον μέρος), χειμάρρους (χειμάρρος) (χειμα, ῥέω)=ὁ ῥέων κατὰ τὸν χειμῶνα.

γ') τὰ ἔχοντα ἐνεργητικὴν μεταβατικὴν σημασίαν τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγούσης μὲν, ἂν αὕτη εἶναι βραχεῖα, ἐπὶ τῆς ληγούσης δέ, ἂν ἢ παραλήγουσα εἶναι μακρὰ (φύσει ἢ θέσει)· λιθοβόλος=ὁ βάλλων (ρίπτων) λίθους, πρωτοτόκος=ἡ πρώτην φορὰν τεκοῦσα (πρωτόγεννη), οἰνοχόος, σιτοφάγος—ναυπηγός, στρατηγός, ἀργυραμοιβός, συνεργός.

Σημ. Παρὰ τὸν γ' κανόνα τονίζονται 1) τὰ εἰς -οχος, -αρχος, -συλος, τὰ ὅποια προπαροξύνονται· ἠνίοχος, ναύαρχος, ἱερόσυλος καὶ 2) τὸ κακοῦργος, πανοῦργος καὶ ἐπίβουλος.

§ 29. Τὰ εἰς -ης (οὐδ. -ες) σύνθετα τριτόκλιτα τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης· ἀτελής, εὐπρεπής, εὐπειθής, εὐσεβής, εὐειδής, συγγενής. Κατ' ἐξαίρεσιν τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγούσης τὰ λήγοντα εἰς -άντης, -άρκης, -ήθης, -ήρης, -μήκης, -ώδης καὶ -μεγέθης· ἀνάντης (=ἀνωφερής), αὐτάρκης, συνήθης, ποδήρης, οὐρανομήκης, εὐώδης, ὑπερμεγέθης.

Σημ. Τὰ εἰς -πετης ὀξύνονται μὲν καὶ εἶναι τριτόκλιτα, ὅταν ἔχωσι δεύτερον συνθετικὸν τὸ θέμα πετ- τοῦ ῥ. πίπτω, παροξύνονται δὲ καὶ εἶναι πρωτόκλιτα, ὅταν ἔχωσι δεύτερον συνθετικὸν τὸ θέμα πετ- τοῦ ῥ. πέτομαι=πετῶ· γονυπετῆς=ὁ πεσὼν εἰς τὰ γόνατα (γονατιστός), οὐρανοπετῆς=ὁ πεσὼν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ὑμιπετῆς=ὁ ἐκ τοῦ ὕψους πεσὼν—ὑμιπέτης=ὁ εἰς ὕψος (ὑψηλᾶ) πετῶν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α'

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΤΗΣ Β' ΚΛΙΣΕΩΣ
ΟΡΙΣΤ. ΤΟΥ ΕΝΕΡΓ. ΕΝΕΣΤ. ΤΩΝ ΒΑΡΥΤΟΝΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

1. Α' Ἀρσενικά

Α'. Λύκος καὶ ἄμνος

Λύκος διώκει ἄμνον, ὁ δ' ἄμνος εἰς ναὸν καταφεύγει. Ὁ λύκος πρὸ τοῦ ναοῦ μένει καὶ λέγει τῷ ἄμνῳ· «ὦ ἄμνέ, διὰ τί ἐν τῷ ναῷ μένεις καὶ οὐ φεύγεις εἰς τοὺς ἀγρούς; οὐ γινώσκεις, ὅτι οἱ ἄνθρωποι τοὺς ἄμνους τοῖς θεοῖς θύουσι;» Ἄλλ' ὁ ἄμνος ἐκ τοῦ ναοῦ οὐ φεύγει καὶ τῷ λύκῳ λέγει· «ὦ λύκε, γινώσκω μὲν τοῦτο, προκρίνω δὲ τοῖς θεοῖς θυσία εἶναι¹ ἢ τῷ λύκῳ τροφή».

Β'. Ὁ πιστὸς φίλος

Εἰς τοὺς λόγους τῶν πιστῶν φίλων πάντοτε πιστεύομεν. Ἐχομεν ἐμπιστοσύνην εἰς τοὺς πιστοὺς φίλους. Ὁ πιστὸς φίλος δὲν ἐγκαταλείπει τὸν φίλον εἰς¹ τοὺς κόπους καὶ τοὺς κινδύνους. Οἱ ἀγαθοὶ ἄνθρωποι καὶ εἰς¹ κινδύνους δὲν ἔχουν φόβον· διότι² ἔχουν τὸν Θεὸν πιστὸν φίλον.

2. Β' Θηλυκά

Α'. Λύκος καὶ ἄρκτος

Ἄμνος ἐν¹ ἀμπέλῳ ἦν. Λύκος ἐκ τῶν βάτων εἶδε τὸν ἄμνον καὶ ἀρπάξει αὐτόν. Ἡ τοῦ ἄμνου ἀρπαγὴ λύπην ταῖς ἀμπελοουργοῖς παρέχει. Αἱ ἀμπελοργοὶ μάτην διώκουσι τὸν λύκον· οὗτος γὰρ ὁμοίως ἐλάφῳ² τρέχει. Ἄλλ' ὁ Θεὸς τὴν τοῦ λύκου κακίαν κολάζει. Ἐν γὰρ τῇ ὁδῷ ἄρκτῳ ὁ λύκος συντυγχάνει. Ἡ ἄρκτος τὸν ἄμνον εἶδε καὶ ἀπὸ τοῦ λύκου ἀρπάξει αὐτόν. Ὁ λύκος ψέγει τὴν ἄρκτον καὶ λέγει· «ὦ ἄρκτη, πῶς ἀρπάξεις τὸν ἀλλότριον ἄμνον;» Καὶ ἡ ἄρκτος λέγει· «οὐχ ἀρπάξω, ἀλλὰ τὸν κλέπτῃν κολάζω».

Β'. Ἡ πειροί, νῆσοι, χερσόνησοι

Αἱ ἡπειροί, αἱ νῆσοι, αἱ χερσόνησοι ἔχουν ¹ διάφορα ὀνόματα. Γνωσταὶ παρ' ἀρχαίοις ἡπειροί ἦσαν ἡ Εὐρώπη, ἡ Ἀσία καὶ ἡ Λιβύη. Ἐκ τῶν νήσων ² ἔνδοξος ἦτο ἡ μὲν Νάξος διὰ τὰς ἀμπέλους ³, ἡ δὲ Δῆλος διὰ τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἐκ τῶν χερσονήσων ² ὀνομάζομεν ἐνταῦθα τὴν Θρακικὴν χερσόνησον καὶ τὴν Πελοπόννησον.

3. Γ' Οὐδέτερα

Ἡ τῶν ὀρίων φυλακὴ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων

Α'. Τὸ τῶν Λακεδαιμονίων στρατόπεδον ἐγγὺς τῶν ἀττικῶν ὀρίων ἐστί. Ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατὸς ἔχει τὰ ἄκρα καὶ κωλύει τοὺς πολεμίους ὑπερβαίνειν ¹ τὰ ὄρια. Οἱ Ἀθηναῖοι φρουροὶ σὺν ὄπλοις τὰ ἄκρα φυλάττουσι. Οἱ φρουροὶ σῖτον καὶ πρόβατα εἰς τὰ φρούρια κομίζουσι. Δεῖ ² γὰρ τὰ φρούρια τῶν ἐπιτηδείων ³ μεστὰ εἶναι, ἐπεὶ οἱ φρουροὶ ἐκ τῶν ὀρίων εἰς τὰ φρούρια φεύγουσιν, ἐὰν οἱ πολέμοι τὰ ὄρια ὑπερβαίνωσι.

Β'. Πολλοὶ γεωργοὶ φεύγου εἰς τὰ φρούρια, ἐπειδὴ οἱ ἐχθροὶ εἶναι πλησίον τῶν ὀρίων. Οἱ γεωργοὶ δὲν κινδυνεύουσι, διότι ὁ στρατὸς κατέχει τὰς κορυφάς. Ὁ στρατηγὸς γυμνάζει τὸν στρατὸν εἰς ¹ τὰ ὄπλα. Οἱ στρατιῶται φυλάττουσι τὰς κορυφάς μὲ ² τόξα καὶ ἀκόντια καὶ μὲ ἄλλα ὄπλα. Διὰ τῶν τόξων ³ καὶ τῶν ἀκοντίων πολλοὺς ἐκ τῶν ἐχθρῶν φονεύουσι.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΤΗΣ Α' ΚΛΙΣΕΩΣ

4. Α' Θηλυκά

Περὶ ἀρετῶν καὶ κακιῶν

Α'. Τῶν ἀρετῶν πρώτη μὲν ἐστὶν ἡ εὐσέβεια, δευτέρα δ' ἡ δικαιοσύνη. Τῇ μὲν εὐσεβείᾳ ἐναντία ἐστὶν ἡ ἀσέβεια, τῇ δὲ δικαιοσύνῃ ἡ ἀδικία. Ἡ ἀσέβεια καὶ ἡ ἀδικία αἰσχύνῃ τοῖς ἀνθρώποις φέρουσι. Τῶν ἀρετῶν ἐστὶ ¹ καὶ ἡ ἀνδρεία. Ἐκ τῆς ἀνδρείας τῇ στρατιᾷ νῖκαι, ἐκ δὲ τῶν νικῶν τιμαὶ εἰσι.

Β'. Ἡ εὐσέβεια εἶναι ἀναγκαία εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ κατὰ ¹ τὴν εὐτυχίαν καὶ κατὰ τὴν δυστυχίαν. Ἡ ἀσέβεια εἶναι πηγὴ πολλῶν κακιῶν. Καὶ ἡ παιδεία εἶναι ἀρετὴ. Καὶ ἡ ἀμάθεια ἀνήκει ² εἰς τὰς κακίας. Ἡ ἀμάθεια φέρει εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐντροπὴν καὶ βλάβην. Τὰς μὲν ἀρετὰς ³ ἀκολουθεῖ ἡ εὐτυχία, τὰς δὲ κακίας ³ ἡ δυστυχία.

5. Ἐνεργ. παρατατικός βαρυτόνων ῥημάτων

Α'. Οἱ Πέρσαι ἐπὶ Κύρου τοῦ πρῆσβυτέρου

“Οτε Κύρος τῶν Περσῶν ἔβασίλευεν, οὗτοι οὐ μόνον ἰσχυροὶ καὶ πολεμικοὶ ἦσαν, ἀλλὰ καὶ διὰ σωφροσύνην καὶ δικαιοσύνην ἐπαίνου ἄξιοι. Τὰ τέκνα αὐτῶν ἀπ' ἄρτου ἴ μόνον καὶ καρδιάμου ἔβίοντες. Ἐπαίδευσεν δὲ ταῦτα εἰς ἀνδρείαν καὶ δικαιοσύνην καὶ εὐσέβειαν. Παραδείσους δ' ἐφύτευεν καὶ ἐν αὐτοῖς ἄγρια θηρία ἐθήρευσεν.

Β' Ὁ φόνος τοῦ κάπρου

Καὶ χθὲς ἐκυνηγοῦμεν τὸν κάπρον, ὃ ὁποῖος κατέστρεψε τοὺς ἀγρούς. Πολλὰς ἡμέρας μάτην κατεδιώκομεν αὐτόν. Ὁ κάπρος ἐτρέπετο εἰς φυγήν¹, ὅτε αἱ κυνηγοὶ ἤρχοντο πλησίον². Τέλος χθὲς εἰς³ ἐκ τῶν νέων ἔδιδε συμβουλὴν νὰ ἀνάπτωμεν⁴ πυρὰν. Οἱ κυνηγοὶ μὲ⁵ τὰ καιόμενα ξύλα ἤρχοντο πλησίον εἰς τὸν κάπρον⁶. Οὗτος δὲ ἤρχετο πλησίον εἰς τὴν πυρὰν⁶, ἣ ὁποία παρέχει εἰς αὐτόν εὐχαρίστησιν. Τότε ἐρίπτομεν βέλη⁷ καὶ τοιουτοτρόπως ἐφονεύσαμεν τὸν κάπρον.

6. Β' Ἀρσενικά

Α'. Ὁ Λεωνίδα καὶ οἱ Σπαρτιᾶται

Ἦ πρό τῶν Θερμοπυλῶν στρατιὰ τῶν Περσῶν τοὺς Σπαρτιάτας οὐκ ἐτάραττε. Οὐχ ἡ τῶν Περσῶν ἀνδρεία, ἀλλ' ἡ πονηρία Ἐφιάλτου τοῦ προδότου τῷ μὲν Ξέρξῃ αἰτία νίκης ἦν, τῷ δὲ Λεωνίδα καὶ τοῖς ὀπλίταις θανάτου. Ἦ ἐν ταῖς Θερμοπύλαις μάχῃ τῷ Λεωνίδα καὶ τοῖς ὀπλίταις τῶν Σπαρτιωτῶν δόξης αἰτία ἦν. Ὁ Σπαρτιᾶται, ἡ τοῦ Λεωνίδου ἐν ταῖς Θερμοπύλαις τελευτὴ τῇ Σπάρτῃ δόξης αἰτία ἦν.

Β' Οἱ στρατιῶται

Εἰς τοὺς στρατιώτας ἡ δειλία φέρει ἐντροπήν. Οὐχὶ πάντοτε ἡ ἦττα φέρει ἐντροπήν εἰς τὸν στρατιώτην, διότι οὐχὶ πάντοτε ἡ ἀνδρεία, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ἡ τύχη εἶναι αἰτία τῆς νίκης. Εἰς τὰς¹ ἐκστρατείας οἱ παλαιοὶ εἶχον χρεῖαν ἀπὸ ὀπλίτας², ἀπὸ πελταστάς, ἀπὸ ἀκονιστάς, ἀπὸ σφενδονήτας καὶ ἀπὸ τοξότας.

Δ. Ι. Φιλικού—Γραμματικὴ

11

ΑΣΥΝΑΙΡΕΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ ΤΗΣ Β' ΚΛΙΣΕΩΣ

7. Α' Τρικατάληκτα

Α' Περί τῶν ἀρχαίων Ἀθηνηῶν

Ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθήναις αἱ μὲν τῶν ἰδιωτῶν οἰκίαι ταπειναὶ καὶ μικραί, οἱ δὲ δημόσιοι οἴκοι καλοὶ τε καὶ ὑψηλοὶ ἦσαν. Ἐν Ἀθήναις ἄλλα τε καλὰ ἦν καὶ τὸ Διονύσου θέατρον καὶ τὰ ἱερά, μάλιστα δὲ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς. Ἦσαν δ' ἔτι ἐν Ἀθήναις καὶ στοαὶ λαμπραὶ καὶ κήποι ἀνθηροὶ καὶ περίπατοι τερπνοί. Θεάς δ' ἄξια ἦσαν καὶ τὰ γυμνάσια καὶ αἱ παλαιστραί.

Β' Ὁ γεωργὸς

Οἱ γεωργοὶ διὰ τῶν καρπῶν ¹ καὶ αὐτοὶ τρέφονται καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους παρέχουν τροφήν. Εἰς πολλοὺς ἀνθρώπους, πρὸ πάντων δὲ εἰς τοὺς γεωργοὺς, ὁ βίος εἶναι γεμᾶτος ἀπὸ κόπου ². Οἱ κόποι τῶν γεωργῶν πολλάκις εἶναι μάταιοι, ἐπειδὴ βλαβερὰ ζῶα καταστρέφουν τοὺς καρπούς.

8. Β' Δικατάληκτα

Α'. Περί τῆς Αἰγύπτου καὶ τῶν Αἰγυπτίων

Ἡρόδοτος περὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῶν Αἰγυπτίων τάδε λέγει: Ἡ μὲν περὶ τὸν Νεῖλον ποταμὸν χώρα παμφόρος ἐστίν, ἡ δ' ἄλλη ἔρημος καὶ ἄγονος. Τὴν ἐπιθαλάττιον Αἴγυπτον δῶρον τοῦ Νεῖλου ποταμοῦ ὀνομάζουσι. Ἡ μὲν γῆ ἡμέρους συκᾶς φέρει, αἱ δ' ἐπιθαλάττιοι λίμναι πάπυρον. Οἱ Αἰγύπτιοι ὠφέλιμα ζῶα ἀνατρέφουσιν, οἷον ἵππους καὶ ὄνους. Οἱ ἔμποροι καὶ ἡμέρους καμήλους ἔχουσι· ἄνευ γὰρ καμήλων ἀδύνατοί εἰσιν αἱ διὰ τῆς ἐρήμου πορεῖαι. Ἡ τῶν αἰγυπτίων γλῶττα βάρβαρος καὶ μάλιστα τῆς Ἑλληνικῆς διάφορός ἐστι.

Β'. 1. Ὁ Δαίδαλος ὁ Ἀθηναῖος συγκατελέγετο ¹ μεταξύ ² τῶν ἐνδόξων τεχνιτῶν. — 2. Οἱ Σκύθαι τῆς μὲν ἵππικῆς τέχνης εἶχον πείραν ³, τῆς δὲ ναυτικῆς δὲν εἶχον πείραν. — 3. Ἀναρίθμητος μὲν ἦτο ὁ στρατὸς τοῦ Ξέρξου, ἀήττητος δὲ δὲν ἦτο. — 4. Εἰς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν ἐλθὼν σχεδὸν ἡ Ἀσία ὑπήκουε ⁴. — 5. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἀποθνήσκει ⁵. — 6. Εἰς τὰς ἡσύχους κόρας ἔπαινον ἀπονέμομεν.

9. Ὀριστική τοῦ ἐνεστώτος τῆς μέσης φωνῆς βαρυτόνων ῥημάτων

Ἐφήβου Ἀθηναίου καὶ Σπαρτιάτου διάλογος

Α΄. Ὁ Ἀθηναῖος. Τίνα τρόπον¹ ὑμεῖς οἱ Σπαρτιάται παιδεύεσθε ;

Ὁ Σπαρτιάτης. Τραχύτατα παιδευόμεθα ἡμεῖς οἱ Σπαρτιάται. Ἀπὸ τοῦ ἐβδόμου ἔτους πρὸ ἐκ τῶν κλινῶν ἐγειρόμεθα καὶ ἐν τῇ ποταμῷ λουόμεθα, εἶτα δὲ γυμναζόμεθα καὶ δρόμῳ² καὶ περὶ τοὺς δίσκους³ καὶ περὶ τὰ ὄπλα. Τὸ δὲ δεῖπνον ἀπλούστατον γίνεται.

Β΄ Ὁ Ἀθηναῖος. Ἐν Ἀθήναις ἀπὸ τοῦ ἐβδόμου ἔτους στέλλονται τὰ παιδιά εἰς τὰ σχολεῖα. Ἐκεῖ διδασκόμεθα καὶ τὰ ἔργα τῶν παλαιῶν ποιητῶν καὶ τὴν ἀριθμητικήν. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς παλαιάστρας ὀδηγοῦμεθα καὶ ἕπως¹ σεῖς ἐν Σπάρτῃ γυμνάζεσθε, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡμεῖς ἐν Ἀθήναις γυμναζόμεθα.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΤΗΣ Γ' ΚΛΙΣΕΩΣ

10. α') Χειλοφωνόληκτα καὶ οὐρανισκοφωνόληκτα

Α' Περὶ τῶν ἐν τῇ Ἀττικῇ ζώων

Α΄. Ἡ Ἀττικὴ παντοῖα ζῶα τρέφει, οἶον αἰγας καὶ γῦπας καὶ γλαῦκας καὶ ἀλώπεκας. Τοῖς γεωργοῖς πολλαὶ αἰγῶν ἀγέλαι εἰσὶ ἢ γὰρ γῆ ἀγαθὴν ταῖς αἰξὶ τροφήν παρέχει. Οἱ γῦπες ταῖς νέαις αἰξίν ἐπιβουλεύουσι καὶ τοῖς ὄνου ταύτας τε καὶ ἄλλα ζῶα ἀρπάζουσι. Ἡ γλαυῆ ἱερὰ τῆς Ἀθηναῖς ἦν. Αἱ τῆς Ἀττικῆς ὕλαι καὶ πέτραι μεστὰὶ γλαυκῶν εἰσι. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ παροιμία «γλαῦκ' εἰς Ἀθήνας».

Β΄. 1. Εἰς τοὺς κόλακας ὁ φρόνιμος δὲν πιστεύει.—2. Ὁ λέων φονεῦει καὶ διὰ τῶν ὀνύχων¹. — 3. Οἱ Ἕλληνες ἐμάχοντο κατὰ τῶν Ἰθακῶν¹. — 4. Ὑπὸ τοῦ σφοδροῦ ἀνέμου τὰ δένδρα καταστρέφονται.—5. Αἱ γλαυκαὲς ἔχουσι² λαμπροὺς ὀφθαλμούς.—6. Ἐντὸς τῶν φλεβῶν ὑπάρχει τὸ αἷμα.—7. Διὰ τοῦ θώρακος¹ ἐφυλάσσετο τὸ στέρνον.

11. Παρατι. τῆς μέσης φωνῆς βαρυτόνων ῥημ.

Α'. Κατασκοπὴ τῶν πολεμίων

Ὁ στρατηγός. Ἔχεις τι καινόν ;

Ὁ στρατιώτης. Ἐχω πολλὰ καὶ ἀγαθὰ, ὦ στρατηγέ. Τῆς ἐσπέρας ¹ γὰρ ἐπορευόμην μετὰ τῶν ἄλλων, οἱ ἐπέμποντο ἐπὶ κατασκοπῇ, πρὸς τὴν ἐγγὺς ὕλην. Ἐκεῖθεν ἐφαίνετο τὰ τῶν πολεμίων πυρά. Ἦν δ' οὕτως ² ὀλίγα, ὥστ' ἐλογιζόμενός ³ πεντακοσίους ἐνταῦθ' εἶναι ⁴. Τότε δ' ὑπὸ τῶν πολεμίων τὸ δεῖπνον παρεσκευάζετο. Εἶτα δ' ἐπειδὴ δῆλοι ἐγιγνόμεθα, ἀκοντίους τε καὶ λίθοις ἐβαλλόμεθα, τραύματα δ' οὐκ ἐλαμβάνομεν.

Β'. 1. Ὡ νεανία, ὀρθῶς ἐνομίζεσο γενναίος στρατιώτης. — 2. Χθὲς ἐγυμναζόμεν ἐῖς ¹ τὸ γυμναστήριον. — 3. Σὺ ποῦ ἐγυμνάζεσο ; — 4. Οἱ Σπαρτιᾶται ἐῖς ¹ τὸν Εὐρώταν ποταμὸν ἐλούοντο. — 5. Ὑπὸ τῶν Σκυθῶν ἐῖς τοὺς θεοὺς ἴπποι ἐθύσασάντων. — 6. Ὁ σίτος ἐφέρετο ἐῖς τὰς Ἀθήνας πρὸ πάντων ἐκ τοῦ Εὐξείνου Πόντου.

12. β') Ὀδοντοφωνέληκτα

Α'. Τὸ μῆλον τῆς Ἐριδος

Θέτις ἢ θεὰ ἐν τοῖς γάμοις αὐτῆς πάντας τοὺς θεοὺς ἐδέχετο πλὴν τῆς Ἐριδος. Διὸ ἡ Ἐρις ὀργίζεται καὶ μῆλον χρυσοῦν ἐῖς τὸ μέσον τῶν θεῶν ῥίπτει. Ἐπὶ δὲ τοῦ μήλου ἦδε ἡ ἐπιγραφὴ ἦν· «τῇ καλλίστῃ». Ἐκεῖ ἐν ¹ τοῖς θεοῖς ἦσαν ἢ τε Ἥρα καὶ ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ἡ Ἀφροδίτη, ἢ τῇ τοῦ σώματος χάριτι ² τῶν ἄλλων διέφερε. Ἐπειδὴ δ' ἐκάστη αὐτῶν ἔλεγε καλλίστη τε καὶ τοῦ μήλου ἀξία εἶναι ³, ἐπὶ πολὺ ⁴ τε ἤριζον καὶ τὴν τῆς ἑορτῆς φαιδρότητα ἔλυον. Ζεὺς δ' αὐταῖς συμβουλεύει Πάριδι τῷ Πριάμῳ ἐπιτρέψαι ⁵ τὴν ἔριν κρίνειν ⁶. Οὗτος θαυμάζει μὲν τὸ βασιλικὸν τῆς Ἥρας σχῆμα καὶ τὴν λαμπρὰν τῆς Ἀθηνᾶς κόρυν καὶ αἰγίδα καὶ τὴν τῆς Ἀφροδίτης χάριν, ἐγχειρίζει δὲ τὸ μῆλον τῇ Ἀφροδίτῃ.

Β'. 1. Οἱ ὀπλῖται εἶχον ¹ περικεφαλαίας καὶ θώρακας καὶ ἀσπίδας καὶ περικνημίδας. — 2. Ὁ ἀνθρώπινος βίος εἶναι γεμάτος ἀπὸ φροντίδας ². — 3. Πτηνὰ τινὰ κελαδοῦν. — 4. Ἡ ἐργασία εἶναι ὠφέλιμος ἐῖς τὸ σῶμα. — 5. Οἱ παῖδες ὀφείλουσαν εὐγνωμοσύνην ἐῖς τοὺς διδασκάλους. — 6. Ἡ πτωχεία γεννᾷ φιλονικίας.

13. Ὀριστ. τοῦ ἐνεργ. ἀορ. α' φωνηεντολήκτων ἀσυναϊρέτων καὶ ἀφωνολήκτων ῥημάτων

Ἰφιγένεια ἢ ἐν Αὐλίδι

Α'. Ἐπεὶ Ἀγαμέμνων τοὺς Ἕλληνας ἐῖς τὴν Αὐλίδα συνέ-

λεξεν, ἐκεῖ ἐθήρευσε καὶ ἔλαφον τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὰν κατετόξευσε. Οὕτω τὴν θεὰν ἐξώργισεν, ἢ νηνεμία¹ τὸν τῶν Ἑλλήνων πλοῦν ἐκόλυσε. Μάτην οἱ Ἕλληνες τὴν θεὰν ἱκέτευσαν. Κάλχας δ' ὁ μάντις παρθένον τῇ Ἀρτέμιδι θῦσαι² ἐκέλευσε.

Β'. Οἱ λοιποὶ ἡγεμόνες εἶπον εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα· «θὰ θυσιάσης¹ τὴν θυγατέρα σου, διότι σὺ συνήθροισες τὸν στρατὸν καὶ σὺ ἔπαυσες τὴν εὐνοίαν τῆς θεᾶς». Καὶ ἔφερε μὲν ὁ Ἀγαμέμνων τὴν θυγατέρα του εἰς τὸν βωμόν, ἀλλ' ἡ Ἀρτεμις ἔστειλεν ἔλαφον ἀντὶ τῆς Ἰφιγένειας. Ὁ Κάλχας ἐθυσίασε τὴν ἔλαφον, ἡ δὲ Ἀρτεμις ἔφερε τὴν Ἰφιγένειαν εἰς τὸν ἐν τῇ Ταυρικῇ χερσονήσῳ ναόν.

14. γ) Οὐσιαστικὰ ἔχοντα θέμα λῆγον εἰς -ντ

Περί τῶν ἐλεφάντων καὶ τῶν λέοντων

Α'. Οἱ τῶν ἐλεφάντων ὀδόντες ἔκपालι τίμοι ἦσαν. Τῶν ὀδόντων ἔνεκν θηρεύουσι τοὺς ἐλέφαντας οἱ ἄνθρωποι. Οἱ παλαιοὶ καὶ ἐστράτευον ἐπ' ἐλεφάντων. Ὡ ἐλέφαν, ὡς¹ μέγας εἶ²! Τοῖς λέουσιν οὐ μόνον δεινοὶ ὀδόντες, ἀλλὰ καὶ ἰσχυροὶ ὄνυχές εἰσι. Ὡ λέον, ὡς φοβερός εἶ!

Β'. Οἱ ἐλέφαντες ἔχουν¹ μεγάλην δύναμιν. Γιγάντες μεταξὺ² τῶν θηρίων εἶναι οἱ ἐλέφαντες. Ὁ ἐλέφας ἔχει¹ παχὺ δέρμα. Οἱ λέοντες ἔχουν¹ ἰσχυροὺς ὄνυχας. Φοβερός εἶναι ὁ λέων διὰ τοὺς ὀδόντας³ καὶ τοὺς ὄνυχας. Οἱ λέοντες ἀρπάζουν τὸ θήραμα διὰ τῶν ὀνύχων³ καὶ τῶν ὀδόντων.

15. δ) Ὑγρόληκτα

Α'. 1. Ἡ γῆ παντοίους τρέφει θῆρας.—2. Πολλοὶ τῶν θηρῶν τοῖς ἀνθρώποις φοβεροὶ εἰσι.—3. Ἐν Ἀθήναις πολλοὶ ἦσαν ἔνδοξοι ῥήτορες.—4. Τῶν ἐν Ἀθήναις ῥητόρων οἱ μὲν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οἱ δ' ἐν ταῖς δίκαις ἐπρώτεον.—5. Ὡ ῥήτορ, λέγεις τὰ ὠφέλιμα.

Β'. 1. Τὰ ἄγρια ζῶα κυνηγοῦμεν.—2. Εἰς τοῦτον τὸν ῥήτορα ἔχου¹ πεποίθησιν¹ οἱ πολῖται. — 3. Ἀπὸ ἔλους τοὺς ἄλλους ἀρχαίους ῥήτορας² θαυμάζομεν τὸν Δημοσθένην. — 4. Οὐδεὶς πιστεύει εἰς τοὺς μὴ φιλοπάτριδας ῥήτορας.— 5. Ἐντὸς³ τοῦ κρατῆρος ὑπάρχει οἶνος.—6. Τὸ ἄλλας εἶναι ἀναγκαῖον εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

16. ε') 'Ενρινόληκτα

Α'. Ὁ κιθαρωδὸς Ἀρίων

Ἀρίων ὁ κιθαρωδὸς πρὸς τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ Ἑλληνας καὶ τοὺς γείτονας αὐτῶν, τοὺς Σικελιώτας, ἦλθε. Οἱ ἐν Ἰταλίᾳ Ἑλληνες πολλὰ δῶρα καὶ ἀργύριον τῷ Ἀρίωνι προσφέρουσι. Εἶτα ἐκ τοῦ τῶν Ταραντίνων λιμένος πλοῖον εἰς Κόρινθον ἐπορεύετο. Ἐν τῇ θαλάττῃ οὐχ οἱ χειμῶνες, ἀλλ' ἡ τῶν ναυτῶν κακία κίνδυνον τῷ Ἀρίωνι φέροι· οἱ γὰρ ναῦται φονεῦσαι ¹ αὐτὸν ἐβούλοντο. Ἀρίων τὸν φόνον φεύγει καὶ εἰς τὴν θάλατταν πίπτει. Ἐκ δὲ τῶν κυμάτων σὺ, ὦ Ἀπολλών, ἔσφασας τὸν κιθαρωδόν. Δελφίνα γὰρ ἐκέλευσας, ὦ δαῖμον, κομίσαι ² αὐτὸν εἰς λιμένα.

Β'. Ὁ Εὐξείνιος Πόντος

Εἰς ¹ τὸν Εὐξείνιον Πόντον εἶχον οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες πολλὰς ἀποικίας, οἷον τὴν Σινώπην καὶ τὴν Τραπεζοῦντα. Μεταξὺ ² τῶν γειτόνων τῶν πόλεων τούτων ὑπῆρχον ³ πολλοὶ πολεμικοὶ καὶ ἀνδρείοι. Ἡ Σινώπη ἔχει δύο λιμένας. Εἰς ¹ τοὺς δύο τούτους λιμένας ἔχει μόνον ναύσταθμοὶ ὑπῆρχον, ἀλλὰ καὶ ναοὶ καὶ βωμοὶ τῶν θεῶν τῆς θαλάσσης. Κατὰ τὸν χειμῶνα ³ ἡ χώρα καλύπτεται ἀπὸ χιόνι. Κατὰ τὸν ἄλλον δὲ χρόνον οἱ βοσκοὶ ὀδηγοῦν τὰ ποιμνία εἰς τὰ λιβάδια.

17. ς') Ὑγρόληκτα συγκοπτόμενα

Α'. Δημήτηρ καὶ Περσεφόνη

Ἡ Δημήτηρ θεὰ τῆς γεωργίας ἦν. Τῇ Δήμητρὶ θυγάτηρ ἦν Περσεφόνη. Δήμητρος καὶ Περσεφόνης, τῆς θυγατρὸς, λαμπρὸν ἱερὸν ἐν Ἐλευσίνῃ ἦν. Οἱ Ἀθηναῖοι τὴν Δήμητρα καὶ Περσεφόνην, τὴν θυγατέρα αὐτῆς, τοῖς ἐν Ἐλευσίνῃ μυστηρίοις ¹ ἐθεράπευον. Ἦδον δέ· «ὦ Δήμητρο, σεμνὴ μήτηρ, καὶ Περσεφόνη, σεμνὴ θύγατερ, χάριν ὑμῖν ἔχομεν· παρέχετε γὰρ καλὰ δῶρα».

Β'. Τὰ τέκνα εἶναι ἀγαπητὰ εἰς τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα. Οἱ πατέρες καὶ αἱ μητέρες πολλὰ ἀγαθὰ παρέχουν εἰς τοὺς υἱοὺς καὶ τὰς θυγατέρας. Ἡ εὐτυχία τῶν υἱῶν καὶ τῶν θυγατέρων παρέχει χαρὰν εἰς τοὺς πατέρας καὶ τὰς μητέρας. Τὰ τέκνα ὀφείλουν εὐγνωμοσύνην ¹ εἰς τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα (των). Εἰς τοὺς υἱοὺς καὶ τὰς θυγατέρας ἀρμόζει· ² γὰρ ὑπακούουν ³ εἰς τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα (των).

18. ζ') Σιγμόληκτα οὐσιαστ. εἰς -ος, -ης, κλῆς

Α'. Διὰ λόγος

Ἄριστοφάνης ὁ κωμωδοποιὸς ἠθραμένει καὶ Ἐρατοσθένει, νεανίαις Ἀθηναίοις, ἐντυγχάνει.

Θηρ. Χαῖρε, Ἄριστόφανες.

Ἄρ. Χαίρετε, ἠθράμενες, Ἐρατόσθενες· ποῖ καὶ πόθεν;

Θηρ. Εἰς τὴν ἀγορὰν, ἔνθα Σωκράτης διατρίβει· ἄομενοι ἱ Σωκράτους ἀκούομεν. Καὶ σύ;

Ἄρ. Εἰς τὸ θέατρον· καινὴν γὰρ κωμωδίαν διδάσκω, Σωκράτη δὲ καὶ τοὺς ἄλλους σοφιστὰς ἐπισκώπτω.

Ἐρ. Σὺ Σωκράτην ἐπισκώπτεις;

Ἄρ. ὦ Ἡράκλεις! Σωκράτην ἐπισκώπτω, ὅτι καινοὺς δαίμονας νομίζει.

Ἐρ. Ψεῦδη λέγεις, Ἄριστόφανες· ὡς καὶ Ἀπόλλων λέγει, Σωκράτης Σοφοκλέα καὶ Εὐριπίδην καὶ πάντας τοὺς ἀνθρώπους σοφίᾳ ὑπερβάλλει.

Β'. Περὶ τῆς Θεσσαλίας

Ἐν Θεσσαλίᾳ ὑπάρχουν ἱ ὕψηλὰ ὄρη, οἷον ὁ Ὀλυμπος καὶ ἡ Πίνδος. Ὁ Ὀλυμπος εἶναι θαυμάσιος κατὰ τὸ ὕψος ἱ καὶ κατὰ τὸ μέγεθος. Ἐν τῷ Ὀλύμπῳ εἶχον τὰς κατοικίας (τῶν) οἱ Ὀλύμπιοι θεοί, ὡς ὁ Ὅμηρος εἰς τὰ ποιήματά ἱ (του) λέγει. Αἱ κορυφαὶ τοῦ ὄρους τούτου κατὰ τὸ θέρος ἱ εἶναι γεμάται ἀπὸ χιόνι ἱ. Ὀλίγα στενὰ φέρουν εἰς τὴν Θεσσαλίαν διὰ μέσου τῶν ὄρων ἱ, οἷον αἱ Θερμοπόλαι καὶ τὰ στενὰ τῶν Τεμπῶν. Αἱ μὲν Θερμοπόλαι ἔχουν πάντοτε ἱ δόξαν διὰ τὸν θάνατον ἱ τοῦ Λεωνίδου, τὰ δὲ Τέμπη εἶναι θαυμάσια κατὰ τὴν ὠραιότητα ἱ.

19. η') Σιγμόληκτα οὐσιαστ. εἰς -ας

Α'. Ἡ Σφιγξ

Ἡ Σφιγξ δεινὸν τέρας ἦν, ἀνθρωπίνους δὲ κρέασιν ἱ ἦδετο. Αὕτη ἐπὶ πέτρας πρὸ τῶν Θηβῶν διέτριβε καὶ τοῖς διαβάταις τόδε τὸ αἶνιγμα πρὸύβαλλε· <τί ἐστιν, ὃ τετράπουν καὶ δίπουν καὶ τρίπουν γίγνεται;> Πάντα δέ, ὅστις τὸ αἶνιγμα οὐκ ἔλυε, κατεσπάραιτε. Οὕτως οὖν πολλοὶ διεφθείροντο, πέρας δὲ τοῦ φόνου οὐκ ἦν. Διόπερ Κρέων, ὁ Θηβῶν βασιλεὺς, μεγάλην τούτου γέρα ἐπηγγέλλετο, ὅς τὴν χώραν τοῦ τέρατος ἀπαλλάξεν ἱ ἔμελλε.

Οιδίπους οὖν τὸ αἰνίγμα λύει. «Τοῦτο τὸ ζῷον» λέγει «ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ. Νεογενὴς γὰρ ὁ ἄνθρωπος τοῖς τετράποσιν ὁμοίως ἔρπει, ἔπειτα βαίνει δίπους, ἐν δὲ τῷ γήρα βακτηρίαν προσλαμβάνει καὶ τρίπους γίννεται». Οὕτω δὴ Οιδίπους μὲν τῶν τοῦ Κρέοντος γεῶν τυγχάνει, Σφίγξ δὲ κατὰ τῆς πέτρας ³ κρημνίζεται.

Β'. Τὸ πρὸ τῆς ἐν Λεύκτροις μάχης θαυμά

Πρὸ τῆς ἐν Λεύκτροις μάχης αἱ ἱέρειαι τοῦ ἐν Θήβαις ναοῦ τοῦ Ἑρακλέους ἦλθον εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Θηβαίων. Τότε ὁ μὲν Ἑπαμεινώνδας ἦτο εἰς ¹ τὸ ἀριστερὸν κέρασ, ὁ δὲ Πελοπίδας εἰς τὸ δεξιὸν κέρασ. Αἱ ἱέρειαι ἀναγγέλλουσι θαυμά τι· «ὦ Θηβαῖοι, ἔλα τὰ ἔπλα, ἔσα ἦσαν ἐντὸς ¹ τοῦ ναοῦ, αἱ ἀσπίδες, τὰ κέρατα καὶ τὰ ἄλλα ἐξηφανίσθησαν ². Ἡ δὲ ἔννοια τοῦ θαύματος εἶναι, ὅτι ὁ Ἑρακλῆς φέρει ³ τὰ ἔπλα κατὰ ⁴ τῶν ἐχθρῶν».

20. Ὑποτακτικὴ τοῦ ἐνεστ. καὶ ἄορ. α' φωνηεντ. ἀσυναίρ. καὶ ἀφωνολήκτων ῥήμ.

Α'. Παύλου καὶ Ἀλεξάνδρου διάλογος

II. Τί πράττωμεν, ὦ Ἀλέξανδρε, ἵνα τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ ἡμῶν χαρὰν παρέχωμεν;

***Αλ.** Τί πράττωμεν; Ἐχω τινὰ ἐν τῷ νῷ.

II. Τίνα δὴ ταῦτ' ἐστί;

***Αλ.** Ὑπακούωμεν, ὦ φίλε, τοῖς τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς καὶ τῶν διδασκάλων λόγοις· φεύγωμεν τὰς κακὰς ὁμιλίας· τοὺς πρεσβυτέρους σέβωμεν καὶ μηδέποτε αὐτοῖς ἀντιλέγωμεν.

Β'. 1. Ἄς ὑπακούωμεν εἰς τοὺς νόμους τῆς πατρίδος. — **2.** Ἄς μανθάνωμεν τὰ μαθήματα ἐπιμελῶς. — **3.** Ἄς ἀποφεύγωμεν πάντοτε τὸ ἄδικον. — **4.** Μέγα κέρδος εἶναι, ἐὰν ἔχη τις πιστοὺς φίλους. — **5.** Ἄς λέγωμεν πάντοτε τὴν ἀλήθειαν. — **6.** Ἄς στείλωμεν βοήθειαν εἰς τοὺς συμμάχους ἡμῶν. — **7.** Ἄς μὴ πιστεύωμεν εἰς τοὺς λόγους τῶν κολάκων.

21. θ') Φωνηεντόληκτα εὐσιαστ. εἰς -ις

Α'. Οἱ γέρανοι τοῦ Ἰβύκου

Ἰβυκος ὁ ποιητὴς ἐκ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰς τῆς Ἰταλίας πόλεις ἦκε. Χρόνον μὲν οὖν ἱκανὸν ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις διέτριψε. Ἐπεὶ δ' ἐκ τῶν πόλεων χρήματα καὶ δόξαν συνέλεξε, πάλιν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἦκε. Ὅτε δ' ἦν ἐν τῷ δάσει τῷ μεταξὺ τῆς θαλάττης καὶ τῆς Κορίνθου ἀκροπόλεως, λησταὶ δύο τὸν ποιη-

τὴν ἐφρόνευσαν. Ἴβυκος δ' ἐν ᾧ ἀπέθνησκε, γέρανους, οἱ ὑπὲρ τοῦ δάσου ἦσαν, οὕτως ἰκέτευσεν· «ὦ γέρανοι, τὴν τῶν ληστῶν ὄβριον μηνύετε²». Οἱ Κορίνθιοι τὸ μὲν Ἴβύκου πτώμα εὐρίσκουσι, τοὺς ληστὰς δ' οὐ. Ὀλίγω δὲ χρόνω ὕστερον οἱ γέρανοι οὕτω τοὺς ληστὰς ἀπεκάλυψαν. Ὅτε γὰρ πλεῖστοι Κορίνθιοι ἐν τῷ θεάτρῳ ἦσαν, γέρανοι δ' ὑπὲρ τοῦ θεάτρου διέβαινον, τῶν ληστῶν ὁ ἕτερος τῷ ἐτέρῳ ἔλεξε· «ὦ Τιμόθεε, οἱ τοῦ Ἴβύκου γέρανοι». Θεαταὶ δὲ τινες, οἱ τούτων ἤκουσαν, τοῖς τῆς πόλεως πρυτάνεσι τὸ πρᾶγμα ἀγγέλλουσι. Οὗτοι δὲ τοὺς ληστὰς ἀνακρίνουσιν, οἱ τὴν αἰσχρὰν πρᾶξιν φαίνουσι καὶ θανάτῳ³ ὑπὸ τῶν πρυτάνεων κολάζονται.

Β' Οἱ Λυδοὶ

Αἱ πόλεις τῶν Λυδῶν ἦσαν πλούσιαι, ἐπειδὴ ἡ χώρα ἦτο ἔξοχος ἐκ φύσεως¹. Τὰ βασιλικά ἀνάκτορα ἦσαν ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως τῶν Σάρδεων. Ἡ ἀνάθρασις ἐκ τῆς πόλεως εἰς² τὴν ἀκρόπολιν ἦτο δύσκολος διὰ τὸ ὕψος αὐτῆς. Ὁ Ἡρόδοτος, ὁ πατὴρ τῆς ἱστορίας, ἐγκωμιάζει τὸν Κροῖσον, τὸν βασιλέα τῶν Λυδῶν, διὰ³ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν δύναμιν. Τὸ εἰς παράταξιν⁴ στράτευμα τοῦ Κροῖσου ἦτο ὠραῖον κατὰ τὴν θέαν⁵, ἀλλὰ οὐχὶ ἰσόπαλον πρὸς τὴν δύναμιν⁶ τοῦ Κύβρου, τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν.

22. ἰ) Φωνηεντόληκτα οὐσιαστ. εἰς -υς

Α'. Περὶ τῆς Φοινίκης

Οἱ παλαιοὶ περὶ τῆς Φοινίκης τάδε λέγουσι· Ἡ τῶν Φοινίκων χώρα πλουσία ἐστί. Οἱ ποταμοὶ αὐτῆς παντοίων ἰχθύων μεστοὶ εἰσι. Τὰ ἐν αὐτῇ δάση τῶν δρυῶν καὶ πιτύων ἔξοχα ἐστὶ. Αἱ δρυὲς οὐ μόνον τοῖς ἀγρίοις συσὶ τροφὴν παρέχουσιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ναυπηγίαν χρήσιμοι εἰσιν, ὡς καὶ αἱ πίτυες. Τὰ τῶν Φοινίκων ἄσθη ἐπιθαλάττια ἐστὶ. Τῶν ἄστεων ἡ Τύρος μάλιστα θαυμαστή ἐστὶ. Ἡ μὲν νῆσος Τύρος ἀμφὶ χιλίους πῆχεις τῆς γῆς ἀπέχει, τὰ δὲ τοῦ ἄστεως αὐτῆς τείχη ἑκατὸν πῆχεων ὕψος ἐστί.

Β'. 1. Ψάρια ὑπάρχουν καὶ εἰς¹ τὴν θάλασσαν καὶ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ εἰς τὰς λίμνας.—2. Τὰ ψάρια δὲν ἔχουν φωνήν². — 3. Τὰ ψάρια συλλαμβάνομεν διὰ τῶν δικτύων³ καὶ τῶν ἀγκίστρων.—4. Οἱ ποντικοὶ διὰ τῶν παγίδων³ συλλαμβάνονται. — 5. Οἱ κυνηγοὶ κυνηγοῦν ἀγρίους χαίρους. — 6. Ἡ ἄμπελος παράγει

σταφυλάς.— 7. Διὰ τοῦ πελέκεως ³ σχίζομεν ξύλα. — 8. Ὁ ὄφις εἶναι ὅμοιος μὲ χέλι ³.

23. ια') Φωνηεντόλ. οὐσιαστ. εἰς -εως, -αυς, -ους

Α'. Περὶ τῶν Αἰθιοπῶν

Ἡρόδοτος περὶ τῶν Αἰθιοπῶν τάδε λέγει· Τῶν Αἰθιοπῶν οὐ βασιλεύς, ἀλλ' ἀρχιερεὺς ἀρχει. Ἔστι δ' ἐν αὐτοῖς ¹ πέντε γένη ἱερεῖς, στρατιῶται, γεωργοί, ἔμποροι, ποιμένες. Τὸ τῶν ἱερέων γένος μάλιστα τίμιόν ἐστι. Οἱ ἱερεῖς ἐν τοῖς ἱεροῖς διαμένουσιν, ἡ δὲ τοῦ ἀρχιερέως οἰκία ἐν Μερόῃ ἐστί. Ἐν τοῖς ἱερεῦσιν ἱατροὶ καὶ τῶν παίδων διδάσκαλοι καὶ δικασταὶ εἰσι.

Β' ¹ 1. Πάντες σεβόμεθα τοὺς γονεῖς.—2 Τὰ τέκνα ὑπακούουσιν εἰς τοὺς γονεῖς.—3. Τοὺς καλοὺς βασιλεῖς παρομοιάζουσιν πρὸς καλοὺς πατέρας ¹, τοὺς δὲ καλοὺς πατέρας πρὸς καλοὺς βροσκούς. — 4. Ἡ Ἀθηναῖα ἦτο σύμμαχος τοῦ Ὀδυσσεύς ². — 5. Οἱ Ἀθηναῖαι εἶχον γείτονας τοὺς κατ' οἰκίους τῆς Εὐβοίας.—6. Αἱ γυναῖκες εἶναι φλύαροι.—7. Οὗτος ὁ ποιμὴν ἔχει πολλὰ βόδια.

24. Ἐνεργ. μέλλων τῆς ὀριστ. φωνηεντολ. ἀσυναίρετων καὶ ἀφωολήκτων ῥημ.

Ἡ θήρα τοῦ κάπρου

Α'. Αὔριον οἱ τῆς κόμης ἡμῶν γεωργοὶ μετὰ πολλῶν νεανῶν θηρεύσουσι τὸν κάπρον, ὃς τὸν ἐν τοῖς ἀγροῖς σῖτον διαφθείρει. Καὶ τῶν οἰκετῶν δ' οὐκ ὀλίγους τῆς θήρας μετέχειν ¹ κελεύσουσι. Καὶ οἱ μὲν οἰκέται τὸ δάσος, ἐν ᾧ ὁ κάπρος ἐστί, κύκλῳ περικλείουσιν, οἱ δὲ θηρευταὶ ἀνιχνεύσουσι καὶ τοξεύσουσι τὸ θηρίον.

Β'. *Ἀριστείδης*. ὦ ἀγαπητὲ Ἀλέξανδρε, θά σοι εἶπω ¹ γέγοντι. Αὔριον θὰ καταδιώξωμεν τὸν κάπρον, ὁ ὅποιος ² καταστρέφει τοὺς καρποὺς τῶν ἀγρῶν ἡμῶν. Θὰ διαμεινώμεν εἰς ³ τοὺς ἀγροὺς βληγ ⁴ τὴν ἡμέραν. Ἔχομεν δὲ πολλοὺς κυνηγούς, διότι ⁵ ὅλοι οἱ νεανῖαι τῶν πλησίον χωρίων θὰ κυνηγήσουν μαζί με ἡμᾶς τὸν κάπρον.

25. ιβ') Φωνηεντόληκτα οὐσιαστ. εἰς -ως καὶ -ῶ

Τὸ ὄνομα αἰδῶς

Α'. Γοργῶ ἡ Κλεομένηους θυγάτηρ

Ἄρισταγόρας ὁ Μιλήσιος χρήμασιν ¹ ἔπεισε Κλεομένην, τὸν Σπάρτης βασιλέα, τοῖς Μιλησίοις βοηθηῖσαι ². Γοργῶ δ' ἡ Κλεο-

μένους θυγάτηρ τὴν τοῦ πατρὸς φιλοχρηματίαν μανθάνει καὶ λέγει αὐτῷ· «ὦ πάτερ, οὐκ ἔχεις αἰδῶ; ἀντὶ χρημάτων κινδύνους τῇ πατρίδι παρέξεις; οὐ πράξεις τοῦτο, ἀλλὰ τὸν ξένον διώξεις». Κλεομένης τοῖς τῆς Γοργοῦς λόγοις τὸ ἑαυτοῦ ἁμάρτημα αἰσθάνεται καὶ τῇ Γοργοῖ λέγει· «καλῶς λέγεις, ὦ Γοργοῖ». Οὕτως οὖν τῇ τῶν λόγων πειθοῖ ἢ Γοργῶ τὸν πατέρα τοῦ ἁμαρτήματος ἀπέτρεψε.

Β'. 1. Διὰ τῆς πειθοῦς ἴ προσελκόμεν τοὺς ἀνθρώπους. — 2. Ἡ νόμφη Καλυψῶ εἶχε ἰ κατοικίαν εἰς ἰ τὴν νῆσον Ὡγουρίαν. — 3. Εἰς ἰ τὴν Ἀργῶ πολλοὶ καὶ ἐνδοξοὶ ἥρωες ἦσαν. — 4. Οἱ κυνηγοὶ κυνηγοῦν τὰ τσακάλια. — 5. Οἱ Ἑλλήνες ἐπολέμησαν κατὰ τῶν Τρώων ἰ. — 6. Ὁ ἥρωες Ἡρακλῆς ἀντὶ φορέματος εἶχε ἰ λεοντῆν.

26. Ὅριστ. τοῦ ἐνεργ. παρακμ. α' φωνηεντολήκτων ἀσυναιρέτων ῥημάτων

Α'. 1. Οἱ γονεῖς οὗτοι τὰ ἑαυτῶν τέκνα εὖ πεπαιδεύασι — 2. Ὁ στρατὸς ἡμῶν πολλοὺς τῶν πολεμίων πεφόνευκε. — 3. Ὁ διδάσκαλος τὸν μῦθον ἠρομήνευκε. — 4. Ἐγὼ μὲν τεθεράπευκα τὸν ἐπαίτην, σὺ δ' ἔσωκωψας. — 5. Ἀθηναῖοι οὐ πεπιστεύασι τοῦτοις, ἃ Δημοσθένης εἶπε. — 6. Σὺ μὲν μηλέαν πεφύτευκας, ἐγὼ δὲ συκῆν.

Β'. 1. Πολλὰ καὶ ὠφέλιμα εἶπον εἰς τοὺς φίλους, ἀλλὰ δὲν ἔχουν πιστεύσει εἰς τοὺς λόγους μου. — 2. Σὺ ἔχεις φυτεύσει τὰ δένδρα ταῦτα; — 3. Πολλοὶ ἔχουν ἐκστρατεύσει ἐναντίον ἰ ἡμῶν. — 4. Οἱ στρατιῶται ἡμῶν ἔχουν φονεύσει πολλοὺς ἐκ τῶν ἐχθρῶν. — 5. Εἰς τοὺς λόγους χρηστῶν ἀνδρῶν πάντοτε ἔχομεν πιστεύσει καὶ πάντοτε θά πιστεύομεν.

Ε Π Ι Θ Ε Τ Α Τ Η Σ Γ' Κ Α Ι Σ Ε Ω Σ

Α' Τρικατάληκτα

27. α') Τὰ ἔχοντα θέμα λῆγον εἰς -ντ καὶ -ν

Α'. 1. Ξέρξης ἐκ πασῶν τῶν τοῦ Περσικοῦ κράτους χωρῶν πάντας τοὺς ἱκανοὺς πρὸς πόλεμον συλλέξας ἐπὶ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ἐστράτευσε. Ἀναρίθμητον ἦν τὸ τοῦ παντὸς στρατεύματος πλῆθος. — 2. Πάντων τῶν Ἑλλήνων τῷ μὲν ναυτικῷ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπρώτευσον, τῷ δὲ περὶ τῶν οἱ Λακεδαιμόνιοι. — 3. Λεωνίδας οὐ πάντας τοὺς Σπαρτιάτας εἰς τὰς Θερμοπύλας ἤγαγε.

Β'. 1. Οἱ καλοὶ πολῖται ἔκουσίως ¹ ὑπακούουν εἰς τοὺς νόμους. — 2. Πολλάκις οἱ ἄνθρωποι ἀκουσίως ² βλάπτουν τοὺς ἄλλους. — 3. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ζῷον μὲ φωνήν ³. — 4. Εἰς ⁴ τὰ δασώδη ἔρη κυνηγῶν οἱ κυνηγοὶ τὰς ἐλάφους. — 5. Ἡ χώρα αὕτη εἶναι δασώδης. — 6. Πολλὰ ἔρη εἶναι δασώδη. — 7. Οἱ παλαιοὶ ἐθυσίαζον εἰς τὸν Πλούτωνα μαῦρα πρόβατα καὶ μαύρας αἰγας. — 8. Ὡ ταλαίπωρε, πόσα πάσχεις !

28. β') Τὰ λήγοντα εἰς -υς, γεν. -εος

Α'. Χελώνη καὶ λαγῶς

Ἦν ποτε ἄγὼν δρομέου λαγῶ ταχεῖ πρὸς χελώνην βραδεῖαν, ἢ δ' ὁδός, ἣν διανύσειν ¹ ἔμελλον, οὐ βραχεῖα, ἀλλὰ μακρὰ ἦν. Ἐπεὶ δὲ φύσει ² χελώνη μὲν βραδεῖά ἐστι, ταχὺς δ' ὁ λαγῶς, ὁ ἄγὼν ἀπ' ἀρχῆς οὐκ ἦν ἴσος. Οὐ μέντοι διὰ τοῦτο ὁ λαγῶς πρῶτος εἰς τὸ τέμα ἦλθε. Οὗτος γὰρ ἐπεὶ τοῖς ταχέσι ποσὶν ἐπίστευε, μετὰ τὸ ἥμισυ τῆς ὁδοῦ εἰς ὕπνον βαθὺν πίπτει, ἢ δὲ χελώνη, ἐπεὶ τὴν ἑαυτῆς βραδυτῆτα ἐγίγνωσκε, συνεχῶς ἐβιάδιζεν, ἕως εἰς τὸ τέμα ἦλθε.

Β'. 1. Περιπατῶ μὲ βραδέα βήματα ¹. — 2. Δὲν πιστεύω εἰς τοὺς γλυκεῖς λόγους τῶν κολάκων. — 3. Ὀλίγαι εἶναι αἱ γλυκεῖαι ἡμέραι τοῦ ὀλιγοχρονίου βίου τῶν ἀνθρώπων. — 4. Εἰς ² τὰς χώρας μας κατὰ τὸ θέρος ³ αἱ ἡμέραι εἶναι μακραὶ, αἱ δὲ νύκτες μικραὶ κατὰ τὸν χειμῶνα ³ αἱ μὲν ἡμέραι μικραὶ, αἱ δὲ νύκτες μακραὶ. — 5. Οἱ ξυλοκόποι ἔχουν κοπτεροὺς πελέκεις.

Β' Δικατάληκτα

29. α') Τὰ λήγοντα εἰς -ων, -ον, γεν. -ονος

Α'. 1. Ἀλέξανδρος Ἀλεξάνδρειαν ἔκτισε, πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαιμόνα. — 2. Ὡ εὐδαιμον καὶ σῶφρον Ἀγάμεμνον, ὅσων ¹ ἀνδρῶν ἡγεμῶν ἦσθα ² ! — 3. Καὶ τὰ θηρία μνήμονά ἐστι τῶν εὐεργετῶν. — 4. Ἄφρονες ἄνδρες τοῖς τῶν κολάκων λόγοις πιστεύουσι.

Β'. 1. Εἰς τοὺς φρονίμους ὄλοι ἔχου ν πε πο ἰ θ η σ ι ν. — 2. Τὸν φρόνιμον μαθητὴν βραβεύει ὁ διδάσκαλος. — 3. Ὡ φρόνιμε καὶ εὐτυχισμένε βασιλεῦ, πόσῃν ¹ χαρὰν παρέχεις εἰς τοὺς ὑπηκόους σου !

30. β') Τὰ λήγοντα εἰς -ης, -εσ

Α'. Οἰδίπους καὶ Τειρεσίας

Τειρεσίας ὁ μάντις, ὃν Οἰδίπους ἐκάλεσεν, ἵνα τὸν τοῦ Λαΐου

ἀσεβῆ φονέα δηλώσῃ ¹ τάδε, ἔλεξε· ὦ Οἰδίπου, πρότερον μὲν εὐτυχῆς ὢν ² ἔλεγες, ὡς ³ ψευδεῖς οἱ χρησμοί εἰσι· νῦν δ' οὐκέτι ἐν ἀσφαλεῖ ὢν ⁴ πιστεύεις τοῖς μάντεσι καὶ κελεύεις με τάληθῆ λέγειν ⁵. Τὰ μέλλοντα οὔτε σοὶ οὔτε τοῖς συγγενέσιν ἠδέα, ἀλλὰ λύπης πλήρη καὶ φοβερὰ. Σὺ Λαΐον τὸν σὸν πατέρα πεφόνευκας.

Β'. 1. Τὸ πλῆθος πιστεύει πολλάκις εἰς ψευδεῖς λόγους πονηρῶν ῥητόρων.—2. Θάνατον ἐνδοξον μᾶλλον θέλω ἢ βίον αἰσχρόν.—3. ὦ ἄνθος, πόσον εἶσαι μυρωδάτον!—4. Εὐτυχῆ νομίζω τὸν ὑγιῆ καὶ ἐξυπνον ἄνθρωπον.—5. Τὸ χρῶμα τοῦτο εἶναι ἀπὸ τὰ συνήθη ¹.—6. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐξεστράτευσαν μετὰ μέγαλον ἀριθμοῦ π ο λ ε μ ι κ ῶ ν π λ ο ῖ ω ν.—7. Ἀνωφελεῖς εἶναι οἱ λόγοι τῶν ἀνοήτων.

31. Γ' Μονοκατάληκτα

Α'. 1. Ψευδές ἐστὶ πᾶν τὸ τῶν κολάκων γένος.—2. Ὁ δύτης ἐξηλθε τῆς θαλάσσης ἡμιθνής.—3. Οὐ δεῖ ἡμᾶς ἄρπαγας εἶναι.—4. Σωκράτης ἦν ἀχίτων καὶ ἀνυπόδητος.—5. Οἱ κύνες εὐρινές εἰσι—6. Ἄρταξέρεξην τὸν Ξέρξου οἱ Ἕλληνες Μακρόχειρα προσηγόρευον.

Β'. 1. Ὁ Κλέαρχος ὁ Λακεδαιμόνιος ἦτο ἐξόριστος.—2. Ὁ Ἡσίοδος ὁ ποιητῆς ἦτο υἱὸς πτωχῶν γονέων.—3. Οἱ υἱοὶ τῶν πλουσίων Ἀθηναίων ἦσαν ἔμπειροι τῆς ἵππικῆς.—4. Τὸ πτηνὸν τοῦτο ἔχ ε ι μ α κ ρ ὀ ν α ὑ χ ἔ ν α ¹.—5. Δὲν εἶμαι ² ἔμπειρος τῆς ἱατρικῆς.

32. Ἐνεργ. ὑπερσ. φωνηεντ. ἀσυναϊρέτων ῥήμ.

Α'. Δημάρατος

Ὅτε Ξέρξης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἐστράτευσεν, παρ' αὐτῷ ἦν καὶ Δημάρατος ὁ Σπαρτιάτης. Οὗτος πρότερον μὲν Λακεδαιμονίων ἐβεβασιλεύει, οἱ δὲ Σπαρτιάται ἐπεφυγαδεύκεσαν αὐτόν. Ἀπὸ τούτου οὖν τοῦ χρόνου ἐν Πέρσαις ¹ ἐβεβιοτεύκει καὶ τότε παρ' ² αὐτῷ τῷ Ξέρξει ἦν. Ἐπεὶ οὖν οἱ Πέρσαι ἐν Δορίσκῳ, ἐγγὺς τοῦ Ἐβρου ποταμοῦ, ἐστρατοπεδεύκεσαν, Ξέρξης πρὸς Δημάρατον ἔλεξε· «ὦ Σπαρτιάτα, στρατεύσουσιν οἱ ὀμόφυλοί σου ἐφ' ἡμᾶς ;» Ὁ δὲ Δημάρατος «ὦ βασιλεῦ» λέγει «δῆλον ὅτι ³ στρατεύσουσιν οἱ γε ⁴ Λακεδαιμόνιοι, εἰ καὶ ἡ ὑμέτερα στρατιὰ ἀναρίθμητός ἐστι».

Β'. 1. Ὁ Ἀγαμέμνων εἶχεν ἐκστρατεύσει κατὰ τῶν Τρώων μετὰ πολλῶν ἄλλων ἡγεμόνων. — 2. Εἶχομεν πιστεύσει εἰς τοὺς λόγους ὑμῶν. — 3. Ἐγὼ εἶχον φυτεύσει πολλὰ δένδρα εἰς τὸν κήπον. — 4. Εἶχες πιστεύσει εἰς τοὺς λόγους τούτου τοῦ ἀνδρός ; — 5. Ὡ ἀνδρεῖσι πολῖται, εἶχετε κινδυνεύσει ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ εἶχετε ἐμποδίσσει τὸν στρατὸν τῶν ἐχθρῶν ἀπὸ τῆν εἰς τῆν πατρίδα εἰσβολήν *. — 6. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ἐξορίσει τὸν Ἀριστείδην.

33. Ὅριστ. ἐνεργ. παρακμ. καὶ ὑπερσυντ. ἀφωνολήκτων ῥημάτων

Α'. 1. Θεμιστοκλῆς ἐπεπεῖκει Ξερόξην ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἀπελθεῖν.—2. Γέγραφα ἤδη τὴν ἐπιστολήν.—3. Οἱ δρυοτόμοι ἀποκεκόφασι τὰς δρυς.—4. Οἱ πολέμιοι τὴν πόλιν ταύτην ἀνατετρόφασι.—5. Ταύτην τὴν ἐπιστολήν πέπομφέ μοι ὁ πατήρ.—6. Τοῖς μὲν Ἀθηναίοις ὁ Σόλων ἐγεγράφει τοὺς νόμους, τοῖς δὲ Σπαρτιάταις ὁ Λυκοῦργος.

Β'. 1. Πολλοὶ συγγραφεῖς ἔχουν ἀναγράψει τὰς πράξεις τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.— 2. Ὁ Δαρεῖος κατὰ τὴν παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν μάχην εἶχε παρατάξει τοὺς ἵππους πέραν τοῦ ποταμοῦ.—3. Τὸν Λαθύρινθον εἶχε κατασκευάσει ὁ Δαίδαλος. — 4. Οἱ Θηβαῖοι εἰς τὴν χώραν ἡμῶν ἐλθόντες καὶ δένδρα ἔχουν ἀποκόψει καὶ πράγματα καὶ πρόβατα ἔχουν διαρπάσει.— 5. Ἐκ τῶν Ἑλλήνων πρῶτοι οἱ Αἰγινῆται εἶχον κόψει νομίσματα.

ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

34. α') Τὰ εἰς -τερος, -τατος

Περὶ Κύρου τοῦ νεωτέρου

Α'. Κύρος ὁ Δαρείου υἱὸς ἀξιότατος ἄρχειν ἦν. Παῖς ἔτι ὢν σωφρονέστερος ἢ οἱ ἄλλοι παῖδες ἦν καὶ τοὺς γεραιτέρους ἐσέβετο. Νεανίας δ' ὢν ἀνδρειότατος καὶ πολεμικώτατος πάντων τῶν ἠλίκων ἦν. Ἐπεὶ δ' ὁ πατήρ Δαρεῖος σατραπὴν αὐτὸν εἰς τὴν Λυδίαν ἐπεμψεν, ἐγκρατέστατος καὶ ἰκανώτατος καὶ δικαιοτάτος πάντων τῶν σατραπῶν ἦν. Οἱ ἐν ἐκείνῃ τῇ σατραπείᾳ εὐδαιμονέστεροι ἦσαν ἢ οἱ ἐν ἄλλαις. Οὐδεὶς εὐνούστερος ἦν τοῖς φίλοις ἢ ἐκεῖνος, οὐδενὶ δὲ φίλοι πιστότεροι ἢ ἐκεῖνος ἦσαν.

Β'. Ὁ Δαρεῖος εἶχε δύο υἱούς, μεγαλύτερον ἢ μὲν τὸν Ἀρταξέρξην, μικρότερον ἢ δὲ τὸν Κύρον. Ὁ Κύρος, ὅτε ἦτο παῖς, ἦτο

παρὰ πολὺ ἐντροπαλὸς καὶ παρὰ πολὺ φιλομαθῆς καὶ παρὰ πολὺ εὐπειθῆς εἰς τοὺς γεροντοτέρους. Ὅτε δὲ ἔγινε σατράπης τῆς Λυδίας, τῆς Φρυγίας καὶ τῆς Καππαδοκίας, ἦτο παρὰ πολὺ εὐνοῦκὸς καὶ παρὰ πολὺ ὠφέλιμος εἰς τοὺς καλοὺς καὶ ἀνδρείους. Ἐκ τῶν Ἑλλήνων στρατηγῶν ὁ Κλέαρχος ἦτο παρὰ πολὺ ἀγαπητὸς εἰς τὸν Κύρον, διότι ἦτο καὶ παρὰ πολὺ ἔμπειρος καὶ παρὰ πολὺ ἐνδοξὸς στρατηγός. Ἦτο δὲ ὁ Κύρος παρὰ πολὺ ἀπλοῦς κατὰ τὸν χαρακτήρα³ καὶ παρὰ πολὺ ἰσχυρὸς κατὰ τὸ σῶμα.

35. β') Τὰ εἰς -ίων, -ιστος

Περὶ τῶν Ἀχαιῶν τῶν ἐπὶ Τροίαν στρατευσάντων

Α'. Τὸ πάλαι¹ πασῶν τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν καλλίστη ἦν Ἑλένη, Μενελάου γυνή. Ταύτην δὲ Πάρις, ὁ κάλλιστος τῶν τοῦ Πριάμου υἱῶν, ἤρπασε. Ἐπεὶ δὲ ταύτην εἰς Τροίαν ἐκόμισε, Μενέλαος καὶ Ἀγαμέμνων μετὰ πλείστων Ἑλλήνων ἐπὶ τοὺς Τρῶας ἐστράτευσαν. Ἡ μὲν Μενελάου ἀρχὴ ἐλάττων ἦν τῆς τοῦ Ἀγαμέμνονος, μείζων δὲ τῆς τοῦ Ὀδυσσεύς· ἐλαχίστη γὰρ ἦ Ἰθάκη. Ἐταίρους δ' ὁ μὲν Ὀδυσσεὺς ἐλαχίστους εἶχεν, Ἀγαμέμνων δὲ πλείστους· Μενέλαος δ' ἐλάττους μὲν ἢ ὁ ἀδελφός, πλείους δ' ἢ ὁ Ὀδυσσεύς. Ἐπεὶ οὖν ταῖς ναυσὶν εἰς Ἀσίαν ἦλθον οἱ Ἕλληνες, παρὰ τὴν Τροίαν ἐστρατοπέδευσαν.

Β'. Ἐξ ἄλλων τῶν Ἑλλήνων ἡγεμόνων¹ παρὰ πολὺ ἀνδρεῖος καὶ παρὰ πολὺ ταχύς ἦτο ὁ Ἀχιλλεὺς. Ἐκ δὲ τῶν ἄλλων παρὰ πολὺ πανοῦργος ἦτο ὁ Ὀδυσσεύς, παρὰ πολὺ δὲ γέρων καὶ παρὰ πολὺ σοφὸς ὁ Νέστωρ, παρὰ πολὺ δὲ κακὸς ὁ Θερσίτης, ὅστις τὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπιστροφὴν ἐνόμιζε καλυτέραν καὶ εὐκολωτέραν ἀπὸ τοῦ ἐν Τροίᾳ ἀγῶνα¹. Τοῦ μὲν Αἴαντος ἡ ἀσπίς ἦτο παρὰ πολὺ μεγάλῃ, τοῦ δὲ Ἀχιλλέως ἡ λόγχη παρὰ πολὺ μακρά· οἱ δὲ ἴπποι αὐτοῦ ἦσαν ὄχι μόνον ταχύτεροι ἀπὸ τοῦ τῶν ἄλλων², ἀλλὰ καὶ ἀθάνατοι.

36. Εὐκτική τῆς ἐνεργ. φωνῆς φωνηεντολήκτων ἀσυναιρέτων καὶ ἀφωνολήκτων ῥημάτων

Ὁ μικρὸς Γεώργιος καὶ ἐπαίτης

Α'. Ὁ μικρὸς Γεώργιος ἐπαίτη καθ' ὁδὸν συντυγχάνει καὶ

διάβολον αὐτῷ ἐγχειρίζει. Ὁ ἐπαίτης τῇ τοῦ παιδὸς εὐσπλαγχνίᾳ εὐφραίνεται καὶ λέγει αὐτῷ· «χάριν σοι ἔχω, ὦ παῖ· ὁ Θεὸς αἰεὶ σε ὑγιᾶ διαφυλάττει καὶ εὐδαιμονίαν σοι παρέχοι· εἴθε καὶ οἱ σοὶ γονεῖς ὑγιαίνοιεν καὶ τὴν αὐτῶν οὐσίαν αὐξάνοιεν· ἄλυπον τὸν βίον διάγοις καὶ αἰεὶ ἀγαθὰ ἔργα πράττοις».

Β'. Ὁ δὲ Γεώργιος γεμάτος ἀπὸ χαρὰν ¹ ἀποκρίνεται εἰς τὸν καλὸν ἐπαίτην· «εἴθε νὰ ἀπολαύσω τὰ ἀγαθὰ ¹, τὰ ὅποια εὐχεσάι· ἀλλὰ καὶ σὺ εἴθε νὰ ὑγιαίνῃς καὶ εἴθε νὰ εὐτυχῆσῃς· εἴθε νὰ πέμψῃ ὁ Θεὸς καὶ εἰς σέ καὶ εἰς τὰ τέκνα σου εὐτυχίαν καὶ εἴθε νὰ ἀπολαύσετε πολλὰ ἀγαθὰ ¹ ».

37. Προστακτικὴ τῆς ἐνεργ. φωνῆς φωνηεντ. ἀσυναιρέτων καὶ ἀφωνολήκτων ῥημ.

Πα ρα κέ λ ευ σ ι ς Μ ι λ τ ι ά δ ο υ π ρ ὸ ς τ ο ῦ ς
σ τ ρ α τ ι ὠ τ α ς

Α'. Ἐπεὶ ¹ Μιλτιάδης τὴν τῶν Ἀθηναίων στρατιὰν ἐν Μαραθῶνι παρέταξε, τάδε ² τοῖς στρατιώταις πρὸ τῆς μάχης ἔλεξε· «Πάντες γινώσκετε, ὅτι νῦν οὐ μόνον ὑπὲρ δόξης, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ σωτηρίας καὶ ἐλευθερίας τῆς πατρίδος μάχεσθε· μηδεὶς οὖν φευγέτω ἐκ τῆς τάξεως, μηδὲ τὸν παραστάτην καταλειπέτω, ἀλλὰ πάντες μένετε μετὰ θάρρους, διώκετε τοὺς πολεμίους καὶ ὡς πλείστους ³ αὐτῶν φονεύσατε».

Β'. «Ἄς ὑπακούουν οἱ στρατιῶται· εἰς τοὺς λοχαγοὺς καὶ ἄς ἐκτελέσουν ¹ τὰ παραγγέλματα αὐτῶν. Ἄς ἔχῃ ἕκαστος μεγαλύτερον θάρρος ἀπὸ τοὺς ἄλλους στρατιώτας ² καὶ ἄς νομίσῃ ὅτι αὐτὸς θὰ εἶναι ³ αἴτιος τῆς νίκης. Ἐὰν δὲ τοιοῦτοτρόπως πράξετε, τοὺς ἐχθροὺς θὰ τρέψετε εἰς φυγὴν καὶ θὰ σώσετε τὴν πατρίδα. Ὅταν δὲ μὲ τὴν βοήθειαν ⁴ τῶν θεῶν καταδιώξωμεν τοὺς ἐχθροὺς, σὺ, ὦ Θέριππε, νὰ σπεύσῃς εἰς τὴν πόλιν καὶ νὰ εἴπῃς εἰς τοὺς ⁵ ἐν αὐτῇ τὴν νίκην».

38. Ἀπαρέμφ. τῆς ἐνεργ. φωνῆς φωνηεντολήκτων ἀσυναιρέτων καὶ ἀφωνολήκτων ῥημάτων

Α'. 1. Κράτιστόν ἐστι αἰεὶ τάληθῆ λέγειν.—2. Οἱ Λυκούργου νόμοι ἐκώλυον τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς πολλὰκις στρατεῦειν.—3. Ἐπιτάξαι ὁρῶν ἐστι τοῦ πρᾶξαι. — 4. Εὐχομαὶ εὐ ὑμᾶς πρᾶξαι.—5. Ἐλιπτε εὐ πρᾶξαι.

Β'. 1. Δὲν εἶναι ἀσφαλὲς νὰ πιστεύωμεν ἕλους τοὺς ἀνθρώ-
πους.—2. Δὲν θέλω νὰ ἀκούω ψεύδη.—3. Εὐκόλον εἶναι νὰ προσ-
τάξωμεν, δύσκολον δὲ νὰ πράξωμέν τι.—4. Λέγεται ὅτι πρῶτοι οἱ
Αἰγινῆται εἶχον κόψει νομίσματα.

39. Μετοχή τῆς ἐνεργ. φωνῆς φωνηεντολήκτων ἀσυναίρετων καὶ ἀφωολήκτων ῥημάτων

Ὁ τρίτος ἄθλος τοῦ Ἡρακλέους

Α'. Ἡρακλεῖ τὴν Λεοναίαν Ὑδραν φονεύσαντι ¹ Εὐρυσθεὺς
ἐπέταξεν ἔμψυχον εἰς Μυκήνας κομίσει τὴν Κερυνίτιν ἔλαφον,
χρυσᾶ μὲν κέρα ἔχουσαν ², ἐν Οἰνῷ δὲ διατρέβουσαν. Ἦν δ' ἡ
ἔλαφος τῆς Ἀρτέμιδος ἱερά ³. Ἡρακλῆς οὖν μῆτ' ἀποκτείνειν
μῆτε τιρώσκειν αὐτὴν θέλων ἐνιαυτὸν ὄλον ἐδίωξε. Τέλος δ' ἡ
ἔλαφος τῇ διώξει ⁴ κάμνει καὶ εἰς τὸ Ἀρτεμίσιον ὄρος φεύγει.
Μέλλουσα δ' ἐκεῖθεν τὸν ποταμὸν Λάδωνα διαβαίνειν ὑφ' Ἡρα-
κλέους συλλαμβάνεται.

Β'. Ἐν ᾧ δὲ οὗτος ἔφερον ¹ αὐτὴν ἐπὶ τῶν ὤμων, συναντᾷ
τὴν Ἀρτεμιν ². Εἰς τὴν θεάν, ἣτις ἡγανάκτει ³, εἶπεν ὁ Ἡρακλῆς·
«ὦ Ἀρτεμι, οὐχὶ ἔνεκα ἀθθαδείας ⁴, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης ⁵, ἀφ' οὗ
κατεδίωξα ⁶ τὴν ἔλαφον, συνέλαβον (αὐτὴν)· αἷτιος δὲ τούτου εἶναι
ὁ Εὐρυσθεὺς, ὅστις ἔχει προστάξει ⁷ τοῦτο». Καὶ ἡ μὲν θεά, ἀφ' οὗ
ἤκουσε ⁸ ταῦτα, δὲν ὠργίζετο πλέον ⁹, ὁ δὲ ἦρωρ, ἀφ' οὗ ἔφερε ¹⁰
τὴν ἔλαφον ζωντανὴν εἰς τὰς Μυκήνας, παραδίδει (αὐτὴν) εἰς τὸν
Εὐρυσθέα.

40. Ἐνεργητικὸς ἀόριστος β'

Κτίσις τῆς πόλεως Κάδμειας

Α'. Ἀγήνορι τῷ τῶν Φοινίκων βασιλεῖ, δύο ἦσαν παῖδες,
Εὐρώπη καὶ Κάδμος. Ἐπεὶ δὲ Ζεὺς τὴν Εὐρώπην ἀπήγαγεν,
Ἀγήνωρ τῷ υἱῷ εἶπε· «τὴν πατρίδα λίπε καὶ τὴν ἀδελφὴν ἐπα-
νάγαγε». Κάδμος οὖν, ἐπεὶ οὐδαμοῦ τὴν ἀδελφὴν ἤυρε, πρὸς τὸ
ἐν Δελφοῖς μαντεῖον ἦλθε. Ἀπόλλων δ' αὐτῷ εἶπε· «ἐὰν ἐν τῷ
πεδίῳ βοῦν ἴδης, ἐλθὲ μετ' αὐτῆς, ἐν ᾧ δ' ἂν τόπῳ ἐκεῖνη ἔλθῃ,
πόλιν κτίσον». Ἀπελθὼν δὲ Κάδμος βοῦν εἶδεν, οἷαν ὁ θεὸς
εἶπε, καὶ εἰς Βοιωτίαν μετ' αὐτῆς ἦλθε.

Β'. Τότε παρουσιάσθη ¹ ἐκ σπηλαίου δράκων, ὅστις, ἀφ' οὗ
ἐφόνευσε ² τοὺς συντρόφους τοῦ Κάδμου, καὶ κατ' αὐτοῦ ³ ἐπῆλθε.
Ὁ δὲ Κάδμος, ἀφ' οὗ ἐκτύπησεν ⁴ ἐκεῖνον δι' ἀκοντίου ⁵, ἐφόνευσε.

'Αφ' οὗ δὲ προσήλθεν ἡ Ἐπιγονή, διέταξεν αὐτὸν νὰ ρίψῃ εἰς τὴν γῆν τοὺς ὀδόντας τοῦ δράκοντος. Ἐπιγονή οὖν δὲ αὐτὸς ἔρριψε τούτους, ἐξήλθον ἐκ τῆς γῆς ἄνδρες ἔνοπλοι. Οὗτοι ἔσφαξαν ὁ εἰς τὸν ἄλλον ἕκτος πάντες. Ἐπιγονή οὖν δὲ ὠδήγησε τούτους ὁ Κάδμος εἰς τὴν πεδιάδα, ἔκτισε πόλιν, τὴν ὁποίαν ὠνόμασε Καδμείαν.

41. Προσωπικαὶ ἀντωνυμῖαι

Κυριόσφις ὁ πρῶτος ἐπιγονή πρὸς τὴν τελευτήσφις αὐτοῦ

Α'. Ὡ Καμβύση καὶ Ταναοξάρη καὶ πάντες οἱ παρόντες φίλοι, ἐμοὶ μὲν νῦν τοῦ βίου τὸ τέλος πάρεστι· ἀκούσατέ μου. Στέργω ὑμᾶς, ὡς ὑμεῖς στέργετε με· τοῖς θεοῖς χάριν ἔχω, ὅτι εὐμενεῖς ἐμοὶ εἰσὶ· οἱ Πέρσαι στέργουσί με, ὅτι ἡ ἀρχὴ μου ἐπεικῆς ἔστι καὶ ὑμᾶς, ὧ υἱοὶ μου, στέργουσιν οἱ Πέρσαι· πάντες πιστεύουσιν ὑμῖν.

Β'. Καὶ εἰς σὲ μὲν, ὦ Καμβύση, ἀφίνω τὴν βασιλείαν· διατάττω δὲ σὺ, ὦ Ταναοξάρη, νὰ εἶσαι ἡγετῆρος τῶν Μήδων καὶ τῶν Ἀρμενίων καὶ τῶν Καδουσίων· ἀρμόζει δὲ εἰς σὰς ἡγετῆρας μετ' ἐπεικειάς. Σεῖς ὅλοι, ὦ φίλοι, νὰ τιμᾶτε τοὺς υἱοὺς μου. Σεῖς δὲ, ὦ θεοί, νὰ φυλάττετε τοὺς υἱοὺς μου καὶ τὴν πατρίδα μας· διότι ἡ δύναμις σας εἶναι μεγάλη.

42. Αἱ ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστῶτος τῆς μέσης φωνῆς

Λόγος τοῦ Περικλέους πρὸς τοὺς Ἀθηναίους

Α'. Ὅτε ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ἐμελλον οἱ Λακεδαιμόνιοι στρατεύεσθαι, τότε Περικλῆς τοῖς Ἀθηναίοις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἔλεξε· «Οἱ πολέμοι ταῖς τε προτέροις ἡμετέροις καὶ τῇ ἡμετέρᾳ εὐδαιμονίᾳ ἀχθόμενοι εἰς πόλεμον παρασκευάζονται καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐπὶ τὴν χώραν ἡμῶν στρατεύσουσι. Ἀντιπαρασκευαζόμεθα οὖν καὶ ἡμεῖς, ἵνα μὴ ἡ ἡμετέρα χώρα ὑπ' αὐτῶν διαρπάξῃται. Τὰ φρούρια καλῶς φυλαττέσθω καὶ ἐπιτήδεια ἐν αὐτοῖς συγκομιζέσθω, οἱ δὲ φρούραρχοι πρὸς τὴν τῶν πολεμίων ἐφοδὸν παρασκευάζεσθω, ἵνα μὴ ἀπαράσκευοι καταλαμβάνωνται».

Β'. «Ἀναγκαῖον δὲ προσέτι εἶναι εἰς ἡμᾶς καὶ τὰ πλοῖα νὰ ἐτοιμάζωμεν, ἵνα λεηλατῶμεν τὰς ἀκτὰς ἐκείνων, καὶ στρατὸν νὰ συναθροίζωμεν, ἵνα καὶ ἡμεῖς κατὰ τῆς χώρας ἐκείνων ἐκστρατεύωμεν. Ὅσοι δὲ ἐξ ὑμῶν ἢ τὰ φρούρια φρουρεῖτε ἢ κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐκστρατεύετε, νὰ μάχεσθε γενναίως καὶ νὰ μὴ λη-

σμονήτε τὴν πατροπαράδοτον ἀνδρείαν ⁴. Οἱ δὲ θεοί, τοὺς ὁποίους σεβόμεθα περισσότερο ⁵ ἀπὸ ἄλλους ⁶, εἴθε νὰ μὴ παύουν νὰ παρέχουν ⁷ εἰς ἡμᾶς τὴν νίκην καὶ τὴν δόξαν».

43. Ὅριστικὴ τοῦ μέσου μέλλ. καὶ μέσου ἀορ. ἀ' φωνηεντ. ἀσυναϊρέτων καὶ ἀφωνολήκτων ῥήμ.

Α'. Ἐτεοκλῆς καὶ Πολυνεΐκης

Οἱ τοῦ Οιδίποδος υἱοί, Ἐτεοκλῆς καὶ Πολυνεΐκης, πρῶτον μὲν κοινῇ τῶν Θηβαίων ἐβασίλευσαν μετ' οὐ πολὺν δὲ χρόνον Ἐτεοκλῆς Πολυνεΐκῃ φεύγειν ἐβιάσατο. Τοῦτον ἐδέξατο Ἄδραστος, ὁ τῶν Ἀργείων βασιλεὺς· οὗτος δὲ καὶ Πολυνεΐκης μετ' οὐ πολὺ ἐπὶ τὰς Θήβας ἐστρατεύσαντο. Ἐπεὶ δ' οἱ ἀντίπαλοι στρατοὶ παρετάξαντο, Ἐτεοκλῆς μὲν καὶ Πολυνεΐκης ἀλλήλους ἐφόνευσαν, οἱ δὲ θεοὶ τοῖς Θηβαίοις τὴν νίκην παρέσχον ¹. Κρέων δ' ὁ μετὰ τὸν Ἐτεοκλέους θάνατον τῶν Θηβαίων ἄρξας, τὸ μὲν Ἐτεοκλέους σῶμα θάψαι ἐκέλευσε, τὸ δὲ τοῦ Πολυνεΐκου, ἐπεὶ οὗτος ἀλλοτρίους ἄνδρας συνελέξατο καὶ ἐπὶ τὴν ἰδίαν ² πόλιν ἐστρατεύσατο, ἄταφον κατέλιπε, θάνατον τῷ θάψοντι αὐτὸν προειπών. Ἀντιγόνη δ' ἡ Ἐτεοκλέους καὶ Πολυνεΐκου ἀδελφὴ νυκτὸς ³ κλέψασα τὸ τοῦ ἀδελφοῦ σῶμα ἔθαψε. Κρέων δὲ τὴν Ἀντιγόνην μετεπέμψατο καὶ ὀνειδίσας αὐτῇ ἐκέλευσε ζῶσαν ⁴ θάψαι.

Β'. Δεύτερος λόγος τοῦ Περικλέους πρὸς τοὺς Ἀθηναίους

Ἔγω Ἀθηναῖοι, δὲν θὰ ἐκστρατεύσωμεν ¹ μόνοι κατὰ ² τῶν ἐχθρῶν. Ἐχομεν συμμάχους πιστοὺς καὶ ἀνδρείους, οἵτινες ἔλοι δμοῦ ³ θὰ ἐκστρατεύσουν ⁴. Οἱ στρατηγοὶ αὐτῶν θὰ σκεφθοῦν ⁵ με ἡμᾶς ⁶ περὶ τῆς ἐκστρατείας, θὰ ἀποδεχθῶμεν ⁷ δὲ τὰς ὀρθὰς συμβουλὰς τούτων. Πρὸ δὲ τῆς ἐκστρατείας, ὧ πολιταί, νὰ εὐχηθῆτε ⁸ περὶ τῆς νίκης εἰς τοὺς θεοὺς ⁹, οἵτινες τοὺς μὲν ἐχθροὺς ¹⁰ δὲν θὰ βοηθήσουν, διότι ἔλυσαν τὴν εἰρήνην, ἡμᾶς ¹¹ δὲ δὲν θὰ παύσουν ¹² νὰ ὑπερασπίζουν ¹³.

44. Ὅριστ. τοῦ παρακμ. καὶ ὑπερσυντ. τῆς μέσης φωνῆς φωνηεντ. ἀσυναϊρέτων καὶ ἀφωνολ. ῥημάτων

Α'. Ἀρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων

Ἐπεὶ φίλοι τινὲς τοῦ Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτων συνηθροισμένοι ἦσαν, Ἀρμόδιος εἶπε· «Ἔγω ἄνδρες, ὑπὸ μὲν Θεσέως

ἢ τε τῶν Κρητῶν ἀδικία καὶ ὕβρις ἐλέλυτο καὶ ἡ πολιτεία καὶ βασιλεία ἴδρυτο. Μετὰ δὲ τὸν τοῦ Κόδρου θάνατον, ἐπεὶ ἡ βασιλεία ὑπὸ τῶν προγόνων ἡμῶν ἐπέπαυτο, οὐδείς ἐτυράννευσε πλὴν Πεισίστρατος καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, οἱ δουλεύειν ἡμᾶς ἀναγκάζουσι. Ἄλλ' εἰς τὸ δουλεύειν οὐθ' ὑμεῖς πεπαιδευθε, οὔτ' ἐγὼ πεπαιδευμαι· πεπαιδευέμεθα δέ, ὧ ἄνδρες, ἐλευθέροι εἶναι. Ἵνα δ' ἡ πατρίς ἡμῶν ἐλευθέρα ᾖ, τοὺς τυράννους ἀνάγκη φονεῦσαι. Φονεύσωμεν οὖν αὐτοὺς καὶ ἰδρῶσωμεν ἐλευθερίαν».

Β'. Περὶ Κάδμου

ἽΟχι μόνον ὑπὸ Ἑλλήνων εἶχον κτισθὴ πόλεις ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἀλλὰ καὶ ξένοι εἶχον ἐγκαθιδρυθὴ εἰς αὐτήν, Ἵνα κτίσουν πόλεις. Ὁ Κάδμος, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀγήνορος, εἶχεν ἐγκαθιδρυθὴ ἐκ τῆς Φοινίκης, καὶ λέγεται ὅτι ὑπ' αὐτοῦ εἶχε κτισθὴ ἡ ἐν Θήβαις Καδμεία. Ἐλέγετο δὲ ὅτι καὶ τὰ γράμματα ὑπ' αὐτοῦ εἶχον φερθὴ εἰς τὴν Ἑλλάδα· διὰ τοῦτο εἶχον ὀνομασθὴ ταῦτα Φοινικικὰ γράμματα.

45. Ὑποτακτ. τοῦ μέσ. ἀορίστου α' καὶ τοῦ παρακμ. τῆς μέσης φωνῆς φωνηεντολήκτων ἀσυναιρέτων καὶ ἀφωολήκτων ῥημάτων

Α'. 1. Ἐν καιρῷ ἑ βουλευόμεθα, Ἵνα, ἐὰν ἀνάγκη ᾖ, βεβουλευμένοι ὦμεν.—2. Προῖξον, ὅσα λέγω, Ἵνα ἀπηλλαγμένος ᾖς τοῦ κινδύνου. — 3. Κόμισόν μοι τὸ βιβλίον, Ἵνα ἄρξωμαι τοῦ λόγου. — 4. Κῦρος ἐπὶ τοὺς νησιώτας ἐστρατεύσατο, Ἵνα αὐτοὺς καταστρέψῃται.—5. Ἀναπαυσόμεθα, ὧ στρατιῶται.

Β'. 1. Ἦλθον ἐδῶ, Ἵνα λουσθῶ. — 2. Ἐὰν ἐχῆς γυμνασθῆ, διὰ τί δὲν μετέχεις τῶν ἀγῶνων; — 3. Ἄς γυμναζώμεθα, Ἵνα ἔχωμεν παρασκευασθὴ πρὸς πόλεμον. — 4. Νὰ ἐργάζῃσαι, Ἵνα κατορθώσῃς τοῦτο.—5. Ἐὰν ταῦτα ἔχουν πραχθῆ, θά σοι γράψω.— 6. Ἐφερξ ἔλαιον, Ἵνα ἀλειφθῆτε.

46. Εὐκτική τοῦ μέσου μέλλ. καὶ ἀορ. α' καὶ τοῦ παρακμ. τῆς μέσης φωνῆς φωνηεντολήκτων ἀσυναιρέτων καὶ ἀφωολήκτων ῥημάτων

Εὐχὴ ἡ μητροδὸς ὑπὲρ τῶν υἱῶν

Α'. Εἶθε οἱ ἐμοὶ υἱοί, ὧ Θεός, καλῶς πεπαιδευμένοι εἶεν καὶ ἀεὶ ἀγαθὰ ἔργα πράττειεν. Εἶθε πάντες εὖ αὐτοὺς λέγοιεν·

μηδεὶς δὲ μέμψαιτο. Φυλάξαιτο τὰς κακὰς ὁμιλίας ¹, αἱ τοὺς νέους παντὸς μᾶλλον ² διαφθείρουσι καὶ μηδέποτε ψεύσαιτο. Εἶθε, ὦ υἱοί, καλῶς γεγυμνασμένοι εἴητε καὶ φιλοπατριῶν ἔχοιτε.

Β'. Εἶθε νὰ ἐκστρατεύσετε ¹ μετὰ θάρρους κατὰ ² τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος καὶ εἶθε μὲν ³ μετὰ τοὺς ἄλλους στρατιώτας νὰ τρέψετε τοὺτους εἰς φυγὴν. Εἶθε νὰ ὑποδεχθῶ ¹ ποτε τοὺς υἱοὺς μου νικητὰς καὶ ἀμέσως, ὦ Θεέ, εἶθε νὰ ἀποθάνω.

47. Προστακτ. τοῦ μέσου ἄορ. α' καὶ τοῦ παρακειμένου τῆς μέσης φωνῆς φωνηεντολήκτων ἀσυναιρέτων καὶ ἀφωολήκτων ῥημάτων

Α'. 1. Ὁ παῖ, τὰς κακὰς ὁμιλίας φύλαξαι.—2. Πεφύλαχθε τοὺς ψεύστας καὶ κόλακας.—3. Πέπεισο μηδὲν αἴσχιον εἶναι τῆς ἀδικίας. — 4. Ὁ ἀθλητὴς ἀλειψάσθω ἐλαίῳ. — 5. Οἱ ἐργάται ἀρξάσθων τοῦ ἔργου.—6. Παῦσαι μορίας λέγων.

Β'. 1. Κάμε μου τὴν χάριν ¹, ὦ πάτερ. — 2. Ὁ στρατιώτης ἄς λουσθῇ ² εἰς ³ τὸν ποταμόν. —3. Νὰ σκεφθῆς πρὸ τοῦ ἔργου, μετὰ δὲ τὴν σκέψιν νὰ ἀρχίσῃς ² αὐτό ⁴.—4. Πρὸ τοῦ ἔργου καλῶς νὰ σκεφθῆτε. — 5. Ἄς ἀποφασίσουν οἱ σύμμαχοι νὰ στείλουν εἰς ἡμᾶς στρατόν.—6. Νὰ ἔχετε παρασκευασθῆ καλῶς.

48. Ἀπαρέμφ. καὶ μετοχὴ τοῦ μέσου μέλλ. καὶ ἄορ. α' καὶ τοῦ παρακμ. τῆς μέσης φωνῆς φωνηεντολήκτων ἀσυναιρέτων καὶ ἀφωολήκτων ῥημ.

Α'. 1. Ἀλέξανδρος ἠλίχιζε πᾶσαν τὴν Ἀσίαν καταστρέψασθαι.—2. Ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐτόλμησε ψεύσασθαι.—3. Λυκοῦργοι τὴν Σπάρτην οὐ τείχεσιν, ἀλλὰ τῇ τῶν πολιτῶν ἀνδρείᾳ τετειχίσθαι ἐβούλετο.— 4. Ξέρξης τὴν Αἴγυπτον καταστρεψάμενος εἰς τὴν Εὐρώπην ἦλθε τοὺς Ἕλληνας καταστρεψόμενος. — 5. Τὸ ἀθλον τῶν Ἰσθηοῦ νικητῶν στέφανος ἦν ἐκ πίτυος πεπλεγμένος.

Β'. 1. Οἱ νόμοι τοῦ Δράκοντος ἐλέγετο ὅτι εἶχον γραφῆ δι' αἵματος ¹. — 2. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ἐμυθεύετο, ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς εἶχεν ἐκπαιδευθῆ ὑπὸ τοῦ Κενταύρου Χείρωνος.—3. Ὁ Κῦρος μέγα στράτευμα συνήθροισε διὰ νὰ πορευθῆ ² κατὰ ³ τοῦ ἀδελφοῦ (του) Ἀρταξέρξου.—4. Ὁ πατήρ μου ἀφ' οὗ ἀναπαυθῆ ⁴, θὰ πορευθῆ εἰς τὴν πόλιν. —5. Πολὺ διαφέρει ἐκεῖνος, ὅστις ἔχει γυμνασθῆ, ἀπὸ ἐκεῖνον ⁵, ὅστις δὲν ἔχει γυμνασθῆ.

49. Παθητικὸς μέλλων α' καὶ παθητικὸς ἄορ. α'
φωνηεντ. ἄσυναιρέτων καὶ ἀφωνολ. ῥημ.

Ὁ Κροῖσος καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἄτυς

Α'. Κροῖσφ, τῷ τῶν Λυδῶν βασιλεῖ, παῖς ἦν Ἄτυς. Ἐνυπνίφ¹ δ' ἐμηνύθη Κροῖσφ, ὅτι Ἄτυς σιδηρᾶ φονευθήσεται λόγχῃ². Διὸ Ἄτυς ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐκωλύθη ἀκόντια καὶ δόρατα καὶ ἄλλα ὄπλα ἔχειν. Ἐν τούτῳ³ δὲ τῷ χρόνῳ μέγας σὺς ἄγριος τοὺς τῶν Μυσῶν ἀγροὺς διέφθειρε. Πρέσβεις οὖν πρὸς Κροῖσον ὑπὸ τῶν Μυσῶν ἐπέμφθησαν, ἵνα ἴκετεύσῃσι συμπεμφθῆναι αὐτοῖς⁴ τὸν παῖδα καὶ νεανίας καὶ κύνas πρὸς τὴν τοῦ σὺς θήραν⁵. Κροῖσος δ' ἔλεγεν, ἃ αὐτῷ ἐμηνύθη τῷ ἐνυπνίφ¹ καὶ οὖι ἡ ἀρχὴ καταλυθήσοιτο, εἰ Ἄτυς φονευθεῖ⁶. Ἄτυς δὲ ταῦτ' ἀκούσας εἶπε· «ὦ πάτερ, τῷ ἐνυπνίφ λέγεις μνησθῆναι, ὅτι σιδηρᾶ αἰχμῇ μέλλω φονευθήσασθαι. Οὐ νῦν πρὸς⁷ πολεμίους στρατευόμεθα, ὥστε δεῖσαι⁸ σε, μὴ ὑπὸ τῶν τούτων ὄπλων φονευθῶ».

Β'. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Κροῖσος, ἀφ' οὗ ἐπέισθη ὑπὸ τοῦ υἱοῦ (του), ἐπέτρεψεν εἰς αὐτὸν νὰ πορευθῆ διὰ¹ τὸ κυνήγιον τοῦ ἀγρίου χοίρου. Τὸ θηρίον κατεδιώχθη ὑπὸ τῶν κυνηγῶν, οἵτινες ἐπορευθήσαν² εἰς τὰ ὄρη τῆς Μυσίας. Ἐκεῖ³ λοιπὸν⁴ ἀπὸ βλατὰ μέρη⁵ ἐκτύπων μακρόθεν⁶ διὰ δοράτων⁷ καὶ ἀκοντίων. Ὑπὸ τινος δὲ ἐκ τῶν κυνηγῶν, ὅστις ᾔθελε νὰ κτύπησῃ διὰ τοῦ ἀκοντίου⁸ τὸν ἄγριον χοῖρον, ἐκτυπήθη (διὰ τοῦ ἀκοντίου)⁹ ὁ Ἄτυς. Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν ὁ υἱὸς τοῦ Κροῖσου ἀπέθανε φονευθεὶς διὰ σιδηρᾶς αἰχμῆς συμφώνως¹⁰ πρὸς τὸ ὄνειρον.

50. Παθητικ. μέλλ. β' καὶ παθητικ. ἄορ. β'

Ἡ παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν μάχη

Α'. Οἱ Ἕλληνες τῆ Ἀλεξάνδρου ἀνδρεία ἐκπλαγέντες εἰς τὸν Ἴσθμὸν πάντες πλὴν Λακεδαιμονίων συνελέγησαν καὶ ἐψηφίσαντο ἔχειν μὲν ἡγεμόνα Ἀλέξανδρον, στρατεῦσαι δὲ σὺν αὐτῷ ἐπὶ τοὺς Πέρσας, ὑφ' ὧν πολλακίς πρότερον ἐβλάβησαν. Ἀλέξανδρος οὖν πολλοὺς Μακεδόνας τε καὶ Ἕλληνας λαβὼν εἰς τὴν Ἀσίαν διαβαίνει καὶ τοῖς Πέρσαις παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν πρῶτον μάχεται. Ἐπεὶ δ' οἱ ἀντίπαλοι στρατοὶ συνεπλάκησαν,

κατ' ἀρχάς μὲν ἡ μάχη ἀμφίροπος ἦν, τέλος δὲ στραφέντες οἱ Πέρσαι εἰς φυγὴν τρέπονται. Τῶν Περσῶν πολλοὶ μὲν κατεκόπησαν, τινὲς δ' ἐν τῷ ποταμῷ ἐπνίγησαν.

Β'. Τόσον πολὺ ἰ δὲ ἦτο τὸ πλῆθος τῶν φονευθέντων, ὥστε τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ, ἀφ' οὗ ἐβάφη ἰ διὰ τοῦ αἵματος ἰ, ἐπὶ πολλὰς, ὡς λέγεται, ἡμέρας ἦτο ἐρυθρὸν. Ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ λέγεται ὅτι ἀπεκόπη ἡ περικεφαλαία τοῦ Ἀλέξανδρου ὑπὸ τινος Πέρσου, ὅστις ἠθέλησε μὲν νὰ φονεύσῃ τὸν Ἀλέξανδρον, κτυπηθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ Κλείτου ἀπέτυχε τοῦ σκοποῦ (του). Μετὰ τὴν μάχην δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἐπεμψε τριακοσίας Περσικὰς πανοπλίας εἰς τὰς Ἀθήνας (ὡς ἀφιέρωμα εἰς τὴν Ἀθηναίαν, καὶ διέταξε νὰ γραφῇ ἰ τὸ ἐξῆς ἰ ἐπίγραμμα: «Ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ υἱὸς τοῦ Φιλίππου, καὶ οἱ Ἑλληγες πλὴν τῶν Λακεδαιμονίων, ἀπὸ τῶν βαρβάρων τῆς Ἀσίας».

51. Μέσος ἀόριστος β'

Α'. 1. Οἱ φύλακες ἐκπλαγέντες τὴν φυλακὴν ἔλιπον καὶ εἰς φυγὴν ἐτράποντο.—2. Τῆς ἡττης ἔνεκεν ἄθυμοι οἱ στρατιῶται ἐγένοντο.—3. Μιλτιάδης μόνος τῶν ἐνδόξων Ἀθηναίων υἱὸν κατελίπετο ἰ τῷ πατρὶ ὅμοιον.—4. Τῶν Περσῶν ἐγγὺς προσελθόντων ἰ, Θεμιστοκλῆς ἔπεισε τοὺς Ἀθηναίους εἰς τὰς νήσους ἀγαγέσθαι ἰ τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς παῖδας.

Β'. 1. Οἱ Ἑλληγες φθάσαντες εἰς τὸν ποταμὸν Ἀράξην εὗρισκον χωρία πολλὰ γεμάτα ἀπὸ σίτου ἰ καὶ οἴνου ἰ.—2. Εἴθε νὰ γίνουσι ὅσα λέγεις.—3. Εἴθε νὰ ἐννοήσῃς τὸ ὠφέλιμον.—4. Εἴθε νὰ γίνῃς εὐδαίμων.—5. Νὰ ὑποσχεθῆς τοῦτο εἰς ἐμέ.—6. Ὁ ῥήτωρ προσεῖλκυσε τὸ πλῆθος.

52. Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι

Ξέρξης καὶ Ἀρτάβανος

Α'. Ὅτε Ξέρξης ὁ Δαρείου ἐπὶ τὰς Ἀθήνας στρατεύσειεν ἔμελλεν, Ἀρτάβανος, ὁ θεῖος αὐτοῦ, ἀποτρέψαι αὐτὸν τῆς στρατείας βουλόμενος «ἐγὼ, ὦ βασιλεῦ» εἶπε «Δαρεῖφ τῷ σῷ μὲν πατρί, ἐμῷ δ' ἀδελφῷ, συνεβούλευσά ποτε μὴ στρατεύσαι ἐπὶ τοὺς Σκύθας. Ὁ δὲ τῇ ἐμῇ συμβουλῇ οὐκ ἐπίθετο. Οὕτω δ' ἡμεῖς ἐπὶ τοὺς Σκύθας ἐστρατεύσαμεν, οἱ τοὺς ἀρίστους τῶν ἡμετέρων ἐνίκησαν. Καὶ σὺ νῦν μέλλεις πολὺ πλῆθος τῶν σῶν στρα-

τιωτῶν ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους ἄξειν. Λέγω δὴ σοι, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι πολὺ ἀμείνους τῶν Σκυθῶν εἰσι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν.

Β'. Ἐνθυμεῖσαι βεβαίως, ὅτι ἐν τῷ Μαραθῶνι ἐνίκησαν οἱ Ἀθηναῖοι τὰ στρατεύματά μας. Ἄν' ἂν δὲ τώρα θὰ νικήσουν καὶ ἐν ναυμαχίᾳ², θὰ ἔλθουν³ πρὸς τὸν Ἑλλησποντον καὶ θὰ λύσουν τὰς γεφύρας μας. Καὶ τότε δὲ διεισρέξαμεν τὸν κίενδον⁴ ἵνα πάθωμεν τοιοῦτόν τι, ὅτε ὁ πατήρ σου γεφυρώσας τὸν ποταμὸν Ἰστρον ἐξεστράτευσε κατὰ⁵ τῶν Σκυθῶν. Τότε ἔσωσε τὸν πατέρα σου ἐκ τοῦ κινδύνου ὁ Ἰστικίος ὁ Μιλήσιος. Τίς ἀνάγκη δὲ πάλιν νὰ κινδυνεύωμεν; Διὰ τοῦτο πείθου εἰς τοὺς λόγους μου καὶ μὴ ἐκστρατεύσῃς κατὰ⁶ τῶν Ἀθηγῶν.

ῬΗΜΑΤΑ ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ Εἰς ΑΩ

53. α') Οἱ συναιρούμενοι χρόνοι τῆς ἐνεργ. φωνῆς

Περί Νιόβης

Α'. Ζεὺς τὸν Τάνταλον γεννᾷ καὶ τὸν Ἀμφίωνα. Ταντάλου δὲ θυγάτηρ ἦν Νιόβη, γυνὴ Ἀμφίονος, τοῦ Θηβῶν βασιλέως. Αὕτη ἐπεὶ υἱοὺς μὲν ἑπτὰ, θυγατέρας δ' ἰσαρίθμους ἔτεκεν, ὕβριζε. Ὅτε δὲ ποτε αἱ Θηβαῖαι εὐχαῖς καὶ θυσίαις τὴν Λητώ ἐτίμων, ἠρώτα, τίνα τῶν θεῶν τιμῶεν¹. Ἐκείναι μὲν δὴ εἶπον· «τὴν Λητώ τιμῶμεν, ἦν πολλοὶ τῶν παίδων ἔνεκεν εὐχαῖς καὶ θυσίαις τιμῶσι». Καὶ ἡ Νιόβη «σιγαῖτε» εἶπεν «ἵνα σαφῶς ἀκούητε, ἃ ἐγὼ κελεύω ὑμᾶς δοῦναι καὶ ἃ μὴ. Τὸν μὲν Δία τιμῶμεν², τὴν δὲ Λητώ μὴ τιμᾶτε οὕτω, Τιτᾶνος μὲν θυγατέρα οὖσαν³, παῖδας δὲ δύο μόνους, Ἀπόλλωνα καὶ Ἄρτεμιν, τεκοῦσαν.

Β'. Διότι ἐγὼ καὶ κατὰ τὴν εὐγενῆ κατὰ γωγῆν¹ εἶμαι ὑπερτέρα² ἐκείνης καὶ πολὺ περισσότερα τέκνα ἐγέννησα. Ἄν δὲ ἠθέλετε τολμᾶ³ νὰ τιμᾶτε αὐτήν, ἠθέλετε τιμωρηθῆ⁴. Ἀφ' οὗ ἤκουσαν ταῦτα αἱ Θηβαῖαι, δὲν ἐτόλμων πλέον⁵ νὰ τιμοῦν τὴν Λητώ. Τότε δὲ ἡ Λητώ ἐρωτᾷ τὰ τέκνα τῆς· «τί κάμνετε; Ἡ Νιόβη δὲν ἄφινε τὰς Θηβαίας νὰ με τιμοῦν». Τὰ τέκνα λοιπὸν τῆς Λητοῦς δὲν ἄφινον πλέον τὴν Νιόβην νὰ φέρεται αὐθαιδέως⁶, ἀλλὰ ὁ μὲν Ἀπόλλων ἐφόνευσε διὰ τὸν βελῶν⁷ λους τοὺς υἱοὺς αὐτῆς, ἡ δὲ Ἄρτεμις ἔλασε τὰς θυγατέρας.

54. β') Οἱ συναιρούμενοι χρόνοι τῆς μέσης φωνῆς

Α'. 1. Πειρώμεθα ἀεὶ δίκαιοι εἶναι.—2. Περιπορευόμενοι τὰς πόλεις τῆς Πελοποννήσου ἐθεώμεθα αὐτάς.—3. Μακάριος ὅστις οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει· χρῆται γὰρ αὐτῇ εἰς ἃ δεῖ.—4. Πειρῶ ἄρχειν τῆς γλώττης.—5. Τιμῶντο οἱ χρηστοὶ ἄνδρες.

Β'. 1. Οἱ εὐεργέται τῶν πόλεων ἄς τιμῶνται ὑπὸ τῶν πολιτῶν.—2. Νὰ μεταχειρίζεσαι περισσότερον τὰ ὦτα ¹ παρὰ τὴν γλῶσσαν.—3. Ἄδύνατον εἶναι εἰς τοὺς ἰατροὺς νὰ θεραπεύουν ἄλλας τὰς ἀσθενείας.—4. Ὁ ἀνδρεῖος στρατιώτης προσπαθεῖ νὰ νικᾷ ἢ νὰ ἀποθνήσκῃ ἐνδόξως.

Ῥ Η Μ Α Τ Α Σ Υ Ν Η Ρ Η Μ Ε Ν Α Ε Ι Σ - Ε Ω

55. Οἱ συναιρούμενοι χρόνοι τῆς ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς

Α'. Κ α μ β ῦ σ η ς κ α ἰ Α ἰ γ ῦ π τ ι ο ἰ

Ἐπεὶ Καμβύσης, ὁ Περσῶν βασιλεὺς, οὐκ ἠθτύχει ἐπὶ τοὺς Αἰθίοπας στρατεύων, ἠθύμει μὲν ἰσχυρῶς ὀκνῶν, μὴ γέλωτα τοῖς Αἰγυπτίοις ποιήῃ, ὅμως δ' ἐδόκει αὐτῷ ¹ εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀναχωρεῖν. Εἰς Μέμφιν δ' ἐλθὼν μᾶλλον ² ἠγανάκτει· οἱ γὰρ ἐνοικούντες ἠθθύμουν καὶ ἐορτάς ἤγον δοκοῦντες³ ἔχειν τὸν Ἄπιν, ὃν πολὺν χρόνον ἐζήτουν. Ὁ δὲ Καμβύσης τῇ ἑαυτοῦ ἀτυχίᾳ χαίρειν ἐκείνους ὑποπτεύων, τοὺς ἄρχοντας καλεῖ καὶ ἐρωτᾷ, τί⁴ τότε μὲν ἐποίουν τοῦθ' οἱ πολῖται, πρότερον δ' αὐτοῦ παρόντος⁵ οὔ. Ἀκούων δὲ τὰ περὶ τὸν Ἄπιν καὶ τοῖς αὐτῶν λόγοις ἀπιστῶν ἀναιρεῖν αὐτὸν ἠθέλησε.

Β'. Κ α μ β ῦ σ η ς κ α ἰ Σ μ έ ρ δ ι ς

Ὁ Καμβύσης, ὅτε ἔγινε ¹ βασιλεὺς, ἀπέπεμψε τὸν ἀδελφόν (του) Σμέρδιν εἰς ἄλλην χώραν, ἵνα μὴ λυπῆται ² πλέον ³, διότι ἦτα κ α τ ῶ τ ε ρ ο ς ⁴ (αὐτοῦ) κατὰ τὴν σ ω μ α τ ι κ ῆ ν δ ὕ ν α μ ι ν ⁵ καὶ τὴν ἀνδρείαν. Ἐπειδὴ δὲ ἔπειτα ἀνελογίζετο ⁶, ὅτι οἱ Πέρσαι ἐξετίμων ⁷ τὸν νεανίαν, καὶ ἐπειδὴ ἐφοβείτο ⁸, μήπως ⁹ ἐκεῖνος ἐπιθυμῇ ¹⁰ τὴν βασιλείαν ¹¹, παρεκάλει τὸν Πρηξάσπη ¹², τὸν ἂποστον ἐνόμιζε πιστότατον, νὰ φονεύσῃ τὸν Σμέρδιν. Τοῦτο δὲ ὄλοι ἐνόμιζον ὅτι ἦτο ¹³ οὐχὶ μικρὰ ἀπόδειξις τῆς παραφροσύνης τοῦ Καμβύσου.

ῬΗΜΑΤΑ ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ ΕΙΣ -ΟΩ

56. Οἱ συναιρούμενοι χρόνοι τῆς ἐνεργητικῆς
καὶ μέσης φωνῆς

Ἡ εἰς Ἀσίαν στρατεία τοῦ Ἀγησιλάου

Α'. Ἀγησίλαος ὁ Λακεδαιμονίων βασιλεύς, βουλόμενος¹ τὴν μὲν τῶν Περσῶν ὕβριν μειοῦν, τοὺς δ' ἐν τῇ Ἀσίᾳ Ἑλληνας ἐλευθεροῦν, τὸ ἐν Δωδώνῃ τοῦ Διὸς μαντεῖον ἐρωτᾷν ἠξίου Κελεῦσαντος² δὲ τοῦ θεοῦ στρατεῦσθαι, τὸν χρησμὸν ἀνακοινοῦνται τοῖς ἐφόροις. Οἱ ἔφοροι τὸν βασιλέα ἐκέλευσαν καὶ τὸν ἐν Δελφοῖς θεὸν περὶ τούτου ἐρωτᾷν. Ἀγησίλαος δ' ὄδῃ ἀνακοινοῖ τῷ Ἀπόλλωνι· «ἄρ' οὐκ ἀξιοῖς ταυτὰ³ κελεύειν, ἃ καὶ ὁ σὸς πατήρ ; » Τοῦ δὲ θεοῦ ἀξιούντος ταυτὰ κελεύειν, πληροῦνται νῆες ὑπ' Ἀγησιλάου καὶ ἐκ τῆς Εὐβοίας εἰς Ἐφεσον περαιοῦνται. Ἐν Ἀσίᾳ δ' ὁ Ἀγησίλαος πολλὰς μὲν Ἑλληνικὰς πόλεις ἐλευθεροῖ, πολλὰς δὲ Περσῶν στρατιὰς καταβαλὼν⁴ τὴν Ἀρταξέρξου, τοῦ Περσῶν βασιλέως, δύναμιν ἐλαττοῖ.

Β'. Ἐνεκα δὲ τούτου ὁ Ἀρταξέρξης ἐπεμψε πρέσβεις εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἵνα διὰ χρημάτων¹ πείσουν² τὰς πόλεις νὰ ἐναντιωγῶνται κατὰ τῆς Σπάρτης³. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ ἐφανερώνατο εἰς αὐτοὺς, ὅτι αἱ μέγιστα πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἐπεθύμουν⁴ νὰ ταπεινώσουν τὴν δύναμιν των, βλέποντες ὅτι ἡ πόλις των⁵ εὐρίσκετο εἰς κίνδυνον⁶, ἐνόμισαν ὅτι ἦτο⁷ ἀναγκαῖον νὰ ἐκστρατεύσουν⁸ κατὰ τῶν πόλεων. Ἀμέσως δὲ ἀνακοινῶνουν δι' ἀγγελιαφόρου¹ εἰς τὸν Ἀγησίλαον, ὅτι ἡ πόλις διατάττει αὐτὸν νὰ ἐπανέλθῃ ὅσῳ τὸ δυνατόν ταχύτερον². Ἐκεῖνος δὲ ἂν καὶ ἀνελογίζετο³, ποίων τιμῶν ἀπεστερεῖτο⁴, ὅμως συγκαλεῖ τοὺς συμμάχους καὶ κ ἄ μ ν εἰ γ ν ω σ τ ῆ ν⁵ εἰς αὐτοὺς τὴν διαταγὴν τῶν ἐφόρων. Ἀμέσως δὲ ἔπειτα ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΠΑΗΝ ΤΟΥ ΕΝΕΣΤ. ΚΑΙ ΠΑΡΑΤ, ΧΡΟΝΟΙ
ΤΩΝ ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΩΝ ῬΗΜΑΤΩΝ

57. α') Ὀμαλὸς σχηματισμὸς

Θεμιστοκλέους φυγῆ

Α'. Θεμιστοκλῆς κωλύσας τῇ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίᾳ¹ τὸν Ἐξέρην τοῦ τὴν Ἑλλάδα δουλῶσαι, μάλιστα² ὑπὸ τοῦ τῶν Ἀθηναίων δήμου ἐτιμήθη. Μετ' ὀλίγον δὲ πολλῶν αὐτῷ φθονησάν-

των, οἱ Ἀθηναῖοι ἐφυγάδευσαν αὐτόν. Ὅτε δὲ φυγὰς ἐν Ἄργει ἦν, οἱ τῶν Λακεδαιμονίων ἔφοροι Πausανίαν, τολμήσαντα ³ γράφαι τῷ τῶν Περσῶν βασιλεῖ τὴν Ἑλλάδα δουλώσειν, ἐθανάτωσαν. Ἐπειτα δὲ πρέσβεις εἰς Ἀθήνας πέμψαντες εἶπον·

Β'. «ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν Pausanían ἡμεῖς ἐτιμωρήσαμεν ¹ κατὰ δικασάντες εἰς θάνατον ² καὶ ἔχει ἀποθάνει ³, καθὼς ἦτο πρόπον ⁴. Πολλοὶ δὲ μάρτυρες ἐμαρτύρησαν ⁵, ὅτι καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς εἶναι προδότης. Διὰ τοῦτο ἔχομεν τὴν ἀξίωσιν γὰρ τιμωρήσετε ⁶ καὶ σεις τὸν προδότην». Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι πιστεύσαντες εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους κατεδίκασαν αὐτὸν ἀπόντα εἰς θάνατον ⁷. Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς ἐκ τοῦ Ἄργους πρῶτον μὲν ἦλθεν εἰς τὴν Κέρκυραν, ἀπ' ἐδῶ ⁸ δὲ εἰς τὴν Ἡπειρον πρὸς τὸν βασιλέα Ἀδμητον. Ἀπ' ἐκεῖ ⁹ δὲ ἦλθεν εἰς τὴν Ἀσίαν, ὅπου ¹⁰ καὶ ἀπέθανε ³.

58. β') Ἀνώμαλος σχηματισμὸς

Ἀντιόπη

Τῶν Θηβῶν ἐβασίλευε ποτε Νυκτεὺς, τῶν δὲ τέκνων αὐτοῦ οὐδὲν ἔζη, πλὴν θυγάτηρ μία, ἡ Ἀντιόπη. Ἡ μὲν οὖν τὸν πατέρα οὐκ αἰδεσθεῖσα ¹ ἐκ τῶν βασιλείων εἰς Σικυῶνα ἔφυγε. Νυκτεὺς δέ, ἐπεὶ φυγοῦσαν ² τὴν θυγατέρα ἤκουσε, σπασάμενος τὸ ξίφος ἑαυτὸν ἐφόνευσε. Ἐν δὴ Θήβαις Λύκος δυνατώτατος ὢν ³ τῇ βασιλικῇ ἐχρηῖτο δυνάμει, στρατεύσας δ' εἰς Πελοπόννησον, τὸν βασιλέα, οὗ γυνὴ ἦν Ἀντιόπη, ἐν Σικυῶνι κατέκλεισεν, εἶτα δὲ τὴν πόλιν ἐκπολιορκήσας ⁴ κατέκαυσε καὶ τὸν βασιλέα ἐφόνευσε, τὴν δ' Ἀντιόπην ζῶσαν ἀπέσπασε. Ἐπεὶ δ' Ἀντιόπη, πρὶν τὴν ὁδὸν τελεῖσαι ⁵, ἐν τῷ Κιθαιρῶνι παῖδας δύο ἔτεκεν, ἐκεῖνη μὲν ὑπὸ Λύκου εἰς Θήβας ἤχθη, τοὺς δὲ παῖδας φονεῦσαι οἱ δοῦλοι ἐκελεύσθησαν. Ἐπεὶ δὲ τούτοις μὲν ἤρκεσε καταλιπεῖν τοὺς παῖδας, οἱ δὲ μόνον ἐν τῷ δάσει ἦσαν, ὥστε ζῆν μὲν ἔτι ⁶, πεινῆν δὲ καὶ διψῆν, ποιμὴν τις ἐλθὼν παρέλαβεν αὐτοὺς καὶ ἔθρεψε καὶ τὸν μὲν ἐκάλεσε Ζῆθον, τὸν δ' Ἀμφίονα.

Β'. 1. Πρῶτοι ἐκ τῶν ἀνθρώπων ¹ οἱ Λυδοὶ μετεχειρίσθησαν χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ νομίσματα ².—2. Ὁ Τισσαφέρνης δὲν ἐσεβάσθη τὸν ξένιον Δία, ἀλλὰ τὸν Κλέαρχον, ὅστις ἦτο ³ ξένος, καὶ τοὺς ἄλλους στρατηγούς ἐξαπατήσας ἐφόνευσε.—3. Θά σε ⁴ μεταχειρισθῶ ὡς φίλον.—4. Δὲν θὰ ἐπαινέσω ⁵ τὸν λέγοντα ψεύδη.—5. Ὁ

Προμηθεὺς εἶχε δεθῆ ἐπὶ τοῦ ὄρους Καυκάσου πολλὰ ἔτη. — 6. Εὐκόλον εἶναι εἰς τὸν Θεὸν τὰ πάντα νὰ ἐκτελέσῃ. — 7. Ἀγρὸς μὴ ὀργωθεὶς δὲν φέρει καρπούς.

59. Δεικτικαὶ καὶ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι

Α'. 1. Ταῦτα μὲν σὺ λέγεις, παρ' ἡμῶν δὲ ἀγγελλε τάδε.—2. Ἀλέξανδρος τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον εἶχε θάρρος, ὥστε οὐδενὶ ὑπεῖκε κολύματι. — 3. Οὐκ αἰσχύνει τηλικούτος ὢν ἰ τοιαῦτα ποιῶν ; —4. Ἐὰν λέγωμεν, ὅτι οὐχ ἡμάρτομέν ποτε, πλανῶμεν ἡμᾶς αὐτούς.—5. Πολλοὶ ἄνθρωποι οὐθ' ἑαυτοῖς οὔτε τοῖς ἄλλοις ὠφέλιμοὶ εἰσι.

Β'. 1. Ὅλων τούτων αἷτιος εἶναι οὗτος ἐδῶ ὁ ἀνὴρ.—2. Αὕτη ἐδῶ (=ἡ σημερινή) ἡ ἡμέρα εἶναι αἰτία μεγάλων κακῶν εἰς ὄλους τοὺς Ἑλληνας.—3. Ὁ ἐξῆς νόμος εἶναι πρῶτος καὶ μέγιστος· «νὰ ἀγαπᾷς τὸν πλησίον σου ἰ ὡς τὸν ἑαυτὸν σου». — 4. Νὰ λέγῃς μᾶλλον ἔπαινον τῶν ἄλλων παρὰ τοῦ ἑαυτοῦ σου.—5. Οἱ πλεονέκται τὸν ἑαυτὸν τῶν μὲν πλουτίζουσι, τοὺς δὲ ἄλλους βλάπτουσι.

60. Ἡ ἀλληλοπαθὴς ἀντων., ἡ ἐρωτημ. καὶ ἡ ἀόριστ. τῖς, ἡ ἀναφορ. ὅς, ἡ ἀντων. αὐτὸς

Α'. 1. Ἀμασις, ὃς τῆς Αἰγύπτου ἐβασίλευε, φίλῳ, οὗ ὁ υἱὸς ἀπέθανεν, ἐπιστολὴν ἔπεμψεν, ἐν ἣ παραμυθίας ἐγεγράφει.—2. Ἄ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν, ταῦτα οὐδὲ λέγειν ἔξεστι. — 3. Δεῖ τοὺς δικαστὰς τὴν αὐτὴν ἔχειν γνώμην, ἥνπερ καὶ τοὺς νομοθέτας.— 4. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων οὐ ταῦτὰ ἐψηφίζοντο ἐνίοτε οἱ Ἀθηναῖοι.—5. Βοηθεῖτε ἀλλήλοις.

Β'. 1. Οἱ κακοὶ βλάπτουσι ὁ εἰς τὸν ἄλλον. — 2. Πολλάκις τὰ τέκνα τῶν ἰδίων γονέων δὲν εἶναι ὅμοια μεταξὺ τῶν ἰ κατὰ τὸν χαρακτήρα ἰ.— 3. Εἰς ποῖον, μετὰ τὸν Θεόν, ὀφείλομεν μεγαλυτέραν εὐγνωμοσύνην παρὰ ἰ εἰς τοὺς γονεῖς ἡμῶν ; —4. Μερικαὶ ποιηταὶ παρομοιάζουσι τὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου πρὸς ὄνειρον ἰ.— 5. Ἐν Ἀθήναις ὑπῆρχε μία ἰ κρήνη ὀνομαζομένη Καλλιρρόη.— 6. Σὺ ὁ ἰδῖος ἰ εἶδες τὸν ἀδελφόν μου ἡ παρ' ἰ ἄλλου ἑμαθὲς τι περὶ αὐτοῦ ;

61. Συνηρημένους μέλλ. καὶ β' ἐνεργ. παρακμ. καὶ ὑπερο.

Α'. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀνοικοδομοῦσι καὶ
τειχίζουσι τὰς Ἀθήνας

Μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην ἐφρόντισαν οἱ Ἀθηναῖοι,

ὅπως ἴ τὴν πόλιν ἀνοικοδομήσουσι καὶ τειχιούσι. Λακεδαιμόνιοι δ' ἀκούσαντες μέλλειν τοὺς Ἀθηναίους τὴν πόλιν τειχεῖν πρόσβεις ἔπεμψαν Ἀθήναζε, οἳ τότε εἶπον· «ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ τὴν πόλιν τειχεῖτε, οἱ βάρβαροι στρατεύσαντες ἐπ' αὐτὴν φυγαδεύσουσι πάλιν ἡμᾶς καὶ ὀρητήριον ποριοῦνται». Θεμιστοκλῆς δὲ τοῖς Ἀθηναίοις εἶπε· «Τειχιούμεν τὴν πόλιν ἀκόντων τῶν Λακεδαιμονίων. Δόγῳ μὲν αὐτοῖς χαριούμεθα, ἔργῳ δ' ὑμεῖς ὡς τάχιστα τειχεῖτε αὐτήν. Ἡ πόλις ψηφιεῖται τρεῖς πρόσβεις εἰς Σπάρτην πέμψαι. Πρῶτον μὲν ἐγὼ μόνος εἰς Σπάρτην κοιμισθῆσομαι καὶ ἐνταῦθα διατρίψω, ἕως ἄν τὴν πόλιν ἱκανῶς τειχίσητε· τότε δ' οἱ δύο ἕτεροι πρόσβεις ἐκεῖσε κοιμισθέντων². Οὕτως οἱ Λακεδαιμόνιοι ψευσθήσονται τῆς ἐλπίδος.»

Β'. 1. Ὁ Θεμιστοκλῆς εὐλόγως ὠνομάζετο σωτὴρ τῆς Ἀττικῆς καὶ ἑλῆς τῆς Ἑλλάδος· διότι· εἰς τὴν συμβουλήν αὐτοῦ ἔχοντες πεποιθήσιν οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ἐγκαταλείψει τὴν πόλιν καὶ εἶχον καταφύγει εἰς τὰ πλοῖα.—2. Πρὸ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἐλέγετο, ἔτι ἡ θεὰ εἶχεν ἀφήσει² τὴν πόλιν, προθυμότερον ἐγκατέλειψαν αὐτήν καὶ κατέφυγον εἰς τὰ πλοῖα.—3. Οἱ Πέρσαι ἤλθον μὲ παμπληθῆ στρατόν³, ἵνα ἀφανίσουν⁴ τὴν Ἑλλάδα.

62. Συνηρημένα οὐσιαστικὰ τῆς Α' κλίσεως

Α. Περὶ τῆς Ἀθηνᾶς

Ἀθηνᾶ Διὸς θυγάτηρ ἦν. Ἐν τῇ τῶν Ἀθηνῶν ἀκροπόλει τὸ τῆς Ἀθηνᾶς λαμπρὸν ἱερὸν καὶ τὸ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα, κλεινὸν Φειδίου τοῦ τεχνίτου ἔργον, ἦν. Τῇ Ἀθηνᾶ παντοίας τέχνας, οἷον τὴν ὑφαντικὴν καὶ τὴν τεκτονικὴν, προσάπτουσι. Οἱ Ἀθηναῖοι τὴν Ἀθηνᾶν ἑορταῖς ἐθεράπευον. Αἱ παρθένοι δ' ἦδον· «ὦ Ἀθηνᾶ, σεμνὴ θεὰ, τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Ἀκρόπολιν φύλαττε».

Β. Περὶ τοῦ Ἑρμοῦ

Οἱ ποιηταὶ λέγουσιν ἔτι ὁ Ἑρμῆς ἦτο¹ εὐρετῆς τῆς λύρας. Οἱ ἔμποροι ἐθυσίαζον εἰς τὸν Ἑρμῆν. Ἐν Ἀθήναις ὑπῆρχον² πολλὰ λίθινα στηλαί τοῦ Ἑρμοῦ. Ἐπὶ τῶν στηλῶν τοῦ Ἑρμοῦ ἦσαν ἐπιγραφαί. Μεταξὺ³ τῶν στηλῶν τοῦ Ἑρμοῦ ὑπῆρχον ἔργα περιφήμων τεχνιτῶν. Στηλαί τοῦ Ἑρμοῦ ἦσαν στόλισμα τῶν γυμναστηρίων.

63. Συνηρημένα οὐσιαστικά τῆς Β' κλίσεως

Α'. Ὁ πλοῦς

Οἱ ἐν τῇ θαλάττῃ πλοῖ χαλεποὶ εἶσι. Ὁ τῆς θαλάττης ῥοῦς φέρει τῷ πλῶ οὐκ ὀλίγους κινδύνους. Ἡ θάλαττα δεινῶν ῥῶν μεστή ἐστὶ· τινὲς δὲ θάλατται διὰ τοὺς ἐν τοῖς ῥοῖς σκοπέλους κινδύνους φέρουσι. Οἱ ναῦται τοὺς τοῦ πλοῦ παντοίους κινδύνους οὐ φοβοῦνται.

Β'. 1. Ὁ πονηρὸς κακὰ μὲν ἔχει εἰς ¹ τὸν νοῦν, καλὰ δὲ εἰς τὴν γλῶσσαν.—2. Τὰ κόκκαλα ἔχουν ² λευκὸν χρῶμα.—3. Αἱ παρθένοι τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὰς ἐορτὰς τῆς θεᾶς Ἀθηνᾶς ἔφερον κἀνίστρα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Ἐντὸς ³ τῶν κἀνίστρων τούτων ὑπῆρχον ⁴ δῶρα τῆς Ἀθηνᾶς.

64. Δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν ἄνοματων

Α'. 1. Φίλιππος κριτῆς ποτε γενόμενος δυοῖν πονηροῖν ἀνθρώποιν τῷ μὲν προσέταξε φεύγειν ἐκ τῆς Μακεδονίας, τῷ δὲ διώκειν ἐκεῖνον.—2. Ἄλυς ὁ ποταμὸς ἰὸ εὖρος οὐ μείον ¹ δυοῖν σταδίον ἦν. — 3. Ὁ θάνατός ἐστι δυοῖν πραγμάτων διάλυσις, σώματος καὶ ψυχῆς. — 4. Οἱ στρατιῶται τῷ ληστὰ τούτῳ ἐφόβευσαν.—5. Τοῖν ὀφθαλμοῖν ὀρῶμεν.

Β'. 1. Ὁ ἱερεὺς ἐθυσίασεν εἰς δύο θεοὺς, τὸν Δία καὶ τὸν Ποσειδῶνα.—2. Ἡ Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσσεια εἶναι τὰ δύο ποιήματα τοῦ Ὀμήρου.—3. Οἱ δύο υἱοὶ τοῦ Ξενοφῶντος, ὁ Γρύλλος καὶ ὁ Διδώρορος, ἐξεπαιδεύθησαν ¹ ἐν Σπάρτῃ.—4. Ὁ ποιητῆς Ἰβουκὸς ὑπὸ δύο ληστῶν ἐφρονεύθη.—5. Διὰ τῶν (δύο) ὄτων ἀκούομεν.

65. Οὐσιαστικά τῆς ἀττικῆς Β' κλίσεως

Α'. Περὶ τῶν νεῶν

Οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες τοῖς θεοῖς καὶ ταῖς θεαῖς καλοὺς καὶ λαμπροὺς νεῶς κατεσκεύαζον. Βωμοὶ δ' ἦσαν καὶ ἐν τοῖς νεῶς καὶ πρὸ τῶν νεῶν, περὶ δὲ πολλοὺς νεῶς δένδρα ἦν. Ὁ λεῶς τοῖς θεοῖς πολλὰ δῶρα εἰς τοὺς νεῶς ἔφερε. Ἐν τισὶ νεῶς καὶ τῶν θεῶν ἱερά ζῶα ἐτρέφετο, οἷον ταῦ ἐν τῷ τῆς Ἥρας νεῶ, τῷ ἐν Σάμῳ τῇ νήσῳ.

Β'. 1. Ἡ Ἥρα εἶχεν ἔνδοξον ναὸν ἐν τῇ νήσῳ Σάμῳ.—2. Θαυμαστός ἦτο ὁ στολισμὸς τῶν ἐν Ἀθῆναις ναῶν.—3. Ὁ Μενέ-

λαος ἦτο βασιλεὺς τῆς Σπάρτης.—4. Ἀδελφὸς τοῦ Μενελάου ἦτο ὁ Ἀγαμέμνων.—5. Οἱ δειλοὶ ὁμοιάζουν ¹ μετὰ τοὺς λαγωούς ².—5. Οἱ λαγωοὶ κατὰ τὴν νύκτα ³ βόσκουν.—7. Ὡ παῖδες, νὰ σηκώ-
νεσθε, ὅταν ἐξημερώνη ⁴.

66. Ἐπίθετα συνηρημένα τῆς Β' κλίσεως

Ἄ. Περὶ τῶν ἐν Ἀθήναις νομισμάτων

Ἐν Ἀθήναις χρυσᾶ τε καὶ ἀργυρᾶ καὶ χαλκᾶ νομίσματα ἐκόπτετο. Χαλκοῦν ἦν οὐ μόνον τὸ λεπτόν, ὃ μικρότατον ἦν τῶν νομισμάτων, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπταπλοῦν τοῦ λεπτοῦ, ᾧ καὶ ὄνομα ἦν χαλκοῦς. Τὸ δὲ δίχαλκον τοτὲ μὲν ¹ χαλκοῦν, τοτὲ δ' ¹ ἀργυροῦν ἦν· τὸ δὲ τετράχαλκον αἰεὶ ἀργυροῦν. Ὅκτῳ δὲ χαλκοῖ ἰσότημοι ἦσαν ² τῷ ὀβολῷ· ἕξ δὲ ὀβολοὶ ἰσότημοι τῇ δραχμῇ· ἦσαν δὲ καὶ ὁ ὀβολὸς καὶ ἡ δραχμὴ ἀργυρᾶ νομίσματα. Ἀργυροῦς δ' ἦν καὶ ὁ στατήρ, ὃς καὶ τετράδραχμον ὠνομάζετο. Ἐκόπτοντο δὲ καὶ χρυσοὶ στατήρες· ἡ δὲ τοῦ χρυσοῦ στατήρος τιμὴ δεκαπλῆ ἦν τῆς τοῦ ἀργυροῦ.

Β'. 1. Οἱ Γαλάται εἶχον περικεφαλαίας χαλκίνας.—2. Οἱ στρατιῶται τοῦ Ἀρταξέρξου εἶχον χαλκίνας περικεφαλαίας καὶ κοκκίνας χιτῶνας.—3. Τὰ ὄπλα τῶν παλαιῶν ἦσαν ἐκ σιδήρου καὶ χαλκοῦ, ὀλίγα δὲ καὶ ἐξ ἀργύρου.—4. Ὁ Βελλεροφόντης ἐφό-
νευσε τὴν πύραυλον ἐοικέναι ¹ Χίμαιραν.—5. Οἱ ὅμοιοι εἶναι εὐνοϊκοὶ πρὸς τοὺς ὁμοίους.

67. Ἐπίθετα τῆς ἄττικῆς Β' κλίσεως

Α'. Ὁ Ἄδης

Ἐνδον γῆς τόπος ἐστὶ σύμπλεως σκοτόους καὶ φόβου, ὃν οἱ παλαιοὶ Ἄδην ὠνομάζουσι. Ἐν Ἄδου ¹ οἰκίαι ἔμπλεω ψυχῶν εἰσιν, ὡς ἐκεῖ Ἐρμῆς, ὁ τῶν θεῶν ἄγγελος, ἄγει. Περιέχεται δ' ὁ τόπος φοβεροῖς ποταμοῖς, οἳ τὸν ἔκρουν ἔχουσιν ² εἰς λίμνην φόβου ἀνάπλεων. Τοῦ Ἄδου ἄρχουσι Πλούτων καὶ Περσεφόνη, κριταὶ δ' ἄλλοι τε καὶ Μίνως ἐστί. Οἱ κριταὶ τοῖς μὲν ἀγαθοῖς ἴλεω εἰσι καὶ τὰς ψυχὰς αὐτῶν εἰς χώραν ἡδονῶν πλέαν ἄγουσι, τοῖς δὲ κακοῖς κανόνι εἰσι καὶ τὰς ψυχὰς αὐτῶν εἰς τὸν τῶν ζημιῶν τόπον πέμπουσι.

Β'. 1. Οἱ θεοί, ὡς λέγει ὁ Ὅμηρος, δὲν γηράσκουν ¹ καὶ εἶναι ἀθάνατοι.—2. Οἱ ναοὶ τῶν θεῶν ἦσαν γεμάτοι ἀπὸ λαμπρᾶ δῶρα²
—3. Οἱ θεοὶ ἦσαν εὐμενεῖς πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς ³.—4. Ἐν τῇ

οικία ταύτη ὑπάρχουν τράπεζαι γεμάται ἀπὸ φαγητά.—5. Ἡ Ἄττικὴ ἔχει λεπτήν γῆν ¹.

68. Ἀνώμαλα οὐσιαστικὰ τῆς Γ' κλίσεως

Α'. Οἱ θεοὶ τῶν ἀρχαίων Ἑλληνῶν

Ὁμηρος τὸν Δία θεῶν καὶ ἀνθρώπων πατέρα λέγει. Ζεὺς ἐν τῷ Ὀλύμπῳ ἐβασίλευε. Οἱ ποιηταὶ γυναῖκα τοῦ Διὸς τὴν Ἥραν λέγουσιν εἶναι. Δὲ πολλοὶ παῖδες ἦσαν, οἷον υἱεῖς μὲν Ἀπόλλων καὶ Ἑρμῆς, θυγατέρες δ' Ἀθηνᾶ καὶ Ἄρτεμις. Ἐν τοῖς Διὸς γόνασι τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα ἦν. Ἐκ Διὸς καὶ τὰ ὄνειρα τὰ ἦν ὡς δ' ἄλλοι λέγουσιν, ἢ τῶν ὄνειράτων οικία ἐγγὺς τοῦ Ἄδου ἦν. Ποσειδῶν, τὸν Διὸς ἀδελφόν, τῶν ὑδάτων ἄρχειν λέγουσι. Τὸ Ποσειδῶνος ἄρμα ἵπποι διὰ τοῦ ὕδατος ἤλαυνον, ἐν δὲ τῇ χειρὶ τὴν τρίαιναν εἶχεν οὗτος. Πλούτων δέ, ὁ Διὸς ἀδελφός, ἐν Ἄδου ἐβασίλευε. Ὁ Πλούτωνος καὶ Περσεφόνης τῆς γυναικὸς θρόνος μέλας ἦν. Ὁ μὲν τὰς τοῦ Ἄδου κλεῖς εἶχεν, ἢ δ' ἐν ταῖς χερσὶ δῖδας. Παρὰ δὲ τῷ θρόνῳ κύων θαυμαστός τὸ μέγεθος ¹ καὶ τὴν μορφήν ἦν, Κέρβερος ὄνομα· λέγουσι δὲ τὸν κύνα ἐλέφαντι ὅμοιον εἶναι τὸ μέγεθος ¹, τὴν δὲ τοῦ κυνὸς οὐρὰν τῇ δράκοντος ὁμοίαν.

Β'. Περὶ τῶν πλοίων τῶν Ἀθηναίων

Ὁ στόλος τῶν Ἀθηναίων ἦτο περίφημος διὰ τὸ πλῆθος ¹ καὶ τὴν ταχύτητα τῶν πλοίων. Μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην οἱ Ἀθηναῖοι τῇ συμβουλῇ τοῦ Θεμιστοκλέους κατεσκευάσαν ἑκατὸν πλοῖα. Κατὰ δὲ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ² τριακόσια πλοῖα. Τοὺς ἐντὸς ³ τῶν πλοίων στρατιώτας ὠνόμαζον οἱ παλαιοὶ ἐπιβάτας. Εἶχον ² δὲ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ἱερὰ πλοῖα, οἷον τὴν Πάραλον καὶ τὴν Σαλαμινίαν. Τὴν Πάραλον ἔστελλον εἰς τὰς θεωρίας, οἷον εἰς τὰ Δῆλια καὶ ἐντὸς ³ τοῦ πλοίου τούτου ἔφερον ⁴ τὰ σφάγια· τοῦ δὲ πλοίου τούτου ναύαρχος ἦτο ὁ ἀρχιθέωρος.

69. Συσχετικαὶ ἀντωνυμίαι. Συσχετικὰ ἐπιρρήματα

Φρουρός Θραξ καὶ Σκύθης

Α'. Ὅτε ποτὲ Λακεδαιμόνιός τις εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον ἔπλευσεν, ὁ ἕτερος τῶν δούλων αὐτοῦ ἔφυγε. Ὅτε δ' οὗτος εἰς κόμην τινὰ τῶν Θρακῶν ἦλθεν, ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ φρουρός· «τίς εἶ ; »

- Σ. Τήρης ὁ Ὀδρύσου.
Θ. Πηλίκος ¹ εἶ ;
Σ. Ἐτῶν εἴκοσι.
Θ. Ποδαπὸς ² εἶ ; πόθεν ἔρχει ; ποῖ βούλει ἐλθεῖν ;
Σ. Σκυθῆς εἰμί· νῦν ἔφυγον ἐκ τῆς δουλείας καὶ βούλομαι οἴκαδε ³, εἰς τὴν Σκυθίαν ἐπανελθεῖν.
Θ. Πῶς καὶ πότε ἐγένου δοῦλος ;
Σ. Παῖδά με ὄντα ἤρπασε Λακεδαιμόνιος τις οἴκοθεν ⁴ καὶ ἠνάγκασε δοῦλον γενέσθαι.
Θ. Πόσα ἔτη δοῦλος ἦσθα ;
Σ. Δέκα ἔζη.
Β'.—Θ. Εἰς ποῖον μέρος ¹ κατοικοῦν οἱ Λακεδαιμόνιοι ;
Σ. Ἐν τῇ Πελοποννήσῳ.
Θ. Πόσοι εἶναι ;
Σ. Πόσοι ² εἶναι, δὲν γνωρίζω. Εἶναι ὅμως ³ οἱ ἀνδρειότατοι ἐκ τῶν Ἑλλήνων. Ὅταν ἔχουν πόλεμον ⁴, δὲν ἐρωτοῦν, πόσοι ² εἶναι οἱ ἐχθροί, ἀλλ' εἰς ποῖον μέρος ¹ εἶναι.
Θ. Ποῖος εἶναι ἄρχων ⁵ αὐτῶν ;
Σ. Δύο βασιλεῖς.
Θ. Ποῖος ἐκ τῶν δύο ἔχει περισσοτέραν δύναμιν ; ⁶
Σ. Οὔτε ὁ εἰς οὔτε ὁ ἄλλος ⁷. Καθεὶς ἐκ τῶν δύο ⁸ ἔχει τὴν ἴδιαν δύναμιν, διότι καὶ οἱ δύο εἶναι ἐκ τοῦ γένους τοῦ Ἡρακλέους.
Θ. Τώρα ἐπιτρέπεται ⁹ σοι νὰ εἰσέλθῃς εἰς τὴν κώμην.

70. Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν ῥημάτων

Α'. Περὶ τοῦ Διοσκούρου

Τὸ Διοσκούρω ἐλεγέσθην υἱὸ τοῦ Διὸς εἶναι. Ἐπρωτεύετην δ' ἀγῶσιν, ὁ μὲν Κάστωρ τῷ ἱππεύειν, ὁ δὲ Πολυδεύκης τῇ πυγμῇ. Διὰ τοῦτο φύλακε καὶ προστάτα τῶν παλαιστρῶν ἐλεγέσθην. Ὅτε δὲ ποτε εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐστρατευσάσθην, ὑπὸ τῶν πολεμίων κατεκοπήτην. Ἐπεὶ δ' ὁ μὲν ἀθάνατος ἦν, ὁ δὲ θνητός, ἔντεῦθεν ἄμφω τὴν μὲν ἑτέραν ἡμέραν ἐν τῷ οὐρανῷ ὁμοῦ ἐλεγέσθην εἶναι, τὴν δ' ἐν Ἄδου.

Β'. Ὁ Σωκράτης περὶ ἀδελφῶν

Ἐν Ἀθήναις ἐξεπαιδεύοντό ¹ ποτε μαζὶ ² δύο ἀδελφοί ¹, δὲν εἶχον ὅμως ἐμπιστοσύνην ³ πρὸς ἀλλήλους ⁴, ἀλλ' ἦσαν ⁵ ἐχθροί.

Διὰ τοῦτο ὁ Σωκράτης εἶπεν εἰς τὸν ἕνα ἠ ἐξ αὐτῶν· «δύο ἀδελφοὶ ὁμοιάζουσιν ἑ πρὸς τὰς δύο χεῖρας ἠ καὶ τοὺς δύο πόδας καὶ τοὺς δύο ὀφθαλμούς. Αἱ δύο χεῖρες καὶ οἱ δύο πόδες καὶ οἱ δύο ὀφθαλμοὶ ἐποιήθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ βοηθοῦν ἀλλήλους ἠ· τοιοῦτοτρόπως ἠ καὶ οἱ δύο ἀδελφοὶ ἐποιήθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ οὐχὶ διὰ νὰ ἐμποδίζουσιν ἀλλήλους, ἀλλὰ διὰ νὰ βοηθοῦν ἀλλήλους ἠ».

ΥΓΡΟΛΗΚΤΑ ΚΑΙ ΕΝΡΙΝΟΛΗΚΤΑ ῥΗΜΑΤΑ

71. α') ῥενεστ., παρατ. καὶ μέλλ. ἐνεργ. καὶ μέσος

Α'. ῥαγαμέμωνων καὶ Κλυταιμνήστρα

ῥΑγ. ῥΩ γύναι, χαῖρε, ὑγίαινε. ῥΕὰν ἐκπολιορκήσω τὴν Τροίαν, αὐτίκα σοι τοῦτο ἀγγελῶ.

Κλ. Πῶς ἀγγελεῖς, ῥ ἄνερ;

ῥΑγ. Πολλοὺς φύλακας παρὰ τὴν ἀκτὴν ἀποστελῶ· οὔτοι πῦρ ἀνάφαντες ἄλλος ἄλλῳ τὴν ἀγγελίαν σηματοῦσι· ὁ δ' ἐν Μυκῆναις φύλαξ τὴν νίκην σοι ἀποφανεῖται ἠ.

Κλ. Εἴθε τοῦτο ἐν βραχεῖ ἠ γένοιτο. Κρίνω γὰρ τοὺς Τρωᾶς οὐ πολὺν χρόνον ἀμυνεῖσθαι.

ῥΑγ. Οὐκ εὖ κρίνεις, ῥ γύναι· οἱ Τρωᾶες ἄριστα ἀμυνοῦνται· ὁ πόλεμος πολλοὺς ἡμῶν διαφθερεῖ· ὁ χρόνος πάντα ἀποφανεῖ. Χαῖρε, ὑγίαινε.

Κλ. Καὶ σὺ ὑγίαινε.

Β'. 1. ῥΗ ῥΑρτεμις ὀργισθεῖσα, διότι ἠ ὁ βασιλεὺς Οἰνεὺς δὲν ἐθυσίασεν εἰς αὐτὴν, ἔστειλε κάπρον, ῥνα καταστρέψῃ ἠ τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰς ἀγέλας αὐτοῦ.—2. Οἱ στρατιῶται ὀμνύουσιν, ὅτι οὔτε ἠ τὰ ὄπλα θὰ ἀτιμάσουσιν ἠ οὔτε τὴν τάξιν θὰ ἐγκαταλείψουσιν ἠ, ἀλλ' ὅτι θὰ ὑπερασπίσουσιν ἠ τὴν πατρίδα ἠ.—3. Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ ἠ θὰ ἀποκρούσωμεν τοὺς ἐχθρούς.

72. β') ῥενεργ. ἄόρ. α' καὶ μέσ. ἄόρ. α'

Α' Λέων καὶ ὄνος καὶ ἀλώπηξ

Λέων καὶ ὄνος καὶ ἀλώπηξ συμμαχίαν ποιησάμενοι ἐθήρευον. Πολλῶν δὲ θηρίων ἀγρευθέντων ὁ λέων τῷ ὄνῳ διανεῖμαι ἐνε-

τείλατο· ὁ δὲ τρία μέρη ἐξ ἴσου διένειμεν αὐτοῖς. Καὶ ὁ λέων ὄργισθεις τον ὄνον διήρπασε καὶ εἶπε· «νῖν σύ, ὦ ἀλώπηξ, διάνειμον». Ἡ δ' ἔν μέρος ποιήσασα ἑαυτῇ ὀλίγον τι κατέλιπε. Καὶ ὁ λέων εἶπε· «τίς, ὦ βελτίστη, οὕτω διανεῖμαι ἐσήμηνε;» Ἡ δ' ἀπεκρίνατο· «ἡ τοῦ ὄνου συμφουά».

Β'. 1. Λέγεται ἔτι ὁ Ἡρακλῆς εἰς ¹ μίαν ἡμέραν ἐκαθάρισε τὴν αὐλὴν τοῦ Αὐγείου ἀπὸ τὴν κόπρον ²—2. Ὁ Κύκλωψ ἀπέκλεισε τὸ σπήλαιόν του διὰ μεγάλου λίθου ³, τὸν ὁποῖον οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἠδύνατο νὰ σηκώσῃ ³. Ὁ Θησεὺς ὑπεσχέθη ἔτι θὰ ἀπλώσῃ λευκὰν ἱστίον, ἂν ἤθελε φονεύσει ⁴ τὸν Μινώταυρον. —4. Τινὲς ἐκ τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων οὐδέποτε ἐθυσίασαν ζῶα εἰς τοὺς θεοὺς, ἐπειδὴ ἐνόμιζον, ἔτι δὲν ἦτο ἕσιον νὰ μολύνουν δι' ² ἀμίχτος ³ τοὺς βωμοὺς.

73. γ') Οἱ ἄλλοι χρόνοι τῶν ὑγρολ. καὶ ἐνρινολ. ῥημ.

Στρατεία Καμβύσου ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους

Α'. Καμβύσης ὁ Περσῶν βασιλεὺς εἰς τὴν Αἴγυπτον εἰσεβέβληκει, ἵνα Ἄμασιν, τὸν τῶν Αἰγυπτίων βασιλέα, ἐκ τῆς χώρας ἐκβάλλῃ, ἔτι ¹ ὑπ' αὐτοῦ ἔσφαλτο. Τὴν γὰρ Ἄμασιος θυγατέρα γυναῖκα ἀγαγέσθαι ² αὐτοῦ ἐπιθυμοῦντος, οὗτος τὴν μὲν θυγατέρα οὐκ ἀπεστάλκει, ἄλλη δὲ τις παρθένος ἐκείνη ὁμοία ἀπέσταλτο. Ἐπεὶ δ' ἔν τούτῳ ³ ἐτελεύτησεν ὁ Ἄμασις, ὁ τούτου υἱὸς στρατεία συλλέξας ἀπήνησεν αὐτῷ ἐν τῷ τοῦ Νείλου στόματι τῷ πρὸς ἔω ⁴ κεκλιμένῳ ⁵. Οἱ Αἰγύπτιοι ἐπὶ πολὺ ⁶ ἀνδρείως ἠμύναντο· τέλος ⁷ δ' οἱ Πέρσαι τὴν τάξιν αὐτῶν ἔκλιναν ⁸ καὶ αὐτοὺς διεσπαρμένους ἐτρόψαντο.

Β'. Ὁ Καμβύσης, ἀφ' οὗ καὶ αὐτὸς ἔχασε ¹ πολλοὺς ἐκ τῶν στρατιωτῶν, ἐπεμφεν εἰς τὴν Μέμφιν πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἔφερε ² κήρυκα, ἵνα κάμῃ ³ εἰρήνην. Ἀφ' οὗ δὲ τὸ πλοῖον εἶχεν ἀποσταλῆ ⁴, ὀλίγον ὕστερον ἀνηγγέθη, ἔτι οἱ Μεμφίται τὸ μὲν πλοῖον εἶχον καταστρέφει ⁵, τὸν δὲ κήρυκα εἶχον φονεύσει ⁵. Διὰ ταύτην λοιπὸν τὴν προσβολὴν ⁶ ἐξοργισθεις ὁ Καμβύσης ἐξεκίνησεν, ἵνα ⁷ καταστρέψῃ τὴν πόλιν. Καὶ ἀφ' οὗ κατεστράφη ἡ πόλις, ἐφόνευσε διαχιλίους ἐκ τῶν Αἰγυπτίων. Διότι οἱ ἐκ τῶν εὐγενεστάτων Περσῶν ἐκλεχθέντες ⁸ δικασταὶ τόσους ⁹ κατεδίκασαν ¹⁰ εἰς θάνατον, ἐπειδὴ εἶχε καταστραφῆ τὸ πλοῖον ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων.

74. Ἀνωμαλῖαι αὐξήσεως καὶ ἀναδιπλασιασμῶ Ἀττικῶς ἀναδιπλασιασμὸς

Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐν Θερμοπύλαις

Α'. Λακεδαιμόνιοι οὐκ εἰώθεσαν πρὸ τῆς τῶν Καρνείων ἐορτῆς πανστρατιᾷ στρατεύεσθαι. Ἐπεμφαν οὖν εἰς Θερμοπύλας Λεωνίδα ἄνδρα σὺν τριακοσίοις μόνον Σπαρτιάταις, ἐπεὶ ἠιχκόεσαν, ὅτι Ξέρξης, ὁ Περσῶν βασιλεὺς, ἐπλησίαζε. Τοῖς Σπαρτιάταις εἶποντο περὶ τοὺς τετρακισχιλίους Ἕλληνας. Ξέρξης δ' ἐπεπόμφει ἰππέας τινὰς ἐλέγχοντας ¹, ὅποσοι ἦσαν οἱ πολέμοι καὶ ὅτι ἐποίουν. Οἱ ὑπὸ Ξέρξου σταλέντες σκοποὶ οὐχ ἄπαν τὸ στρατόπεδον ἐωράκεσαν, ἀλλὰ μόνον τὸ ἔξω τῶν τειχῶν ἐβανελθόντες δ' εἶπον αὐτῶ· «ὦ βασιλεῦ, τοῦθ' ὅπερ ἐωράκαμεν, ἐξέπληξεν ἡμᾶς· οἱ γὰρ πολέμοι οὐκ εἰσὶν ² ἀνδράσιν ἐπὶ μάχην πορευομένοις ³, ἀλλ' ἐορτὴν ἄγουσι ⁴ τὸ τεῖχος καὶ τὴν τάφρον, ἣ τοῖς Λακεδαιμονίοις ⁵ ὀρώρουται, ἐπίλεκτοι φυλάττουσιν ὀπλίται, οἱ δὲ πρὸ τοῦ τείχους ἄνδρες ἀηλιμμένοι ⁶ γυμνάζονται.

Β'. Τὸν Ξέρξην ¹ ἠκολούθει ὁ Δημάρατος, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀρίστωνος, ἐξόριστος Λακεδαιμόνιος, τὸν ὁποῖον ὁ Ξέρξης συνήθιζε νὰ ἐρωτᾷ, ὁσάκις ἤθελε ² νὰ μάθῃ τι περὶ τῶν Λακεδαιμονίων. Εἶπε λοιπὸν τότε εἰς αὐτὸν ὁ Ξέρξης· «ἔχω ἀκούσει, ὅτι οἱ Ἕλληνες κάμνουν θαυμαστὰ καὶ γελοῖα· εἶπέ μοι, τί ἔχουν κατὰ νοῦν;» «ὦ βασιλεῦ» εἶπεν ὁ Δημάρατος «πολλάκις μέχρι τοῦδε ³ ἔχεις συνομιλήσει μετ' ἐμοῦ ⁴ καὶ ἔχεις ἀκούσει παρ' ἐμοῦ ⁵ πολλὰ περὶ τῶν ἀνδρῶν τούτων. Καὶ τώρα λοιπὸν ἄκουσον. Οἱ ἄνδρες οὗτοι εἶναι προθυμότεροι νὰ ἐμποδίσουν ⁶ ἡμᾶς νὰ εἰσέλθωμεν ⁷ καὶ τοῦτο προετοιμάζουν. Διότι οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔχουν συνηθίσει, ὅταν μέλλουν νὰ πολεμήσουν ⁸, καὶ νὰ κτενίζουσιν ⁹ τὴν κόμην (των) καὶ νὰ γυμνάζονται ἀλειμμένοι (δι' ἐλαίου)».

ῬΗΜΑΤΑ ΦΩΝΗΕΝΤΟΛΗΚΤΑ ΕΙΣ -ΜΙ

75. Ἐνεργητικὴ φωνὴ τοῦ ἴστημι

Ἐπαμεινώνδας καὶ Πελοπίδας

Α'. Πελοπίδας τοὺς τῶν Θηβίων τυράννους Λεονιάδην,

Ἄρχιαν καὶ Φίλιππον νυκτὸς¹ ἀποκτείνας, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ² τὸν σαλλιγιτὴν τοὺς πολίτας ἀνιστάναι ἐκέλευσε. Καθιστάντος δ' αὐτοῦ ἐν τάξει τοὺς στρατιώτας, προσῆλθον καὶ ἄλλοι καὶ Ἐπαμεινώνδας. Τότε πάντας ἐν τάξει καταστήσας ὁ Πελοπίδας τὴν τῶν Θηβῶν ἀκρόπολιν ἐπολιόρκει, ἕως τὴν Λακεδαιμονίων φυλακὴν ἐξέβαλε. Εἶτα δὲ Λακεδαιμόνιοι μὲν ὡς³ τοὺς Βοιωτοὺς ἀπὸ τῶν Θηβαίων ἀποστήσαντες καὶ τοὺς Θηβαίους τιμωρησόμενοι Κλεόμβροτον εἰς τὴν Βοιωτίαν ἔπεμψαν, Θηβαῖοι δὲ στρατεύματα ἀνθιστάσιν Ἐπαμεινώνδαν αὐτῷ ἐπιστήσαντες.

Β'. Οὗτος παρατάξας¹ τὴν φάλαγγα λοξὴν ἐνίκησε τοὺς Λακεδαιμονίους. Διὰ τῆς νίκης ταύτης ἰδρύει² τὴν ἀρχὴν τῶν Θηβαίων ἐν τῇ Βοιωτίᾳ. Διὰ τοῦτο οἱ Θηβαῖοι πολλάκις διώριζον ἀρχηγοὺς³ τῶν στρατευμάτων⁴ τὸν Ἐπαμεινώνδαν καὶ τὸν Πελοπίδαν. Ἴνα δὲ κινήσῃ εἰς ἀποστασίαν⁵ ὁ Πελοπίδας τοὺς συμμάχους τῶν Λακεδαιμονίων, ἐξεστράτευσεν εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τοὺς μὲν Μεσσηνίους κινεῖ εἰς ἀποστασίαν, οἱ δὲ Ἀρκάδες τῇ παροτρύνσει⁶ αὐτοῦ ἀνεγείρουσι⁷ τὰ τεῖχη κοινῆς πόλεως.

96. Μέση φωνὴ τοῦ ἴστημι

Περὶ τῆς τῶν Ἀθηναίων ἡγεμονίας

Α'. Ἐπεὶ Πausanias ὁ Λακεδαιμόνιος, ὃς τῶν Ἑλλήνων ἐν Πλαταιαῖς προειστήκει, τοῖς μὲν βαρβάροις περὶ προδοσίας διελέγετο καὶ βασιλεῖ ἔγραφεν ἐπιστολάς, τοὺς δὲ συμμάχους αἰσχιστα ὕβριζε, συστάντες οἱ Ἕλληνας ἐκέλευσαν τοὺς Ἀθηναίους τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων προΐστασθαι. Ἠδέως τὴν ἡγεμονίαν ἐδέξαντο οἱ Ἀθηναῖοι ἄλλως τε καὶ¹ ἐλπίζοντες πάντα καταστήσεσθαι, ἢ² ἄριστα αὐτοῖς ἐφαίνετο. Προστάντες οὖν³ οἱ Ἀθηναῖοι τῶν συμμάχων ἔταξαν⁴, ἅς⁵ τε τῶν πόλεων χρήματα ἔδει παρέχειν καὶ ἅς ναῦς. Καὶ οἱ Ἑλληνοταμίαι τότε πρῶτον ὑπὸ τῶν συμμάχων κατεστάθησαν, οἱ τοὺς τῶν συμμάχων φόρους ἐδέχοντο.

Β'. Οἱ σύμμαχοι ὅμως¹ ταχέως δυσηρεστήθησαν διὰ τὴν ἡγεμονίαν² τῶν Ἀθηναίων καὶ ἀπεχώρουν. Διότι πολλοί, ἐπειδὴ κατὰ τὴν γνώμην των³ δὲν εἶχον ἀνάγκην πολέμου, οὔτε ἐφωδίαζον μὲ πληρώματα⁴ τὰ πλοῖα, οὔτε τοὺς φόρους ἐπλήρωνον. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀναγκάζοντες αὐτοὺς γὰ κάμνουν ταῦτα καὶ

τιμωροῦντες τοὺς ἐναντιωνομένους καθίστων δυσάρεστον τὴν ἡγεμονίαν των, ὥστε πολλοὶ ἐκ τῶν συμμάχων ἀπεστάτουν. Τοὺς πλείστους δὲ ἐξ ἐκείνων, οἵτινες εἶχον ἀποστατήσει⁵, εὐκόλως ὑπέταξαν⁶ οἱ Ἀθηναῖοι. Διότι αὐτοὶ μὲν διὰ τῶν χρημάτων⁷ τῶν συμμάχων ἔγιναν⁸ ἰσχυρότεροι, ἐκείνοι δέ, ὁσάκις ἀπεστάτουν⁹, περιήρχοντο¹⁰ εἰς πόλεμον ἀπροετοίμαστοι καὶ ἄπειροι.

**77. Ἐνεστ., παρατ. καὶ ἄορ. β' τῶν ρ.
τίθημι καὶ ἴημι**

Α'. Περὶ νομοθετῶν

Οἱ νομοθέται νόμους τιθέασιν, ἵνα μὴ ἀδικία διαφθίρη τὰς πόλεις. Εὐεργετεῖ τὴν πατρίδα, ὃς ἂν αὐτῇ νόμους θῆ ἄγαθούς. Ἐν τοῖς ἐνδοξοτάτοις τίθεμεν τὸν Λυκούργον καὶ τὸν Σόλωνα καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ταῖς ἑαυτῶν πόλεσι νόμους ἀγαθοὺς θέντας. Οἱ ταῖς πόλεσι νόμους τιθέντες οὐ μείονος τιμῆς ἄξιοι νομίζονται ἢ οἱ τοὺς πολεμίους νικῶντες. Τοῖς Κρησὶ νόμους πρῶτος ἔθηκε Μίνως, βασιλεὺς σοφώτατος καὶ δικαιοτάτος· λέγουσι δ' αὐτὸν τοὺς νόμους θεῖναι Διὸς συμβουλευσάντος. Διὸ ἐτίθεσαν αὐτὸν καὶ ἐν τοῖς τρισὶ κριταῖς τοῖς ἐν Ἄδου τοὺς τετελευτηκότας κρίνουσι.

Β'. Ὁ ποταμὸς Νεῖλος

Ὁ ποταμὸς Νεῖλος ῥέων ἐκ τῆς ἀρχαίας Αἰθιοπίας ἐκβάλλει εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν διὰ δύο στομάτων¹, τὸ πάλαι δὲ ἐξέβαλλε διὰ ἑπτὰ στομάτων. Κατ' ἔτος ὁ Νεῖλος ῥίπτων ὕδωρ εἰς τὴν γῆν καὶ ἀφίνων πηλὸν καθιστᾷ τοὺς ἀγροὺς εὐφορωτάτους. Λέγουν δὲ ὅτι καὶ τὸ ὕδωρ, τὸ ὁποῖον ἀναπέμπουν τὰ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ φρέατα, ῥέει ἐκ τοῦ ποταμοῦ Νεῖλου. Ἐν τῷ ποταμῷ τρέφονται πολλὰ καὶ μεγάλα ζῷα, ὅλον κροκόδειλοι καὶ ἵπποπόταμοι. Οἱ ἵπποπόταμοι καταδικώμενοι ἐκβάλλουν καὶ ἐκ τῆς ῥινός καὶ ἐκ τοῦ στόματος πολὺ ὕδωρ· ἡ δὲ φωνή, τὴν ὁποίαν ἐκβάλλει τὸ ζῷον τοῦτο, ὀμοιάζει μᾶλλον μὲ τὴν (φωνήν)¹ τῶν βοῶν ἢ μὲ τὴν (φωνήν) τῶν ἵππων.

**78. Ἐνεστ. καὶ παρατκ. τῆς μέσ. φωνῆς καὶ μέσ. ἄορ.
β' τῶν ρ. τίθημι καὶ ἴημι**

Α'. Μεγαλοφροσύνη Ἀθηναίων

Μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν οἱ Πέρσαι τοῖς Ἀθηναίοις

ειρήνην καὶ συμμαχίαν συνθέσθαι ¹ ἐφίεντο· εἰ γὰρ οὗτοι αὐτοῖς προσθεῖντο ², ῥαδίως ἠλπίζον ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος κρατήσιν ³. Μαρδόσιος μὲν οὖν, ὁ Ξέρξου στρατηγός, Ἀλέξανδρον, τὸν τῶν Μακεδόνων βασιλέα, ἔπεμψεν εἰς Ἀθήνας λέξοντα, ὅτι βασιλεύς, ἐὰν συμμαχίαν αὐτῷ συνθῶνται, οὐ μόνον τὴν γῆν αὐτῶν ἐλευθέραν καὶ αὐτόνομον εἶσει, ἀλλὰ καὶ ἄλλης γῆς, ἧστινος ἂν ἐπιθυμῶσι, κυρίους ποιήσει. Οἱ δ' ἀπεκρίναντο· «ἕως ⁴ ἂν ὁ ἥλιος τὴν αὐτὴν ὁδὸν πορεύηται, οὐκ ἐθελήσομεν τοῖς Πέρσαις συνθέσθαι ⁵». Καὶ τέκνα μὲν καὶ γυναῖκας εἰς τὰς νήσους ὑπεξέθεντο ⁶, αὐτοὶ δὲ τὴν πόλιν προέμενοι εἰς τὰς ναῦς κατέφυγον.

Β' 1. Κατὰ ¹ τοὺς ἀγῶνας δὲν ὠρίζοντο ὡς βραβεῖα ² ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐνδύματα πολυτελεῆ ἢ ἄλλα κοσμήματα, ἀλλὰ στέφανοι ἐλαίας, ἵνα οἱ ἀγωνιζόμενοι μὴ ἐπιθυμοῦν κέρδος ³, ἀλλὰ τιμὴν.—2. Οἱ Ἑλληνες παιανίζοντες ὄρμων κατὰ τῶν ἐχθρῶν.—3. Οἱ Πέρσαι· ὅτε ἐπετίθεντο ⁴ κατὰ τῶν ἐχθρῶν ⁵, ἐκράυαζον.—4. Ἄνδρες στρατιῶται, ἄς ἐπιτιθέμεθα μετὰ θάρρους κατὰ τῶν ἐχθρῶν ⁵.—5. Ἐὰν ἐπιθυμῆς δόξαν ⁶, γὰρ μὴ ὑποχωρῆς εἰς τοὺς κόπους ³ καὶ τοὺς κινδύνους.—6. Εἴθε γὰρ προτίθενται εἰς τοὺς νέους καλὰ παραδείγματα, ἵνα ἐμβάλλεται εἰς αὐτοὺς φιλοτιμία.

79. Οἱ λοιποὶ χρόνοι τῆς ἐνεργ. καὶ μέσης φωνῆς τῶν ῥημ. τίθημι καὶ ἴημι

Α'. Σόλων

Ἀθηναῖοι συμβουλευσάντος τοῦ Σόλωνος ἐπὶ τοὺς Κιρραίους σὺν τοῖς ἄλλοις Ἀμφικτύουσιν ἐστράτευσαν, ὡς δίκην αὐτοῖς ἐπιθήσοντες ¹, ὅτι βοσκήματα εἰς ἀγροὺς Ἀπόλλωνος ἱεροῦς ὄντας ἀφεικότες ἦσαν. Νικήσαντες δὲ καὶ ἔξανδραποδίσαντες τοὺς Κιρραίους καὶ δίκην οὕτως αὐτοῖς ἐπιτεθεικότες ἀνάθημα ἐν Δελφοῖς ἀνέθεσαν. Μετὰ ταῦτα περὶ τῆς πολιτείας στασιάζοντες οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Σόλωνα διαλλακτὴν καὶ νομοθέτην κατέστησαν, ὃς νόμους τῇ πόλει θήσει ². Πρῶτον μὲν οὖν ἔταξε Σόλων τὰ ὑπάρχοντα τῶν χρεῶν ἀφθεῖναι καὶ μηδένα ἐπὶ τοῖς σώμασι ³ δανεῖζειν. Οὕτω τοὺς πένητας τοῦ ἄχθους ἀφεικῶς ⁴ καὶ πολλοὺς ἄλλους ἀγαθοὺς νόμους τεθεικῶς εἰς δέκα ἔτη ἀπεδήμησε.

Β'. Τὰ ἐν Δελφοῖς ἀναθήματα

Οἱ Δελφοὶ ἐκοσμοῦντο δι' ἀφιερωμάτων, τὰ ὅποια ἐξ ἕλης τῆς Ἑλλάδος εἶχον ἀφιερωθῆ¹. διότι ἐν Δελφοῖς ὑπῆρχεν ἱερὸν μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος. Ὅχι δὲ μόνον ὑπὸ Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ βαρβάρων εἶχον ἀφιερωθῆ κάλλιστα ἀφιερώματα. Ὑπὸ μὲν τοῦ Μίδου, τοῦ βασιλέως τῶν Φρυγῶν, ἀφιερώθη ὁ θρόνος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου καθήμενος οὗτος ἐδίκαζεν, ὑπὸ δὲ τοῦ Γύγου, τοῦ βασιλέως τῶν Λυδῶν, ἀφιερώθησαν χρυσοὶ κρατῆρες, ὑπὸ δὲ τοῦ Ἀλυάττου τοῦ Λυδοῦ, λέγει ὁ Ἡρόδοτος, ἔτι ἀφιερώθη² μέγας ἀργυροῦς κρατήρ³ πλείστα δὲ ἀφιερώματα, οἷον δύο χρυσοὶ κρατῆρες καὶ χρυσῆ εἰκὼν λέοντος, ἀφιερώθησαν ὑπὸ τοῦ Κροίσου, τοῦ βασιλέως τῶν Λυδῶν. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον ἐθαυμάζοντο ἕλα ταῦτα τὰ ἀφιερώματα, τὰ ὅποια ἀφιερώθησαν ὑπὸ τοῦ Κροίσου καὶ τῶν ἄλλων βασιλέων.

80. Ἐνεργητικὴ φωνὴ τοῦ δίδωμι

Σπερθίας καὶ Βοῦλις

Δαρεῖος πειρώμενος, εἰ οἱ Ἕλληνες ἑαυτοὺς παραδώσουσι, κήρυκας γῆν καὶ ὕδωρ αἰτήσοντας¹ ἀπέστειλε. Καὶ πολλοὶ μὲν τῶν Ἑλλήνων, ἃ Δαρεῖος ἤτησεν, ἔδωσαν. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοὺς κήρυκας εἰς φρέαρ εἰσέβαλον. Ἐπεὶ δὲ διὰ τοῦτο τὸ ἀμάρτημα οἱ θεοὶ χαλεπήναντες αὐτοῖς θυομένοις οὐκέτι² ἔδιδον τὰ ἱερὰ καλὰ γίνεσθαι, ἐφοβοῦντο οἱ ἄρχοντες, μὴ ἢ πόλις διαφθαρεῖ, εἰ μὴ δίκην τοῦ φόνου³ ἐκοῦσα⁴ δῶ. Καὶ ἄλλας συλλεγείσης ἠρώτων οἱ ἄρχοντες, εἰ τις βούλοιο ἑαυτὸν ἐκδοῦναι τοῖς Πέρσαις, ἵνα δίκην τῆς ὕβρεως δῶ. Ἐνθα δὴ Σπερθίας τε καὶ Βοῦλις, ἄνδρες Σπαρτιᾶται, δίκην ἐπηγγείλαντο δώσειν Ξέρξῃ, τῷ μετὰ Δαρεῖον βασιλεύσαντι, τῆς πρὸς τοὺς κήρυκας ὕβρεως. Οὗτοι τοίνυν εἰς Περσίαν ἀπεστάλησαν, ἵνα δίκην δοῖεν. Ξέρξης δὲ θαυμάσας αὐτῶν τὸ φιλόπατρι εἰς τὴν πατρίδα ἀπέπεμψε.

81. Μέση φωνὴ τοῦ δίδωμι

Ὁ Τάνταλος

Α'. Ταντάλω, τῷ τῶν Φρυγῶν βασιλεῖ, μεγάλαι τιμαὶ ὑπὸ τῶν θεῶν ἀπεδίδοτο. Φίλος γὰρ τοῖς θεοῖς, ὥς ὑπὸ τῶν παλαιῶν ποιητῶν παραδίδοται, ἐγένετο καὶ τῆς τούτων τραπέξης αὐτῷ μετεδίδοτο. Εἰ καὶ τοσαῦται δ' αὐτῷ ὑπὸ τῶν θεῶν τιμαὶ

ἀπεδίδοντο, ὅμως πρὸς αὐτοὺς οὗτος ἠγνωμόνησε. Πρῶτον μὲν γὰρ ὑπ' αὐτοῦ τοῖς ἀνθρώποις τὰ τῶν θεῶν ἀπόρρητα προυδόθη· εἶτα μετεδόθη αὐτοῖς ὑπ' αὐτοῦ κλέψαντος τοῦ νέκταρος καὶ τῆς ἄμβροσιος· τέλος δὲ Πέλωψ ὁ υἱὸς ὑπ' αὐτοῦ ἀποσφαγείς τοῖς θεοῖς παρετέθη¹.

Β'. Πλὴν δὲ τῆς Δήμητρος οἱ ἄλλοι θεοὶ ἠγνόησαν τὸν δόλον, ὃ δὲ Ζεὺς εἶπε· «εἰς μὲν τὸν Πέλοπα θὰ ἀποδοθῆ ἡ ζωὴ, ὃ δὲ πατήρ αὐτοῦ θὰ τιμωρηθῆ ἀσχηρότατα ὑφ' ἡμῶν¹». Κατὰ διαταγὴν² δὲ τοῦ Διὸς ὃ μὲν Τάνταλος ἐρρίφθη εἰς τὸν Τάρταρον, εἰς δὲ τὸν Πέλοπα παραδίδεται ἡ βασιλεία.

Ῥ Η Μ Α Τ Α Σ Υ Μ Φ Ω Ν Ο Λ Η Κ Τ Α Ε Ι Σ - Μ Ι

82. Ἐνεργητικὴ φωνὴ

Α'. Ἐκτορ Ἀχιλλεῖ μέλλων ἀγωνιεῖσθαι «ὦ Ἀχιλλεῦ» εἶπε «νῦν ἢ αὐτὸς διαφθαρήσομαι ἢ σὲ ἀπολῶ. Ὅμνυμι δὲ τὸ σὸν σῶμα μὴ λυμανεῖσθαι, εἰ μοι Ζεὺς νίκην δώσει· ἀλλὰ τὰ μὲν ὄπλα σου συλήσας ἀνακρεμῶ μνημεῖα¹ τῆς νίκης, τὸ δὲ σῶμα τοῖς σοῖς ἑταίροις ἀποδώσω. Ταῦτ' οὖν καὶ σὺ ἐμοὶ ὁμοσον». Οὐ μὲντοι ἐπέστη Ἀχιλλεύς, ἀλλ' ἐπεὶ τὸν Ἐκτορα ἀπέκτεινε, δῆσας τὸ σῶμα ἐκ τοῦ ἄρματος περιεῖλκε διὰ τοῦ πεδίου ἐπιδεικνύς, ὅτι τοῦ ἐχθροῦ οὔτε ζῶντος φεῖδεται οὔτε ἀπολωλότης. Ζεὺς δὲ τὸν Πρίαμον ἐλεήσας ἄρμα ἐκέλευσε ζεῦξαι, ἵνα πολυτελῆ λύτρα κομίσας τὸν Ἀχιλλεῖα πείσῃ τὸ τοῦ Ἐκτορος σῶμα αὐτῷ ἀποδοῦναι. Πρίαμος μὲν οὖν τοὺς ἵππους ζεῦξας λαμπροὺς πέπλους καὶ τρίποδας καὶ τάλαντα χρυσοῦ δέκα εἰς τὸ ἄρμα ἐνέθηκε· τὴν τοῦ Ἀχιλλέως δ' ὄργην φοβούμενος οἶνον ἐν κρατῆρι ἐκέρασε καὶ σπείσας τῷ Διὶ τάδε ἠῤῥατο· «Ζεῦ πάτερ, σὺ με ἐπίρωσον τέρας ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ πέμψας». Καὶ μέγας αἰετὸς ἐν δεξιᾷ ἐφάνη.

Β'. Ἀνέβη λοιπὸν ὁ γέρον ἐῖς¹ τὸ ἄρμα, μαζὶ δὲ καὶ εἰς κήρυξ. Καθ' ὃδον δὲ παρουσιάσθη² εἰς αὐτοὺς³ ὁ Ἑρμῆς ἀποσταλεὶς ὑπὸ τοῦ Διὸς, καὶ ἄφ' οὗ ἠνοιξε τὰς πύλας τοῦ στρατοπέδου, προεπορεύετο⁴ πρὸς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀχιλλέως. Ἀφ' οὗ δὲ ἠνοιξεν εὐκόλως καὶ τὴν θύραν τῆς πρὸ τῆς σκηνῆς αὐλῆς, τὴν ὁποίαν οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἠδύνατο μόνος νὰ ἀνοίξῃ, ἀπήλθεν εἰς τὸν Ὀλυμπον. Ὁ δὲ Πρίαμος, ἄφ' οὗ εἰσήλθε καὶ ἠγγίσε⁵ τὰ γόνατα

τοῦ Ἀχιλλέως, μετὰ πολλῶν δακρύων παρεκάλει αὐτὸν νὰ δώσῃ τὸ πτώμα τοῦ υἱοῦ του. Ἡ δὲ ὀργὴ τοῦ Ἀχιλλέως εἶχε καταπραυνθῆ⁸. Διότι ὁ Ζεὺς ἀποστείλας τὴν Θέτιν διέταξεν αὐτὸν νὰ δεχθῆ⁹ τὰ λύτρα. Διὰ τοῦτο ὁ Ἀχιλλεὺς διέταξε νὰ λούσουν τὸ πτώμα τοῦ Ἐκτορος καὶ νὰ ἐνδύσουν καλῶς καὶ νὰ θέσουν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ ἄρματος τοῦ Πριάμου.

83. β') Μέση φωνὴ

Ὁ Ἀλέξανδρος πρὸ τῆς παρὰ τὰ Γαυγάμηλα μάχης τοῖς στρατηγοῖς παρακελεύεται

Α'. Ἀλέξανδρος τοῦ παρὰ τὰ Γαυγάμηλα στρατοπέδου τῶν Περσῶν περὶ τοὺς τριάκοντα σταδίους ἀπέχων τὴν φάλαγγα ἔστησε καὶ νυκτὸς μετὰ τινῶν τῶν στρατιωτῶν ἅπαντα τὸν ἐκεῖ χῶρον περιῆλθεν, ἵνα μάθῃ, εἰ σκόλοπες πεπηγότες ἐν τῇ γῆ ἀφανεῖς ἦσαν. Πέρσης γάρ τις συλληφθεὶς εἰρήκει, ὅτι σκόλοπες ὑπὸ τῶν Περσῶν ἐπεπήγεσαν, ἵνα οἱ τῶν Μακεδόνων ἵπποι τοὺς ἀναβάτας σφήλωσι¹. Μετὰ ταῦτα δὲ συγκαλέσας τοὺς ἡγεμόνας, ἵνα αὐτοῖς παρακελεύσῃται τοὺς στρατιώτας ἐπιρρωννῆναι καὶ περὶ τῆς μάχης τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἐπιδείξῃται², ἔλεγε τοιάδε:

Β'. «Σᾶς μὲν, οἵτινες διὰ τὴν ἀνδρείαν (σας) διωρίσθητε στρατηγοί, δὲν εἶναι ἀνάγκη¹ νὰ ἐνθαρρύνω τώρα· διότι πρὸ πολλοῦ ἔχετε ἐνθαρρυνθῆ ὑπὸ τῶν ἀνδραγαθημάτων (σας), ἅτινα ἕως τώρα ἔχουν ἐπιδειχθῆ· εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ ἐνθαρρύνωνται οἱ στρατιῶται, ἵνα μὴ καταπέσῃ τὸ φρόνημα αὐτῶν, ὅταν ἴδωσι² τὴν τόσον μεγάλην δύναμιν τῶν ἐχθρῶν. Πρέπει λοιπὸν νὰ δεικνύεται εἰς αὐτοὺς, ὅτι θὰ ἀγωνισθῶμεν πρὸς τοὺς ἰδίους³ ἄνδρας, οἵτινες ἠττήθησαν ἤδη καὶ παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν καὶ ἐν Ἰσσοῖς». Διὰ τούτων³ λοιπὸν καὶ δι' ἄλλων τοιοῦτων λόγων ἀφ' οὗ ἐνεθαρρύνθησαν οἱ στρατηγοί, διέταξε νὰ σθεσθῶσι τὰ φῶτα καὶ νὰ ἀναπαυθῆ τὸ στράτευμα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Α'. 1 γὰ εἶμαι.—διώκω=καταδιώκω· ἄμνός=ἀρνίον· γιγνώσκω=γνωρίζω· θύω=θυσιάζω· προκρίνω=προτιμῶ.

Β'. 1. ἐν μετὰ δοτ. 2 γάρ.—πάντοτε=ἀεί· ἔχω ἐμπιστοσύνην =πιστεύω· ἐγκαταλείπω=καταλείπω· κόπος=πόνος.

2. Α'. 1 ἐντός. 2 πρὸς ἔλαφον.—κολάζω=τιμωρῶ· συντυγχάνω=συναντῶ· ψέγω=κατηγορῶ· ἀλλότριος=ξένος.

Β'. 1 ἐστὶ μετὰ δοτ. 2 γεν. ἄνευ προθέσεως. 3 δοτ. ἄνευ προθ.—διάφορος=ποικίλος.

3. Α'. 1 γὰ ὑπερβαίνουν. 2 πρέπει. 3 ἀπὸ τρόφιμα.—ἐγγύς =πλησίον· ὄριον=σύνορον· ἄκρον=κορυφή· σῖτος=τροφαί· κομίζω=φέρω· μεστός=γεμάτος.

Β'. 1 ἐν μετὰ δοτ. 2 σὺν μετὰ δοτ. 3 δοτ. ἄνευ προθ.

4. Α'. 1 εἰς τὰς ἀρετὰς ἀνήκει.—αἰσχύνη=ἐντροπή.

Β'. 1 ἐν μετὰ δοτ. 2 τῶν κακιῶν ἐστι. 3 δοτ. ἄνευ προθ.—δυστυχία=ἀτυχία.

5. Α'. 1 με ἄρτον. 2 ἐντός.—βιστεύω=ἔω· παράδεισος=κῆπος

Β'. 1 ἔφευγε. 2 ἐπλησίαζον. 3 τίς. 4 ἀνάπτειν. 5 σὺν μετὰ δοτ. 6 δοτ. ἄνευ προθ. 7 ἐτοξεύομεν.—καταστρέφω=φθειρῶ· δίδω συμβουλήν=συμβουλεύω· κυνηγός=θηρευτής· εὐχαρίστησις =ἡδονή· τοιοῦτοτρόπως=οὕτω.

6. Α'. πονηρία=κακία

Β'. 1 ἐν μετὰ δοτ. 2 γεν. ἄνευ προθ.—ἐντροπή=αἰσχύνη· ἐκστρατεία=στρατεία.

7. Α'. ταπεινός=χαμηλός· καλός=ὠρατός· ἱερὸν=ναός· μάλιστα=πρὸ πάντων· ἔτι=προσέτι· γυμνάσιον=γυμναστήριον.

Β'. 1 δοτ. ἀπρόθ. 2 γεν. ἀπρόθ.—κόπος=πόνος· γεμάτος=μεστός.

8. Α'. ἄγονος=ἄκαρπος· παμφόρος=εὐφορος εἰς πᾶν εἶδος καρπῶν· ἄγονος=ἄκαρπος· φέρω=παράγω· οἶον=παραδείγματος χάριν.

Β'. 1 ἦν. 2 ἐν μετὰ δοτ. 3 ἔμπειρός εἰμι. 4 ὑπήκοός εἰμι. 5 ἀθάνατός εἰμι.—στρατός=στρατιά.

9. Α'. 1 κατὰ ποῖον τρόπον. 2 εἰς τὸ τρέξιμον. 3 εἰς τὸν δίσκον.—τραχύτατα=σκληρότατα· πρῶ—πρῶτ'· εἶτα=ἔπειτα.

Β'. 1 ὡς.—ὄδηγῶ=ἄγω.

10. Α'. παντοῖος=παντός εἶδους· ἐπιβουλεύω=παραμονεύω· ὕλη=δάσος· πέτρα=βράχος.

Β'. 1 δοτ. ἀπρόθ. 2 εἰσὶ μετὰ δοτ.—φρόνιμος=συνετός· σφοδρὸς ἄνεμος=λαῖλαψ· καταστρέφομαι=φθείρομαι.

11. Α'. 1 κατὰ τὴν ἔσπ. 2 τόσον. 3 περίπου. 4 ὅτι ἦσαν.—καινός=νέος· κατασκοπὴ=κατασκόπευσις· δῆλος=φανερὸς.

Β'. 1 ἐν μετὰ δοτ.—φέρω=κομίζω· πρὸ πάντων=μάλιστα.

12. Α'. 1 μεταξύ. 2 διὰ τὴν κομψότητα. 3 ὅτι ἦτο. 4 ἐπὶ πολλὴν ὥραν. 5 νὰ ἀναθέσουν. 6 νὰ κρίνῃ.—διὸ=διὰ τοῦτο· ἦδε=ἡ ἐξῆς· κάλλιστος=ὠραιότατος· διαφέρω=ὑπερέχω· φαιδρότης=εὐθυμία· ἔρις=φιλονικία· σχῆμα=παραστήμα· κόρυς=περικεφαλαία· αἰγίς=ἀσπίς.

Β'. 1 ἦσαν μετὰ δοτ. 2 γεν. ἀπρόθ.—περικνημῖς=κνημῖς· πτηγόν=ὄρνις· κελαδῶ=ἄδω· εὐγνωμοσύνη=χάρις· πτωχεία=πενία· γεννῶ=τίκτω.

13. Α'. 1 διὰ νηγεμίας. 2 νὰ θυσιάσουν.—ἱερὸς=καθιερωμένος.

Β'. 1 θύσεις.—συναθροίζω=συλλέγω· φέρω=κομίζω· στέλλω=πέμπω· ναός=ἱερόν.

14. Α'. 1 πόσον. 2 εἶσαι.—ἐκπαλαι=πρὸ πολλοῦ χρόνου· τίμιος=πολύτιμος· δεινός=φοβερός.

Β'. 1 εἰμὶ μετὰ δοτ. 2 ἐν μετὰ δοτ. 3 δοτ. ἀπρόθ.

15. Α'. ὁ θῆρ=ἄγριον ζῷον.

Β'. 1 πιστεύω. 2 γεν. ἀπρόθ. 3 ἐν μετὰ δοτ.—κυνηγῶ=θηρεύω.

16. Α'. 1 νὰ φονεύσουν. 2 νὰ φέρῃ.—ἀργύριον=χρήματα·

χειμών=τριχυμία· φεύγω=ἀποφεύγω· κελεύω=διατάττω· δσίμων
=θεός.

B'. 1 ἐν μετὰ δοτ. 2 ἦσαν. 3 γεν. ἀπρόθ.—ναύσταθμος=νεώ-
ριον· βοσκός=ποιμήν· ὄδηγῶ=ἄγω· λιβάδιον=λειμών.

17. A'. 1 διὰ τῶν μυστ.—θεραπεύω=τιμῶ· χάρις=εὐγνω-
μοσύνη.

B'. 1 χάριν ἔχω τινί. 2 προσήκει. 3 ὑπακούειν.

18. A'. 1 εὐχαρίστως. 2 ἡ κλητ. ὦ Ἡράκλεις χρησιμεύει ὡς
ἐπιφώνημα θαυμασμοῦ ἢ δυσारेσκειας.—ἐντυγχάνω=συναντῶ.
ποῖ=εἰς ποῖον μέρος· ἐπισκώπτω=περιγελῶ.

B'. 1 ἐστί. 2 αἰτ. ἀπρόθ. 3 ἐν τοῖς ἔπεσι. 4 γεν. ἀπρόθ. 5
διὰ τῶν ὄρ. 6 εἰς αἰί. 7 δοτ. ἀπρόθ.—κατοικία=οἰκία· ὠραιότης
=κάλλος.

19. A'. 1 με κρέατα. 2 νὰ ἀπαλλάξῃ. 3 ἐκ τοῦ βράχου.—
ἡδομαι=εὐχαριστοῦμαι· πέτρα=βράχος· διατριβῶ=διαμένω· προ-
βάλλω=προτείνω· πέρας=τέλος· διόπερ=διὰ τοῦτο· ἐπαγγέλλο-
μαι=ὑπόσχομαι· νεογενής=νεογέννητος· ἔρω=σύρομαι· κατὰ
γῆς· βαίνω=βαδίζω· γῆρας=γηρατεία.

B'. 1 ἐν μετὰ δοτ. 2 ἀφανῆ ἐγένετο. 3 ἀπαρμφ. 4 ἐπὶ μετ' αἰτ.
—ἀριστερός=εὐώνυμος· θαῦμα=τέρας· ἔννοια=νοῦς· ἐχθρός=
πολέμιος.

20. A'. 1 δὴ=λοιπόν· φεύγω=ἀποφεύγω· ὁμιλία=συνανα-
στροφή· σέβω=σέβομαι.

21. A'. 1 ὑπεράνω. 2 νὰ φανερώνετε. 3 διὰ θανάτου.—ἦκεν
—εἶχεν ἔλθει· ἱκανός=ἀρκετός· ἱκτεύω=παρακαλῶ· ὕβρις=
κακουργία· φαίνω=φανερώνω.

B'. 1 φύσει. 2 ἐπὶ μετ' αἰτ. 3 ἐπὶ μετὰ δοτ. 4 ἐν τάξει. 5 τὴν
ᾄψιν. 6 δοτ. ἀπρόθ.—πλοῦσιος=εὐδαίμων· βασι. ἀνάκτορα=βασί-
λεια· δύσκολος=χαλεπός· ὠραῖος=καλός· ἰσόπαλος=ἀντίπαλος.

22. B'. 1 ἐν μετὰ δοτ. 2 ἐστί μετὰ δοτ. 3 δοτ. ἀπρόθ.—συλ-
λαμβάνω=ἀγρεύω· ποντικός=μῦς· χοῖρος=σῦς· παράγω=φέρω·
σταφυλῆ=βότρυς.

23. B'. 1 μεταξὺ αὐτῶν.—τίμιος=ὁ τιμώμενος.

B'. 1 δοτ. ἀπρόθ. 2 δοτ.—παρομοιάζω=εἰκάζω· βοσκός=
νομεύς.

24. Α'. 1 νά λαμβάνουν μέρος —οικήτης=ύπηρέτης· κελεύω =προτρέπω· κύκλω=τριγύρω· θηρευτής=κυνηγός.

Β'. 1 λέξω. 2 ὅς. 3 ἐν μετὰ δοτ. 4 πᾶσαν. 5 ἐπεί.—ἀγαπητὸς= φίλος· νέος=καινός καταδιώκω=διώκω· καταστρέφω=διαφθείρω· διαμένω=διατρίβω· χωρίον=κώμη.

25. Α'. 1 διὰ χρημάτων. 2 νά βοηθήσῃ. 3 διὰ τῆς πειστικῆς δυνάμεως τῶν λόγων. — αἰδῶς=ἐντροπή· ἁμάρτημα=σφάλμα· αἰσθάνομαι=ἐννοῶ.

Β'. 1 δοτ. ἀπρόθ. 2 ἦν μετὰ δοτ. 3 ἐν μετὰ δοτ. 4 δοτ. ἀπρόθ. =προσελκύω=προσέλκω· τσακάλι=θῶς· φόρεμα=ἔσθῆς.

26. Α'. παιδεύω=ἐκπαιδεύω, ἀνατρέφω· θεραπεύω=περιποιῶμαι· σκώπτω=περιγελῶ.

Β'. 1 ἐπὶ μετ' αἰτιατ.—ἐκστρατεύω=στρατεύω.

27. Β'. 1 ἐκόντες. 2 ἄκοντες. 3 φωνήεις. 4 ἐν μετὰ δοτ.— δασώδης=ὕληεις· μαῦρος=μέλας· ταλαίπωρος=τάλας.

28. Β'. 1 νά διατρέξουν. 2 ἐκ φύσεως. — βραχὺς = μικρός· μέντοι=ἕμως.

Β'. 1 δοτ. ἀπρόθ. 2 ἐν μετὰ δοτ. 3 γεν. ἀπρόθ.—περιπατῶ=βαίνω· γλυκὺς καὶ ἠδύς· μικρὸς=βραχὺς· κοπτερός=δξύς.

29. Α'. 1 πόσων. 2 ἦσο.

Β'. 1 ὄσην.—φρόνιμος=σώφρων· ἔχω πεποιθήσιν=πιστεύω.

30. Α'. 1 φανερώσῃ. 2 ὅτε ἦσο. 3 ὅτι. 4 ἐπειδὴ δὲν εὐρίσκεισαι πλέον ἐν ἀσφαλείᾳ. 5 νά λέγω.

Β'. 1 γεν. ἀπρόθ.—ἐνδοξος=εὐκλεής· μυρωδάτος=εὐώδης· ἔξυπνος=εὐφυής· πολεμικὸν πλοῖον=τριήρης· ἀνόητος=εὐήθης·

31. Α'. δύτης=βουτητής· ἡμιθνής=μισοπεθαμένος· ἀχίτων=ὁ μὴ φορῶν χιτῶνα· ἀνυπόδητος=ὁ μὴ φορῶν ὑπόδηματα· εὕριν =ὁ ἔχων καλὴν ὄσφρησιν.

Β'. 1 μακραύχην. 2 οὐκ εἶμι.—ἐξόριστος=φυγάς· πτωχὸς=πένης· ἔμπειρος=τρίβων.

32. Α'. 1 μεταξὺ τῶν Π. 2 πλησίον τῶν Ξ. 3 βεβαίως. 4 τοῦλάχιστον.—βιοτεύω=ζῶ· ἐπεὶ=ὅτε· ἐγγὺς=πλησίον.

Β'. 1 ἐπὶ μετ' αἰτ. 2 ἐν μετὰ δοτ. 3 γεν.—ἐκστρατεύω=στρατεύω· ἐμποδίζω=κωλύω· ἐξορίζω=φυγαδεύω.

34. Α'. γεραῖος=γέρων· ἡλιξ=συνηλικιωτής· εὔνους=εὐνοῦ-
κός, φιλόφρων.

Β'. 1 πρεσβύτερος. 2 νεώτερος. 3 τοὺς τρόπους.—ἐντροπα-
λός=αἰδήμων· ἀγαπητός=φίλος.

35. Α'. 1 τὸν παλαιὸν καιρόν.—καλός=ώρατος· ἐταῖρος=
σύντροφος.

Β'. 1 γεν. ἀπρόθετος. 2 ἢ οἱ τῶν ἄλλων.—πανοῦργος=δολε-
ρός· ἐπιστροφή=κάθοδος· εὐκολος=ῥάδιος.

36. Α'. συντυγχάνω=συναντῶ· ἐγχειρίζω=δίδω· εὐφραίνο-
μαι=εὐχαριστοῦμαι· χάριν ἔχω=εὐγνωμοσύνην ὀφείλω· οὐσία=
περιουσία· ἄλυπος=ὁ ἄνευ λύπης.

Β'. 1 γεν. ἀπρόθ.—γεμάτος=πλήρης· καλός=ἀγαθός· εὐτυχῶ
=εὖ πράττω.

37. Α'. 1 ὅτε. 2 τὰ ἐξῆς. 3 ὅσῳ τὸ δυνατόν περισσοτέρους—
τάξεις=παράταξις· παρασιτήτης=ὁ πλησίον παρατεταγμένος.

Β'. 1 πράττω. 2 γεν. ἀπρόθ. 3 ἔσται. 4 σὺν τοῖς θεοῖς.
5 ὁτ. ἀπρόθ.—παράγγελμα=κέλευσμα.

39. Α'. 1 ἀφ' οὗ ἔφ. 2 ἦτις εἶχε. 3 ἀφιερωμένη. 4 ἔνεκα τῆς
καταδιώξεως.—ἔμψυχος=ζωντανός· τιρώσκω=πληγώνω· ἐνιαυ-
τός=ἔτος· κάμνω=κουράζομαι.

Β'. 1 μετοχή. 2 ὁτ. 3 χαλεπαιούση. 4 ὕβρει. 5 ὁτ. ἀπρόθ.
6 μετοχή. 7 οὐκέτι.—συναντῶ=ἐντυγχάνω· καταδιώκω=διώκω·
φέρω=κομίζω· παραδίδω=ἐγχειρίζω.

40. Α'. λείπω=ἐγκαταλείπω· ἐπανάγω=ἐπαναφέρω· πεδίον
=πεδιάς· οἶος=ὁποῖος.

Β'. 1 προῆλθε. 2 μετοχή. 3 ὁτ. ἀπρόθ. 4 βαλόντος. 5 ἀλλή-
λους.—σπῆλαιον=ἄντρον· σύντροφος=ἐταῖρος· κτυπῶ=βάλλω·
διατάττω=κελεύω· ῥίπτω=βάλλω· ἐκτός=πλήν· ὀδηγῶ=ἄγω·

41. Α'. στέρω=ἀγαπῶ.

Β'. 1 εἶναι. 2 ὁτ. ἀπρόθ. 3 ἐπεικῶς. 4 γενικ.—ἀφίνω=κα-
ταλείπω· διατάττω=κελεύω· ἀρμόζει=πρέπει· τιμῶ=θεραπεύω.

42. Α'. 1 τὰ ἐξῆς. 2 διὰ τὰς ἡττας. 3 ἐντὸς αὐτῶν. 4 διὰ
τὴν ἔφ.—στρατεύομαι=ἐκστρατεύω· ἄχθομαι=ἀγανακτῶ· ἐπι-
τήδεια=τρόφιμα· συγκομίζω=συναθροίζω· ἀπαράσκευος=ἀνέ-
τοιμος· καταλαμβάνομαι=εὐρίσκομαι.

B'.1 δοτ. ἀπρόθ. 2 ἐπὶ μετ' αἰτ. 3 οἷ. 4 γεν. ἀπρόθ. 5 φυλάτ-
τητε, στρατεύσθε. 6 μάλιστα. 7 μετοχή.—προσέτι=ἔτι· ληλατῶ
=λήζομαι· συναθροίζω=συνάγω· λησμονῶ=ἐπιλανθάνομαι· πα-
τροπαράδοτος=πάτριος· ἀνδρεία=ἀρετή· παύω=παύομαι.

43. A'. 1 ἔδωσαν. 2 ἰδικήν του. 3 ἐν καιρῷ νυκτός. 4 ζων-
τανήν.—κοινῆ=ἀπὸ κοινοῦ· ἀλλότριος=ξένος· μεταπέμπομαι=
προσκαλῶ· ὄνειδίζω=ἐπιπλήττω.

B'. 1 μέσ. μέλλ. 2 ἐπὶ μετ' αἰτ. 3 ἄθροοι. 4 ἐκπορεύομαι. 5
συμβουλευομαι. 6 δοτ. ἀπρόθ. 7 μέσ. μέλλ. 8 μέσ. ἄορ. 9 γεν.
10 μετχ. τοῦ ρ. προστατεύω.—ἀνδρεῖος=ἀγαθός.

44 A'. 1 ἀφ' οὗ.—ὕβρις=ὑπερηφάνεια· τυραννεύω=εἶμαι
τύραννος· δουλεύω=εἶμαι δούλος.

B'. ἐγκαθιδρύομαι=κατοικίζομαι· φέρω=κομίζω.

45. A'. 1 ἐγκαίρως. 2 ἂν εἶναι. 3 ἀπὸ τὸν κ.—βουλευομαι
=σκέπτομαι· ἄρχομαι=ἀρχίζω· καταστρέφομαι=ὑποτάσσω.

B'. 1 μέσ. ἄορ.—κατορθώνω=διαπράττομαι· φέρω=κομίζω.

46. A'. 1 ἀπὸ τὰς κακὰς συναναστροφάς. 2 περισσότερο ἀπὸ
πᾶν ἄλλο.—εὖ λέγω τινὰ=ἐπαινῶ τινὰ· μέμφομαι=κατηγορῶ·
φυλάττομαι=προφυλάττομαι· ἐψευσάμην=εἶπον ψευδός.

B'. 1 μέσ. ἄορ. 2 ἐπὶ μετ' αἰτ. 3 σὺν μετὰ δοτ.—ἔτρεψα εἰς
φυγὴν=ἔτρεψάμην.

47. A'. καταστρέφομαι = ὑποτάσσω· βούλομαι=ἐπιθυμῶ·
ἄθλον=βραβεῖον· πίτυς=πέυκη.

B' 1 χάρισαί μοι. 2 μέσ. ἄορ. 3 ἐν μετὰ δοτ. 4 γενικ.—σκέ-
πτομαι=βουλευομαι· ἀποφασίζω=ψηφίζομαι.

48. B'. 1 δοτ. ἀπρόθ. 2 ὡς πορευόμενος. 3 ἐπὶ μετ' αἰτ.
4 μέσ. ἄορ. 5 γεν. ἀπρόθ.

49. A'. 1 ὑπὸ ἐν. 2 διὰ λ. 3 κατὰ τοῦτον. 4 μετ' αὐτῶν. 5
διὰ τὸ κυνήγιον. 6 ἂν ἤθελε φονεῦθῃ. 7 ἐναντίον. 8 νὰ φοβηθῆς.

B'. 1 πρὸς τὴν θήραν. 2 μετοχή. 3 ἐνιαυθα. 4 δῆ. 5 παν-
ταχόθεν. 6 ἔβαλλον. 7 δοτ. 8 ἀκοντίζω. 9 ἠκοντίσθη. 10 κατὰ
μετ' αἰτ.—ἐπιτρέπω=ἔω· κυνηγός=θηρευτής· ὄνειρον=ἐνύπνιον·

50. B'. 1 τοσοῦτον. 2 μετοχ. 3 δοτ. ἀπρόθ. 4 ἐπιγραφῆναι.
5 τόδε.—φονεύω=κατακόπτω· περικεφαλαία=κράνος· κτυπῶ=
πλήττω· ἀποτυγχάνω=ἁμαρτάνω· ἀφιέρωμα=ἀνάθημα.

51. Α'. 1 ἀφῆκε. 2 ἀφ' οὗ προσήλθον. 3 γὰ φέρουν. — φυλακή=φρούρησις· λείπω=ἐγκαταλείπω.

Β'. 1 γεν. ἀπρόθ.—ἔφθασα=ἀφικόμην· ἠγνόησα=ἠσθόμην· ὑπεσχέθην=ὑπεσχόμην· προσείλκυσα=προσηγαγόμην.

52. Β'. 1 εἰ. 2 δοτ. ἀπρόθ. 3 ἦξω. 4 ἐκινδύνευσα. 5 ἐπὶ μετ' αἰτ.—ἐνθυμοῦμαι=μνημονεύω· βεδαίως = πού· θὰ ἔλθω=ἦξω· ἐκστρατεύω=στρατεύω.

53. Α'. 1 ἐτίμων. 2 ἄς τ. 3 ἦτις εἶναι. — τίκτω=γεννώ· ὑβρίζω=ὑπερηφανεύομαι· σαφῶς=καθαρά· δοῶ=πράττω.

Β'. 1 εὐγενεῖα. 2 νικῶ τινα. 3 εἰ μετ' εὐκτ. 4 ζημία ἄν ὑμῖν εἴη. 5 οὐκέτι. 6 ὑβρίζειν. 7 κατατοξεύω.—κἄμνω=δοῶ· ἀφίνω=ἔω.

54. Α'. πειρῶμαι=προσπαθῶ· θεῶμαι=παρατηρῶ· οὐσία=περιουσία· χρῶμαι=μεταχειρίζομαι· δεῖ=πρέπει· ἄρχω=ἔξουσιάζω.

Β'. 1 δοτ.—περισσότερον=μᾶλλον· θεραπεύω=ἰῶμαι.

55. Α'. 1 εἰς αὐτόν. 2 περισσότερον. 3 νομίζοντες. 4 διὰ τί· 5 ὅτε ἦτο παρών.—εὐτυχῶ=ἐπιτυχάνω· ἀθυμῶ=λυποῦμαι· ἰσχυρῶς=πολύ· ὀκνῶ=διστάζω, ἐντρέπομαι· ἀναχωρῶ=ἐπανερχομαι, ὑποχωρῶ· ἐορτὰς ἄγω=ἐορτάζω· ἀτυχία = ἀποτυχία· ἀναιρῶ=φονεύω.

Β'. 1 μετοχ. 2 ὑποτ. ἢ εὐκτ. 3 μηκέτι. 4 κρατούμενος. 5 ὁώμῃ. 6 περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι. 7 μή. 8 γεν. 9 εἶναι.—ἀναλογίζομαι=ἐνθυμοῦμαι· παρακαλῶ=δέομαι· νομίζω=ἠγοῦμαι· ἀπόδειξις=τεκμήριον· παραφροσύνη=μανία.

56. Α'. 1 ἐπειδὴ ἦθ. 2 ἀφ' οὗ. 3 τὰ ἴδια. 4 ἀφ' οὗ ἐνίκησε.—ὑβρις=ἀλαζονεῖα· μειῶ=ἐλαττώνω· ἀξιῶ=θεωρῶ ἄξιον, ἀπαιτῶ· ἀνακοινοῦμαι=ἀνακοινώνω· ὧδε=ὧς ἐξῆς· πληρῶ = γεμίζω· περαιῶ=διαβιάζω.

Β'. 1 δοτ. ἀπρόθ. 2 ὡς πείσοντας. 3 ὄριστ. ἢ εὐκτ. 4 εαυτῶν. 5 ἐν κινδύνῳ οὔσαν. 6 εἶναι. 7 ἀπαρέμφ. 8 ὡς τάχιστα. 9 καίπερ ἐνθυμούμενος. 10 δηλοῖ.—ἐναντιώνομαι=ἐναντιοῦμαι· φανερώνω=δηλῶ· βλέπω=ὄρῶ· διατάττω=κελεύω· διαταγή=πρόσταγμα.

57. Α'. 1 διὰ τῆς γ. 2 παρὰ πολύ. 3 ἐπειδὴ ἐτόλμησε.

Δ. Ι. Φιλικοῦ—Γραμματικὴ

14

B'. 1 μέσ. ἀόρ. 2 μετοχ. ἀορ. τοῦ ῥ. θανατῶ. 3 τελευτῶ. 4 ὡς ἄξιος ἦν. 5 δηλῶ. 6 ἀπαρμφ. μέσ. ἀόρ. 7 θάνατον αὐτοῦ κατεψηφίσαντο. 8 ἐντεῦθεν. 9 ἐκεῖθεν. 10 ἔνθα.

58. A'. 1 σεβασθεῖσα. 2 ἔτι ἔφυγε. 3 ἐπειδὴ ἦτο. 4 ἀφ' οὗ διὰ πολιτορκίας ἐκυρίευσε. 5 προτοῦ διανύση. 6 ἀκόμη. — σπῶμαι = σύρω.

B'. 1 γεν ἀπρόθ. 2 δοτ. 3 μετοχ. 4 δοτ. 5 μέσ. μέλλ. — ὀργώνω = ἄρῶ.

59. A'. 1 ἐν ᾧ εἶσαι. — ὑπέικω = ὑποχωρῶ· αἰσχύνομαι = ἐντρέπομαι· ἁμαρτάνω = σφάλλω.

B'. 1 ὁ πέλας. — ὁ ἐξῆς = ὄδε.

60. A'. παραμυθία = παρηγορία· ἔξεστι = ἐπιτρέπεται· δεῖ = πρέπει· ψηφίζομαι = ἀποφασίζω.

B'. 1 ἀλλήλοις. 2 τοὺς τρόπους. 3 ἢ. 4 δοτ. ἀπρόθ. 5 τίς. 6 σὺ αὐτός. — παρομοιάζω = ὁμοιῶ.

61. A'. 1 πῶς νά. 2 προστακτ.

B'. 1 γάρ. 2 ἀπαρέμφ. 3 δοτ. ἀπρόθ. 4 μετοχ. μέλλ. — εὐλόγως = εἰκότως· ἀφίνω = καταλείπω.

62. A'. κλεινός = περίφημος· προσάπτω τινί τι = θεωρῶ τι ὡς ἔργον τινός· σεμνός = σεβαστός.

B'. 1 ἀπαρέμφ. 2 ἦσαν. 3 ἐν μετὰ δοτ. — στῆλαι· Ἐρμού = Ἐρμαῖ· στόλισμα = κόσμος· γυμναστήριον = γυμνάσιον.

63. A'. πλοῦς = ταξίδιον· χαλεπός = δύσκολος· ῥοῦς = ῥέυμα.

B'. 1 ἐν μετὰ δοτ. 2 ἐστὶ μετὰ δοτ. 3 ἐν. 4 ἦν. — καλός = ἀγαθός.

64. B'. 1 ὀλιγώτερον. — εὖρος = πλάτος.

B'. 1 ἐπαιδευθήτην.

65. B'. 1 εὐόκασι 2 δοτ. 3 γεν. ἀπρόθ. 4 ἀμ' ἔφ. — βόσχω = νέμομαι· σηκώνομαι = ἐγειρομαι.

66. A'. 1 ἄλλοτε μὲν — ἄλλοτε δέ. 2 ἰσοδυνάμουν.

B'. 1 πυρίπνουσ. — περικεφαλαία = κράνος· κόκκινος = πορφυροῦς, φοινικοῦς.

67. A'. 1 ἐν τῷ Ἄδη. 2 ἐκβάλλουν. — ἔνδον = ἐντός· σύμπλεως· ἔμπλεως, ἀνάπλεως, πλέως = γεμάτος· ἄγγελος = ἀγγελιαφόρος,

περιέχομαι=περικλείομαι· ἴλεως=εὐμενής· κακόνους=δυσμενής·
ζημία=τιμωρία.

B'. 1 ἀγήρως εἰμί. 2 γεν. ἀπρόθ. 3 δοτ. ἀπρόθ. 4 λεπτόγεως
ἔστι.—φαγητὰ=σῖτα.

68. A'. 1 κατὰ τὸ μέγεθος.—ἐλαύνω=σύρω· δράκων=ὄφις.

B'. 1 δοτ. ἀπρόθ. 2 ἦν μετὰ δοτ. 3 ἐν μετὰ δοτ. 4 ἦγον.—
περίφημος=ἔνδοξος· πλοῖον=ναῦς· σφάγιον=τερεῖον.

69. A'. 1 ποίας ἡλικίας. 2 ἀπὸ ποῖον τόπον. 3 εἰς τὴν πα-
τριδα. 4 ἐκ τῆς πατρίδος.—ὁ ἕτερος=ὁ εἰς ἐκ τῶν δύο· ποῖ=εἰς
ποῖον μέρος ;

B'. 1 ποῦ. 2 ὅποσοι. 3 μέντοι. 4 πολέμου ὄντος αὐτοῖς. 5
ἄρχει. 6 δυνατώτερός ἐστι. 7 οὐδέτερος. 8 ἐκάτερος. 9 ἔξεστι—
ποῖος ἐκ τῶν δύο=πότερος ;

70. B'. 1 δοῦκ. 2 ὁμοῦ. 3 ἐπίστευον. 4 δοτ. ἀπρόθ. 5 δοῦκ.
6 τῷ ἐτέρῳ. 7 εἰκόασι, 8 δοτ. 9 οὔτω.

71. A'. 1 θὰ καταστήσῃ γνωστήν. 2 ἐντὸς ὀλίγου χρόνου.—
αὐτίκα=ἀμέσως.

B'. 1 ὅτι. 2 μετοχ. μέλλ. 3 μήτε. 4 κατασχύνω. 5 λείπω. 6
ἀμύνω. 7 δοτ. 8 σὺν Θεῷ.—ἀποκρούω=ἀμύνομαι (τινά).

72. A'. ἐντέλλομαι=παραγγέλλω· διαρπάζω=καταξεσχίζω·
ὧ βελτίστη=ὧ ἀγαπητή.

B'. 1 ἐν μετὰ δοτ. 2 γεν. ἀπρόθ. 3 δοτ. ἀπρόθ. 4 εἰ ἀποκτεί-
νειε.—καθαρίζω=καθαίρω· σηκώνω=αἴρω· ἀπλώνω=ἐκτείνω·
μολύνω=μαίνω.

73. A'. 1 διότι. 2 νὰ λάβῃ. 3 ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ. 4 πρὸς
ἀνατολάς. 5 ἐστραμμένῳ. 6 ἐπὶ πολλὸν χρόνον. 7 ἐπὶ τέλους. 8
ἤνάγκασαν νὰ στραφῇ—σφάλλομαι=ἀπατῶμαι· ἐτρεψάμην=
ἔτρεψα εἰς φυγὴν.

B'. 1 ἀποβαλὼν. 2 ἄγουσαν 3 ποιήσεται. 4 μετοχ. κατὰ
γενικ. 5 εὐκτ. 6 τῇ ἀδικίᾳ. 7 ὡς μετὰ μετοχ. μέλλ. 8 κρῖνω. 9
γεν. 10 θάνατον κατεψηφίσαντο.—ἐξοργίζομαι=παροξύνομαι·
ἐκκινῶ=ἀπαίρω· καταστρέφω=διαφθείρω.

74. A'. 1 ἵνα ἐξετάσουν. 2 ὁμοιάζω. 3 οἵτινες π. 4 οἵτινες
εορτάζουν. 5 ὑπὸ τῶν Α. 6 ἐνν. δι' ἐλαίου.—εἶωθα=συνηθίζω·
ὀρύττω=σκάπτω· ἐπίλεκτος=ἐκλεκτός.

Β'. 1 δοτ. 2 ὁπότε βούλοιο. 3 ἤδη. 4 δοτ. ἀπρόθ. 5 γεν. ἀπρόθ. 6 κωλύσαι. 7 τῆς εἰσόδου. 8 κινδυνεύειν. 9 κτενίζεσθαι. — ἀκολουθῶ=ἔπομαι· ἐξέριστος=φυγάς· συνομιλῶ=διαλέγομαι.

75. Α'. 1 ἐν καιρῷ νυκτός. 2 ὅτε ἐξημέρωσε. 3 ἴνα.— ἀνίστημι=σηκῶν (ἐκ τοῦ ὕπνου)· φυλακὴ=φρουρά· ἀφίστημι = κινῶ εἰς ἀποστασίαν· τιμωροῦμαι=τιμωρῶ· ἀνθίστημι=ἀντιπαρτάσσω· ἐφίστημι=διορίζω ἀρχηγόν.

Β'. 1 στήσας. 2 καθίστημι. 3 ἐφίστημι. 4 δοτ. 5 ἀφίστημι. 6 κελεύσαντος. 7 ἴστημι.

76. Α'. 1 καὶ μάλιστα. 2 ὅπως. 3 λοιπόν. 4 ὤρισαν. 5 ποῖται ἐκ τῶν πόλεων.— ὑβρίζω=κακομεταχειρίζομαι· συνίσταμαι=συνενώνομαι· κελεύω=παρακινῶ· καθίσταμαι τι=διευθετῶ τι· καθίσταμαι=διορίζομαι.

Β'. 1 μέντοι. 2 δοτ. ἀπρόθ. 3 ὡς οὐδὲν δεόμενοι. 4 ἐπλήρουν. 5 μετοχ. 6 παρεστησάμην. 7 δοτ. ἀπρόθ. 8 κατέστην. 9 ὁπότε ἀποσταίεν· 10 καθίσταμαι.— δυσηρεστήθην=ἠχθέσθην· ἀποχωρῶ=διίσταμαι· πληρώνω=τελῶ· ἐναντιώνομαι=ἀνθίσταμαι· ἀποστατῶ=ἀφίσταμαι· ἀπροετοίμαστος=ἀπαράσκευος.

77. Β'. 1 δοτ. ἀπρόθ.— ἐκβάλλω=ἐξίημι· ῥίπτω=ἵημι· ἀναπέμπω=ἀνίημι· ἵπποπόταμος=ποτάμιος ἵππος· ἐκβάλλω=ἀνίημι.

78. Α'. 1 γὰρ συνάψουν. 2 ἂν ἦθελον προστεθῆ. 3 ὅτι θὰ γίνουσι κύριοι. 4 ἐν ὄσφ. 5 γὰρ συνθηκολογήσωμεν. 6 ἔφεραν πρὸς ἀσφάλειαν.— ἐφίεμαι=ἐπιθυμῶ· προῖεμαι=ἐγκαταλείπω.

Β'. 1 ἐν μετὰ δοτ. 2 προτίθεμαι. 3 γεν. 4 μετοχ. 5 δοτ. ἀπρόθ.— ὄρμῶ=ἴεμαι· ὑποχωρῶ=ὑφίεμαι· ἐμβάλλω=ἐντίθημι.

79. Α'. 1 ἵνα τιμωρήσουν αὐτούς. 2 ἵνα θέσῃ. 3 ἐπὶ ὑποθήκῃ τῶν σωμάτων. 4 ἀπαλλάττω.— βοσκήματα=ζῆα.

Β'. 1 ἀνεκείμεν. 2 ἀπαρέμφ. 3 μετοχ.— ἀφιέρωμα=ἀνάθημα· ἀφιερώνω=ἀνατίθημι.

80. 1 ἵνα ζητήσουν. 2 δὲν... πλέον. 3 διὰ τὸν φ. 4 ἐκουσίως.— πειρῶμαι=δοκιμάζω· κήρυξ=ἀπεσταλμένος· εἰσβάλλω=ῥίπτω· χαλεπαίνω=ὀργίζομαι· θύομαι=θυσιάζω· δίκην δίδωμί τι=τιμωροῦμαι ὑπὸ τινος· ἄλλα=συνέλευσις τοῦ λαοῦ· ὕβρις=προσβολή· ἐκδίδωμι=παραδίδω· ἔνθα=τότε· τὸ φιλόπατρι=ἡ φιλοπατρία.

81. Α'. 1 προσεφέρθη, ἵνα φάγουν οἱ θεοί.—ἀγνωμονῶ=φαίνομαι· ἀχάριστος· ἀπόρητον=μυστικόν· νέκταρ ἐλέγετο τὸ ποτὸν τῶν θεῶν, ἀμβροσία δὲ ἡ τροφή αὐτῶν.

Β'. 1 δίκην ἡμῖν χαλεπωτάτην δώσει. 2 κελεύσαντος.—ἐνωῶ=συνίημι.

82. Α'. 1 ὡς ἐνθύμημα. — ἀπόλλυμι=ἀφανίζω· ὄμνυμι=ἐρκίζομαι· λυμαίνομαι=κακομεταχειρίζομαι· συλῶ=λαφυραγωγῶ, ἀφαιρῶ· πεδίον=πεδιάς· ἔλεῶ=εὐσπλαγχνίζομαι· κεράννυμι=ἀναμειγνύω· σπένδω=προσφέρω σπονδὴν (θυσίαν οἴνου)· ἐπιρρῶννυμι=ἐνδυναμώνω, ἐνθαρρύνω· τέρας=σημεῖον.

Β'. 1 ἐπὶ μετ' αὐτ. 2 ἐν μετὰ δοτ. 3 παρέστη. 4 δοτ. ἀπρόθ. 5 ἠγεῖτο. 6 ἀψάμενος τῶν γονάτων. 7 ἀποδίδωμι. 8 κατασβέννυμαι. 9 μέσ. ἀόρ. — ἀνοίγω=ἀναπετάννυμι· πτώμα=σῶμα· ἐνδύω=ἀμφιέννυμι.

83. Α'. 1 καταρρίψουν. 2 δείξῃ, ἐκθέσῃ. — πέπηγα=ἔχω ἐμπηχθῆ· ἀναβάτης=ἰππεύς· ἐπιρρῶννυμι=ἐνθαρρύνω.

Β'. 1 χροί. 2 θεασαμένων. 3 δοτ. ἀπρόθ.—διορίζομαι=ἀποδείκνυμαι· ἀνδραγάθημα=καλὸν ἔργον· καταπίπτω=κατασβέννυμαι· ἀνεπύθηγ=ἀνεπαυσάμηγ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β'

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΗΘΕΣΤΑΤΩΝ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ῥΗΜΑΤΩΝ

Ἄγνυμι (θ. ἀγ-, ἀγ-νυ-)· παρὰ τοῖς ἀττικαῖς πεζογράφοις πάντοτε σύνθετον· κατάγνυμι (=θραύω, συντρίβω), ἀόρ. κατέπαξα, παρακμ. β' κατέπαγα (μὲ παθ. σημ.=εἶμαι συντετριμμένος), ὑπερσ. κατεαγῶς ἦν, τετελ. μέλλ. κατεαγῶς ἔσομαι. Παθγτ. κατάγνυμαι, παθ. ἀόρ. β' κατεάγην.

Ἄγορεύω (θ. ἀγορευ-, ἐρ-, ῥε-, ἐπ-) = ὁμιλῶ ἐν συνελεύσει, παρατ. ἠγόρευον, μέλλ. -ἔρω, ἀόρ. β' -εἶπον, παρακμ. -εἶρηκα, ὑπερσ. εἰρήκειν ἢ εἰρηκῶς ἦν. Παθγτ. ἀγορεύομαι, παρατ. -ἠγορευόμην, μέσ. μέλλ. μὲ παθ. σημ. -ἀγορευσομαι, παθ. μέλλ. -ῥηθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἔρρηθήην, παρακμ. -εἶρημαι, ὑπερσ. -εἰρημήην ἢ -εἰρημένος ἦν.

Αἰρέω-αἰρῶ = λαμβάνω, καταλαμβάνω, κυριεύω (θ. αἶρε-, ἐλ-), παρατ. ἦρουν, μέλλ. αἰρήσω, ἀόρ. β' εἶλον, παρακμ. ἦρηκα, ὑπερσ. ἦρήκειν. Μέσ. αἰροῦμαι=ἐκλέγω, προτιμῶ, παρατ. ἦρούμην, μέσ. μέλλ. αἰρήσομαι, μέσ. ἀόρ. β' εἰλόμην, παρακμ. ἦρημαι, ὑπερσ. ἦρήμην. Παθ. αἰροῦμαι=ἐκλέγομαι, παρατ. ἦρούμην, παθ. μέλλ. αἰρεθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἦρέθηην, παρακμ. ἦρημαι, ὑπερσ. ἦρήμην, τετελ. μέλλ. ἦρήσομαι ἢ ἦρημένος ἔσομαι.

Αἰσθάνομαι=ἐγνωῶ (θ. αἰσθ-, αἰσθε-, αἰσθαν-), παρατ. ἦτθανόμην, μέσ. μέλλ. αἰσθήσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἦτθόμην, παρακμ. ἦτθημαι.

Ἄκούω (θ. ἀκουσ-, ὄκο-), παρατ. ἦκουον, μέσ. μέλλ. μὲ ἐνεργητ. σημ. ἀκούσομαι, ἀόρ. ἦκουσα, παρακμ. ἀκήκοα, ὑπερσ. ἠκηκόειν ἢ ἀκηκῶς ἦν. Παθ. ἀκούομαι, παθ. μέλλ. ἀκουσθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἠκούσθηην.

Ἄλίσκομαι=ἀλχμαλωτίζομαι, κυριεύομαι (θ. ἄλ-, ἄλω-, ἄλισκ-), παρατ. ἠλίσκόμην, μέσ. μέλλ. μὲ παθ. σημ. ἄλώσομαι, ἐνεργητ.

ἀόρ. β' με παθ. σημ. ἐάλων, παρακμ. ἐνεργ με παθ. σημ. ἐάλωκα ἢ ἦλωκα, ὑπερσ. ἦλώκειν.

Ἄμαρτάνω=σφάλλωμαι, ἀποτυγχάνω (θ. ἄμαρτ-, ἄμαρτε-, ἄμαρταν-), παρατ. ἠμάρτανον, μέσ. μέλλ. με ἐνεργ. σημ. ἄμαρτήσομαι, ἀόρ. β' ἦμαρτον, παρακμ. ἠμάρτηκα, ὑπερσ. ἠμαρτήκειν. Παθ. ἄμαρτάνομαι, παρατ. ἠμαρτάνετο, παθ. ἀόρ. ἠμαρτήθη, παρακμ. ἠμάρτηται, ὑπερσ. ἠμάρτητο.

Ἄναλίσκω ἢ ἀναλώω-ῶ=ἐξοδεύω (θ. ἀναλ-, ἀναλο-, ἀναλισκ-), παρατ. ἀνήλισκον ἢ ἀνήλουν, μέλλ. ἀναλώσω, ἀόρ. ἀνήλωσα, παρακμ. ἀνήλωκα, ὑπερσ. ἀηλώκειν. Μέσ. καὶ παθ. ἀναλίσκομαι, παρατ. ἀνηλισκόμην ἢ ἀηλούμην, παθ. μέλλ. ἀναλωθήσομαι, παθτ. ἀόρ. ἀηλώθη, παρακμ. ἀνήλωμαι, ὑπερσ. ἀηλώμην ἢ ἀηλωμένος ἦν.

Ἄνοιγω ἢ ἀνοίγνυμι (θ. οἶγ-, οἶγνυ-), παρατ. ἀνέφωγον, μέλλ. ἀνοίξω, ἀόρ. ἀνέφωξα, παρακμ. ἀνέφωχα. Παθ. ἀνοίγομαι ἢ ἀνοίγνυμαι, παρατ. ἀνεφώγομην, τετελ. μέλλ. με παθ. σημ. ἀνεφώσομαι, παθ. ἀόρ. ἀνεφώθη, παρακμ. ἀνέφωμαι, ὑπερσ. ἀνεφώμην.

Ἄπεχθάνομαι=γίνομαι μισητός (θ. ἐχθ-, ἐχθε-, ἐχθαν-), παρατ. ἀπηχθανόμην, μέσ. μέλλ. ἀπεχθήσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἀπηχθόμην, παρακμ. ἀπήχθημαι, ὑπερσ. ἀπηχθήμην.

Ἄποδιδράσκω=δραπετεύω (θ. δρα-, διδρασκ-), παρατ. ἀπεδίδρασκον, μέσ. μέλλ. με ἐνεργ. σημ. ἀποδράσομαι, ἀόρ. β' ἀπέδραν, -ας, -α κλπ. (ὑποτ. ἀποδρῶ, -ῶς, -ῶ κλπ., εὐκτ. ἀποδραίνην, -ης, -η κλπ. ἀπαρεμφ. ἀποδρᾶναι, μετχ. ἀποδράς), παρακμ. ἀποδέδρακα, ὑπερσ. ἀπεδεδράκειν.

Ἄρέσκω (θ. ἄρε-, ἄρεσκ-), παρατ. ἤρεσκον, μέλλ. ἄρέσω, ἀόρ. ἤρεσα. Μέσ. ἄρέσκομαι, παρατ. ἤρεσκόμην, μέσ. ἀόρ. ἤρεσάμην.

Αὔξω ἢ αὐξάνω (θ. αὔξ-, αὔξε-, αὔξαν-), παρατ. ηὔξον, μέλλ. αὐξήσω, ἀόρ. ηὔξησα, παρακμ. ηὔξηκα. Μέσ. καὶ παθτ. αὔξομαι ἢ αὐξάνομαι, παρατκ. ηὔξόμην ἢ ηὔξανόμην, μέσ. μέλλ. καὶ ὡς παθ. αὐξήσομαι, παθ. μέλλ. αὐξηθήσομαι, παθ. ἀόρ. καὶ ὡς μέσ. ηὔξήθη, παρακμ. ηὔξημαι, ὑπερσ. ηὔξήμην.

Ἄχθομαι=λυποῦμαι, ἀγανακτῶ (θ. ἀχθ-, ἀχθε-), παρατκ. ἤχθόμην, μέσ. μέλλ. ἀχθέσομαι, παθ. ἀόρ. με μέσ. σημ. ἤχθέσθην.

Βαίνω=βαδίζω, πορεύομαι (θ. βα-, βη-, βαν-, βαιν-), παρατ.

ἔβαινον, μέσ. μέλλ. με ἐνεργ. σημ. -βήσομαι, ἀόρ. β' -ἔβην, παρκ. βέβηκα, ὑπερσ. -ἔβεβήκειν. Πατθ. βαίνομαι, παθ. ἀόρ. -ἔβάθην, παρακμ. βέβᾶμαι.

Βούλομαι=ἐπιθυμῶ (θ. βουλ-, βουλε-), παρατ. ἐβουλόμην ἢ ἡβουλόμην, μέσ. μέλλ. βουλήσομαι, παθ. ἀόρ. ὡς μέσ. ἐβουλήθην ἢ ἡβουλήθην, παρακμ. βεβούλημαι.

Γηράσκω (θ. γηρα-, γηρασκ-), μέλλ. γηράσω, μέσ. μέλλ. ὡς ἐνεργ. -γηράσομαι, ἀόρ. ἐγήρασα, ἀόρ. β' [ἐγήραον] μόνον κατ' ἀπαρέμφ. γηρᾶναι, παρακμ. -γεγήρακα.

Γίγνομαι (θ. γεν-, γιν-, γενε), παρατ. ἐγιγνόμην, μέσ. μέλλ. γενήσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἐγενόμην, παρακμ. γέγονα ἢ γεγονώς εἰμι ἢ γεγένημαι, ὑπερσ. ἐγεγόνειν ἢ γεγονώς ἦν ἢ ἐγεγενήμην, τετελ. μέλλ. γεγονώς ἔσομαι ἢ γεγενημένος ἔσομαι.

Γιγνώσκω=γνωρίζω, φρονῶ, κρίνω, ἀποφασίζω (θ. γνω-, γινωσκ-), παρατ. ἐγίγνωσκον, μέσ. μέλλ. με ἐνεργ. σημ. γνώσομαι, ἀόρ. β' ἔγνω, παρακμ. ἔγνωκα, ὑπερσ. ἐγνώκειν ἢ ἐγνωκώς ἦν, τετελ. μέλλ. ἐγνωκώς ἔσομαι. Πατθ. γιγνώσκομαι, παρατ. ἐγιγνωσκόμην, παθ. μέλλ. γνωσθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐγνώσθην, παρακμ. ἔγνωσμαι, ὑπερσ. ἐγνώσμην.

Δάκνω=δαγκάνω (θ. δακ-, δηκ-, δακν-), παρατ. ἔδακνον, μέσ. μέλλ. με ἐνεργ. σημ. δήξομαι, ἀόρ. β' ἔδακον. Μέσ. καί παθ. δάκνομαι, παθ. ἀόρ. καί ὡς μέσ. ἐδήχθην, παρκμ. μέσ. καί παθ. δέδηγμαι.

Δέω = ἀπέχω, ἔχω ἔλλειψιν (θ. δε-, δεε-), παρατ. ἔδεον, μέλλ. δεήσω, ἀόρ. ἐδέησα. Συνήθως ἀπρόσωπον· δεῖ, ἔδει, δεήσει, ἐδέησε, δεδέηκε. Μέσ. δέομαι=ἔχω ἀνάγκην, παρακαλῶ (δέει, δεῖται), παρατ. ἐδεόμην, μέσ. μέλλ. δεήσομαι, παθ. ἀόρ. με μέσ. σημ. ἐδεήθην, παρακμ. δεδέημαι.

Δοκέω-ῶ (θ. δοκ-, δοκε-) (προσωπικὸν καὶ ἀπρόσωπον), παρατ. ἐδόκουν, μέλλ. δόξω, ἀόρ. ἔδοξα, παθ. παρακμ. δέδοκται ἢ δεδογμένον εἶσι, ὑπερσ. ἐδέδοκτο ἢ δεδογμένον ἦν.

Δύναμαι, παρατ. ἐδυνάμην ἢ ἡδυνάμην, μέσ. μέλλ. δυνήσομαι, παθ. ἀόρ. με ἐνεργ. σημασ. ἐδυνήθην ἢ ἡδυνήθην ἢ ἐδυνάσθην, παρακμ. δεδύνημαι.

Δύω=βυθίζω (θ. δύ-, δυν-), παρατ. ἔδῶν, μέλλ. -δύσω, ἀόρ. ἔδῶσα, παρακμ. δέδῶκα. Μέσ. δύομαι ἢ δύνω, παρατ. ἐδῶμην, μέσ. μέλλ. δύσομαι, ἐνεργ. ἀόρ. ἔ' με μέσ. σημ. ἔδῶν, παρακμ. ἐνεργ. με μέσ. σημ. δέδῶκα, ὑπερσ. ἐδεδύκειν. Παθ. -δύομαι, παρατ. -ἐδῶμην, παθ. ἀόρ. -ἐδῶσθην, παρακμ. -δέδῶμαι.

Ἐγείρω=σηκώνω, ἐξυπνῶ τινα (θ. ἐγερω-, ἐγρω-), παρατ. ἤγειρον, μέλλ. ἐγερωῶ, ἀόρ. ἤγειρα, παρακμ. ἔ' ἐγρήγορα (=εἶμαι ἔξυπνητός, ἀγρυπνῶ), ὑπερσ. ἐγρηγόρειν. Μέσ. καὶ παθ. ἐγείρομαι, παρατ. -ἤγειρόμην, παθ. ἀόρ. καὶ ὡς μέσ. ἠγέροθην, μέσ. ἀόρ. ἔ' ἠγρόμην.

Ἐθέλω (θ. ἐθελ-, ἐθελε-) ἢ θέλω, παρατ. ἤθελον, μέλλ. ἐθελήσω ἢ θελήσω, ἀόρ. ἠθέλησα, παρακμ. ἠθέληκα, ὑπερσ. ἠθελήκειν.

Ἐλαύνω (θ. ἐλα-, ἐλανυ-, ἐλαυν-), παρατ. ἤλαυνον, μέλλ. ἐλαῶ, ἐλαῶς, ἐλαῖ κλπ., ἀόρ. ἤλαῖσα, παρακμ. -ἐλήλακα. Παθ. ἐλαύνομαι, παρατ. ἠλαυνόμην, μέσ. ἀόρ. ἠλασάμην, παθ. ἀόρ. -ἠλάσθην, παρακμ. ἐλήλαμαι.

Ἐλκω=σύρω (θ. ἐλκ-, ἐλκυ-), παρατ. εἶλκον, μέλλ. ἐλξω, ἀόρ. εἶλκῦσα, παρακμ. εἶλκῦκα. Παθητ. ἐλκομαι, παρατ. εἶλκόμην, μέσ. ἀόρ. εἶλκυσάμην, παθ. ἀόρ. εἶλκῦσθην, παρακμ. εἶλκῦσαι.

Ἐρχομαι (θ. ἐρχ-, εἶ-, ἰ-, ἐλυθ-, ἐλθ-), ὑποτ. ἴω, εὐκτ. ἴοιμι ἢ ἰοίην, προστ. ἴθι, ἀπαρεμφ. ἰέναι, μετοχ. ἰών, παρατατ. ἦεν ἢ ἦα, μέλλ. εἶμι, ἀόρ. ἔ' ἦλθον, παρακμ. ἐλήλυθα, ὑπερσ. ἐληλύθειν ἢ -ἐληλυθὼς ἦν.

Ἐρωτάω ὦ (θ. ἐρω-, ἐρε-, ἐρωτα-), παρατ. ἠρώτων, μέλλ. ἐρωτήσω, μέσ. μέλλ. με ἐνεργ. σημ. ἐρήσομαι, ἀόρ. ἠρώτησα, μέσ. ἀόρ. ἔ' με ἐνεργ. σημ. ἠρόμην, παρακμ. ἠρώτηκα. Παθ. ἐρωτῶμαι, παθ. ἀόρ. ἠρωτήθην, παρακμ. -ἠρώτημαι.

Ἐσθίω=τρώγω (θ. ἐσθι-, ἐδ-, ἐδε-, φαγ-), παρατ. ἤσθιον, μέσ. μέλλ. με ἐνεργ. σημ. ἔδομαι, ἀόρ. ἔ' ἔφαγον, παρακμ. ἐδήδοκα. Παθ. παρακμ. ἐδηδεσμένος.

Εὐρίσκω (θ. εὐρ-, εὐρε-, εὐρισκ-), παρατ. ἠῦρισκον, μέλλ. εὐρήσω, ἀόρ. ἔ' ἠῦρον, παρακμ. ἠῦρηκα, ὑπερσ. ἠῦρηκὼς ἦν.

Μέσον και παθ. εὐρίσκομαι, παρατ. ηὐρισκόμην, μέσ. μέλλ. εὐρήσομαι, μέσ. ἀόρ. ὅ' ηὐρόμην, παθ. μέλλ. εὐρεθήσομαι, παθ. ἀόρ. ηὐρέθην, παρακμ. μέσος και παθητ. ηὔρημαι, ὑπερσυντ. ηὐρήμην.

*Ἐχω (θ. (σ)εχ-, σχ-, σχε-), παρατ. εἶχον, μέλλ. ἔξω ἢ σχήσω, ἀόρ. ὅ' ἔσχον, ὑποτ. σχῶ (μετάσχω), εὐκτ. σχοίην (μετάσχοιμι), προστ. [σχεῖς] πρόσχες, ἀπαρέμφ. σχεῖν, μετοχ. σχών, παρακμ. ἔσχηκα. Μέσον και παθ. ἔχομαι, παρατ. εἰχόμην, μέσος μέλλ. ἔξομαι ἢ σχήσομαι, μέσος ἀόρ. ὅ' και μέ παθ. σημ. ἐσχόμην, παρακμ. μέσος ἔσχημαι.

Ζεύγνυμι=ζεύγω (θ. ζυγ-, ζευγ-, ζευγνυ-), παρατκ. ἔξεύγνυν, ἀόρ. ἔξευξα. Μέσον και παθ. ζεύγνυμαι, μέσος ἀόρ. ἔξευξάμην, παθ. ἀόρ. ἀ' ἔξεύχθην, παθ. ἀόρ. ὅ' ἔζυγην, παρακειμένος ἔζευγμαι.

Ζῶ (θέμ. ζη-, βιω-), παρατ. ἔζων, μέλλ. ζήσω, μέσος μέλλ. βιώσομαι, ἀόρ. ὅ' ἐβίων, παρακμ. βεβίωκα, παθ. παρακμ. βεβίωται.

Θέω=τρέχω (θέμ. θε-, θευ-, δραμ), παρατ. ἔθειον, μέσος μέλλ. θεύσομαι, ἀόρ. ὅ' ἔδραμον, παρακμ. δεδράμηκα, ὑπερσ. ἐδεδραμήκειν.

Θνήσκω (θέμ. θαν-, θνα-, θνη-, θνησκ-) [ἐκ τοῦ θνησκ-], παρατ. ἔθνησκον, μέσος μέλλ. (μόνον σύνθ.) ἀποθανοῦμαι, ἀόρ. ὅ' ἀπέθανον, παρακμ. τέθνηκα, τέθνηκε, τέθναμεν, τεθνήκασιν ἢ τεθνάσιν, ὑποτ. τεθνήκωσι, εὐκτ. τεθναίην ἢ τεθνηκῶς εἶην ἢ τεθνεῶς εἶην, τεθναίη, τεθναίην, προστ. τεθνάτω, ἀπαρέμφ. τεθνηκέναι ἢ τεθνάσαι, μετοχ. τεθνηκῶς ἢ τεθνεῶς (-ώτος), τεθνεῶσα, τεθνηκός, ὑπερσ. ἐτεθνήκει, ἐτεθνήκεισαν ἢ ἐτέθνασαν, τετελ. μέλλ. τεθνήξω ἢ τεθνηκῶς ἔσομαι.

*Ἴζω (θέμ. ιδ-, ιζ)· συνήθως σύνθετον καθίζω· μετότ=βάλλω τινά νά καθίσῃ, ἀμετρ=κάθημαι, παρατ. ἐκάθιζον, μέλλ. καθιώ, ἀόρ. ἐκάθισα ἢ καθῖσα. Μέσον καθίζομαι, παρατ. ἐκαθισόμην, μέσος μέλλ. καθιζήσομαι, μέσος ἀόρ. ἐκαθισάμην.

*Ἰκνέομαι—οὔμαι (θέμ. ικ-, ικνε-), πάντοτε σύνθετον· ἀφικνοῦμαι=ἔρχομαι φθάνω, παρατ. ἀφικνούμην, μέσος μέλλ. ἀφί-

ἔσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἀφικόμεν, παρακμ. ἀφίγμαι, ὑπερσ. ἀφίγμην.

Καθέζομαι (κατά, ἔζομαι)=βάλλω τὸν ἑαυτὸν μου γὰ καθίστη (θέμ. ἐδ-, ἐδε-), παρατ. ἐκαθεζόμεν (μὲ σγμ. ἀορ.), μέλλ. συνηρ. καθοδοῦμαι.

Καλέω-ῶ (θέμ. καλ-, καλε-, κλα-, κλη-), παρατ. ἐκάλουν, μέλλ. συνηρ. καλῶ, ἀόρ. ἐκάλεσα, παρκμ. κέκληκα, ὑπερσ. -ἐκεκλήκειν. Μέσ. καὶ παθ. καλοῦμαι, παρατ. ἐκαλούμην, μέσος μέλλ. συνηρ. -καλοῦμαι, μέσος ἀόρ. ἐκαλεσάμην, παθ. μέλλ. κληθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐκλήθην, παρακμ. κέκλημαι, ὑπερσ. ἐκεκλήμην, τετελ. μέλλ. κεκλήσομαι.

Κάμνω=κοπιᾶζω, ἀποκάμνω, ἀσθενῶ (θέμ. καμ-, κμα-, κμη-, καμν-), παρατ. ἔκαμνον, μέσος μέλλ. καμοῦμαι, ἀόρ. β' ἔκαμον, παρακμ. κέκμηκα, ὑπερσ. ἐκεκμήκειν.

Κεράννυμι ἢ κεραννύω=ἀναμειγνύω (θέμ. κερασ-, κεραννυ-, κρα-), ἀόρ. ἐκέρῃσα. Μέσος καὶ παθ. κεράννυμαι, μέσ. ἀόρ. -ἐκερασάμην, παθ. μέλλ. κραθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐκράθην ἢ ἐκεράσθην, παρακμ. κέκρῃται, ὑπερσ. -ἐκέκρατο.

Λαγχάνω=λαμβάνω διὰ κλήρου (θέμ. λαχ-, ληχ-, λαγχαν-), παρατ. ἐλάγχανον, μέσ. μέλλ. μὲ ἐνεργ. σγμ. λήξομαι, ἀόρ. β' ἔλαχον, παρακμ. εἴληχα, ὑπερσ. εἰλήχειν. Παθ. λαγγάνομαι, παθ. ἀόρ. ἐλήχθην, παρακμ. εἴληγμαι.

Λαμβάνω (θέμ. λαβ-, ληβ-, λαμβαν-), παρατ. ἐλάμβανον, μέσ. μέλλ. μὲ ἐνεργ. σγμ. λήψομαι, ἀόρ. β' ἔλαβον, τετελ. μέλλ. εἰληφῶς ἔσομαι, παρακμ. εἴληφα, ὑπερσ. εἰλήφειν ἢ εἰληφῶς ἦν. Μέσ. καὶ παθ. λαμβάνομαι, παρατ. -ἐλαμβανόμενη, μέσ. ἀόρ. β' ἔλαβόμενη, παθ. μέλλ. ληφθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐλήφθην, παρακμ. εἴλημμαι, ὑπερσ. -εἰλήμμην ἢ εἰλημμένος ἦν, τετελ. μέλλ. εἰλημένος ἔσομαι.

Λανθάνω=μένω ἄγνωστος, διαφεύγω τὴν προσοχήν (θέμ. λαθ-, ληθ-, λανθαν-), παρατ. ἐλάνθανον, μέλλ. λήσω, ἀόρ. β' ἔλαθον, παρκμ. λέληθα, ὑπερσ. ἐλελήθειν. Μέσ. ἐπιλανθάνομαι =λησμονῶ, παρατ. ἐπελανθανόμενη, μέσ. μέλλ. ἐπιλήσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἐπελαθόμενη, παρακμ. ἐπιλέλησμαι, ὑπερσ. ἐπελελήσμην.

Λέγω (θέμ. λεγ-, ἐρ-, ἐρε-, ῥε-, ἐπ-), παρατ. ἔλεγον, μέλλ.

λέξω ἢ ἐρῶ, ἀόρ. ἔλεξα ἢ εἶπα, ἀόρ β' εἶπον, παρακμ. εἶρηκα, ὑπερσ. εἰρήκειν ἢ εἰρηκῶς ἦν. Παθ. λέγομαι, παρατ. ἐλεγόμην, τετελ. μέλλ. εἰρήσομαι ἢ λελέξομαι, παθ. μέλλ. ῥηθήσομαι ἢ λεχθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐρρήθην ἢ ἐλέχθην, παρακμ. εἴρηται ἢ εἰρημένος εἰμί ἢ λέλεγμαι, ὑπερσ. εἰρήμην ἢ εἰρημένος ἦν.

Μανθάνω (θέμ. μαθ-, μαθε-, μανθαν-), παρατ. ἐμάνθανον, μέσ. μέλλ. με ἐνεργ. σημ. μαθήσομαι, ἀόρ. β' ἔμαθον, παρακμ. μεμάθηκα, ὑπερσ. ἐμεμαθήκειν ἢ μεμαθηκῶς ἦν. Παθ. μανθάνομαι.

Μάχομαι (θέμ. μαχ-, μαχε-), παρατ. ἐμαχόμην, μέσ. μέλλ. σονήρ. μαχοῦμαι, μέσ. ἀόρ. ἐμαχεσάμην, παρακμ. μεμάχημαι.

Μέλει (ἀπρόσωπον) = ἔστι φροντίζει (θέμ. μελ-, μελε-), παρατ. ἔμελε, μέλλ. μελήσει, ἀόρ. ἐμέλησε, παρακμ. μεμέληκε, ὑπερσ. ἐμεμελήκει.

Μέλλω=σκοπεύω, βραδύνω (θέμ. μελλ-, μελλε-), παρατ. ἔμελλον ἢ ἤμελλον, μέλλ. μελλήσω, ἀόρ. ἐμέλλησα. Παθ. μέλλεται.

Μένω (θέμ. μεν-, μενε-), παρατ. ἔμενον, μέλλ. μενῶ, ἀόρ. ἔμεινα, παρακμ. μεμένηκα.

Μιμνήσκω=ἐνθυμίζω, πάντοτε σύνθετον (θέμ. μνη-, μιμνησκ- ἐκ τοῦ μιμνη-σκ-), παρατ. ἐμίμνησκον, μέλλ. -μνήσω, ἀόρ. -ἔμνησα. Μέσ. μιμνήσκομαι, παρατ. -ἐμιμνησκόμην, μέσ. μέλλ.-μνήσομαι, παθ. μέλλ. με μέσ. σημ. μνησθήσομαι, παθ. ἀόρ. με μέσ. σημ. ἐμνήσθην, μέσ. παρακμ. μέμνημαι, ὑποτ. μεμνῶμαι, μεμνή-ται, μεμνώμεθα, εὐκτ. μεμνημένος εἶην, μεμνήο, μεμνήτο, μεμνήσθε, ὑπερσ. ἐμεμνήμην, τετελ. μέλλ. μεμνήσομαι.

Νέμω=μοιράζω, βόσκω (θέμ. νεμ-, νεμε-), παρατ. ἔνεμον, μέλλ. νεμῶ, ἀόρ. ἔνειμα, παρακμ. -νεμέμηκα. Μέσ. καί παθ. νέμομαι, παρατ. ἐνεμόμην, μέσ. μέλλ. νεμοῦμαι, μέσ. ἀόρ. ἐνεμάμην, παθ. ἀόρ. ἐνεμήθην, παρακμ. νενέμημαι, ὑπερσ. ἐνενεμήμην.

Οἶομαι ἢ οἶμαι=νομίζω (θέμ. οἶ-, οἶε-), οἶει, οἶεται κλπ., παρατ. ᾠόμην ἢ ᾠμην, ᾠον, ᾠετο κλπ., μέσ. μέλλ. οἴήσομαι, παθ. ἀόρ. με μέσσην σημ. ᾠήθην.

Οἴχομαι=ἔχω ἀναχωρήσει (θέμ. οἶχ-, οἶχε-), παρατ. ὠχόμεν, μέσ. μέλλ. οἶχήσομαι.

Ὀλλυμι=ἀφρανίζω (θέμ. ὀλ-, ὀλε-, ὀλλυ- [ἐκ τοῦ ὀλ-νυ])· πάντοτε σύνθετον καὶ ἰδίᾳ μετὰ τῆς προθ. ἀπό· ἀπόλλυμι ἢ ἀπολλύω, παρατ. ἀπόλλυν ἢ ἀπώλλυνον, μέλλ. ἀπολωῶ, ἀόρ. ἀπώλεσα, παρακμ. ἀπολώλεκα, ὑπερσ. ἀπολωλόκειν, τετελ. μέλλ. ἀπολωλεκῶς ἔσομαι. Παθ. ἀπόλλυμαι, παρατ. ἀπωλλύμην, μέσος μέλλ. μὲ παθ. σημ. ἀπολοῦμαι, μέσος ἀόρ. εἴ μὲ παθ. σημ. ἀπολόμην, ἐνεργ. παρακμ. εἴ μὲ παθ. σημ. ἀπόλωλα, ὑπερσ. ἀπολώλειν.

Ὀμνυμι=ἐρκίζομαι (θ. ὀμ-, ὀμο-, ὀμνυ-), παρατ. ὄμνυν, μέσ. μέλλ. ὀμοῦμαι, ἀόρ. ὄμοσι, παρακμ. ὀμώμοκα, ὑπερσ. ὄμωμώκειν, τετελ. μέλλ. -ὄμωμοκῶς ἔσομαι. Μέσ. -ὄμνυμαι, παρατ. -ὄμνύμην, μέσος ἀόρ. -ὄμοσάμην, παθ. μέλλ. ὀμοσθήσομαι, παθ. ἀόρ. ὀμότην, παθ. παρακμ. ὀμώμοται (μετοχ. ὀμωμοσμένος).

Ὀνίημι=ὠφέλω (θέμ. ὄνα-, ὄνη-, ὄνινα-, ὄνινη-, ὠφέλε-), παρατ. ὠφέλουν, μέλλ. -ὄνήσω, ἀόρ. ὄνησα. Μέσ. ὄνιναμαι, παρατ. ὄνινάμην, μέσ. μέλλ. ὄνήσομαι, μέσ. ἀόρ. εἴ ὄνήμην (εὐκτ. ὄναιμην, ὄναιο κλπ., ἀπαρέμφ. ὄνασθαι), παθ. ἀόρ. ὄνηθῆναι.

Ὀράω-ᾶ=βλέπω (θ. ὄρα-, ὄπ-, ἰδ-), παρατ. ἐώραν, μέσ. μέλλων μὲ ἐνεργ. σημ. ὄψομαι, ἀόρ. εἴ. εἶδον, παρακμ. ἐόρακα ἢ ἐώρακα, ὑπερσ. ἐωράκειν ἢ ἐορακῶς ἦν. Παθ. ὄρωμαι, παρατ. ἐωρώμην, μέσ. ἀόρ. εἴ -εἰδόμην, παθ. μέλλ. ὄφθήσομαι, παθ. ἀόρ. ὄφθην, παρακμ. ἐώραμαι.

Ὀφείλω (θ. ὄφελ-, ὄφειλ, ὄφειλε-), παρατ. ὄφειλον, μέλλ. ὄφειλήσω, ἀόρ. ὄφειλήσα, ἀόρ. εἴ ὄφελον, ὑπερσ. ὄφειλήκειν. Παθ ὄφείλομαι, παρατ. ὄφειλόμην, παθ. ἀόρ. μετοχ. ὄφειληθεῖσα.

Ὀφλισκάνω (θέμ. ὄφλ-, ὄφλε-, ὄφλισκαν-), παρατ. ὄφλίσκανον, μέλλ. ὄφλήσω, ἀόρ. εἴ ὄφλον (εὐκτ. ὄφλομι, ἀπαρέμφ. ὄφλεῖν, μετοχ. ὄφλόν), παρακμ. ὄφληκα, ὑπερσ. ὄφλήκειν ἢ ὄφληκῶς ἦν.

Παίζω (θέμ. παιδ-, παιγ-), παρατ. ἔπαιζον, μέλλ. δωρικὸς μὲ ἐνεργ. σημ. παιξοῦμαι, ἀόρ. ἔπαισα.

Πάσχω (θέμ. παθ-, πασχ-, πενθ-), παρατ. ἔπασχον, μέσος μέλλ. πείσομαι, ἀόρ. εἴ ἔπαθον, παρακμ. εἴ πέπονθα, ὑπερσ. ἐπεπόνθειν ἢ πεπονθῶς ἦν, τετελ. μέλλ. πεπονθῶς ἔσομαι.

Πετάννυμι ἢ πεταννύω=ἀνοίγω, ἀπλώνω (θέμ. πετασ-, πεταννου-,πτα-)· πάντοτε σύνθετον· παρατ.-ἐπετάννυν, ἀόρ.-ἐπέτᾱσα, Παθ.-πετάννυμαι, παρατ.-ἐπεταννύμην, παρακμ.-πέπτᾱμαι.

Πέτομαι=πετώ (θέμ. πετ-, πτε-, πτ-), μέσ. μέλλ. -πτήσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἐπτόμην.

Πήγνυμι ἢ πηγνύω=ἐμπήγω, πήζω (θέμ. παγ-, πηγ-, πηγνυ-), ἀόρ. ἔπηξα, Μέσ. καὶ παθ. πήγνυμαι, παρατ. ἐπηγνύμην, παθτ. μέλλ. β' παγήσομαι, παθ. ἀόρ. β' ἐπάγην, μέσ. ἀόρ. ἐπηξάμην, ἐνεργ. παρακμ. β' με μέσ. σημ. πέληγα=εἶμαι (πε)πηγμένος, ὑπερσ. ἐπεπήγειν.

Πίνω (θέμ. πι-, πιν-, πο), παρατ. ἔπινον, μέσ. μέλλ. με ἐνεργ. σημ. πίομαι, ἀόρ. β' ἔπιον (προστ. πῖθι, πιέτω), παρακμ. πέπωκα. Παθτ. παρατ. ἐπινόμην, παθ. ἀόρ. -ἐπόθην, παρακμ. πέποτα.

Πίπτω (θέμ. πετ-, πτ-, πιπτ-, πτω-), παρατ. ἔπιπτον, μέλλ. δωρικὸς πεσοῦμαι, ἀόρ. β' ἔπεσον, παρακμ. πέπτωκα, ὑπερσ. ἐπεπτώκειν ἢ -πεπτωκὸς ἦν.

Πυνθάνομαι=πληροφοροῦμαι (θέμ. πευθ-, πυθ-, πυνθαν), παρατ. ἐπυνθανόμην, μέσ. μέλλ. πεύσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἐπυνθόμην, παρακμ. πέπῦσμαι, ὑπερσ. ἐπεπύσμην.

Πωλῶ ἢ ἀποδίδομαι, παρατ. ἐπώλουν ἢ ἀπεδιδόμην, μέλλ. πωλήσω ἢ ἀποδώσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἀπεδόμην, παρακμ. πέπρακα, ὑπερσ. ἐπεπράκειν. Παθτ. πωλοῦμαι ἢ πιπράσκομαι, παρατ. ἐπωλούμην, τετελ, μέλλ. πεπράσομαι, παθ. ἀόρ. ἐπωλήθην ἢ ἐπράθην, παρακμ. πέπρᾱμαι, ὑπερσ. ἐπέπρατο.

ῥέω (θέμ. ῥε-, ῥευ-, ῥυ-, ῥυε-), παρατ. ἔρρεον, μέσ. μέλλ. με ἐνεργ. σημ. -ῥήσομαι, παθ. ἀόρ. β' με ἐνεργ. σημ. ἔρρῶν, παρακμ. ἔρρῶκα, ὑπερσ. ἔρρῶκειν ἢ ἔρρῶκῶς ἦν. Παθ. παρατ. περιεῤῥεῖτο.

ῥήγνυμι=συντρίβω, ξεσχίζω (θέμ. ῥαγ-, ῥηγ-, ῥηγνυ-, ῥωγ-), παρατ. -ἔρρηγνυν, μέλλ. -ῥήξω, ἀόρ. ἔρρηξα. Μέσ. καὶ παθ. ῥήγνυμαι, παρατ. ἔρρηγνύμην, μέσ. ἀόρ. -ἔρρηξάμην, παθ. ἀόρ. β' ἔρράγην, ἐνεργ. παρακμ. β' με μέσῃν καὶ παθ. σημ. -ἔρρωγα, ὑπερσ. -ἔρρώγειν.

Σήπω=σαπίζω (θέμ. σαπ-, σηπ-). Παθ. σήπομαι, παθ. μέλλ. β' σαπίσομαι, παθ. άόρ. β' έσάπην, ένεργ. παρακμ. β' με παθ. σημ. -σέσηπα.

Σκοπέω-ω=παρατηρώ, σκέπτομαι και μέσ. σκοποῦμαι=σκολῶ (θέμ. σκεπ-, σκολε), παρατ. έσκόπουν, έσκοπούμην, μέσ. μέλλ. σκέφομαι, μέσ. άόρ. έσκεψάμην, τετελ. μέλλ. έσκεφομαι, παρακμ. έσκεμμαι.

Στρώννυμι=στρώνω (θέμ. στορ-, στορε-, στορνυ-, στρω-, στρωννυ-), παρατ. -έστρώννυν, άόρ. έστόρεσα. Παθ. -στόρνυμαι, παρακμ. έστρωμαι.

Τέμνω=κόπτω (θέμ. τεμ-, τεμν-, τμη-), παρατ. έτεμνον, μέλλ. τεμῶ, άόρ. β' έτεμον, παρακμ. -τέτμηκα. Μέσ. και παθ. τέμνομαι, παρατ. έτεμνόμην, μέσ. μέλ. τεμοῦμαι, μέσ. άόρ. β' έτεμόμην, παθ. μέλλ. -τμηθήσομαι, παθ. άόρ. έτμήθην, παρακμ. τέτμημαι, ύπερσ. έτεμμήμην, τετελ. μέλλ. -τετμήσομαι.

Τίκτω=γενῶ (θέμ. τεκ-, τικτ), παρατ. έτικτον, μέσ. μέλλ. με ένεργ. σημ. τέξομαι, άόρ. β' έτεκον, παρακμ. β' τέτοκα.

Τιτρώσχω=τραυματίζω, πληγώνω (θέμ. τρω-, τιτρωσκ-), παρατ. έτίτρωσκον, μέλλ. -τρώσω, άόρ. έτρωσα. Παθ. τιτρώσκομαι, παρατ. έιτιρωσκόμην, παθ. μέλλ. τρωθήσομαι, παθ. άόρ. έτρώθην, παρακμ. τέτρωμαι, ύπερσ. έτειρώμην.

Τρέχω (θέμ. τρεχ-, δραμ-), παρατ. έτρεχον, μέσ. μέλλ. με σημ. ένεργ. δραμοῦμαι, άόρ. β' έδραμον, παρακμ. δεδράμηκα, ύπερσ. έδεδραμήκειν, παθ. παρακμ. έπιδεδράμηται.

Τυχάνω (θέμ. τυχ-, τυχ-, τυχαν-, τυχε-), παρατ. έτύχανον, μέσ. μέλλ. με ένεργ. σημ. τεύξομαι, άόρ. β' έτυχον, παρακμ. τετύχηκα, ύπερσ. τετυχηκώς ήν.

Τύπτω=κτυπῶ (θέμ. τυπτ-, τυπτε-), παρατ. έτυπτον, μέλλ. τυπτήσω. Παθ. τύπτομαι.

Υπισχνέομαι-οῦμαι=ύπόσχομαι (θέμ. σχ-, σχε-, ισχ-, ισχνε-), παρατ. ύπισχνούμην, μέσ. μέλλ. ύποσχίσομαι, μέσ. άόρ. β' ύπεσχόμην, παρακμ. ύπέσχημαι, ύπερσ. ύπεσχήμην.

Φαίνω=φανερώνω (θέμ. φαν-), παρατ. ἔφαινον, μέλλ. φανῶ, ἄορ. ἔφηναι, παρακμ. πέφαγκα, παρακμ. β' με μέσ. σημ. πέφηναι. Μέσ. καὶ παθ. φαίνομαι, παρατ. ἐφαινόμην, μέσ. μέλλ. φανοῦμαι, μέσ. ἄορ. ἐφηνάμην, παθ. μέλλ. β' με μέσ. σημ. φανήσομαι, παθ. ἄορ. ε' με μέσ. σημ. ἐφάνην, παθητ. ἄορ. α' ἐφάνθην, παθ. παρακμ. πέφᾶμαι.

Φέρω (θέμ. φερ-, οἰ-, ἐνεκ), παρατ. ἔφερον, μέλλ. οἴσω, ἄορ. ἤνεγκα, ἄορ. β' ἤνεγκον, παρακμ. ἐνήνοχα, ὑπερσ. ἐνηνόχειν. Μέσ. καὶ παθ. φέρομαι, παρατ. ἐφερόμην, μέσ. μέλλ. με παθ. σημ. οἴσομαι, μέσ. ἄορ. ἤνεγκάμην, παθ. μέλλ. οἴσθήσομαι ἢ ἐνεχθήσομαι, παθ. ἄορ. καὶ με μέσ. σημ. ἠνέχθην, παρακμ. ἐνήνεγμα, ὑπερσ. ἐνηνέγμην.

Φθάνω=προφθάνω, προλαμβάνω (θέμ. φθᾶ-, φθᾶν-, φθη-), παρατ. ἔφθανον, μέλ. φθάσω, μέσ. μέλ. με ἐνεργ. σημ. φθήσομαι, ἄορ. ἐφθᾶσα, ἄορ. β' ἔφθην (ὑποτ. φθῶ, ἀπαρμ. φθῆναι).

Χαίρω (θέμ. χαρ, χαιρ-, χαιρε-), παρατ. ἔχαιρον, μέλλ. χαιρήσω, παθ. ἄορ. β'. ὡς ἐνεργ. ἐχάρην, παρακμ. γέγηθα.

Χέω=χύνω (θέμ. χε(υ), χυ-), παρατ. ἔχεον, μέλλ. -χέω, ἄορ. -ἔχεα. Μέσ. καὶ παθ. χέομαι, παρατ. -ἐχεόμην, μέσ. μέλλ. χέομαι, μέσ. ἄορ. ὑποτ. ἐγχέομαι, μετοχ. ἐγχεάμενος, παθ. μέλλ. -χυθήσομαι, παθ. ἄορ. -ἐχύθην, παρακμ. κέχῦμαι, ὑπερσ. ἐκεχύμην.

᾽Οθέω-ῶ=σπρώχω (θέμ. ὠθ-, ὠθε-), παρατ. ἐώθουν, μέλλ. ὦσω, ἄορ. ἔωσα. Μέσ. καὶ παθ. ὠθοῦμαι, παρατ. ἐωθούμην, μέσ. μέλλ. ὠσομαι, μέσ. ἄορ. ἔωσάμην, παθ. μέλλ. ὠσθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐώσθην, παρακμ. ἔωσμαι.

᾽Ονέομαι-οῦμαι=ἀγοράζω (θέμ. ὠνε-, πριᾶ-), παρατ. ἐωνούμην, μέσ. μέλλ. ὠνήσομαι, μέσ. ἄορ. ἐπριάμην, παθ. ἄορ. ἐωνήθην, παρακμ. με ἐνεργ. καὶ παθ. σημ. ἐώνημαι, ὑπερσ. με ἐνεργ. σημ. ἐωνήμην ἢ ἐωνημένος ἦν.

Γ Ρ Α Μ Μ Α Τ Ι Κ Η
Τ Η Σ
Ν Ε Α Σ Ε Λ Λ Η Ν Ι Κ Η Σ Γ Λ Ω Σ Σ Η Σ

(ΜΕΤΑ 100 ΓΥΜΝΑΣΜΑΤΩΝ)

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΕΥΟΝΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ
ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

ΕΓΚΕΚΡΙΜΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΒΤΓ' ΝΟΜΟΝ
ΕΚΔΟΣΙΣ 24^Η ΒΕΛΤΙΩΝ

*Διασκευασθεῖσα κατὰ μεθοδικὴν σειρὰν, συμφώνως τῷ νέῳ
(1913) ἀναλυτικῷ προγράμματι τοῦ Ὑπουργείου τῶν
Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.*

*Ἡ γραμματικὴ αὕτη εἶναι συντεταγμένη μετὰ
σαφηλείας καὶ δι' εὐπεριλήπτων κανόνων.
(Ἐκ τῆς ἐκθέσεως τῶν κριτῶν)*

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚΔΟΤΑΙ: ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ Ἡ ΣΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»,
50-ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ-50
1930

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ
ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

(ΜΕΤΑ 100 ΓΥΜΝΑΣΜΑΤΩΝ)

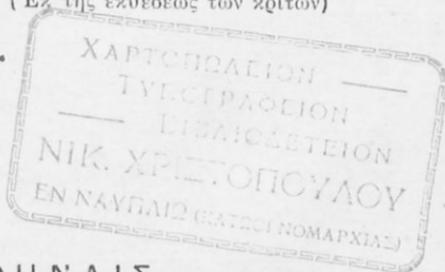
ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΕΥΟΝΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ
ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

ΕΓΚΕΚΡΙΜΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 'ΒΤΓ' ΝΟΜΟΝ
ΕΚΔΟΣΙΣ 24^Η ΒΕΛΤΙΩΝ

Διασκευασθεῖσα κατὰ μεθοδικὴν σειρὰν, συμφώνως τῷ νέῳ
(1913) ἀναλυτικῷ προγράμματι τοῦ Ὑπουργείου τῶν
Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

«Ἡ γραμματικὴ αὕτη εἶναι συντεταγμένη μετὰ
σαφηνείας καὶ δι' εὐπεριλήπτων κανόνων».
(Ἐκ τῆς ἐκθέσεως τῶν κριτῶν)

Προσέδωκεν
Ἀθήναι 10-1-31.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚΔΟΤΑΙ: ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»,

50-ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ-50

1930

Τὰ γνήσια αντίτυπα φέρουν τὴν ὑπογραφήν τοῦ
συγγραφέως καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ βιβλιοπωλείου τῆς
«Ἑστίας».

Μεταξῶς

ΤΥΠΟΙΣ Κ. ΚΑΜΙΝΑΡΗ

43 — Σοφοκλέους — 43

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΛΟΓΟΣ, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ, ΛΕΞΕΙΣ, ΣΥΛΛΑΒΑΙ, ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ὁ Γεώργιος εἶναι καλὸν παιδίον, διότι μανθάνει γράμματα.

§ 1. Διὰ τὴν ἐκφράσωμεν τὰς σκέψεις ἡμῶν, ὁμιλοῦμεν ἢ γράφομεν. Ἡ δὲ τελεία ἔκφρασις τῶν σκέψεων ἡμῶν καλεῖται **λόγος**.

Ὅθεν ὁ λόγος εἶνε προφορικὸς ἢ γραπτὸς.

Ὁ Θεὸς εἶναι πανάγαθος.

Ἡ Πατὴρ εἶναι προσφιλέτης.

Τὸ δένδρον εἶναι ὑψηλόν.

§ 2. Ὅταν ἐκφράζωμεν μίαν μόνον τελείαν σκέψιν, καλοῦμεν ταύτην **πρότασιν**.

Μελετῶ. Τὸ παιδίον παίζει.

Ὁ μαθητὴς εἶναι ἐπιμελής.

§ 3. Ἡ πρότασις ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓν ἢ περισσότερα μέρη, τὰ ὁποῖα λέγονται **λέξεις**.

Πῦρ = πῦρ

μῆλον = μῆ-λον

ἄνθρωπος = ἄν-θρῶ-πος

§ 4. Ὅταν προφέρωμεν τὴν λέξιν **πῦρ**, ἀκούομεν μίαν φωνήν, **πῦρ**, ὅταν προφέρωμεν τὴν λέξιν **μῆλον**, ἀκούομεν δύο φωνάς, **μῆ-λον**, ὅταν προφέρωμεν τὴν λέξιν **ἄνθρωπος**, ἀκούομεν τρεῖς φωνάς, **ἄν-θρῶ-πος**.

Αἱ φωναὶ αὗται λέγονται **συλλαβαί**.

§ 5. Αἱ συλλαβῆ ἀποτελοῦνται ἀπὸ τῶν σημεῖα, τὰ ὅποια λέγονται **γράμματα**.

Ἡ λέξις **Θεός** ἀποτελεῖται ἀπὸ τέσσαρα γράμματα,
 ἡ λέξις **πατήρ** ἀποτελεῖται ἀπὸ πέντε γράμματα,
 ἡ λέξις **πατρίς** ἀποτελεῖται ἀπὸ ἕξ γράμματα,
 ἡ λέξις **τράπεζα** ἀποτελεῖται ἀπὸ ἑπτὰ γράμματα.

§ 6. Τὰ γράμματα τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης εἶναι εἰκοσι τέσσαρα τὰ ἑξῆς·

Μικρά.

α β (ς) γ δ ε ζ η θ ι κ λ μ ν ξ ο π
 ρ σ (ς) τ υ φ χ ψ ω.

Κεφαλαῖα.

Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ Ν Ξ Ο
 Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω.

Φωνήεντα καὶ σύμφωνα.

§ 7. Ἐκ τῶν εἰκοσιτεσσάρων γραμμάτων τὰ μὲν ἑπτὰ:
α ε η ι ο υ ω,

λέγονται φωνήεντα, διότι μόνα ἀποτελοῦσι τελείαν φωνήν·
 π.χ. ἰ-α· τὰ δὲ λοιπὰ δέκα ἑπτὰ:

β γ δ ζ θ κ λ μ ν ξ π ρ σ τ φ χ ψ,

λέγονται σύμφωνα, διότι μόνον ὅταν ἐκφωνῶνται μετὰ φωνηέντων ἀποτελοῦσι τελείαν φωνήν· π.χ. ῥό-δον, πο-τα-μός.

Διαίρεσις φωνηέντων.

§ 8. Ἐκ τῶν ἑπτὰ φωνηέντων,
 τὰ μὲν **ε** καὶ **ο** λέγονται βραχεά,
 τὰ δὲ **η** καὶ **ω** λέγονται μακρὰ καὶ
 τὰ **α** καὶ **ι** καὶ **υ** λέγονται δίχρονα.

§ 9. Δίχρονα **α ι υ** ἄλλοτε εἶναι μακρὰ καὶ ἄλλοτε βραχεά.

ΣΗΜ.— Διὰ τὴν νὰ δείξωμεν τὰ μακρὰ φωνήεντα ἢ τὰς μακρὰς διφθόγγους σημειοῦμεν ἄνωθεν αὐτῶν τὸ σημεῖον — καὶ διὰ τὰ βραχέα τὸ σημεῖον [·].

Διαίρεσις συμφώνων

§ 10. Ἐκ τῶν δέκα ἐπτὰ συμφώνων

τὰ μὲν ἑννέα, **κ π τ** — **γ β δ** — **χ φ θ**, λέγονται ἄφωνα, τὰ δὲ λοιπὰ ὀκτώ, **λ μ ν ρ σ ζ ξ ψ**, λέγονται ἡμίφωνα.

Ἐκ τῶν ἑννέα ἀφώνων, τὰ μὲν **κ π τ** λέγονται φιλά, τὰ δὲ **γ β δ** λέγονται μέσα, καὶ τὰ **χ φ θ** λέγονται δασέα.

Ἐκ τούτων πάλιν τὰ μὲν **π β φ** λέγονται χειλόφωνα, τὰ δὲ **κ γ χ** λέγονται οὐρανισκόφωνα, καὶ τὰ **τ δ θ** λέγονται ὀδοντόφωνα.

§ 11. Ἐκ τῶν ἡμιφώνων,

τὰ μὲν **λ ρ** λέγονται ὑγρά, τὰ δὲ **μ ν** ἔνρινα, τὸ **σ** συριστικὸν καὶ τὰ **ζ ξ ψ** λέγονται διπλά.

Πίναξ διαιρέσεως τῶν συμφώνων.

	Ἄφωνα 9			Ἡμίφωνα 8			
	φιλά	μέσα	δασέα	ὑγρά	ἔνρινα	συριστ.	διπλά
χειλόφωνα	π	β	φ	λ	μ		ζ
οὐρανισκόφωνα	κ	γ	χ			σ	ξ
ὀδοντόφωνα	τ	δ	θ	ρ	ν		ψ

Περὶ διφθόγγων

§ 12. Ὄταν δύο φωνήεντα προσφέρωνται ὁμοῦ μὲ μίαν φωνήν, ἀποτελοῦσιν δίφθογγον· π.χ. εἶναι=εἶ-ναι.

§ 13. Αἱ δίφθογγοι εἶναι ἑνδεκα, αἱ ἐξῆς·

αι ει οι υι αυ ευ ου ηυ (α η ω).

ΣΗΜ.— Ὄταν δύο φωνήεντα τὰ ὁποῖα δύνανται ν' ἀποτελέσωσι

δίφθογον, προφέρωνται χωριστά, τίθεται ἐπὶ τοῦ δευτέρου ἐξ αὐτῶν τὸ διαλυτικὸν σημεῖον· π.χ. Ἀχαΐα, καταπραῖνω, πυρκαϊά, ἡ ἀϋπνία καταβάλλει τὸν ἄνθρωπον.

Γύμν. 1ον.— Ἀντιγράψατε τὰς κατωτέρω ἀσκήσεις σημεῖοντες τὰς διφθόγους.

Σήμερον ὁ καιρὸς εἶναι ὠρτίος.— Ὁ Νικόλαος παίζει εἰς τὴν αὐλήν.— Οἱ καλοὶ μαθηταὶ ἐργάζονται εἰς τὴν οἰκίαν καὶ εἰς τὸ σχολεῖον — Τὸ δυστυχὲς ζῶον πεινᾷ καὶ θέλει νὰ φάγῃ.

Γύμν. 2ον.— Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Ἑλένης εἶναι γαλανοί.— Οἱ λαγοὶ εἶναι δειλὰ ζῶα.— Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὑπάρχουσι πολλαὶ εἰκόνες.— Ὁ Ἰησοῦς ἠδύλογησε τὰ παιδία.— Αἱ περισσότεραὶ γεννώσιν ὠά.

Γύμν. 3ον.— Ἀνικαταστήσατε τὰς στιγμὰς διὰ διφθόγων. Χῶρ., σχολ.ον, κῆπ., ἱερ., γενής, καρπ., ἔλος, πλ.ον.

§ 14. Ὅλαι αἱ δίφθογοι εἶναι μακρὰὶ πλὴν τῶν **αι** καὶ **οι**, αἱ ὁποῖαι εἶναι βραχεῖαι ὅταν εἶναι εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως χωρὶς τελικὸν σύμφωνον· ὡς χῶραι, κῆποι.

Διακρίνατε τὰς μακρὰς καὶ βραχεῖας διφθόγους διὰ τῶν ἐξῆς γραμμῶν (—υ). Εἶμαι τίμιος ναύτης. — Εἶσαι ἀνδρείος στρατιώτης. — Εἶναι πιστοὶ ὑπηρέται. — Τὸ παιδίον παίζει εἰς τὴν αὐλήν. — Αἱ παρειαὶ του εἶναι ἐρυθραὶ.

Περὶ συλλαβῶν

§ 15. Ὅταν ἡ λέξις ἔχῃ μίαν συλλαβὴν, λέγεται μονοσύλλαβος· ὡς ἡ λέξις **πῦρ**.

§ 16. Ὅταν ἡ λέξις ἔχῃ δύο συλλαβάς, λέγεται δι-σύλλαβος· ὡς **μῆ-λον**.

§ 17. Ὅταν ἡ λέξις ἔχῃ τρεῖς συλλαβάς, λέγεται τρισύλλαβος· ὡς **ἄν-θρω-πος**.

§ 18. Ὅταν ἡ λέξις ἔχῃ περισσοτέρας τῶν τριῶν συλλαβῶν, λέγεται πολυσύλλαβος· ὡς **σι-δη-ρό-δρο-μος**.

ΣΗΜ. Ὅταν διαιρῶμεν τὰς λέξεις εἰς συλλαβάς, θέτομεν μεταξὺ αὐτῶν τὸ σημεῖον -, τὸ ὁποῖον λέγεται διαιρετικόν.

§ 19. Ἡ τελευταία συλλαβὴ ἐκάστης λέξεως λέγεται λήγουσα.

§ 20. Ἡ πρὸ τῆς ληγούσης συλλαβὴ λέγεται παραλήγουσα.

§ 21. Ἡ πρὸ τῆς παραληγούσης συλλαβὴ λέγεται προπαραλήγουσα.

οὐρανὸς	{	οὐ	προπαραλήγουσα
		ρα	παραλήγουσα
		νὸς	λήγουσα

Γύμν. 4ον.—*Ἄς διακρίνωσιν οἱ μαθηταὶ τὰς μονοσυλλάβους, δισυλλάβους, τρισυλλάβους καὶ πολυσυλλάβους λέξεις τοῦ ἐπομένου διηγήματος.*

Λέων καὶ ὄφις.

Ὁ λέων, ὁ βασιλεὺς τῶν ζῴων, ἐτέλει τοὺς γάμους του. Πάντα τὰ ζῶα εὗρισκοντο εἰς μεγάλην κίνησιν. Ἡτοίμαζον δῶρα καὶ προσέφερον εἰς τοὺς νυμφίους. Ὁ λέων ὑπεδέχετο τὰ ζῶα πολὺ φιλοφρόνως, ἐλάμβανε τὰ δῶρα καὶ ἠὺχαρίσται αὐτὰ.

Συλλαβαὶ βραχεῖαι καὶ μακραὶ

ἔμ-πο-ρος	λέ-γω
ὦ-ρα	ἦ-ρωσ
ἀ-δελ-φὸς	δῶ-ρον.

§ 22. Ἡ συλλαβὴ, ὅταν ἔχη βραχὺ φωνῆεν, **ε ο**, ἢ βραχὺ δίχρονον, **α ι υ**, λέγεται βραχεῖα.

§ 23. Ἡ συλλαβὴ ὅταν ἔχη μακρὸν φωνῆεν **η ω**, ἢ μακρὸν δίχρονον, **α ι υ**, ἢ δίφθογγον, λέγεται μακρά.

Γύμνασμα 5ον.—*Ἀντίγραφον τὰ ἐξῆς, θέτων ἄνωθεν τῆς μακρᾶς συλλαβῆς τὸ σημεῖον—, ἄνωθεν δὲ τῆς βραχεῖας υ, ἀμφοτέρωθεν δὲ τὰ σημεῖα ὑπὸ τὰ δίχρονα.*

Κατὰ τὸ θέρος αἱ ἡμέραι εἶναι πολὺ μεγάλαι, αἱ νύκτες πολὺ μικραὶ, ἢ ζέστη ἀνυπόφορος. Ὁ ἥλιος μένει πολλὰς ὥρας εἰς τὸν οὐρανόν. Ὁ εὐσεβὴς εἶναι ἀγαπητὸς εἰς τὸν Θεόν. Ἡ φιλόστοργος μήτηρ ἀγαπᾷ τὰ τέκνα της.

Ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη εἶναι ἀστέρες.—Τὸ σῦκον καὶ τὸ μῆλον εἶναι καρποί.—Ὁ ἄργυρος καὶ ὁ σίδηρος εἶναι

μέταλλα.—Το ρόδον καὶ τὸ ἶον εἶναι ἄνθη.—Ἡ ἀηδὼν καὶ τὸ κανάριον εἶναι πτηνά.

Περὶ συλλαβισμού.

§ 24. Συλλαβισμὸς λέγεται ὁ τρόπος τοῦ χωρισμοῦ λέξεώς τινος εἰς συλλαβάς, ὡς ἅγιος=ἄ-γι-ος, μαθητῆς=**μα-θη-τής**.

§ 25. Ὄταν εὐρίσκηται ἐν σύμφωνον μεταξὺ δύο φωνηέντων, συλλαβίζεται μετὰ τὸ δεύτερον φωνῆεν ὡς κῆ-πος, πό-λε-μος.

§ 26. Ὄταν δύο ὅμοια σύμφωνα εὐρίσκωνται μεταξὺ δύο φωνηέντων χωρίζονται εἰς τὸν συλλαβισμὸν ὡς Ἑλλὰς=**Ἑλ-λάς**, ἀγ-γεῖον, ἄλ-λος, βλέμ-μα, ἀγ-γελος.

§ 27. Λέξεις μετὰ δύο σύμφωνα ἐν τῷ μέσῳ: καπνὸς=**κα-πνός**, δεσμὸς=**δε-σμός**, πέτρα=**πέ-τρα**, Ἑλλὰς=**Ἑλ-λάς**, ἵππος=**ἵπ-πος**, ἄνθρωπος=**ἄν-θρω-πος**.

§ 28. Αἱ λέξεις αὗται εἶναι ὅπως καὶ αἱ λέξεις αἱ ὁποῖαι ἔχουσι τρία σύμφωνα μεταξὺ δύο φωνηέντων. Συλλαβίζονται ταῦτα μετὰ τὸ ἐπόμενον φωνῆεν, ἐὰν εἶναι ἀρκτικά λέξεως ὡς δε-σμός, ἄ-σιρον, (σιρ-στρατιώτης), χωρίζονται δέ, ὅταν δὲν εἶναι ἀρκτικά λέξεως ἄρτος (ρτ), ἄνθρωπος (νθρ), ἵππος (ππ), ἐκλέγω=**ἐκ-λέγω**, προλέγω=**προ-λέ-γω**.

§ 29. Ὄταν δύο λέξεις εὐρίσκωνται ἠνωμένα εἰς μίαν, εἰς τὸν συλλαβισμὸν χωρίζονται ὡς προ-λέγω, συν-τρέχω.

Γύμν. βοη.—Ἀντίγραφον τὰ ἐξῆς, χωρίζων ἐκάστην λέξιν εἰς συλλαβάς διὰ τοῦ σημείου—.

Λέων καὶ ὄφις (συνέχεια).

Εἰς τοὺς νυμφίους μεταξὺ τῶν ἄλλων ζώων, ἤρχeto καὶ ὄφις μετὰ τὸν ρόδον εἰς τὸ στόμα. Ὁ λέων μόλις διέκρινεν αὐτὸν καὶ χωρὶς νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ ἔλθῃ πλησίον τοῦ ἐφώναξεν. «Εἶναι περιττὸν νὰ κάμῃς τὸν κόπον. Τὸ δῶρόν σου δὲν τὸ δέχομαι. Σὲ εὐχαριστῶ πολὺ διὰ τὴν προθυμίαν σου, ἀλλ'εἶναι ἀνάγκη ἀμέσως νὰ φύγῃς ἀπ' ἐδῶ. Ὑπαγε Καμμίαν συναναστραφὴν δὲν ἐπιθυμῶ μετ' ὄφεις».

Ὁ ἄνθρωπος πρέπει ν' ἀποφεύγῃ τοὺς κακοὺς καὶ ἂν προσφέρωσιν εἰς αὐτὸν δῶρα.

Περὶ πνευμάτων

Οὐρανὸς	μαθητῆς
ἀγαπῶ	θρανίον
ὑπνος	ῥεῦμα.

§. 30. Τὰ φωνήεντα καὶ αἱ δίφθογγοι, ὅταν εἶναι ἐν ἀρχῇ τῆς λέξεως λαμβάνουσι πνεῦμα.

§ 31. Τὰ πνεύματα εἶναι δύο· ἡ ψιλὴ (') καὶ ἡ δασεῖα (')

ΣΗΜ.—Εἰς τὰς διφθόγγους τὸ πνεῦμα τίθεται ἐπὶ τοῦ δευτέρου φωνήεντος πάντοτε· π. χ. αὐτός, οἰκία, υἱός.

§ 32. Αἱ περισσότεραι λέξεις δέχονται ψιλὴν.

§ 33. Δασεῖαν δέχονται, ὅσαι λέξεις ἄρχονται ἀπὸ **υ** ἢ **ρ** ὡς ὕδωρ, ὕαλος, ὑβρίζω, ῥόδον, ῥεῦμα καὶ πολλαὶ ἄλλαι.

Περὶ τόνων καὶ τονισμοῦ

Ὁ καλὸς μαθητῆς, ἡ ὠραία τράπεζα, τὸ ὠραῖον μῆλον.

§ 34. Εἰς ἐκάστην λέξιν προφέρομεν μίαν συλλαβὴν δυνατώτερα τῶν ἄλλων· ἐπὶ τῆς συλλαβῆς ταύτης θέτομεν ἐν σημεῖον. Τὸ σημεῖον τοῦτο ὀνομάζεται **τόνος**.

ὀξεῖα (') καλός,

Οἱ τόνοι εἶναι τρεῖς **βαρεῖα** (') κακός,

περισπωμένη (̄) μῆλον.

§ 35. Ὁ τόνος τίθεται ἢ ἐπὶ τῆς ληγούσης ἢ ἐπὶ τῆς παραληγούσης ἢ ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης, πάντοτε ὁμοῦς ἐπὶ τῶν φωνηέντων.

ΣΗΜ.—Εἰς τὰς διφθόγγους ὁ τόνος τίθεται ἐπὶ τοῦ δευτέρου φωνήεντος πάντοτε· π.χ. ὠραῖος, δουλεύω, εἶμαι.

Περὶ τονισμοῦ τῆς προπαραληγούσης

Ἄν-θρω-πος, τρά-πε-ζα, Γε-ώρ-γιος, πο-τή-ριον.

§ 36. Ἡ προπαραλήγουσα τονιζομένη δέχεται πάντοτε ὀξεῖαν.

Γύμν τον.—Τόνισον τὰς ἐπομένας λέξεις ὀρθῶς.

Τραπεζιον, Θεοδωρος, Ἄγγελος, φθινοπωρον, σημερον, αὔριον παντοτε· Σαββατον, ἔχομεν μεσονυκτιον, ἀμαξα, ἀνοιξις, ἀτμοπλοιον, ἐνδυματα, παιζετε, Ἰανουάριος.

Περὶ τονισμοῦ τῆς παραληγούσης

Λόγος, ἡμέρα, θήκη, γράφω,
κῆπος, μῆλον.

§ 37. Ἡ παραλήγουσα τονιζομένη δέχεται ὀξεῖαν ἢ περισπωμένην.

Ὅξεϊαν δέχεται ἢ παραλήγουσα,

α) ὅταν εἶναι βραχεῖα συλλαβὴ καὶ τονίζεται ὡς λόγος, σκότος.

β) ὅταν εἶναι ἢ παραλήγουσα συλλαβὴ μακρὰ καὶ ἢ λήγουσα μακρὰ ἐπίσης καὶ τονίζεται ἢ παραλήγουσα ὡς ζώνη, μήτηρ.

Περισπωμένην δέχεται ἢ τονιζομένη παραλήγουσα, ὅταν εἶναι συλλαβὴ μακρὰ καὶ ἢ λήγουσα βραχεῖα ὡς δῶρον κῆπος, μῆλον.

Γυμν δον.—Γράφον καὶ τόνισον ὁρθῶς τὰς ἐξῆς λέξεις.

* Ἄλωπηξ, σφαιρα, μητηρ, πλουτος, γλωσσα, χειρες, λογος, Πητρος, ἡμερα, νησος, θειος, ὠραιον, μηλον, σκωληξ, πρωτη, δευτερα, τριτη, τεταρτη, χηνες, ναυτης, λεων, εἶναι, μυια, εἶμαι.

Περὶ τονισμοῦ τῆς ληγούσης

Μαθητῆς καλός.

Θεὸς πανταχοῦ παρών.

§ 38 Ἡ λήγουσα τονιζομένη, δέχεται ἢ ὀξεῖαν ἢ βαρεῖαν ἢ περισπωμένην.

§ 39. Ἡ βαρεῖα τίθεται ἐπὶ τῆς ληγούσης μόνον, ὅταν δὲν ἀκολουθῆ σημεῖον στίξεως ὡς ἐγὼ εἶμαι μαθητῆς.

§ 40. Ὅσαι λέξεις λήγουσιν εἰς **ΕΥ** καὶ **ΟΥ** τονιζόμεναι ἐπὶ τῆς ληγούσης δέχονται περισπωμένην, πλὴν τῶν λέξεων ἰδού, οὐ, καὶ πού (=κάπου).

Περὶ τονισμοῦ τῶν λέξεων.

§ 41. Ἡ βραχεῖα συλλαβὴ τονιζομένη δέχεται ὀξεῖαν ὡς **νέος, ὁδός, καθαρὰ ὁδοί.**

§ 42. Ὅταν ἡ ὀξεῖα εἶναι εἰς τὴν λήγουσαν, ἡ λέξις λέγεται ὀξύτονος ὡς **Θεός, λαγός.**

43. Ὅταν ἡ λέξις ἔχῃ ὀξεῖαν εἰς τὴν παραλήγουσαν, λέγεται παροξύτονος ὡς **λέγω, λύκος.**

§ 44. Ὅταν ἡ ὀξεῖα εἶναι εἰς τὴν προπαραλήγουσαν, ἡ λέξις λέγεται προπαροξύτονος ὡς **δίκαιος, μέλισσα.**

§ 45. Ὅταν ἡ λέξις ἔχῃ περισπωμένην εἰς τὴν λήγουσαν, λέγεται περισπωμένη ὡς **συκῆ, γαλῆ, βούς.**

§ 46. Ὅταν ἡ λέξις ἔχῃ περισπωμένην εἰς τὴν παραλήγουσαν, λέγεται προπερισπωμένη ὡς **δῶ-ρον, νῆ-σος, πλοῖ-ον.**

Γύμν. 9ον. — Τόνισσον τὰς κάτωθι λέξεις καὶ πνευμάτισον αὐτὰς ὁρθῶς.

Φωνῆεν, εκεῖνος, πλοῦτος, οἶκος, βασιλεῦ, γραμματεῦ, ἱερεῦ, ταμειοῦ, ὠραιος. Αἱ κακαὶ συναναστροφαὶ φθειρουσὶν ἡθῆ χρηστα. Ο ἀτακτος μαθητῆς. Αἱ ὠραι τοῦ ετους. Τον ἀκαθαρτον μαθητην ἀποστρεφονται παντοτε πανταχοῦ. Ἰδοῦ τα ὄωρα τοῦ νεοῦ ετους. X

Ἐκθλιψις

Ἐπὸ ἐμοῦ = ὑπ' ἐμοῦ, παρὰ ἡμῶν = παρ' ἡμῶν, κατὰ ἔτος = κατ' ἔτος.

§ 47. Ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις λήγῃ εἰς φωνῆεν βραχύ, ἀποβάλλει αὐτό, ἐὰν ἡ ἐπομένη ἄρχεται ἀπὸ φωνῆεντος.

§ 48. Ἡ ἀποβολὴ αὕτη λέγεται **ἐκθλιψις.**

§ 49. Ἄνωθεν τοῦ ἀποβληθέντος φωνήεντος τίθεται τὸ σημεῖον τῆς ἐκθλίψεως, τὸ ὁποῖον λέγεται ἀπόστροφος (') π. χ. μετὰ ἐμοῦ = μετ' ἐμοῦ, ὑπὸ ἐμοῦ = ὑπ' ἐμοῦ.

§ 50. Ἐὰν μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ τελικοῦ φωνήεντος ὑπάρχῃ **π ἢ τ**, ἡ δὲ ἐπομένη λέξις δασύνεται, τότε τὸ μὲν

π θά τραπῆ εἰς φ, τὸ δὲ τ θά τραπῆ εἰς θ· π. χ. μεθ' ἡμῶν
 = μετὰ ἡμῶν, ὑφ' ἡμῶν = ὑπὸ ἡμῶν, καθ' ἑσπέραν =
 κατὰ ἑσπέραν.

Γύμν. 10ον.—Νὰ γίνῃ ἐκθλιμῖς εἰς τὰς ἐπομένας λέξεις.

Ἄλλὰ ἐγώ, παρὰ ἐκείνου, ὑπὸ ἐμοῦ διδάσκεισαι τὰ γράμματα.
 Παρὰ ἐμοῦ ἔλαβε ὁ Γεώργιος χρήματα. Κατὰ ὄνομα, ἀντὶ ὄσων,
 διὰ ἐμοῦ, ἀπὸ ἡμῶν, ἀμα ἦλθον, μετὰ ἡμῶν.

Γύμν. 11ον.—Ἀναπλήρωσον τὸ ἐκθλιβέν φωνῆεν εἰς τὰς ἐπο-
 μένας λέξεις.

Ἄλλ' ἡμεῖς, παρ' αὐτοῦ, ἀντ' ἐκείνου, κατ' ὄνομα, καθ' ἑαυ-
 τόν, παρ' ὀλίγον, καθ' ἑξαμηνίαν, καθ' ἑκάστην, κατ' ἔτος, ὑπ' ἐμοῦ,
 μεθ' ἡμῶν, ἀφ' ἡμῶν, ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ, ὀλίγον κατ' ὀλίγον.

Περὶ κράσεως

Τὰ ἀγαθὰ = τἀγαθά, τὰ ἄλλα = τἄλλα, τὸ ἐλάχιστον
 = τοῦλάχιστον.

§ 51. Τὸ τελικὸν φωνῆεν λέξεώς τινος συγχωνεύεται
 μετὰ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος ἢ τῆς διφθόγγου τῆς ἐπομέ-
 νης λέξεως εἰς ἓν μακρὸν φωνῆεν ἢ μίαν διφθόγγον. Ἡ συγ-
 χώνευσις αὕτη λέγεται **κρᾶσις** τὸ σημεῖον αὐτῆς εἶναι ἡ
 κορωνίς ('), ἡ ὁποία τίθεται ἄνωθι τοῦ φωνήεντος ἢ τῆς
 διφθόγγου· π. χ. τὸ ἐλάχιστον = τοῦλάχιστον.

Περὶ συναίρεσεως

(συκέα) = (συκῆ), (νόος) = νοῦς

(τιμάεις) = τιμᾶς.

§ 52. Ἡ συγχώνευσις δύο φωνηέντων ἢ φωνήεντος καὶ
 διφθόγγου μιᾶς λέξεως εἰς ἓν μακρὸν φωνῆεν ἢ εἰς μίαν δι-
 φθόγγον λέγεται **συναίρεσις**· π. χ. (ποιέω) = ποιῶ,
 (ποιέεις) = ποιεῖς.

§ 53. Ἡ προκύπτουσα ἐκ συναίρεσεως συλλαβῆ, ἐὰν εἶναι
 λήγουσα καὶ τονίζεται, περισπᾶται· π. χ. γέα = γῆ.

Περὶ στίξεως

§ 54. Ἐκτὸς τῶν τόνων καὶ τῶν πνευμάτων μεταχει-

ζόμεθα, όταν γράφωμεν, καί. τινά ἄλλα σημεῖα, τὰ ὅποια δεικνύουσιν εἰς ἡμᾶς ποῦ καί πόσον θὰ καταπαύωμεν τήν φωνήν ἡμῶν ὅταν ἀναγινώσκωμεν· τὰ σημεῖα ταῦτα λέγονται **σημεῖα στίξεως** καί εἶνε τὰ ἐξῆς :

- 1) ἡ **τελεία στιγμή** (.),
- 2) ἡ **ἄνω στιγμή** ('),
- 3) τὸ **κόμμα** ἢ **ὑποδιαστολή** (,),
- 4) τὸ **ἔρωτηματικόν** (;), τὸ ὅποσον μεταχειριζόμεθα ὅταν ἐρωτῶμεν,
- 5) τὸ **θαυμαστικόν** (!), τὸ ὅποσον μεταχειριζόμεθα ἐπὶ θαυμασμοῦ,
- 6) ἡ **παρένθεσις** (), ἐντὸς τῆς ὁποίας γράφομεν μίαν ἢ περισσοτέρας λέξεις ὅταν θέλωμεν νὰ ἐπεξηγήσωμεν μίαν ἢ περισσοτέρας προηγουμένης.
- 7) τὰ **εἰσαγωγικά** « » , ἐντὸς τῶν ὁποίων γράφομεν αὐτολεξεῖ τὰς λέξεις ἄλλου προσώπου.
- 8) τὰ **ἀποσιωπητικά** (...), τὰ ὅποια μεταχειριζόμεθα ὅταν θέλωμεν νὰ ἀποσιωπήσωμεν λέξεις τινάς.
- 9) ἡ **παύλα** (—),
- 10) τὸ **διαλυτικόν** (·),
- 11) ἡ **παράγραφος** (§),

Γύμν. 12ον—Νὰ διακριθῶσιν εἰς τὸ ἀναγνωστικὸν μάθημα τῆς ἡμέρας τὰ σημεῖα τῆς στίξεως καὶ νὰ ὀνομασθῶσιν.

Ἄτονοι λέξεις

§ 55. Αἱ ἐξῆς ὀκτὼ μονοσύλλαβοι λέξεις δὲν δέχονται τόνον καὶ λέγονται **ἄτονοι λέξεις** :

- α') οἱ ἀπὸ φωνήεντος ἀρχόμενοι τύποι τοῦ ἄρθρου **ὀ, ἦ, οἰ, αἰ**.
- β') αἱ τρεῖς προθέσεις **ἐν, εἰς, ἐκ** (ἐξ),
- γ') τὸ ἐπίρρημα **ὡς**.

Γύμν. 13ον.—Νά αντιγραφῶσι τρις αἱ ἄνωγοι λέξεις.

Περὶ τῶν μερῶν τοῦ λόγου

§ 56. Ὅλαι αἱ λέξεις εἶναι δέκα εἰδῶν· τὰ δέκα ταῦτα εἶδη τῶν λέξεων λέγονται **μέρη τοῦ λόγου** καὶ διαιροῦνται εἰς κλιτὰ καὶ ἄκλιτα· εἶναι δὲ τὰ ἐξῆς· **ἄρθρον, ὄνομα οὐσιαστικόν, ὄνομα ἐπίθετον, ἀντωνυμία, ρῆμα, μετοχή**· τὰ ἐξ ταῦτα ὀνομάζονται κλιτὰ, τὰ δὲ ἄλλα τέσσερα ἄκλιτα· **πρόθεσις, ἐπίρρημα, σύνδεσμος καὶ ἐπιφώνημα**.

Κλιταὶ καὶ ἄκλιτοι λέξεις

§ 57. Ὁ ἐπιμελής μαθητὴς ἀναγινώσκει πάντοτε τὸ μάθημα **καλῶς**.

Οἱ ἐπιμελεῖς μαθηταὶ ἀναγινώσκουσι πάντοτε τὰ μαθήματα **καλῶς**.

Αἱ λέξεις ἐπιμελής, μαθητὴς, ἀναγινώσκει, μάθημα, λέγονται **κλιταί**, διότι μεταβάλλουσι τὴν λήγουσαν.

Αἱ λέξεις καλῶς καὶ πάντοτε λέγονται **ἄκλιτοι**, διότι δὲν μεταβάλλουσι τὴν λήγουσαν.

Περὶ ἀκλίτων λέξεων

Προθέσεις.

§ 58. Πρόθεσις εἶναι λέξις ἄκλιτος, ἡ ὁποία, ὅταν ἐκφέρηται μὲ ἄλλην λέξιν τίθεται πρὸ αὐτῆς· π. χ. ἔρχομαι **εἰς** τὸ σχολεῖον. Φύγε **ἀπ'** ἐδῶ.

§ 59. Αἱ προθέσεις εἶναι 18 καὶ διαιροῦνται εἰς ἐξ μονοσυλλάβους· **ἐν, εἰς, ἐκ** (καὶ **ἐξ**), **σύν, πρὸς, πρό,** καὶ δώδεκα δισυλλάβους· **ἀνά, κατά, διά, μετά, παρά, ἀντί, ἐπί, περὶ, ἀμφί, ἀπό, ὑπό, ὑπέρ.**

§ 60. Προθέσεις λέγονται καὶ αἱ ἐξῆς· **ἄνευ, μέχρι, ἄχρι, ἔνεκα, χωρὶς, ἕως, πλήν.**

Γύμν. 14ον.— Ἀντίγραφον δις καὶ ἀποστήθισον τὰς προθέσεις.

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν προθέσεων

§ 61. Μόνον αἱ 18 προθέσεις καὶ ἡ πλὴν ἐνώνουνται μὲ ἄλλας λέξεις καὶ ἀποτελοῦσι μίαν· αἱ τοιαῦται λέξεις λέγονται **σύνθετοι**· π. χ. περιβάλλω (περι-βάλλω) καταγράφω (κατα-γράφω), ἀναβαίνω (ἀνα-βαίνω).

συγγράφω	(συν-γράφω)	ἐμμένω	(ἐν-μένω)
συμπίπτω	(συν-πίπτω)	ἐμβάλλω	(ἐν-βάλλω)
συρρέω	(συν-ρέω)	συλλέγω	(συν-λέγω)
ἐμβαίνω	(ἐν-βαίνω)	ἐμπιστος	(ἐν-πιστός)
ἐμφυτεύω	(ἐν-φυτεύω)		

§ 62. Εἰς τὰς συνθέτους λέξεις τὸ **v** τῶν προθέσεων ἐν καὶ σὺν τρέπεται:

εἰς **μ** πρὸ τοῦ π φ β,

εἰς **γ** πρὸ τοῦ κ γ χ,

εἰς **λ** πρὸ τοῦ λ,

εἰς **μ** πρὸ τοῦ μ,

εἰς **v** πρὸ τοῦ ν,

εἰς **ρ** πρὸ τοῦ ρ,

§ 63. Ἀλλὰ τὸ **v** τῆς ἐν προθέσεως πρὸ τοῦ ρ καὶ τοῦ ζ μένει ἄτρεπον· π. χ. ἐνράπτω, ἔνρινος, ἔνζυμος (ἄρτος).

§ 64. Εἰς τὰς συνθέτους λέξεις, ὅταν ἡ δευτέρα λέξις ἀρχίζῃ ἀπὸ **ρ**, ἡ δὲ προηγουμένη τελειώνῃ εἰς βραχὺ φωνῆεν, τὸ **ρ** διπλασιάζεται· π. χ. ἐπίρρημα (ἐπι-ῤῥημα), ἀπόρρητος (ἀπο-ρητος).

§ 65. Τῆς σὺν προθέσεως τὸ **v** ἀποβάλλεται, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχίζῃ ἀπὸ ζ· π. χ. συζῶ (συν-ζῶ), ἡ ἀπὸ δύο συμφώνων, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον εἶναι **σ**· π. χ. συστέλλω (σὺν-στέλλω)· ἐὰν ὁμοῦς ἀρχίζῃ ἀπὸ ἐν **σ** μετὰ φωνήεντος, τότε τὸ **v** τρέπεται εἰς **σ**· π. χ. σύσσωμος (σὺν-σῶμα), συσσίτιον (σὺν-σίτιον).

Γύμν. 15ον.—Νὰ χωρισθῶσιν αἱ ἐξῆς σύνθετοι λέξεις εἰς τὰ μέρη των.

Ἄναβαίνω, ἀνέρχομαι, συγχαίρω, συμβουλεύω, ἀντέχω, ἐπιόρκος, ἔμπειρος, ἐμφωλεύω, συγγράφω, συρρέω, συζῶ, ἀπόρρητον, μεθαύριον, ἐπιούσιος, ἔγρινος, σύσσωμος, διασπείρω, διέρχομαι.

Γυμν. 16ον. — Ἔνωσον τὰς ἐξῆς λέξεις.

Περι-πλέκω, ἐπι-ἰατρός, ἐπι-ἔρκος, σὺν-τρέχω, σὺν-σωρεύω, σὺν-ζῶ, σὺν-λαμβάνω, σὺν-στολή, ἐν-γάμος, ἐν-γόνος, σὺν-ροή, εἰς-δόδος, σὺν-ζυγός, διὰ-ἔρχομαι, ὑπὸ-ἀκούω, μετὰ-αὔριον, μετὰ-ἀρμόζω, σὺν-βοηθός, σὺν-χωρῶ, σὺν-μαθητής.

Ἐπιρρήματα

Ὁ ἵππος τρέχει **ταχέως**. Ἡ χελώνη βαδίζει **βραδέως**. Μετέβην **χθές** εἰς τὴν ἐξοχὴν. Ὁ Θεὸς κρίνει **δικαίως**.

§ 66. Αἱ ἄκλιτοι λέξεις **ταχέως**, **βραδέως**, **χθές**, **δικαίως**, αἱ ἐποῖται προσδιορίζουσι τὸ ῥῆμα, λέγονται **ἐπιρρήματα**

§ 67 Τὰ ἐπιρρήματα σημαίνουσι:

α) τόπον καὶ λέγονται **τοπικά**, ἀποκρίνονται δὲ εἰς τὰ ἐρωτήματα **ποῦ**; (ποῦ μένεις; ποῦ πηγαίνεις;), **πόθεν**; (πόθεν ἔρχεσαι;) καὶ εἶναι τὰ ἐξῆς: ἐνταῦθα, ἐδῶ, αὐτόθι, αὐτοῦ, πανταχοῦ, ἔσω, ἄνω, κάτω, ἔξω, πέραν, οὐδαμοῦ, πέριξ, πλησίον, ἐντός, μακρὰν, πανταχόθεν, ἄνωθεν, κάτωθεν, ἔσωθεν, ἔξωθεν, ὀπισθεν, ἔμπροσθεν, κλπ.

β) χρόνον καὶ λέγονται **χρονικά**, ἀποκρίνονται δὲ εἰς τὸ ἐρώτημα **πότε**; καὶ εἶναι τὰ ἐξῆς: σήμερον, αὔριον, χθές, προχθές, μεθαύριον, ἐφέτος, πέρυσι, πάντοτε, (ἀεί), τώρα (νῦν), πρῶην, ἔπειτα, πρότερον, ὕστερον, πρῖν, ἔως, ἅμα,

γ) τρόπον καὶ λέγονται **τροπικά**, ἀποκρίνονται δὲ εἰς τὸ ἐρώτημα **πῶς**; καὶ εἶναι τὰ ἐξῆς: καλῶς, κακῶς, οὕτως, Ἑλληνιστὶ, ταχέως, ἐπιτηδείως, σωρηδόν, κρυφίως, κλπ.

Γύμν. 17.— Ἀντίγραφον χωριστὰ ἕκαστον ἐπιρρήμα εἰς τὴν ἀνήκουσαν τάξιν.

Σήμερα, έξω, πολλάκις, ένίοτε, έπειτα, σπανίως, όχι, παντα-
χοϋ, όπισθεν, δικαίως, ουδόλωσ, πλησίον, έμπροσθεν, έξωθεν, νυν,
ίσως, ύτω, λίαν, έπτάκις, τροχάδην, σφόδρα, δυστυχώς, προθύ-
μως, ύστερον, αύτοϋ, αύτόθι, πανταχόθεν, τυχαίως, μακράν, έλ-
ληνιστί, σωρηδόν, σήμερα, ποσάκις, όλίγον.

Πρός τούτοις εις τὰ **τροπικά**, κατατάσσονται και τὰ
ναί, βεβαίως, μάλλιστα, δήθεν, ούχί, μή, (άρνητ. ή άπα-
γορ.) άρά γε, μή=(μήπως), ίσως τυχόν, πιθανώς, είθε.

δ') ποσόν και λέγονται **ποσοτικά**, άποκρίνονται δε εις
τò έρώτημα **πόσον; ποσάκις;** και είναι τὰ έξής· άπαξ
δίσ, τρίς, τετράκις, πολλάκις, πολύ, όλίγον, πάνυ, λίαν,
σφόδρα, τοσάκις, ολιγάκις κτλ. ✕

Σύνδεσμοι

Ο Γεώργιος και ο Νικόλαος τρέχουσιν.

Ο μέν Κωνσταντίνος μελετᾷ, ή δε Έλένη παίζει.

Ο Δημήτριος δέν ήλθεν εις την οικίαν, **διότι** ήτο
άσθενής.

§ 68. Αι άκλιτοι λέξεις **και, μέν, δε**, λέγονται
Σύνδεσμοι, διότι συνδέουσι λέξιν μετ' άλλης λέξεως και
πρότατιν μετ' άλλης προτάσεως.

§ 69. Είναι δε οι σύνδεσμοι οι έξής·

α') **Συμπλεκτικοί**, τέ, και, ούτε, μήτε, ουδέ, μηδέ.

β') **άντιθετικοί**, μέν, δε, αλλά, άν και, άλλ' όμως,
καίτοι, ει και, μολονότι, καιπερ.

γ') **διαξευκτικοί**, ή, είτε-είτε.

δ') **χρονικοί**, ως, ότε, όποτε, όταν, όπόταν, πρίν,
άφοϋ. έως, έως ότου, μέχρις ότου.

ε') **αιτιολογικοί**, ότι, διότι, επειδή.

στ') **συλλογιστικοί** ή **συμπερασματικοί**, άρα,
λοιπόν, όθεν, ώστε.

ζ') **ειδικοί**, ότι, ως.

η') **τελικοί**, ίνα, όπως, ίνα μή, όπως μή, να, δια να.

θ') **ύποθετικοί**, ει, εάν, άν.

Γύμν. 18ον.—Νὰ διακριθῶσι καὶ ὀνομασθῶσιν οἱ ἐξῆς σύνδεσμοι.

Καί, οὔτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ, μέν, δέ, τέ, ἀλλά, ἔμως, καίτοι, ἄν καί, ἦ, εἴτε, εἰ, ἂν, ἄν, ὅτε, ὅποτε, ἔταν, ὅπταν, ἀφοῦ, λοιπόν, ἄρα, ὥστε, ὅθεν, διότι, ἐπειδή, ἵνα, διά, νά, ὅτι.

Ἐπιφωνήματα

§ 70. Αἱ λέξεις ᾧ, ᾧ, ᾗ, ᾗ, ποπώ, ἀλλοίμονον, οἶμοι, φεῦ, οὐαί, αἶ, εὔγε, ᾗ, διὰ τῶν ὁποίων ἐκφράζομεν πάθος τῆς ψυχῆς, δηλαδή θαυμασμόν, χαράν, λύπην, ὀργήν, ἐκπληξιν κλπ. λέγονται **ἐπιφωνήματα**.

Κλιταὶ λέξεις

Ὄνομα οὐσιαστικόν.

Ἄνθρωπος, κύων, λέων, πίναξ, Βόλος, Βουκέφαλος, Δημήτριος.

§ 71. Πᾶσα λέξις, ἢ ὁποία σημαίνει πρόσωπον, ζῶον ἢ πρᾶγμα λέγεται **οὐσιαστικόν**.

Γύμν. 19ον.—Γράφον τὰ ἐξῆς οὐσιαστικά.

Γεώργιος, Μαρία, παιδίον, νεάνις, μήτηρ, κόρη, ἀνὴρ, γυνή, πάππος, μάμμη, ἱερεὺς, διδάσκαλος, μαθητής. Ἴππος, ὄνος, ἀετός, χελιδών, περιστέρα, μέλισσα, γαλῆ, κύων, λέων, κάμηλος. Φυτόν, δένδρον, θάμνος, ἐλαία, ὄρος, βράχος, πόλις, ἐκκλησία, οἰκία, θύρα, παράθυρον, ἐξώστης.

§ 72. Τὰ οὐσιαστικά διαιροῦνται εἰς ὀνόματα κύρια καὶ εἰς προσηγορικά.

§ 73. Κύρια ὀνόματα εἶναι Ἰωάννης, Γεώργιος, Μαρία, Ἀθῆναι, Σπάρτη, Κέρβερος, μετὰ τὰ ὁποῖα ὀνομάζομεν ἓνα ὠρισμένον ἄνθρωπον ἢ μίαν ὠρισμένην πόλιν, ἢ ἓν ὠρισμένον ζῶον.

§ 74. Προσηγορικά εἶναι ἄνθρωπος, πόλις, κύων, διότι μετὰ αὐτὰ ὀνομάζομεν πάντα ἄνθρωπον, πᾶσαν πόλιν καὶ πάντα κύνα.

§ 75. Τὰ κύρια ὀνόματα γράφονται μετὰ κεφαλαῖον τὸ πρῶτον γράμμα Ἰωάννης, Ἀναστασία.

Γύμν. 20όν.—²Αντίγραφον τὰ ἐξῆς ὀνόματα, χωριστὰ τὰ κύρια καὶ χωριστὰ τὰ προσηγορικά.

Ἰωάννης, Κωνσταντῖνος, μαθητής, Ἑλλάς, πόλις, Ἀθῆναι, ποταμός, λίμνη, Ἰλισός, διδάσκαλος, Κωπαῖς, χωρίον, Μακεδονία, Ἡπειρος, Ὑμηττός, δάσος.

§ 76. Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὅποια σημαίνουν πρόσωπα, ζῶα ἢ πράγματα, ἅτινα ἀντιλαμβάνομεθα διὰ τῶν αἰσθήσεων ἢ διὰ τοῦ νοῦ ἡμῶν λέγονται **συγκεκριμμένα**· ὡς **κῆπος, πρόβατον, ἐλαία, Θεός, δαίμων, ψυχή**.

§ 77. Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὅποια σημαίνουν ἐνέργειαν ἢ κατάστασιν ἢ ιδιότητα κεχωρισμένην τῶν προσώπων, ζῶων ἢ πραγμάτων, λέγονται **ἀφηρημένα**, δηλ. φανερώουσι μίαν ιδιότητα· ὡς

κίνησις, ἐργασία	(σημαίνουν ἐνέργειαν)
εὐτυχία, ἀτυχία	(σημαίνουν κατάστασιν)
ἀμέλεια, ὠραιότης	(σημαίνουν ιδιότητα)
ἐλπίς, ἀλήθεια.	

Γύμν. 21ον.—²Ἐκ τῶν ἀκολουθῶν οὐσιαστικῶν γράφον χωριστὰ τὰ συγκεκριμένα καὶ χωριστὰ τὰ ἀφηρημένα.

Δένδρον, ταχύτης, ἐπιμέλεια, φθόνος, παρθένος, χαρά, ἐξέτασις, λευκότης, αὐλή, δικαιοσύνη, πράξις, αὐτῆς, κρέας, ὀνομασία.

Ὄνομα ἐπίθετον.

Ὁ μαθητής	εἶναι ἐπιμελής,
τὸ μῆλον	εἶναι γλυκύ,
τὸ γάλα	εἶναι λευκόν,
Ὁ Δημήτριος	εἶναι φρόνιμος.

§ 78. Αἱ λέξεις μὲ τὰς ὁποίας ἐκφράζομεν τὴν ποιότητα ἢ τὴν ιδιότητα τῶν οὐσιαστικῶν λέγονται **ἐπίθετα**· ὡς αἱ λέξεις· ἐπιμελής, γλυκύ, λευκόν, φρόνιμος εἶναι ἐπίθετα.

Γύμν. 22ον.—²Αντίγραφον τὰ ἐξῆς ὀνόματα· χωριστὰ τὰ οὐσιαστικά καὶ χωριστὰ τὰ ἐπίθετα.

*Ὁ εὐτακτος καὶ ἐπιμελής μαθητής εἶναι ἀξιαγάπητον παιδίον. Ὁ Γεώργιος εἶναι καλὸν παιδίον. Τὸ μᾶθημα εἶναι εὐκολον.

Ὁ κύων εἶναι ζῖον πιστόν. Τὸ βόδιον εἶναι εὐώδες. Ἡ ὁδὸς εἶναι εὐθεῖα. Ἡ πλατεῖα εἶναι εὐρύχωρος. Ἡ πείνα καὶ ἡ δίψα εἶναι πολὺ δυσάρεστον πρᾶγμα. Ὁ ἵππος εἶναι ζῖον εὐγενές καὶ ὑπερήφανον. Ὁ καλὸς μαθητῆς ἔχει τὰ βιβλία του καθαρὰ.

Γύμν. 23ον.— Ἀντίγραφον τὰς ἐξῆς φράσεις καὶ πρόσθετες τὸ κατάλληλον ἐπίθετον.

Ὁ Γεώργιος εἶναι . . . μαθητῆς καὶ δι' αὐτὸ δὲν προεπιβάσθη. Ὁ Ἰωάννης ἔχει . . . πόδας. Ὁ Ἀριστείδης ἦτο . . . Τὸ μέλι εἶναι . . . Ἡ χιών εἶναι . . . Τὸ φρέαρ εἶναι . . . Τὸ βόδιον εἶναι . . . ἄνθος. Ὁ . . . μαθητῆς τιμωρεῖται . . . Τὸ . . . ὕδωρ δροσίζει. Τὸ . . . δένδρον κόπτεται καὶ καίεται. Ὁ καφῆς εἶναι . . . χωρὶς ζάχαριν.

Ἄντωνυμίαι.

Ἐγὼ (ὁ Δημήτριος) ἀναγινώσκω. Σὺ (ὁ Γεώργιος) παίζεις. Ἐκεῖνος (ὁ Νικόλαος) μελετᾷ.

§ 79. Πᾶσα λέξις, τὴν ὁποίαν μεταχειριζόμεθα ἀντὶ τῶν ὀνομάτων λέγεται **ἀντωνυμία**.

Ῥῆμα.

Ἐγὼ γράφω, σὺ παίζεις, ἐκεῖνος τρώγει.

§ 80. Πᾶσα λέξις, ἡ ὁποία σημαίνει ὅτι πρόσωπόν τι, ζῖον ἢ πρᾶγμα ἐνεργεῖ ἢ πάτχει ἢ εὐρίσκεται εἰς τινα κατάστασιν, λέγεται **ῤῆμα** ὡς αἱ λέξεις·

γράφω, παίζεις, τρώγει.

Γύμν. 24ον.— Ἀντίγραφον τὰ ἐξῆς ῤήματα.

Γράφω, ἀναγινώσκω, μελετῶ, πηδῶ, ἐργάζομαι, πεινῶ, πονῶ, σκέπτομαι, ῥάπτω, πλέκω, σπουδάζω, ἀγαπῶ, βοηθῶ, τιμωρῶ, ἐπαινῶ, ἐνδύομαι, νίπτομαι, παίζω, ἐλεῶ, προσεύχομαι, ἐορτάζω, πλέω, ποτίζω, μχειρεύω, κλαδεύω, λούομαι, ἡσυχάζω, κυλλίομαι, ὑπάρχω.

Μετοχή.

Ὁ προσέχων μαθητῆς,
ἢ προσέχουσα μαθήτρια,
τὸ προσέχον παιδίον

§ 81. Αἱ λέξεις προσέχων, προσέχουσα, προσέχον, δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐπίθετον (ὁ προσέχων μαθητῆς = ὁ προσεκτικὸς μαθητῆς)· δύνανται ὅμως νὰ θεωρηθῶσι καὶ ὡς ῥῆμα (ὁ προσέχων μαθητῆς = ὁ μαθητῆς ὁ ὁποῖος προσέχει).

§ 82. Ἡ λέξις, λοιπόν, ἢ ὁποῖα μετέχει καὶ τοῦ ἐπιθέτου καὶ τοῦ ῥήματος λέγεται **μετοχή**.

Γένη τῶν ὀνομάτων

§ 83. Ὅλα τὰ ὀνόματα δὲν εἶναι τοῦ αὐτοῦ γένους. Ἄλλα εἶναι ἀρσενικά καὶ λαμβάνουν συνήθως ἔμπροσθεν τὴν λέξιν **ὁ** καὶ λέγονται γένους ἀρσενικοῦ· ὁ διδάσκαλος, ὁ καλός.

§ 84. Ἄλλα ὀνόματα λαμβάνουν συνήθως ἔμπροσθεν τὴν λέξιν **ἡ** καὶ λέγονται γένους θηλυκοῦ· π. χ. ἡ κόρη, ἡ γυνή, ἡ μήτηρ.

§ 85. Ἄλλα ὀνόματα λαμβάνουν συνήθως ἔμπροσθεν τὴν λέξιν **τὸ** καὶ λέγονται γένους οὐδέτερου· π. χ. τὸ παιδίον, τὸ σχολεῖον, τὸ θρανίον.

§ 86. Τὰ γένη λοιπὸν τῶν ὀνομάτων εἶναι τρία, ἀρσενικόν, θηλυκὸν καὶ οὐδέτερον (ὁ ἄρτος, ἡ οἰκία, τὸ ξύλον).

§ 87. Αἱ λέξεις, **ὁ**, **ἡ**, **τὸ** λέγονται **ἄρθρα** καὶ κλινοῦνται ὡς καὶ τὰ ὀνόματα, πρὸ τῶν ὁποίων τίθενται.

Γύμν. 25ον.—Χώρισον τὰ κάτωθι ὀνόματα εἰς τρία γένη θέτων πρὸ αὐτῶν τὸ κατάλληλον ἄρθρον.

Φρόνιμος, καλός, γενναῖος, μήτηρ, τράπεζα, παιδίον, Νικόλαος, ζῶν, περιστερὰ, βελόνη, κύων, ποταμός, πονηρός, μελάνη, πρόβατον, πάππος, θεῖος, μήτηρ, πατήρ, αἴθουσα, σχολεῖον.

Ἄριθμὸς

Ὅταν θέλωμεν νὰ εἰπώμεν περὶ ἑνὸς ἵππου λέγομεν·

ὁ ἵππος τρέχει,
τοῦ ἵππου εἶναι ὁ χαλινός,
τῷ ἵππῳ ἢ εἰς τὸν ἵππον
ἔδωκα φαγητόν,
τὸν ἵππον ἐπωλήσαμεν,
ὦ ἵππε, τί ἔπαθες;

Ὅταν θέλωμεν νὰ εἰπώμεν περὶ πολλῶν ἵππων λέγομεν·

οἱ ἵπποι τρέχουν,
τῶν ἵππων εἶναι οἱ χαλινοί,
τοῖς ἵπποις ἢ εἰς τοὺς ἵππους
ἔδωκαμεν φαγητόν,
τοὺς ἵππους ἐπωλήσαμεν,
ὦ ἵπποι, τί ἐπάθατε;

§ 88. Ἐκ τοῦ παραδείγματος τούτου βλέπομεν ὅτι κατὰ τὰς διαφόρους ἐκφράσεις ἡμῶν μεταβάλλομεν καὶ τὴν λήγουσαν ἐκάστου ὀνόματος.

§ 89. Ἡ μεταβολὴ αὕτη τῆς ληγουσῆς ἐκάστου ὀνόματος λέγεται **πτῶσις**.

§ 90. Αἱ πτώσεις εἶναι πέντε· **ὀνομαστική, γενική, δοτική, αἰτιατική** καὶ **κλητική**.

§ 91. Διακρίνομεν δὲ διὰ τῶν πτώσεων ἂν ἐν ὀνομα εἶναι ἐνικοῦ ἢ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ.

§ 92. Ἄν τὸ ὄνομα φανερώνη ἐν μόνον πρόσωπον ἢ ζῶον ἢ πρᾶγμα, εἶναι ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, ἂν φανερώνη πολλά, τότε τὸ ὄνομα εἶναι πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ. Οἱ ἀριθμοὶ λοιπὸν εἶναι δύο, **ἐνικός** καὶ **πληθυντικός**.

§ 93. Τὰ ὀνόματα κλινόμενα μεταβάλλουσι μόνον τὰ τελευταῖα αὐτῶν γράμματα· π. χ.

λόγ-ος, λόγ-ου, λόγ-ω, λόγ-ον, λόγ-ε.

§ 94. Τὸ ἀμετάβλητον μέρος τοῦ ὀνόματος εἰς τὴν κλίσιν ὀνομάζεται **θέμα**, τὸ δὲ μεταβαλλόμενον ὀνομάζεται **κατάληξις** καὶ τὸ πρὸ τῆς καταλήξεως γράμμα ὀνομάζεται **χαρακτήρ**· π. χ.

εἰς τὴν λέξιν **λόγος**

λόγ- τὸ θέμα,

ος ἢ κατάληξις καὶ

γ ὁ χαρακτήρ.

§ 95. Ὅλα τὰ ὀνόματα δὲν ἔχουσι τὴν αὐτὴν λήγουσαν καὶ ἐπομένως δὲν μεταβάλλουν αὐτὴν κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, ἀλλὰ κατὰ **τρεῖς** διαφόρους τρόπους, οἱ ὅποιοι ὀνομάζονται **κλίσεις**· π. χ. ἢ **χαρά**, ὁ **καπνός**, ὁ **λέων**.

§ 96. Αἱ κλίσεις εἶναι **τρεις**· **πρώτη, δευτέρα** καὶ **τρίτη**.

Ἄρθρον

§ 97. Ἄρθρα, ὡς προηγουμένως εἶπομεν, εἶναι αἱ λέξεις

ὁ, ἡ, τό, αἱ ὁποῖαι τίθενται πρὸ τῶν ὀνομάτων, ὅταν ταῦτα εἶναι γνωστὰ ἢ ὠρισμένα· π. χ. ὁ Ἰωάννης=ὁ γνωστός Ἰωάννης. Δός μοι ἓν βιβλίον=ἓν οἰονδήποτε βιβλίον. Δός μοι τὸ βιβλίον=τὸ ὠρισμένον, τὸ γνωστόν.

§ 98. Τὸ ἄρθρον **ὁ** τίθεται πρὸ τῶν ἄρσενικῶν τὸ **ἡ** πρὸ τῶν θηλυκῶν καὶ τὸ **τό** πρὸ τῶν οὐδετέρων· π. χ. ὁ Ἰωάννης, ἡ Μαρία, τὸ βιβλίον.

§ 99. Τὸ ἄρθρον κλίνεται ὡς ἐξῆς·

Ἐνικός ἀριθμός.

	ἄρσενικόν	θηλυκόν	οὐδέτερον
^ὁ Ονομαστική	ὁ	ἡ	τό
Γενική	τοῦ	τῆς	τοῦ
Δοτική	τῷ	τῇ	τῷ
Αἰτιατική	τόν	τήν	τό

Πληθυντικός ἀριθμός.

^{οἱ} Ονομαστική	οἱ	αἱ	τά
Γενική	τῶν	τῶν	τῶν
Δοτική	τοῖς	ταῖς	τοῖς
Αἰτιατική	τούς	τάς	τά

§ 100. Τὸ ἄρθρον δὲν ἔχει κλητικήν. Ἐντὶ δὲ τοῦ ἄρθρου θέτομεν εἰς τὴν κλητικήν τὸ ἐπιφώνημα **ὦ**, τὸ ὁποῖον διὰ τοῦτο ὀνομάζομεν κλητικὸν ἐπιφώνημα.

§ 101. Τοῦ ἄρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ ἄρθρου ἡ ὀνομαστική τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ ὁσύνεται καὶ δὲν τονίζεται π. χ. ὁ, ἡ, οἱ, αἱ.

Γύμν. 26ον.—Ἀντίγραφον τὰς ἐξῆς φράσεις καὶ πρόσθετε τὸ ἀρμόζον ἄρθρον.

Ἐπόφευγε—ψευδος καὶ ὀκνηρίαν.—ἄλας εἶναι ἄλμυρόν, Ἐργάζου—ἐξ ἡμέρας—ἐβδομάδος καὶ—ἐβδόμην ἀναπαύου—διαγωγῇ—μαθητῶν εἶναι καλή—ἐπιμελεῖς καὶ εὐτακτοὶ μαθηταὶ εἶναι—χαρὰ—γονέων καὶ διδασκάλων.—Μέρη—σώματος εἶναι—κεφαλή,—κορμός,—χεῖρες καὶ—πόδες. Τίμα—πατέρα σου καὶ—μητέρα σου. Πάτερ ἡμῶν—ἐν—οὐρανοῖς.

Γύμν. 27.— Εἰς τὸν κάτωθι πίνακα θέσατε εἰς τὴν ἀνήκουσαν στήλην ἐκάστην τῶν λέξεων ἐκ τοῦ ἀναγνωστικοῦ μαθήματος τῆς ἡμέρας.

ἄρθρον	οἰσαστικόν	ἐπίθετον	ἀνωνομία	ῥῆμα	μετοχή	πρόθεσις	ἐπίρρημα	σύνδεσμος	ἐπιφώνημα

(1) ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΛΙΣΙΣ

α' ἄρσενικά.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Ἄν.	ὁ	στρατ-ὸς	λόγος	ἄνθρωπος	κῆπος
Γεν.	τοῦ	στρατ-οῦ	λόγου	ἀνθρώπου	κῆπου
Δοτ.	τῷ	στρατ-ῶ	λόγῳ	ἀνθρώπῳ	κῆπῳ
Ἀίτ.	τὸν	στρατ ὄν	λόγον	ἄνθρωπον	κῆπον
Κλ.	ὦ	στρατ-ὲ	λόγε	ἄνθρωπε	κῆπε

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Ἄν.	οἱ	στρατ οἱ	λόγοι	ἄνθρωποι	κῆποι
Γεν.	τῶν	στρατ ὧν	λόγων	ἀνθρώπων	κῆπων
Δοτ.	τοῖς	στρατ-αῖς	λόγοις	ἀνθρώποις	κῆποις
Ἀίτ.	τούς	στρατ-οὺς	λόγους	ἀνθρώπους	κῆπους
Κλ.	ὦ	στρατ-οῖ	λόγοι	ἄνθρωποι	κῆποι

β' ὀηλυκά.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Ἄν.	ἡ	ὄδ-ὸς	νόσος	ἄμπελος	νῆσος
Γεν.	τῆς	ὄδ-οῦ	νόσου	ἀμπέλου	νήσου
Δοτ.	τῇ	ὄδ-ῶ	νόσῳ	ἀμπέλῳ	νήσῳ
Ἀίτ.	τὴν	ὄδ-ὸν	νόσον	ἄμπελον	νήσον
Κλ.	ὦ	ὄδ-ὲ	νόσε	ἄμπελε	νήσε

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Ἄν.	αἱ	ὄδ οἱ	νόσοι	ἄμπελοι	νῆσοι
Γεν.	τῶν	ὄδ-ῶν	νόσων	ἀμπέλων	νήσων
Δοτ.	ταῖς	ὄδ-αῖς	νόσοις	ἀμπέλαις	νήσοις
Ἀίτ.	τάς	ὄδ-οὺς	νόσους	ἀμπέλους	νήσους
Κλ.	ὦ	ὄδ-οῖ	νόσοι	ἄμπελοι	νῆσοι

(1) Συμμορφούμενοι μετὰ τὴν ἀξίωσιν πολλῶν συναδελφῶν προτάσσομεν τὴν δευτέραν κλίσιν ἀντὶ τῆς πρώτης ὡς ἀπλουστέραν.

γ' οὐδέτερα.

Ἐνικός ἀριθμός.

ᾠον.	τὸ	πτερ-ὸν	ῥόδον	πρόβατον	δῶρον
Γεν.	τοῦ	πτερ-οῦ	ῥόδου	προβάτου	δώρου
Δοτ.	τῷ	πτερ-ῷ	ῥόδῳ	προβάτῳ	δώρῳ
Αἰτ.	τὸ	πτερ-ὸν	ῥόδον	πρόβατον	δῶρον
Κλ.	ὦ	πτερ-ὸν	ῥόδον	πρόβατον	δῶρον

Πληθυντικός ἀριθμός.

ᾠον.	τὰ	πτερ-ὰ	ῥόδα	πρόβατα	δῶρα
Γεν.	τῶν	πτερ-ῶν	ῥόδων	προβάτων	δώρων
Δοτ.	τοῖς	πτερ-οῖς	ῥόδοις	προβάτοις	δώροις
Αἰτ.	τὰ	πτερ-ὰ	ῥόδα	πρόβατα	δῶρα
Κλ.	ὦ	πτερ-ὰ	ῥόδα	πρόβατα	δῶρα

§ 102. Εἰς τὴν δευτέραν κλίσιν κλίνονται ὀνόματα ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ λήγοντα εἰς **ος**, καὶ οὐδέτερα λήγοντα εἰς **ον**.

§ 103. Αἱ καταλήξεις τῶν ὀνομάτων τῆς δευτέρας κλίσεως εἶναι αἱ ἑξῆς·

Ἐνικός ἀριθμός.

	ἀρσενικόν	θηλυκόν	οὐδέτερον
ᾠον.	-ος	-ος	-ος
Γεν.	-ου	-ου	-ου
Δοτ.	-ῳ	-ῳ	-ῳ
Αἰτ.	-ον	-ον	-ον
Κλ.	-ε	-ε	-ον

Πληθυντικός ἀριθμός

ᾠον.	-οι	-οι	-α
Γεν.	-ων	-ων	-ων
Δοτ.	-οις	-οις	-οις
Αἰτ.	-ους	-ους	-α
Κλ.	-οι	-οι	-α

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ὀνομάτων τῆς β' κλίσεως.

Ἄο καλός, τοῦ καλοῦ, τῷ καλῷ, τὸν καλόν, ὦ καλέ.

104. Ὅσα ὀνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως τανίζονται

ἐπὶ τῆς ληγούσης, εἰς μὲν τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν περι-
σπῶνται, εἰς δὲ τὰς ἄλλας πτώσεις ὀξύνονται.

§ 105. Τὰ οὐδέτερα ἔχουσι τὸν αὐτὸν τύπον εἰς τὴν
ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν.

§ 106. Τὸ **α**, ὅταν εἶναι εἰς τὸ τέλος τῶν οὐδετέρων,
εἶναι βραχύ, ἐὰν δὲν προκύπτει ἐκ συναϊρέσεως· π. χ. τὰ
μῆλα, τὰ ὠραία δῶρα.

Ὄνόματα πρὸς ἄσκησιν.

Κατὰ τὸ **στρατός** κλίνονται ὁ καιρός, ὁ ἀγρός, ὁ καρπός,
ὁ μισθός, ὁ χορός, ὁ ἀετός.

Κατὰ τὸ **κῆπος** ὁ δῆμος, ὁ οἶκος, ὁ δοῦλος, ὁ κληρός.

Κατὰ τὸ **ἀδελφός** ὁ καλός, ὁ ὀκνηρός, ὁ μοχθηρός, ὁ φθο-
νερός.

Κατὰ τὸ **ἔλαφος** ἡ κάμηλος, ἡ εὐμορφος, ἡ χερσόνησος,
ἡ ἥπειρος.

Κατὰ τὸ **πρόσωπον** τὸ θέατρον, τὸ μάρμαρον, τὸ κάτοπ-
τρον, τὸ πρόσωπον.

Γύμν. 28ον.—Κλῖνον τὰ κάτωθι ὀνόματα.

Ἡ ὠραία ἔλαφος. Ἡ ἄτακτος μαθήτρια. Τὸ ὠραῖον βιβλίον.
Ἡ ὠραία νῆσος. Ὁ ὠραῖος καρπός. Τὸ ὠραῖον ἀγγεῖον. Τὸ θερ-
μὸν λουτρόν. Ἡ ἀγνή παρθένος. Ὁ αἴθριος οὐρανός. Ὁ λαμπρός
ἥλιος.

Συνηρημένα τῆς δ' κλίσεως.

§ 107. Ὅσα ὀνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως λήγουσιν
εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς **-οος, -οον, -εος, -εον**,
συναϊροῦσι τὰ φωνήεντα ταῦτα καὶ λέγονται **συνηρη-
μένα**.

Ὄνόματα ἰρσενικά.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Ὄν. ὁ πλόος (πλοῦς)	(χρῦσεος) χρυσοῦς	(ἀργύρεος) ἀργυροῦς
Γεν. τοῦ πλοῦ	χρυσοῦ	ἀργυροῦ
Δοτ. τῷ πλῷ	χρυσῷ	ἀργυρῷ
Αἰτ. τὸν πλοῦν	χρυσοῦν	ἀργυροῦν

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν.	οἱ πλοῖ	χρυσοῖ	ἀργυροῖ
Γεν.	τῶν πλῶν	χρυσῶν	ἀργυρῶν
Δοτ.	τοῖς πλοῖς	χρυσοῖς	ἀργυροῖς
Αἰτ.	τοὺς πλοῦς	χρυσούς	ἀργυρούς

Ἐνικός ἀριθμός.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν.	τὸ (ὄστέον) ὄστουν	τὰ (ὄστέα) ὄστᾶ
Γεν.	τοῦ (ὄστέου) ὄστοῦ	τῶν (ὄστέων) ὄστων
Δοτ.	τῷ (ὄστέφ) ὄστῃ	τοῖς (ὄστέοις) ὄστοις
Αἰτ.	τὸ (ὄστέον) ὄστοῦν	τὰ (ὄστέα) ὄστᾶ

§ 108. Ἡ δίφθογγος **οι** τῆς ὀνομαστικῆς πληθυντικῆς τῶν συνθέτων, ἐάν εἶναι εἰς τὴν λήγουσαν, θεωρεῖται βρα-
χεῖα, ἂν καὶ προέρχεται ἐκ συναιρέσεως· ὡς εὔνοι (εὔνοσι),
εὐπλοῖ (εὐπλοισι).

§ 109. Εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν αἰτιατικὴν τοῦ
πληθυντικοῦ τὸ **ο α** τοῦ οὐδετέρου τῶν παροξυτόνων συνη-
ρημένων ἐπιθέτων μένει ἀσυναίρετον· ὡς εὐπλοα, εὔνοα,
εὐχροα.

§ 110. Τὰ συνηρημένα ὀνόματα τῆς β' κλίσεως δὲν
ἔχουσι κλητικὴν.

Κατὰ τὸ **πλοῦς** κλίνονται· ὁ βροῦς, ὁ νοῦς, ὁ ἀπλοῦς, ὁ διπλοῦς.

» τὸ **χρυσούς**· ὁ πορφυροῦς, ὁ ἀργυροῦς, ὁ σιδηροῦς.

» τὸ **ὄστοῦν**· τὸ χρυσοῦν, τὸ ἀργυροῦν, τὸ χαλκοῦν, τὸ
πορφυροῦν.

ΠΡΩΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

Ὄνόματα ἀρσενικά.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄν.	ὁ νεανίας	ταμίας	πολίτης	μαθητῆς	Ἄτρεϊδης
Γεν.	τοῦ νεανίου	ταμίου	πολίτου	μαθητοῦ	Ἄτρεϊδου
Δοτ.	τῷ νεανίᾳ	ταμίᾳ	πολίτῃ	μαθητῇ	Ἄτρεϊδῃ
Αἰτ.	τὸν νεανίαν	ταμίαν	πολίτην	μαθητήν	Ἄτρεϊδῆν
Κλ.	ὦ νεανία	ταμία	πολίτα	μαθητὰ	Ἄτρεϊδα

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν.	οἱ νεανία	ταμῖαι	πολίται	μαθηταί	Ἄτρεϊδα
Γεν.	τῶν νεανιῶν	ταμιῶν	πολιτῶν	μαθητῶν	Ἄτρεϊδῶν
Δοτ.	τοῖς νεανίαις	ταμίαις	πολίταις	μαθηταῖς	Ἄτρεϊδαῖς
Αἰτ.	τοὺς νεανίας	ταμίας	πολίτας	μαθητάς	Ἄτρεϊδας
Κλ.	ὦ νεανία	ταμῖαι	πολίται	μαθηταί	Ἄτρεϊδαί

ΣΗΜ. — Εἰς τὴν ἀπλήν γλῶσσαν ἀντὶ δοτικῆς μεταχειρίζομεθα τὴν αἰτιατικὴν μὲ τὴν πρόθεσιν εἰς ἢ πρὸς, π. χ. εἰς τὸν νεανίαν, πρὸς τοὺς μαθητάς, εἰς τὴν χώραν, εἰς τὰς μούσας· οὕτω καὶ εἰς τὰς ἄλλας κλίσεις.

Ὀνόματα Θηλυκά.

Ἐνικός ἀριθμός.

᾽Ον.	ἡ σοφία	οἰκία	τιμῆ	ἀρετῆ
Γεν.	τῆς σοφίας	οἰκίας	τιμῆς	ἀρετῆς
Δοτ.	τῇ σοφίᾳ	οἰκίᾳ	τιμῇ	ἀρετῇ
Ἀιτ.	τὴν σοφίαν	οἰκίαν	τιμὴν	ἀρετὴν
Κλ.	ὦ σοφία	οἰκία	τιμῆ	ἀρετῆ

Πληθυντικός ἀριθμός.

᾽Ον.	αἱ σοφαί	οἰκίαι	τιμαί	ἀρεταί
Γεν.	τῶν σοφιῶν	οἰκιῶν	τιμῶν	ἀρετῶν
Δοτ.	ταῖς σοφίαις	οἰκίαις	τιμαῖς	ἀρεταῖς
Ἀιτ.	τὰς σοφίας	οἰκίαις	τιμὰς	ἀρετάς
Κλ.	ὦ σοφαί	οἰκίαι	τιμαί	ἀρεταί

Κανόνες τῆς πρώτης κλίσεως

§ 111. Εἰς τὴν πρώτην κλίσιν κλίνονται ὀνόματα ἀρσενικά λήγοντα εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικήν εἰς **ας** ἢ εἰς **ης** καὶ θηλυκά λήγοντα εἰς **α** καὶ εἰς **η**.

§ 112. Αἱ καταλήξεις τῶν ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως εἶναι αἱ ἐξῆς:

Ἐνικός ἀριθμός.

-ας	-ης	-α	-η
-ου ἢ	-ου	-ας ἢ	-ης
-α	-η	-α	-η
-αν	-ην	-αν	-ην
-α	-η ἢ -α	-α	-η

Πληθυντικός ἀριθμός.

-αι	-αι
-ων	-ων
-αις	-αις
-ας	-ας
-αι	-αι

§ 113. Ἡ κατάληξις **ας** τῆς πρώτης κλίσεως εἶναι μακρά· π. γ. Αἰνείας, τοῦς ταμίας, τῆς οἰκίας, τὰς γλώσσας.

§. 114. Ἡ αἰτιατικὴ καὶ ἡ κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ τονίζεται ὡς καὶ ἡ ὀνομαστικὴ· π. γ. ἡ ὥραϊα, τὴν ὥραϊαν, ᾧ ὥραϊα, ἡ μοῦσα, τὴν μοῦσαν, ᾧ μοῦσα.

§. 115. Ὅταν ἡ λήγουσα εἶναι μακρὰ ἢ προπαραλήγουσα δὲν τονίζεται· π. γ. θάλασσα, θαλάσσης, θαλάσση.

Ὄνόματα ἀρσενικά.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄν. ὁ κριτής	δικαστής	ποιητής	στρατιώτης	ὄπλιτης
Γεν. τοῦ κριτοῦ	δικαστοῦ	ποιητοῦ	στροτιώτου	ὄπλιτου
Δοτ. τῷ κριτῇ	δικαστῇ	ποιητῇ	στρατιώτῃ	ὄπλιτῃ
Αἰτ. τὸν κριτὴν	δικαστὴν	ποιητὴν	στρατιώτην	ὄπλιτην
Κλ. ὦ κριτὰ	δικαστὰ	ποιητὰ	στρατιώτα	ὄπλιτα

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. οἱ κριταί	δικασταί	ποιηταί	στρατιῶται	ὄπλιται
Γεν. τῶν κριτῶν	δικαστῶν	ποιητῶν	στρατιωτῶν	ὄπλιτῶν
Δοτ. τοῖς κριταῖς	δικασταῖς	ποιηταῖς	στρατιώταις	ὄπλιταῖς
Αἰτ. τοὺς κριτάς	δικαστάς	ποιητάς	στρατιώτας	ὄπλίτας
Κλ. ὦ κριταί	δικασταί	ποιηταί	στρατιῶται	ὄπλιται

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄν. ἡ χώρα	πεῖρα	θήρα	ἄγορά	σκιά
Γεν. τῆς χώρας	πέiras	θήρας	ἀγορᾶς	σκιάς
Δοτ. τῇ χώρᾳ	πεῖρα	θήρα	ἀγορᾶ	σκιά
Αἰτ. τὴν χώραν	πεῖραν	θήραν	ἀγοράν	σκιάν
Κλ. ὦ χώρα	πεῖρα	θήρα	ἀγορά	σκιά

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. αἱ χώραι	πεῖραι	θήραι	ἀγοραί	σκιαί
Γεν. τῶν χωρῶν	πειρῶν	θηρῶν	ἀγορῶν	σκιῶν
Δοτ. ταῖς χώραις	πειραις	θηραις	ἀγοραῖς	σκιαῖς
Αἰτ. τὰς χώρας	πέiras	θήρας	ἀγορᾶς	σκιάς
Κλ. ὦ χώραι	πεῖραι	θήραι	ἀγοραί	σκιαί

Ἑνικός ἀριθμός.

ὄν. ἡ δίκη	θήκη	έορτή	κορυφή
Γεν. τῆς δίκης	θήκης	έορτῆς	κορυφῆς
Δοτ. τῇ δίκῃ	θήκῃ	έορτῇ	κορυφῇ
Αἰτ. τήν δίκην	θήκην	έορτήν	κορυφήν
Κλ. ὦ δίκη	θήκη	έορτή	κορυφή

Πληθυντικός ἀριθμός.

ὄν. αἱ δίκαι	θήκαι	έορται	κορυφαί
Γεν. τῶν δικῶν	θήκων	έορτῶν	κορυφῶν
Δοτ. ταῖς δίκαις	θήκαις	έορταις	κορυφαῖς
Αἰτ. τὰς δίκας	θήκας	έορτάς	κορυφάς
Κλ. ὦ δίκαι	θήκαι	έορται	κορυφαί

Ὄνόματα θηλυκά

(τρέποντα εἰς τήν γενικήν τὸ α εἰς η)

Ἑνικός ἀριθμός.

ὄν. ἡ μούσα	τράπεζα	δόξα	δίψα	θάλασσα
Γεν. τῆς μούσης	τραπέζης	δόξης	δίψης	θαλάσσης
Δοτ. τῇ μούσῃ	τραπέζῃ	δόξῃ	δίψῃ	θαλάσσει
Αἰτ. τήν μούσαν	τράπεζαν	δόξαν	δίψαν	θαλάσσαν
Κλ. ὦ μούσα	τράπεζα	δόξα	δίψα	θάλασσα

Πληθυντικός ἀριθμός.

ὄν. αἱ μούσαι	τράπεζαι	δόξαι	δίψαι	θάλασσαι
Γεν. τῶν μουσῶν	τραπέζων	δοξῶν	διψῶν	θαλασσῶν
Δοτ. ταῖς μούσαις	τραπέζαις	δόξαις	δίψαις	θαλάσσαις
Αἰτ. τὰς μούσας	τραπέζας	δόξαις	δίψας	θαλάσσας
Κλ. ὦ μούσαι	τράπεζαι	δόξαι	δίψαι	θάλασσαι

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως

ὄν. ἡ χαρὰ	φιλία	γλώσσα	ἄμαξα
Γεν. τῆς χαρᾶς	φιλίας	γλώσσης	ἀμάξης
Δοτ. τῇ χαρᾷ	φιλίᾳ	γλώσσει	ἀμάξει

§ 116. Ὅσα ὀνόματα θηλυκά λήγουσιν εἰς α καὶ ἔχουσιν πρὸ τοῦ α φωνῆν ἢ ρ, φυλάττουσι τὸ α εἰς τὴν γενικήν καὶ τὴν δοτικήν, τὰ δὲ ἔχοντα πρὸ αὐτοῦ σύμφωνον ἔκτος τοῦ ρ τρέπουσι αὐτὸ εἰς η εἰς τὴν γενικήν καὶ τὴν δοτικήν τοῦ ἐνικού.

Ἐνικός ἀριθμός

Ὄν. ὁ	σχολάρχης	γεωμέτρης	βιβλιοπώλης	εἰδωλολάτρης
Γεν. τοῦ	σχολάρχου	γεωμέτρου	βιβλιοπώλου	εἰδωλολάτρου
Δοτ. τῷ	σχολάρχῃ*	γεωμέτρῃ	βιβλιοπώλῃ	εἰδωλολάτρῃ
Αἰτ. τὸν	σχολάρχην	γεωμέτρην	βιβλιοπώλην	εἰδωλολάτρην
Κλ. ὦ	σχολάρχα	γεωμέτρα	βιβλιοπῶλα	εἰδωλολάτρα

Πληθυντικός ἀριθμός

Ὄν. αἱ	σχολάρχει	γεωμέτραι	βιβλιοπῶλαι	εἰδωλολάτραι
Γεν. τῶν	σχολαρχῶν	γεωμετρῶν	βιβλιοπωλῶν	εἰδωλολατρῶν
Δοτ. τοῖς	σχολάρχεις	γεωμέτραις	βιβλιοπώλαις*	εἰδωλολάτραις
Αἰτ. τοὺς	σχολάρχας	γεωμέτρας	βιβλιοπώλας	εἰδωλολάτρας
Κλ. ὦ	σχολάρχει	γεωμέτραι	βιβλιοπῶλαι	εἰδωλολάτραι

Ἐνικός ἀριθμός

Ὄν. ὁ	δεσπότης	τελώνης	κρεοπώλης	Πέρσης
Γεν. τοῦ	δεσπότη	τελώνου	κρεοπώλου	Πέρσου
Δοτ. τῷ	δεσπότη	τελώνῃ	κρεοπώλῃ	Πέρσῃ
Αἰτ. τὸν	δεσπότην	τελώνην	κρεοπώλην	Πέρσην
Κλ. ὦ	δέσποτα	τελώνα	κρεοπῶλα	Πέρσα

Πληθυντικός ἀριθμός

Ὄν. οἱ	δεσπῶται	τελώναι	κρεοπῶλαι	Πέρσαι
Γεν. τῶν	δεσποτῶν	τελωνῶν	κρεοπωλῶν	Περσῶν
Δοτ. τοῖς	δεσπῶταις	τελώναις	κρεοπώλαις	Πέρσαις
Αἰτ. τοὺς	δεσπῶτας	τελώνας	κρεοπώλας	Πέρσας
Κλ. ὦ	δεσπῶται	τελώναι	κρεοπῶλαι	Πέρσαι

Ὄν.	διευθυντής	Κλ.	διευθυντὰ
»	εἰδωλολάτρη	»	εἰδωλολάτρα
»	σχολάρχης	»	σχολάρχα
»	παιδοτριβής	»	παιδοτριβὰ
»	γεωμέτρης	»	γεωμέτρα
»	Πέρσης	»	Πέρσα

(*) Καὶ ἀπλῶς πρὸς τὸν σχολάρχην, εἰς τοὺς βιβλιοπώλας κλπ.

§ 117. Ἐκ τῶν ἀρσενικῶν ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως τὰ λήγοντα εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικήν εἰς **της, ἄρχης, -ώνης, μέτρης, -λάτρης, τρίβης, - πώλης** καὶ τὰ εἰς **ης** ἔθνικὰ σχηματίζουσι τὴν κλητικήν εἰς **α** βραχύ· τὸ δὲ δεσπότης σχηματίζει τὴν κλητικήν ὦ δέσποτα.

Ὀν.	οἱ ταμίαι	Γεν.	ταμῶν
»	αἱ οἰκίαι	»	οἰκιῶν
»	αἱ μοῦσαι	»	μουσῶν
»	αἱ δίκαι	»	δικῶν
»	αἱ ἄγλαι	»	ἀγίων

§ 118. Ἡ γενική πληθυντικὴ τῶν ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης περισπᾶται. Ἐξαιροῦνται τὰ θηλυκὰ ἐπίθετα, τὰ ὅποια ἔχουσιν τὸ ἀρσενικὸν δευτερόκλιτον καὶ τὰ ὅποια ἀκολουθοῦσι τὸν τονισμὸν τοῦ ἀρσενικοῦ· ὡς ὁ **ὠραῖος**, ἢ **ὠραία**, τῶν **ὠραίων**· ὁ **δίκαιος**, ἢ **δικαία**, τῶν **δικαίων** κτλ.

§ 119. Ἡ ὀνομαστική, ἢ αἰτιατική καὶ ἡ κλητικὴ τῶν ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης λαμβάνει ὀξεῖαν,

ἡ τιμὴ	τὴν τιμὴν	αἱ τιμαί	τὰς τιμας
ἡ κακὴ	τὴν κακὴν	αἱ κακαί	τὰς κακάς.

§ 120. Ἡ γενική καὶ ἡ δοτική τῶν ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης λαμβάνει περισπωμένην.

τῆς τιμῆς—τῇ τιμῇ—ταῖς τιμαῖς—τῶν τιμῶν.

§ 121. Ἐκ τῶν ληγόντων εἰς **α** θηλυκῶν ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως ἄλλα μὲν ἔχουσι τὸ **α** τῆς ληγούσης μακρὸν εἰς τὴν ὀνομαστικήν τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, ἄλλα δὲ βραχύ.

ΣΗΜ.—Ἐξαιροῦνται τὰ θηλυκὰ ἐπίθετα, τὰ ὅποια λαμβάνονται ὡς οὐσιαστικά· π. χ. αἱ αἰτίαι, γεν. τῶν αἰτιῶν, αἱ κυρίαι, γεν. τῶν κυριῶν κ. λ. π.

Μακρὸν ἔχουσι τὸ **α** τὰ ἐξῆς.

α) ὅσα θηλυκὰ ἐπίθετα ἔχουσι τὸ ἀρσενικὸν δευτερόκλιτον· π. χ. **δίκαιος** (**δικαία**).

β) τὰ εἰς **-ρα** δισύλλαβα, ὅσα παραλήγουσιν εἰς φωνῆεν,

π. χ. χώρα, πήρα· ἐξαιρείται τὸ σφῦρᾶ, τὸ ὅποιον ἔχει τὸ
α βραχύ·

γ') τὰ εἰς **-εἶα** καὶ **-ια**, ἐὰν ἔχωσι τὸν τόνον εἰς τὴν
παραλήγουσαν· π. χ. χρεῖα, βασιλεία, σοφία·

δ') τὰ εἰς **-αἶα** ὑπερδισύλλαβα, ὅταν ἔχωσι τὸν τόνον
εἰς τὴν παραλήγουσαν· π. χ. ἔλαια, κεραία, σημαία. ✕

§ 122. Τὸ α βραχὺ ἔχουσι τὰ ἐξῆς·

α') ὅσα θηλυκὰ ἐπίθετα ἔχουσι τὸ ἀρσενικὸν τριτόκλι-
τον· π. χ. ἡ ταχεῖα, (ταχύς), ἡ κτυπηθεῖσα (κτυπηθεῖς)·

β') τὰ εἰς **-αἶα** δισύλλαβα· π. χ. μαῖα, γραῖα·

γ') τὰ εἰς **-ρα** δισύλλαβα, τὰ ὅποια παραλήγουσιν εἰς
δίφθογγον· π. χ. μοῖρα, πείρα· ἐξαιροῦνται τὰ αὔρα,
λαύρα, σαύρα.

δ') ὅσα εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τρέπουσι τὸ α εἰς **η**
π. χ. ἀλήθεια, διάνοια.

Ὄνόματα πρὸς ἄσκησιν.

Ἀρσενικά.

Κατὰ τὸ **νεανίας** κλίνονται, ὁ λοχίας, ὁ ταμίας, ὁ μανδύας,
ὁ ξιφίας, ὁ κροταλίας, ὁ τραυματίας, ὁ καρχαρίας, ὁ κτηματίας.

Κατὰ τὸ **μαθητής** κλίνονται, ὁ γυμναστής, ὁ φοιτητής, ὁ δα-
νειστής, ὁ πωλητής, ὁ διοικητής, ὁ λογιστής, ὁ ληστής, ὁ θεριστής.

Κατὰ τὸ **πολίτης** κλίνονται, ὁ τεχνίτης, ὁ κυβερνήτης, ὁ
δπλίτης, ὁ ζευγίτης, ὁ νομοθέτης, ὁ δεσμώτης, ὁ δημότης, ὁ ὑπη-
ρέτης, ὁ προδότης, ὁ ναύτης.

Κατὰ τὸ **Ἀτρεΐδης** κλίνονται, ὁ Ἀριστείδης, ὁ Ἡρα-
κλείδης.

Κατὰ τὸ **σχολάρχης** κλίνονται, ὁ νομάρχης, ὁ δεκάρχης, ὁ
θρανάρχης, ὁ ἱεράρχης, ὁ δασάρχης.

Κατὰ τὸ **βεβλιοπώλης** κλίνονται, ὁ παντοπώλης, ὁ χαρτο-
πώλης, ὁ καπνοπώλης, ὁ ἐφημεριδοπώλης.

Θηλυκά.

Κατὰ τὸ **χώρα** ἢ ὠρα, ἢ χύτρα, ἢ θήρα, ἢ πήρα.

Κατὰ τὸ **τριμή** ἢ φωνή, ἢ πηγή, ἢ τραφή, ἢ ἑορτή, ἢ
βροντή, ἢ φυλακή.

- Κατὰ τὸ **μοῦσα**· ἡ γλῶσσα, ἡ νῆσσα, ἡ πεῖνα.
 Κατὰ τὸ **τράπεζα**· ἡ ἄμαξα, ἡ θάλασσα, ἡ αἴθουσα, ἡ μέλισσα
 Κατὰ τὸ **οἰκία**· ἡ κακία, ἡ φίλια, ἡ ἀγγελία, ἡ θυσία, ἡ
 τιμωρία.
 Κατὰ τὸ **πεῖρα**· ἡ μοῖρα, ἡ πρῶρα.
 Κατὰ τὸ **χρά**· ἡ φορά, ἡ φρουρά, ἡ ἀγορά, ἡ οὐρά, ἡ
 πυρά, ἡ περιστέρα.
 Κατὰ τὸ **δίκη**· ἡ στήλη, ἡ λύπη, ἡ θήκη, ἡ γνώμη, ἡ νίκη.
 Κατὰ τὸ **σκιά**· ἡ παρεία, ἡ μητρυά, ἡ λαλιά, ἡ φωλεά,
 ἡ τροχιά, ἡ σκοπιά, ἡ πρασιά, ἡ ἀνθρακιά.

Συνηρημένα ὀνόματα τῆς πρώτης κλίσεως (1).

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὀν.	ἡ	συκῆ	(συκέα)	ἀπλῆ	(ἀπλόη)
Γεν.	τῆς	συκῆς	(συκέας)	ἀπλῆς	(ἀπλόης)
Δοτ.	τῇ	συκῇ	(συκέα)	ἀπλῆ	(ἀπλόη)
Αἰτ.	τὴν	συκῆν	(συκέαν)	ἀπλῆν	(ἀπλόην)
Κλ.	ὦ	συκῆ	(συκέα)	ἀπλῆ	(ἀπλόη)

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν.	αἱ	συκαῖ	(συκέαι)	ἀπλαῖ	(ἀπλόαι)
Γεν.	τῶν	συκῶν	(συκεῶν)	ἀπλῶν	(ἀπλόων)
Δοτ.	ταῖς	συκαῖς	(συκέαις)	ἀπλαῖς	(ἀπλόαις)
Αἰτ.	τάς	συκάς	(συκέας)	ἀπλάς	(ἀπλόας)
Κλ.	ὦ	συκαῖ	(συκέαι)	ἀπλαῖ	(ἀπλόαι)

Ἐνικός ἀριθμός.

	(γαλέα)	(ἀργυρέα)	(διπλόη)		
Ὀν.	ἡ	γαλῆ	ἀργυρά	διπλῆ	ὁ Ἑρμῆς (Ἑρμέας)
Γεν.	τῆς	γαλῆς	ἀργυράς	διπλῆς	τοῦ Ἑρμοῦ (Ἑρμεῶ)
Δοτ.	τῇ	γαλῇ	ἀργυρά	διπλῆ	τῷ Ἑρμῇ (Ἑρμέα)
Αἰτ.	τὴν	γαλῆν	ἀργυράν	διπλῆν	τὸν Ἑρμῆν (Ἑρμέαν)
Κλ.	ὦ	γαλῆ	ἀργυρά	διπλῆ	ὦ Ἑρμῆ (Ἑρμέα)

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν.	αἱ	γαλαῖ	ἀργυραῖ	διπλαῖ	οἱ Ἑρμαῖ (Ἑρμέαι)
Γεν.	τῶν	γαλῶν	ἀργυρῶν	διπλῶν	τῶν Ἑρμῶν (Ἑρμεῶν)
Δοτ.	ταῖς	γαλαῖς	ἀργυραῖς	διπλαῖς	τοῖς Ἑρμαῖς (Ἑρμέαις)
Αἰτ.	τάς	γαλάς	ἀργυράς	διπλάς	τοὺς Ἑρμάς (Ἑρμέας)
Κλ.	ὦ	γαλαῖ	ἀργυραῖ	διπλαῖ	ὦ Ἑρμαῖ (Ἑρμέαι)

(1) Ἀνάγκη ἐπικαλήψεως τοῦ ἐν σελ. 12 § 52 κανόνος περὶ συναί-
 ρέσεως.

§ 123. Ὄνόματά τινα τῆς πρώτης κλίσεως, τὰ ὅποια λήγουσιν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς **-εα** ἢ **-εας**, **-αα** καὶ **-οη**, συναίρουσι τὰ φωνήεντα ταῦτα καὶ λέγονται **συνηρημένα**.

*Ενικός ἀριθμός.

Ὄν. ἡ <i>Ναυσικᾶ</i> (<i>Ναυσικᾶα</i>)	γῆ (γέα)	ὁ βορρᾶς
Γεν. τῆς <i>Ναυσικᾶς</i> (<i>Ναυσικᾶας</i>)	γῆς (γέας)	τοῦ βορρᾶ
Δοτ. τῇ <i>Ναυσικᾷ</i> (<i>Ναυσικᾶα</i>)	γῆι (γέα)	τῷ βορρᾶ
Αἰτ. τὴν <i>Ναυσικᾶν</i> (<i>Ναυσικᾶαν</i>)	γῆν (γέαν)	τὸν βορρᾶν
Κλ. ὦ <i>Ναυσικᾶ</i> (<i>Ναυσικᾶα</i>)	γῆ (γέα)	ὦ βορρᾶ

ΣΗΜ. Τὰ συνηρημένα ὀνόματα τῆς πρώτης κλίσεως συναίρουνται εἰς ἑλας τὰ πτώσεις, διό καὶ περισπῶνται.

Πληθ. Ὄνομ. αἱ γαῖαι (ἐκ τῆς ἐν. ὀνομ. γαῖα), γεν. τῶν γαιῶν, δοτ. ταῖς γαίαις, αἰτ. τὰς γαίας, κλητ. ὦ γαῖαι.

Ἡ γῆ εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν σημαίνει ἐλόκληρον τὴν γῆν, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν σημαίνει κτήματα (ἀγρούς).

Τὸ ὄνομα Ἑριμῆς, εἰς μὲν τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν σημαίνει τὸν θεὸν τῶν ἀρχαίων, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν τὰ ἀγάλματα αὐτοῦ.

Τὸ ἀσυναίρετον βορέας γράφεται μὲ ἓνα ρ, τὸ δὲ συνηρημένον μὲ δύο.

§ 124. Ἡ συνηρημένη λήγουσα τονιζομένη δέχεται περισπωμένην· π. γ. γέα = γῆ.

*Ὄνόματα πρὸς ἄσκησιν.

Κατὰ τὸ γαλῆ κλίνεται ἡ ἀμυγδαλῆ, ἡ χρυσῆ, ἡ ἀπλῆ, ἡ κυανῆ.

Κατὰ τὸ ἀργυρᾶ ἡ σιδηρᾶ, ἡ πορφυρᾶ.

Κατὰ τὸ διπλῆ ἡ ἀπλῆ, ἡ τριπλῆ, ἡ τετραπλῆ, ἡ πολυπλῆ.

Κατὰ τὸ Ναυσικᾶ ἡ Ἀθηνᾶ.

Γύμν. 29ον—Τόμισον ὀρθῶς τὰς κάτωθι λέξεις.

Ἡ Ἀθηνᾶ ἴτο θεὰ τῆς σοφίας. Ἡ ἀμυγδαλῆ εἶνε δένδρον καρποφορον, Ἡ σιδηρᾶ κλινῆ εἶναι στερεὰ. Αἱ θυραὶ τῶν οἰκιῶν εἶναι διπλαί. Ἡ ἐνδυμασία τοῦ Ἰωσήφ ἴτο πορφυρᾶ. Ἡ γῆ εἶναι στρογγυλῆ. Ὁ Ἡρακλῆς ἔφερε λεοντην.

Κύρια πρωτόκλιτα

*Ενικός ἀριθμός.

Ὄν. ὁ Ἀνδρέας	Ἀπελλῆς	ἡ Πηγελόπη
Γεν. τοῦ Ἀνδρέου	Ἀπελλοῦ	τῆς Πηγελόπης
Δοτ. τῷ Ἀνδρέα	Ἀπελλῆ	τῇ Πηγελόπῃ
Αἰτ. τὸν Ἀνδρέαν	Ἀπελλῆν	τὴν Πηγελόπην
Κλ. ὦ Ἀνδρέα	Ἀπελλῆ	ὦ Πηγελόπῃ

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν. αἱ	Ἀθῆναι	Πάτραι
Γεν. τῶν	Ἀθηναίων	Πατρῶν
Δοτ. ταῖς	Ἀθήναις	Πάτραις
Αἰτ. τὰς	Ἀθήνας	Πάτρας
Κλ. ᾧ	Ἀθῆναι	Πάτραι

§ 125. Τὰ κύρια ὀνόματα κλίνονται εἰς εἰσὸν δὴ ποτε ἀριθμὸν εὐρεθῶσι.

ΤΡΙΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

Ἑνικός ἀριθμός.

Ὀν. ὁ	κώδων	κλητήρ	ἐλπίς	πλάξ	ἄραψ
Γεν. τοῦ	κώδωνος	κλητήρος	ἐλπίδος	πλακῶς	ἄραβος
Δοτ. τῷ	κώδωνι	κλητήρι	ἐλπίδι	πλακί	ἄραβι
Αἰτ. τὸν	κώδωνα	κλητήρα	ἐλπίδα	πλάκα	ἄραβα
Κλ. ᾧ	κώδων	κλητήρ	ἐλπίς	πλάξ	ἄραψ

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν. οἱ	κώδωνες	κλητήρες	ἐλπίδες	πλάκες	ἄραβες
Γεν. τῶν	κωδώνων	κλητήρων	ἐλπίδων	πλακῶν	ἀράβων
Δοτ. τοῖς	κώδωσι	κλητήρσι	ἐλπίσι	πλαξί	ἀραψι
Αἰτ. τοὺς	κώδωνας	κλητήρας	ἐλπίδας	πλάκας	ἀραβας
Κλ. ᾧ	κώδωνες	κλητήρες	ἐλπίδες	πλάκες	ἄραβες

§ 126. Εἰς τὴν τρίτην κλίσειν κλίνονται ὀνόματα ἀρσενικά, θηλυκά, καὶ οὐδέτερα, τὰ ὅποια λήγουσιν εἰς τὰ σύμφωνα **ν ρ σ ξ ψ** καὶ εἰς τὰ φωνήεντα **α ι υ ω**.

§ 127. Τὰ ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως ἔχουσι μίαν συλλαβὴν περισσοτέραν τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν καὶ λέγονται περιτοσύλλαβα, ἐνῶ τὰ ὀνόματα τῆς πρώτης καὶ δευτέρας κλίσεως λέγονται ἰσοσύλλαβα, ἐπειδὴ ἔχουσι εἰς ὅλας τὰς πτώσεις ἴσας συλλαβάς.

§ 128. Τὸ θέμα τῶν ὀνομάτων τῆς τρίτης κλίσεως εὐρίσκεται, ἐὰν ἀπὸ τὴν γενικὴν ἀφαιρέσωμεν τὴν κατάληξιν **ος**. π. γ. κλητήρος, θέμα κλητηρ-, κηλίδος θέμα κηλιδ-.

§ 129. Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα ἔχουσι τὰς ἐξῆς καταλήξεις.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν			οὐδέτερον
ᾠν.	— ῆ -ς		—
Γεν.	-οῖς		-οῖς
Δοτ.	-ι		-ι
Αἰτ.	-α ῆ -ν		—
Κλ.	— ῆ -ς		—

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

ᾠν.	-ες	-α
Γεν.	-ων	-ων
Δοτ.	-σι (ν)	-σι (ν)
Αἰτ.	-α	-α
Κλ.	-ες	-α

Γύμν. 30όν—Γράφον δις τὰς κατάληξεις τῶν τριτοκλίτων.

§ 130. Ὅλαι αἱ κατάληξεις τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι βραχεῖαι πλὴν τῆς γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ π. γ. ῥήτορι, ῥήτορ-ᾶ, ῥήτορ-ᾶς, ῥήτορσι.

§ 131. Ἡ κατάληξις -σι τῶν τριτοκλίτων, τῆς δοτικῆς πληθυντικῆς λαμβάνει τὸ εὐφωνικὸν ν, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν π. γ. τοῖς παισὶν ἡμῶν.

§ 132. Τὰ τριτόκλιτα ὡς ἐκ τοῦ χαρακτῆρός των διαιροῦνται, α') εἰς συμφωνόληκτα, δηλ. τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα σύμφωνον, β') εἰς φωνηεντόληκτα, τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα φωνῆεν.

§ 133. Τὰ **συμφωνόληκτα** διαιροῦνται εἰς οὐρανοσκοφωνόληκτα εἰς χειλοσκοφωνόληκτα, εἰς ὀδοντοσκοφωνόληκτα, εἰς ὑγρόληκτα, εἰς ἐνρινόληκτα καὶ εἰς σιγμόληκτα.

Παραδείγματα.

Οὐρανισκοφωνόληκτα (χαρακτῆρ κ γ χ).

Ἄρσενικά.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

ᾠν. ὁ φύλαξ	κόραξ	θώραξ	ἄρπαξ	ἔνουξ
Γεν. τοῦ φύλακος	κόρακος	θώρακος	ἄρπακος	ἔνουχος
Δοτ. τῷ φύλακι	κόρακι	θώρακι	ἄρπακι	ἔνουχι
Αἰτ. τὸν φύλακα	κόρακα	θώρακα	ἄρπαγα	ἔνουχα
Κλ. ὃ φύλαξ	κόραξ	θώραξ	ἄρπαξ	ἔνουξ

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. οἱ φύλακες	κόρακες	θώρακες	ἄρπαγες	ἄνουχες
Γεν. τῶν φυλάκων	κοράκων	θωράκων	ἀρπάγων	ἀνούγων
Δοτ. τοῖς φύλαξι	κόραξι	θώραξι	ἄρπαξι	ἄνουξι
Αἰτ. τοὺς φύλακας	κόρακας	θώρακας	ἄρπαγας	ἄνουχας
Κλ. ὧ φύλακες	κόρακες	θώρακες	ἄρπαγες	ἄνουχες

Θηλυκά.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄν. ἡ πλάξ	αἶξ	φάλαξ	πτέρυξ	θριξ
Γεν. τῆς πλακῶς	αἶγος	φάλαγγος	πτέρυγος	τριχῶς
Δοτ. τῇ πλακί	αἶγι	φάλαγγι	πτέρυγι	τριχί
Αἰτ. τὴν πλάκα	αἶγα	φάλαγγα	πτέρυγα	τριχα
Κλ. ὧ πλάξ	αἶξ	φάλαγξ	πτέρυξ	θριξ

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. αἱ πλάκες	αἶγες	φάλαγγες	πτέρυγες	τρίχες
Γεν. τῶν πλακῶν	αἶγῶν	φάλαγγων	πτερόγων	τριχῶν
Δοτ. ταῖς πλαξι	αἶξι	φάλαγγι	πτέρυξι	θριξι
Αἰτ. τὰς πλάκας	αἶγας	φάλαγγας	πτέρυγας	τρίχας
Κλ. ὧ πλάκες	αἶγες	φάλαγγες	πτέρυγες	τρίχες

Χειλοφωνόληκτα (χαρακτήρ π β φ).

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄν. ὁ ἄραψ	γῦψ	αἰθίοψ	ἡ λαίλαψ
Γεν. τοῦ ἀραβος	γυπῶς	αἰθίοπος	τῆς λαίλαπος
Δοτ. τῷ ἀραβί	γυπί	αἰθίοπι	τῇ λαίλαπι
Αἰτ. τὸν ἀραβᾶ	γῦπα	αἰθίοπα	τὴν λαίλαπα
Κλ. ὧ ἀραψ	γῦψ	αἰθίοψ	ὧ λαίλαψ

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. οἱ ἀραβες	γῦπες	αἰθίοπες	αἱ λαίλαπες
Γεν. τῶν ἀράβων	γυπῶν	αἰθίοπων	τῶν λαϊλάπων
Δοτ. τοῖς ἀραβι	γυψί	αἰθίοψι	ταῖς λαίλαψι
Αἰτ. τοὺς ἀραβας	γῦπας	αἰθίοπας	τὰς λαίλαπας
Κλ. ὧ ἀραβες	γῦπες	αἰθίοπες	ὧ λαίλαπες

**Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν οὐρανισκοφωνολήκτων
καὶ χειλοφωνολήκτων.**

§ 134. Τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα **κ γ χ** διὰ νὰ σχηματίσῃσι τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ λαμβάνουσιν εἰς τὸ θέμα των **ς**, τὸ ὁποῖον ἐνοῦται μετὰ τοῦ **κ γ χ** εἰς **ξ**· π. χ. κόρακ-ος (κόραξ), ἄραγ-ος (ἄραξ), ὄνουχ-ος (ὄνουξ).

Το δὲ ἀλώπηξ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν ἐκτείνει καὶ τὸ ε τοῦ θέματος εἰς **η**· π. χ. ἀλώπεκ-ος (ἀλώπηξ).

§ 135. Τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα **π β φ** διὰ νὰ σχηματίσῃσι τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ λαμβάνουσιν ἐπίσης εἰς τὸ θέμα των **ς**, τὸ ὁποῖον ἐνοῦται μετὰ τοῦ **π β φ** εἰς **ψ**· π. χ. ἄραβ-ος (ἄραψ), γυπὸς (γύψ).

ΣΗΜ. Τὰ οὐρανισκόφωνα καὶ τὰ χειλόφωνα ἔχουσι τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν· π. χ. ἱέραξ κλ. ὦ ἱέραξ, κύκλωψ—ὦ κύκλωψ κλ.

Ὄνόματα πρὸς ἄσκησιν.

Ὁ ἱέραξ, ἡ (σαλπγγ) σάλπιγξ, ὁ θώραξ, ὁ ἄραψ, ὁ κόραξ, ὁ κώνωψ, ἡ ἀλώπηξ, ὁ γύψ, ὁ μύωψ, ὁ Κέκρωψ, ὁ αἰθίοψ, ὁ βῆξ, ὁ τέτιξ, ὁ πίναξ, ὁ μύσταξ, ἡ σάρξ, ἡ φλόξ, ἡ ὄρουξ, ἡ φόρμιγξ.

ΣΗΜ.—Ὅταν παρουσιάζεται ἐν τῇ δευτέρᾳ συλλαβῇ θασύ, τότε τῆς πρώτης τὸ θασύ τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχον ψιλόν· ἐπανάρχεται δέ, εἴταν τὸ δεύτερον ἐκλίπη

Γύμν. 31ον.—Μεταφέρετε εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν τὰ ἐξῆς ὀνόματα.

Οἱ πίνακες εἶναι μέλανες. Αἱ ἀλώπεκες εἶναι ζῶα. Οἱ ἱέρακες εἶναι πτηνά. Οἱ βύκες ἔχουν ὕδωρ καθαρόν. Οἱ φύλακες φυλάττουσι τὰ ἀνάκτορα. Αἱ φάλαγγες τῶν στρατιωτῶν βυθίζουσιν. Οἱ ἄραβες εἶναι μελαψοί. Οἱ ἱεροκήρυκες κηρύττουσι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

Ἐγγρόληκτα.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄν. ὁ ῥήτωρ	κλητήρ	κρατήρ	ἀστήρ
Γεν. τοῦ ῥήτορος	κλητήρος	κρατήρος	ἀστέρος
Δοτ. τῷ ῥήτορι	κλητήρι	κρατήρι	ἀστέρι
Αἰτ. τὸν ῥήτορα	κλητήρα	κρατήρα	ἀστέρα
Κλ. ὦ ῥήτορ	κλητήρ	κρατήρ	ἀστήρ

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. οἱ ῥήτορες	κλητῆρες	κρατῆρες	ἀστέρες
Γεν. τῶν ῥητόρων	κλητήρων	κρατήρων	ἀστέρων
Δοτ. τοῖς ῥήτορσι	κλητήρσι	κρατήρσι	ἀστράσι
Αἰτ. τοὺς ῥήτορας	κλητήρας	κρατήρας	ἀστέρας
Κλ. ὧ ῥήτορες	κλητήρες	κρατήρες	ἀστέρες

Ἐνικός ἀριθμός

ἀρσενικῶν		οὐδετέρων		
Ὄν. ὁ χειμῶν	γείτων	Ἕλληγ	τὸ σῶφρον	εὐδαίμον
Γεν. τοῦ χειμῶνος	γείτονος	Ἕλληγος	τοῦ σῶφρονος	εὐδαίμονος
Δοτ. τῷ χειμῶνι	γείτοني	Ἕλληγι	τῷ σῶφρονι	εὐδαίμονι
Αἰτ. τὸν χειμῶνα	γείτονα	Ἕλληγα	τὸ σῶφρον	εὐδαίμον
Κλ. ὧ χειμῶν	γείτον	Ἕλληγ	ὧ σῶφρον	εὐδαίμον

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. οἱ χειμῶνες	γείτονες	Ἕλληγες	τὰ σῶφρονα	εὐδαίμονα
Γεν. τῶν χειμῶνων	γείτόνων	Ἕλλήγων	τῶν σωφρόνων	εὐδαίμόνων
Δοτ. τοῖς χειμῶσι	γείτοσι	Ἕλληγσι	τοῖς σῶφροσι	εὐδαίμοσι
Αἰτ. τοὺς χειμῶνας	γείτονας	Ἕλληγας	τὰ σῶφρονα	εὐδαίμονα
Κλ. ὧ χειμῶνες	γείτονες	Ἕλληγες	ὧ σῶφρονα	εὐδαίμονα

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ὑγρολήκτων.

§ 136. Τῶν ὑγρολήκτων ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ δὲν ἔχει
ς τὰ ἔχοντα ὅμως ρίζαν εἰς **ορ** ἐκτείνουσι τὸ **ο** εἰς **ω**
 τὰ ἔχοντα δὲ τὴν ρίζαν **ερ** ἐκτείνουσι τὸ **ε** εἰς **η**.

§ 137: Τῶν ὀξυτόνων ὑγρολήκτων ὀνομάτων ἡ ἐνικὴ
 κλητικὴ εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν ὀνομαστικὴν. Τῶν δὲ βαρυτό-
 νων εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν ρίζαν. Τὸ δὲ σωτήρ ἔχει κλητικὴν
 ὧ σῶτερ.

Συγκοπτόμενα.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄν. ὁ πατήρ	ἀνὴρ	ἡ μήτηρ	θυγάτηρ
Γεν. τοῦ πατρὸς	ἀνδρὸς	τῆς μητρὸς	θυγατρὸς
Δοτ. τῷ πατρὶ	ἀνδρὶ	τῇ μητρὶ	θυγατρὶ
Αἰτ. τὸν πατέρα	ἄνδρα	τὴν μητέρα	θυγατέρα
Κλ. ὧ πάτερ	ἄνερ	ὧ μήτερ	θύγατερ

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. οἱ πατέρες	ἄνδρες	αἱ μητέρες	θυγατέρες
Γεν. τῶν πατέρων	ἀνδρῶν	τῶν μητέρων	θυγατέρων
Δοτ. τοῖς πατέρας	ἀνδράσι	ταῖς μητέρας	θυγατέρας
Αἰτ. τοὺς πατέρας	ἄνδρας	τὰς μητέρας	θυγατέρας
Κλ. ὧ πατέρες	ἄνδρες	ᾧ μητέρες	θυγατέρες

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν συγκοπομένων.

§ 138. Τὰ ὀνόματα ἀνὴρ, πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ, συγκόπτουσι τὸ **ε** πρὸ τοῦ **ρ** εἰς τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν καὶ λέγονται **συγκοπτόμενα**.

§ 139. Εἰς δὲ τὸ ὄνομα ἀνὴρ τίθεται **δ** μετὰ τὴν συγκοπὴν τοῦ **ε**· ὡς ἀνέρος-ἀνρὸς—ἀνδρός.

§ 140. Εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν πάντα τὰ συγκοπτόμενα ὀνόματα ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον, πλὴν τοῦ γαστήρ (κλητ. ᾧ γαστήρ).

Ἑνρινολήκτα.

Ἑνικός ἀριθμός.

Ὄν. ὁ ἀγὼν	ποιμὴν	ἡ ῥίς	χελιδῶν
Γεν. τοῦ ἀγῶνος	ποιμένος	τῆς ῥίνος	χελιδόνος
Δοτ. τῷ ἀγῶνι	ποιμένι	τῇ ῥινί	χελιδόνι
Αἰτ. τὸν ἀγῶνα	ποιμένα	τὴν ῥίνα	χελιδόνα
Κλ. ᾧ ἀγῶν	ποιμὴν	ᾧ ῥίς	χελιδῶν

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. οἱ ἀγῶνες	ποιμένες	αἱ ῥίνες	χελιδόνες
Γεν. τῶν ἀγῶνων	ποιμένων	τῶν ῥινῶν	χελιδόνων
Δοτ. τοῖς ἀγῶσι	ποιμέσι	ταῖς ῥίσι	χελιδόσι
Αἰτ. τοὺς ἀγῶνας	ποιμένας	τὰς ῥίνας	χελιδόνας
Κλ. ᾧ ἀγῶνες	ποιμένες	ᾧ ῥίνες	χελιδόνες

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν Ἑνρινολήκτων.

§. 141 Ὅλιγα ἐκ τῶν ἐνρινολήκτων ὀνομάτων σχηματίζουσι τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν μὲ **ς**. Ταῦτα δὲ ἀποβάλλουσι τὸ **ν** πρὸ τοῦ **ς** καὶ ἐκτείνουσι τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος **α** εἰς **ᾶ** καὶ τὸ **ε** εἰς **ει**· π. γ. (μέλαν-ς) μέλᾶς (κτέν-ς) κτεῖς.

§ 142. Τὰ πλεῖστα τῶν ἐνρινολήκτων ὀνομάτων σχηματίζουσι τὴν ἐνικήν ὀνομαστικήν χωρὶς **ς**· ἀλλ' ἐκτείνουσι τὸ φωνῆεν τῆς ῥίζης, τὸ **ε** εἰς **η** καὶ τὸ **ο** εἰς **ω**· π. χ. (λιμέν-ος) λιμήν, (γείτον-ος) γείτων.

Ὀνόματτα πρὸς ἄσκησιν.

Ὁ χαρακτήρ, ὁ δοτήρ, ὁ νυκτῆρ, ὁ σωτήρ, ὁ ζωστήρ, ὁ κρατήρ, ὁ ποιμήν, ὁ λιμήν, ὁ πυθμήν, ὁ σωλήν, ὁ αὐτοκράτωρ, ὁ πράκτωρ, ὁ εἰσπράκτωρ, ὁ κοσμητήρ, ὁ αὐχὴν, ὁ κηφήν, ἡ ἀηδών, ὁ χειμών, ὁ κώδων, ὁ ἀγών, ὁ ἀγκών, ὁ λειμών, ὁ Ἕλλην.

Γύμν. 32ον.—Τρέψον τὰ ὀνόματα τῶν ἐξῆς προτάσεων εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

Ἡ χελιδὼν εἶναι πτηνὸν ἀποδημητικόν. Τῆς περιστερᾶς ἡ κατοικία εἶναι ὁ περιστερεὼν. Ὁ ποιμήν βόσκει τὴν ἀγέλην εἰς τὸν λειμῶνα. Ὁ αὐτοκράτωρ ἔχει πολύτιμον ἐνδυμασίαν τὸ ὄργανον τῆς ἀστυνομίας εἶναι ὁ κλητήρ (ἀστυφύλαξ). Ἡ νοήμων μαθήτρια εἶναι ἀγαπητὴ εἰς τὸν διδάσκαλον. Ἡ ἀκτίς τοῦ ἡλίου ζωογονεῖ. Ὁ δελφὶν σχίζει τὴν θάλασσαν. Ἡ σῶφρων γυνὴ εἶναι στολισμὸς τοῦ οἴκου. Ὁ κρατήρ τοῦ ἡφαιστείου ἐκπέμπει καπνόν.

Ὀδοντοφωνόληκτα ἢ ὀδοντόφωνα (χαρακτήρ τ δ θ)

Ἄρσενικά.

Ἐνικός ἀριθμὸς.

Ὀν. ὁ γέρον	γράφων	γίγας	πένης
Γεν. τοῦ γέροντος	γράφοντος	γίγαντος	πένητος
Δοτ. τῷ γέροντι	γράφοντι	γίγαντι	πένητι
Αἰτ. τὸν γέροντα	γράφοντα	γίγαντα	πένητα
Κλ. ὁ γέρον	γράφων	γίγας	πένης

Πληθυντικός ἀριθμὸς.

Ὀν. οἱ γέροντες	γράφοντες	γίγαντες	πένητες
Γεν. τῶν γερόντων	γραφόντων	γιγάντων	πηνήτων
Δοτ. τοῖς γέροισι	γράφουσι	γίγασι	πένησι
Αἰτ. τοὺς γέροντας	γράφοντας	γίγαντας	πένητας
Κλ. οἱ γέροντες	γράφοντες	γίγαντες	πένητες

Θηλυτά.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄν. ἡ	πατρίς	ἄρνις	χάρις	λαμπάς
Γεν. τῆς	πατρίδος	ἄρνιθος	χάριτος	λαμπάδος
Δοτ. τῇ	πατρίδι	ἄρνιθι	χάριτι	λαμπάδι
Αἰτ. τήν	πατρίδα	ἄρνιθα	χάριν	λαμπάδα
Κλ. ᾧ	πατρὶς	ἄρνις	χάρις	λαμπάς

Πληθυντικός ἀριθμός

Ὄν. αἱ	πατρίδες	ἄρνιθες	χάριτες	λαμπάδες
Γεν. τῶν	πατρίδων	ἄρνιθων	χαρίτων	λαμπάδων
Δοτ. ταῖς	πατρίσι	ἄρνισι	χάρισι	λαμπάσι
Αἰτ. τὰς	πατρίδας	ἄρνιθας	χάριτας	λαμπάδας
Κλ. ᾧ	πατρίδες	ἄρνιες	χάριτες	λαμπάδες

Κατὰ ταῦτα κλίνονται τὰ ἑξῆς:

Ἡ μονάς, ἡ ἐσθής, ἡ ἐβδομάς, ἡ φροντίς, ἡ ἀκτίς, ἡ ἐλπίς, ἡ κοπίς, ἡ ἀψίς, ἡ σανίς, ἡ χλαμύς, ἡ ποιότης, ἡ ἰσότης, ὁ δροάκων, ὁ ἐλέφας, ὁ ἄναξ, ὁ γέλως, ὁ ἔρως, ὁ ἰδρώς, ὁ φρυγᾶς, ὁ λέβης, ὁ τάπης, ὁ λέγων.

Οὐδέτερα.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄν. τὸ	σῶμα	καθήκον	στόμα	τέρας	πέρας
Γεν. τοῦ	σώματος	καθήκοντος	στόματος	τέρατος	πέρατος
Δοτ. τῷ	σώματι	καθήκοντι	στόματι	τέρατι	πέρατι
Αἰτ. τὸ	σῶμα	καθήκον	στόμα	τέρας	πέρας
Κλ. ᾧ	σῶμα	καθήκον	στόμα	τέρας	πέρας

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. τὰ	σώματα	καθήκοντα	στόματα	τέρατα	πέρατα
Γεν. τῶν	σωμάτων	καθήκόντων	στομάτων	τεράτων	περάτων
Δοτ. τοῖς	σώμασι	καθήκουσι	στόμασι	τέρασι	πέρασι
Αἰτ. τὰ	σώματα	καθήκοντα	στόματα	τέρατα	πέρατα
Κλ. ᾧ	σώματα	καθήκοντα	στόματα	τέρατα	πέρατα

Κατὰ ταῦτα κλίνονται:

τὸ προᾶγμα, τὸ γραμμα, τὸ τάγμα, τὸ βῆμα, τὸ πόνημα, τὸ βλέμμα, τὸ ὄνομα, τὸ ἀγαλμα, τὸ λέγον, τὸ δίδον. Χ

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ὀδοντοφωολήκτων.

§ 143. Ὄταν ἡ ρίζα λήγῃ εἰς **-ντ-**, ἢ δοτικὴ πληθυντικὴ ἀποβάλλει τὸ **ντ** καὶ λήγῃ εἰς **-σι-**· ὡς γίγαντ-σι = γίγασι, γράψαντ-σι = γράψασι.

§ 144. Τὸ φωνῆεν, τὸ ὁποῖον εἶναι πρὸ τοῦ **ντ**, ἐὰν μὲν εἶναι **ε**, εἰς τὴν δοτικὴν πληθυντικὴν γίνεται **ει**, ἐὰν δὲ εἶναι **ο**, γίνεται **ου**, ἐὰν δὲ εἶναι **α** βραχύ, γίνεται **α** μακρόν, ὡς τυφθεῖσι, ὀδοῦσι, τύψασι, ἐκτὸς τοῦ **χαρίεσι**.

§ 145. Ὅσα ὀνόματα λήγουσιν εἰς **ων**, εἰς δὲ τὴν γενικὴν **-οντος**, τρέπουσι τὸ **ω** τῆς ὀνομαστικῆς εἰς **ο** εἰς τὰς λοιπὰς πτώσεις, πλὴν ἐκείνων τὰ ὁποῖα συναίρουσιν· ὡς Ξενοφῶν—Ξενοφῶντος, τιμῶν—τιμῶντος, Χαιρεφῶν—Χαιρεφῶντος.

§ 146. Τὰ οὐδέτερα σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα, ἀποβάλλουσι δὲ μόνον τὸ **τ** τοῦ χαρακτηῖρος· ὡς τὸ καθήκοντ-, τὸ καθήκον, ποιοῦντ-, τὸ ποιοῦν.

§ 147. Τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουσιν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν τὰ ὀξύτονα, τὰ περισπώμενα καὶ αἱ μετοχαί· ὡς ὁ ὀδοῦς, κλητ. ὦ ὀδοῦς, ὁ Ξενοφῶν, κλητ. ὦ Ξενοφῶν, ὁ γράφων, κλητ. ὦ γράφων, τὰ δὲ παροξύτονα ἔχουσιν ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα, ἀλλ' ἀποβάλλουσι τὸ **τ**· ὡς γέροντ-, ὦ γέρον, χαρίεντ-, ὦ χαρίεν.

Φωνηεντόληκτα.

§ 148. Τὰ περισσότερα φωνηεντόληκτα ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι συνηρημένα, ἄλλα μὲν εἰς ὀλίγας πτώσεις, καὶ λέγονται **ὀλιγοπαθῆ**, καὶ ἄλλα εἰς ὅλας τὰς πτώσεις, καὶ λέγονται **ὀλοπαθῆ**· σχηματίζουν δὲ τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν μετὰ τῆς καταλήξεως **ς**, ἢ ἄνευ τοῦ **ς**.

Ὄνόματα ἔχοντα χαρακτῆρα ι υ ω.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄν. ἡ πόλις	δρῦς	ὁ ἦρως	βότρυς	(σταφυλή)
Γεν. τῆς πόλειωσ	δρυός	τοῦ ἦρωος	βότρυος	
Δοτ. τῇ πόλει	δρυϊ	τῷ ἦρωϊ	βότρυϊ	
Αἰτ. τήν πόλιν	δρῦν	τόν ἦρωα	βότρυν	
Κλ. ὦ πόλις	δρῦ	ὦ ἦρωε	βότρυ	

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. αἱ πόλεις(εες)	δρύες	οἱ ἦρωες	βότρυες
Γεν. τῶν πόλειων	δρυῶν	τῶν ἠρώων	βοτρώων
Δοτ. ταῖς πόλεσι	δρυσι	τοῖς ἦρωσι	βότρυσι
Αἰτ. τάς πόλεις	δρύς	τοὺς ἦρωας	βότρυς
Κλ. ὦ πόλεις(εες)	δρύες	ὦ ἦρωες	βότρυες

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄν. ὁ βαρῦς	ἰχθύς	πήχυς	στάχυς
Γεν. τοῦ βαρέος	ἰχθύος	πήχεως	στάχους
Δοτ. τῷ βαρεῖ (εἶ)	ἰχθύϊ	πήχει (εἶ)	στάχυϊ
Αἰτ. τόν βαρύν	ἰχθύν	πήχυν	στάχυν
Κλ. ὦ βαρῦ	ἰχθῦ	πήχyu	στάχyu

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. οἱ βαρεῖς (εες)	ἰχθύες	πήχεις(εες)	στάχυες
Γεν. τῶν βαρέων	ἰχθύων	πήχεων	σταχύων
Δοτ. τοῖς βαρέσι	ἰχθύσι	πήχεσι	στάχυσι
Αἰτ. τοὺς βαρεῖς	ἰχθῦς	πήχεις	στάχυς
Κλ. ὦ βαρεῖς (εες)	ἰχθύες	πήχεις(εες)	στάχυες

Ὄνόματα πρὸς ἄσκησιν.

Κατὰ ταῦτα κλίνονται :

ἡ πίσυς, ὁ μῦς, ἡ τάξις, ἡ λύσις, ἡ ποίησις, ἡ προᾶξις, ἡ ἰσχύς,
 ἡ δρυός, ἡ φύσις, ἡ μάντις, ὁ ταχύς, ὁ τραχύς, ὁ παχύς, ὁ σῦς,
 ὁ γλυκύς, ἡ ἀχλύς.

Ὄνόματα λήγοντα εἰς -εως, -ου.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄν. ὁ βασιλεὺς	βουῦς
Γεν. τοῦ βασιλέως	βουός
Δοτ. τῷ βασιλεῖ (εἶ)	βουϊ
Αἰτ. τόν βασιλέα	βουῦν
Κλ. ὦ βασιλεῦ	βουῦ

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὅν. οἱ βασιλεῖς (έες)	βόες
Γεν. τῶν βασιλέων	βοῶν
Δοτ. τοῖς βασιλεῦσι	βοῦσι (ν)
Αἰτ. τοὺς βασιλεῖς	βοῦς
Κλ. ὧ βασιλεῖς (έες)	βόες

Κατὰ ταῦτα κλίνονται ὁ γονεύς, ὁ ἱερεὺς, ὁ γραμματεὺς, ἡ ναῦς, ὁ ἀνθρακεὺς, ὁ γραφεὺς, ὁ βαφεὺς.

§ 149. Τὰ λήγοντα εἰς **-εὺς**, **-αὺς** καὶ εἰς **-οὺς** σχηματίζουσι τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἄνευ τοῦ **ς** καὶ περισπῶνται ὡς ὧ βασιλεῦ, ὧ ναῦ, ὧ βοῦ.

§ 150. Τὰ λήγοντα εἰς **-εὺς** καὶ **-οὺς** ἀποβάλλουσι τὸ **υ** πρὸ τῆς καταλήξεως τῆς ἀρχομένης ἀπὸ φωνήεντος· π. χ. βου-ός=βοός.

§ 151. Τὰ μονοσύλλαβα φωνηεντόληκτα οὐσιαστικά εἰς **-υς**, ὡς δρυς, καὶ τὸ βοῦς καὶ ναῦς περισπῶνται εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ καὶ εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ.

§ 152. Τὰ εἰς **ις** καὶ **εὺς** λήγοντα καὶ τὸ πῆχυς, πέλεκυς καὶ πρέσβυς ἔχουσι τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς **εως** ὡς πόλις γεν. πόλεως, βασιλεὺς γεν. βασιλέως, πῆχυς γεν. πήχεως.

§ 153. Ἡ γενικὴ τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν εἰς **υς**, τοῦ πῆχυς, πέλεκυς καὶ πρέσβυς, ἂν καὶ ἔχη τὴν λήγουσαν μακράν, τονίζεται ὁμως εἰς τὴν προπαραλήγουσαν ὡς ἡ τάξις γεν. τῆς τάξεως, ὁ πρέσβυς γεν. τοῦ πρέσβεως.

§ 154. Τὰ λήγοντα εἰς **-ις**, **-υς**, **-αὺς**, καὶ **οὺς** σχηματίζουσι, τὴν μὲν ἐνικὴν αἰτιατικὴν εἰς **ν**, τὴν δὲ κλητικὴν, ἀφοῦ ἀποβάλλωσι τὴν κατάληξιν **ς** τῆς ὀνομαστικῆς ὡς ἡ ναῦς, κλ. ὧ ναῦ.

Συμμόληκτα (χαρακτήρ σ).

Ἐνικός ἀριθμός.

(θ ἀμελε-σ)	(θ. δασωδεσ-)	(θ. ἐπιμελεσ-)	(θ. τοιχεσ-)
Ὅν. ὁ ἀμελής	δασώδης	τὸ ἐπιμελές	τείχος
Γεν. τοῦ ἀμελοῦς	δασώδους	τοῦ ἐπιμελοῦς	τείχους
Δοτ. τῷ ἀμελεῖ	δασώδει	τῷ ἐπιμελεῖ	τείχει
Αἰτ. τὸν ἀμελεῖ	δασώδη	τὸ ἐπιμελές	τείχος
Κλ. ὧ ἀμελές	δασώδες	ὧ ἐπιμελές	τείχος

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. οἱ ἀμελείς	δασώδεις	τὰ ἐπιμελή	τείχη
Γεν. τῶν ἀμελῶν	δασωδῶν	τῶν ἐπιμελῶν	τειχῶν
Δοτ. τοῖς ἀμελέσι	δασώδεσι	τοῖς ἐπιμελέσι	τείχεσι
Αἰτ. τοὺς ἀμελείς	δασώδεις	τὰ ἐπιμελή	τείχη
Κλ. ᾧ ἀμελείς	δασώδεις	ᾧ ἐπιμελή	τείχη

Ἐνικός ἀριθμός. Ὁ Περικλῆς, τοῦ Περικλέους, τῷ Περικλεῖ, τὸν Περικλέα, ᾧ Περικλείς.

Οὕτω κλίνονται :

ὁ ἀληθής, ὁ εὐσεβής, ὁ συνήθης, (γεν. πληθ. συνήθων), τὸ χεῖλος, (γεν. πληθ. χειλέων), ὄρος (γεν. πληθ. τῶν ὀρέων), ὁ ὑγιής, τὸ εὐώδες ἄνθος (πληθ. εὐωδῶν ἀνθέων).

Γόμν. 33ον—Τρέφον εἰς ἐνικὸν τὰς ἐξῆς προτάσεις.

Τὰ ὄρη εἶναι ὑγιεινὰ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Οἱ ἰχθύες εἶναι τροφή τῶν ἀνθρώπων. Οἱ εὐσεβεῖς προσεύχονται τακτικῶς. Τὰ ἐπιμελή παιδιά ἀγαπῶνται ὑπὸ τῶν διδασκάλων, τὰ δὲ ἀμελή τιμωροῦνται, τὰ τεῖχη τῆς πόλεως εἶνε ἰσχυρά.

§ 155. Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκά εἰς **ης** σχηματίζουν τὴν ἐν. ὄνομ. ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα, ἐκτείνουσι δὲ μόνον τὸ θεματικὸν φωνῆεν **ε** εἰς **η**, τὴν δὲ κλητικὴν ἔχουσι ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα.

§ 156. Τὰ οὐδέτερα, ἂν μὲν εἶναι ἐπίθετα, σχηματίζουν τὴν ἐνικήν ὀνομαστικὴν ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα, ἂν δὲ εἶναι οὐσιαστικά, τρέπουσι τὸ **ε** εἰς **ο** ὡς θέμα ἐπιμελεσ- ὄνομ. ἐπιμελές, θέμ. θερσο- ὄνομ. θέρος.

§ 157. Ὁ χαρακτήρ **σ** μεταξὺ φωνηέντων ἀποβάλλεται· τὰ δὲ φωνήεντα συναίρουσιν ὡς ἐπιμελεσ-ος=ἐπιμελέος =ἐπιμελοῦς.

Ἐνικός ἀριθμός.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. ὁ ἡδύς	τὸ ἡδύ	οἱ ἡδέεις	τὰ ἡδέα
Γεν. τοῦ ἡδέος	τοῦ ἡδέος	τῶν ἡδέων	τῶν ἡδέων
Δοτ. τῷ ἡδεῖ (εἶ)	τῷ ἡδεῖ (εἶ)	τοῖς ἡδέσι	τοῖς ἡδέσι
Αἰτ. τὸν ἡδύν	τὸ ἡδύ	τοὺς ἡδέεις	τὰ ἡδέα
Κλ. ᾧ ἡδύ	ᾧ ἡδύ	ᾧ ἡδέεις	ᾧ ἡδέα

Μονοσύλλαβα.*Ἑνικός ἀριθμός.*

Ὄν. ὁ μὴν	παῖς	μῦς	ἡ αἶξ	τὸ φῶς
Γεν. τοῦ μηνός	παιδός	μυός	τῆς αἰγός	τοῦ φωτός
Δοτ. τῷ μηνί	παιδί	μυί	τῇ αἰγί	τῷ φωτί
Αἰτ. τὸν μῆνα	παιδα	μῦν	τὴν αἶγα	τὸ φῶς
Κλ. ὦ μὴν	παῖ	μῦ	ὦ αἶξ	ὦ φῶς

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. οἱ μῆνες	παῖδες	μῦες	αἱ αἶγες	τὰ φῶτα
Γεν. τῶν μηνῶν	παιδῶν	μυῶν	τῶν αἰγῶν	τῶν φώτων
Δοτ. τοῖς μῆσι	παισὶ	μυσὶ	ταῖς αἰξί	τοῖς φωσὶ
Αἰτ. τοὺς μῆνας	παιδας	μῦας	τὰς αἶγας	τὰ φῶτα
Κλ. ὦ μῆνες	παῖδες	μῦες	ὦ αἶγες	ὦ φῶτα

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν μονοσυλλάβων.

§ 158. Τὰ μονοσύλλαβα ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης μὴν, μηνός, μηνί, μηνῶν, μῆσι· αἶξ, αἰγός, αἰγί, αἰγῶν, αἰξί.

§ 159. Ἐξαιρῶνται δὲ τὰ ἐξῆς μονοσύλλαβα, τὰ ὅποια εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγούσης· ὡς παῖς (παιδῶν), δᾶς (δάδων), φῶς (φώτων), οὔς (ῶτων), θῶς (θῶων), Τρῶς (Τρώων), πᾶς (πάντων), δοτ. (πᾶσι).

§ 160. Τὰ οὐδέτερα μονοσύλλαβα περισπῶνται· ὡς πῦρ, φῶς, οὔς, ἔτι δὲ καὶ τὸ πᾶν.

§ 161. Ἐκ τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν περισπῶνται ὅσα σχηματίζουσι τὴν αἰτιατικὴν εἰς **v**, ὡς δρῦς (**δρῦν**) μῦς (**μῦν**), ἀλλὰ τὸ μὴν σχηματίζει αἰτιατικὴν **μῆνα**, ἔτι δὲ τὸ πᾶς, γλαῦξ καὶ τὰ συνηρημένα παῖς καὶ Θραῖξ.

Ὄνόματα πρὸς ἄσκησιν.

Ἡ δρῦς, ἡ θριξ (τριχός), ἡ ῥίς, ἡ πλάξ, ἡ φλέψ, ἡ χεῖρ, ὁ βλάξ, ὁ ποὺς (ποδός), ἡ νύξ (νυκτός), τὸ οὔς (ῶτός), ἡ προῖξ (προικός), ὁ πᾶς, ὁ χήν, ὁ γύψ, ὁ βοῦς.

Γύμν. 34ον.—Τόμισον τὰς κάτωθι λέξεις ὀρθῶς.

Ὁ βρῦς εἶναι ζῶων χρησιμωτάτον. Μεταβαίνω ἐκ τῶν φωτῶν εἰς το σκοτός. Ἡ γαλή εἶναι ἀσπονδὸς ἐχθρὸς τοῦ μυοῦς. Ἡ δρυς εἶναι φυτὸν καρποφορὸν. Ὁ χην καὶ ὁ γυψ εἶναι πτηνα. Το πυρ διδὲι φῶς καὶ θερμότητα. Δια τῆς χειρὸς ἐργαζομεθα, δια τῶν ποδῶν περιπατοῦμεν, δια τῶν ὠτῶν ἀκουομεν, δια τῆς ῥίνοσ ὀσφραϊνομεθα. Τῶν καλῶν παιδῶν ἡ ἀνατροφή εἶναι ἀριστη. X

Ὁλοπαθῆ συνηρημένα ὀνόματα τῆς γ' κλίσεως.

§ 162. Τὰ ὀλοπαθῆ συνηρημένα κλίνονται κατὰ τὰ ἐξῆς παραδείγματα καὶ ἔχουσι θέμα λῆγον εἰς **-VT-**.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Ὄγ. ὁ	τιμ(άων)-τιμῶν	ποι(έων)-ποιῶν	δηλ(έων)-δηλῶν
Γεν. τοῦ	τιμ(άοντος) ῥόντος	ποι(έοντος) οὔντος	δηλ(έοντος)-οὔντος
Δοτ. τῆ	τιμῶντι	ποιοῦντι	δηλοῦντι
Αἰτ. τὸν	τιμῶντα	ποιοῦντα	δηλοῦντα
Κλ. ὦ	τιμῶν	ποιῶν	δηλῶν

Πληθυντικός ἀριθμὸς.

Ὄγ. οἱ	τιμῶντες	ποιοῦντες	δηλοῦντες
Γεν. τῶν	τιμῶντων	ποιούντων	δηλούντων
Δοτ. τοῖς	τιμῶσι	ποιούσι	δηλούσι
Αἰτ. τοὺς	τιμῶντας	ποιοῦντας	δηλοῦντας
Κλ. ὦ	τιμῶντες	ποιοῦντες	δηλοῦντες

Ἐνικός ἀριθμὸς.

Ὄγ. τὸ	(τιμάων)	(ποιέον)
Γεν. τοῦ	τιμῶν	ποιούον
Δοτ. τῆ	τιμῶντος	ποιούοντος
Αἰτ. τὸ	τιμῶντι	ποιούοντι
Κλ. ὦ	τιμῶν	ποιούον
	τιμῶν	ποιούον

Πληθυντικός ἀριθμὸς.

Ὄγ. τὰ	τιμῶντα	ποιούοντα
Γεν. τῶν	τιμῶντων	ποιούντων
Δοτ. τοῖς	τιμῶσι	ποιούσι
Αἰτ. τὰ	τιμῶντα	ποιούοντα
Κλ. ὦ	τιμῶντα	ποιούοντα

Ἐνικόσ ἀριθμός.		Πληθυντικός ἀριθμός.	
	(Ἐνοφῶν)	(δηλόσ)	
Ἦγ.	ὁ Ἐνοφῶν	τὸ δηλόσ	τὰ δηλοῦντα
Γεγ.	τοῦ Ἐνοφῶντος	τοῦ δηλοῦντος	τῶν δηλοῦντων
Δοτ.	τῷ Ἐνοφῶντι	τῷ δηλοῦντι	τοῖς δηλοῦσι
Αἰτ.	τὸν Ἐνοφῶντα	τὸ δηλόσ	τὰ δηλοῦντα
Κλ.	ὧ Ἐνοφῶν	ὧ δηλόσ	ὧ δηλοῦντα

Οὕτω κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς :

Κατὰ τὸ (ὁ τιμάων) τιμῶν· ὁ μελετῶν, ὁ γελῶν, ὁ ἀγαπῶν, ὁ νικῶν, ὁ ἐρωτῶν, ὁ θοῶν.

Κατὰ τὸ (ὁ ποιέων) ποιῶν· ὁ ἐπαινῶν, ὁ βοηθῶν, ὁ καλῶν, ὁ ζητῶν, ὁ ἀπειλῶν, ὁ ἀσθενῶν, ὁ εὐτυχῶν.

Κατὰ τὸ (ὁ δηλόων) δηλῶν· ὁ ἀξιῶν, ὁ στεφανῶν, ὁ μισθῶν, ὁ ζημιῶν.

Κατὰ τὸ (τιμάων) τιμῶν· τὸ μελετῶν, τὸ νικῶν, τὸ ἀγαπῶν.

Κατὰ τὸ (ποιέων) ποιῶν· τὸ εὐτυχῶν, τὸ βοηθοῦν, τὸ ζητοῦν, τὸ ἀπειλοῦν, τὸ καλοῦν.

Κατὰ τὸ (δηλόων) δηλοῦν· τὸ ζημιῶν, τὸ ἐλευθεροῦν, τὸ στεφανοῦν, τὸ μισθοῦν. X

Ἄνώμαλα ὀνόματα.

§ 163. Ἄνώμαλα ὀνόματα ὀνομάζονται ὅσα δὲν κλίνονται κανονικῶς ὅπως τὰ ἄλλα, ἐκ τῆς ἀνωμαλίας δέ, τὴν ὁποίαν παρουσιάξουσιν εἰς τὴν κλίσιν ἑτων, διαίρουνται εἰς ἑτερόκλητα, μεταπλαστά, ἑλλειπτικά, ἰδιόκλητα καὶ ἄκλητα,

Α' Ἑτερόκλητα.

§ 164. Ἑτερόκλητα λέγονται ὅσα ὀνόματα ἐκ μιᾶς ὀνομαστικῆς σχηματίζουσι μίαν ἢ περισσοτέρας πτώσεις κατὰ δύο κλίσεις· ὡς τὸ ὄνομα Σωκράτης ἔχει αἰτιατικὴν Σωκράτη (κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν) καὶ Σωκράτην (κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν). Οὕτω κλίνεται καὶ ὁ Δημοσθένης, ὁ Ἱπποκράτης κλπ.

Β' Μεταπλαστά.

§ 165. Μεταπλαστά λέγονται ὅσα ὀνόματα σχηματί-

ζουσι μίαν ἢ καὶ περισσοτέρας πτώσεις αὐτῶν ἐκ θέματος ἀχρήστου ἐν τῇ ὀνομαστικῇ, κλίνονται δὲ ὡς ἑξῆς :

Ἐνικός ἀριθμός.

ᾠον. ἡ γυνή	τὸ γόνυ	δῶρυ	πῦρ
Γεν. τῆς γυναικὸς	τοῦ γόνατος	δῶρατος	πυρὸς
Δοτ. τῇ γυναικί	τῷ γόνατι	δῶρατι, δωρι	πυρὶ
Αἰτ. τὴν γυναῖκα	τὸ γόνυ	δῶρυ	πῦρ
Κλ. ᾧ γύναι	ᾧ γόνυ	δῶρυ	πῦρ

Πληθυντικός ἀριθμός.

ᾠον. αἱ γυναῖκες	τὰ γόνατα	δῶρατα	πυρὰ
Γεν. τῶν γυναικῶν	τῶν γονάτων	δωράτων	πυρῶν
Δοτ. ταῖς γυναιξί	τοῖς γόνασι	δῶρασι	πυροῖς
Αἰτ. τὰς γυναῖκας	τὰ γόνατα	δῶρατα	πυρὰ
Κλ. αἷ γυναῖκες	αἷ γόνατα	δῶρατα	πυρὰ

Ἐνικός ἀριθμός.

ᾠον. ὁ κύων	ὄνειρος (τὸ ὄνειρον)	σίτος	τὸ δάκρυον
Γεν. τοῦ κυνὸς	ὄνειρου (ὄνειρατος)	σίτου	τοῦ δακρύου
Δοτ. τῷ κυνὶ	ὄνειρῳ (ὄνειρατι)	σίτῳ	τῷ δακρῦν
Αἰτ. τὸν κύνα	ὄνειρον	σίτον	τὸ δάκρυον
Κλ. ᾧ κύων	ὄνειρε	σίτε	ᾧ δάκρυον

Πληθυντικός ἀριθμός

ᾠον. οἱ κύνες	ὄνειροι (ὄνειρατα)	σίτα	τὰ δάκρυα
Γεν. τῶν κυνῶν	ὄνειρων	σιτῶν	τῶν δακρῦν
Δοτ. τοῖς κυσὶ	ὄνειροις	σίτοις	τοῖς δακρῦοις-υσι
Αἰτ. τοὺς κύνας	ὄνειρους	σίτα	τὰ δάκρυα
Κλ. αἷ κύνες	ὄνειροι	σίτα	αἷ δάκρυα

Ἐνικός ἀριθμός

ᾠον. ὁ πρεσβευτῆς	τὸ ὕδωρ	τὸ στάδιον
Γεν. τοῦ πρεσβευτοῦ	τοῦ ὕδατος	τοῦ σταδίου
Δοτ. τῷ πρεσβευτῇ	τῷ ὕδατι	τῷ σταδίῳ
Αἰτ. τὸν πρεσβευτὴν	τὸ ὕδωρ	τὸ στάδιον
Κλ. αἷ πρεσβευτὰ	αἷ ὕδωρ	αἷ στάδιον

Πληθυντικός ἀριθμός

ᾠον. οἱ πρέσβεις	τὰ ὕδατα	οἱ στάδιοι
Γεν. τῶν πρέσβειν	τῶν ὕδατων	τῶν σταδίων
Δοτ. τοῖς πρέσβεισι	τοῖς ὕδασι	τοῖς σταδίοις
Αἰτ. τοὺς πρέσβεις	τὰ ὕδατα	τοὺς σταδίους
Κλ. αἷ πρέσβεις	αἷ ὕδατα	αἷ στάδιοι

Ὁ ἔγγελος, τοῦ ἐγγέλου, τῷ ἐγγέλυϊ, τὸν ἔγγελον, ὦ ἔγγε-
 λος· οἱ ἐγγέλει, τῶν ἐγγέλεων, τοῖς ἐγγέλεσι, τοὺς ἐγγέλει, ὦ
 ἐγγέλει. Ὁ μάρτυς, τοῦ μάρτυρος, τῷ μάρτυρι, τὸν μάρτυρα, ὦ
 μάρτυς· οἱ μάρτυρες, τῶν μαρτύρων, τοῖς μάρτυσι, τοὺς μάρτυρας,
 ὦ μάρτυρες. Ὁ Ζεὺς, τοῦ Διός, τῷ Δίϊ, τὸν Δία, ὁ Ζεῦ. Ὁ Ἄρης,
 τοῦ Ἄρειος, τῷ Ἄρει, τὸν Ἄρη καὶ Ἄρην, ὦ Ἄρες.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Ὀν. τὸ οὖς	φρέαρ	τὰ ὄτα	φρέατα
Γεν. τοῦ ὠτός	φρέατος	τῶν ὠτων	φρέατων
Δοτ. τῷ ὠτί	φρέατι	τοῖς ὠσί	φρέασι
Αἰτ. τὸ οὖς	φρέαρ	τὰ ὄτα	φρέατα
Κλ. ὦ οὖς	φρέαρ	ὦ ὄτα	φρέατα

Ἰδιόκλιτα.

§ 166. Ἰδιόκλιτα λέγονται ἔσα κλίνονται κατ' ἰδίαν κλίσιν καὶ ἀπαντῶσι μόνον εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν καὶ περι-
 σπῶνται εἰς ἕλας τὰς πτώσεις, λήγουσι δὲ εἰς **-ας, -ης, -ους, -ους** καὶ κλίνονται ὡς ἐξῆς :

Ὁ Μηνᾶς,	τοῦ Μηνᾶ,	τῷ Μηνᾶ,	τὸν Μηνᾶν,	ὦ Μηνᾶ.
Ὁ Θωμᾶς,	τοῦ Θωμᾶ,	τῷ Θωμᾶ,	τὸν Θωμᾶν,	ὦ Θωμᾶ.
Ὁ Φιλῆς,	τοῦ Φιλῆ,	τῷ Φιλῆ,	τὸν Φιλῆν,	ὦ Φιλῆ.
Ὁ Διονῦς,	τοῦ Διονῦ,	τῷ Διονῦ,	τὸν Διονῦν,	ὦ Διονῦ.
Ὁ Ἰησοῦς,	τοῦ Ἰησοῦ,	τῷ Ἰησοῦ,	τὸν Ἰησοῦν,	ὦ Ἰησοῦ.

Ὁ Κοσμᾶς, τοῦ Κοσμᾶ· ὁ παπᾶς, τοῦ παπᾶ· ὁ φαγᾶς, τοῦ φαγᾶ· ὁ ψωμᾶς, τοῦ ψωμᾶ, πληθ. οἱ ψωμᾶδες· ὁ ἀλευρᾶς, πληθ. οἱ ἀλευράδες.

Γύμν. 35ον.—Κλῖνον τὰ ἐξῆς ὀνόματα.

Ὁ Κωστῆς, ὁ φαγᾶς, ὁ ἀλευρᾶς, ὁ ψωμᾶς.

Ἑλλειπτικά.

§ 167. Ἑλλειπτικά λέγονται ἔσα ὀνόματα ἀπαντῶσιν εἰς ἓνα μόνον ἀριθμὸν ἢ εἰς τινὰς πτώσεις.

Ἑλλειπτικά κατ' ἀριθμὸν εἶναι·

α') τὰ κύρια ὀνόματα· π. χ. Ἀριστείδης, Σωκράτης, Γεώργιος, Ἰωάννης, Ἑλλάς, Ἀθῆναι, Θῆβαι, Ὑμητός, Δῆλος, Εὐβοία·

β') τὰ ὀνόματα τῶν ἐορτῶν· π. χ. τὰ Ὀλύμπια, τὰ Παναθηναία, τὰ Χριστούγεννα, τὰ Θεοφάνεια, τὰ Φῶτα.

γ') τὰ ὀνόματα γῆ, αἰθῆρ, δυσμαί, ἐτησίαι, ἔγκατα. Ἐλλειπτικά κατὰ πτώσεις εἶναι·

α') τὸ ὄναρ, τὸ ὄφελος, ἔχοντα μόνον ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν.

β') ἡ γενικὴ μάλης, μόνον ἐν τῇ φράσει ὑπὸ μάλης = ὑπὸ τὴν μασχάλην.

Ἀκλιτα.

§ 168. Ἀκλιτα λέγονται ὅσα ὀνόματα δὲν κλίνονται· εἶναι δὲ ταῦτα.

α') ξενικά τινα ὀνόματα· ὡς Ἀδάμ, Δαυῖδ, Ἰωσήφ, Πάσχα, Ἱερουσαλήμ·

β') τὰ ὀνόματα τῶν γραμμάτων, ὡς τὸ ἄλφα, τὸ βῆτα κλ.

Περὶ παραγωγῆς.

Οἶκος = οἰκίσκος δένδρον = δενδρύλλιον

κῆπος = κηπάριον Ὀμηρος = ὀμηρίδιον

θύρα = θυρίδιον Γεώργιος = Γεωργιάδης

Κόρινθος = Κορίνθιος Ἀσία = Ἀσιανός

Αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι παράγονται ἀπὸ ἄλλας λέγονται **παραγωγοί**.

Αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι δὲν παράγονται ἀπὸ ἄλλας λέξεις λέγονται **πρωτότυποι**.

Οὐσιαστικὰ παράγωγα ἐξ οὐσιαστικῶν.

Ταῦτα παράγονται μὲ τὰς ἐξῆς καταλήξεις·

-ίσκος· ὡς χιτῶν — χιτων-**ίσκος** = (μικρὸς χιτῶν)

-ίς· ὡς θύρα — θυρ-**ίς** = (μικρὰ θύρα)

- ιον**· ὡς μάχαιρα-μαχαίρ-**ιον**
-ίδιον· ὡς νῆσος-νησ-**ίδιον**=(μικρὰ νῆσος)
-άριον· ὡς κῆπος-κηπ-**άριον**=(μικρὸς κῆπος)
-ύλλιον· ὡς ἄνθος-ἀνθ-**ύλλιον**=(μικρὸν ἄνθος)
-άφιον· ὡς χώρα-χωρ-**άφιον**=(μικρὰ χώρα)
-ύφιον· ὡς ζῶον-ζω-**ύφιον**=(μικρὸν ζῶον).

Τὰ παράγωγα μὲ τὰς ἀνωτέρω καταλήξεις λέγονται **ὑποκοριστικά**· τὰ μεταχειριζόμεθα δέ, ὅταν θέλωμεν ἢ νὰ σμικρύνωμεν ἢ νὰ περιφρονήσωμέν τινα.

Γύμν. 36ον.—*Παράγαγε ἐκ τῶν ἐπομένων οὐσαισιτικῶν καὶ διὰ τῶν καταλήξεων -ίσκος, ἰς, -ιον, -ίδιον, -άριον, -ύλλιον, -άφιον, καὶ -ύφιον ὑποκοριστικά.*

Ἄνθρωπος, νεανίας, οἶκος, ἀστήρ, ναός, οὐρανός, λόφος, νῆσος, χεῖρ, ἀλέκτωρ, παῖς, κτεῖς, (κτέν-), ὄρνις, ῥάβδος, μέρος, ξίφος, σκάφος, χεῖρος, ὀδούς, λέξις (λέξε-), πῶλος, κῆπος, κύων, μύσχος, πτύον, ἄνθος, δένδρον, χώρα, ζῶον.

ΟΝΟΜΑΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

§ 169. Αἱ λέξεις αἱ ὁποῖαι φανερώνουσι τὴν ποιότητα ἢ τὴν ιδιότητα τοῦ οὐσιαστικοῦ λέγονται ἐπίθετα· ὡς ὁ καλὸς πατήρ, ἡ καλὴ μήτηρ, τὸ καλὸν παιδίον· ὁ εὐτυχὴς ἀνὴρ, ἡ εὐτυχὴς γυνή, τὸ εὐτυχὲς τέκνον.

§ 170. Τὰ ἐπίθετα ἔχουσι τρία γένη, ἀρσενικόν, θηλυκόν καὶ οὐδέτερον.

§ 171. Τρικατάληκτα ἐπίθετα ὀνομάζονται ὅσα ἔχουσι χωριστὴν κατάληξιν δι' ἕκαστον γένος· ὡς ἀγαθός, ἀγαθή, ἀγαθόν.

§ 172. Τὰ ἐπίθετα τὰ ὁποῖα ἔχουσι δύο μόνον καταλήξεις, ἤτοι μίαν διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν καὶ ἄλλην διὰ τὸ οὐδέτερον, ὀνομάζονται δικατάληκτα· ὡς ὁ ἀμελής, ἡ ἀμελής, τὸ ἀμελές.

Αἱ καταλήξεις τῶν τρικατάληκτων ἐπιθέτων εἶναι αἱ ἐξῆς:

Ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.			
-ος	-η	-ον	— ὁ καλὸς	ἡ καλή	τὸ καλὸν
-ος	-α	-ον	— ὁ ἅγιος	ἡ ἅγια	τὸ ἅγιον
-οὺς	-ᾶ	-οῦν	— ὁ πορφυροῦς	ἡ πορφυρᾶ	τὸ πορφυροῦν
-υς	-εια	-υ	— ὁ ταχὺς	ἡ ταχεῖα	τὸ ταχὺ
-εις	-εσσα	-εν	— ὁ χαρῖεις	ἡ χαρίεσσα	τὸ χαρίεν
-ας	-ασα	-ασα	— ὁ πᾶς	ἡ πᾶσα	τὸ πᾶν
-ας	-αινα	-αν	— ὁ μέλας	ἡ μέλαινα	τὸ μέλαν

Γύμν. 37ον.—Εὐρετε καὶ τὰ τρία γένη τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων.

Ὁ τίμιος, ὁ δροσερός, ὁ δειλός, ὁ ξύλινος, ὁ γλυκὺς, ὁ ξηρός, ὁ μέλας, ὁ καθάρης, ὁ μικρός, ὁ γενναῖος, ὁ ὠραῖος, ὁ πονηρός, ὁ παχύς, ὁ δξύς, ὁ φίλος, ὁ ξένος.

ὁ ὠραῖος	ἡ ὠραία
ὁ πονηρὸς	ἡ πονηρὰ
ὁ σοφὸς	ἡ σοφὴ

§ 173. Τὰ ἐπίθετα, τὰ ὅποια λήγουσιν εἰς **-ος** καὶ ἔχουσι πρὸ τοῦ **-ος** φωνῆν ἢ **ρ**, σχηματίζουσι τὸ θηλυκὸν εἰς **-α**, ἐκτὸς τοῦ ὄγδοου, ὀγδόη, ὄγδοον. Ὅσα δὲ ἔχουσι πρὸ τοῦ **-ος** σύμφωνον, σχηματίζουσι τὸ θηλυκὸν εἰς **-η**.

§ 174. Αἱ καταλήξεις τῶν δικαταλήκτων ἐπιθέτων εἶναι αἱ ἐξῆς.

Ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.			
-ος	-ος	-ον	— ὁ εὐθυμος	ἡ εὐθυμος	τὸ εὐθυμον
-ῆς	-ῆς	-ἔς	— ὁ ἐπιμελής	ἡ ἐπιμελής	τὸ ἐπιμελές
-ων	-ων	-ον	— ὁ εὐδαίμων	ἡ εὐδαίμων	τὸ εὐδαίμον
-ους	-ους	-ουν	— ὁ εὐπλοῦς	ἡ εὐπλοῦς	τὸ εὐπλοῦν
-ις	-ις	-ι	— ὁ εὐχαρῖς	ἡ εὐχαρίς	τὸ εὐχαρι

Γύμν. 38ον.—Εὐρετε καὶ τὰ τρία γένη τῶν ἐξῆς δικαταλήκτων ἐπιθέτων.

Ὁ εὐτυχής, ὁ ἀληθής, ὁ ἔντιμος, ὁ πολῦτιμος, ὁ κόσμιος, ὁ σώφρων, ὁ εὖνους, ὁ εὐελπις, ὁ ἀγρυπνος, ὁ ἀνικάνος, ὁ ἦσυχος, ὁ ἔνδοξος, ὁ περίφημος, ὁ εὐχρους, ὁ φιλόπατρις, ὁ ἄχαρις, ὁ δίπηχος, ὁ ἀσχημος, ὁ ἀμελής.

§ 175. Ἐπίθετά τινα, τὰ ὅποια ἔχουσι μίαν καὶ μόνην κατάληξιν διὰ τὰ δύο γένη, ἀρσενικὸν καὶ θηλυκόν, καὶ δὲν ἔχουσιν οὐδέτερον, λέγονται **μονοκατάληκτα**· π. χ. ὁ βλάξ, ἡ βλάξ· ὁ μύωψ, ἡ μύωψ· ὁ φυγάς, ἡ φυγάς· ὁ ἄπαις, ἡ ἄπαις.

§ 176. Τὰ ἐπίθετα κλίνονται κατὰ τὴν πρώτην, τὴν δευτέραν καὶ τὴν τρίτην κλίσειν καὶ συμφωνοῦσι μὲ τὸ οὐσιαστικὸν κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν.

Ὁ ἀμελής μαθητῆς	οἱ ἀμελεῖς μαθηταί
Ὁ ὠραῖος κῆπος	τὰ ὠραῖα δάση.

Κλίνον τὰ ἐξῆς ὀνόματα·

Ὁ γενναῖος ἵππος, ἡ ἀγαθὴ κόρη, τὸ ὑψηλὸν ὄρος, ἡ ὠραία πόλις, ὁ δίκαιος κριτής, τὸ καθαρὸν ὕδωρ, ὁ πολῦτιμος ἀδάμας, ὁ χρυσοῦς σταυρὸς.

Γύμν. 39ον.—Εἰς ἐκάστην τῶν κατωτέρω φράσεων θές ἀντὶ τῆς—τὸ κατάλληλον ἐπίθετον καὶ μετέφερε ταύτας εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

Ἄνῆρ ἀγαθός, γυνή—, παιδίον—. Ἴππος ὠραῖος, οἰκία—, ῥόδον—. Στρατιώτης γενναῖος, πρᾶξις—, δῶρον—. Σταυρὸς χρυσοῦς, ἄλυσις—, ὠρολόγιον—. Γέρον δυστυχῆς, γραῖα—, παιδίον—. Πολῦτιμος ἀδάμας, καρφίς—, κόσμημα—. Φιλόπρονος μαθητῆς, μαθήτρια—, τέκνον—. Τόπος ἀσφαλῆς, θέσις—, οἰκοδόμημα—. Στρατηγὸς ἔνδοξος, μάχη—, ἔθνος—. Οἶκος εὐήλιος, οἰκία—, δωμάτιον—. Δίσκος ἀργυροῦς, φιᾶλη—, κοχλιάριον—. Πατὴρ σώφρων, μήτηρ—, κοράσιον—.

Γύμν. 40όν.— Συμπλήρωσον τὰς κάτωθι προτάσεις θέτων ἀντὶ τῆς—τὸ κατάλληλον ἐπίθετον.

Ἡ ὕαλος εἶναι—. Ἡ γῆ εἶναι—. Τὸ ποτήριον αὐτὸ εἶναι—. Τὸ ὄρος εἶναι—. Ὁ μαθητῆς εἶναι—. Ὁ πύργος εἶναι πολὺ—. Ὁ χάρτης εἶναι—. Ἡ χιῶν εἶναι—. Ἡ τράπεζα εἶναι—. Ὁ ἀδάμας εἶναι—. Ἡ μαθήτρια εἶναι—. Αὐτὴ ἡ νεᾶνις εἶναι—. Ὁ πατὴρ εἶναι—. Ἡ μήτηρ εἶναι—. Τὸ δένδρον εἶναι—. Ἡ θάλασσα εἶναι—.

Ἀνώμαλα ἐπίθετα.

§ 177. Τὰ ἐπίθετα πολὺς, μέγας καὶ πρῶος κλίνονται ἀνωμάλως ὡς ἐξῆς :

Ἐνικός ἀριθμός

Ὄν. ὁ μέγας	ἡ μεγάλη	τὸ μέγα
Γεν. τοῦ μεγάλου	τῆς μεγάλης	τοῦ μεγάλου
Δοτ. τῷ μεγάλῳ	τῇ μεγάλῃ	τῷ μεγάλῳ
Αἰτ. τὸν μέγαλον(μέγαν)	τὴν μεγάλην	τὸ μέγα
Κλ. ὦ μέγαλε (μέγα)	ὦ μεγάλη	ὦ μέγα

Πληθυντικός ἀριθμός

Ὄν. οἱ μεγάλοι	αἱ μεγάλαι	τὰ μεγάλα
Γεν. τῶν μεγάλων	τῶν μεγάλων	τῶν μεγάλων
Δοτ. τοῖς μεγάλοις	ταῖς μεγάλαις	τοῖς μεγάλοις
Αἰτ. τοὺς μεγάλους	τὰς μεγάλας	τὰ μεγάλα
Κλ. ὦ μεγάλοι	ὦ μεγάλαι	ὦ μεγάλα

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄν. ὁ πολὺς	ἡ πολλή	τὸ πολὺ
Γεν. τοῦ πολλοῦ	τῆς πολλῆς	τοῦ πολλοῦ
Δοτ. τῷ πολλῷ	τῇ πολλῇ	τῷ πολλῷ
Αἰτ. τὸν πολὺν	τὴν πολλήν	τὸ πολὺ
Κλ. ὦ πολὺς	ὦ πολλή	ὦ πολὺ

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. οἱ πολλοὶ	αἱ πολλαὶ	τὰ πολλὰ
Γεν. τῶν πολλῶν	τῶν πολλῶν	τῶν πολλῶν
Δοτ. τοῖς πολλοῖς	ταῖς πολλαῖς	τοῖς πολλοῖς
Αἰτ. τοὺς πολλοὺς	τὰς πολλὰς	τὰ πολλὰ
Κλ. ὦ πολλοὶ	ὦ πολλαὶ	ὦ πολλὰ

Τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον τῶν ἀνωτέρω ἐπιθέτων, σχηματίζουσι τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν κατὰ τὴν τρίτην κλίσειν, τὰς δὲ ἄλλας πτώσεις κατὰ τὴν δευτέραν. Τὸ δὲ θηλυκὸν κλίνεται ὁμαλῶς κατὰ τὴν πρώτην κλίσειν.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄν. ὁ πρῶος	ἡ πραεῖα	τὸ πρῶον
Γεν. τοῦ πρῶου	τῆς πραείας	τοῦ πρῶου
Δοτ. τῷ πρῶῳ	τῇ πραεῖᾳ	τῷ πρῶῳ
Αἰτ. τὸν πρῶον	τὴν πραεῖαν	τὸ πρῶον
Κλ. ὦ πρᾶε	ὦ πραεῖα	ὦ πρῶον

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὅν. οἱ πρᾶοι	αἱ πραεῖαι	τὰ πραέα
Γεν. τῶν πρᾶων	τῶν πραειῶν	τῶν πραέων
Δοτ. τοῖς πρᾶοις	ταῖς πραεῖαις	τοῖς πραέσι
Αἰτ. τοὺς πρᾶους	τάς πραείας	τὰ πραέα
Κλ. ᾧ πρᾶοι	ᾧ πραεῖαι	ᾧ πραέα

ΣΗΜ. Τὸ ἐπίθετον πολὺς εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ οὐδέτερου γράφεται μὲ ἓν λ, τὰ δὲ λοιπὰ μὲ δύο λλ.

Γύμν. 41ον.—Ὁ πολὺς καύτων βλάπτει τὰ ζῆα. Τὸ πολὺ ὕδωρ βλάπτει τὰ ἄνθη. Ὅστις ὠφελεῖ τὴν πατρίδα του εἶναι ἀνὴρ μέγας. Ὁ πολὺς καὶ γενναῖος στρατὸς φέρει τὴν νίκην. Εἰς τὴν χώραν μας ποῖον ὄρος εἶναι μέγα;

Βαθμοὶ τῶν ἐπιθέτων.

1. Ὁ Πέτρος εἶναι φρόνιμος.
2. Ὁ Γεώργιος εἶναι φρονιμώτερος τοῦ Πέτρου.
3. Ὁ Λεωνίδας εἶναι φρονιμώτατος πάντων τῶν μαθητῶν.

Εἰς τὴν πρώτην (1) πρότασιν τὸ ἐπίθετον φρόνιμος φανερώνει ἀπλῶς μόνον ὅτι ὁ Πέτρος εἶναι φρόνιμος.

Εἰς τὴν δευτέραν (2) πρότασιν τὸ ἐπίθετον φρονιμώτερος φανερώνει, ὅτι ὁ Γεώργιος εἶναι περισσότερον φρόνιμος τοῦ Πέτρου.

Εἰς τὴν τρίτην (3) πρότασιν τὸ ἐπίθετον φρονιμώτατος φανερώνει, ὅτι ὁ Λεωνίδας εἶναι φρονιμώτατος ἀπὸ ὅλους τοὺς μαθητάς.

§ 178. Τὰ ἐπίθετα λοιπὸν ἔχουσι τρεῖς βαθμοὺς. Ὁ πρῶτος βαθμὸς λέγεται θετικός, ὁ δεύτερος συγκριτικός καὶ ὁ τρίτος ὑπερθετικός.

ΣΗΜ. Τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ λέγονται μὲ ἓν ὄνομα παραθετικά.

Θετικός	συγκριτικός	ὑπερθετικός
σοφὸς	σοφώτερος	σοφώτατος
λεπτὸς	λεπτότερος	λεπτότατος
γλυκὺς	γλυκύτερος	γλυκύτατος
ὑγιής	ὑγιέστερος	ὑγιέστατος
σώφρων	σωφρονέστερος	σωφρονέστατος

§ 179. Τὰ ἐπίθετα λαμβάνουσιν εἰς τὸ θέμα τὴν κατάληξιν **-τερος**, **-τερα**, **-τερον** διὰ τὸ σχηματίζουσι τὸν συγκριτικὸν καὶ τὴν κατάληξιν **-τατος**, **-τάτη**, **-τατον** διὰ τὸ σχηματίζουσι τὸν ὑπερθετικὸν βαθμὸν.

§ 180. Τὰ εἰς **-τερος** συγκριτικά καὶ **-τατος** ὑπερθετικά γράφονται διὰ τοῦ **ο** μὲν, ὅταν ἢ πρὸ τοῦ **-οτερος** συλλαβὴ εἶναι μακρά, διὰ τοῦ **ω** δέ, ὅταν ἢ πρὸ τοῦ **-οτερος** συλλαβὴ εἶναι βραχεῖα· π. γ. ξηρός, ξηρότερος, ξηρότατος, νέος, νεώτερος, νεώτατος.

Γύμν. 42ον.—Γράφον τοὺς τοεῖς βαθμοὺς τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων.

Ἐνδοξός, δίκαιος, νέος, εὐδαίμων, ταπεινός, ἀγαθός, ξηρός, εὐγενής, γενναῖος, τίμιος, βαρῦς, ἀληθής, γλυκύς, ἅγιος, ἄξιος, ἰσχυρός, ἱκανός, παχύς, ἀμελής, ἀπλοῦς, ἐχθρός.

§ 181. Ἐπίθετά τινα γράφονται μὲ **ο**, ἂν καὶ ἔχουσι τὴν πρὸ τοῦ **-οτερος** συλλαβὴν βραχεῖαν. Τοῦτο δὲ γίνεται ὅταν ἀκολουθῶσι μετὰ τὴν βραχεῖαν συλλαβὴν δύο ἢ τρία σύμφωνα ἢ διπλοῦν ζ, ξ, ψ, καὶ τότε ἢ συλλαβὴ αὕτη λαμβάνεται ὡς μακρά καὶ λέγεται· θέσει μακρὰ συλλαβή.

§ 182. Τὰ πλεῖστα τῶν εἰς **-ος** ἐπιθέτων ἔχουσι βραχὺ τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης καὶ σχηματίζουσι τὸ συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικὸν εἰς **-ωτερος**, καὶ **-ωτατος** μὲ **ω**· π. γ.

δυνατός	δυνατώτερος	δυνατώτατος
ἀγαθός	ἀγαθώτερος	ἀγαθώτατος
ὠφέλιμος	ὠφελιμώτερος	ὠφελιμώτατος

§ 183. Ὅσα ὀνόματα ἐπίθετα λήγουσιν εἰς **-τιμος**, **-θυμος**, **-ψυχος**, **-κίνδυνος**, **-χυμος**, **-λυπος**, ἔχουσι τὸ δίχρονον μακρὸν καὶ σχηματίζουσι τὸ συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικὸν εἰς ὅτερος καὶ ὅτατος μὲ **ο** π. γ. πολύτιμος, πολυτιμότερος, πολυτιμότατος· πρόθυμος, προθυμότερος, προθυμότατος· εὐψυχος, εὐψυχότερος, εὐψυχότατος· ἐπικίνδυνος, ἐπικινδυνότερος, ἐπικινδυνότατος· εὐχυμος, εὐχυμότερος, εὐχυμότατος· περιλυπος, περιλυπότερος, περιλυπότατος.

Εὐδαίμων (ῥ. εὐδαιμον-), εὐδαιμον-έστερος, εὐδαιμον-έστατος· σῶφρων (ῥ. σωφρον-), σωφρον-έστερος, σωφρον-έστατος.

Τὰ εἰς **ων** ἐπίθετα ἔχουσι συγκριτικὸν εἰς **-έστερος**, καὶ ὑπερθετικὸν εἰς **έστατος**· ἐπίσης καὶ τὸ πένης ἔχει συγκριτικὸν **πενέστερος** καὶ ὑπερθετικὸν **πενέστατος**.

ΣΗΜ. Τὰ ἐπίθετα βλάξ, ἄρπαξ, λάλος, ὀφοφάγος καὶ πλεονέκτης ἔχουσι συγκριτικὸν εἰς **ιστερος** καὶ ὑπερθετικὸν εἰς **ιστατος**· π. χ. βλάξ, βλακίστερος, βλακίστατος· ἄρπαξ, ἀρπαγίστερος, ἀρπαγίστατος κλπ.

§ 184. Τὰ ἐξῆς ἐπίθετα σχηματίζουν τὸν συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικὸν βαθμὸν ἀνωμάλως.

ἀγαθός, ἀγαθώτερος, ἀγαθώτατος.

ἀγαθός, ἀμείνων, (οὐδ. ἄμεινον) ἄριστος.

ἀγαθός, βελτίων, (οὐδ. βέλτιον) βέλτιστος.

καλός, καλύτερος (καλλίων οὐδ. κάλλιον) κάλλιστος.

κακός, χειρότερος, (χείρων, οὐδ. χειρόν· κακίων, οὐδ. κάκιον), χειρίστος καὶ κάκιστος.

μέγας, μεγαλύτερος, (μεῖζων, οὐδ. μεῖζον), μέγιστος.

μικρός, μικρότερος (ἐλάσσων οὐδ. ἔλασσον), μικρότατος καὶ ἐλάχιστος.

ὀλίγος, ὀλιγώτερος, ὀλίγιστος.

πολύς, πλειότερος, καὶ περισσότερος (πλείων, οὐδ. πλείον).

ταχύς, ταχύτερος, (θάσσων, οὐδ. θάσσον), τάχιστος.

§ 185. Τινὰ ἐπίθετα σχηματίζουν τὸν μὲν συγκριτικὸν μὲ τὰς καταλήξεις **-ίων** διὰ τὸ ἄρσεν. καὶ θηλ. καὶ **-ιον** διὰ τὸ οὐδέτερον, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν μὲ τὰς καταλήξεις **-ιστος**, **-ιστη**, **-ιστιον**· ὡς αἰσχρός, αἰσχίων, αἰσχίστος· καλός, καλλίων, κλπ.

ΣΗΜ. Γράφον τὸν συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικὸν τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων :

Μέγας, πολύς, κακός, ἄθλιος, λαμπρός, τερπνός, πικρός, φιλικός, ἀγνώμων, ἔνδοξος, ἄγιος, εἰλικρινής, φοβερός, πρόθυμος, ἰσχυρός, λάλος, ταπεινός, σῶφρων, πονηρός, εὐφυής, δυνατός, χρήσιμος, σκληρός, σοφός, ὠφέλιμος, λεπτός, ἔνδοξος, ὀξύς.

Γύμν. 34ον.—Γράψατε τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ τῶν ἐπιθέτων τῶν ἐξῆς φράσεων καὶ ἐπαναλαμβάνετε εἰς ἕκαστον βαθμὸν καὶ τὸ οὐσιαστικόν.

Ὁ ἔνδοξος ἀνήρ. Ὁ πρόθυμος μαθητής. Ὁ σκληρὸς λίθος. Τὸ

πονηρὸν παιδίον. Τὸ πικρὸν φάρμακον. Ἡ ταπεινὴ θυγάτηρ. Τὸ ὄρατον πρόσωπον. Ὁ Μέγας οἶκος. Ἡ εὐθύμος κόρη. Ἡ ἄδοξος φήμη. Ὁ λόγιος διδάσκαλος. Ὁ δῆξυς πέλεκυς.

Ἀριθμητικά.

87

Εἰς ἐκάστην χεῖρα ὁ ἄνθρωπος ἔχει πέντε δακτύλους.
Ἡ ἑβδομάς ἔχει ἡμέρας ἑπτὰ.

§ 186. Αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουσι τὸν ἀριθμὸν, λέγονται ἀριθμητικά· διαίρουνται δὲ εἰς ἐπίθετα, οὐσιαστικά καὶ ἐπιρρήματα.

§ 187. Τὰ ἀριθμητικά ἐπίθετα διαίρουνται εἰς ἀπόλυτα, τακτικά, χρονικά, πολλαπλασιαστικά καὶ ἀναλογικά.

§ 188. Ἀπόλυτα εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν ἀριθμῶν εἰς, μία, ἕν, δύο, τρεῖς, τρία, τέσσαρες, τέσσαρα, πέντε, ἕξ, ἑπτὰ, εἴκοσι, τριάκοντα κλπ.

§ 189. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν κλίνονται μόνον τὸ εἰς, μία, ἕν, τὸ τρεῖς, τρία καὶ τὸ τέσσαρες, τέσσαρα ὡς ἑξῆς.

	ἀρσ.	θηλ.	οὐδ.	ἀρσ.	θηλ.	οὐδ.	ἀρσ.	θηλ.	οὐδ.
᾽Ον.	εἰς	μία	ἕν	δύο	τρεῖς	τρία	τέσσαρες	τέσσαρα	
Γεν.	ἐνὸς	μιάς	ἐνὸς	δύο	τριῶν	τριῶν	τεσσάρων	τεσσάρων	
Δοτ.	ἐνὶ	μιᾷ	ἐνὶ	δυσὶ	τρισὶ	τρισὶ	τέσσαρσι	τέσσαρσι	
Αἰτ.	ἕνα	μίαν	ἕν	δύο	τρεῖς	τρία	τέσσαρας	τέσσαρα	

§ 190. Τὰ ἄλλα ἀπόλυτα ἀριθμητικά ἀπὸ τοῦ πέντε μέχρι τοῦ ἑκατὸν εἶναι ἄκλιτα, ἀπὸ δὲ τοῦ διακόσια μέχρι τοῦ χίλια κλίνονται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ὡς τριατάληκτα ἐπίθετα· π.χ. οἱ διακόσιοι, αἱ διακόσιαι, τὰ διακόσια κλπ.

Γύμ. 44ον.—Γράψον τὰς ἀποκρίσεις τῶν ἑξῆς ἐρωτήσεων.

- Πόσα δράμια ἔχει ἡ ὀκά;
- Πόσας ὀκάδας ἔχει ὁ στατήρ; ^{4/2}
- Πόσας σελίδας ἔχει ἡ Γραμματικὴ σου;
- Πόσας ὥρας ἔχει τὸ ἡμερονύκτιον;
- Πόσας ἡμέρας ἔχει ἡ ἑβδομάς;
- Πόσας ἡμέρας ἔχει ὁ μῆν;
- Πόσους μῆνας ἔχει τὸ ἔτος;

§ 191. Τὰ τακτικά σημαίνουσι τὴν τάξιν ἢ τὴν σει-

ράν, τὴν ὁποίαν ἔχει πρόσωπόν τι ἢ πρᾶγμα· π.χ. πρῶτος, δεύτερος, τρίτος, τέταρτος, πέμπτος, ἕκτος, ἑβδομος, ὄγδος, ἔννατος, δέκατος, εἰκοστός, τριακοστός κλπ.

Γύμν. 45.—Γράψον τὰς ἀποκρίσεις τῶν ἐξῆς φράσεων.

Ποῖον γύμνασμα γράφεις σήμερον;
Ἡ ὁδὸς ἔχει πολλὰς θύρας κατὰ σειρὰν;
Ποῖαν θέσιν ἔχεις εἰς τὸ θρανίον σου;
Ποῖαν σειρὰν ἔχεις εἰς τὰς ἐξετάσεις;
Πόσοι ἦσαν οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι;

Ἀπόλυτα		Τακτικὰ			
1	εἰς μία ἕν	α'	πρῶτος	πρῶτη	πρῶτον
2	δύο	β'	δευτερος	δευτέρα	δευτερον
3	τρεις τρία	γ'	τρίτος	-η	-ον
4	τέσσαρες, τέσσαρα	δ'	τέταρτος	-η	-ον
5	πέντε	ε'	πέμπτος	-η	-ον
6	ἕξ	ς' ⁽¹⁾	ἕκτος	-η	-ον
7	ἑπτὰ	ζ'	ἑβδομος	-η	-ον
8	ὀκτώ	η'	ὄγδος	-η	-ον
9	ἐννέα	θ'	ἔννατος	-η	-ον
10	δέκα	ι'	δέκατος	-η	-ον
11	ἐνδεκα	ια'	ἐνδέκατος	-η	-ον
12	δωδεκα	ιβ'	δωδέκατος	-η	-ον
13	δεκατρία	ιγ'	δέκατος	τρίτος	
14	δεκατέσσαρα	ιδ'	δέκατος	τέταρτος	
15	δεκαπέντε	ιε'	δέκατος	πέμπτος	
16	δεκαἕξ	ισ'	δέκατος	ἕκτος	
17	δεκαεπτὰ	ις'	δέκατος	ἑβδομος	
18	δεκαοκτώ	ιη'	δέκατος	ὄγδος	
19	δεκαεννέα	ιθ'	δέκατος	ἔννατος	
20	εἴκοσι	κ'	εἰκοστός		
21	εἴκοσι ἕν	κα'	εἰκοστός	πρῶτος	
30	τριάκοντα	λ'	τριακοστός		
40	τεσσαράκοντα	μ'	τεσσαρακοστός		
50	πεντήκοντα	ν'	πεντηκοστός		
60	ἑξήκοντα	ξ'	ἑξηκοστός		
70	ἑβδομήκοντα	ο'	ἑβδομηκοστός		

1] Τὸ ς λέγεται σίγμα.

§ 192. Τὰ χρονικά σημαίνουνσι τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν γίνεται τι καὶ καταλήγουσιν εἰς **-αιος** π. χ. Λάζαρος ἀνέστη τεταρταῖος—τὴν τετάρτην ἡμέραν. Ἦλθον τριταῖος—ἦλθον τὴν τρίτην ἡμέραν. Τεταρταῖος πυρετὸς—πυρετὸς ὅστις ἔρχεται κατὰ πᾶσαν τετάρτην ἡμέραν—κάθε τέσσαρας ἡμέρας.

§ 193. Τὰ πολλαπλασιαστικά σημαίνουνσι ἐκ πόσων μερῶν σύγκειται τι καὶ λήγουσιν εἰς **-πλοῦς** π. χ. διπλοῦς, τριπλοῦς, τετραπλοῦς.

§ 194. Τὰ ἀναλογικά σημαίνουνσι ποσάκις τι εἶναι μεγαλύτερον ἄλλου καὶ λήγουσιν εἰς **-πλάσιος** π. χ. διπλάσιος, τριπλάσιος, πενταπλάσιος.

§ 195. Τὰ οὐσιαστικά ἀριθμητικά εἶναι ἢ μονάς, καὶ ὅσα σημαίνουνσι ἄθροισμα μονάδων καὶ λήγουσιν εἰς **ας**, γεν. **αδος** π. χ. μονάς, δυάς, τριάς, τετράς, πεντάς, ἑξάς, δεκάς, δωδεκάς ἑκατοντάς, κλπ.

§ 196. Τὰ ἀριθμητικά ἐπιρρήματα σημαίνουνσι πόσας φορές γίνεται τι καὶ λήγουσιν εἰς **ακις** π. χ. τετράκις, πεντάκις, δεκάκις, χιλιάκις, πλὴν τῶν τριῶν πρώτων, τὰ ὁποῖα ἔχουσιν ἄλλην κατάληξιν· ὡς ἅπαξ, δὶς, τρίς.

Γύμν. 46ον.— Ἐκ τῶν ἀκολουθῶν προτάσεων γράψον χωριστὰ τὰ ἀπόλυτα, τακτικά, χρονικά καὶ πολλαπλασιαστικά.

Ἡ ἑβδομάς ἔχει ἑπτὰ ἡμέρας. Τὸ ἔτος ἔχει μῆνας δώδεκα. Τὸ ἡμερονύκτιον ἔχει εἴκοσι τέσσαρας ὥρας. Ἡ ὥρα ἔχει ἑξήκοντα πρώτα λεπτά. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει δύο χεῖρας. Ὁ μὴν ἔχει τέσσαρας ἑβδομάδας. Ὁ Ἰανουάριος εἶναι ὁ πρῶτος μὴν τοῦ ἔτους. Ὁ Δεκέμβριος εἶναι ὁ δωδέκατος. Τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων ἑορτάζομεν τὴν εἰκοστὴν πέμπτην τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου. Ὁ Χριστὸς ἀνέστησε τὸν Λάζαρον τεταρταῖον. Ἦλθον τὴν προτεραίαν τῆς ἀναχωρήσεώς σου. Ὁ Γεώργιος εἶναι ἀπλοῦς τοὺς τρόπους. Ἄσχοπος ὁ νοῦς, διπλοῦς ὁ κόπος. Ἡ οἰκία μου εἶναι διπλάσια τῆς ἰδικῆς σου. Τρώγω τὸ τριπλάσιον τοῦ πατρὸς μου.

§ 197. Τὰ ἀριθμητικά ὅλα θέλουσι ἄσειττον, πλὴν τῶν ὀκτώ, ἑννέα καὶ εἴκοσι, τὰ ὁποῖα θέλουσι ψιλῆν.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

Ἐγὼ (ὁ Δημήτριος) γράφω.

Σὺ (ἡ Ἑλένη) μελετᾷς.

Αὐτὸς (ὁ Πέτρος) τρώγει.

§ 198. Αἱ λέξεις ἐγὼ, σύ, αὐτός, τὰς ὁποίας μεταχειριζόμεθα ἀντὶ τῶν ὀνομάτων λέγονται **ἀντωνυμῖαι**.

Α'. Προσωπικαί.

§ 190. Αἱ **προσωπικαί** ἀντωνυμῖαι εἶναι τρεῖς, ὅσα εἶναι καὶ τὰ πρόσωπα τῆς ὀμιλίας· πρῶτον πρόσωπον εἶναι ὁ λαλῶν (ἐγὼ), δεύτερον πρόσωπον ὁ ἀκούων (σύ), τρίτον πρόσωπον ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος (αὐτός). Κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς·

Ἐνικός ἀριθμὸς.

α' πρόσωπον	β' πρόσωπον	γ' πρόσωπον		
Ὄν. Ἐγὼ	σύ	αὐτός	αὐτή	αὐτό
Γεν. ἐμοῦ καὶ μοῦ	σοῦ	αὐτοῦ	αὐτῆς	αὐτοῦ
Δοτ. ἐμοὶ καὶ μοι	σοι	αὐτῷ	αὐτῇ	αὐτῷ
Αἰτ. ἐμέ καὶ μέ	σέ	αὐτόν	αὐτήν	αὐτό

Πληθυντικός ἀριθμὸς.

Ὄν. ἡμεῖς	ὕμεῖς	αὐτοὶ	αὐταὶ	αὐτὰ
Γεν. ἡμῶν	ὕμῶν	αὐτῶν	αὐτῶν	αὐτῶν
Δοτ. ἡμῖν	ὕμῖν	αὐτοῖς	αὐταῖς	αὐτοῖς
Αἰτ. ἡμᾶς	ὕμᾶς	αὐτοὺς	αὐτάς	αὐτὰ

§ 200. Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμῖαι (ἐγὼ, σύ), θέλουσιν ὀξεῖαν μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, δοτικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, εἰς δὲ τὰς ἄλλας πτώσεις περισπωμένην.

Ἦλθεν ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ=ὁ διδάσκαλός του.

Ἐτιμώρησεν αὐτόν=τὸν ἐτιμώρησεν.

§ 201. Πολλάκις μεταχειριζόμεθα τὰς πλαγίας πτώσεις τῆς ἀντωνυμίας αὐτός κατ' ἀποκοπὴν τῆς αὐ' ὡς τοῦ (=αὐτοῦ), τῷ (=αὐτῷ), τὸν (=αὐτόν), τὰς (=αὐτάς).

Ἐίδον τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν.

Θὰ ὑπάγῃ αὐτὸς ὁ ἴδιος.

§ 202. Ὡς τρίτον πρόσωπον τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας μεταχειριζόμεθα τὴν αὐτός, αὐτή, αὐτό, ἢ ὁποία κλίνεται ὁμαλῶς ὡς ἐπίθετον τρικατάληκτον. Τὸ οὐδέτερον ἄνευ **v**.

§ 203. Ἡ ἀντωνυμία αὐτός, ἔταν ὀρίζη καὶ διακρίνη ἐν πρόσωπον ἢ ζῶον ἢ πρᾶγμα ἀπὸ ἄλλου λέγεται ὀριστικῆ, ἔταν ὁ ἐπαναλαμβάνη λέγεται ἐπαναληπτικῆ. *Q*

Β' Κτητικὰ ἀντωνυμίαι.

ὁ ἐμός πατήρ	==	ὁ ἰδικός μου πατήρ
ἡ ἐμή μήτηρ	==	ἡ ἰδική μου μήτηρ
τὸ ἐμόν παιδίον	==	τὸ ἰδικόν μου παιδίον
ὁ σός κῆπος	==	ὁ ἰδικός σου κῆπος
ἡ σὴ οἰκία	==	ἡ ἰδική σου οἰκία
τὸ σόν βιβλίον	==	τὸ ἰδικόν σου βιβλίον
ὁ ἡμέτερος κῆπος	==	ὁ ἰδικός μας κῆπος
ἡ ἡμετέρα οἰκία	==	ἡ ἰδική μας οἰκία
τὸ ἡμέτερον κτῆμα	==	τὸ ἰδικόν μας κτῆμα

ὁ ἡμέτερος κῆπος, ἡ ἡμετέρα οἰκία, τὸ ἡμέτερον κτῆμα.

§ 204. Αἱ λέξεις ἐμός, ἐμή, ἐμόν, σός, σή, σόν, ἡμέτερος, ἡμετέρα, ἡμέτερον, ὑμέτερος, ὑμετέρα, ὑμέτερον λέγονται **κτητικὰ** ἀντωνυμίαι, διότι φανερώουσι τὸν κτήτορα, ἤτοι τὸ πρόσωπον εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει τι· εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς καὶ κλίνονται ὡς τρικατάληκτα ἐπίθετα.

α') Ἐπὶ ἐνὸς κτήτορος.

Ἐνικός ἀριθμός.

	α' πρόσωπον			β' πρόσωπον		
	ἀρσεν.	θηλ.	οὐδ.	ἀρσ.	θηλ.	οὐδ.
᾽Ον.	ἐμός	ἐμή	ἐμόν	σός	σή	σόν
Γεν.	ἐμοῦ	ἐμῆς	ἐμοῦ	σοῦ	σῆς	σοῦ
Δοτ.	ἐμῷ	ἐμῇ	ἐμῷ	σῷ	σῇ	σῷ
Αἰτ.	ἐμόν	ἐμήν	ἐμόν	σόν	σῆν	σόν
Κλ.	ἐμέ	ἐμή	ἐμόν			

Πληθυντικός ἀριθμός.

᾽Ου.	ἐμοί	ἐμαί	ἐμά	σοί	σαί	σά
Γεν.	ἐμῶν	ἐμῶν	ἐμῶν	σῶν	σῶν	σῶν
Δοτ.	ἐμοῖς	ἐμαῖς	ἐμοῖς	σοῖς	σαῖς	σοῖς
Αἰτ.	ἐμοῦς	ἐμάς	ἐμά	σοῦς	σάς	σά
Κλ.	ἐμοί	ἐμαί	ἐμά			

β') Ἐπὶ πολλῶν κτητόρων

Ἐνικός ἀριθμός.

	α' πρόσωπον			β' πρόσωπον		
	ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.	ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.
᾽Ου.	ἡμέτερος	ἡμετέρα	ἡμέτερον	ὕμετερος	ὕμετέρα	ὕμετερον
Γεν.	ἡμετέρου	ἡμετέρας	ἡμετέρου	ὕμετέρου	ὕμετέρας	ὕμετέρου
Δοτ.	ἡμετέρῳ	ἡμετέρα	ἡμετέρῳ	ὕμετέρῳ	ὕμετέρα	ὕμετέρῳ
Αἰτ.	ἡμέτερον	ἡμέτεραν	ἡμέτερον	ὕμέτερον	ὕμέτεραν	ὕμέτερον
Κλ.	ἡμέτερε	ἡμετέρα	ἡμέτερον			

Πληθυντικός ἀριθμός.

᾽Ου.	ἡμέτεροι	ἡμέτεραι	ἡμέτερα	ὕμετεροι	ὕμετεραι	ὕμετερα
Γεν.	ἡμετέρων	ἡμετέρων	ἡμετέρων	ὕμετέρων	ὕμετέρων	ὕμετέρων
Δοτ.	ἡμετέροις	ἡμετέραις	ἡμετέροις	ὕμετέροις	ὕμετέραις	ὕμετέροις
Αἰτ.	ἡμετέρους	ἡμετέρας	ἡμέτερα	ὕμετέρους	ὕμετέρας	ὕμετερα
Κλ.	ἡμέτεροι	ἡμέτεραι	ἡμέτερα			

§ 205. Ἐντὶ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν, ἐμός, σός, ἡμέτερος, ὕμετερος μεταχειρίζομεθα τὰς γενικάς τῶν προσωπικῶν μόνας ἢ μετὰ τοῦ ἐπιθέτου ἰδικός.

§ 206. Ὡς κτητικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου λαμβάνεται ἡ γενικὴ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας αὐτός· ὡς τὸ βιβλίον αὐτοῦ.

Γύμν. 47ον.—Γράφον τὰς ἀκολούθους προτάσεις καὶ θέσον ἀντὶ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν τὰς γενικάς τῶν προσωπικῶν.

Ὁ ἐμός διδάσκαλος. Ὁ ὕμετερος φίλος. Ὁ σός πατήρ. Τὸ ἐμὸν βιβλίον. Τὸ σὸν ἔνδυμα. Ἡ ἡμετέρα πατρίς. Τὸ ἡμέτερον κτῆμα. Ὁ σός υἱός. Τὸ ἐμὸν ἔνδυμα. Τὰς ἐμάς πράξεις. Αἱ ἐμαὶ μαθήτριάι.

Γύμν. 48ον.—Τρέφατε τὰς προσωπικὰς ἀντωνυμίας εἰς κτητικὰς.

Τὰ βιβλία σου. Τὰ τέκνα μας. Ὁ υἱός σου. Ἡ θυγάτηρ ἡμῶν. Ὁ ἀδελφός ἡμῶν. Οἱ γονεῖς ἡμῶν. Ὁ πατήρ ὑμῶν. Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν. Ἡ πατρίς ὑμῶν. Ἡ τράπεζα ὑμῶν.

Γύμν. 49ον.—Κλῖνον τὰ ἐξῆς.

Οὗτος ὁ ἄνθρωπος. Αὕτη ἡ θυγάτηρ. Τοῦτο τὸ σχολεῖον. Ἐκεῖνος ὁ ἵππος. Ἐκεῖνη ἡ ἄμπελος. Ἐκεῖνο τὸ ξίφος. Ὅδε ὁ φίλος. Ἦδε ἡ νεάνις. Τόδε τὸ βιβλίον.

Γύμν. 50όν.—Εἰς τὰς κάτωθι προτάσεις ἀντὶ τῆς— θές τὴν ἀρμοδίαν δεικτικὴν ἀντωνυμίαν.

Ὁ ἵππος—εἶναι ἄγριος. Ἡ οἰκία—εἶναι μεγάλη. Τὰ φυτὰ—εἶναι ἀειθαλῆ. Τὸ ὕδωρ—εἶναι πολὺ ἀκάθαρτον καὶ δὲν πίνεται. Ὁ υἱὸς—εἶναι μεγαλύτερος τῆς θυγατρὸς. Αἱ μαθήτριάι—προοδεύουσιν. Ἡ ῥάβδος—εἶναι τοῦ πατρὸς μου. Τὸ τετράδιον—εἶναι τῆς Ἑλένης. Ἡ διαγωγὴ τῶν μαθητρίων—εἶναι ἀρίστη. Ὁ κύων—εἶναι πιστὸς καὶ ἀφωσιωμένος εἰς τὸν κύριόν του. Ἡ μαθήτριάι—εἶναι πολὺ εὐτακτος. Ὁ διδάσκαλος εἶπε—τὸν λόγον.

Δ'. Ἐρωτηματικὰ ἀντωνυμίαι.

Τί ζητεῖς ;

Ποῖος εἶναι ὁ φίλος ;

Πόσων ἐτῶν εἶναι ἡ μήτηρ σου ;

§ 210. Τὰς ἐρωτηματικὰς ἀντωνυμίας μεταχειρίζομεθα, ὅταν ἐρωτῶμεν, εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς· τίς ; τί ; ποῖος ; ποία ; ποῖον ; πόσος ; πόση ; πόσον ;

Ἐκ τούτων αἱ μὲν ποῖος καὶ πόσος κλίνονται ὡς τρι-κατάληκτα ἐπίθετα, ἡ δὲ τίς ὡς ἐξῆς·

Ἐνικός ἀριθμός.

Πληθυντικός ἀριθμός.

	ἀρσ.	θηλ.	οὐδ.	ἀρσ.	θηλ.	οὐδ.
Ὀν.	τίς	τί		τίνες	τίνα	
Γεν.	τίνος	τίνος		τίνων	τίνων	
Δοτ.	τίνι	τίνι		τίσι	τίνα	
Αἰτ.	τίνα	τί		τίνας		

§ 211. Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία **τίς, τί, τονί-**ζεται ἐπὶ τοῦ θέματος.

Γύμν. 51ον.—Γράφον τὴν κατάλληλον ἐρώτησιν εἰς τὰς ἐξῆς προτάσεις.

Ἐξῆλθον μετὰ τοῦ πατρὸς μου.—Ἦλθεν ὁ ἀδελφός σου.—Ὁ μὴ ἔχων γονεῖς λέγεται ὄρφανός.—Ἐδωκα τὸ βιβλίον εἰς τὸν φίλον μου.—Ζητῶ τὸν διδάσκαλον.—Ὁ μὴν Ἰούνιος ἔχει τριάκοντα ἡμέρας.

Ε'. Ἀόριστοι ἄντωνυμίας.

Ἦλθεν ἄνθρωπός τις.

Ἦλθεν ὁ δεῖνα.

Ἐκαστος ἔχει ἀνάγκην τοῦ ἄλλου.

§ 212. Τὰς **ἀορίστους** ἄντωνυμίας μεταχειριζόμεθα, ὅταν δὲν θέλωμεν νὰ ὀρίσωμεν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς καὶ κλίνονται οὕτω.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

	ἀρσ. θηλ.	οὐδ.	ἀρσ. θηλ.	οὐδ.
Ἰον.	τις	τί	δεῖνα	δεῖνα
Γεν.	τινὸς	τινὸς	δεῖνος	δεῖνος
Δοτ.	τινὶ	τινὶ	δεῖνι	δεῖνι
Αἰτ.	τινά	τί	δεῖνα	δεῖνα

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

Ἰον.	τινὲς	τινά	δεῖνες	δεῖνα
Γεν.	τινῶν	τινῶν	δεῖνων	δεῖνων
Δοτ.	τισὶ	τισὶ	—	—
Αἰτ.	τινάς	τινά	δεῖνες	δεῖνα

§ 213. Ἡ ἀόριστος ἄντωνυμία **τις** καὶ **τί** διαφέρει τῆς ἐρωτηματικῆς α') διότι τονίζεται πάντοτε ἐπὶ τῆς ληγουσῆς καὶ β') διότι ἄλλοτε ἀποβάλλει τὸν τόνον τῆς, ἄλλοτε μεταβιβάζει αὐτὸν εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως καὶ ἄλλοτε φυλάττει αὐτόν.

§ 214. Εἰς τὰς ἀορίστους ἄντωνυμίας συγκαταλέγονται καὶ αἱ ἕτερος, ἐκάτερος, ἕκαστος, ἄλλος, πᾶς, οὐδεὶς, μηδεὶς, ἀμφοτέροι, ἔνιοι. **ΣΠ**

ΣΤ'. Ἀναφορικὰ ἄντωνυμίας.

Ὁ ἀνὴρ, ὅστις ἀποφεύγει τὴν ἐργασίαν λέγεται φυγόπονος.

Ὁ μαθητής, ὁ ὁποῖος μελετᾷ, εἶναι ἐπιμελής.

Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος λέγει τὴν ἀλήθειαν, λέγεται φιλήθης.

§ 215. Αἱ λέξεις ὅς, ὅστις, ὁποῖος λέγονται **ἀναφορικαὶ** ἄντωνυμίας καὶ δι' αὐτῶν ἐπαναλαμβάνομεν γνωστὰ ἀντικείμενα· κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς·

Ἐνικός ἀριθμός.

	Ἄρσ.	Θηλ.	οὐδ.		Ἄρσ.	Θηλ.	οὐδ.
Ὄν.	ὄς	ῆ	ὄ	ὄστις	ῆτις		ὄ,τι
Γεν.	οὖ	ῆς	οὖ	οὐτινος	ῆστινος		οὐτινος
Δοτ.	ὄ	ῆ	ὄ	ὄτινι	ῆτινι		ὄτινι
Αἰτ.	ὄν	ῆν	ὄ	ὄντινα	ῆντινα		ὄ,τι

Πληθυντικός ἀριθμός.

	Ἄρσ.	Θηλ.	οὐδ.		Ἄρσ.	Θηλ.	οὐδ.
Ὄν.	οἱ	αἱ	ἃ	οἵτινες	αἵτινες		ἅτινα
Γεν.	ῶν	ῶν	ῶν	ῶντινων	ῶντινων		ῶντινων
Δοτ.	οἷς	αἷς	οἷς	οἷςτισι	αἷςτισι		οἷςτισι
Αἰτ.	οὓς	ἄς	ἃ	οὓςτινας	ἄςτινας		ἅτινα

§ 216. Αἱ ἀντωνυμίαι **ὄς, ῆ, ὄ,** πολλάκις λαμβάνουσι τὸ **περ,** τὸ ὁποῖον ὁμῶς μένει ἀκλιτον· π. χ. **ὄσπερ οὕπερ, ῆπερ, ὄνπερ.**

§ 217. Αἱ ἀντωνυμίαι ὁποῖος, ὁποῖα, ὁποῖον· οἷος, οἷα, οἷον· ὅσος, ὅση, ὅσον, κλίνονται ὡς τρικατάληχτα ἐπίθετα.

Γύμν. 52ον.—Γράφον τὰς ἀκολουθούς προτάσεις καὶ θέσον ἀντὶ τῆς—ἀρμόζουσαν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν.

Ὁ ἄνθρωπος—ἔχει καρδίαν καθαρὰν, θὰ ἴδῃ τὸν Θεόν. Τὸ παιδίον,—δὲν ἀγαπᾷ τοὺς γονεῖς του, εἶναι κακόν. Ὁ μαθητής,—δὲν μελετᾷ, τιμωρεῖται ὑπὸ τῶν διδασκάλων. Ἡ κόρη,—δὲν ἀγαπᾷ τὴν ἐργασίαν λέγεται ὀκνηρά. Ἐκεῖνος εἶναι εὐτυχής,—πράττει τὸ καλόν. Τὰ παιδιά, —σέβονται τὸν Θεόν, λέγονται εὐσεβῆ.

Γύμν. 53ον.—Κλῖνον τὰς ἀναφορικὰς ἀντωνυμίας καὶ εἰς τὰ τρία γένη.

Ζ' Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι.

Λούω ἑμαυτὸν = λούω τὸν ἑαυτὸν μου.

Λούεις σεαυτὸν = λούεις τὸν ἑαυτὸν σου.

Ὁ παῖς λούει ἑαυτὸν = Ὁ παῖς λούει τὸν ἑαυτὸν του.

§ 218. Αἱ λέξεις ἑμαυτὸν, σεαυτὸν, ἑαυτὸν κλπ. λέγονται ἀντωνυμίαι **αὐτοπαθεῖς,** διότι φανερώνουσιν ὅτι τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἐνεργεῖ καὶ τὸ αὐτὸ πάσχει· κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς·

Ἐνικός ἀριθμός.

	α' πρόσωπον		β' πρόσωπον		γ' πρόσωπον		
	Ἄρσ.	Θηλ.	Ἄρσ.	Θηλ.	Ἄρσ.	Θηλ.	οὐδ.
Γεν.	ἑμαυτοῦ	-ῆς	σεαυτοῦ	-ῆς	ἑαυτοῦ	-ῆς	-οῦ
Δοτ.	ἑμαυτῷ	-ῆ	σεαυτῷ	-ῆ	ἑαυτῷ	-ῆ	-ῷ
Αἰτ.	ἑμαυτὸν	-ῆν	σεαυτὸν	-ῆν	ἑαυτὸν	-ῆν	-ὄ

Πληθυντικός ἀριθμός.

Γεν. ἡμῶν αὐτῶν -ῶν	ὕμῶν αὐτῶν -ῶν	ἐαυτῶν ὦν ὦν
Δοτ. ἡμῖν αὐτοῖς -αῖς	ὕμῖν αὐτοῖς -αῖς	ἐαυτοῖς -αῖς -οῖς
Αἰτ. ἡμᾶς αὐτούς -ᾶς	ὕμᾶς αὐτούς -ᾶς	ἐαυτούς -ᾶς -ᾶ

§ 219. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι γίνονται ἐκ τῶν προσωπικῶν καὶ τῆς αὐτός, δὲν ἔχουσι δὲ ὀνομαστικὴν καὶ κλητικὴν.

§ 220. Ἡ τοῦ ε' προσώπου κλίνεται καὶ σαυτοῦ, σαυτῶ ἄνευ τοῦ ε καὶ δὲν ἔχει οὐδέτερον γένος.

§ 221. Ἡ τοῦ γ' προσώπου κλίνεται καὶ αὐτοῦ, αὐτῶ κλπ.

Γύμν. 54ον.—Γράφον τὰς ἐπομένας προτάσεις καὶ χώρισον τὰς αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίας

Ἄγαπα τὸν πλήσιον σου ὡς σεαυτόν. Νίπτω τὰς ἑμαυτοῦ χεῖρας. Ἔργαζόμεθα πρὸς ὠφέλειαν ἡμῶν αὐτῶν. Γυμνάζω ἑμαυτόν. Ὁ παῖς γυμνάζει ἑαυτόν. Λούομεν ἡμᾶς αὐτούς. Μὴ ἀπατάτε ἑαυτούς. Ἐντρέπου σαυτόν μᾶλλον ἢ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Γινῶθι σαυτόν. Ὁ βίος πολλὰς ἐν ἑαυτῷ ἔχει λύπας. Ἐκαστος ἐπαινεῖ τὰ ἑαυτοῦ ἔργα.

Η'. Ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία.

Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε=βαστάζετε τὰ βάρη ὁ εἷς τοῦ ἄλλου.

Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους=ἀγαπᾶτε ὁ εἷς τὸν ἄλλον.

Τὰ καλὰ παιδία ἀγαπῶσιν ἄλληλα.

§ 222. Ἡ ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία φανερώνει ἀμοιβαίαν ἐνέργειαν δύο ἢ περισσοτέρων προσώπων πρὸς ἄλληλα καὶ διὰ τοῦτο ἀπαντᾷ μόνον εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ· κλίνεται δὲ ὡς ἐξῆς.

	ἀρσ.	θηλ.	οὐδ.
Γεν.	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων
Δοτ.	ἀλλήλοις	ἀλλήλαις	ἀλλήλοις
Αἰτ.	ἀλλήλους	ἀλλήλας	ἄλληλα

Γύμν. 55ον.—Γράφον τὰς ἐπομένας προτάσεις καὶ χώρισον ἐξ ἐκάστης τούτων τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν.

Ὁ Χριστὸς εἶπε πρὸς τοὺς μαθητάς του: Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Βοηθεῖτε ἀλλήλους. Ἡ Μαρία καὶ ἡ Ἄννα ἀγαπῶσιν ἀλλήλας. Τὰ καλὰ παιδία ἀγαπῶσιν ἄλληλα. Οἱ ἀδελφοὶ ἀγαπῶσιν ἀλλήλους.

§ 223. Ὅλαί αἱ ἀντωνυμίαι εἶναι ὀκτώ ειδῶν.

- α') προσωπικαί· ἐγώ, σύ· αὐτός, αὐτή, αὐτό·
β') κτηνικαί· ἐμός, ἐμή, ἐμόν· σός, σή, σόν· ἡμέτερος
ἡμετέρα, ἡμέτερον· ὑμέτερος, ὑμετέρα, ὑμέτερον·
γ') αὐτοπαθειῖς· ἐμαυτοῦ, ἐμαυτῆς· σεαυτοῦ, σεαυτῆς·
ἐαυτοῦ ἐαυτῆς·
δ') ἀλληλοπαθειῖς· ἀλλήλων·
ε') δεικτικαί· οὗτος, αὕτη, τοῦτο· ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο·
ὄδε, ἤδε, τόδε· τόσος τόση, τόσον· τοσοῦτος, τοσαύτη, το-
σοῦτο (ν')· τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτον·
ς') ἐρωτηματικαί· τίς ; τί ; ποῖος ; ποία ; ποῖον ; πόσος ;
πόση ; πόσον ;
ζ') ἀόριστοι· τίς, τί· ἕτερος, ἑτέρα, ἕτερον· ἐκάτερος,
ἐκάτερα, ἐκάτερον· ἕκαστος, ἐκάστη, ἕκαστον· ἄλλος, ἄλλη,
ἄλλο· οὐδεῖς, οὐδεμία, οὐδέν· μηδεῖς, μηδεμία, μηδέν· ἀμφο-
τεροι, ἀμφοτέρα, ἀμφοτέρα· δεῖνα· ἔνιοι, ἔνια, ἔνια·
η') ἀναφορικαί· ὅς, ἧ, ὅ· οἶος, οἶα, οἶον· ὅσος, ὅση,
ὅσον· ὁποῖος, ὁποία, ὁποῖον· ὅστις, ἧτις, ὅτι· ὅσπερ, ἧπερ,
ὅπερ.

Γύμν. 56ον.— Ἀντίγραφον τὰς ἐξῆς προτάσεις καὶ σημειώ-
σον τὰς διαφοροῦς ἀντωνυμίας.

Ἐγὼ εἶμι μεγαλύτερός σου. Μεταβαίνω εἰς τὴν σχολὴν τῆς
ἡμετέρας συνοικίας. Ὁ ὑμέτερος διδάσκαλος εἶναι καλός. Ὁ πα-
τήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου ἐργάζονται ἀμφοτέροι διὰ τὰ ἑαυτῶν
τέκνα. Ὁ διδάσκαλος φροντίζει νὰ ἀναπτύξῃ τὸ πνεῦμα καὶ νὰ
μορφώσῃ τὴν καρδίαν ἡμῶν. Πόσον σέβας ὀφείλομεν νὰ ἔχωμεν
πρὸς τοὺς διδασκάλους ἡμῶν δι' ὅσα ἀγαθὰ παρέχουσιν εἰς ἡμᾶς;

Γύμν. 57ον.

Ἐκεῖνος ὅστις δὲν σέβεται τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς διδασκάλους
του, ἀμαρτάνει. Πατήρ τις ἠρώτα χθὲς τὸν διδάσκαλον περὶ μα-
θητοῦ τινος. Ὁ μαθητῆς οὗτος εἶναι ἐπιμελής καὶ ἀγαπάται ὑπὸ
τοῦ διδασκάλου. Ἐκάστην ἡμέραν νίπτω τὰς χεῖράς μου. Πάντες
οἱ ἄνθρωποι εἶναι θνητοί. Ἐκάστος λοιπὸν ἐξ ἡμῶν εἶναι ὑποκεί-
μενος εἰς τὸν θάνατον.

ΣΗΜ.—Αἱ ἐρωτηματικαί, αἱ ἀόριστοι, αἱ δεικτικαί καὶ αἱ ἀναφορικαί
ἀντωνυμίας λέγονται καὶ συσχετικαί, διότι ἔχουσι σχέσιν καὶ ἀναφορὰν πρὸς
ἀλλήλας κατὰ ποῖόν, ποσόν καὶ μέγεθος.

Ἑγκλιτικά (¹).

Ἄνθρωπός τις ἦλθεν.

Ἄγαπῶ τινα πολύ.

§ 224. Πολλαὶ λέξεις μονοσύλλαβοι ἢ δισύλλαβοι συνήθως εὐρίσκονται εἰς τὸν λόγον ἄνευ τόνου· γίνεται δὲ τοῦτο, διότι προφέρονται τόσον σφιγκτὰ μετὰ τῆς προηγουμένης λέξεως, ὥστε ἢ ἀποβάλλουσι τὸν τόνον τῶν ἢ μεταβιβάζουσιν αὐτὸν εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης ὡς ὀξεῖαν.

Αἱ λέξεις αὗται λέγονται **ἐγκλιτικά** καὶ εἶναι αἱ ἐξῆς·

α) αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι· μοῦ, μοί, μέ· σοῦ, σοί, σέ· μᾶς, σᾶς·

β) αἱ ἀποκεκομμένα ἢ πτώσεις τῆς αὐτός· τοῦ, τῆς, τῶν·

γ) ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τις εἰς ὄλας τὰς πτώσεις·

δ) τὰ ἐπιρρήματα· πῶς, πού, ποίε·

§ 225. Τὰ ἐγκλιτικά ἀποβάλλουσι τὸν τόνον, ὅταν ἢ προηγουμένη λέξις εἶναι ὀξύτονος ἢ περισπωμένη· π. χ.

πατήρ μου· προτιμῶ τινα φαγητά·

§ 226. Ἐπίσης ἀποβάλλουσι τὸν τόνον, ὅταν ἢ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος τὸ δὲ ἐγκλιτικὸν μονοσύλλαβον· π. χ. ἠγόρασα τὰ βιβλία μου.

Ὅταν ἢ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος ἢ προπερισπωμένη ἢ ἄτονος, ὁ τόνος τοῦ ἐγκλιτικοῦ μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης ὡς ὀξεῖα. π. χ. ἄνθρωπός τις, κτῆμά μου, εἷς τινα πόλιν.

Ὅταν ἢ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος, τότε τὸ ἐγκλιτικόν, ἐὰν μὲν εἶναι μονοσύλλαβον ἀποβάλλει τὸν τόνον, ἐὰν δὲ εἶναι δισύλλαβον τὸν φυλάττει π. χ. νέος τις, νέοι τινές.

Ὅταν εἶναι κατὰ σειράν περισσότεραι ἐγκλιτικαὶ λέξεις, ἢ μία λαμβάνει τὸν τόνον τῆς ἄλλης, ὥστε ἢ τελευταία μένει ἄτονος· π. χ. εἶπέ τις τί ποτε.

Γύμν. 58ον.— Σημείωσον ἐκ τῶν ἐπομένων προτάσεων τὰς ἐγκλιτικὰς λέξεις.

(1) Τὸ περὶ ἐγκλιτικῶν κεφάλαιον ἐτέθη ἐνταῦθα ὡς δυνάμενον μετὰ τὴν γνώσιν τῶν ἀντωνυμιῶν νὰ κατανοηθῇ καλύτερον ὑπὸ τῶν μαθητῶν.

*Ἠλθέ τις καί μοι ἔφερε εἰδήσεις τινάς· ἄρα γε εἶναι ἀληθινάι; Ζῆά τινα ἔφυγον. Παιδές τινες ἠτάκτησαν. *Ἦτό ποτε πλούσιός τις ἔν τινι πόλει. *Ἠλθόν τινες φίλοι. *Ἐθρεψά σε. Πατήρ μου, φίλος μου. Λόγοι τινές διεδόθησαν.

Ρ Η Μ Α Τ Α

§ 227. Αἱ λέξεις αἱ ὁποῖαι φανερώουσιν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ ἢ πάσχει ἢ ἀπλῶς εὐρίσκεται εἰς τινα κατάσταση, λέγονται **ρήματα**.

§ 228. *Ὅταν τὸ ρῆμα φανερώη ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ, λέγεται ἐνεργητικόν· ὡς ὁ ξυλουργὸς κόπτει τὸ ξύλον.

§ 229. *Ὅταν τὸ ρῆμα φανερώη ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει, λέγεται παθητικόν· ὡς τὸ ξύλον κόπτεται ὑπὸ τοῦ ξυλουργοῦ.

§ 230. *Ὅταν τὸ ρῆμα φανερώη ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ καὶ πάσχει, συγχρόνως, λέγεται μέσον· ὡς ἡ κόρη λούεται (= Λούει τὸν ἑαυτὸν της).

§ 231. *Ὅταν τὸ ρῆμα φανερώη ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει, ἀλλ' εὐρίσκεται ἀπλῶς εἰς τινα κατάσταση λέγεται οὐδέτερον· ὡς ἡ μήτηρ μου ὑγιαίνει.

Γύμν. 59ον.—**Ἀντίγραφον δοθῶς τὰ ἐξῆς ῥήματα.*

Τρώγω, πάσχω, ἀναχωρῶ, λέγω, φυλάττω, προσκαλῶ, γράφω, κοιμῶμαι, γράφομαι, λούομαι, κύπτω, τρέχω, ῥάπτω, θυσιάζω, συμβουλεύω, συχνάζω, ἀναγινώσκω, τρέφω, διδάσκομαι, φωτίζω, γυμνάζω, κατοικῶ, περιπατῶ.

§ 232. Εἰς ἕκαστον ῥῆμα ὡς κλιτὸν μέρος τοῦ λόγου ἐξετάζομεν τὸν ἀριθμὸν, τὸ πρόσωπον, τὸν χρόνον, τὴν ἐγκλισιν, τὴν φωνὴν καὶ τὴν διάθεσιν.

§ 233. Τὰ ῥήματα κατὰ διαφόρους τύπους φανερώουσι τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ οὐσιαστικοῦ, περὶ τοῦ ὁποίου γίνεταί λόγος.

Οἱ ἀριθμοὶ εἶναι δύο :

ἐνικός		καὶ	πληθυντικός	
ἐγὼ	γράφω		ἡμεῖς	γράφομεν
σύ	γράφεις		ὕμεῖς (σεῖς)	γράφετε
ἐκεῖνος	γράφει		ἐκεῖνοι	γράφουσι (ν)

Τὰ πρόσωπα εἶναι τρία.

πρῶτον	δεύτερον	τρίτον
ἐγὼ τρέχω	σὺ τρέχεις	αὐτὸς τρέχει
ἐγὼ ἔτρεχον	σὺ ἔτρεχες	αὐτὸς ἔτρεχε(ν)
ἡμεῖς τρέχομεν	ὕμεις τρέχετε	αὐτοὶ τρέχουσι(ν)

Γύμν. 6θόν.— Γράφον τὸς ἀκολούθους προτάσεις καὶ διακρίνον τὸν ἀριθμὸν ἐκάστου ῥήματος καὶ τὸ πρόσωπον εἰς τὸ ὅποιον ἀνήκει.

Ἐγὼ τρώγω φαγητόν, σὺ ἀναγινώσκεις τὸ μάθημα, ἐκεῖνος τρέχει. Ὁ πατὴρ γράφει, ἡ μήτηρ βράπτει, ἐγὼ πλέκω. Ἐγὼ σκάπτω τὸν κήπον, σὺ ποτίζεις τὰ ἄνθη, ἐκεῖνοι κόπτουσι ἄνθη. Ἐγὼ γυμνάζω τὸ σῶμα μου. Οἱ μαθηταὶ γυμνάζονται. *8.*

Χρόνοι τοῦ ῥήματος.

§ 234. Οἱ διάφοροι τύποι, τοὺς ὁποίους λαμβάνει ἕκαστος ῥῆμα διὰ τὴν φανερῶσιν τὸν χρόνον, κατὰ τὸν ὅποιον ἐνεργεῖ ἢ πάσχει τὸ ὑποκείμενον, λέγονται **χρόνοι τοῦ ῥήματος**.

Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος εἶναι ὀκτώ:

α') ὁ ἐνεστώς, ὁ ὁποῖος φανερώνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ὑποκειμένου γίνεται τώρα εἰς τὸ παρὸν καὶ διαρκεῖ ὡς γράφω.

β') ὁ παρατατικός, ὁ ὁποῖος φανερώνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ὑποκειμένου ἐγένετο εἰς τὸ παρελθόν, καὶ διαρκεῖ ὡς ἔγραφον.

γ') ὁ ἀόριστος, ὁ ὁποῖος φανερώνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ὑποκειμένου ἐγένετο εἰς τὸ παρελθόν, ἀλλὰ δὲν διήρκεσεν ὡς ἔγραψα.

δ') ὁ παρακείμενος, ὁ ὁποῖος φανερώνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ὑποκειμένου ἔχει γίνῃ εἰς τὸ παρελθόν, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα σφύζεται καὶ εἰς τὸ παρὸν ὡς ἔχω γράψῃ.

ε') ὁ ὑπερσυντέλικος, ὁ ὁποῖος φανερώνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ὑποκειμένου εἶχε γίνῃ εἰς τὸ παρελθόν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς ὑπῆρχεν ὡς εἶχον γράψῃ.

ς') ὁ μέλλων στιγμαῖος, ὁ ὁποῖος φανερώνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ὑποκειμένου θὰ γίνῃ ἅπαξ εἰς τὸ μέλλον ἄνευ διαρκείας ὡς θὰ γράψω.

ζ') ὁ μέλλων διαρκής, ὁ ὁποῖος φανερώνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ὑποκειμένου θὰ γίνηται εἰς τὸ μέλλον κατὰ διάρκειαν ὡς θὰ γράφω.

η') ὁ μέλλον τετελεσμένος, ὁ ὁποῖος φανερώνει τὸ τετελεσμένον εἰς τὸ μέλλον· ὡς ὅταν θὰ ἔλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν μου, θὰ ἔχω γράψῃ τὸ μάθημά μου.

Γύμν. 6 Ιον.— Ἀντίγραφον τὰς ἐξῆς προτάσεις καὶ σημειώσον ποῖος χρόνος φανερώνει τὸ παρόν, ποῖος τὸ παρελθὸν καὶ ποῖος τὸ μέλλον.

Ὁ Πέτρος γράφει τὸ γύμνασμα τῆς ἀδελφῆς σου. Ὁ Πέτρος ἔγραψε τὸ γύμνασμα τῆς ἀδελφῆς σου. Θὰ ἔχω μελετήσῃ τὸ μάθημά μου ὅταν θὰ ἔλθῃς. Εἶχον ἀναγνώσει τὴν ἡμερίδα, ὅτε ἦλθες. Ὅτε ἦλθες σύ, ἐγὼ ἔγραφον. Ἐχω ἀκούσῃ τὸ ἄσμα τοῦτο πολλάκις. Σὺ ἔλυσας τὸ πρόβλημα, ἐγὼ ὅμως θὰ λύσω αὐτὸ αὔριον. Ὁ καλὸς μαθητὴς μαθαίνει τὸ μάθημά του καὶ προσέχει.

Ἐγκλίσεις.

§ 235. Αἱ ἐγκλίσεις τοῦ ῥήματος εἶναι πέντε :

α') ἡ ὀριστικὴ, ἡ ὁποία ἐκφράζει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ὑποκειμένου εἶναι ὀρισμένη καὶ βεβαία· ὡς ὁ Γεώργιος γράφει τὸ μάθημα.

β') ἡ ὑποτακτικὴ, ἡ ὁποία ἐκφράζει τὴν θέλησιν τοῦ ὑποκειμένου ὑποτεταγμένην εἰς ἄλλην· ὡς ὁ Γεώργιος ἐὰν γράψῃ τὸ μάθημά του θὰ ἔλθῃ.

γ') ἡ προστακτικὴ, ἡ ὁποία φανερώνει προσταγὴν· ὡς Γεώργιε, γράψε τὸ μάθημά σου.

δ') ἡ εὐχτικὴ, ἡ ὁποία φανερώνει εὐχὴν· ὡς εἶθε νὰ γίνω σοφός.

ε') ἡ δυνητικὴ, ἡ ὁποία ἐκφράζει ὅτι πράξις τις ἠδύνατο νὰ γίνῃ, ἂν ἄλλη πράξις ἐγένετο πρὸ αὐτῆς· ὡς θὰ ἐμάνθανον τὸ μάθημα ἐὰν ἐμελέτων.

Ἀπαρέμφατον.

Γράφειν, πλέκειν, λέγειν.

236. Ὁ τύπος τοῦ ῥήματος, ὁ ὁποῖος ἐκφράζει ἀπλῶς τὴν διάθεσιν καὶ τὸν χρόνον, χωρὶς νὰ φανερώνη τὸ πρόσω-

πον καὶ τὸν ἀριθμὸν, λέγεται **ἀπαρέμφατον**· ὡς τὸ γρά-
φειν εἶναι καλόν·

ΣΗΜ.—Τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι μὲν ἄκλιτον, ἀλλ' ἔχει χρόνους.

Γόμν. 62ον.—Γράφον τὰς ἀκολουθοῦσας μετοχὰς μετὰ τῶν
οὐσιαστικῶν.

Μετοχή.

Ὁ λάμπων ἥλιος,
ἡ λάμπουσα σελήνη,
τὸ λάμπον ἄστρον.

§ 237. Τὰ ῥήματα σχηματίζουσι τύπους τινάς, οἱ
ὅποιοι ὁμοιάζουσι μὲ ἐπίθετα τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα· ὡς
ὁ λάμπων, ἡ λάμπουσα, τὸ λάμπον.

§ 238. Ἡ λέξις λοιπόν, ἡ ὁποία μετέχει τοῦ ῥήματος,
καὶ τοῦ ἐπιθέτου λέγεται **μετοχή**.

§ 239. Ἡ μετοχή ὡς ἐπίθετον θεωρουμένη εἶναι τριγε-
νὲς καὶ τρικατάληκτον ἐπίθετον καὶ συμφωνεῖ μὲ τὸ οὐσια-
στικόν, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται, κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ
πτῶσιν.

Ἡ Μετοχή ὡς ῥήμα θεωρουμένη ἔχει χρόνον, διάθεσιν
καὶ φωνήν.

Ὁ γράφων παῖς, ἡ ἀναγινώσκουσα κόρη, ἡ τεθλιμμένη
ψυχὴ, ὁ πνέων ἄνεμος, ἡ τρέχουσα γυνή, ἡ γράψασα μαθή-
τρια, ὁ ἀστράπτων οὐρανός, ὁ λάμπων ἥλιος, ὁ τρέξας ἴπ-
πος, ὁ συλληφθεὶς στρατιώτης, ὁ ἐργαζόμενος ἀνὴρ, τὸ λάμ-
πον ἄστρον.

Σχηματισμὸς τοῦ ῥήματος **λύω**.

Ὅριστική.

Ἐνεστώσ.

	α'	β'	γ'
Ἐν.	ἐγὼ λύω	σὺ λύεις	αὐτὸς λύει
Πληθ.	ἡμεῖς λύομεν	ὕμεις λύετε	αὐτοὶ λύουσι (ν)

Παρατατικός.

	α'		β'		γ'
Ἐν.	ἐγὼ ἔλυον		σὺ ἔλυες		αὐτὸς ἔλυε(ν)
Πληθ.	ἡμεῖς ἐλύομεν		ὕμεῖς ἐλύετε		αὐτοὶ ἔλυον

Ἄοριστος.

Ἐν.	ἔλυσα	ἔλυσας	ἔλυσε(ν)
Πληθ.	ἐλύσαμεν	ἐλύσατε	ἔλυσαν

Παρακείμενος.

	α'		β'		γ'
Ἐν.	ἔχω λύσῃ	ἔχεις λύσῃ	ἔχει λύσῃ	λύσῃ	
Πληθ.	ἔχομεν λύσῃ	ἔχετε λύσῃ	ἔχουσι λύσῃ	λύσῃ	
		ἦ			
Ἐν.	ἔχω λελυμένον	ἔχεις λελυμένον	ἔχει λελυμένον	λελυμένον	
Πληθ.	ἔχομεν λελυμένον	ἔχετε λελυμένον	ἔχουσι λελυμένον	λελυμένον	

Ὑπερσυντέλικος.

	α'		β'		γ'
Ἐν.	εἶχον λύσῃ	εἶχες λύσῃ	εἶχε λύσῃ	λύσῃ	
Πληθ.	εἶχομεν λύσῃ	εἶχετε λύσῃ	εἶχον λύσῃ	λύσῃ	
		ἦ			
Ἐν.	εἶχον λελυμένον	εἶχες λυλυμένον	εἶχε λελυμένον	λελυμένον	
Πληθ.	εἶχομεν λελυμένον	εἶχετε λελυμένον	εἶχον λελυμένον	λελυμένον	

Διαρκῆς μέλλον.

	α'		β'		γ'
Ἐν.	θὰ λύω	θὰ λύῃς	θὰ λύῃ	λύῃ	
Πληθ.	θὰ λύωμεν	θὰ λύῃτε	θὰ λύωσι(ν)	λύῃ	

Στιγμαῖος μέλλον.

	α'		β'		γ'
Ἐν.	θὰ λύσω	θὰ λύσῃς	θὰ λύσῃ	λύσῃ	
Πληθ.	θὰ λύσωμεν	θὰ λύσῃτε	θὰ λύσωσι(ν)	λύσῃ	

Τετελεσμένος μέλλον.

	α'		β'		γ'
Ἐν.	θὰ ἔχω λύσῃ	θὰ ἔχῃς λύσῃ	θὰ ἔχῃ λύσῃ	λύσῃ	
Πληθ.	θὰ ἔχωμεν λύσῃ	θὰ ἔχητε λύσῃ	θὰ ἔχωσι λύσῃ	λύσῃ	
		ἦ			
Ἐν.	θὰ ἔχω λελυμένον	θὰ ἔχῃς λελυμένον	θὰ ἔχῃ λελυμένον	λελυμένον	
Πληθ.	θὰ ἔχωμεν λελυμένον	θὰ ἔχητε λελυμένον	θὰ ἔχωσι λελυμένον	λελυμένον	

Ῥοπτικτική.

Ἐνεσιῶς.

	α'	β'	γ'
Ἐν.	λύω	λύης	λύη
Πληθ.	λύωμεν	λύητε	λύωσιν

Ἀόριστος.

	α'	β'	γ'
Ἐν.	λύσω	λύσης	λύση
Πληθ.	λύσωμεν	λύσητε	λύσωσι(ν)

Παρακείμενος.

	α'	β'	γ'
Ἐν.	ἔχω λύση	ἔχης λύση	ἔχη λύση
Πληθ.	ἔχωμεν λύση	ἔχητε λύση	ἔχωσι λύση

	ἡ		
Ἐν.	ἔχω λελυμένον	ἔχης λελυμένον	ἔχη λελυμένον
Πληθ.	ἔχωμεν λελυμένον	ἔχητε λελυμένον	ἔχωσι λελυμένον

Προστακτική.

Ἐνεσιῶς.

	α'	β'	γ'
Ἐν.	—	λύε	ἄς λύη
Πληθ.	—	λύετε	ἄς λύωσι(ν)

Ἀόριστος.

	α'	β'	γ'
Ἐν.	—	λύσον	ἄς λύση
Πληθ.	—	λύσατε	ἄς λύσωσι(ν)

Παρακείμενος.

	α'	β'	γ'
Ἐν.	—	ἔχε λελυμένον	ἄς ἔχη λελυμένον
Πληθ.	—	ἔχετε λελυμένον	ἄς ἔχωσι λελυμένον

Μετοχή.

Ἐνεσιῶς.

᾽Ον.	ὁ λύων	ἡ λύουσα	τὸ λύον
Γεν.	τοῦ λύοντος	τῆς λυσούσης	τοῦ λύοντος

Ἀόριστος.

᾽Ον.	ὁ λύσας	ἡ λύσασα	τὸ λύσαν
Γεν.	τοῦ λύσαντος	τῆς λυσάσης	τοῦ λύσαντος

Παρακείμενος.

ὁ ἔχων λελυμένον	ἡ ἔχουσα λελυμένον	τὸ ἔχον λελυμένον
------------------	--------------------	-------------------

Ἑνεργητικὴ φωνή

	Ὅριστικὴ	Ῥηποτακτικὴ	Ἐὐκτικὴ
Ἑνεστώσ	ω, εις, ει λύ- ομεν, ετε, ουσι (ν)	ἄς, νὰ ἦ ἂν λύ ω, ης, η ομεν, ητε, ωσι(ν)	εἶθε νὰ λύ-ω, ης, η ομεν, ητε, ωσι(ν)
Παρατατικ.	ον, ες, ε (ν) ἔλυ- ομεν, ετε, ον		εἶθε νὰ ἔλυον, ες, ε(ν) ομεν, ετε, ον
Μέλ. διαρκ.	ω, ης, η θὰ λύσ- ομεν, ητε, ωσι (ν)		
Μέλ. στιγ.	ω, ης, η θὰ λύσ- ομεν, ητε, ωσι (ν)		
Ἀόριστος	α, ας, ε (ν) ἔλυσ- αμεν, ατε, αν	ἄς, νὰ ἦ ἂν λύσ-ω, ης, η ομεν, ητε, ωσι(ν)	εἶθε νὰ λύσ-ω, ης, η ομεν, ητε, ωσι(ν)
Παρακείμε.	ω, εις, ει ἔχ- λύση ομεν, ετε, ουσι λύση	ἄς, νὰ ἦ ἂν ἔχω, ης, η λύση ἔχομεν, ητε, ωσι λύση	εἶθε νὰ ἔχω, ης, η λύση ἔχομεν, ητε, ωσι λύση
ὑπερσυντ.	ον, ες, ε εἶχ- λύση ομεν, ετε, ον λύση		εἶθε νὰ εἶχον, ες, ε λύση εἶχομεν, ετε, αν λύση
Μετ' ἄλλων μέλων	θὰ ἔχω, ης, η λύση θὰ ἔχομεν, ητε ωσι, λύση		

τοῦ ῥήματος -λύω.

Δυνητική	Προστακτική	Ἀπαρεμφ.	Μετοχή
	λύ-ε, ἄς λύῃ λύ-ετε, ἄς λύωσι (ν)	λύ-ειν	λύων λύ-ουσα λύ-ον
θά ἔλυ-ον, ες, ε(ν) ἔλύ-ομεν, ετε, ἔλυον			
		λύσειν	λύ-σων λύ-σουσα λύ-σον
	λύ-σον, ἄς λύ-σῃ λύ-σατε, ἄς λύσ-ωσι (ν)		λύ-σας λύ-σασα λύ-σαν
	νά ἔχῃς λύσῃ νά ἔχῃ λύσῃ νά ἔχῃτε λύσῃ νά ἔχωσι λύσῃ		
θά εἶχον, ες, ε εἶχομεν, ετε, ον λύσῃ			

Γύμν. 63ον.—Κατὰ τὸ λύω σχηματίζουσιν τὰ ἀκόλουθα ῥήματα.
 Βασιλεύω, νηστεύω, μαντεύω, φονεύω, λούω, κρούω,
 κωλύω, ισχύω, ξύω, θύω, ἰδρύω.

Φωναὶ τοῦ ῥήματος.

ἀ' πρόσ. λύ-ω, λύ-ομαι, πλέκ-ω, πλέκ-ομαι,

ἀ' πρόσ. γράφ-ω, γράφ-ομαι.

§ 240. Βλέπομεν εἰς τὰ ῥήματα ὅτι τὸ πρῶτον πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος ἄλλοτε λήγει εἰς -ω (λύ-ω, πλέκ-ω, γράφ-ω) καὶ ἄλλοτε εἰς -ομαι (λύ-ομαι, πλέκ-ομαι, γράφ-ομαι).

§ 241. Ὅταν λοιπὸν τὸ ῥῆμα λήγει εἰς -ω, λέγομεν ὅτι εἶναι φωνῆς ἐνεργητικῆς ὅταν δὲ λήγη εἰς -ομαι, λέγομεν ὅτι εἶναι φωνῆς παθητικῆς.

§ 242. Τὸ ῥῆμα τὸ ὁποῖον λήγει εἰς -ω καὶ δὲν τονίζεται εἰς τὴν λήγουσαν λέγεται βαρύτερον.

Γύμν. 64ον.—Γράφον τὰς ἀκολούθους προτάσεις καὶ διάκρινον τὰ ἐνεργητικὰ καὶ παθητικὰ ῥήματα.

Τρέχω πρὸς τὴν οἰκίαν μου. Τρέφομαι ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου. Εὐρίσκω τὸν φίλον καὶ συμμαθητὴν μου. Συναθροίζω τὰ τεμάχια τῆς ὑάλου. Ὁργίζομαι ἐναντίον σου. Κηρύττω τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν ναόν. Ἐργάζομαι διὰ νὰ κερδίξω. Στέλλω τὰς ἐπιστολάς εἰς τοὺς γονεῖς μου. Ἐρχομαι ἀμέσως. Φυλάττω τὴν οἰκίαν Κινδυνεύω τὴν ζωὴν μου. Ὀνομάζομαι Γεώργιος.

Σχηματισμὸς τοῦ ῥήματος παιδεύω.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

Ὅριστικῆ.

Ἐνεσιῶς.

Ἐν.	παιδεύω	παιδεύεις	παιδεύει
Πληθ.	παιδεύομεν	παιδεύετε	παιδεύουσι(ν)

Παρατατικῆς.

Ἐν.	ἐπαιδεύω	ἐπαιδεύεις	ἐπαιδεύει(ν)
Πληθ.	ἐπαιδεύομεν	ἐπαιδεύετε	ἐπαιδεύουσιν

Ἄοριστος.

Ἐν.	ἐπαίδευσα	ἐπαίδευσας	ἐπαίδευσε(ν)
Πληθ.	ἐπαιδεύσαμεν	ἐπαιδεύσατε	ἐπαίδευσαν

Μέλλων σιγμαιῶς (μόνον ἐν τῇ ὀριστικῇ).

Ἐν.	θὰ παιδεύσω	θὰ παιδεύσης	θὰ παιδεύσῃ
Πληθ.	θὰ παιδεύσωμεν	θὰ παιδεύσητε	θὰ παιδεύσωσι(ν)

ἢ

Ἐν.	θέλω παιδεύσῃ	θέλεις παιδεύσῃ	θέλει παιδεύσῃ
Πληθ.	θέλομεν παιδεύσῃ	θέλετε παιδεύσῃ	θέλουσι παιδεύσῃ

Μέλλων διαρκῆς (μόνον ἐν τῇ ὀριστικῇ)

Ἐν.	θὰ παιδεύω	θὰ παιδεύῃς	θὰ παιδεύῃ
Πληθ.	θὰ παιδεύωμεν	θὰ παιδεύητε	θὰ παιδεύωσι(ν)

ἢ

Ἐν.	θέλω παιδεύῃ	θέλεις παιδεύῃ	θέλει παιδεύῃ
Πληθ.	θέλομεν παιδεύῃ	θέλετε παιδεύῃ	θέλουσι παιδεύῃ

Μέλλων τετελεσμένως (μόνον ἐν τῇ ὀριστικῇ)

Ἐν.	θὰ ἔχω παιδεύσῃ	θὰ ἔχῃς παιδεύσῃ	θὰ ἔχῃ παιδεύσῃ
Πληθ.	θὰ ἔχωμεν παιδεύσῃ	θὰ ἔχητε παιδεύσῃ	θὰ ἔχωσι παιδεύσῃ

ἢ

Ἐν.	θὰ ἔχω πεπαιδευμένον	θὰ ἔχῃς πεπαιδευμένον	θὰ ἔχῃ πεπαιδευμένον
Πληθ.	θὰ ἔχωμεν πεπαιδευμένον	θὰ ἔχητε πεπαιδευμένον	θὰ ἔχωσι πεπαιδευμένον

Παρακείμενος.

Ἐν.	ἔχω παιδεύσῃ	ἔχεις παιδεύσῃ	ἔχει παιδεύσῃ
Πληθ.	ἔχομεν παιδεύσῃ	ἔχετε παιδεύσῃ	ἔχουσι παιδεύσῃ

ἢ

Ἐν.	ἔχω πεπαιδευμένον	ἔχεις πεπαιδευμένον	ἔχει πεπαιδευμένον
Πληθ.	ἔχομεν πεπαιδευμένον	ἔχετε πεπαιδευμένον	ἔχουσι πεπαιδευμένον

Ἑπερουντέλικος (μόνον ἐν τῇ ὀριστικῇ).

Ἐν.	εἶχον παιδεύσῃ	εἶχες παιδεύσῃ	εἶχε παιδεύσῃ
Πληθ.	εἶχομεν παιδεύσῃ	εἶχετε παιδεύσῃ	εἶχον παιδεύσῃ

ἦ

Ἐν.	εἶχον πεπαιδευμένον	εἶχες πεπαιδευμένον	εἶχε πεπαιδευμένον
Πληθ.	εἶχομεν πεπαιδευμένον	εἶχετε πεπαιδευμένον	εἶχον πεπαιδευμένον

ῥοπακτικῇ.

Ἐνεστώς.

Ἐν.	^{αν} παιδεύω	παιδεύῃς	παιδεύῃ
Πληθ.	παιδεύομεν	παιδεύῃτε	παιδεύωσι(ν)

Ἀόριστος.

Ἐν.	^{αν} παιδεύσω	παιδεύσῃς	παιδεύσῃ
Πληθ.	παιδεύσωμεν	παιδεύσῃτε	παιδεύσωσι(ν)

Παρακείμενος.

Ἐν.	^{αυ} ἔχω παιδεύσῃ	ἔχῃς παιδεύσῃ	ἔχῃ παιδεύσῃ
Πληθ.	ἔχομεν παιδεύσῃ	ἔχῃτε παιδεύσῃ	ἔχωσι παιδεύσῃ

ἦ

Ἐν.	ἔχω πεπαιδευμένον	ἔχῃς πεπαιδευμένον	ἔχῃ πεπαιδευμένον
Πληθ.	ἔχομεν πεπαιδευμένον	ἔχῃτε πεπαιδευμένον	ἔχωσι πεπαιδευμένον

Προσπακτικῇ.

Ἐνεστώς.

παίδευε	ἄς παιδεύῃ
παιδεύετε	ἄς παιδεύωσι(ν)

Ἀόριστος.

παίδευσον	ἄς παιδεύσῃ
παιδεύσατε	ἄς παιδεύσωσι(ν)

Παρακείμενος.

ἔχε πεπαιδευμένον	ἄς ἔχῃ πεπαιδευμένον
ἔχετε πεπαιδευμένον	ἄς ἔχωσι πεπαιδευμένον

Δυνητική.

Ἐνεσιώς.

ἤθ' ἀπαιδεύον	θὰ ἀπαιδεύεις	θὰ ἀπαιδεύει(ν)
ἤθ' ἀπαιδεύομεν	θὰ ἀπαιδεύετε	θὰ ἀπαιδεύου

ἢ

ἤθελον παιδεύῃ	ἤθελες παιδεύῃ	ἤθελε παιδεύῃ
ἤθέλομεν παιδεύῃ	ἤθέλετε παιδεύῃ	ἤθελον παιδεύῃ

Ἄοριστος.

ἤθελον παιδεύσῃ	ἤθελες παιδεύσῃ	ἤθελε παιδεύσῃ
ἤθέλομεν παιδεύσῃ	ἤθέλετε παιδεύσῃ	ἤθελον παιδεύσῃ

Παρακείμενος.

θὰ εἶχον πεπαιδευμένον	θὰ εἶχες πεπαιδευμένον	θὰ εἶχε πεπαιδευμένον
θὰ εἶχομεν πεπαιδευμένον	θὰ εἶχτε πεπαιδευμένον	θὰ εἶχον πεπαιδευμένον

ἢ

ἤθ' ἔχον πεπαιδευμένον	ἤθ' ἔχες ἔχον πεπαιδευμένον	ἤθ' ἔχον πεπαιδευ- [μένον
ἤθ' ἔχομεν ἔχον πεπαιδευμένον	ἤθ' ἔχτε ἔχον πεπαιδευμένον	ἤθ' ἔχον πεπαιδευ- [μένον

Ἄπικρέμφτον

Ἐνεσιώς παιδεύειν Ἄοριστος παιδεύσαι

Μετοχή.

Ἐνεσιώς

Ἄοριστος

Παρακείμενος

ὁ παιδεύων	ὁ παιδεύσας	ὁ ἔχων πεπαιδευμένον
ἡ παιδεύουσα	ἡ παιδεύσασα	ἡ ἔχουσα πεπαιδευμένον
τὸ παιδεύον	τὸ παιδεύσαν	τὸ ἔχον πεπαιδευμένον

ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

Ὀριστική.

Ἐνεσιώς.

παιδεύομαι	παιδεύεσαι	παιδεύεται
παιδεύομεθα	παιδεύεσθε	παιδεύονται

Παρατατικός (μόνον ἐν τῇ ὀριστικῇ)

ἐπαιδευόμενῃ	ἐπαιδεύεσο	ἐπαιδεύετο
ἐπαιδευόμεθα	ἐπαιδεύεσθε	ἐπαιδεύοντο

Ἄοριστος.

ἐπαιδεύθη	ἐπαιδεύθης	ἐπαιδεύθη
ἐπαιδεύθημεν	ἐπαιδεύθητε	ἐπαιδεύθησαν

Μέλλων διαρκής (μόνον ἐν τῇ ὀριστικῇ).

θὰ παιδεύωμαι	θὰ παιδεύησαι	θὰ παιδεύηται
θὰ παιδευώμεθα	θὰ παιδεύησθε	θὰ παιδεύωνται

ἢ

θέλω παιδεύεσθαι	θέλεις παιδεύεσθαι	θέλει παιδεύεσθαι
θέλομεν παιδεύεσθαι	θέλετε παιδεύεσθαι	θέλουσι παιδεύεσθαι

Μέλλων στιγμιαίος (μόνον ἐν τῇ ὀριστικῇ).

θὰ παιδευθῶ	θὰ παιδευθῆς	θὰ παιδευθῆ
θὰ παιδευθώμεν	θὰ παιδευθῆτε	θὰ παιδευθῶσι(ν)

ἢ

θέλω παιδευθῆ	θέλεις παιδευθῆ	θέλει παιδευθῆ
θέλομεν παιδευθῆ	θέλετε παιδευθῆ	θέλουσι παιδευθῆ

Μέλλων τετελεσμένος (μόνον ἐν τῇ ὀριστικῇ).

θὰ ἔχω παιδευθῆ	θὰ ἔχης παιδευθῆ	θὰ ἔχῃ παιδευθῆ
θὰ ἔχωμεν παιδευθῆ	θὰ ἔχητε παιδευθῆ	θὰ ἔχωσι παιδευθῆ

ἢ

θὰ εἶμαι πεπαιδευμένος	θὰ εἶσαι πεπαιδευμένος	θὰ εἶναι πεπαιδευμένος
θὰ ἦμεθα πεπαιδευμένοι	θὰ εἴσθε πεπαιδευμένοι	θὰ εἶναι πεπαιδευμένοι

Παρακείμενος.

ἔχω παιδευθῆ	ἔχεις παιδευθῆ	ἔχει παιδευθῆ
ἔχομεν παιδευθῆ	ἔχετε παιδευθῆ	ἔχουσι παιδευθῆ

ἢ

εἶμαι πεπαιδευμένος	εἶσαι πεπαιδευμένος	εἶναι πεπαιδευμένος
εἶμεθα πεπαιδευμένοι	εἴσθε πεπαιδευμένοι	εἶναι πεπαιδευμένοι

Ὑπερσυντέλικος (μόνον ἐν τῇ ὀριστικῇ),

εἶχον παιδευθῆ	εἶχες παιδευθῆ	εἶχε παιδευθῆ
εἶχομεν παιδευθῆ	εἶχετε παιδευθῆ	εἶχον παιδευθῆ

ἢ

ἦμην πεπαιδευμένος	ἦσο πεπαιδευμένος	ἦτο πεπαιδευμένος
ἦμεθα πεπαιδευμένοι	εἴσθε πεπαιδευμένοι	ἦσαν πεπαιδευμένοι

Ῥητοτακτικῆ.

Ἐνεστώς.

παιδεύωμαι	παιδεύησαι	παιδεύηται
παιδευώμεθα	παιδεύησθε	παιδεύωνται

Ἀόριστος.

παιδευθῶ	παιδευθῆς	παιδευθῆ
παιδευθώμεν	παιδευθῆτε	παιδευθῶσι(ν)

Παρακείμενος.

ἔχω παιδευθῆ ἔχεις παιδευθῆ ἔχα παιδευθῆ
 ἔχωμεν παιδευθῆ ἔχητε παιδευθῆ ἔχωσι παιδευθῆ

ἦ

εἶμαι πεπαιδευμένος εἶσαι πεπαιδευμένος εἶναι πεπαιδευμένος
 εἶμεθα πεπαιδευμένοι εἶσθε πεπαιδευμένοι εἶναι πεπαιδευμένοι

Προστακτική.

Ἔνεστιός.

Ἐν. παιδέου ἄς παιδεύηται
 Πληθ. παιδέεσθε ἄς παιδεύωνται

Ἄοριστος.

Ἐν. παιδεύθητι ἄς παιδευθῆ
 Πληθ. παιδεύθητε ἄς παιδευθῶσι(ν)

Παρακείμενος.

Ἐν. ἔσο πεπαιδευμένος ἄς εἶναι πεπαιδευμένος
 Πληθ. ἔσθε πεπαιδευμένοι ἄς εἶναι πεπαιδευμένοι

Δυνητική.

Ἔνεστιός.

θὰ ἐπαιδεύωμην θὰ ἐπαιδέεσο θὰ ἐπαιδεύετο
 θὰ ἐπαιδεύομεθα θὰ ἐπαιδέεσθε θὰ ἐπαιδεύοντο

Ἄοριστος.

ἦθελον παιδευθῆ ἦθελες παιδευθῆ ἦθελε παιδευθῆ
 ἦθέλομεν παιδευθῆ ἦθέλετε παιδευθῆ ἦθελον παιδευθῆ

Παρακείμενος.

θὰ εἶχον παιδευθῆ θὰ εἶχες παιδευθῆ θὰ εἶχε παιδευθῆ
 θὰ εἶχομεν παιδευθῆ θὰ εἶχετε παιδευθῆ θὰ εἶχον παιδευθῆ

ἦ

θὰ ἦμην πεπαιδευμένος θὰ ἦσο πεπαιδευμένος θὰ ἦτο πεπαιδευμένος
 θὰ ἦμεθα πεπαιδευμένοι θὰ εἶσθε πεπαιδευμένοι θὰ ἦσαν πεπαιδευμένοι.

Ἀπαρέμφατον

Ἔνεστιός παιδεύεσθαι Ἄοριστος παιδευθῆναι

Μετοχή.

Ἔνεστιός ὁ παιδευόμενος ἡ παιδευομένη τὸ παιδευόμενον
 Ἄοριστος ὁ παιδευθεὶς ἡ παιδευθεῖσα τὸ παιδευθὲν
 Παρακείμ. ὁ πεπαιδευμένος ἡ πεπαιδευμένη τὸ πεπαιδευμένον

§ 243. Ὁ ἐνεστώσ, ὁ παρατατικὸς καὶ ὁ ἀόριστος ἐκφέρονται διὰ μιᾶς λέξεως καὶ λέγονται **μονολεκτικοὶ χρόνοι** ὡς

Ἐνεστώσ παιδεύω	Παρατατικὸς ἐπαίδευον	Ἀόριστος ἐπαίδευσα
--------------------	--------------------------	-----------------------

§ 244. Οἱ δὲ λοιποὶ χρόνοι ἐκφέρονται μὲ δύο ἢ μὲ τρεῖς λέξεις καὶ λέγονται **περιφραστικοὶ χρόνοι**, εἶναι δὲ οἱ ἑξῆς:

Παθ. Ἐνεργ.	θὰ παιδεύω ἢ	θὰ παιδεύσω ἢ	ἔχω παιδεύσω ἢ	εἶχον παιδεύσω ἢ
	θέλω παιδευθῆ θὰ παιδεύωμαι ἢ	θέλω παιδεύσω θὰ παιδευθῶ ἢ	ἔχω πεπαιδευμένον ἔχω παιδευθῆ ἢ	εἶχον πεπαιδευμένον εἶχον παιδευθῆ ἢ
	θέλω παιδεύεσθαι θέλω παιδευθῆ εἶμαι πεπαιδευμένος ἤμην πεπαιδευμένος			

Τετελεσμένος Μέλλον.

Ἐνεργ.	θὰ ἔχω παιδεύσω ἢ	Παθ.	θὰ ἔχω παιδευθῆ ἢ
	θὰ ἔχω πεπαιδευμένον		θὰ εἶμαι πεπαιδευμένος

Πῶς σχηματίζονται οἱ περιφραστικοὶ χρόνοι.

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω σχηματισμοῦ τῶν περιφραστικῶν χρόνων παρατηροῦμεν ὅτι :

α') ὁ διαρκῆς μέλλον τῆς ὀριστικῆς σχηματίζεται διὰ τοῦ μορίου **θὰ** καὶ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος ἢ διὰ τοῦ ῥήματος **θέλω** καὶ τοῦ τρίτου ἐνικοῦ προσώπου τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἐνεστώτος.

β') ἡ στιγμιαίος μέλλον τῆς ὀριστικῆς σχηματίζεται διὰ τοῦ μορίου **θὰ** καὶ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἀορίστου τοῦ ῥήματος ἢ διὰ τοῦ ῥήματος **θέλω** καὶ τοῦ τρίτου ἐνικοῦ προσώπου τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἀορίστου.

γ') ὁ ἐνεργητικὸς παρακειμένος, σχηματίζεται διὰ τοῦ ῥήματος **ἔχω** καὶ τοῦ τρίτου ἐνικοῦ προσώπου τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἀορίστου ἢ τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου.

δ') ὁ παθητικὸς παρακειμένος σχηματίζεται διὰ τοῦ ῥήματος **ἔχω** καὶ τοῦ τρίτου ἐνικοῦ προσώπου τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ἢ διὰ τοῦ ῥήματος **εἶμαι** καὶ τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου.

ε') ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος σχηματίζεται διὰ τοῦ **εἶχον** καὶ τοῦ τρίτου ἐνικοῦ προσώπου τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἀορίστου ἢ τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου.

ς') ὁ παθητικὸς ὑπερσυντέλικος σχηματίζεται διὰ τοῦ **εἶχον** καὶ τοῦ τρίτου ἐνικοῦ προσώπου τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ἢ διὰ τοῦ **ἤμην** καὶ τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου καὶ

ζ') ὁ τετελεσμένος μέλλων σχηματίζεται ὡς ὁ παρακείμενος ἀλλ' ἔμπροσθεν λαμβάνει τὸ μόριον **θά**.

ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ

α') Θέλω.

Ὅριστική.

[᾽]Ενεστώς.

θέλω, θέλεις, θέλει, θέλομεν, θέλετε, θέλουσι(ν)

Παρατατικός.

ἤθελον, ἤθελες, ἤθελε(ν), ἤθέλομεν, ἤθέλετε, ἤθελον.

β') Ἔχω.

[᾽]Ενεστώς.

Ὅριστική	Ὑποτακτική	Προστακτική	Μετοχή
ἔχω	ἔχω		
ἔχεις	ἔχῃς	ἔχε	ἔχων
ἔχει	ἔχῃ	ἄς ἔχῃ	
ἔχομεν	ἔχωμεν		ἔχουσα
ἔχετε	ἔχητε	ἔχετε	
ἔχουσι(ν)	ἔχωσι(ν)	ἄς ἔχωσι(ν)	ἔχον

Παρατατικός.

εἶχον εἶχες εἶχε(ν) εἶχομεν εἶχετε εἶχον

γ') Εἶμαι.

[᾽]Ενεστώς.

εἶμαι	εἶμαι		ῶν
εἶσαι	εἶσαι	ἔσο	
εἶναι	εἶναι	ἄς εἶναι	οὔσα
εἶμεθα	εἶμεθα	ἔστε	
εἴσθε	εἴσθε	ἄς εἶναι	ὄν
εἶναι	εἶναι		

Παρατατικός.

ἤμην ἦσο ἦτο εἶμεθα εἴσθε ἦσαν

Αὕξησις.

² Ενεστῶς	Παρατατικῶς	² Ἀόριστος
γράφω	ἔ-γραφον	ἔ-γραψα
γράφομαι	ἔ-γραφόμην	ἔ-γράφθην

§ 245. Ὅσα ῥήματα ἄρχονται ἀπὸ συμφώνου, εἰς τὸν παρατατικὸν καὶ ἀόριστον τῆς ὀριστικῆς λαμβάνουσιν ἐν ἀρχῇ ἐν **ε**, τὸ ὁποῖον λέγεται συλλαβικὴ αὕησις.

ΣΗΜ. — Ὅσα ῥήματα ἄρχονται ἀπὸ ρ διπλασιάζουσιν αὐτὸ μετὰ τὴν συλλαβικὴν αὕησιν π. χ. ῥίπτω, ἔρριπτον, ἔρριψα, ῥάπτω, ἔρραπτον, ἔρραψα.

§ 246. Ὅσα ῥήματα ἄρχονται ἀπὸ φωνήεντος λαμβάνουσι χρονικὴν αὕησιν τρέπουσι δηλαδὴ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν ὡς ἐξῆς.

τὸ	α	εἰς	η	ὡς	ἀκούω	— ἤκουον
»	ε	»	η	»	ἐλπίζω	— ἤλπιζον
»	ο	»	ω	»	ὀρίζω	— ὠρίζον
»	αι	»	η	»	αἰσθάνομαι	— ἤσθανόμην
»	οι	»	ω	»	οἰκτίρω	— ὤκτιρον
»	αυ	»	ηυ	»	αὕξάνω	— ἠὔξανον
»	ευ	»	ηυ	»	εὕχομαι	— ἠὔχόμην

§ 247. Δὲν τρέπουσι τὸ **ε** εἰς **η**, ἀλλ' εἰς **ει** τὰ ἐξῆς ῥήματα: ἔχω εἶχον, ἐλκύνω-εἶλκυον, ἐθίζω-εἶθιζον, ἔπομαι-εἶπόμην, ἐργάζομαι-εἰργαζόμην.

Γύμν. 65ον.—Κλῖνον τὸ **α'** πρόσωπον τοῦ παρατατικοῦ τῶν ἐξῆς ῥημάτων.

Γράφω, βρέχω, ποτίζω, ἀγοράζω, γυμνάζομαι, ῥίπτω, ῥάπτω, κλαίω, ὁμοιάζω, αἰσθάνομαι, ἔχω, μαραίνομαι, αὕξάνω, ἐθίζω, οἰκτίρω, ῥητορεύω, λαμβάνω, ἑορτάζω, (τοῦτο αὕξάνεται εἰς τὴν δευτέραν συλλαβὴν, ἐώρταζον).

Γράφω	ἔγραφον	ἀνα-γράφω	ἀνέ-γραφον
ἀκούω	ἤκουον	παρ-ακούω	παρ-ἤκουον
λέγω	ἔλεγον	προ-λέγω	προ-ἔλεγον

§ 248. Τὰ ῥήματα τὰ ὁποῖα εἶναι σύνθετα μετὰ προθέσεων, λαμβάνουσι τὴν αὕησιν μετὰ τὴν πρόθεσιν, τὸ δὲ τελικὸν φωνῆεν τῆς προθέσεως ἀποβάλλεται, ἐκτὸς τῶν προθέσεων πρὸ καὶ περὶ, αἱ ὁποῖαι φυλάττουσι τὸ **ο** καὶ **ι**.

Γύμν. 66ον.—Σχημάτισον τὸν παρατατικὸν καὶ ἀόριστον τῆς ὀριστικῆς τῶν ἀκολουθῶν ῥημάτων.

Παρα-κωλύω, προσ-εύχομαι, περι-οδεύω, κατ-οικῶ, κατα-σκευάζω, ἐξ-αφανίζω, ἀπο-καλύπτω, δια-χωρίζω, προ-βλέπω, περι-εργάζομαι, κατα-λείπω, καταρ-ρέω, συρ-ράπτω, προσ-ελ-κύω, συλ-λέγω, περι-τειγίζω, παρα-φυλάττω, ἐκ-πληρώνω.

Ἄναδιπλασιασμός.

λύομαι λε-λυμένος γράφομαι γε-γραμμένος
βλάπτομαι βε-βλαμμένος κόπτομαι κε-κομμένος

§ 249. Εἰς τὴν μετοχὴν τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, εἴαν τὸ ῥῆμα ἀρχίζῃ ἀπὸ ἀπλοῦ συμφώνου ἢ ἀπὸ δύο συμφώνων ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν πρῶτον εἶναι ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ὑγρόν, τὸ ἀρκτικὸν σύμφωνον ἐπαναλαμβάνεται πρὸ τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως **ε**.

§ 250. Ἡ ἐπανάληψις λοιπὸν τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ ῥήματος πρὸ τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως λέγεται ἀναδιπλασιασμός.

Δὲν ἀναδιπλασιάζεται ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, ἀλλὰ λαμβάνει μόνον αὐξῆσιν ἢ χρονικὴν ἢ συλλαβικὴν.

α') ὅταν ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνήεντος ὡς

ὄριζω ὄρισμένος
ἀγαπῶ ἠγαπημένος

β') ὅταν τὸ ῥῆμα ἀρχίζει ἀπὸ **ρ**, τὸ ὁποῖον ὅμως διπλασιάζεται μετὰ τὴν συλλαβικὴν αὐξῆσιν ὡς

ῥάπτω ῥραμένος
ξηραίνω ἔξηραμμένος

γ') ὅταν τὸ ῥῆμα ἀρχίζῃ ἀπὸ **γν-** ὡς

(ἀνα)γνωρίζομαι (ἀνα-)εγνωρισμένος

§ 251. Ὅταν τὸ ῥῆμα ἄρχηται ἀπὸ **θ**, **φ**, **χ**, εἰς τὴν ἀναδιπλασιασμὸν τρέπεται τὸ μὲν **θ** εἰς **τ**, τὸ **φ** εἰς **π**, καὶ τὸ **χ** εἰς **κ** ὡς θάπτω, τεθαμμένος· φονεύω, πε-φονευμένος· χωρίζω, κε-χωρισμένος.

Γύμν. 67ον.—Σχημάτισον τὴν μετοχὴν τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τῶν ἐξῆς δημάτων.

Τρίβομαι, φωτίζομαι, ἀσχολοῦμαι, τρέφομαι, λέγομαι, ὑπογράφομαι, ἀγαπῶμαι, φονεύομαι, παιδεύομαι, γλύφομαι, βίπτομαι.

Γύμν. 68ον.—Ἐκ τῶν ἀκολουθῶν παρακειμένων γράφων χωριστὰ α') τοὺς ἔχοντας ἀναδιπλασιασμόν· β') τοὺς ἔχοντας συλλαβικὴν αὐξῆσιν καὶ γ') τοὺς ἔχοντας χρονικὴν αὐξῆσιν.

Βεβλαμμένος, ὀνομασμένος, βεβιασμένος, ἐξωγραφισμένος, ἐρραντισμένος, πεπλεγμένος, τεθαμμένος, ἐσπαρμένος, ἀπεσταλμένος, πεπεισμένος, ἐκτισμένος, ὠνειδισμένος, ἀνεπτυγμένος (ἀναπτύσσω), διεφθαρμένος, δεδεμένος, ἠλειμμένος (ἀλείφω), ἠτοιμασμένος.

Ῥίζα, κατάληξις, χαρακτήρ.

§ 252. Ῥίζα τοῦ ῥήματος ἢ θέμα λέγεται, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ὀνομάτων, τὸ ἀμετάβλητον μέρος αὐτοῦ, τὸ δὲ μεταβαλλόμενον λέγεται κατάληξις· π. χ. τοῦ ῥήματος τρέφω, τρέφεις, τρέφει, τὸ μὲν **τρέφ-** εἶναι ῥίζα, τὰ δὲ **ω,-εις,-ει**, καταλήξεις.

§ 253. Χαρακτήρ λέγεται τὸ τελευταῖον γράμμα τῆς ῥίζης.

Τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουσι χαρακτήρα φωνῆεν λέγονται φωνηεντόληκτα· ὡς κολακεύω, φονεύω.

Τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουσι χαρακτήρα σύμφωνον λέγονται συμφωνόληκτα· ὡς διώκω, γράφω.

Γύμν. 69ον.—Γράφον ὅλους τοὺς χρόνους εἰς τὴν ὀριστικὴν τῶν ἐξῆς φωνηεντολήκτων ῥημάτων.

Βασιλεύω, ἀκούω, φονεύομαι, ἐνδύομαι, νηστεύω, τοξεύω, λύω, κολακεύω, ἀκούομαι, θεραπεύομαι, κλείω, παιδεύω, θραύω, πτωχεύω, κουρεύω, δακρύω, ἀποκρούω, ἀποκρούομαι.

Γύμν. 70όν.—Τρέφον εἰς πληθυντικὸν τὰς ἐξῆς προτάσεις.

Τὸ ποτήριον εἶναι τεθραυσμένον. Ἡ τραγὼν θηρέυεται ὑπὸ τοῦ κυνηγοῦ. Ὁ ἰατρὸς ἐθεράπευσε τὸν ἀσθενῆ. Ὁ καλὸς πατήρ συμβουλεύει τὸν υἱὸν του, νὰ ὑπακούῃ τὸν μεγαλύτερον. Μὴ ἐμπιστεύου εἰς τοὺς κέλακας. Θὰ νηστεύσω διὰ νὰ κοινωγήσω. Ἐχὼ ἐξομολογηθῆ εἰς τὸν ἱερέα. Ὁ κοῦφος ἄνθρωπος κολακεύεται. Ὁ ἐπιτήδεις κολακεύει πάντας.

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν χειλοφωονολήκτων.

Τρίβω (θέμ. τριβ) = ἔτριβ-σα = ἔτριψα
 ἐ-τριβ-θην — ἐτρίφθην — τετριβ-μένος = τετριμμένος.

§ 254. Ὅσα ῥήματα ἔχουσι χαρακτήρα π, β, φ, λέγονται χειλοφωονολήκτα ὡς γράφω (θέμα γραφ-) τρίβω (θέμα τριβ-), τρέπω (θέμα τρεπ-).

§ 255. Τῶν χειλοφωονολήκτων ῥημάτων ὁ χαρακτήρ μεταβάλλεται ὡς ἐξῆς.

α) ὅταν πρὸ τῶν καταλήξεων εὔρεθῆ σ, ὁ χαρακτήρ συγχωνεύεται μετ' αὐτοῦ εἰς ψ· ὡς τρίβω (ἔτριβσα = ἔτριψα·

β') όταν εύρεθῆ πρὸ τοῦ **μ**, τρέπεται εἰς **μ'** ὡς γράφω (γεγραμμένος) = γεγραμμένος·

γ') όταν εύρεθῆ πρὸ τοῦ **θ**, τρέπεται εἰς **φ'** ὡς τρίβω (ἐτρίβην) = ἐτρίφην.

ΣΗΜ.—Εἰς τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα χειλόφωνον (π, β, φ) ἀνήκουσι καὶ ὅσα εἰς τὸν ἔνεστώτα λήγουσιν εἰς *πτω*.

Γύμν. 71ον.—Κλῖνον τὰ ἐξῆς δῆματα.

Γράφω, τρέπω, ἀλείφω, λείπω, πέμπω, βλάπτω, ρίπτω, σκέπτομαι.

Γύμν. 72ον.—Τρέφον εἰς ἐνικὸν τὰς ἐξῆς προτάσεις.

Αἱ κακαὶ συναναστροφαὶ βλάπτουσι πάντοτε τοὺς νέους. Οἱ ἀετοὶ ἀπὸ ὑψηλὰ βλέπουσι τὰ ἐπὶ τῆς γῆς μικρὰ ἀντικείμενα. Αἱ ἀκρίδες πολλάκις κατέστρεψαν σιτοφόρους ἀγρούς. Αἱ πεδιάδες καὶ τὰ ἕρη ἐκαλύφθησαν ὑπὸ χιόνος. Γράψατε ὀρθῶς τὸ πρόβλημά σας. Τὰ βρέφη τρέφονται διὰ γάλακτος.

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν οὐρανισκοφωνολήκτων.

§ 256. Ὅσα ῥήματα ἔχουσιν χαρακτῆρα **κ**, **γ**, **χ**, λέγονται οὐρανισκοφωνόληκτα· ὡς λέγω, βρέχω, πλέκω.

§ 257. Τῶν οὐρανισκοφωνολήκτων ὁ χαρακτῆρ μεταβάλλεται ὡς ἐξῆς·

α') όταν πρὸ τῶν καταλήξεων εύρεθῆ **σ**, ὁ χαρακτῆρ συγχωνεύεται μετ' αὐτοῦ εἰς **ξ'** ὡς

πλέκω (ἐπλεκσα) = ἐπλεξα (πλέκσω) = πλέξω·

β') όταν εύρεθῆ πρὸ τοῦ **θ**, τρέπεται εἰς **χ'** ὡς (ἐπλέκθην) = ἐπλέχθην.

ΣΗΜ.—Εἰς τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα οὐρανισκοφωνον (**κ**, **γ**, **χ**) ἀνήκουσι καὶ ὅσα εἰς τὸν ἔνεστώτα λήγουσιν εἰς *-σσω*, *ττω* καὶ *τινα* εἰς *ζω*.

Γύμν. 73ον.—Τρέφον τὰ δῆματα τῶν ἀκολουθῶν προτάσεων εἰς παρατατικὸν καὶ ἄοριστον.

Ὁ κύων τρέχει. Ἡ καλὴ μαθήτρια πλέκει. Οἱ στρατιῶται καταδιώκουσι τοὺς ληστάς. Στιρίζομαι ἐπὶ τῆς φιλίας σου. Οἱ πόδες βρέχονται ὑπὸ τῶν ὑδάτων. Ἡ ἡσυχία φυλάττεται ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. Ὁ κακὸς γείτων διαταράττει τὴν ἡσυχίαν τῶν γειτόνων.

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ὀδοντοφωνολήκτων.

§ 258. Ὅσα ῥήματα ἔχουσι χαρακτῆρα **τ**, **δ**, **θ**, λέγονται ὀδοντοφωνόληκτα· ὡς πεῖθω, πλάττω, ἄδω.

Ὁ χαρακτήρ τῶν ὀδοντοφωολήκτων μεταβάλλεται ὡς ἐξῆς·

α') ὅταν εὐρεθῆ πρὸ τοῦ σ, ἀποβάλλεται, ὡς πείθω (ἔπειθσα) = ἔπεισα.

β') ὅταν εὐρεθῆ πρὸ τοῦ θ, τρέπεται εἰς σ· ὡς (ἐπειθ-θην) = ἐπείσθην.

γ') ὅταν εὐρεθῆ πρὸ τοῦ μ, τρέπεται εἰς σ· ὡς (πεπειθ-μένος) = πεπεισμένος.

ΣΗΜ.—Τὰ εἰς -ίζω ῥήματα γράφονται μὲ ι, ἐκτός τοῦ δανείζω, ἀθροίζω, γογγύζω, θακρύζω κλπ.

Γύμν. 74ον.—Σχημάτισον τὸν ἀόριστον τῆς ἐνεργητικῆς καὶ παθητικῆς φωνῆς καὶ τὴν μετοχὴν τοῦ παθητικοῦ παρακείμενου τῶν ἐξῆς ῥημάτων.

Ἐργάζομαι, ἐτοιμάζω, ἀλέθω, πράττω, (θεμ. πρατ-), διαψεύδω, δανείζω, σφραγίζω, κατασκευάζω, κομίζω, σκάπτω.

Γύμν. 75ον.—Τρέφον τὰ ῥήματα τῶν ἀκολουθῶν προτάσεων εἰς μέλλοντα καὶ παρακείμενον.

Ὁ ἵππος βαδίζει. Ἡμεῖς ἐργαζόμεθα. Τὸν καλὸν ἦρωα θαυμάζομεν πάντες. Ὁ καλὸς πατήρ ἀγωνίζεται. Οἱ χριστιανοὶ συναθροίζονται εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Πιέζομαι ὑπὸ τῶν διδασκάλων μου. Ἐσφράγισα τὰς ἐπιστολάς μου.

Σχηματισμὸς τοῦ ῥήματος ἀγγέλλω.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Ὁριστικὴ ἀγγέλλω ἀγγέλλεις κτλ.	Ὑποτακτικὴ ἀγγέλλω ἀγγέλλῃς κτλ.	Προστακτικὴ ἀγγελλε κτλ.	Μετοχὴ ὁ ἀγγέλλων κτλ.
---------------------------------------	--	-----------------------------	---------------------------

Παρατατικὸς

ἤγγελλον, ἤγγελλες κλπ,

Ἀόριστος.

ἤγγειλα ἤγγειλας κτλ.	ἀγγείλω ἀγγείλῃς κτλ.	ἄγγειλον κτλ.	ὁ ἀγγείλας κτλ.
--------------------------	--------------------------	---------------	-----------------

Μέλλον διαρκῆς

θὰ ἀγγέλλω, θα ἀγγέλλῃς κτλ,

ἦ

θέλω ἀγγέλλῃ, θέλεις ἐγγέλλῃ

Μέλλον στιγμιαίος

θὰ ἀγγείλω, θὰ ἀγγείλῃς κτλ.

ἦ

θέλω ἀγγείλῃ, θέλεις ἀγγείλῃ

Παρακείμενος.

^ο Οριστική	^υ Υποτακτική	Προστακτική	Μετοχή
ἔχω ἀγγείλη ἦ	ἔχω ἀγγείλη ἦ	ἔχε ἠγγελημένον κλ.	ἔχων ἠγγελημένον κλ.
ἔχω ἠγγελημένον κλ.	ἔχω ἠγγελημένον κλ.		

^υΥπερσυντέλικος.

εἶχον ἀγγείλη	ἦ	εἶχον ἠγγελημένον
εἶχες ἀγγείλη	ἦ	εἶχες ἠγγελημένον κλ.

Μέλλων τετελεσμένος.

θὰ ἔχω ἀγγείλη	ἦ	θὰ ἔχω ἠγγελημένον
θὰ ἔχῃς ἀγγείλη	ἦ	θὰ ἔχῃς ἠγγελημένον

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

^εΕνεστώς.

ἀγγέλλομαι	ἀγγέλλωμι	ἀγγέλλου	ἀγγελλόμενος
ἀγγέλλεσαι κλ.	ἀγγέλλῃσαι κλ.	κλ.	κλ.

Παρατατικός.

ἠγγελλόμην	ἠγγέλλεσο	ἠγγέλλετο κλ.
------------	-----------	---------------

^αΑόριστος.

ἠγγέλθην	ἀγγελθῶ	ἀγγέλθητι	ἀγγελθεῖς
ἠγγέλθῃς κλ.	ἀγγελθῆς κλ.	κλ.	κλ.

Μέλλων διαρκῆς.

θὰ ἀγγέλλωμι,	θὰ ἀγγέλλῃσαι
κλ.	ἦ
θέλω ἀγγέλλεσθαι	
θέλεις ἀγγέλλεσθαι	

Μέλλων στυγματός.

θὰ ἀγγελθῶ,	θὰ ἀγγελθῆς κλ.
	ἦ
θέλω ἀγγελθῆ,	θέλεις ἀγγελθῆ
	κλ.

Παρακείμενος.

ἔχω ἀγγελθῆ κλ.	ἔχω ἀγγελθῆ		
ἦ	ἦ		
εἶμαι ἠγγελημένος	εἶμαι ἠγγελημένος	ἔσο ἠγγελημένος	ἠγγελημένος
κλ.	κλ.	κλ.	κλ.

^υΥπερσυντέλικος.

εἶχον ἀγγελθῆ	ἦ	ἦμην ἠγγελημένος
εἶχες ἀγγελθῆ		ἦσο ἠγγελημένος

Μέλλων τετελεσμένος.

θὰ ἔχω ἀγγελθῆ	ἦ	θὰ εἶμαι ἠγγελημένος
θὰ ἔχῃς ἀγγελθῆ		θὰ εἶσαι ἠγγελημένος

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ῥημάτων.

§ 259. Ὅσα ῥήματα ἔχουσι χαρακτῆρα **λ** ἢ **ρ** λέγονται ὑγρόληκτα· ὡς στέλλω, ἀγγέλλω, δέρω· ὅσα δὲ ἔχουσι χαρακτῆρα **μ** ἢ **ν** λέγονται ἐνρινόληκτα· ὡς κρῖνω, μένω, νέμω.

μένω, ἀόρ. ἔμεινα ἔμεινας ἔμεινε κλπ.

δέρω, » ἔδειρα ἔδειρας ἔδειρε »

§ 260. Τῶν ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ῥημάτων ὁ ἀόριστος ἔχει τὰς ἐξῆς καταλήξεις -α. -ας +ε κλπ. ἀντὶ σας -σας, σε, κλπ.

κρῖνω, παρατ. ἔκρινον, ἀόρ. ἔκρινα

στέλλω, » ἔστειλλον, » ἔστειλα

§ 261. Τὰ ῥήματα τὰ λήγοντα εἰς -**λω** γράφονται μὲ δύο **λ** εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικόν, εἰς δὲ τοὺς ἄλλους χρόνους ἀποβάλλουσι τὸ ἐν **λ**, πλὴν τοῦ θέλω καὶ ὀφείλω

στέλλω ἀόρ. ἔστειλα

ἀγγέλλω » ἠγγεῖλα

§ 262. Τὰ ὑγρόληκτα ῥήματα, ὅσα ἔχουσι πρὸ τοῦ χαρακτῆρος **ε**, τρέπουσι τοῦτο εἰς τὸν ἐνεργητικὸν ἀόριστον εἰς **ει**.

Γύμν. 76ον.— Σχημάτισον τὸν ἐνεργητικὸν ἀόριστον τῶν ἐξῆς ῥημάτων.

Νέμω, μαραίνω, διαμένω, ὑφαίνω, γλυκαίνω, λευκαίνω, θερμαίνω, σημαίνω, στέλλω, φθείρω, ἐκτείνω, κλείνω, σπείρω, ἀνατέλλω, πλύνω, ξηραίνω, διευθύνω.

σπείρομαι, παρακ. ἐσπαρμένος ἀόρ. ἐσπάρ(θ)ην

στέλλομαι » ἐσταλμένος » ἐστάλ(θ)ην

§ 263. Ὅσα τῶν ὑγρολήκτων ῥημάτων πρὸ τοῦ χαρακτῆρος ἔχουσιν **ε** ἢ **ει**, τρέπουσι ταῦτα εἰς τὸν παθητικὸν παρακείμενον καὶ ἀόριστον εἰς **α**.

Γύμν. 77ον.— Ἀντίγραφον τὰς ἀκολουθούσας μετοχὰς τῶν παρακειμένων, γράφων πλησίον αὐτῶν καὶ τὸν ἐνεστώτα τῆς ὀριστικῆς.

Ἠγγελμένος (ἀγγέλλομαι), κεκλιμένος, ὑφασμένος, μεμολυσμένος, ἐσφαλμένος, πεπλεγμένος, μεμαραμμένος, κεκρυμμένος, ἐξηραμμένος, ἐσπαρμένος.

Γύμν. 78ον.— Σχημάτισον εἰς ὅλους τοὺς χρόνους τὰ ἐξῆς ὑγρόληκτα ῥήματα.

Νέμω, μένω, φθείρω, διευθύνω, μαραίνω, κρῖνω, πλύνω, μόλνω, σπείρω, δέρω, ἀγγέλλω, σημαίνω, ὑφαίνω.

Σχηματισμὸς τοῦ β' ἀόριστου.

Ἐνεστώς· πίνω, ἀόρ. ἔπι-ον, ἔπι-ες, ἔπι-ε, ἐπί-ομεν, ἐπί-ετε, ἔπι-ον.

Ἐνεστώς· φεύγω, ἀόρ. ἔφυγ-ον, ἔφυγ-ες, ἔφυγ-ε, ἐφύγ-ομεν, ἐφύγ-ετε, ἔφυγ-ον.

§ 264. Συμφωνολήκτων τινῶν ῥημάτων ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος λήγει εἰς -ον, -ες, -ε, -ομεν, -ετε, -ον, ἀντὶ -σα, -σας, -σε κλπ.

Ὁ τοιοῦτος ἀόριστος λέγεται ἐνεργητικὸς δεύτερος ἀόριστος.

Ἄοριστος β' τοῦ ῥήματος μανθάνω.

Ὀριστικὴ			Ὑποτακτικὴ	
ἔμαθον,	ἔμαθες,		μάθω,	μάθῃς,
ἔμάθομεν,	ἔμάθατε,		μάθωμεν,	μάθητε,
Προστακτικὴ			Μετοχὴ	
μάθε	ᾗς μάθη,		μαθών,	μαθοῦσα,
μάθετε,	ᾗς μάθωσι(ν)		μαθόν,	μαθόν,

Γύμν. 79ον.—Σχημάτισον τὸν ἐνεργητικὸν ἀόριστον β' τῶν ἀκολουθῶν δημάτων

Μανθάνω, τρώγω, (ἀόρ. ἔφαγον), βάλλω, φεύγω, ἀμαρτάνω (ἀόρ. β' ἤμαρτον), ἔρχομαι (ἀόρ. ἤλθον, προστ. ἐλθέ).

Παθητικὸς ἀόριστος.

στρέφομαι	ἀόρ.	ἔστράφην
στέλλομαι	»	ἔστάλην

§ 265. Συμφωνολήκτων τινῶν ῥημάτων, ὁ παθητικὸς ἀόριστος τελειώνει εἰς -ην, -ης, -η, ἀντὶ -θην, -θης, -θη. Ὁ τοιοῦτος ἀόριστος λέγεται παθητικὸς ἀόριστος δεύτερος.

Παθητικὸς ἀόριστος δεύτερος τοῦ ῥήματος γράφομαι

Ὀριστικὴ	Ὑποτακτικὴ	Προστακτικὴ	Μετοχὴ
ἔγράφ-ην	γραφ-ῶ		γραφ-εἰς
ἔγράφ-ης	γραφ-ῆς	γράφ-ηθι	
ἔγράφ-η	γραφ-ῆ	ᾗς γραφ-ῆ	γραφ-εἶσα
ἔγράφ-ημεν	γραφ-ῶμεν		
ἔγράφ-ητε	γραφ-ῆτε	γράφ-ητε	γραφ-έν
ἔγράφ-ησαν	γραφ-ῶσι(ν)	ᾗς γραφ-ῶσιν	

Γύμν. 80όν.—Κατὰ τὸ ἐγράφην σχημάτισον τοὺς ἐξῆς παθητικοὺς β' ἀορίστους.

Ἐφθάρην, ἐτάκην, ἐσκάφην, ἐστράφην, ἐτράφην, ἐσπάρην, ἐπνί-
N. ΜΕΤΑΞΑ. Γραμματικὴ, ἔκδ. 24η

γην, συν-επλάκην, ἐκλάπην, ἐρράφην, ἐβράχην, ἐδάφην, ἐδάρην, ἐτάφην, ἐξεπλάγην.

Γόμν. 81ον.— Γράφον τὰ ῥήματα τῶν ἐξῆς προτάσεων εἰς ὄλους τοὺς χρόνους.

Ὁ καλὸς υἱὸς ὑπακούει εἰς τοὺς γονεῖς του. Λαμβάνω ἐπιστολὰς. Ὁ ἥλιος θερμαίνει. Τὰ ἄνθη μαραίνονται. Ἡ ἄμπελος σκάπτεται. Ὁ ἀθλητὴς ἀγωνίζεται. Τὰ νήπια θωπεύονται. Τί σκέπτεσαι γὰρ πράξις! Τί γράφεις σήμερον; Ὁ Δημήτριος ἀπολύεται. Τὴν μεσημέριαν ἐπιστρέφω εἰς τὴν οἰκίαν μου. Μεταβαίνω εἰς τὸ σχολεῖόν μου.

Ῥήματα περισπώμενα ἢ συνηρημένα.

ἀγαπῶ — ἀγαπάω
φιλῶ — φιλέω
πληρῶ — πληροῶ

§ 266. Περισπώμενα ἢ συνηρημένα ῥήματα λέγονται ὅσα λήγουσιν εἰς -ω καὶ δέχονται περισπωμένην ἐπὶ τῆς ληγούσης. Ταῦτα διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις. Ἡ πρώτη ληγεῖ εἰς ὄω-ῶ, ἡ δευτέρα εἰς-έω-ῶ καὶ ἡ τρίτη εἰς-ὄω-ῶ.

§ 267. Τὰ περισπώμενα ῥήματα λέγονται συνηρημένα, διότι συναιροῦσι τὸν χαρακτῆρα α ε ο μετὰ τῶν καταλήξεων τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ.

Σχηματισμὸς τοῦ ῥήματος νικῶ.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Ἐνεστώσ

Ὀριστική	ὑποτακτική	Προστακτική
νικῶ (νικάω)	νικῶ (νικάω)	
νικάς (νικάεις)	νικάς (νικάης)	νίκα (νίκαε)
νικά (νικάει)	νικά (νικάη)	ἄς νικά (νικάη)
νικῶμεν (νικόμεν)	νικῶμεν (νικάωμεν)	
νικάτε (νικάετε)	νικάτε (νικάητε)	νικάτε (νικάετε)
νικῶσι(ν) (νικάουσι)	νικῶσι (νικάωσι)	ἄς νικῶσι(ν) (νικάωσι)

Μετοχή ἐνεστώτος· νικῶν(νικάων), νικῶσα(νικάουσα), νικῶν(νικάον)

Παρατατικός

ἐνίκων (ἐνίκαον), ἐνίκας (ἐνίκαες), ἐνίκα (ἐνίκαε), ἐνικῶμεν (ἐνικάομεν), ἐνικάτε (ἐνικάετε), ἐνίκων (ἐνίκαον).

²Αόριστος.

ἐνίκησα, ἐνίκησες κλπ.

<i>Μέλλων διαρκῆς</i>			<i>Μέλλων σιγμαῖος</i>	
θὰ νικῶ,	θὰ νικᾶς κλπ.		θέλω νικήσῃ,	θέλεις νικήσῃ κλπ.
	ἢ			ἢ
θέλω νικᾶ,	θέλεις νικᾶ κλπ.		θὰ νικήσω,	θὰ νικήσῃς κλπ.

Παρακείμενος.

ἔχω νικήσῃ, ἔχεις νικήσῃ κλπ. ἢ ἔχω νενικημένον, ἔχεις νενικημένον κλπ.

³Υπερσυντέλικος.

εἶχον νικήσῃ, εἶχες νικήσῃ κλπ. ἢ εἶχον νενικημένον, εἶχες νενικημένον κλπ.

Μέλλων τετελεσμένος.

θὰ ἔχω νικήσῃ, θὰ ἔχῃς νικήσῃ κλπ. ἢ θὰ ἔχω νενικημένον, θὰ ἔχῃς νενικημένον κλπ.

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

²Ενεστώς

³ Οριστική		³ Υποτακτική		<i>Προστακτική</i>
νικῶμαι (νικάομαι) (1)		νικῶμαι (νικάωμαι)		νικῶ (νικάου)
νικάσαι (νικάεσαι)		νικάσαι (νικάηται)		ᾶς νικάται (νικάηται)
νικάται (νικάεται)		νικάται (νικάηται)		
νικῶμεθα (νικάόμεθα)		νικῶμεθα (νικάόμεθα)		
νικάσθε (νικάεσθε)		νικάσθε (νικάησθε)		νικάσθε (νικάεσθε)
νικάωνται (νικάονται)		νικάωνται (νικάωνται)		ᾶς νικάωνται (νικάωνται)

Μετοχή ἐνεστώτος: νικῶμενος (νικάόμενος), νικωμένη (νικαομένη), νικῶμενον (νικάόμενον).

Παρατατικός.

ἐνικῶμην (ἐνικάομην), ἐνικάσο (ἐνικάετο), ἐνικάτο (ἐνικάετο)
ἐνικῶμεθα (ἐνικάόμεθα), ἐνικάσθε (ἐνικάεσθε), ἐνικάωντο (ἐνικάοντο).

²Αόριστος.

ἐνικήθην, ἐνικήθης κλπ.

<i>Μέλλων διαρκῆς</i>			<i>Μέλλων σιγμαῖος</i>	
θὰ νικῶμαι,	θὰ νικάσαι, κλπ.		θὰ νικηθῶ,	θὰ νικηθῆς, κλπ.

Παρακείμενος.

ἔχω νικηθῆ, ἔχεις νικηθῆ κλπ. ἢ ἦμην νενικημένος, ἦσο νενικημένος κλπ.

(1) Ἀντί τοῦ ἠτάομαι—ἠτώμαι προστιμήσαμεν νικάομαι—νικάμαι ὡς μάλλον εὐχρηστον ἐν τῇ καθομιλουμένῃ.

Μέλλον τετελεσμένος.

θά ἔχω νικηθῆ, θά ἔχῃς νικηθῆ κλπ. ἢ θά εἶμαι νενικημένος, θά εἶσαι νενικημένος κλπ.

Γόμν. 82ον.—*Κατὰ τὸ νικῶ σχηματισον καὶ τὰ ἐξῆς ρήματα εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ παρατατικῶν.*

Μελετῶ, πηδῶ, ἀγαπῶ, τιμῶ, δαπανῶ, κοιμῶμαι, τολμῶ, σιωπῶ.

Σχηματισμός τοῦ ρήματος φιλῶ.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Ἐνεστώς.

<i>Ὀριστική</i>		<i>ὑποτακτική</i>		<i>Προστακτική</i>	
φιλῶ	(φιλέω)	φιλῶ	(φιλέω)	φίλει	(φίλειε)
φιλεῖς	(φιλέεις)	φιλής	(φιλέης)	ἄς φιλή	(φιλέη)
φιλεῖ	(φιλέει)	φιλή	(φιλεῖ)		
φιλοῦμεν	(φιλέομεν)	φιλῶμεν	(φιλέωμεν)	φιλεῖτε	(φιλέετε)
φιλεῖτε	(φιλέετε)	φιλήτε	(φιλέητε)	ἄς φιλώσι	(φιλέωσι)
φιλοῦσι(ν)	(φιλέουσιν)	φιλώσι(ν)	(φιλέωσι)	φιλοῦσα	(φιλέουσα), φι-

Μετοχή ἐνεστώτος· φιλῶν (φιλέων), φιλοῦσα (φιλέουσα), φιλοῦν (φιλέον).

Παρατατικός.

ἐφίλου (ἐφίλεον), ἐφίλει (ἐφίλειε), ἐφίλει (ἐφίλειε)
 ἐφιλοῦμεν (ἐφιλέομεν), ἐφιλεῖτε (ἐφιλέετε), ἐφίλου (ἐφίλεον).

Ἀόριστος.

ἐφίλησα, ἐφίλησας κλπ.

<i>Μέλλον διαρκῆς</i>	<i>Μέλλον στιγμιαῖος</i>
θά φιλῶ, θά φιλής κλπ.	θά φιλήσω, θά φιλήσῃς κλπ.
θέλω φιλή, θέλεις φιλή κλπ.	θέλω φιλήσῃ, θέλεις φιλήσῃ κλπ.

Παρακείμενος.

ἔχω φιλήσῃ, ἔχεις φιλήσῃ κλπ. ἢ ἔχω πεφιλημένον, ἔχεις πεφιλημένον κλπ.

ὑπερσυντέλικος.

εἶχον φιλήσῃ, εἶχες φιλήσῃ κλπ. ἢ εἶχον πεφιλημένον, εἶχες πεφιλημένον κλπ.

Μέλλον τετελεσμένος.

θά ἔχω φιλήσῃ, θά ἔχῃς φιλήσῃ κλπ. ἢ θά ἔχω πεφιλημένον, θά ἔχῃς πεφιλημένον κλπ.

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Ἔνεστιός.

Ὀριστική	ὑποτακτική	Προστακτική
φιλοῦμαι (φιλέομαι)	φιλῶμαι (φιλέωμαι)	φιλοῦ (φιλέου)
φιλεῖσαι (φιλέεσαι)	φιλήσαι (φιλέησαι)	ᾶς φιλήται (φιλέηται)
φιλεῖται (φιλέεται)	φιλήται (φιλέηται)	
φιλούμεθα (φιλεόμεθα)	φιλώμεθα (φιλεώμεθα)	φιλεῖσθε (φιλέεσθε)
φιλεῖσθε (φιλέεσθε)	φιλήσθε (φιλέησθε)	ᾶς φιλῶνται (φιλέων-
φιλοῦνται (φιλέονται)	φιλῶνται (φιλέωνται)	τα

Μετοχή ἐνεστιῶτος· φιλούμενος (φιλεόμενος), φιλουμένη (φιλομένη), φιλούμενον (φιλεόμενον).

Παρατατικός

ἐφιλούμην (ἐφιλεόμην), ἐφιλεῖσο (ἐφιλέεσο), ἐφιλεῖτο (ἐφιλέετο), ἐφιλούμεθα (ἐφιλεόμεθα), ἐφιλεῖσθε (ἐφιλέεσθε), ἐφιλοῦντο (ἐφιλέοντο).

Ἄοριστος

ἐφιλήθη, ἐφιλήθης κλ.

Μέλλων διαρκῆς

θα φιλῶμαι, θα φιλήσαι κλ.

Μέλλων στιγμιαῖος

θα φιληθῶ, θα φιληθῆς κλ.

Παρακείμενος

ἔχω φιληθῆ, ἔχεις φιληθῆ κλ., ἦ εἶμαι πεφιλημένος, εἶσαι πεφιλημένος κλ.

ὑπερσυντέλικος

εἶχον φιληθῆ, εἶχες φιληθῆ κλ., ἦ ἦμην πεφιλημένος, ἦσο πεφιλημένος κλ.

Μέλλων τετελεσμένος

θα ἔχω φιληθῆ, θα ἔχῃς φιληθῆ κλ., ἦ θα εἶμαι πεφιλημένος, θα εἶσαι πεφιλημένος κλ.

Γύμν. 83ον.—Κατὰ τὸ φιλῶ σχηματίσων καὶ τὰ ἐξῆς ῥήματα εἰς τὸν ἐνεστιῶτα καὶ παρατατικόν.

Κρατῶ, μαρτυρῶ, τιμῶ, πλουτῶ, πωλῶ, τιμωροῦμαι, ποιῶ, ἐκτελῶ, τυραννῶ, φιλονικῶ, νοσῶ, χορηγῶ, προχωρῶ, ὠφελοῦμαι, περριπατῶ.

Σχηματισμὸς τοῦ ῥήματος **πληρῶ**.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Ἐνεστώσ

Ὀριστική	Ἑποτακτική	Προστακτική
πληρῶ (πληρώω)	πληρῶ (πληρώω)	πλήρου (πλήρωε)
πληροῖς (πληρόεις)	πληροῖς (πληρόεις)	ἄς πληροῖ (πληρόει)
πληροῖ (πληρόει)	πληροῖ (πληρόει)	
πληροῦμεν (πληρόομεν)	πληρῶμεν (πληρόομεν)	πληροῦτε (πληρόετε)
πληροῦτε (πληρόετε)	πληρῶτε (πληρόετε)	ἄς πληροῦσι(ν) (πληρόοσι)
πληροῦσι(ν) (πληρόοσι)	πληρῶσι(ν) (πληρόοσι)	

Μετοχή ἐνεστώστος· πληρῶν (πληρώων), πληροῦσα (πληρούσα), πληροῦν (πληρόον).

Παρατατικός

ἐπλήρου (ἐπλήροον), ἐπλήρους (ἐπλήροεις), ἐπλήρου (ἐπλήροει), ἐπληροῦμεν (ἐπληρόομεν), ἐπληροῦτε (ἐπληρόετε), ἐπλήρου (ἐπλήροον).

Ἀόριστος

ἐπλήρωσα, ἐπλήρωσας κλ.

Μέλλον διαρκῆς	Μέλλον στιγμιαίος
θὰ πληρῶ, θὰ πληροῖς, κλ.	θὰ πληρώσω, θὰ πληρώσης κλ.
ἦ	ἦ
θέλω πληροῖ, θέλεις πληροῖ κλ.	θέλω πληρώσω, θέλεις πληρώσει κλ.

Παρακείμενος

ἔχω πληρώσει, ἔχεις πληρώσει κλ., ἦ ἔχω πεπληρωμένον, ἔχεις πεπληρωμένον κλ.

Ἑπερουντέλικος

εἶχον πληρώσει, εἶχες πληρώσει κλ., ἦ εἶχον πεπληρωμένον, εἶχες πεπληρωμένον κλ.

Μέλλον τετελεσμένος

θὰ ἔχω πληρώσει, θὰ ἔχῃς πληρώσει κλ., ἦ θὰ ἔχω πεπληρωμένον, θὰ ἔχῃς πεπληρωμένον κλ.

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Ἐνεστώσ

Ὀριστική	Ἑποτακτική	Προστακτική
πληροῦμαι (-όμαι)	πληρῶμαι (-όμαι)	πληροῦ (-όου)
πληροῦσαι (-έσαι)	πληρώσαι (-ήσαι)	ἄς πληρῶται (-ήται)
πληροῦται (-έται)	πληρῶται (-ήται)	
πληρούμεθα (-οόμεθα)	πληρώμεθα (-οόμεθα)	πληροῦσθε (-έσθε)
πληροῦσθε (-έσθε)	πληρώσθε (-ήσθε)	ἄς πληρῶνται (-ώνται)
πληροῦνται (-όνται)	πληρῶνται (-ώνται)	

Μετοχή ἐνεστώτος· πληρούμενος (-όμενος), πληρουμένη (-οομένη), πληρούμενον (-όμενον).

Παρατατικὸς

ἐπληρούμην (-οόμην), ἐπληροῦσο (όεσο), ἐπληροῦτο (όετο), ἐπληρούμεθα (-οόμεθα), ἐπληροῦσθε (όεσθε), ἐπληροῦντο (όοντο.)

Ἄοριστος

ἐπληρώθην, ἐπληρώθης κλπ.

Μέλλον διαρκείας | Μέλλον συγμιαῖος
θὰ πληρῶμι, θὰ πληρῶσαι κλπ. | θὰ πληρωθῶ, θὰ πληρωθῆς κλπ.

Παρακείμενος

ἔχω πληρωθῆ, ἔχεις πληρωθῆ κλπ. ἢ εἶμαι πεπληρωμένος, εἶσαι πεπληρωμένος κλπ.

Ἐπερσυντέλικος

εἶχον πληρωθῆ, εἶχες πληρωθῆ κλπ. ἢ ἤμην πεπληρωμένος, ἤσο πεπληρωμένος κλπ.

Μέλλον τετελεσμένος

θὰ ἔχω πληρωθῆ, θὰ ἔχης πληρωθῆ κλπ. ἢ θὰ εἶμαι πεπληρωμένος, θὰ εἶσαι πεπληρωμένος κλπ.

Γύμν. 84ον.—Κατὰ τὸ πληρῶ καὶ πληροῦμαι κλῖνον καὶ τὰ ἐξῆς ῥήματα.

Στεφανῶ, ἀξιῶ, μισθῶ, ἀξιούμι, χρυσῶ, δουλῶ, φανερῶ, ἐκρίζῶ, σημειοῦμαι, σταυροῦμαι

ΣΗΜ. Τὰ εἰς ὅω ῥήματα εἰς τὴν λαλουμένην γλῶσσαν λήγουσιν εἰς ὧων ὡς φανερώων, μισθῶων κλπ.

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν περισπωμένων ῥημάτων.

§ 268. Τὰ συνηρημένα ῥήματα σχηματίζουν ὅλους τοὺς χρόνους ἐκτὸς τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ ὅπως καὶ τὰ βαρύτονα, ἐκτείνουσι δὲ τὸν χαρακτῆρα πρὸ τῶν καταλήξεων τὸ μὲν α καὶ ε εἰς η, τὸ δὲ ο εἰς ω, π.χ, νικάω, ἐνίκησα, ζητέω, ἐζήτησα, δηλόω, ἐδήλωσα.

§ 269. Δὲν ἐκτείνουσι τὸν χαρακτῆρα τὰ ἐξῆς ῥήματα·
α) ἐκ τῶν εἰς-**άω** τὰ γελάω, χαλάω, σπάω καὶ κρεμάω·
β) ἐκ τῶν εἰς-**έω** τὰ καλέω, τελέω, ἀρχέω, ἐμέω, ξέω, συνδέω, ἐπαινέω, ἀφαιρέω, (ἐκτὸς τῆς μετοχῆς ἀφηρημένος).

Τὸ **ζῶ** σχηματίζεται ὡς ἐξῆς·

*Οριστική

Ἐνεστώδς	ζῶ, ζῆς, ζῆ, ζῶμεν ζῆτε ζῶσι(ν)
Παρατακτικὸς	ἔζων, ἔζης, ἔζη, ἐζῶμεν, ἐζῆτε, ἔζων.
Ἀόριστος	ἔζησα, ἔζησες, ἔζησε, ἐζήσαμεν, ἐζήσατε, ἔζησαν
Μέλλων διαρκῆς	θὰ ζῶ κλπ. ἢ θέλω ζήσῃ κλπ.
Μέλλων συγμιαίως	θὰ ζήσω κλπ. ἢ θέλω ζήσῃ
Παρακείμενος	ἔχω ζήσῃ κλπ.
Ὑπερσυντέλικος	εἶχον ζήσῃ

*Υποτακτική

Ἐνεστώδς	(νὰ) ζῶ, ζῆς, ζῆ, ζῶμεν, ζῆτε, ζῶσι(ν)
Ἀόριστος	(νὰ) ζήσω, ζήσης, ζήσῃ κλπ.

Προστακτική

Ἐνεστώδς	ζῆθι, ζήτω, ζῆτε, ἄς ζῶσι(ν)
----------	------------------------------

*Απαρέμφατος

Ἐνεστώδς	ζῆν.
Μέλλων	ζήσειν.
Ἀόριστος	ζῆσαι.

Μετοχή

Ἐνεστώδς	ὁ ζῶν, ἡ ζῶσα, τὸ ζῶν.
Ἀόριστος	ὁ ζήσας, ἡ ζήσασα, τὸ ζήσαν.

Γύμν. 85.—Γράφον τὸ ἀ' ἐνικὸν καὶ τὸ α' πληθυντικὸν πρόσωπον πάντων τῶν χρόνων τῶν ἐξῆς δημάτων.

Ἄγαπῶ, ἀγανακτῶ, ἀγρυπνῶ, μελετῶ, τιμωροῦμαι, γελῶ, κτυποῦμαι, ὁμολογῶ, ἀσθενῶ, ὑποδουλῶ, ἐκδικουῦμαι, σιωπῶ.

Γύμν. 86ον—Τρέφον εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν τὰ ῥήματα τῶν ἐξῆς προτάσεων.

Θὰ ὁμολογῶ τὰ σφαλματά μου εἰς τοὺς γονεῖς καὶ διδασκάλους μου. Μελέτα, γράφε, πρόσεχε καὶ ἐπιμελοῦ ἐὰν θέλῃς νὰ ἐκτελεῖς τὸ καθῆκον σου. Ὁ καλὸς ἄνθρωπος ἀγαπᾷ πάντας, δὲν μισεῖ οὐδένα, οὐδὲ κακολογεῖ οὔτε ἐνοχλεῖ. Ὁ τιμῶν τοὺς ἄλλους τιμᾷ τὸν ἑαυτὸν του. Μὴ πιστεue ἐκεῖνον ὅστις σὲ ἐπαινεῖ, διότι πολ- λάκις ὁ ἄνθρωπος ἄλλα μὲν φρονεῖ, ἄλλα δὲ λέγει. Ὁ ζητῶν εὐ- ρίσκει, ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ἐρωτῶν μανθάνει.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

Ἄπλη πρότασις.

Ἐποκείμενον

Ὁ μαθητὴς ἐπιμελεῖται,
τὸ ῥόδον θάλλει,
τὸ πρόβατον βόσκει, } εἶναι προτάσεις.

§ 1. Ἡ πρότασις λέγεται ἄπλη, ὅταν ἔχη ἐν μόνον ὑποκείμενον καὶ ἐν κατηγορούμενον· π. χ. ὁ ἥλιος λάμπει.

2. Ἐποκείμενον λέγεται ἡ λέξις, ἡ ὁποία φανερώνει πρόσωπον, ζῶον ἢ πρᾶγμα περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται λόγος π. χ. μαθητὴς, ῥόδον, πρόβατον εἶναι ὑποκείμενα.

§ 3. Τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως εἶναι συνήθως ὄνομα οὐσιαστικὸν ἢ ἀντωνυμία προσωπικὴ καὶ τίθεται εἰς ὀνομαστικὴν πτώσιν, ἀλλὰ ἐνίοτε καὶ ἐπίθετον καὶ ἄλλο μέρος τοῦ λόγου δύναται νὰ τεθῆ ὡς ὑποκείμενον· π. χ.

(Ἐποκείμενον)

γράφω = ἐγὼ γράφω

λέγω = ἐγὼ λέγω

γράφεις = σὺ γράφεις

§ 4. Ρῆμα, ὡς εἴπομεν, λέγεται ἡ λέξις, ἡ ὁποία φανερώνει τί κάμνει ἢ τί πάσχει ἢ εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκειται τὸ ὑποκείμενον. π. χ.

ἐγὼ διδάσκω,

ὁ μαθητὴς διδάσκεται

ὁ ἥλιος λάμπει.

Αἱ λέξεις διδάσκω, διδάσκεται, λάμπει, εἶναι ῥήματα.

Γόμν. 87ον.—Ἀντιγράψατε τὰς ἐξῆς προτάσεις καὶ διακρίναται τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ ῥῆμα.

Ὁ μαθητὴς ἐπιμελεῖται τὸ ῥόδον θάλλει. Ὁ ἥλιος λάμπει. Ὁ Γεώργιος τιμωρεῖται. Ὁ λόφος πρασινίζει. Ἐγὼ γράφω. Σὺ

ἀναγινώσκεις. Τὸ ὕδωρ βέει. Ἡ μήτηρ ἐργάζεται. Ἡμεῖς παίζομεν. Τὸ πρόβατον βόσκει.

Γύμν. 88ον.—Ἀπαντήσατε εἰς τὰς κάτωθι ἐρωτήσεις ὀρθῶς.

Τί κάμνει ὁ Γεωργός; = ὁ γεωργὸς σπείρει.

Τί κάμνει ὁ ἱατρός, ὁ διδάσκαλος; ὁ κηπουρός; ὁ βαφεύς; ἡ γῆ; ὁ τροχός; ὁ ἵππος; ὁ ἥλιος; ὁ κυνηγός; ὁ ἐργάτης; ὁ λόφος (πρασινίζει); ὁ ἱερεὺς; ὁ Γεώργιος; ὁ πατήρ; ὁ μάγειρος; ὁ ζωγράφος:

Κατηγορούμενον

Ἡ μηλέα εἶναι δένδρον

ὁ Πέτρος εἶναι ἄρχων

τὸ γάλα εἶναι λευκόν.

§ 5. Κατηγορούμενον λέγεται ἡ λέξις ἢ ὁποία φανερώνει ποῖαν ποιότητα ἢ ποῖαν ιδιότητα ἔχει τὸ ὑποκείμενον ὡς αἱ λέξεις δένδρον, ἄρχων, λευκόν, εἶναι κατηγορούμενα, διότι φανερώνουσι τὴν ποιότητα ἢ τὴν ιδιότητα τῶν ὑποκειμένων μηλέα, Πέτρος, γάλα.

§ 6. Τὸ κατηγορούμενον τῆς προτάσεως ἄλλοτε μὲν εἶναι ὄνομα, ἄλλοτε δὲ ῥῆμα· ὅταν δὲ εἶναι τὸ κατηγορούμενον ὄνομα, συνδέεται μὲ τὸ ὑποκείμενον διὰ τοῦ ῥήματος εἶμαι, εἶσαι, εἶναι, καὶ τὸ ῥῆμα τοῦτο λέγεται **συνδεδεικόν**.

§ 7. Συνδεδεικόν λοιπὸν ῥῆμα λέγεται ἡ λέξις ἢ ὁποία συνδέει τὸ ὑποκείμενον μὲ τὸ κατηγορούμενον.

§ 8. Συνήθως τὸ κατηγορούμενον εἶναι ὄνομα ἐπίθετον καὶ τίθεται κατ' ὀνομαστικὴν πτώσιν, ἀλλὰ καὶ ἄλλο μέρος τοῦ λόγου τίθεται ὡς κατηγορούμενον ἢ καὶ παραλείπεται ὡς

Ἐγὼ εἶμαι ἀσθενής, σὺ ὅμως ὄχι (ἐννοεῖται, δὲν εἶσαι ἀσθενής)· ἐγὼ γράφω, σὺ ὅμως ὄχι (ἐννοεῖται, δὲν γράφεις).

§ 9. Τὸ κατηγορούμενον συνήθως παραλείπεται, ὅταν εὐκόλως ἐννοῆται.

§ 10. Ἐκάστη λοιπὸν πρότασις ἀποτελεῖται ἀπὸ ὑποκείμενον, κατηγορούμενον καὶ συνδεδεικόν.

§ 11. Πολλάκις τὸ ὑποκείμενον, τὸ συνδεδεικόν καὶ τὸ

κατηγορούμενον συγχωνεύεται εἰς μίαν λέξιν, ὡς ὑγιαίνω
 = ἐγὼ εἶμι υγιῆς, ἀσθενοῦμεν = ἡμεῖς εἶμεθα ἀσθενεῖς.

§ 12. Κύριοι ὄροι τῆς προτάσεως λέγονται τὸ κατηγορούμενον, τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ συνδεδεικμένον.

Γύμν. 89ον.— Ἀπάντησον ὀρθῶς εἰς τὰς ἐξῆς ἐρωτήσεις.

Τί εἶναι ὁ Γεώργιος; τὸ ῥόδιον; ἡ μηλέα; ὁ χρυσός; ἡ σφαῖρα;
 ὁ χάρτης; Τί ὁ λέων; Τί ὁ ἀλέκτωρ; ὁ κύων; τὸ ὄρος; ὁ Πέτρος;

Γύμν. 90όν.— Ἀνάλυσον ἐκάστην τῶν ἐπομένων προτάσεων εἰς ὑποκείμενον, συνδεδεικμένον ἢ κατηγορούμενον ἢ μόνον εἰς συνδεδεικμένον καὶ κατηγορούμενον ὅπου ὑπάρχει τὸ ἀντικείμενον.

Ἀσθενῶ, υγιαίνεις, υγιαίνομεν, υγιαίνετε, ἀσθενοῦμεν, ἀσθενεῖτε, οἱ παῖδες υγιαίνουσιν, ὁ Πέτρος ἀσθενεῖ.

**Πεπλατυσμένη ἢ ἐπηυξημένη πρότασις
 καὶ προσδιορισμοί.**

Ὁ Γεώργιος ἀναγινώσκει (ἀπλή πρότασις)

Ὁ ἐπιμελής μαθητῆς γράφει μετὰ προσοχῆς τὸ μάθημά του (πεπλατυσμένη πρότασις)

Ἡ Ἑλένη εἶναι ἐπιμελής (ἀπλή πρότασις).

Ἡ μικρὰ Ἑλένη εἶναι πολὺ ἐπιμελής (πεπλατυσμένη πρότασις).

§ 13. Ἡ πρότασις ἢ ὁποῖα ἔχει καὶ ἄλλας λέξεις ἐκτὸς τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦ κατηγορουμένου λέγεται πεπλατυσμένη πρότασις ἢ ἐπηυξημένη.

§ 14. Ἐπειδὴ ἡ ἀπλή πρότασις δὲν ἐκφράζει πλῆρες τὸ νόημα, διὰ τοῦτο προσθέτομεν εἰς αὐτὴν καὶ ἄλλας λέξεις αἱ ὁποῖαι προσδιορίζουσι τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ κατηγορούμενον καὶ λέγονται προσδιορισμοὶ ἢ δευτερεύοντες ὄροι.

§ 15. Οἱ προσδιορισμοὶ χρησιμεύουσιν εἰς τὸ νὰ προσδιορίζωσιν ἢ νὰ ἐξηγῶσι καλῦτερον ἢ τὸ ὑποκείμενον ἢ τὸ κατηγορούμενον ἢ τὸ ῥῆμα.

Γύμν. 91ον.— Ἐκ τῶν ἀκολουθῶν προτάσεων γράψον χωριστὰ τὰς ἀπλᾶς καὶ χωριστὰ τὰς πεπλατυσμένας προτάσεις.

Ὁ Πέτρος παίζει. Ἡ φιλόπονος Ἑλένη γράφει τακτικῶς τὰ

μάθημά της. Ὁ Γεώργιος εἶναι ἐπιμελής. Ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ τὸν καλόν. Ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος ἀποστρέφεται τοὺς κόλακας. Ἡ Σοφία γράφει. Ὁ ἄρτος εἶναι τροφή τῶν ἀνθρώπων. Ἡμεῖς εἴμεθα Ἕλληγες. Ὁ Πέτρος περιπατεῖ. Ὁ Πέτρος κτυπᾷ τὸν ἀδελφόν του.

Γυμνάσματα ἀπλῆς προτάσεως.

Γύμν. 92ον.—Νὰ διακρίνη ὁ μαθητὴς τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ ῥῆμα τῶν ἐξῆς προτάσεων.

Ἡ ἀσθένεια βλάπτει. Ἡ μελέτη ὠφελεῖ. Ὁ ἐπιμελής ὀραθεύεται. Ὁ Δημήτριος ὀργίζεται. Ὁ διδάσκαλος ἀναγινώσκει. Τὸ βιβλίον ἐχάθη. Τὸ σχολεῖον ἤνοιξεν. Οἱ μαθηταὶ ἔρχονται. Ἡ μαθήτρια μελετᾷ. Ὁ ἱέραξ ἔπαται. Ὁ ἀμελής τιμωρεῖται.

Γύμν. 93ον.—Νὰ διακρίνη ὁ μαθητὴς τὸ ὑποκείμενον, τὸ κατηγορούμενον καὶ τὸ συνδετικὸν τῶν ἐξῆς προτάσεων.

Ἡ ἡμέρα εἶναι βροχερά. Ἡ οἰκία εἶναι ὑψηλή. Ὁ λέων εἶναι θηρίον. Ὁ Ἀριστείδης ὑπῆρξε δίκαιος. Οἱ γονεῖς εἶναι φιλόστοργοι. Αἱ Ἀθῆναι εἶναι πόλις. Τὸ σχολεῖον εἶναι μακρὰν. Οἱ ἀστéρες φαίνονται μικροί. Ἡ σωφροσύνη εἶναι ἀρετή. Ὁ Ἡρακλῆς ὑπῆρξεν ἥρως. Ἡ τράπεζα εἶναι στρογγύλη.

§ 16. Τὸ ὑποκείμενον συμφωνεῖ πρὸς τὸ ῥῆμα πάντοτε κατ' ἀριθμὸν καὶ πρόσωπον· ὡς ἡμεῖς γράφομεν, ἐκεῖνος γελᾷ.

Γύμν. 94ον.—Γράφον τὰς ἐξῆς προτάσεις θέτων τὸ ῥῆμα συμφώνως πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

Ἐγὼ γράφεις. Ἐκεῖνος μελετᾷ. Ἡμεῖς βαδίζεις. Ἡ θύρα ἐκλείσθη. Αἱ μέλισσαι κεντῶ. Ὁ Ἰησοῦς εὐλογῶ. Ὁ ἥλιος φωτίζει τὴν γῆν. Ὁ Πατὴρ ἀγαπᾷ τὰ φυτὰ θάλλω. Τὰ ἐνδύματα βράπτομαι. Ἐκεῖνος ὠμίλου. Τὸ πρόβατον βελάζω. Βροχὴ πίπτω. Χιτῶν πίπτω. Τὰ δένδρα θάλλω.

Ἡεπλατυσμένη πρότασις.

Γύμν. 95ον.—Ἐκ τῶν ἀκολουθῶν προτάσεων διάκρινον τοὺς κυρίους ὄρους ἀπὸ τῶν προσδιορισμῶν.

Ἡ φιλόπρονος μαθήτρια γράφει τακτικῶς. Ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὰ τέχνα. Ὁ ἄρτος εἶναι τροφή τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἐπιμελής μαθητὴς

προσδεύει. Ἡ ἀργία εἶναι μήτηρ τῆς κακίας. Ὁ πατήρ μου ἀσθενεῖ βαρῶς. Ὁ χρόνος παρέρχεται ταχέως.

Ἀντικείμενον

Ὁ ἥλιος θερμαίνει τὴν γῆν,
ὁ ἥλιος φωτίζει τὴν γῆν,
ὁ γεωργὸς καλλιεργεῖ τὴν γῆν.

§ 17. Ἡ λέξις, ἣ ὁποία φανερώνει τὸ πρόσωπον, ζῶον ἢ πρᾶγμα εἰς τὸ ὁποῖον μεταβαίνει ἢ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου, λέγεται ἀντικείμενον.

Τὸ ἀντικείμενον συνήθως τίθεται κατ' αἰτιατικὴν, σπανίως δὲ κατὰ γενικὴν καὶ δοτικὴν πτώσιν ὡς

Ὁ Θεὸς ἔκτισε τὸν κόσμον. Στεροῦμαι ἄρτου. Οἱ στρατιῶται ὑπακούουσι τοῖς ἀνωτέροις.

Γύμν. 96ον.—Χώρισον διὰ μᾶς γραμμῆς τὸ ἀντικείμενον τῶν ἐξῆς προτάσεων.

Ὁ Πέτρος κτυπᾷ τὸν ἀδελφόν του. Ἡ γῆ παράγει σίτον. Τὴν οἰκίαν φυλάττει ὁ κύων. Ἡ ἀμέλεια βλάπτει τὸν μαθητήν. Ὁ πλοίαρχος ὁδηγεῖ τὸ πλοῖον. Ἀπομακρύνομαι τῆς πατρίδος. Στεροῦμαι ἄρτου. Ἡ σιγὴ ἀρμόζει τοῖς παισίν. Ἐκλείσασ τὴν ἐπιστολήν. Ὁ ἐργάτης κόπτει ξύλα. Ἡ γαλῆ συλλαμβάνει τοὺς μύς. Ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν.

Ποιητικὸν αἷτιον

Ἐνεργητικὴ πρότασις

Παθητικὴ πρότασις

Ὁ Θεὸς ἔκτισε τὸν κόσμον	Ὁ κόσμος ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ
Ὁ ξυλουργὸς κόπτει ξύλα	Τὰ ξύλα κόπτονται ὑπὸ τοῦ ξυλουργοῦ.

§ 18. Ἡ λέξις, ἣ ὁποία σημαίνει τὸ πρόσωπον, ζῶον ἢ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον προξενεῖ τὸ πάθος εἰς τὸ ὑποκείμενον, λέγεται ποιητικὸν αἷτιον.

Τὸ ποιητικὸν αἷτιον ἐκφέρεται ἐπὶ μὲν τῶν ἐνεργητικῶν ῥημάτων διὰ πτώσεως ὀνομαστικῆς καὶ εἶναι αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως π. χ. Ὁ Θεὸς ἔκτισε τὸν κόσμον,

εις δὲ τὰ παθητικὰ διὰ γενικῆς πτώσεως μετὰ τῆς προθέσεως ὑπὸ π. χ. ὁ κόσμος ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

Ἡ πρότασις ὀνομάζεται ἐνεργητικὴ, ἐὰν ἔχη ῥῆμα ἐνεργητικόν· π. χ. ὁ ξυλουργὸς κόπτει ξύλα.

Παθητικὴ δὲ λέγεται ὅταν ἔχη ῥῆμα παθητικόν· π. χ. ὁ ἥλιος θερμαίνει τὴν γῆν.

Ὅταν ἡ ἐνεργητικὴ πρότασις ἔχη ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν τρέπεται εἰς παθητικὴν, χωρὶς νὰ μεταβληθῆ ἡ ἔννοια αὐτῆς.

Ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς

Ὁ ἐπιμελής μαθητὴς προκόπτει.

§ 19. Τὸ ἐπίθετον (ἐπιμελής), τὸ ὁποῖον ἄνευ συνθετικοῦ προσδιορίζει οὐσιαστικόν τι λέγεται ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς.

ΣΗΜ.—Ἐνίοτε καὶ ἡ μετοχὴ καὶ ἡ ἀντωνυμία καὶ τὸ ἀριθμητικὸν προσδιορίζουν οὐσιαστικόν τι καὶ λέγονται ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς, ὡς ὁ κοπιᾶζων ἄνθρωπος ἀπολαμβάνει. Ὁ ἐμὸς φίλος ἀπῆλθε. Τριακόσιοι ἄνθρωποι ἀπῆλθον.

Ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς συμφωνεῖ μὲ τὸ οὐσιαστικὸν κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν.

Ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς προσδιορίζει τὸ ὑποκείμενον, τὸ ἀντικείμενον καὶ τὸ κατηγορούμενον τῆς προτάσεως, ἂν τοῦτο εἶναι οὐσιαστικόν· ὡς ὁ δίκαιος ἄνθρωπος εὐτυχεῖ. Ἀγαπῶ τὸν γενναῖον ἄνδρα. Ὁ ἵππος εἶναι ὠραῖον ζῷον.

Γύμν. 97ον.—Γράφον τὰς ἐπομένας προτάσεις καὶ χωρίσον τοὺς ἐπιθετικοὺς προσδιορισμοὺς διὰ γραμμῆς.

Ὁ κύων εἶναι πιστὸς φύλαξ. Οἱ γενναῖοι στρατιῶται ἀποθνήσκουσιν ὑπὲρ πατρίδος. Ὁ δίκαιος Ἀριστείδης ἦτο Ἀθηναῖος. Οὐδεὶς πιστεύει εἰς τὸν ψεύστην ἄνθρωπον. Οἱ ἀτακτοῦντες μαθηταὶ τιμωροῦνται. Τριακόσιοι ἄνδρες ἀνεχώρησαν. Ὁ δίκαιος Θεὸς θά ἀνταμείψῃ τοὺς ἀγαθοὺς ἀνθρώπους. Ὁ ἀγνώμων ἄνθρωπος δὲν ἐνθυμεῖται τὸ καλόν. Ὁ σίδηρος εἶναι σκληρόν μεταλλόν.

Ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ

Ὁ Θεὸς κρίνει δικαίως.

Χθὲς ἐπανήλθον οἱ γονεῖς μου.

§ 20. Τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως προσδιορίζεται ἢ δι' ἐπιρρημάτων ἢ διὰ τῶν πλαγίων πτώσεων μετὰ προθέσεων.

Ὅταν τὸ ῥῆμα προσδιορίζεται δι' ἐπιρρημάτων ταῦτα λέγονται ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί.

Ὅταν τὸ ῥῆμα προσδιορίζεται διὰ πλαγίων πτώσεων μετὰ προθέσεων λέγονται αὐταὶ ἐμπρόθετοι προσδιορισμοί.

Γύμν. 98ον.—Γράφον χωριστὰ τοὺς ἐπιρρηματικούς καὶ χωριστὰ τοὺς ἐμπροθέτους προσδιορισμοὺς τῶν ἐξῆς προτάσεων.

Ὁ πατήρ μου ἀσθενεῖ βαρέως. Κατέβην χθὲς ἐκ τῆς ἐξοχῆς. Πανταχοῦ ὑπάρχει ἀήρ. Πάντοτε ἔρχομαι πρὸς συνάντησίν σου. Ὁ παῖς γράφει ὀρθῶς τὰ γυμνάσματά του. Πολλάκις ἦλθον ἀλλὰ δὲν σὲ εὔρον ἐν τῇ οἰκίᾳ σου. Ὅρθῶς γράφω τὸ γύμνασμά μου. Μάχομαι ὑπὲρ πατρίδος.

§ 21. Οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ σημαίνουνσι τόπον, χρόνον, τρόπον, ποσόν.

α') Ὁ **τόπος** ἐκφράζεται διὰ τῶν τοπικῶν ἐπιρρημάτων ὡς, πανταχοῦ ὁ Θεὸς ὑπάρχει. Ἐνθάδε κεῖται ἡ τράπεζα κλπ.

β') Ὁ **χρόνος** ἐκφράζεται διὰ τῶν χρονικῶν ἐπιρρημάτων ὡς κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ.

γ') Ὁ **τρόπος** ἐκφράζεται διὰ τῶν τροπικῶν λεγομένων ἐπιρρημάτων ὡς ὁ μαθητὴς πρέπει νὰ φέρεται καλῶς.

δ') Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ **ποσοῦ** ἐκφράζεται διὰ τῶν ποσότητος λεγομένων ἐπιρρημάτων ὡς ὅσον πάνυ, λίαν, σφόδρα ὡς ἡ θύρα ἐκτύπησε σφόδρα.

Γύμν. 99ον.—Γράφον τὰς ἀκολουθοῦσας προτάσεις καὶ σύνταξον αὐτάς.

Ὁ Θεὸς νὰ ἀνταμείψῃ τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους. Πάντοτε ὁ ψεύστης καταφρονεῖται ὑπὸ τῶν ἄλλων. Οἱ ἀτακτοῦντες μαθηταὶ τιμωροῦνται. Ὁ πικρὸς γράφει ὀρθῶς τὸ γύμνασιμά του. Ὁ Περικλῆς ἐστόλισε τὰς Ἀθήνας. Τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς κατασκευάσθη ὑπὸ τοῦ Φειδίου. Ὁ Χριστὸς ἐσταυρώθη ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων. Σήμερον θέλω γράψῃ τὰ ὀνόματά σας εἰς τὸν κατάλογον. Θὰ διορθώσω τὰς ἀνωμαλίας καλῶς.

Τ Ε Λ Ο Σ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ ΝΕΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΕΤΑ ΓΥΜΝΑΣΜΑΤΩΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Γ' ΚΑΙ Δ' ΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΥΠΟ

ΜΙΧΑΗΛ ΘΕΟΔΩΡΑΚΑΚΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ

*Βιβλιοθήκη
Σαλμβέρου
10-6-1923*

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ

1902

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγ-
γραφέως καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ ἐκδότου.

Μικ. Γ. Σαλιβερού

1. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

(εισαγωγικῶς)

Τὴν ἡμέραν βλέπομεν εἰς τὸν οὐρανὸν τὸν ἥλιον.

Τὴν νύκτα βλέπομεν εἰς τὸν οὐρανὸν τοὺς ἀστέρας.

Αἰσθάνομαι ψῦχος.

Αἰσθάνομαι ὑπερβολικὴν ζέστην.

Ἐπιθυμῶ νὰ μάθω γράμματα.

Ποθοῦμεν νὰ ἴδωμεν τὴν πατρίδα ἡμῶν μεγάλην.

Διὰ νὰ φανερώσωμεν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἐκεῖνα, τὰ ὅποια αἰσθανόμεθα, ἢ ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἐπιθυμοῦμεν, λέγομεν πρὸς αὐτοὺς διαφορὸς ὀμιλίας (διαφορὸς λόγους), ἄλλοτε μικροτέρας καὶ ἄλλοτε μεγαλητέρας κατὰ τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα.

Ἡ ὀμιλία, ὅταν λέγεται ἀπὸ στόματος ἐνώπιον ἄλλων ἀνθρώπων καὶ εἶνε ἀκουστὴ εἰς αὐτούς, λέγεται **λόγος προφορικὸς**.

Ὅταν δὲ τὴν σκέψιν ἡμῶν δὲν τὴν λέγωμεν ἀπὸ στόματος, ἀλλὰ τὴν κάμνωμεν γνωστὴν πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους μὲ τὰ σημεῖα, διὰ τῶν ὁποίων μαθάνομεν νὰ γράφωμεν καὶ νὰ ἀναγινώσκωμεν, λέγεται **γραπτὸς λόγος**.

Τὰ σημεῖα, διὰ τῶν ὁποίων σχηματίζομεν ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ τὰ ὀνόματα δλων τῶν διαφορῶν πραγμάτων καὶ τὰς διαφορὸς σκέψεις ἡμῶν, λέγονται **γράμματα**.

Ἐκ τῶν γράμματα σχηματίζονται **λέξεις**.

Μὲ τὰς λέξεις ὀνομάζομεν τὰ διάφορα πράγματα καὶ ἐκφράζομεν τὰς διαφορὸς σκέψεις ἡμῶν.

Ἡ διὰ τῶν λέξεων ἐκφρασις τῶν ὀνομάτων τῶν πραγμάτων καὶ τῶν σκέψεων ἡμῶν καλεῖται **γλῶσσα**.

Αἱ λέξεις, τὰς ὁποίας μεταχειριζόμεθα οἱ Ἕλληνες πρὸς συνεννόησιν μας, ἀποτελοῦσι τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Τὸ δὲ βιβλίον, διὰ τοῦ ὁποίου μαθάνομεν α') τὰ σχήματα καὶ ὀνόματα τῶν γραμμάτων καὶ τὴν διαίρεσιν αὐτῶν, καὶ β') τὸν σχηματισμὸν τῶν λέξεων καὶ πῶς ἐκ τῶν λέξεων ἀποτελεῖται ὀμιλία πλήρης καὶ ὀρθή, λέγεται **γραμματικὴ**.

2. ΑΠΛΗ ΠΡΟΤΑΣΙΣ

*Ο ἥλιος φωτίζει· εἶνε μία ὀμιλία (εἰς λόγος).

*Ο ἥλιος εἶνε φωτεινός· ὡσαύτως εἶνε μία ὀμιλία.

Πᾶσα ὀμιλία πλήρης καὶ ὀρθὴ λέγεται πρότασις.

*Ἡ μικροτέρα πρότασις συνίσταται ἀπὸ δύο μέρη· ἀπὸ τὸ ὑποκείμενον καὶ ἀπὸ τὸ κατηγορημα· π. χ.

*Ο ἥλιος φωτίζει.

*Ο ἥλιος εἶνε τὸ ὑποκείμενον· φωτίζει εἶνε τὸ κατηγορημα.

*Ο ἥλιος εἶνε φωτεινός.

*Ο ἥλιος, εἶνε τὸ ὑποκείμενον· εἶνε φωτεινός, καὶ αἱ δύο λέξεις ὁμοῦ εἶνε τὸ κατηγορημα.

Τὸ κατηγορημα ἄλλοτε ἐκφράζεται μὲ μίαν λέξιν καὶ ἄλλοτε μὲ δύο·

*Ὅταν τὸ κατηγορημα ἐκφράζεται μὲ μίαν λέξιν, λέγεται **πρότασις συνεπτυγμένη.**

Καὶ ὅταν ἐκφράζεται μὲ δύο λέξεις, λέγεται **πρότασις ἀνεπτυγμένη.**

Διὰ τὸ εὐρωμεν τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως ἐρωτῶμεν τίς ; ποῖος ; (κάνει ἢ εἶνέ τι).

Παράδειγμα

Τίς φωτίζει ; ἀπόκρισις· ὁ ἥλιος.

Τίς εἶνε φωτεινός ; ἀπόκρισις· ὁ ἥλιος.

Διὰ τὸ εὐρωμεν τὸ κατηγορημα τοῦ ὑποκειμένου ἐρωτῶμεν ὡς ἐξῆς : Τί κάνει ἢ τί εἶνε ; (τὸ ὑποκείμενον).

Παράδειγμα

Τί κάνει ὁ ἥλιος ; ἀπόκρισις· φωτίζει.

Τί εἶνε ὁ ἥλιος ; ἀπόκρισις· εἶνε φωτεινός.

Τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ κατηγορημα λέγονται κύριοι ὄροι τῆς προτάσεως.

*Ἡ πρότασις, ἢ ὅποια ἔχει ἓν μόνον ὑποκείμενον καὶ ἓν κατηγορημα, λέγεται **ἀπλῆ πρότασις.**

1 Γύμνασμα. Ἀντιγράψατε τὰς κατωτέρω συνεπτυγμένας προτάσεις καὶ σύρατε γραμμὴν ὑποκάτω τοῦ ὑποκειμένου.

Ἐὐκλείδης ἀλέθει. Ὁ μαθητὴς γράφει. Τὸ ῥόδον εὐωδιάζει. Τὸ πρόβατον βελάζει. Ἡ μέλισσα κεντᾷ. Ὁ κύων ὀλακτεῖ. Τὸ νήπιον θηλάζει. Τὸ πιητὸν πετᾷ. Τὰ παιδιά παίζουσιν. Ὁ Πέτρος περιπατεῖ. Ἡ Ἑλένη ἀναγινώσκει. Ὁ ἥλιος θερμαίνει.

2. Γύμν. Ἀντιγράψατε τὰς ἐπομένας ἀνεπτυγμένας προτάσεις καὶ σημειώσατε τὸ κατηγόρημα ἐκάστης σύροντες ὑπ' αὐτὸ γραμμὴν.

Τὸ γάλα εἶνε λευκόν. Ἡ κυπάρισσος εἶνε ὑψηλή. Ὁ Γεώργιος εἶνε μαθητὴς. Ἡ Μαρία εἶνε μαθήτρια. Τὸ μέλι εἶνε γλυκόν. Τὸ μάρμαρον εἶνε στερεόν. Ἡ γαλῆ εἶνε ζῶον. Ὁ ἄνθρωπος εἶνε θνητός. Ὁ Θεὸς εἶνε ἀθάνατος.

Τὸ ὑποκείμενον παραλείπεται, ὅταν εὐκόλως ἐννοῆται.

Παράδειγμα. *Μανθάνω* (ἐννοεῖται ἐγώ).

Μανθάνεις (ἐννοεῖται σύ).

Καὶ τὸ κατηγόρημα παραλείπεται, ὅταν εὐκόλως ἐννοῆται.

Παράδειγμα. Ἐγὼ μὲν μανθάνω, σὺ δὲ οὐ. (ἐννοεῖται μανθάνεις).

3. Λ Ε Ξ Ι Σ

1	2	3	4
Τὸ	ῥόδον	εἶνε	ἄνθος

Ἡ πρότασις αὐτὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ τέσσαρα κομμάτια (μέρη).

Τὰ κομμάτια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀποτελεῖται ἡ πρότασις, **ὀνομάζονται λέξεις.**

3. Γύμν. Γράψατε τὰς κατωτέρω προτάσεις καὶ σημειώσατε δι' ἀριθμῶν ἀπὸ πόσας λέξεις ἀποτελεῖται ἐκάστη πρότασις.

Τὸ ἴον εἶνε ἄνθος. Ἡ θάλασσα εἶνε ἄλμυρά. Ὁ ἵππος εἶνε ζῶον. Ἡ ἀηδὼν ψάλλει. Ἡ ἔλαφος εἶνε ζῶον. Ἡ ἀηδὼν εἶνε πιητὸν. Ὁ ἥλιος λάμπει. Ἡ αἰξ εἶνε ζῶον. Τὸ δανκίον εἶνε φυτὸν. Τὸ κάρβουρον εἶνε μαῦρον.

4. Γύμν. Πράξατε τὸ αὐτὸ καὶ εἰς τὰς ἐπομένας προτάσεις.

Ὁ ταῦρος μυκάται. Ἡ χιών εἶνε λευκή. Τὸ ψευδὸς εἶνε κακόν. Τὸ ἄλευρον εἶνε λευκόν. Τὸ σέλινον εἶνε φυτὸν. Ἡ μέλισσα εἶνε ἐντομον. Ὁ λύχνος φωτίζει. Ὁ λαγὸς εἶνε δειλός. Ὁ μόλυβδος εἶνε μέταλλον. Τὰ ἄσματα θέλγουνσι.

5. **Γύμν.** Ἐκτελέσατε τὸ αὐτὸ καὶ εἰς τὰς ἐξῆς προτάσεις.

Ὁ κύκνος κολυμβᾷ. Ἡ νυκτερὴς πετᾷ. Τὸ τύμπανον κροτεῖ. Ἡ ἄρκτιος χορεύει. Τὸ αὐγὸν ἔχει κρόκον. Ἡ ἄκανθα τρυπᾷ. Τὸ μέλι εἶνε γλυκὺ. Ὁ χρυσὸς λάμπει. Τὰ δένδρα ἔχουσι κλάδους. Οἱ κλάδοι ἔχουσι κλώνους. Οἱ κλώνοι ἔχουσι τὰ φύλλα.

4. ΣΥΛΛΑΒΗ, ΔΙΑΙΡΕΤΙΚΟΝ.

Φῶς, ἄνθος, ἔλαφος, ἄηδών, περιστερά.

Πᾶσα λέξις ἀποτελεῖται ἀπὸ μίαν ἢ περισσοτέρας φωνάς.

Παραδείγματα

Ἡ λέξις **φῶς** ἀποτελεῖται ἀπὸ μίαν φωνήν.

Ἡ λέξις **ἄνθος** ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο φωνάς.

Αἱ λέξεις **ἔλαφος, ἄηδών** ἀποτελοῦνται ἀπὸ τρεῖς.

Ἡ λέξις **περιστερά** ἀποτελεῖται ἀπὸ τέσσαρας.

Αἱ φωναί, ἀπὸ τὰς ὁποίας σύγκεινται αἱ λέξεις, λέγονται **συλλαβαί.**

Κατὰ τὴν ὁμιλίαν καὶ τὴν ἀνάγνωσιν τὰς συλλαβὰς τὰς προφερόμεν μὲ μίαν κίνησιν τοῦ λάρυγγος καὶ τῶν ὀργάνων τοῦ στόματος.

Ἐν τῇ γραφῇ, ὅταν θέλωμεν, χωρίζομεν τὰς λέξεις εἰς συλλαβὰς διὰ μικρᾶς εὐθείας γραμμῆς. (-).

Ἡ γραμμὴ, μὲ τὴν ὁποίαν χωρίζομεν τὰς λέξεις εἰς συλλαβὰς, λέγεται **διαίρητικόν.**

Παραδείγματα

ἄν-θος, ζῶ-ον, ἔ-λα-φος, ἄ-η-δών, πε-ρι-στε-ρά, ἄ-να-γνω-στή-ρι-ον

6. **Γύμν.** Γράψατε τὰς κατωτέρω λέξεις διηρημένας εἰς συλλαβὰς.

Τὰ ῥόδα καὶ τὰ ἴα εἶνε ἄνθη πολὺν ὄρατα. Ὁ κριὸς ἔχει εἰς τὴν κεφαλὴν δύο κέρατα. Οἱ λύκοι ζῶσιν εἰς τὰ ὄρη καὶ εἰς τὰ δάση. Οἱ ἀετοὶ πετῶσι πολὺν ὑψηλά. Οἱ ἀετοὶ πετῶσιν ἕως εἰς τὰ νέφη. Ὁρφανὸν λέγεται τὸ παιδίον, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει γονεῖς. Ἡ ἀγελὰς δίδει εἰς ἡμᾶς γάλα καὶ βούτυρον.

Λέξις μὲ μίαν συλλαβὴν λέγεται **μονοσύλλαβος.**

Λέξις μὲ δύο συλλαβὰς λέγεται **δισύλλαβος.**

Λέξις μὲ τρεῖς συλλαβὰς λέγεται **τρισύλλαβος.**

Λέξις μὲ τέσσαρας ἢ καὶ περισσοτέρας συλλαβὰς λέγεται **πολυ-
σύλλαβος**.

7. **Γύμν.** Διαιρέσατε μίαν σελίδα τοῦ τετραδίου σας εἰς 4 στήλας καὶ γράψατε ἐκ τῶν κατωτέρω λέξεων χωριστὰ τὰς μονοσυλλάβους, δισυλλάβους, τρισυλλάβους καὶ πολυσυλλάβους, κατὰ τὸ ἐξῆς ὑπόδειγμα:

μονοσύλλαβοι	δισύλλαβοι	τρिसύλλαβοι	πολυσύλλαβοι
--------------	------------	-------------	--------------

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λέξεων εἰνε τὸ ἰσχυρότατον, ἡ ἀηδὼν τὸ φθι-
κώτατον, ὁ κύκνος τὸ ὠραιότατον.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λέξεων εἰνε τὸ ἀνδρείοτατον, ἡ λαγὼς
τὸ δειλότατον, ἡ τίγρις τὸ ἀγριώτατον, τὸ ἀρνίον τὸ ἡμερώτατον, ὁ
ποντικὸς τὸ μικρότατον, ὁ ἔλεφας τὸ μεγαλήτερον.

8. **Γύμν.** Ἐκτελέσατε τὸ αὐτὸ καὶ εἰς τὰς ἐξῆς:

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λέξεων εἰνε τὸ ἰσχυρότατον, ἡ ἀηδὼν τὸ φθι-
κώτατον, ὁ κύκνος τὸ ὠραιότατον. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λέξεων εἰνε τὸ ἀνδρείοτατον, ἡ λαγὼς
τὸ δειλότατον, ἡ τίγρις τὸ ἀγριώτατον, τὸ ἀρνίον τὸ ἡμερώτατον, ὁ
ποντικὸς τὸ μικρότατον, ὁ ἔλεφας τὸ μεγαλήτερον.

8. **Γύμν.** Ἐκτελέσατε τὸ αὐτὸ καὶ εἰς τὰς ἐξῆς:

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λέξεων εἰνε τὸ ἰσχυρότατον, ἡ ἀηδὼν τὸ φθι-
κώτατον, ὁ κύκνος τὸ ὠραιότατον. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λέξεων εἰνε τὸ ἀνδρείοτατον, ἡ λαγὼς
τὸ δειλότατον, ἡ τίγρις τὸ ἀγριώτατον, τὸ ἀρνίον τὸ ἡμερώτατον, ὁ
ποντικὸς τὸ μικρότατον, ὁ ἔλεφας τὸ μεγαλήτερον.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λέξεων εἰνε τὸ ἰσχυρότατον, ἡ ἀηδὼν τὸ φθι-
κώτατον, ὁ κύκνος τὸ ὠραιότατον. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λέξεων εἰνε τὸ ἀνδρείοτατον, ἡ λαγὼς
τὸ δειλότατον, ἡ τίγρις τὸ ἀγριώτατον, τὸ ἀρνίον τὸ ἡμερώτατον, ὁ
ποντικὸς τὸ μικρότατον, ὁ ἔλεφας τὸ μεγαλήτερον.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λέξεων εἰνε τὸ ἰσχυρότατον, ἡ ἀηδὼν τὸ φθι-
κώτατον, ὁ κύκνος τὸ ὠραιότατον. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λέξεων εἰνε τὸ ἀνδρείοτατον, ἡ λαγὼς
τὸ δειλότατον, ἡ τίγρις τὸ ἀγριώτατον, τὸ ἀρνίον τὸ ἡμερώτατον, ὁ
ποντικὸς τὸ μικρότατον, ὁ ἔλεφας τὸ μεγαλήτερον.

10. **Γύμν.** Πράξατε τὸ αὐτὸ διὰ τὸ 7 γύμνασμα.

11. **Γύμν.** Ἐκτελέσατε τὸ αὐτὸ διὰ τὸ 8 γύμνασμα.

5. ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ἱ—ον

Εἰς τὴν λέξιν ταύτην ἡ πρώτη συλλαβὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα ἢ-
χον φωνῆς (ἀπὸ μίαν ἀπλήν φωνήν) —ι—, ἡ δὲ δευτέρα ἀπὸ δύο
ἢχους φωνῆς (ἀπὸ δύο ἀπλᾶς φωνάς) —ο—ν.

ἄν-θος

Εἰς τὴν λέξιν ταύτην ἡ πρώτη συλλαβὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο ἢ-

χους φωνῆς, **α-ν**, ἡ δὲ δευτέρα ἀπὸ τρεῖς ἤχους, **θ-ο-ς**.

ῥῶς

Ἡ λέξις αὕτη ἀποτελεῖται ἀπὸ μίαν συλλαβήν, ἡ ὁποία σύγκειται ἀπὸ τρεῖς ἤχους **ῥ-ω-ς**.

Ἐπιπέδον, ὁ ὁποῖος παράγεται, ὅταν προφέρωμεν τὰς ἀπλᾶς φωνὰς τῶν συλλαβῶν καὶ τῶν λέξεων, **λέγεται ῥθόγγος**.

Ἐκαστος ῥθόγγος σημειοῦται μὲ ἰδιαίτερον σημεῖον.

Τὰ σημεῖα, μὲ τὰ ὁποῖα σημειοῦμεν τοὺς ῥθόγγους, **λέγονται γράμματα**.

Ὅλα ὁμοῦ τὰ γράμματα καλοῦνται **ἀλφάβητος**.

Ὁ Ἑλληνικὸς ἀλφάβητος ἔχει **εἴκοσι τέσσαρα γράμματα**.

Γράφονται δὲ καὶ ὀνομάζονται ὡς ἐξῆς :

α	ἄλφα	ι	ἰῶτα	ρ	ῥῶ
β	βῆτα	κ	κάππα	σ ς	σίγμα
γ	γάμμα	λ	λάμβδα	τ	ταῦ
δ	δέλτα	μ	μῦ	υ	ῥ ψιλόν
ε	ἔ ψιλόν	ν	νῦ	ῥ	ῥι
ζ	ζῆτα	ξ	ξῖ	χ	χῖ
η	ῆτα	ο	ὀ μικρόν	ψ	ψῖ
θ	θῆτα	π	πῖ	ω	ὦ μεγα

Τὰ γράμματα ταῦτα ὀνομάζονται **μικρά**.

Τὸ δεύτερον σῆμα (**ς**) γράφομεν εἰς τὸ τέλος τῶν λέξεων καὶ λέγεται **τελικόν**.

Τὰ γράμματα γράφονται καὶ κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον :

A	B	Γ	Δ	E	Z	H	Θ	I	K	Λ	M
N	Ξ	Ο	Π	P	Σ	T	Υ	Φ	X	Ψ	Ω

Τὰ ὁποῖα ὀνομάζονται **κεφαλαῖα**.

Τὰ γράμματα γράφονται καὶ ἀπὸ ἀλλήλων κατὰ τὴν προεκτεθεισάν σειράν.

Τὸ **σ** πρὸ τῶν β, γ, δ, λ, μ, ν, ρ προφέρεται ὡς ζ· οἷον ἄσβεστος.

12. Γυμν. Γράψατε δις τὸν ἑλληνικὸν ἀλφάβητον μὲ τὸ προσῆχον ὄνομα εἰς ἕκαστον τῶν γραμμάτων.

— 6. ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ἀ·ε τός, ἦ λι·ος, ἦ·ον, ὄ·νος, ὕ·δωρ, ὦ·όν, βε·λό·νη, γέ·φυ·ρα, δορ·κάς, ζέ·φυ·ρος, μῆ·λον, νέ·φη, ξύ·λα, πη·γή, σῦ·κα, τοῖ·χος, χῶ·μα, ψά·θα.

Εἰς τὰ παραδείγματα ταῦτα παρατηροῦμεν ἔτι ἐκ τῶν γραμμάτων τινὰ μὲν ἔχουσι δυνατὴν φωνὴν καὶ ἀποτελοῦσι μόνων συλλαβὴν, τινὰ δὲ ἔχουσι ἀδύνατον φωνὴν καὶ δὲν ἀποτελοῦσι μόνων συλλαβὴν.

Τὰ γράμματα, τῶν ὁποίων ἡ φωνὴ ὑψοῦται, τὰ χωρίζομεν κατὰ σειρὰν κατὰ τὸν ἀκόλουθον πίνακα.

α, ε, η, ι, ο, υ, ω.

β, γ, δ, ζ, θ, κ, λ, μ, ν, ξ, π, ρ, σ, τ, φ, χ, ψ.

Ἐκ τῶν εἰκοσι τεσσάρων λοιπὸν γραμμάτων

Ἐπιὰ ἔχουσι δυνατὴν φωνὴν, ἦτοι τὰ

α, ε, η, ι, ο, υ, ω, καὶ ὀνομάζονται **φωνήεντα**.

Δέκα ἐπιὰ ἔχουσι πολὴν ἀδύνατον φωνὴν, ἦτοι τὰ

β, γ, δ, ζ, θ, κ, λ, μ, ν, ξ, π, ρ, σ, τ, φ, χ, ψ.

Καὶ ὀνομάζονται **σύμφωνα**, διότι συμφωνάζονται (συμπροφέρονται) μὲ τὰ φωνήεντα.

Τὰ σύμφωνα οὐδέποτε ἀποτελοῦσι μόνων συλλαβὴν, ἀλλὰ κεῖνται πάντοτε παραπλευρῶς τῶν φωνήεντων κατὰ τὴν σειρὰν, κατὰ τὴν ὁποίαν καὶ συμπροφέρονται μετ' αὐτῶν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω διδασκόμεθα ὅτι τὰ μὲν φωνήεντα ἔχουσι τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, τὰ δὲ σύμφωνα ὑποστηρίζουσι τὴν φωνὴν καὶ πολλαπλασιάζουσι τὰ διάφορα εἶδη αὐτῆς.

13. **Γύμν** Γράψατε δεκάκις τὰ φωνήεντα καὶ ἀπομνημονεύσατε ταῦτα.

14. **Γύμν**. Γράψατε πιστῶς πεντάκις τὸ σύμφωνα καὶ ἀπομνημονεύσατε ταῦτα.

7. ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΦΩΝΗΕΝΤΩΝ

Τὰ ἐπτὰ φωνήεντα διαιροῦνται

α'. εἰς δύο μακρὰ, η, ω°

β'. εἰς δύο βραχέα, ε, ο° καὶ

γ'. εἰς τρία δίχρονα, α, ι, υ°

διότι ταῦτα ἄλλοτε λαμβάνονται ὡς μακρὰ καὶ ἄλλοτε ὡς βραχέα.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες ἐπρόφερον εἰς μακρότερον χρόνον τὸ **η** καὶ **ω** καὶ εἰς βραχύτερον χρόνον τὸ **ε** καὶ **ο**.

Διὰ τοῦτο χρόνος τῶν φωνηέντων λέγεται ἡ διάρκεια τῆς φωνῆς.

Εἰς ἡμᾶς τοὺς νεωτέρους Ἑλληνας δὲν διτηρήθη ἡ διάκρισις αὕτη καὶ χρησιμεύει μόνον διὰ τὸν τονισμόν, ὡς ἀκολούθως θέλομεν ἴδῃ.

Ὁ μακρὸς χρόνος σημειοῦται ἄνωθεν δι' εὐθείας γραμμῆς, ὃ δὲ βραχὺς διὰ καμπύλης, ὡς ἐξῆς· **ā**, **ī**, **ū**· **ǎ**, **ǐ**, **ǔ**.

8. ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΩΝ

Τὰ δέκα ἐπιτὰ σύμφωνα διαιροῦνται εἰς δύο·

Εἰς ἄφωνα καὶ ἡμίφωνα.

Τὰ ἄφωνα εἶνε ἑννέα, **κ**, **π**, **τ**, **γ**, **β**, **δ**, **χ**, **φ**, **θ**.

Τὰ ἡμίφωνα εἶνε ὀκτώ, **ζ**, **ξ**, **ψ**, **λ**, **μ**, **ν**, **ρ**, **σ**.

Τὰ ἄφωνα ὑποδιαιροῦνται εἰς δύο μέρη.

Πρῶτον κατὰ τὸ ὄργανον, δι' οὗ προφέρονται,

Εἰς Οὐρανισκόφωνα, **κ**, **γ**, **χ**, διότι προφέρονται μὲ τὸν οὐρανίσκον·

Εἰς χειλόφωνα, **π**, **β**, **φ**, διότι προφέρονται μὲ τὰ χεῖλη.

Καὶ εἰς ὀδοντόφωνα, **τ**, **δ**, **θ**, διότι προφέρονται μὲ τοὺς ὀδόντας.

Καὶ δευτέρον κατὰ τὴν ἀνοήν τῆς φωνῆς, μετὰ τῆς ὁποίας προφέρονται·

Εἰς ψιλὰ, **κ**, **π**, **τ**, διότι προφέρονται μὲ λεπτήν φωνήν.

Εἰς δασέα, **γ**, **φ**, **θ**, διότι προφέρονται μὲ παχεῖαν φωνήν.

Καὶ εἰς μέσα **χ**, **β**, **δ**, διότι προφέρονται μὲ μέσην φωνήν· ἤτοι οὔτε μὲ παχεῖαν οὔτε μὲ λεπτήν.

Ἡ διαίρεσις αὕτη παρίσταται ἐν πίνακι ὡς ἐξῆς·

ψιλὰ	μέσα	δασέα	
κ	γ	χ	οὐρανισκόφωνα
π	β	φ	χειλόφωνα
τ	δ	θ	ὀδοντόφωνα

Τὰ ἡμίφωνα **ζ**, **ξ**, **ψ** λέγονται διπλᾶ, διότι γίνονται ἐκ δύο φθόγων (γραμμάτων).

Τὸ μὲν **ζ** ἐκ τοῦ **σδ**.

Τὸ δὲ **ξ** ἐκ τῶν **κσ** ἢ **γσ** ἢ **χσ**.

Τὸ δὲ **ψ** ἐκ τῶν **πσ** ἢ **βσ** ἢ **φσ**.

Τὰ ἡμίφωνα **λ, ρ** λέγονται *δγρά*, ὡς εὐκόλως προφερόμενα μετ' ἄλλων συμφώνων.

Τὰ ἡμίφωνα **μ** καὶ **ν** λέγονται *ἔρρινα*, ὡς διὰ τῆς ῥινὸς προφερόμενα.

Καὶ τὸ ἡμίφωνον **σ** λέγεται *συριστικόν*, ὡς προφερόμενον μετὰ συριγμοῦ.

15. **Γύμν.** Γράψατε πεντάκις τὰ ἄφωνα κατὰ τὴν ἐν τῷ πίνακι ὑποδιαίρεσιν αὐτῶν καὶ ἀπομνημονεύσατε ταῦτα πιστῶς.

9. ΔΙΦΘΟΓΓΟΙ

αἶξ, αὐ-λή, εἰ-κὼν, εὐ-χή, οἶ-νος, οὐ-ρα-νός, υἱ-ός, νύ-χή θην.

Εἰς τὰ παραδείγματα ταῦτα παρατηροῦμεν ὅτι τὰ ἐν τῇ αὐτῇ συλλαβῇ φωνήεντα προφέρονται διὰ μιᾶς φωνῆς.

Ἡ ἔνωσις καὶ ὁμοῦ ἐκφώνησις δύο φωνηέντων καλεῖται **δίφθογγος**,

Αἱ δίφθογγοι εἶνε *οκτώ*, **αι, αυ, ει, ευ, οι, ου, υι, νυ**. Δίφθογγοι εἶνε καὶ αἱ ἐξῆς **α, η, ω**, αἵτινες λέγονται *καταχρηστικά*.

Τὸ **ι**, τὸ ὁποῖον εἶνε ὑπὸ τὸ **α, η, ω**, λέγεται ὑπογεγραμμένη.

Τὸ **ι** καὶ **υ**, ὅταν δὲν πρέπη νὰ ἀποτελῶσι δίφθογγον, φέρουσιν ἄνωθεν δύο στιγμάς (**ϊ, υ̅**). αἵτινες καλοῦνται *διαλυτικά*· π.χ. *Μάϊος, ἄϊπνος*.

Αἱ δίφθογγοι **αυ, ευ, νυ**, πρὸ τῶν φωνηέντων καὶ πρὸ τῶν συμφώνων **β, γ, δ, λ, μ, ν, ρ** καὶ τοῦ **ζ** προφέρονται ὡς **αβ, εβ, ηβ**· πρὸ δὲ τῶν ἐπιλοίπων γραμμάτων προφέρονται ὡς **αφ, εφ, ηφ**· π. χ. *εὐήλιος, εὐζωνος, εὐσεβής, εὐπειθής*.

Αἱ δίφθογγοι κατὰ τὸν χρόνον, καθ' ὃν διαίρουνται τὰ φωνήεντα, εἶνε ὅλαι *μακρά*, πλὴν τῆς **αι** καὶ **οι**, αἱ ὁποῖαι εἶνε *βραχεῖαι*, ὅταν εὐρίσκωνται ἐν τέλει τῆς λέξεως· π. χ. *ἐλαῖαι εὐκαρποι*.

16. **Γύμν.** Γράψατε δεκάκις τὰς κυρίας καὶ τὰς καταχρηστικὰς δίφθογγους.

10. ΠΟΣΟΤΗΣ ΣΥΛΛΑΒΩΝ

Ἡ συλλαβὴ λέγεται *βραχεῖα*, ἐὰν ἔχη **ε, ο** ἢ **ᾶ, ῆ, ὕ**, *βραχύ*.

Καὶ *μακρά*, ἐὰν ἔχη μακρὸν φωνήεν, **η, ω**, ἢ μακρὸν **ᾶ, ῆ, ὕ** ἢ δίφθογγον.

17. **Γύμν.** Ἄς γράψωσι καὶ ἄς σημειώσωσιν οἱ μαθηταὶ εἰς τὰς κατωτέρω λέξεις τὰς μακρὰς καὶ βραχεῖας συλλαβάς.

Προφήτης, νίος, δειλός, λόγος, λέγω, ζῶων, μῆλον, κληρός, φεύγω, χαῖρε, φέρω, ἔνδοξος, ταῦται, δοῦλοι, λέγεται, ἦρωσ, αὐλή, εὖζωνος, ποίμνη, μέτωπον. —

11. ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΥΛΛΑΒΙΣΜΟΥ

Ἡ διαίρεσις τῶν λέξεων εἰς συλλαβὰς λέγεται **συλλαβισμός**.

Ἴνα δὲ συλλαβίζωμεν ὀρθῶς, ἔχομεν τοὺς ἑξῆς κανόνας.

1. Ἐν σύμφωνον μεταξὺ δύο φωνηέντων εὐρισκόμενον συλλαβίζεται μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος· π.χ. ἔ-λα-φος.

2. Δύο ὅμοια σύμφωνα μεταξὺ δύο φωνηέντων χωρίζονται· π.χ. γεν-ναῖ-ος ἱπ-πος.

3. Δύο διάφορα σύμφωνα ἐν μέσῳ λέξεως εὐρισκόμενα συλλαβίζονται μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος, ἐὰν εὐρίσκωνται ἐν ἀρχῇ λέξεώς τινος Ἑλληνικῆς· ἄλλως χωρίζονται· π.χ. ἔ-δρα (δρόμος), ἀρ-χη-γός.

4. Τρία διάφορα σύμφωνα ἐν μέσῳ λέξεως εὐρισκόμενα συλλαβίζονται μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος, καὶ ἐὰν μόνον τὸ πρῶτον μετὰ τοῦ δευτέρου ἢ τὸ δεύτερον μετὰ τοῦ τρίτου εὐρίσκωνται ἐν ἀρχῇ λέξεως Ἑλληνικῆς· π.χ.

Ἔ-στρα-κον (στρατός), **κἀ-το-πτρον** (πτηνόν, τροχός), ἔ-χθρός (χθές, θρόνος), πορ-θμός.

Λέξεις σχηματισθεῖσα ἐκ τῆς ἐνώσεως δύο λέξεων, λέγεται σύνθετας λέξεις· π.χ. πρὸς θέτω = προσθέτω, πρὸς ἔχω = προσέχω.

Τὸ τελευταῖον σύμφωνον τῆς πρώτης λέξεως, τῆς ἀποτελοῦσης τὴν σύνθετον λέξιν, δὲν συλλαβίζεται μετὰ τῶν ἐπιμένων γραμμάτων τῆς δευτέρας λέξεως. π.χ. προσ-θέτω, προσ-έ-χω.

18. **Γύμν**. Ἀντιγράψατε τὰς κατωτέρω λέξεις κεχωρισμένας εἰς συλλαβὰς διὰ τοῦ διαιρητικοῦ σημείου (-).

Μαθητής, γραμματικὴ, βιβλίον, ἀσθενής, θάρρος, ἄλλος, δεσμός, ἀποστέλλω, θάλασσα, χάρις, καιαίρέχω. ἔρχομαι, ἀσθηρός, δένδρον, καρπός, δάκτυλος, ἀστράγαλος, νεανίσκος, ἄσος, ἐξόριστος, ἀρρυθμικὴ, προβλήματα, ἀποστέλλω, γεωγραφία, ἰχνογραφία, λαμπρός.

12. ΤΟΝΟΙ

Αἶθος, δρέπανον, μῆλον, κῆπος.

Κατὰ τὴν ἀπαγγελίαν τῶν λέξεων, εἰς μίαν συλλαβὴν ἐκάστης

λέξεως ἐντείνωμεν (ὑψοῦμεν) τὴν φωνὴν μας περισσότερον παρὰ εἰς τὰς λοιπὰς συλλαβάς.

Διὰ τὸ νὰ γνωρίζωμεν δὲ καὶ κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν εἰς ποῖαν συλλαβὴν πρέπει νὰ ἐντείνωμεν τὴν φωνὴν μας, θέτομεν ἐπὶ ἐκείνης τῆς συλλαβῆς ἓν σημεῖον.

Τὸ σημεῖον, τὸ ὁποῖον θέτομεν ἐπὶ τῆς λέξεως διὰ τὸ νὰ ἡξεύρωμεν ὅτι πρέπει νὰ ἐντείνωμεν τὴν φωνὴν μας, **καλεῖται τόνος**.

Τόνους ἔχομεν τρεῖς, ὀξεῖαν ἢ βαρεῖαν ἢ καὶ περισπωμένην.

Ἡ ὀξεῖα τίθεται εἰς τὴν λήγουσαν, παραλήγουσαν καὶ προπαραλήγουσαν.

Λέξις μὲ ὀξεῖαν εἰς τὴν λήγουσαν λέγεται ὀξύτονος ὡς ποταμός.

Λέξις μὲ ὀξεῖαν εἰς τὴν παραλήγουσαν λέγεται παραξύτονος, ὡς ἄρνιον.

Λέξις μὲ ὀξεῖαν εἰς τὴν προπαραλήγουσαν λέγεται προπαραξύτονος ὡς δρέπανον.

Ἡ περισπωμένη τίθεται εἰς τὴν λήγουσαν καὶ παραλήγουσαν.

Λέξις μὲ περισπωμένην εἰς τὴν λήγουσαν λέγεται περισπωμένη ὡς βοῦς.

Λέξις μὲ περισπωμένην εἰς τὴν παραλήγουσαν λέγεται προπερισπωμένη ὡς μῆλον.

Ἡ βαρεῖα τίθεται μόνον εἰς τὴν λήγουσαν ἀντὶ τῆς ὀξεῖας, ὅταν ἡ ὀξύτονος λέξις παρακολουθῆται καὶ ὑπὸ ἄλλης λέξεως, μετὰ τῆς ὁποίας νὰ ἀποτελεῖ ἀδιαχώριστον ἔννοιαν, ὡς εὐγενῆς ἀνὴρ.

Δέκα μονοσύλλαβοι λέξεις εἶνε ἄτονοι, αἱ ἐξῆς: ὄ, οἶ, ἦ, αἶ, ἐν, εἰς, ἐκ (ἐξ), οὐ, ὤς, εἶ.

Αἱ ἄτονοι λέξεις ἀναγινώσκονται μετὰ τῶν ἐπομένων λέξεων, τὰς ὁποίας συνοδεύουσι.

19. **Γύμν**. Διαιρέσατε μίαν σελίδα τοῦ τετραδίου σας εἰς 5 στήλας καὶ γράψατε ἐκάστην λέξιν εἰς τὴν ἀρμόζουσαν θέσιν κατὰ τὸ ἐξῆς ὑπόδειγμα:

ὀξύτονοι	παροξύτονοι	προπαροξύτονοι	περισπώμενοι	προπερισπώμενοι
----------	-------------	----------------	--------------	-----------------

Καλός, ἄγιος, ἀρχή, δῆμος, λόγος, ἄνθρωπος, εὐδαίμων, ἀγνοῶ, λάπους, μάθημα, χαῖρε, βιβλίον, γραμματικὴ, τετράδιον, κόρη, γα-

ράθυρον, θύρα, χῶμα, μήλα, οὐρανός, πατήρ, μήτηρ, τέκνον, ἥλιος, σελήνη, ἀστέρες, διδάσκαλος, μαθητής, σχολεῖον. —

13. ΠΕΡΙ ΤΟΝΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Εἰς τὴν τονιζομένην συλλαβὴν θέτομεν ὀξεῖαν, ἐὰν εἶνε

1. βραχεῖα· οἷον θέρος.
2. προπαραλήγουσα· οἷον ἥλιος.
3. μακρὰ παραλήγουσα πρὸ μακρῆς ληγουσῆς· οἷον χελώνη.

Εἰς τὴν τονιζομένην συλλαβὴν θέτομεν περισπωμένην, ἐὰν εἶνε

1. μακρὰ παραλήγουσα πρὸ βραχείας ληγουσῆς· οἷον κῆπος.
2. Εἰς τὰς λέξεις, αἱ ὁποῖαι λήγουσιν εἰς τὰς διφθόγγους αυ, ευ, και ον· οἷον βασιλεῦ, ναῦ, ποῦ, πανταχοῦ· ἐκτὸς τῆς λέξεως ἰδοῦ.

20. **Γύμν.** Ἐς εὐρωσιν οἱ μαθηταὶ τὸν ἀνήκοντα τόνον εἰς ἐκάστην τῶν κατωτέρω λέξεων.

Τρεχω, λεγω, δημοσ, κοσμος, προφητης, μηλον, αἱμᾶ, σωμα, ἀνθρωπος, γνωμη, γνωμαι, προφηται, δουλοι, εὐτακτος, κνριος, σεληνη, οὔτοι, τουτο, ἐκεινος, μητηρ, μηλᾶ, οἶκος, οἰκειος, πλουσιος, καιρος, πλοιοι, χρονος, ποθος, πρωτος.

14 ΠΝΕΥΜΑΤΑ

θέρος	ἀνὴρ	αἶξ	ἥλιος	ὑπνος	ῥύαξ
χειμών	ἔαρ	ἀνγή	ἐσπέρα	ὑδωρ	ῥόδον
ζέστη	ὄρος	εἰκῶν	ἵππος	ὕνιον	ῥήτωρ
ψῦχος	ὄτα	οὐρανός	ὄρα	ὕλακῆ	ῥωμαλέος

Εἰς πᾶσαν λέξιν ἀρχομένην ἀπὸ φωνήεντος θέτομεν **πνεῦμα**.

Τὰ πνεύματα εἶνε δύο· ψιλὴ ἢ καὶ δασεῖα ἢ.

Εἰς τὰς διφθόγγους τὸ πνεῦμα καὶ ὁ τόνος τίθεται ἐπὶ τοῦ δευτέρου φωνήεντος· οἷον αὔριον.

Καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα

Ἔσαι λέξεις ἔχουσι ψιλὴν, λέγονται ψιλοῦμεναι.

Ἔσαι λέξεις ἔχουσι δασεῖαν, λέγονται δασυνόμεναι.

Πᾶσα λέξις ἀρχίζουσα ἀπὸ **υ** δασύνεται.

Ἐκ τῶν συμφώνων τὸ **ρ** μόνον, ὅταν εὐρίσκηται ἐν ἀρχῇ λέξεως, δασύνεται.

Αἱ περισσότεραι λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσιν ἀπὸ φωνήεντος ἢ ἀπὸ διφθόγγου ψιλοῦνται.

15. ΣΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΣΤΙΞΕΩΣ

Διὰ τὴν κανονικὴν ἀνάγνωσιν καὶ διὰ νὰ κατανοῶμεν εὐκολώτερον τὸ περιεχόμενον ἑνὸς βιβλίου μεταχειρίζομεθα τὰ σημεῖα τῆς στίξεως.

Εἶνε δὲ τὰ ἐξῆς :

1. Τὸ κόμμα (,).
2. Ἡ ἄνω τελεία (^) καὶ
3. Ἡ τελεία (.) διὰ νὰ χωρίζωμεν τὰς προτάσεις ἀπ' ἀλλήλων.
4. Τὸ ἐρωτηματικὸν (?) εἰς τὸ τέλος τῆς προτάσεως, διὰ τῆς ὁποίας ἐρωτῶμεν.
5. Τὸ ἐπιφωνηματικὸν (!) εἰς τὸ τέλος τῆς προτάσεως, διὰ τῆς ὁποίας ἐκφράζομεν θαυμασμόν κτλ.
6. Ἡ παρένθεσις () , διὰ τῆς ὁποίας περικλείομεν ἐξηγήσιν μιᾶς λέξεως ἢ προτάσεως.
7. Τὰ ἀποσιωπητικὰ . . . τὰ ὅποια θέτομεν ἀντὶ φράσεων, τὰς ὁποίας ὄν θέλομεν νὰ εἴπωμεν, ἀλλ' αἱ ὅποιαί ἐννοοῦνται.
8. Τὰ εἰσαγωγικὰ « . . » διὰ τῶν ὁποίων περικλείομεν αὐτὰς τὰς ἰδίας λέξεις τοῦ ὁμιλήσαντος προσώπου.

16. ΣΥΝΑΙΡΕΣΙΣ

γέα=γῆ, ἀπλόος=ἀπλοῦς, πεινάω=πεινώ, συκέαι—συκαῖ,

Ἡ συγχώνεσις δύο φωνήεντων ἢ φωνήεντος καὶ δίφθογγου ἐν μιᾷ λέξει εἰς μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον καλεῖται **συναίρεσις**.

17. ΚΡΑΣΙΣ

«Τώρα τὸ Σοῦλι τῶχασα
ἦλθ' ἢ στερνὴ μου ἕμερα
θ' ἄλθω ἔς ἐσέ, πατέρα».

τὰ αὐτὰ=ταυτά, τὸ ἐλάχιστον=τοὐλάχιστον.

Ἡ συγχώνεσις τοῦ τελικοῦ φωνήεντος μιᾶς λέξεως μετὰ τοῦ ἀρκτηικοῦ φωνήεντος τῆς ἐπομένης εἰς ἓν φωνῆεν ἢ δίφθογγον λέγεται **κράσις**.

Σημεῖον τῆς κράσεως εἶνε ἡ **κορωνίς** (').

18. ΣΥΝΙΖΗΣΙΣ

«Χίλια φουσέκια ἦταν ἐκεῖ, κη αὐτὴ φωτιὰ τοὺς βάνει.
Καὶ τὰ φουσέκια ἀνάψανε κη δλαις φωτιὰ ἔγενηκαν».

Ἡ συνεκφώνησις δύο ἀλλεπαλλήλων συλλαβῶν τῆς αὐτῆς λέξεως ἢ καὶ ἀλλεπαλλήλων λέξεων εἰς μίαν συλλαβὴν, καλεῖται **συνίζησις**.

Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὰ συνεκφωνούμενα φωνήεντα δὲν ἀποτελοῦσι δίφθογγον.

Ἡ συνίζησις σημειοῦται πολλὰκις διὰ μικρᾶς καμπύλης γραμμῆς (-), γραφομένης κάτωθεν τῶν συνεκφωνουμένων συλλαβῶν.

19. ΕΚΘΛΙΨΙΣ, ΑΦΑΙΡΕΣΙΣ

Παρὰ ἐμοῦ = παρ' ἐμοῦ, ἀπὸ ἀρχῆς = ἀπ' ἀρχῆς.

Πολλαὶ λέξεις λήγουν εἰς βραχὺ φωνὴν ἀποβάλλουσιν αὐτό, ὅταν ἀκολουθῇ λέξις ἀρχίζουσα ἀπὸ φωνήεντος.

Ἡ ἀποβολὴ αὕτη λέγεται **ἐκθλιψις**.

Σημεῖον τῆς ἐκθλίψεως εἶνε ἡ ἀπόσιροφος (*), ἡ ὁποία τίθεται ἄνωθεν τοῦ ἀποβληθέντος φωνήεντος·

κατὰ ὄραν (κατ' ὄραν) = καθ' ὄραν.

μετὰ ἡμέραν (μετ' ἡμέραν) = μεθ' ἡμέραν.

Ὅταν δὲ ἡ ἀκόλουθος λέξις δασύνηται, τότε τὸ μένον τελικὸν σύμφωνον μετὰ τὴν ἐκθλιψιν, εἴαν εἶνε **κ**, τρέπεται εἰς **χ**, εἴαν εἶνε **π**, τρέπεται εἰς **φ**, εἴαν εἶνε **τ**, τρέπεται εἰς **θ**.

Εἰς τὰ ποιήματα πολλάκις γίνεται ἀποβολὴ φωνήεντος ἢ διφθογγῆς καὶ ἐν ἀρχῇ καὶ ἐν μέσῳ λέξεως, ὅτε λέγεται **ἀφαίρεσις**· π. χ.

«Πατέρα μου, σ' ἐδούλεγα

πιστὰ σαράνια χρόνηα

καὶ τώρα 'ς τὰ γεράματα

μοῦ δίνεις καταφρόνια».

ἀντὶ καὶ τώρα εἰς τὰ γεράματα κτλ.

«Πάρτε, νὰ ζητε λούλουδα, διαβάταις, μυρωδάτα . . .

πάρτε, κορίτσια . . . μοιάζουμε τὰ τρυφερά σας νεύματα . . .»

ἀντὶ πάρτετε κτλ.».

20. ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΛΕΞΕΩΝ

Ἡ κατασκευὴ λέξεων γίνεται κατὰ δύο τρόπους.

1. διὰ συνθέσεως· καὶ
2. διὰ παραγωγῆς.

α'. ἀπλαῖ καὶ σύνθετοι λέξεις

Ὅλαι αἱ διάφοροι λέξεις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης εἶνε ἀπλαῖ ἢ σύνθετοι.

λέξεις ἀπλαῖ | α'. συνθετικόν β'. συνθετικόν **λέξεις σύνθετοι**

πίνω	κατά	—	πίνω	=	καταπίνω
μένω	διά	—	μένω	=	διαμένω
τρέχω	σύν	—	τρέχω	=	συντρέχω
ἦλθον	ἀντί-παρά	—	ἦλθον	=	ἀντιπαρήλθον
Θεός	Θεόν	—	σέβομαι	=	θεοσεβής
χώρα	χώρας	—	φύλαξ	=	χωροφύλαξ
δήμος	δήμου	—	ἄρχων	=	δήμαρχος
κρέας	κρέας	—	πωλῶν	=	κρεοπώλης
πούς	τέσσαρας	—	πόδας	=	τετράπους
μύλος	ὑδατος	—	μύλος	=	ὕδρῳμυλος

Αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖα σχηματίζονται ἐκ τῆς ἐνώσεως δύο ἢ τριῶν λέξεων, λέγονται **σύνθετοι**.

Πᾶσαι δὲ αἱ μὴ σύνθετοι λέγονται **ἀπλαῖ**.

Τὸ πρῶτον μέρος τῆς συνθέτου λέξεως λέγεται **πρῶτον συνθετικόν**

Τὸ δὲ δεύτερον λέγεται **δεύτερον συνθετικόν** ἢ ἔσχατον συνθετικόν.

Ἡ σύνθεσις γίνεται κατὰ δύο τρόπους:

1. Διὰ τῆς ἐνώσεως δύο λέξεων ἄνευ μεσολαβήσεως γραμμάτων· π. χ. πρό-λογος=πρόλογος, κατὰ-θέτω=καταθέτω.

2. Ὅταν μεταξὺ τῶν δύο συνθετικῶν μερῶν μεσολαβῶσι διάφορα γράμματα, τὰ ὁποῖα λέγονται **συνθετικά**· π. χ. δρυς-κάμπιων=**δρυοκάμπιης**, ἰχθῦς πωλῶν=**ἰχθυοπώλης**.

Ὁ τόνος τῆς συνθέτου λέξεως ἀνατιβάζεται συνήθως, μέχρι τῆς προπαραληγουσῆς, ἐὰν δὲν ἐμποδίζῃ μακρὰ λήγουσα.

21. Γύμν. Ἐκ τῶν ἐπομένων λέξεων σχηματίσατε συνθέτους, ἐνώνοντες ἀνά δύο εἰς μίαν.

Ἀνά-βαίνω, μετὰ-βάλλω, διά-τάσσω, διά-ἔρχομαι, ἀγίους-γράφων, λίθους-ξέων, νομοῦ-ἄρχων, ἄστειος-φύλαξ, ἄρτους-πωλῶν, σώματος-φύλαξ, φλέβα-τέμναν, ταχύ-γράφων, ἀγάλματα-ποιῶν, γέας-μετρῶν, τάξεως-ἄρχων, τέσσαρας-γωνίας, πέντε-δραχμάς, δόξαν-φιλῶν, φιλῶν-εοριάς, τύχης-διώκτης, εὖ-μεταβλητός, ἀ-τρεπτός, ἀ-παις, ἀ-ἄξιος, ἀ-ἐλπιστός, ἀ-ικανός, ἀ-ἔτιομος, ἀ-ἄωστος, ἡμι-φλεκτός, ἄμαξαν-ελαύνων, ὄνον-ελαύνων, φυγῶν-δίκτην, φυγῶν-στρατόν, λείπων-τάξιν, ἔργον-λαμβάνων, βιβλία-γράφων.

Γραμματ. τῆς νέας Ἑλλην. γλώσ. Μιχ. Θεοδορακάου

β'. Πρωτότυποι και παράγωγοι λέξεις

Αἱ ἀπλᾶς λέξεις εἶνε πρωτότυποι ἢ παράγωγοι.

Λέξεις πρωτότυποι

Εὐρώπη
 Πέτρος
 ἐλαῖαι
 μάχαιρα
 ψαλῖς
 σοφός
 σῶφρων
 ζωηρός
 μόνος (εἷς)
 γράφω
 νικῶ
 κτίζω
 ἐργάζομαι
 σπείρω
 ἀλείφω
 πράττω
 ἀξιούμαι
 οὐρανός
 ἀνήρ
 ὀρόςος
 βράχος
 ἔαρ
 χρυσός
 γινώσκω
 ὠφελῶ
 ὑγιής
 καλός
 σωρός

Λέξεις παράγωγοι

Εὐρωπαϊός
 Πετριδης
 ἐλαιών
 μαχαιρίον
 ψαλίδιον
 σοφία
 σωφροσύνη
 ζωηρότης
 μονάς
 γραφεύς
 νικητής
 κτίσις
 ἐργαστήριον
 σπορά
 ἀλοιφή
 πράξις
 ἀξίωμα
 οὐράνιος
 ἀνδρικός
 ὄροσερός
 βραχώδης
 ἔαρινός
 χρυσοῦς
 γνωστόν
 ὠφέλιμος
 ὑγιαίνω
 καλῶς
 σωρηδόν

Αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι δὲν ἐσχηματίσθησαν ἀπὸ ἄλλας λέξεις, λέγονται **πρωτότυποι**· π. χ. ἡ λέξις φῶς εἶνε πρωτότυπος.

Αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι παράγονται ἀπὸ ἄλλας, λέγονται **παράγωγοι**· π. χ. ἡ λέξις φωτίζω εἶνε παράγωγος.

Αἱ παράγωγοι λέξεις γίνονται ἀπὸ λέξεις πρωτιότους ἢ ἀπὸ ἄλλας λέξεις παραγώγους.

Παράγωγοι λέξεις σχηματίζονται καὶ ἐκ συνθέτων λέξεων· π. χ. εὐπιστός=εὐπιστία.

Παραδείγματα

λέξεις πρωτότυποι	λέξεις παράγωγοι ἐκ πρωτοτύπων	λέξεις παράγωγοι ἐκ παραγῶγων
Ἕλλην	Ἑλληνίζω	Ἑλληνισμός
φῶς	φωτίζω	φωτισμός
δικη	δικάζω	δικαστής
χρῶμα	χρωματίζω	χρωματιστής
σταυρός	σταυρῶ (καὶ σταυρώνω)	σταυρωτής

21. ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Τὰ εἶδη τῶν λέξεων εἶνε δέκα, τὰ ἐξῆς·

Ὀνομα οὐσιαστικόν, ὄνομα ἐπίθετον, ἄρθρον, ἀντωνυμία, ὄημα, μετοχή, πρόθεσις, ἐπίρρημα, σύνδεσμος καὶ ἐπιφώνημα.

Τὰ δέκα εἶδη τῶν λέξεων καλοῦνται μέρη τοῦ λόγου.

22. ΟΝΟΜΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΝ

Ὀνομα οὐσιαστικόν λέγεται ἐκείνη ἡ λέξις, μὲ τὴν ὁποίαν ὀνομάζομεν πρόσωπον ἢ ζῷον ἢ πρᾶγμα· π. χ. Στέφανος, λέων, θρανίον.

22. **Γύμν.** Αἱ κατωτέρω λέξεις εἶνε ὀνόματα οὐσιαστικά· ἀντιγράψατε αὐτὰς καλῶς καὶ ὀρθῶς·

Ἀλέξανδρος, Πηνελόπη, ἄρνιον, βοῦς, ἔλαφος, λέων, φύλλον, βιβλίον, οἰκία, τοῖχος, τεῖχος, ἄρμος, κονδύλιον, χάρις, μῆλον, ὀδός, ἔνδυμα, ὑπόδημα, ἄρτος, σπόρος, ἀγρός, σῖτος, κίσις, κεφαλή, χεῖρ, πούς, γόνυ, δάκτυλος, κόμη, κώμη, στόμα, σιαγών, ἀστράγαλος, μύσταξ, ὄφρυς καὶ λάρυγξ.

23. **Γύμν.** Ἐκτελέσατε τὸ αὐτὸ καὶ εἰς τὰ ἐξῆς οὐσιαστικά·

Κρέας, λίπος, βούτυρον, μέλι, λάχανον, χόρτον, ὄν, ἄλευρον, ὕδωρ, γάλα, ζύθος, οἶνος, οἰνόπνευμα, φόρεμα, λαιμοδέτης, ζώνη, κάλυμμα, μανδύας, βελόνη, ἄλυσις, γῆ, ἔαρ, θέρος, φθινόπωρον, χειμῶν, ἡμέρα, νύξ, ὄρα, λεπιόν, ξύλον, πῦρ, καπνός, οὐρανός, ἥλιος, σελήνη, ἀστὴρ, νέφος, ἀήρ, βροχή, χάλαζα, χιών, ἀστραπή, βροντή, κεραυνός.

Τὰ οὐσιαστικά ὀνόματα εἶνε συγκεκριμένα καὶ ἀφρημένα.

Συγκεκριμένα λέγονται, ὅσα φανερώνουσι πρόσωπον ἢ ζῷον ἢ πρᾶγμα· π. χ. Νικόλαος, ἄρνιον, ποιήριον.

Ἀφρημένα λέγονται, ὅσων τὴν ἔννοιαν δὲν λαμβάνομεν γινώσκοντες διὰ τῶν αἰσθήσεων, ἀλλὰ μόνον νοοῦμεν αὐτὰ ὡς ὑπάρχοντα, φανερώουσι δὲ ποιότητα ἢ ἰδιότητα· π. χ. εὐσέβεια, σοφία, ἐπιμέλεια.

24. **Γύμν.** Τὰ ἐξῆς οὐσιαστικά εἶνε συγκεκριμένα, ἀντιγράψατε αὐτά.

Ἀνθρώπος, ἀνὴρ, γυνή, παιδίον, πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ, υἱός,

κόρη, ἡγεμών, τέκτων, λιθοξόος, σιδηρουργός, χρυσοχός, ἀμαξηλάτης, διδάσκαλος, μαθητής, μαθήτρια, ὑπηρέτης, ἱερεύς, ἵππος, βοῦς, ὄνος, κύνων, ἀλώπηξ, λέων, χοῖρος, περιστερὰ, αἰτός, χελιδών, κορώνη, ἐλέφας, ἔλαφος, λίθος, φυτόν, δένδρον, θάμνος, ἐλαία, σικκῆ, πορτοκαλέα, μηλέα, μύρτιος, ὄρος, κοιλιάς, βράχος, βιβλίον, ποταμός, πεδιάς, λίμνη, ἀήρ, χωρίον, πόλις, πύργος, ἐκκλησία, χρυσός, ἄργυρος, σίδηρος, κασσίτερος, χαλκός, πλάξ, οἰκία, αὐλή, θύρα, θάλαμος, αἴθουσα, ἐξώσις, στέγη.

25. **Γύμν.** Τὰ ἐξῆς οὐσιαστικά εἶνε ἀφηρημένα, ἀντιγράψατε αὐτά·

Φιλία, ἀγάπη, κακία, ἐχθρα, ἀπάτη, φιλαργυρία, εὐτυχία, ἀρετή, πίσυς, ἀπιστία, ἐλπίς, εὐχαριστία, εὐλογία, δόξα, ἰσχύς, δύναμις, ἀδυναμία, δικαιοσύνη, ἀδικία, λευκότης, ὄραιότης, θάρρος, λύπη, ψέδος, θερμότης, ψυχρότης, εὐγένεια, ἀλήθεια, ἀγιότης, ἀγιοσύνη, σφροσύνη, αὐστηρότης.

Τὰ συγκεκριμένα οὐσιαστικά, ὅσα ἀποδίδονται εἰς ἓν μόνον ἄτομον, λέγονται **κύρια** π. χ. Κωνσταντῖνος, Ὀλυμπος, Ἀθήναι.

Ὅσα δὲ ἀποδίδονται εἰς πολλὰ ἄτομα, λέγονται **προσηγορικά** π. χ. πρόβατον, οἰκία, κῆπος.

Τὰ κύρια ὀνόματα γράφονται μὲ κεφαλαῖον τὸ πρῶτον γράμμα.

23. ΕΠΙΘΕΤΟΝ

26. **Γύμν.** Ἄς συμπληρώσωσιν ἀπὸ στόματος οἱ μαθηταὶ τὰς ἐξῆς προτάσεις προσθέτοντες τὸ ἀρμόζον κατηγορούμενον εἰς τὰς ἀποκρίσεις τῶν·

Τί εἶνε τὸ μέλι ;	ἀποκρίσεις·	Τὸ μέλι	εἶνε γλυκύν.
» » ἡ θάλασσα ;	»	Ἡ θάλασσα	εἶνε—.
» » τὸ κάρβουνον ;	»	Τὸ κάρβουνον	εἶνε—.
» » τὸ ὄρος ;	»	Τὸ ὄρος	εἶνε—.
» » ὁ ἄρτος ;	»	Ὁ ἄρτος	εἶνε—.
» » ἡ μελάνη ;	»	Ἡ μελάνη	εἶνε—.
» » ὁ λαγός ;	»	Ὁ λαγός	εἶνε—.
» » ἡ χιών ;	»	Ἡ χιών	εἶνε—.
» » ὁ Θεός ;	»	Ὁ Θεός	εἶνε—.

Αἱ λέξεις, μὲ τὰς ὁποίας ἐκφράζομεν τὸ τί λογῆς εἶνε τὰ πρόσωπα, τὰ ζῶα καὶ τὰ πράγματα, λέγονται ὀνόματα **ἐπίθετα**.

27. **Γύμν.** Αἱ ἐξῆς λέξεις εἶνε ὀνόματα ἐπίθετα, ἀντιγράψατε αὐτὰς καλῶς καὶ ὀρθῶς·

Καλός, σοφός, πιστός, κακός, δειλός, γενναῖος, θνητός, ξανθός, θερμός, ὀρθός, ὄραιος, καινός, κενός, ἔντιμος, ἔνδοξος, στενός, γυμνός, τυφλός, κωφός, παλαιός, δίκαιος, ἀδικος, ἄξιος, ἀνδρεῖος, ἄκαρπος, παχύς, γλυκύν, βαρύν, εὐγενής, ἀμαθής, δυστυ-

χῆς, χαρίεις, σώφρων, εὐδαίμων, μέγας, ψευδής, ὀκνηρός, μαλακός, ἀπαλός, σκληρός, ξηρός, δροσερός.

28. **Γύμν.** Ἐκ τῶν ἐξῆς ὀνομάτων γράψατε τὰ ἐπίθετα, καὶ τὰ οὐσιαστικά χωριστὰ διαιροῦντες μίαν σελίδα τοῦ τετραδίου σας εἰς δύο στήλας·

Καιρὸς ψυχρὸς, ἡμέρα βροχερά, ὥρολόγιον χρυσοῦν, εὐτυχής, ζωηρός, κάλαμος, εὐτακίος, πολυτελής, δέρμα, πλατὺς, ἡμερος, βαθμός, φιλόπονος, μέτριος, σπόνδυλος, ἥσυχος, λυπηρὸς, γλῶσσα, τρυφερός, ἥσυχίς, ὕπνος, φειδωλός, φιλάργυρος, πείνα, δίψα, ἄγρυπνος, φύλαξ, ἐρυθρός, ὠχρὸς, κίτρον, κίτρινος, πράσον, πράσινος, κόκκος, κόκκινος, ὀργή, χάριτης, χαμηλός, ἀλήθεια, ἄγνός, ἀληθής, πάχος, μικρός, γελοῖος, πετρώδης, ἀμμώδης.

24. ΑΡΘΡΟΝ

Ὁ λέων	ἡ ἔλαφος	τὸ ἄρνιον
ὁ καθαρὸς	ἡ καθαρὰ,	τὸ καθαρόν.

Ἐκ τῶν ὀνομάτων, ἄλλα δέχονται πρὸ αὐτῶν τὴν λέξιν **ὁ**, ἄλλα τὴν λέξιν **ἡ** καὶ ἄλλα τὴν λέξιν **τό**.

Αἱ λέξεις **ὁ**, **ἡ**, **τό**, αἱ ὁποῖαι τίθενται πρὸ τῶν ὀνομάτων, λέγονται **ἄρθρα**.

Τα ἄρθρα τίθενται πρὸ τῶν ὀνομάτων, ὅταν θέλωμεν νὰ παραστήσωμεν τὰ ὀνόματα γνωστὰ καὶ ὀρισμένα.

25. ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ

Εἰς τὴν ὀμιλίαν μας, πολλάκις ἀντὶ νὰ εἴπωμεν ὁ εἰς πρὸς τὸν ἄλλον τὰ ὀνόματα ἡμῶν, λέγομεν τὰς λέξεις ἐγώ, σύ, αὐτός· π.χ.

Ἐγὼ διδάσκω, σὺ μαθηάνεις, αὐτὸς γράφει.

Ἀντὶ νὰ εἴπωμεν· Οἱ Ἕλληνες ἔχομεν ἐνδόξους προγόνους, λέγομεν ὡς ἐξῆς : Ἡμεῖς ἔχομεν ἐνδόξους προγόνους.

Αἱ λέξεις **ἐγώ**, **σύ**, **αὐτός**, **ἡμεῖς** λέγονται **ἀντωνυμίαι**.

Ἀντωνυμίαι λέγονται αἱ λέξεις, τὰς ὁποίας μεταχειρίζομεθα ἀντὶ ὀνομάτων.

26. ΡΗΜΑ

Ὁ διδάσκαλος διδάσκει τοὺς μαθητάς.

Οἱ μαθηταὶ διδάσκονται ὑπὸ τοῦ διδασκάλου.

Ὁ ἵππος σύρει τὴν ἄμαξαν.

Ἡ ἄμαξα σύρεται ὑπὸ τοῦ ἵππου.

Ἐγὼ νίπτομαι.

Σὺ κοιμᾷσαι.

Αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖα σημαίνουνσι τί κάμνει τὸ ὑποκείμενον (δηλαδὲ πρόσωπόν τι ἢ ζῷον ἢ πρᾶγμα), λέγονται **ῥήματα**. (1).

Πρὸ τῶν ῥημάτων δύναμιθεὶς νὰ θέτωμεν μίαν τῶν ἀντωνυμιῶν ἐγώ, σύ, αὐτός, ἡμεῖς, σεῖς, αὐτοὶ ἢ ἐκεῖνοι κτλ.

29. Γύμν. Αἱ ἐξῆς λέξεις εἶνε ῥήματα. ἀντιγράψατε αὐτάς·

Γράφω, κόπτω, τρίβω, χαράττω, λογαριάζω, ὀρίπτω, πλέκω, φάλλω, κτιζώ, δανείζω, σπουδάζω, ὀνομάζω, σφάζω, κινῶ, ἀγαπῶ, ὀνομάζομαι, τρίβομαι, ἀγαπῶμαι, διώκομαι, ὀρίπτομαι, βασιλεύω, βλάπτω, ἀνθῶ, εὐτυγχῶ, πλουτῶ, ζῶ, λούομαι, νίπτομαι, κολύπτομαι, ἐργάζομαι κοιμῶμαι, δέχομαι, μνημονεύω, καταχωρίζω, παίζω, ἠσυχάζω, κυλίομαι, κομίζω, σπείρω, ταράττω, τρέχω, διασχίζω

27. ΜΕΤΟΧΗ

Ὅσοις διδάσκει, διδάσκειται = ὁ διδάσκων διδάσκειται.

Ὅσοις μελετᾷ, ἐπαινεῖται = ὁ μελετῶν ἐπαινεῖται.

Ὅσοις ἐργάζεται, προκόπτει = ὁ ἐργαζόμενος προκόπτει.

ὁ γράφων, ἡ γράφουσα, τὸ γράφον

ὁ γράψας, ἡ γράψασα, τὸ γράψαν.

ὁ γραφόμενος, ἡ γραφομένη, τὸ γραφόμενον

ὁ γραφεὶς, ἡ γραφεῖσα, τὸ γραφέν.

Αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖα μετέχουσι τοῦ ῥήματος καὶ τοῦ ἐπιθέτου, λέγονται **μετοχαί**.

28. ΠΡΟΘΕΣΙΣ

Αἱ ἐξ ἑξῆς μονοσύλλαβοι λέξεις, ἐν, εἰς, ἐκ (ἐξ), σὺν, πρὸς, πρὸ, καὶ αἱ δώδεκα δυσύλλαβοι, ἀνά, κατά, διά, μετά, παρά, ἀντί, ἀμφί, περί, ἀπό, ἐπί, ὑπό, ὑπέρ, λέγονται **προθέσεις**.

Προθέσεις καταχρηστικαί λέγονται καὶ αἱ ἐξῆς λέξεις· ἄχρι, μέχρι, χάριν, ἕνεκα, ἕνεκεν, πλήρ, χωρὶς, ἄνευ.

Αἱ προθέσεις τίθενται πρὸ τῶν ἄλλων λέξεων (κυρίως πρὸ τῶν ὀνομάτων καὶ ῥημάτων), ἄλλοτε χωριστὰ καὶ ἄλλοτε ἠνωμένοι μετ' αὐτῶν.

Τὸ **ν** τῶν προθέσεων ἐν καὶ σὺν κατὰ τὴν σύνθεσιν μετ' ἄλλων λέξεων πάσχει τὰς ἐξῆς μεταβολάς·

(1) ΣΗΜ. Τὰ ῥήματα δύνανται νὰ σημαίνωσι τί κάμνει ἕν ὑποκείμενον εἰς ἄλλο πρόσωπον ἢ πρᾶγμα ἢ τί κάμνει ἄλλος εἰς τὸ ὑποκείμενον ἢ τί κάμνει αὐτός ὁ ἴδιος εἰς τὸν ἑαυτόν του ἢ ὅτι αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον εὐρίσκειται ἀπλῶς εἰς μίαν κατάστασιν· π. χ. κοιμᾷται.

1. Πρὸ τῶν οὐρανισκοφώνων, **κ, γ, χ**, καὶ τοῦ **ξ**, τρέπεται εἰς **γ π. χ.** σύν-χέω=συγχέω, ἐν κρῖνω=ἐγκρῖνω.

2. Πρὸ τῶν χειλοφώνων, **π, β, φ**, καὶ τοῦ **ψ**, τρέπεται εἰς **μ**. **π. χ.** σύν-βαίνει=συμβαίνει, ἐν βαίνω=ἐμβαίνω.

3. Πρὸ τῶν **λ, μ** καὶ **ρ**, ἀφρμοιοῦται πρὸς αὐτά· **π. χ.** σύν-λέγω=συλλέγω, σύν-δάπτω=συρράπτω, ἐν θινόληκτα=ἐρροινόληκτα

30. **Γύμν.** Γράψατε ὅλας τὰς προθέσεις τρεῖς φορές καὶ ἀπομνημονεύσατε ταύτας πιστῶς·

31. **Γύμν.** Ἄς ἀσκηθῶσιν εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν κατωτέρω λέξεων μετὰ τῶν προθέσεων ἐν ἡ σύν.

Βάλλω, χρόνος, λόγος, λυποῦμαι, μαθητής, θέω, κρύπτω, κρούω, τρέχω, διδάσκω, κλείω, βοηθός, βλέπω, γινώσκω, καλῶ, πλέω, πράττω, νοῶ, βουλεύω, πλέκω, κατοικῶ, πίπτω, λαμβάνω, γράφω.

29. ΕΠΙΡΡΗΜΑ

Αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι προσδιορίζουσι κυρίως τὰ δῆματα, κατὰ τόπον, χρόνον, ποσὸν καὶ ποιόν, λέγονται **ἐπιρρήματα**.

1. Ὅσα σημαίνουσι τόπον, λέγονται **τοπικά** (ἀποκρίνονται δὲ εἰς τὴν ἐρώτησιν ποῦ; πόθεν; εἰς ποῖον μέρος;).

Ἐπιταῦθα, ἐδῶ, αὐτοῦ, ἄνω, κάτω, ἔσω, ἔξω, ἀλλαχοῦ, πανταχόθεν, ἐκεῖσε, Ἀθήνησι, πέραν, χαμαί, κτλ.

2. Ὅσα σημαίνουσι χρόνον, λέγονται **χρονικά** (ἀποκρίνονται δὲ εἰς τὴν ἐρώτησιν πότε;).

Πότε, τότε, ποτέ, ἄλλοτε, σήμερον, αὔριον, χθές (ἐχθές), πέρουσι, ἔπειτα, ὕστερον, πρόη, πρότερον κτλ.

3. Ὅσα σημαίνουσι ποσόν, λέγονται **ποσοτικά** (ἀποκρίνονται δὲ εἰς τὴν ἐρώτησιν πόσον; ποσῆς;).

Ὀλίγον, πολύ, λίαν, σφόδρα, μάλα, ἄγαν, πάνυ, ἅπαξ, δις, τρίς, χιλιάκις, μυριάκις, πολλάκις, τοσούκις, ποσάκις, κτλ.

Ὅσα σημαίνουσι ποιόν (ἢ τρόπον), λέγονται **ποιοτικά ἢ τροπικά** (ἀποκρίνονται δὲ εἰς τὴν ἐρώτησιν πῶς; κατὰ ποῖον τρόπον;).

Πῶς, καλῶς, κακῶς, βραδέως, ταχέως, δικαίως, Ἑλληνιστί, λάθρα, ἰδίᾳ, δημοσίᾳ ἀναμίξ, κτλ.

Τινὰ τῶν ποιοτικῶν ἐπιρρημάτων ἔχουσι διαφόρους ἰδιαιτέρας σημασίας· **π. χ.**

Βεβαιωτικά τὸ ναί, μάλιστα.

Ἀρνητικά τὸ ὄχι, οὐχί, δέν, οὐ (οὐκ, οὐχ).

Ἀπαγορευτικά τὸ μή.

Ἐρωτηματικά τὸ ἄρά γε; μήπως;

Διστακτικά τὸ ἴσως, τάχα, δῆθεν, πιθανόν.

32. **Γύμν.** Ἄς ἀντιγράψωσιν εἰς ἰδιαιτέραν ἄσκησιν ἐν ἑκάστων εἶδος πεντάκις καὶ ἄς ἀπομνημονεύσωσι ταῦτα πιστῶς·

30. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

Ὁ ἐπιμελής καὶ εὐπειθής μαθητῆς προκόπτει.

Προέπει νὰ τιμῶμεν καὶ νὰ σεβώμεθα τοὺς ἀνωτέρους ἡμῶν.

Σύνδεσμοι λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι συνδέουσι λέξιν μετ' ἄλλης λέξεως ἢ προτάσιν μετ' ἄλλης προτάσεως.

Εἶνε δὲ οἱ ἑξῆς :

α'. **Συμπλεκτικοί** τέ, καί, οὔτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ.

β'. **Διαζευκτικοί** ἢ, εἴτε—εἴτε.

γ'. **Ἀντιθετικοί** μέν, δέ, ἀλλά, ὁμως, πλὴν, εἰ καί, καίτοι, μολονότι, καίπερ.

δ'. **Συλλογιστικοί** ἢ **συμπερασματικοί** ἄρα, ὥστε, λοιπόν, ὅθεν, ἐπομένως.

ε'. **ὑποθετικοί** ἐάν, ἂν, εἰ.

ς'. **Αἰτιολογικοί** διότι, ἐπειδή

ζ'. **Χρονικοί** Ὅτε, ὁπότε, ὅταν, ὁπόταν, ἀφοῦ, πρὶν, ἕως, ἕως οὔ, μέχρις οὔ, ἐνῶ (ἐν ῶ).

η'. **Τελικοί** ἵνα, νά, ὅπως (¹).

θ'. **Εἰδικός** οὐ.

33. **Γύμν.** Ἀντιγράψατε τὰ τρία πρῶτα εἶδη πεντάκις καὶ ἀπομνημονεύσατε πιστῶς·

34. **Γύμν.** Ἀντιγράψατε τὰ κατόπιν ἕξ εἶδη τῶν συνδέσμων τρεῖς φορές καὶ ἀποστοματίσατε πιστῶς·

31. ΕΠΙΦΩΝΗΜΑ

Αἱ λέξεις, διὰ τῶν ὁποίων ἐκφράζομεν θαυμασμόν, χαρὰν, λύπην κτλ. λέγονται **ἐπιφώνηματα**.

Ὀνομάζονται δὲ κατὰ τὴν ἔννοιαν, τὴν ὁποῖαν ἐκφράζουσιν, ὡς ἑξῆς·

α') **Θαυμαστικά** ὦ! πωπῶ!

β') **Γελαστικά** ἄ ἄ ἄ, χὰ χὰ χὰ!

γ') **Σχετλιαστικά** (λύπην καὶ ἀγανάκτησιν) ἀλλοίμονον! οἶμοι! φεῦ! οὔφ! ἄχ! οὐαί!

δ') **Ἐκπληκτικά** ἄ, πᾶ!

Μετὰ τῶν ἐπιφωνημάτων, συγκαταλέγονται καὶ τὸ κλητικὸν ὦ, π. χ. ὦ φίλε, καὶ τὸ εὖγε, διὰ τοῦ ὁποίου προσφωνοῦμεν ἐπαινετικῶς ἢ ἐνθουσιαστικῶς.

Τὰ ἐπιφώνηματα δὲν ὑποβάλλονται εἰς τοὺς κανόνας τῆς γραμμα-

(1) ΣΗΜ. Ὅς τελικὸς σύνδεσμος δύναται νὰ θεωρηθῆ καὶ ἡ ἄκλιτος λέξις οὐ καθόσον αὕτη προῆλθεν ἐκ τῶν λέξεων θεῖλω ra=θε-ρά=θά.

τικῆς, οὔτε ἀποτελοῦσι μέρος τῆς προτάσεως, ἀλλὰ κεῖνται ἀνεξαρ-
τήτως.

35. **Γύμν.** Ἀντιγράψατε ταῦτα πεντάκις καὶ ἀπομνημονεύσατε πιστῶς

32. ΣΥΝΘΕΤΟΣ ΠΡΟΤΑΣΙΣ

Ὁ Νικόλαος καὶ ὁ Ἀνδρέας εἶνε στρατιῶται.

Ὁ Νικόλαος εἶνε γενναῖος καὶ εὐπειθής.

Ὁ Ἀνδρέας μελετᾷ καὶ ἀσκεῖται.

Ἡ πρότασις, ἡ ὁποία ἔχει δύο ἢ περισσότερα ὑποκείμενα ἢ δύο ἢ περισσότερα κατηγορήματα λέγεται **σύνθετος πρότασις**.

33. ΠΕΠΛΑΤΥΣΜΕΝΗ ΠΡΟΤΑΣΙΣ

ἀπλᾶι προτάσεις

πεπλατυσμέναι προτάσεις

Ὁ μαθητὴς γράφει.

Ὁ μαθητὴς γράφει τὸ μάθημα.

Ὁ ἐπιμελής μαθητὴς γράφει τὸ μάθημα.

Ἡ μαθήτρια μελετᾷ.

Ἡ μαθήτρια μελετᾷ τὰ μαθήματα.

Ἡ μικρὰ μαθήτρια μελετᾷ ἐπιμελῶς τὰ μαθήματα.

Ἡ μικρὰ μαθήτρια μελετᾷ λίαν ἐπιμελῶς τὰ μαθήματα.

Ἡ πρότασις, ἡ ὁποία ἔχει καὶ ἄλλας λέξεις ἐκτὸς τῶν κυρίων ὄρων (ὑποκειμένου καὶ κατηγορήματος), λέγεται **πεπλατυσμένη**.

Ἐκτὸς τῶν κυρίων ὄρων τῆς προτάσεως, πᾶσαι αἱ ἄλλαι λέξεις λέγονται **προσδιορισμοί** (δευτερευόντες ὄροι).

Οἱ προσδιορισμοὶ συμπληροῦσι τοὺς κυρίους ὄρους τῆς προτάσεως.

Οἱ προσδιορισμοὶ δέχονται καὶ οὔτοι ἄλλους προσδιορισμούς· π. χ. ὁ προσδιορισμὸς ἐπιμελῶς ἐδέχθη ἄλλον προσδιορισμόν, τὴν λέξιν **λίαν**.

34. ΑΡΙΘΜΟΣ

λέξεις σημαίνουσαι ἓν λέξεις σημαίνουσαι πολλά.

μαθητὴς

μαθηταί

μαθήτρια

μαθήτριαι

ἀρνίον

ἀρνία

σχολεῖον

σχολεῖα

θρανίον

θρανία

κτίστης

κτίσται

ῥάπτης

ῥάπται

λέων

λέοντες

πίναξ

πίνακες

"Όταν τὸ ὄνομα σημαίνει ἐν πρόσωπον ἢ ζῶον ἢ πρᾶγμα, εἶνε ἐνικοῦ ἀριθμοῦ.

"Όταν τὸ ὄνομα σημαίνει πολλά, εἶνε ἀριθμοῦ πληθυντικοῦ.

Οἱ ἀριθμοὶ εἶνε δύο· ἐνικός καὶ πληθυντικός.

36. **Γύμν.** Χωρίσατε μίαν σελίδα τοῦ τετραδίου σας εἰς δύο στήλας καὶ γράψατε, ἐκ τῶν κατωτέρω οὐσιαστικῶν, εἰς μὲν τὴν πρώτην τὰ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, εἰς δὲ τὴν δευτέραν τὰ πληθυντικοῦ·

Ναύτης, ταμίας, χῶραι, γλῶσσαι, πολῖται, ὀργυαί, ποταμοί, ὄνος, τράγος, πρόβατον, ξύλον, καρποί, γεωργοί, ὄδοι, ἵπποι, θηρίον, σῦκα, μῆλα, δῶρον, ἄροτρον, κρόμμυα, ἀηθόνες, ποιμένες, πτέρυξ, πτέρυγες, χρῶμα, χρώματα, ἀγών, ἀγῶνες, μῆνι, μῆνες, χόρτα, πηγὰ, λεπτόν, πούς, πόδες, δάκτυλοι, ὄλιζα, δραχμαί, κυπάρισσος, πικνὴ, ἐλάτη, δένδρον.

35. ΓΕΝΟΣ

Ὁ πατήρ	ἡ μήτηρ	τὸ παιδίον
ὁ οὐρανός	ἡ γῆ	τὸ βιβλίον
ὁ ἥλιος	ἡ σελήνη	τὸ ἄρτιον

"Ότα ὀνόματα δέχονται πρὸ αὐτῶν τὸ ἄρθρον **ὁ**, λέγονται **ἀρ-δενικοῦ** γένους.

"Όσα ὀνόματα δέχονται τὸ ἄρθρον **ἡ**, λέγονται **θηλυκοῦ** γένους. Καὶ ὅσα δέχονται τὸ ἄρθρον **τό**, λέγονται **οὐδετεροῦ** γένους.

37. **Γύμν.** Ἀντιγράψατε τὰ ἐξῆς οὐσιαστικά μετ' τὸ ἀρμόζον ἄρθρον εἰς ἕκαστον ὄνομα·

Θεός, ἄγγελος, ἀνὴρ, γυνή, παιδίον, ἄνθρωπος, πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ, υἱός, κόρη, ἡγεμών, τέκτονι, κτίστης, λιθοξόος, σιδηρουργός, ὑπηρέτρια, ἵππος, βοῦς, ὄνος, πρόβατον, κύων, ἀλώπηξ, λύκος, χοῖρος, περιστέρα, αἰτός, χελιδών, κορώνη, χόρτον, λάχανον, ποντικός, ναύτης, ὄστρον, ἄνθος, τετραδίον.

38. **Γύμν.** Καὶ τὰ ἐξῆς ὀνόματα γράψατε ὡς καὶ τὰ προηγούμενα·

Λίθος, πηγὴ, φυτόν, δένδρον, θάμνος, ἐλαία, πορτοκαλέα, μηλέα, σικκὴ, μύρτος, ἄμμος, ὄρος, κοιλὰς, βράχος, βιβλίον, ποταμός, ἀήρ, χωρίον, πόλις, πύργος, ἐκκλησία, χρυσός, ἄργυρος, σίδηρος, φρούριον, κασσίτερος, γάλκός, πλάξ, οἰκία, αὐλή, θύρα, θάλαμος, αἰθουσα, ἐξώστης, ὄρολόγιον, βυτίον, μελανοδοχεῖον, ποιτήριον.

39. **Γύμν.** Χωρίσατε μίαν σελίδα τοῦ τετραδίου σας εἰς τρεῖς στήλας καὶ γράψατε τὰ ἐξῆς οὐσιαστικά καταμερίζοντες αὐτὰ κατὰ τὰ τρία γένη χωρὶς νὰ γράψητε τὸ ἀρμόζον ἄρθρον·

Μαθητής, σχολή, πλάξ, σιγάμιον, σκόροδον, χάρτης, μάχαιρα, γραμμὴ, γράμμα, συλλαβὴ, λέξις, πρότασις, στιγμὴ, παράδειγμα, κι-

μωλία, πίναξ, σπόγγος, προσευχή, ὕμνος, παράκλησις, προσταγή, βάπτισμα, ὄρος, κῆπος, βάτος, πλοῦτος, πενία, ὁδός, πίτυρα, ψῆφος, μέταλλον, μελάγη, χρήματα, ἀστέρες, θρανίον, στέγη, ἀστραπή, βροντή, κεραυνός.

36. ΠΤΩΣΕΙΣ

Ἐνικός ἀριθμός

ὁ παῖς οὗτος εἶνε μαθητ—	ἦς	1
τὸ βραβεῖον τοῦτο εἶνε τοῦ ἀριστεύσαντος μαθητ—	οῦ	2
συννομιλῶ τῶ μαθητ—	ῆ	3
διδάσκω τὸν μαθητ—	ῆν	4
χαῖρε ἀγαπητὲ μαθητ—	ά	5

Πληθυντικός ἀριθμός

Ἐν τῷ σχολείῳ διδάσκονται οἱ μαθητ—	αῖ	1
τὰ βιβλία ταῦτα εἶνε τῶν μαθητ—	ῶν	2
συννομιλοῦμεν εὐχαρίστως τοῖς μαθητ—	αῖς	3
ἐπαινοῦμεν τοὺς ἐπιμελεῖς μαθητ—	άς	4
χαίρετε ἀγαπητοὶ μαθητ—	αῖ	5

Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ἐπίθετα, τὰ ἄρθρα, αἱ ἀντωνυμῖαι, καὶ αἱ μεταχαί εἰς ἕκαστον ἀριθμὸν λαμβάνουσι πέντε τύπους (ἠηλαδὴ μορφάς), διὰ τῆς μεταβολῆς τῆς καταλήξεως.

Οἱ τύποι οὗτοι ὀνομάζονται **πτώσεις** καὶ εἶνε αἱ ἐξῆς:

1. Ὀνομαστική.

2. Γενική.

3. Δοτική.

4. Αἰτιατική.

5. Κλητική.

Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ἐπίθετα, τὰ ἄρθρα αἱ ἀντωνυμῖαι καὶ αἱ μεταχαί λέγονται μὲ ἐν κοινῷ ὄνομα **πτωτικά**.

Τὰ πτωτικά μεταβάλλουσι τύπους μόνον εἰς τὴν λήγουσαν.

Τὸ μεταβαλλόμενον μέρος τῆς λέξεως λέγεται **κατάληξις**.

Τὸ δὲ ἀμετάβλητον λέγεται **θέμα** (ρίζα).

Καὶ τὸ τελευταῖον γράμμα τοῦ θέματος λέγεται **χαρακτήρ**.

Παράδειγμα

Εἰς τὸ ὄνομα μαθητ-**ῆς**, μαθητ- εἶνε τὸ θέμα, **ης** εἶνε ἡ κατάληξις καὶ **τ** εἶνε ὁ χαρακτήρ.

Ἐκ τῶν πτώσεων, ἡ μὲν ὀνομαστικὴ καὶ κλητικὴ λέγονται **ὄρ-**

θαί (καὶ εὐθεΐαι), ἢ δὲ γενική, δοτική καὶ αἰτιατική λέγονται **πλάγια**.

37. ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΩΝ ΜΕΡΩΝ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Ἐκ τῶν ἑκα μερῶν τοῦ λόγου, τὰ μὲν ἕξ, ἦτοι τὸ οὐσιαστικόν, ἐπίθετον, ἄρθρον, ἀντωνυμία, ῥῆμα καὶ μετοχή λέγονται **κλιτὰ** μέρη τοῦ λόγου. Τὰ δὲ τέσσαρα, ἦτοι πρόθεσις, ἐπίρρημα, σύνδεσμος καὶ ἐπιφώνημα λέγονται **ἄκλιτα** μέρη τοῦ λόγου.

38. ΚΛΙΣΙΣ ΤΟΥ ἈΡΘΡΟΥ

Τὰ ἄρθρα κλίνονται καὶ κατὰ τὰ τρία γένη ὡς ἑξῆς :

	Ἐνικός ἀριθμὸς			Πληθυντικός ἀριθμὸς			
	ἄρσεν.	θηλυκ.	οὐδέτ.	ἄρσεν.	θηλυκ.	οὐδέτ.	
^ο Ονομ.	ὁ	ἡ	τό	^ο Ον.	οἱ	αἱ	τά
Γεν.	τοῦ	τῆς	τοῦ	Γεν.	τῶν	τῶν	τῶν
Δοτ.	τῷ	τῇ	τῷ	Δοτ.	τοῖς	ταῖς	τοῖς
Αἰτ.	τόν	τήν	τό	Αἰτ.	τούς	τάς	τά

Τὰ ἀπό φωνήεντος ἀρχόμενα ἄρθρα δασύνονται καὶ δὲν τονίζονται.

Τὰ ἄρθρα προτάσσονται τῶν ὀνομάτων.

Εἰς τὴν κλητικὴν τῶν ὀνομάτων προτάσσεται τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα **ὦ** π. χ. ὦ οὐρανέ, ὦ βασιλεῦ.

40. **Γύμν.** Ἀντιγράφατε τὰς ἑξῆς προτάσεις καὶ θέσατε ἀντὶ τῆς εὐθείας γραμμῆς τὸ ἀρμόζον κατὰ πτώσιν ἄρθρον.

— Θεὸς εἶνε ποιητῆς—οὐρανοῦ καὶ γῆς.

— Θεὸς ἔκαμε—ἥλιον, —σελήνην καὶ ὕλα—πράγματα—κόσμου.

— οὐρὰ—ἵππων εἶνε μακρά.

— ἀστῆρες φέγγουσι—νύκτα.

— φῶς—σελήνης εἶνε γλυκύτατον.

— Ἰωσήφ ἀνεγνώρισε—ἀδελφούς του.

41. **Γύμν.** Μίσει—ψεῦδος. Φοβοῦ—θυμόν.

Ἀπόφενγε—ὀκνηρίαν καὶ—κακὰς συναναστροφάς.

— πρόσθεσις εἶνε—πρώτη πρᾶξις—ἀριθμητικῆς. Ἐξυπνῶ—ἐκτῆ ὄρα—πρωίας.

Ἐν—σχολεῖω—παῖδες διδάσκονται νὰ σέβονται—Θεόν, νὰ ἀγαπῶσι—πατρίδα, νὰ πείθονται εἰς—νόμους καὶ εἰς—ἀνωτέρους κόντων.

39. ΚΛΙΣΙΣ ΤΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

(προασηκῆσεις ἀπὸ στόματος).

42. **Γύμν.** Ἀς ἀσκηθῶσιν οἱ μαθηταὶ νὰ συμπληρῶσιν ἀπὸ στόματος

τὰς ἀποκρίσεις τῶν ἐξῆς ἐρωτήσεων· π. χ. τί ἀρπάζει ἡ ἀλώπηξ; Ἀποκρίσις· ἡ ἀλώπηξ ἀρπάζει τὰς ὄρνιθας.

Τί κατασκευάζει ὁ κτίστης; Τί ὁ ξυλουργός; Τί ὁ χρυσοχόος; Τίνα ἐξετάζει ὁ διδάσκαλος; Τί πλάττει ὁ κηροπλάστης; Τί πίνει ὁ διψῶν; Τι ἀρπάζει ὁ λύκος; Τί ἐκριζώνει ὁ σφοδρὸς ἄνεμος; Τί διαδέχεται ἡ νύξ; Τί σύρει ὁ ἵππος; Τί ὁ βοῦς; Τί τρώγει ὁ ἵππος; Τίνος στερεῖται ὁ ἀσθενής; Τίνων δὲ ὁ πτωχός; Τίνος διαφέρει ὁ πεπαιδευμένος; Τίνος πρέπει νὰ φειδόμεθα; Τίνος δὲ νὰ ἐπιμελώμεθα; Εἰς τίνα δὲν πιστεύομεν; Εἰς τίνα ὑπακούει ὁ παῖς; Εἰς τίνα πείθεται ἕκαστος πολίτης; Εἰς τίνα ἀποκρίνεται ὁ μαθητής; Μὲ τίνας θέλεις νὰ ὀμιλῆς; Μὲ τί μιγνύεται ὁ οἶνος;

Τὰ ὀνόματα μεταβάλλουσι τύπους κατὰ τρεῖς τρόπους. Οἱ τρόποι, κατὰ τοὺς ὁποίους μεταβάλλουσι τύπους τὰ ὀνόματα, λέγονται κλίσεις.

Καί εἶνε τρεῖς· πρώτη, δευτέρα καὶ τρίτη.

Τὰ ὀνόματα τῆς πρώτης καὶ δευτέρας κλίσεως λέγονται **ἰσοσύλλαβα**, διότι εἰς ὅλας τὰς πτώσεις ἔχουσιν ἴσον ἀριθμὸν συλλαβῶν.

Τὰ δὲ ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως λέγονται **περιττούλλαβα**, διότι, ὡς θὰ ἴδωμεν, ἡ γενικὴ τοῦ ἐνικοῦ ἔχει μίαν συλλαβὴν περισσοτέραν τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς.

Τὸ θέμα τῶν μὲν ἰσοσυλλάβων εὐρίσκεται ἐξ οἰαζόηποτε πτώσεως, ἀφοῦ ἀποκοπῇ ἡ κατάληξις.

Τὸ δὲ θέμα τῶν περιττοσυλλάβων εὐρίσκεται, ἀφοῦ ἀποκοπῇ ἡ κατάληξις ἐκ τῆς γενικῆς· π. χ. ὄνομ. ὁ σωτήρ, γεν. τοῦ σωτήρος (θέμα σωτηρ-).

Εἰς ἕκαστον λοιπὸν ὄνομα παρατηροῦμεν τὰ ἐξῆς· τέσσαρα, τὰ ὁποῖα παρακολουθοῦσιν αὐτό· τὸ γένος, τὸν ἀριθμὸν, τὴν πῶσιν καὶ τὴν κλίσιν· τὰ ὁποῖα λέγονται καὶ **παρεπόμενα** τοῦ ὀνόματος

40. ΠΡΩΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

Κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν κλίνονται ἰσοσύλλαβα ὀνόματα ἀρσενικά λήγοντα εἰς **ας** ἢ **ης** καὶ θηλυκὰ εἰς **α** ἢ **η**.

Ἄρσενικά.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

✓ Ὀν.	ὁ	μανδύας	Ἡρακλείδης	✓ μαθητής	πολίτης
Γεν.	τοῦ	μανδύου	Ἡρακλείδου	μαθητοῦ	πολίτου
Δοτ.	τῶ	μανδύα	Ἡρακλείδη	μαθητῆ	πολίτη
Αἴτ	τὸν	μανδύαν	Ἡρακλείδην	μαθητὴν	πολίτην
Κλ.	ω	μανδύα	Ἡρακλείδη	μαθητά	πολίτα

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν.	οἱ	μανδύαι	Ἑρακλεῖδαι	μαθηταί	πολίται
Γεν.	τῶν	μανδύων	Ἑρακλεῖδων	μαθητῶν	πολιτῶν
Δοτ.	τοῖς	μανδύαις	Ἑρακλεΐδαις	μαθηταῖς	πολίταις
Αἰτ.	τούς	μανδύας	Ἑρακλεΐδας	μαθητάς	πολίτας
Κλ.	ω	μανδύαι	Ἑρακλεΐδαι	μαθηταί	πολίται

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὀν.	ὁ	πατριάρχης	ἄρτοπώλης	εἰρηνοδίκης	γεωμέτρης
Γεν.	τοῦ	πατριάρχου	ἄρτοπώλου	εἰρηνοδίκου	γεωμέτρου
Δοτ.	τῷ	πατριάρχῃ	ἄρτοπώλῃ	εἰρηνοδίκῃ	γεωμέτρῃ
Αἰτ.	τόν	πατριάρχη	ἄρτοπώλην	εἰρηνοδίκην	γεωμέτρην
Κλ.	ω	πατριάρχα	ἄρτοπῶλα	εἰρηνοδίκαι	γεωμέτρα

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν.	οἱ	πατριάρχαι	ἄρτοπῶλαι	εἰρηνοδίκαι	γεωμέτραι
Γεν.	τῶν	πατριάρχων	ἄρτοπῶλων	εἰρηνοδικῶν	γεωμετρῶν
Δοτ.	τοῖς	πατριάρχαις	ἄρτοπῶλαις	εἰρηνοδικαῖς	γεωμέτρας
Αἰτ.	τούς	πατριάρχας	ἄρτοπῶλας	εἰρηνοδικάς	γεωμέτρας
Κλ.	ω	πατριάρχαι	ἄρτοπῶλαι	εἰρηνοδίκαι	γεωμέτραι

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ἀρσενικῶν πρωτοκλίτων

Ἐκ τῶν εἰς **ης** πρωτοκλίτων ἐνομάτων σχηματίζουσι τὴν κλητικὴν εἰς **α** βραχύ.

1. Τὰ ἐθνικά· ὦ Πέρσα.

2. Τὰ λήγοντα· εἰς **της** ὦ πολίτα, ὦ ναῦτα.

3. Τὰ σύνθετα, τῶν ὁποίων ἡ λέξις ἢ χρησιμεύουσα ὡς δευτέρον συνθετικὸν μέρος ἔχει σχηματισθῆ ἐκ ῥηματικῆς ῥίζης· π. χ. νομοῦ ἀρχω=νομάρχης, κλητικὴ ὦ νομάρχα.

43. **Γύμν.** Κατὰ τὸ μανδύας κλίνατε καὶ τὰ ἐξῆς :

1. Ταμίας, λοχίας, ξιφίας, ποχλίας, νεανίας, τολμητίας, εὐταξίας, φρονηματίας, τραυματίας, ἐγκληματίας, ἐλλειμματίας, ἐπιχειρηματίας, οἰηματίας, ἐπιτηδευματίας, βύας, Ἀνδρέας.

2. Κατὰ τὸ Ἑρακλεΐδης, Ἀτρεΐδης, Πηλεΐδης, Ἀριστεΐδης, Εὐκλεΐδης, Ἀλκιβιάδης, Ἀδης, ὁ καλλιτέχνης.

3. Κατὰ τὸ μαθητής, μαχητής, νικητής, ποιητής, πολεμιστής, γυμναστής, τροχιστής, ζυγιστής, ληστής, ὑφαντής, τηλεγραφητής, πυροβολητής.

4. Κατὰ τὸ πολίτης, ναύτης, χάρτης, δύτες, λαιμοδέτης, ἰσολοχίτης, διαβήτης, τραπεζίτης, ἀμαξηλάτης, ποδηλάτης, γυναικωνίτης, σκυφοάντης, ἐπιστάτης, κτίστης, ἐφέτης, ἀρειοπαγίτης, Σπαρτιάτης, Αἰγινήτης, δεσπότης (ὦ δέσποτα).

5. Κατὰ τὸ Πατριάρχης, νομάρχης, τμηματάρχης, δασάρχης, δεκάρχης, αὐλάρχης, γυμνασιάρχης, σχολάρχης.

6. Κατὰ τὸ ἀρτοποιίας, βιβλιοποιίας, λαχανοποιίας, καπνοποιίας, ὄπωροποιίας, ἀλευροποιίας, ὑαλοποιίας, παντοποιίας.

7. Κατὰ τὸ Εἰρηνοδίκης, πταισματοδίκης, πρωτοδίκης, στρατοδίκης, Ἑλλανοδίκης, ναυτοδίκης.

8. Κατὰ τὸ γεωμέτρης, εἰδωλολάτρης, τελώνης, βυρσοδέψης, Πέρεσης, Σκύθης.

Θηλυκά.

Ἑνικός ἀριθμός.

Ὄν.	ἡ	φωλεά	βασιλεία	σημαία	Κυρία
Γεν.	τῆς	φωλεᾶς	βασιλείας	σημαίας	Κυρίας
Δοτ.	τῇ	φωλεᾷ	βασιλείᾳ	σημαίᾳ	Κυρίᾳ
Δίτ.	τὴν	φωλεάν	βασιλείαν	σημαίαν	Κυρίαν
Κλ.	ω	φωλεά	βασιλεία	σημαία	Κυρίαν

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν.	αἱ	φωλεαί	βασιλεῖαι	σημαῖαι	Κυριαί
Γεν.	τῶν	φωλεῶν	βασιλειῶν	σημαίων	Κυριῶν
Δοτ.	ταῖς	φωλεαῖς	βασιλείαις	σημαίαις	Κυρίαῖς
Δίτ.	τάς	φωλεάς	βασιλείας	σημαίας	Κυρίας
Κλ.	ω	φωλεαί	βασιλεῖαι	σημαῖαι	Κυριαί

Ἑνικός ἀριθμός.

Ὄν.	ἡ	ἡμέρα	ἀλήθεια	λέαινα	σφαῖρα
Γεν.	τῆς	ἡμέρας	ἀληθείας	λεαίνης	σφαίρας
Δοτ.	τῇ	ἡμέρᾳ	ἀληθείᾳ	λεαίνῃ	σφαίρᾳ
Δίτ.	τὴν	ἡμέραν	ἀληθειαν	λεαίναν	σφαῖραν
Κλ.	ω	ἡμέρα	ἀλήθεια	λέαινα	σφαῖρα

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν.	αἱ	ἡμέραι	ἀληθείαι	λέαιναι	σφαῖραι
Γεν.	τῶν	ἡμερῶν	ἀληθειῶν	λεαινῶν	σφαιρῶν
Δοτ.	ταῖς	ἡμέραις	ἀληθείαις	λεαίναις	σφαίραις
Δίτ.	τάς	ἡμέρας	ἀληθείας	λεαίνας	σφαίρας
Κλ.	ω	ἡμέραι	ἀληθείαι	λέαιναι	σφαῖραι

Ἑνικός ἀριθμός.

Ὄν.	ἡ	γραῖτα	ἄθῳα	ἄγια	πλατεῖα
Γεν.	τῆς	γραΐτας	ἄθῳας	ἄγιας	πλατείας
Δοτ.	τῇ	γραΐτᾳ	ἄθῳᾳ	ἄγίᾳ	πλατείᾳ
Δίτ.	τὴν	γραΐταν	ἄθῳαν	ἄγιαν	πλατεΐαν
Κλ.	ω	γραῖτα	ἄθῳα	ἄγια	πλατεῖα

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν.	αἱ	γραῖται	ἄθῳαι	ἄγαι	πλατεῖαι
Γεν.	τῶν	γραΐτων	ἄθῳων	ἄγιων	πλατειῶν
Δοτ.	ταῖς	γραΐταις	ἄθῳαῖς	ἄγίαις	πλατεΐαις
Δίτ.	τάς	γραΐτας	ἄθῳας	ἄγιας	πλατείας
Κλ.	ω	γραῖται	ἄθῳαι	ἄγαι	πλατεῖαι

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὀν.	ἡ	λύουσα	λυθεῖσα
Γεν.	τῆς	λυούσης	λυθείσης
Δοτ.	τῇ	λυούσῃ	λυθείσῃ
Αἰτ.	τὴν	λύουσαν	λυθείσαν
Κλ.	ω	λύουσα	λυθεῖσα

Πληθυντικός ἀριθμός.

αἱ	λύουσαι	λυθεῖσαι
τῶν	λυουσῶν	λυθεισῶν
ταῖς	λυούσαις	λυθείσαις
τάς	λύουσας	λυθείσας
ω	λύουσαι	λυθεῖσαι

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὀν.	ἡ	ἑορτή	ἄξινη	λυομένη	λελυμένη
Γεν.	τῆς	ἑορτῆς	ἄξινης	λυομένης	λελυμένης
Δοτ.	τῇ	ἑορτῇ	ἄξινῃ	λυομένη	λελυμένη
Αἰτ.	τὴν	ἑορτῆν	ἄξινην	λυομένην	λελυμένην
Κλ.	ω	ἑορτή	ἄξινη	λυομένη	λελυμένη

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν.	αἱ	ἑορταί	ἄξιναί	λυόμεναι	λελυμέναι
Γεν.	τῶν	ἑορτῶν	ἄξιנῶν	λυομένων	λελυμένων
Δοτ.	ταῖς	ἑορταῖς	ἄξιναίς	λυομέναις	λελυμέναις
Αἰτ.	τάς	ἑορτάς	ἄξινας	λυομένας	λελυμένας
Κλ.	ῶ	ἑορταί	ἄξιναί	λυόμεναι	λελυμέναι

Παρατηρήσεις

1. Ὅσα θηλυκὰ ὀνόματα λήγουσιν ἐν τῇ ἐνικῇ ὀνομαστικῇ εἰς **α** καὶ ἔχουσι πρὸ αὐτοῦ φωνῆν ἢ **θ** σχηματίζουσι τὴν γενικὴν εἰς **ας** καὶ τὴν δοτικὴν εἰς **α'** πάντα δὲ τὰ ἄλλα σχηματίζουσι τὴν γενικὴν εἰς **ης** καὶ τὴν δοτικὴν εἰς **ῃ**.

2. Κύρια τινὰ ὀνόματα ἀντὶ νὰ λήγωσιν εἰς τὴν γενικὴν εἰς **ης** καὶ εἰς τὴν δοτικὴν εἰς **ῃ**, λήγουσιν εἰς **ας** καὶ **α'** π. χ. ἡ Ὀλγα τῆς Ὀλγας, ἡ Μάρθα τῆς Μάρθας, ἡ Λήδα τῆς Λήδας κτλ.

3. Ἡ κατάληξις **ας** τῆς πρώτης κλίσεως εἶνε μακρά

4. Πάντα τὰ ὀξύτονα (ἐν τῇ ἐνικῇ ὀνομαστικῇ) πρωτόκλιτα ὀνόματα εἰς μὲν τὰς γενικὰς καὶ δοτικὰς περισπῶνται, εἰς δὲ τὰς λοιπὰς πτώσεις ὀξύνονται.

5. Ἡ γενικὴ πληθυντικὴ τῶν πρωτοκλιτῶν τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης.

Ἐξαιρεῖται ἡ γενικὴ πληθυντικὴ τῶν ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν, τῶν ὁποίων τὸ ἀρσενικὸν εἶνε δευτερόκλιτον, ἧτις τονίζεται ὡς καὶ ἡ τοῦ ἀρσενικοῦ π. χ. ἡ ἀγία τῶν ἀγίων (καὶ ὄχι τῶν ἀγίων).

Περὶ τοῦ ὀρθοῦ τονισμοῦ τῶν εἰς **α** θηλυκῶν παροξυτόνων καὶ προπαροξυτόνων συντελοῦσι νὰ γνωρίζωμεν τὰ ἑξῆς :

Ἔχουσι τὸ **α** ἐν τῇ ἐνικῇ ὀνομαστικῇ μακρόν

1. Πάντα τὰ εἰς **εἶα** καὶ **ἰα** παροξύτονα

2. Πάντα τὰ ὑπεροξύλλαβα παροξύτονα οὐσιαστικά

3. Ὅσα ἐπίθετα ἔχουσι τὸ ἀρσενικὸν δευτερόκλιτον· π. χ. *ἅγια*, ἀρσενικὸν ἅγιος.

Ἔχουσι δὲ τὸ **α** βραχὺ

1. Πάντα τὰ προπαροξύτονα.

2. Τὰ εἰς **αια** δισύλλαβα.

3. Ὅσα εἰς τὴν γενικὴν τρέπουσιν τὸ **α** εἰς **η**.

4. Ὅσα ἐπίθετα καὶ μετοχαὶ ἔχουσι τὸ ἀρσενικὸν τριτόκλιτον· π. χ. *ὀξεῖα*, ἀρσενικὸν ὀξύς, γενικὴ ὀξέος.

Τὰ λήγοντα εἰς **ρα** δὲν ὑπάγονται εἰς ὠρισμένον κανόνα· διὰ τοῦτο ἐκ τῆς πείρας μᾶλλον θέλομεν διδαχθῆ τίνα ἔχουσι τὸ **α** μακρὸν καὶ τίνα βραχὺ.

Ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ τὰ μὲν ἔχοντα τὸ **α** μακρὸν κατετάξαμεν ὅτι κλίνονται κατὰ τὸ ἡμέρα, τὰ δὲ ἔχοντα τὸ **α** βραχὺ ὅτι κλίνονται κατὰ σφαῖρα.

Τὰ πρωτόκλιτα ὀνόματα μεταβάλλουσι τὰς καταλήξεις τῶν ὡς ἐξῆς.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Πλθυντικός ἀριθμὸς

	ἀρσενικά		θηλυκά		
Ὄν.	ας	ης	α	η	Ὄν. — αι —
Γεν.	ου	ου	ας (καὶ ης)	ης	Γεν. — ων —
Δοτ.	α	η	α (καὶ η)	η	Δοτ. — αις —
Αἰτ.	αν	ην	αν	ην	Αἰτ. — ας —
Κλ.	α	η (καὶ α)	α	η	Κλ. — αι —

44. **Γύμν.** Κατὰ τὰ προηγούμενα παραδείγματα κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς :

1. Κατὰ τὸ **φωλεά**, *στοά*, *λαλιά*, *μυρμηκιά*, *σφηκιά*, *παιδιά*, *τροχιά*, *ὄργυιά*, *ἀγνιά*, *στρατιά*.

2. Κατὰ τὸ **βασίλειά**, *ησιτεία*, *δυναστεία*, *κολακεία*, *δουλεία*, *χρεία*, *λεία*, *σιτοδεία*, *ἐκστρατεία*.

3. Κατὰ τὸ **σημαία**, *ἐλαία*, *νεολαία*, *κεραία*, *αὐλαία*, *καλογραία*, *ζομφαία*.

4. Κατὰ τὸ **Κυρία**, *σοφία*, *κακία*, *μοφία*, *σωτηρία*, *φιλία*, *ἐλευθερία*, *εὐδαιμονία*, *εὐτυχία*, *ἀνδραγαθία*, *ἀφθονία*, *ἀνοησία*, *ἀφθαρσία*, *ἀθανασία*, *γωνία*, *τροχαλία*, *δενδροστιχία*, *οἰκία*, *ὄξύα*, *πρωῖα*, *μηλέα*, *ἀχλαδέα*, *παρτοκαλέα*, *λεμονέα*.

Κατὰ τὸ **ἡμέρα** *ἐσπέρα*, *χώρα*, *χῦτρα*, *λύρα*, *θύρα*, *θήρα*, *πήρα*, *ἔδρα*, *τέφρα*, *ῶρα*, *ὀπώρα*, *αὔρα*, *λαύρα*, *σαύρα*, *κολυμβήθρα*, *δακτυλήθρα*, *ὀρχήστρα*, *παλαιστρα*, *Αἶθρα*, *Φαῖδρα*, *ἐνέδρα* (*ἐνεδραι*).

6. Κατὰ τὸ ἀλήθεια, ἐπιμέλεια, ἐπιφάνεια, εὐσέβεια, εὐπίθεια, θεοσέβεια, εὐνοια, ἔννοια, πρόνοια, μειάνοια, ποιητρια, μαθήτρια, προσιάτρια.

7. Κατὰ τὸ λέαινα, γάλαινα, ἔχιδνα, θεράπαινα, ἄμυνα, θύελλα, ἄκανθα, ἄμαξα, τράπεζα, χάλαξα, μουσα, αἴθουσα, δόξα, θάλασσα, γλώσσα, μέλισσα, λύσσα.

8. Κατὰ τὸ σφαῖρα, μοῖρα, πρῶρα, πείρα, ἄγκυρα, σφύρα, μάχαιρα, ἀτμόσφαιρα, πλήμμυρα, γέφυρα, ἀπόπειρα.

9. Κατὰ τὸ γραῖα μαῖα, μυῖα.

10. Κατὰ τὸ ἄθῳα, σῳα, ὠραία, σπουδαία, τελευταία, ῥαγδαία.

11. Κατὰ τὸ ἀγία, ὀριζοντία, μακαρία, κυρία, δικαία.

12. Κατὰ τὸ πλατεῖα, δασεῖα, ὄξεια, εὐθεια, βραχεῖα, ταχεῖα, γλυκεῖα.

13. Κατὰ τὸ λύουσα, γράφουσα, λέγουσα, τρέχουσα, κόπτουσα, ῥίπτουσα, ῥάπτουσα, πλέκουσα, κτίζουσα, ἀλέθουσα, σφίζουσα, γράψασα, τρέξασα, κόψασα, πλέξασα, κτίσασα, ἀλέσασα, σῶσασα.

14. Κατὰ τὸ λυθεῖσα, γραφείσα, λεχθεῖσα, κοπείσα, ῥιφθεῖσα, σωθεῖσα, πολεμηθεῖσα, νικηθεῖσα, δοξασθεῖσα.

15. Κατὰ τὸ ἐορτή, δεξαμενή, ἀστραπή, φυγή, τιμή, ἀρετή, πηγὴ, ψυχὴ, βροντή, ὄροφὴ, βροχὴ, αὐλή.

16. Κατὰ τὸ ἀξίην, νίκη, ἴλη, ἕλη, ζύμη, λύπη, ῥίνη, αἰσχύνη, σμίλη, κόμη, κόμη, ὀτήλη, κομβιοδόχη, περόνη, βελόνη, πρύμνη, κόπη, λεύκη.

17. Κατὰ τὸ λυομένη, γραφομένη, τιμωμένη, νικωμένη, δηλουμένη, σημαυομένη, φαινομένη, λυπουμένη, δασυνομένη, ψιλουμένη.

18. Κατὰ τὸ λελυμένη, γεγραμμένη, δεδηλωμένη, λελυπημένη, νενικημένη, τετυπωμένη, κεκομμένη, ἐκτισμένη, σεσωσμένη.

41. ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΗΣ Α' ΚΛΙΣΕΩΣ

Ὀνόματά τινα τῆς α' κλίσεως συναίρουσι τὸν χαρακτῆρα μετὰ τῆς καταλήξεως καὶ λέγονται **συνηρημένα**.

*Ενικός ἀριθμός.

	(Ἐομέ-ας)	(χρυσέ-η)	(ἀργυρέ-α)	(Ἀθηνά-α)
Ὀν.	ὁ	ἡ	ἡ	ἡ
Γεν.	τοῦ	τῆς	τῆς	τῆς
Δοτ.	τῶ	τῇ	τῇ	τῇ
Αἰτ.	τὸν	τὴν	τὴν	τὴν
Κλ.	ὄ	ῶ	ῶ	ῶ

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὅν.	οἱ	Ἑρμαῖ	αἱ	χρυσαῖ	ἀργυραῖ
Γεν.	τῶν	Ἑρμαῶν	τῶν	χρυσῶν	ἀργυρῶν
Δοτ.	τοῖς	Ἑρμαῖς	ταῖς	χρυσαῖς	ἀργυραῖς
Αἰτ.	τούς	Ἑρμαῖς	τάς	χρυσάς	ἀργυράς
Κλ.	ὧ	Ἑρμαῖ	ὧ	χρυσαῖ	ἀργυραῖ

Τὰ συνηρημένα τῆς α' κλίσεως τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ περισπῶνται εἰς ὅλας τὰς πτώσεις.

45. **Γύμν.** Κατὰ ταῦτα κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς·

Ἡ μνᾶ, ἡ ἀπλῆ, ἡ διπλῆ, ἡ τριπλῆ, ἡ πολλαπλῆ, ἡ φακῆ, ἡ γαλῆ, ἡ ἀμυγδαλῆ, ἡ συκῆ, ἡ λεοντῆ (δέρμα λέοντος), ἡ ἀλωπεκῆ, ὁ Θαλλῆς, ὁ Ἀπελλῆς.

46. **Γύμν.** Ἀς γραφῶσιν εἰς ὅλας τὰς πτώσεις τὰ ἐξῆς·

Ἡ χρυσῆ βελόνη, ἡ σιδηρᾶ κλίνη, ἡ ἀργυρᾶ λεκάνη, ἡ κυανθῆ σημαία, ἡ ἀνθοῦσα ἀμυγδαλῆ, ἡ χαλκῆ χύτρα, ἡ διπλῆ γραμμῆ, ἡ θεὰ Ἀθηναῖ.

42. ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΛΙΣΙΣ

Κατὰ τὴν δευτέραν κλίσειν κλίνονται ἰσοσύλλαβα ὀνόματα ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ λήγοντα εἰς **ος** καὶ οὐδέτερα εἰς **ον**.

Ἀρσενικά.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὅν.	ὁ	οὐρανός	κῆπος	ἀνάδοχος
Γεν.	τοῦ	οὐρανοῦ	κῆπου	ἀναδόχου
Δοτ.	τῷ	οὐρανῷ	κῆπῳ	ἀναδόχῳ
Αἰτ.	τὸν	οὐρανόν	κῆπον	ἀναδόχον
Κλ.	ὧ	οὐρανέ(και ὅς)	κῆπε(και ὅς)	ἀναδόχε(και ὅς)

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὅν.	οἱ	οὐρανοί	κῆποι	ἀνάδοχοι
Γεν.	τῶν	οὐρανῶν	κῆπων	ἀναδόχων
Δοτ.	τοῖς	οὐρανοῖς	κῆποις	ἀναδόχοις
Αἰτ.	τούς	οὐρανοῦς	κῆπους	ἀναδόχους
Κλ.	ὧ	οὐρανοί	κῆποι	ἀνάδοχοι

47. **Γύμν.** Κατὰ τὸ οὐρανός κλίνονται τὰ ἐξῆς·

1. Ἀδελφός, τροχός, ποταμός, ξυλουργός, τυφλός, ἀγρός, κριός, καπνός, καμπός, κεραυνός, γεωργός, υἱός, σωρός, σιδηρουργός, ἀέτος, Θεός, (χαλκός, χρυσός, μόνον κατὰ τὸν ἐνικὸν ἀριθμόν).

2. Κατὰ τὸ κῆπος, οἶκός, ὦμος, δῆμος, χῶρος, θρηῆνος, κληρός, σῖτος, οἶνος, χοῖρος, ἦχος, κύβος, ὕβος, νόμος, θάμνος, τό-

πος, λύκος, ἄρτος, λίπος, ζύθος, ὕμνος, πύργος, ξένος, λιθοξόος, ὄνος, τράγος, ἵππος, σπόγγος.

3. Κατὰ τὸ **ἀνάδοχος**, ἄνθρωπος, πόλεμος, ἄνεμος, ψίδυρος, ἥπιος, ξέφιρος, ἀστράγαλος, ἄγγελος, ἥλιος, θάλαμος, δάκτυλος, διάδοχος, (ἄρνηρος, σίδηρος, μόλυβδος, κασσίτερος μόνον κατὰ τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν).

Θηλυκά.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

Ὄν.	ἡ	κιβωτός	νῆσος	ἐλαφος
Γεν.	τῆς	κιβωτοῦ	νήσου	ἐλάφου
Δοτ.	τῇ	κιβωτῶ	νήσῳ	ἐλάφῳ
Αἰτ.	τῆν	κιβωτόν	νήσον	ἐλαφον
Κλ.	ᾧ	κιβωτός(και ἐ)	νήσος(και ε)	ἐλαφος(και ε)

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

Ὄν.	αἱ	κιβωτοί	νήσοι	ἐλαφοί
Γεν.	τῶν	κιβωτῶν	νήσων	ἐλάφων
Δοτ.	ταῖς	κιβωτοῖς	νήσοις	ἐλάφοις
Αἰτ.	τάς	κιβωτούς	νήσους	ἐλάφους
Κλ.	ᾧ	κιβωτοί	νήσοι	ἐλαφοί

48. **Γύν.** Κατὰ τὸ κιβωτός κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς:

Ὀδός, ἀτραπός, στενωπός, δοκός, τροφός, σποδός, ἡ συρός, ἡ νηπιαγωγός, ἡ παιδαγωγός.

Κατὰ τὸ **νήσος**, ψῆφος, νόσος, ἄμμος, μύρτος, βάτος, Τῆνος, Μῆλος, Ῥόδος, Κύπρος, Σάμος.

Κατὰ τὸ **ἐλάφος**, κάμηλος, κάμιλος, ἄμπελος, ἄσβεστος, κυπάρισσος, σύνοδος, πάροδος, κάθοδος, δίοδος, Κάλυμνος, Πελοπόννησος, θαλαμηπόλος, μειλίχιος, ἥπιος, καλλίμορφος, εὐρύτερνος, καλλίμολπος.

Οὐδέτερα.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

Ὄν.	τὸ	φυτόν	φύλλον	δρέπανον
Γεν.	τοῦ	φυτοῦ	φύλλου	δρεπάνου
Δοτ.	τῷ	φυτῷ	φύλλῳ	δρεπάνῳ
Αἰτ.	τὸ	φυτόν	φύλλον	δρέπανον
Κλ.	ᾧ	φυτόν	φύλλον	δρέπανον

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν.	τὰ	φυτά	φύλλα	δρέπανα
Γεν.	τῶν	φυτῶν	φύλλων	δρεπάνων
Δοτ.	τοῖς	φυτοῖς	φύλλοις	δρεπάνοις
Αἰτ.	τὰ	φυτά	φύλλα	δρέπανα
Κλ.	ᾧ	φυτά	φύλλα	δρέπανα

49. **Γύμν.** Κατὰ τὸ φυτὸν κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς:

1. ὄν, λεπτόν, πτηνόν, ἐρπετόν, ποτόν, πτωχόν, παλαιόν, χειμερινόν, νυκτερινόν, θερινόν.

2. Κατὰ τὸ **φύλλον**, βιβλίον, ἀρνίον, μῆλον, χάρτον, ξύλον, σῶκον, δῶρον, παιδίον, δένδρον, ῥόδον, ἴον, χωρίον, βυτίον, μελανοδοχείον, βαφεῖον, ῥαφεῖον, γραφεῖον, ξενοδοχείον.

3. Κατὰ τὸ **δρέπανον**, βούτυρον, κουνύλιον, λάχανον, ἄλευρον, φθινόπωρον, πρόβατον, ἄχυρον, νήπιον, ἤλεκτρον, ἄροτρον, κρόμμυον, φρούριον, ὠρολόγιον, κύμβαλον, ποτήριον, κομβολόγιον, σησάμιον, πίτυρον, μέταλλον, πρόσωπον, σκέπαρνον, τριαντάφυλλον.

Τὰ δευτερόκλιτα ὀνόματα μεταβάλλουσι τὰς καταλήξεις τῶν ὡς ἐξῆς:

Ἐνικός ἀριθμός.

ἀρσεν. θηλυκ. οὐδέτ.

Ὄν.	ος	ος	ον
Γεν.	ου	ου	ου
Δοτ.	ω	ω	ω
Αἰτ.	ον	ον	ον
Κλ.	ε(ος)	ος(ε)	ον

Πληθυντικός ἀριθμός.

ἀρσεν. θηλυκ. οὐδέτ.

Ὄν.	οι	α
Γεν.	ων	ων
Δοτ.	οις	οις
Αἰτ.	ους	α
Κλ.	οι	α

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν δευτεροκλήτων ὀνομάτων.

1. Τὰ μὲν ἀρσενικά εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἔχουσι κατάληξιν **ε** καὶ **ος**, τὰ δὲ θηλυκὰ ἔχουσιν **ος** καὶ **ε**.

2. Τὰ οὐδέτερα ἔχουσι τρεῖς πτώσεις ὁμοίας, τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν.

3. Τὸ **α** εἰς τὸ τέλος τῶν οὐδετέρων εἶνε βραχύ.

4. Τὰ ὀξύτονα δευτερόκλιτα εἰς μὲν τὰς γενικὰς καὶ δοτικὰς περιπῶνται, εἰς δὲ τὰς λοιπὰς πτώσεις ὀξύνονται.

43. ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΜΕΤ' ΕΠΙΘΕΤΩΝ Α' ΚΑΙ Β' ΚΛΙΣΕΩΣ

Ἐνικός ἀριθμός.

Ἰον.	ὁ	ἀγαθός	νεανίας	ὁ	τίμιος	δικαστής
Γεν.	τοῦ	ἀγαθοῦ	νεανίου	τοῦ	τιμίου	δικαστοῦ
Δοτ.	τῷ	ἀγαθῷ	νεανίᾳ	τῷ	τιμίῳ	δικαστῇ
Αἰτ.	τόν	ἀγαθόν	νεανίαν	τόν	τίμιον	δικαστήν
Κλ.	ὦ	ἀγαθὲ	νεανία	ὦ	τίμιε	δικαστά

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ἰον.	οἱ	ἀγαθοὶ	νεανίαι	οἱ	τίμιοι	δικασταί
Γεν.	τῶν	ἀγαθῶν	νεανιῶν	τῶν	τιμίων	δικαστῶν
Δοτ.	τοῖς	ἀγαθοῖς	νεανίαις	τοῖς	τιμίοις	δικασταῖς
Αἰτ.	τούς	ἀγαθοὺς	νεανίας	τούς	τιμίους	δικαστάς
Κλ.	ὦ	ἀγαθοὶ	νεανίαι	ὦ	τίμιοι	δικασταί

Ἐνικός ἀριθμός.

Ἰον.	ὁ	μέγιστος	κίνδυνος	ἡ	ἔνδοξος	χώρα
Γεν.	τοῦ	μεγίστου	κινδύνου	τῆς	ἐνδόξου	χώρας
Δοτ.	τῷ	μεγίστῳ	κινδύνῳ	τῇ	ἐνδόξῳ	χώρᾳ
Αἰτ.	τόν	μεγίστον	κίνδυνον	τὴν	ἐνδοξὸν	χώραν
Κλ.	ὦ	μέγιστε	κίνδυne	ὦ	ἐνδοξε	χώρα

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ἰον.	οἱ	μέγιστοι	κίνδυνοι	αἱ	ἔνδοξοι	χώραι
Γεν.	τῶν	μεγίστων	κινδύνων	τῶν	ἐνδόξων	χωρῶν
Δοτ.	τοῖς	μεγίστοις	κινδύνοις	ταῖς	ἐνδόξοις	χώραις
Αἰτ.	τούς	μέγιστους	κινδύνους	τάς	ἐνδόξους	χώρας
Κλ.	ὦ	μέγιστοι	κίνδυνοι	ὦ	ἐνδοξοὶ	χώραι

Ἐνικός ἀριθμός.

Ἰον.	τὸ	πράσινον	φύλλον	τὸ	πολύτιμον	μέταλλον
Γεν.	τοῦ	πρασίνου	φύλλου	τοῦ	πολυτίμου	μετάλλου
Δοτ.	τῷ	πρασίνῳ	φύλλῳ	τῷ	πολυτίμῳ	μετάλλῳ
Αἰτ.	τὸ	πράσινον	φύλλον	τὸ	πολύτιμον	μέταλλον
Κλ.	ὦ	πράσινον	φύλλον	ὦ	πολύτιμον	μέταλλον

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ἰον.	τὰ	πράσινα	φύλλα	τὰ	πολύτιμα	μέταλλα
Γεν.	τῶν	πρασίνων	φύλλων	τῶν	πολυτίμων	μετάλλων
Δοτ.	τοῖς	πρασίνοις	φύλλοις	τοῖς	πολυτίμοις	μετάλλοις
Αἰτ.	τὰ	πράσινα	φύλλα	τὰ	πολύτιμα	μέταλλα
Κλ.	ὦ	πράσινα	φύλλα	ὦ	πολύτιμα	μέταλλα

Ἐνικός ἀριθμός.

Ἰον.	ἡ	χρυσῆ	ἄγκυρα	ὁ	ἀργυροῦς	σταυρός
Γεν.	τῆς	χρυσῆς	ἀγκύρας	τοῦ	ἀργυροῦ	σταυροῦ
Δοτ.	τῇ	χρυσῇ	ἀγκυρᾷ	τῷ	ἀργυρῷ	σταυρῷ
Αἰτ.	τὴν	χρυσὴν	ἄγκυραν	τόν	ἀργυροῦν	σταυρόν
Κλ.	ὦ	χρυσῆ	ἄγκυρα	ὦ	ἀργυροῦ	σταυρὸ

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν.	αἱ	χρυσαῖ	ἄγκυραι	οἱ	ἄργυροῖ	σταυροῖ
Γεν.	τῶν	χρυσῶν	ἄγκυρῶν	τῶν	ἀργυρῶν	σταυρῶν
Δοτ.	ταῖς	χρυσαῖς	ἄγκυραις	τοῖς	ἀργυροῖς	σταυροῖς
Αἰτ.	τάς	χρυσάς	ἄγκύρας	τούς	ἀργυρούς	σταυρούς
Κλ.	ω	χρυσαῖ	ἄγκυραι	ῶ	ἀργυροῖ	σταυροῖ

50. **Γύμν.** κλίνετε τὰ ἐπόμενα οὐσιαστικά μετ' ἐπιθέτων.

Ὁ ἐφεδρος λοχίας, ὁ γενναῖος στρατιώτης, ὁ πλούσιος τραπεζίτης, ὁ ἐρυθρὸς σταυρός, ὁ δημόσιος ὑπάλληλος, ὁ τίμιος ἔμπορος, ὁ ἀβροδίαιτος πλούσιος, ὁ ἀνέφελος οὐρανός.

Ἡ λιγυρὰ φωνή, ἡ πνιγρὰ ἀτμόσφαιρα, ἡ ὀριζοντία γραμμή, ἡ δερματίνη πήρα, ἡ ἀνώμαλος ἐπιφάνεια, ἡ ὀρηκτικὴ θύελλα, ἡ ἀμαξιτὸς ὁδός, ἡ εὐθραυστος ὕαλος, ἡ εὐκρατος ζώνη, ἡ οἰκουμεικὴ σύνοδος, ἡ εὐπαιδευτος παιδαγωγός, ἡ τετράγωνος αἶθουσα, ἡ σιδηρὰ δακτυλήθρα, ἡ διπλὴ δενδρῶστικία, ἡ κυανὴ θάλασσα.

Τὸ εὖσομον ῥόδον, τὸ φρόνιμον παιδίον, τὸ χειμεριῶν ἀνάκτορον, τὸ κυανοῦν ἰόν, τὸ διπλοῦν σχοινίον. τὸ χρυσοῦν ὥρολόγιον.

44. ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ ΤΗΣ Β' ΚΛΙΣΕΩΣ

Ὄνόματά τινα τῆς δευτέρας κλίσεως συναίρουσι τὸν χαρακτήρα μετὰ τῆς καταλήξεως καὶ λέγονται **συνηρημένα**.

Λήγουν δὲ τὰ μὲν ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ εἰς οὐς, τὰ δὲ οὐδέτερα εἰς οὐν.

Παραδείγματα *ἄραριν ἐπὶ τῶν ἐπιθετῶν*

Ἐνικός ἀριθμός. Πληθυντικός ἀριθμός.

	(πλό-ος)	(ὀστέ-ον)						
Ὄνομ.	ὁ	πλοῦς	τὸ	ὀστοῦν	οἱ	πλοῖ	τὰ	ὀστᾶ
γεν.	τοῦ	πλοῦ	τοῦ	ὀστοῦ	τῶν	πλῶν	τῶν	ὀστῶν
δοτ.	τῷ	πλῶ	τῷ	ὀστῶ	τοῖς	πλοῖς	τοῖς	ὀστοῖς
αἰτ.	τόν	πλοῦν	τὸ	ὀστοῦν	τούς	πλοῦς	τὰ	ὀστᾶ
κλ.	ω	πλοῦ	ω	ὀστοῦν	ῶ	πλοῖ	ω	ὀστᾶ

Τὰ οὐδέτερα σύνθετα ἐπίθετα δὲν συναίρουσι τὸν χαρακτήρα ο μετὰ τῆς καταλήξεως α π. χ. **εὐπλοα**.

51. **Γύμν.** Κλίνετε τὰ ἐξῆς συνηρημένα ὀνόματα:

Ὁ διπλοῦς, ὁ κυανοῦς, τὸ κυανοῦν, ὁ ῥοῦς, ὁ χρυσοῦς, τὸ χρυσοῦν, ὁ ἀργυροῦς, τὸ ἄχρουν, ὁ εὖρους, ὁ ἐνθους, ὁ ἀδελφιδοῦς (ἀνεψιός).

52. **Γύμν.** Ἄς γραφῶσιν εἰς ὅλας τὰς πτώσεις τὰς ἐξῆς:

Ὁ ἀργυροῦς σταυρός, τὸ χρυσοῦν ὥρολόγιον, τὸ χρυσοῦν πο-

τήριον, ὁ σιδηροῦς τροχός, τὸ ἀργυροῦν ὥρολόγιον, τὸ ἱερὸν ὄστουν, τὸ χρυσοῦν πινάκιον.

ΣΗΜ. Οἱ ἀρχαῖοι κάτοικοι τῆς Ἀττικῆς ἔκλινον ὀνόματά τινα κατ' ἰδιαιτέρον τρόπον, τὸν ἐξῆς·

Ἐνικός ἀριθμός.			Πληθυντικός ἀριθμός.		
Ἦν.	ἡ	ἀπόκρεως	αἱ	ἀπόκρεω	
Γεν.	τῆς	ἀπόκρεω	τῶν	ἀπόκρεων	
Δοτ.	τῇ	ἀπόκρεω	ταῖς	ἀπόκρεως	
Αἰτ.	τὴν	ἀπόκρεων	τάς	ἀπόκρεως	
Κλ.	ᾧ	ἀπόκρεως	ᾧ	ἀπόκρεω	

Τὰ ὀνόματα ταῦτα τονίζονται καὶ εἰς τὴν προπαραλήγουσαν, ἂν καὶ ἡ λέγουσα εἶνε μακρά.

45. ΤΡΙΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

Κατὰ τὴν τρίτην κλίσειν κλίνονται ὅλα τὰ περιττοσύλλαβα ὀνόματα ἀρσενικά, θηλυκὰ καὶ οὐδέτερα.

Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα ἔχουσιν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν διαφοροὺς καταλήξεις· (φωνήεντα **α, ι, υ, ω**, καὶ σύμφωνα **ν, ρ, ζ, ξ, ψ**).

Αἱ καταλήξεις τῶν ὀνομάτων τῆς τρίτης κλίσεως εἶνε αἱ ἐξῆς·

Ἐνικός ἀριθμός.				Πληθυντικός ἀριθμός.			
ἀρσ. καὶ θηλ.		οὐδ.		ἀρσ. καὶ θηλ.		οὐδ.	
Ἦν.	—	—	—	ες	α	—	—
Γεν.	ος ἢ ως	ος	—	ων	ων	—	—
Δοτ.	ι	ι	—	οι	οι	—	—
Αἰτ.	α ἢ ν	—	—	ας ἢ ς	α	—	—
Κλ.	—	—	—	ες	α	—	—

Αἱ καταλήξεις τῶν ὀνομάτων τῆς τρίτης κλίσεως **ι, α, ας**, καὶ **οι** εἶνε βραχεῖαι.

Ὡσαύτως, τὰ **α, ι, υ** ἐν τέλει τῶν οὐδετέρων εἶνε βραχεά.

Τὸ θέμα τῶν τριτόκλιτων εὐρίσκεται, ἐὰν ἀπὸ τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικῶς ἀποχωρισθῇ ἡ κατάληξις.

Τὰ τριτόκλιτα ὡς πρὸς τὸν χαρακτήρα διαιροῦνται εἰς συμφωνόληκτα καὶ φωνηεντόληκτα.

Ἐκ τῶν τριτόκλιτων ὀνομάτων ἄλλα μὲν εἶνε ἀσυναίρετα, ἄλλα δὲ συνηρημένα.

Παραδείγματα

Α' συμφωνόληκτα ἀσυναίρετα (χαρακτήρ κ, γ, χ)

Ἐνικός ἀριθμός.

	(θέμα ρυακ-)	(θ. τεττυγ-)	(θ. δυνυχ-)	
Ὄν.	ὁ	ρύαξ	τέττιξ	δυνυξ
Γεν.	τοῦ	ρύακος	τέττιγος	δυνυχος
Δοτ.	τῷ	ρύακι	τέττιγι	δυνυχι
Αἰτ.	τὸν	ρύακα	τέττιγα	δυνυχα
Κλ.	ὦ	ρύαξ	τέττιξ	δυνυξ

Πληθυντικός ἀριθμός

Ὄν.	οἱ	ρύακες	τέττιγες	δυνυχες
Γεν.	τῶν	ρύακων	τέττιγων	δυνυχων
Δοτ.	τοῖς	ρύαξι	τέττιξι	δυνυξι
Αἰτ.	τούς	ρύακας	τέττιγας	δυνυχας
Κλ.	ὦ	ρύακες	τέττιγες	δυνυχες

53. **Γύμν.** Κατὰ τὰ ἀνωτέρω νὰ σχηματισθῶσιν εἰς ὄλας τὰς πτώσεις καὶ τὰ ἐξῆς·

1. Ὁ φύλαξ, δεσμοφύλαξ, κήρυξ, σκύλαξ, φοῖνιξ, ἰέραξ, ἀνθραξ, κόλαξ, βλάξ, πίναξ, θῶραξ, μύρηξ, μείραξ, μύσταξ, ἀναξ (ἀνακτος), ἡ κλίμαξ, γλαυξ, Θραξ, σάραξ, πλάξ, προξ, νύξ, (νυκτός), ἀλώπηξ (ἀλώπεκος).

2. Ὁ ἄραξ, ὁ ἕρυξ, ὁ λάρυγξ, ἡ ῥάξ, μάστιξ, πτέρυξ, αἶξ, πλάστιγξ, φάλαγξ, φόρμιγξ.

3. Ἡ διῶρυξ, ἡ θριξ (τῆς τριχός, ταῖς θριξί), ὁ βήξ.

Χαρακτήρ (π, β).

Ἐνικός ἀριθμός.

	(θ. μυωπ-)	(θ. αἰθιοπ-)	(θ. ἀραβ-)	
Ὄν.	ὁ	μύωψ	αἰθίοψ	ἄραψ
Γεν.	τοῦ	μύωπος	αἰθίοπος	ἄραβος
Δοτ.	τῷ	μύωπι	αἰθίοπι	ἄραβι
Αἰτ.	τὸν	μύωπα	αἰθίοπα	ἄραβα
Κλ.	ὦ	μύωψ	αἰθίοψ	ἄραψ

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν.	οἱ	μύωπες	αἰθίοπες	ἄραβες
Γεν.	τῶν	μύωπων	αἰθίοπων	ἄραβων
Δοτ.	τοῖς	μύωφι	αἰθίοφι	ἄραβι
Αἰτ.	τούς	μύωπας	αἰθίοπας	ἄραβας
Κλ.	ὦ	μύωπες	αἰθίοπες	ἄραβες

54. **Γύμν.** Κατὰ ταῦτα νὰ κλιθῶσι καὶ τὰ ἐξῆς:

1. Ὁ Κύνλωψ, κώνωψ, μάλωψ.
2. Ὁ Πέλωψ, Κέκρωψ, γύψ, ἡ λαίλαψ.
3. ἡ φλέψ, ὁ χάλυψ, λίψ.

Χαρακτῆρ (τ, δ, θ).

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

(θ. ἰδρωτ-)	(θ. εἰλωτ-)	(θ. τεθνηκωτ-)	(θ. γεγονωτ-)
Ὀν. ὁ ἰδρῶς	εἰλῶς	τεθνηκῶς	τὸ γεγονῶς
Γεν. τοῦ ἰδρώτος	εἰλώτος	τεθνηκῶτος	τοῦ γεγονῶτος
Δοτ. τῷ ἰδρῶτι	εἰλωτι	τεθνηκῶτι	τῷ γεγονῶτι
Αἰτ. τὸν ἰδρῶτα	εἰλώτα	τεθνηκῶτα	τὸ γεγονῶς
Κλ. ὦ ἰδρῶς	εἰλῶς	τεθνηκῶς	ὦ γεγονῶς

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

Ὀν. οἱ ἰδρῶτες	εἰλωτες	τεθνηκότες	τὰ γεγονότα
Γεν. τῶν ἰδρώτων	εἰλώτων	τεθνηκόντων	τῶν γεγονόντων
Δοτ. τοῖς ἰδρῶσι	εἰλωσι	τεθνηκῶσι	τοῖς γεγονόσι
Αἰτ. τοὺς ἰδρῶτας	εἰλώτας	τεθνηκῶτας	τὰ γεγονότα
Κλ. ὦ ἰδρῶτες	εἰλωτες	τεθνηκότες	ὦ γεγονότα

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

(θ. πενήτ-)	(θ. πραότητ-)	(θ. λαμπάδ-)	(θ. σφραγίδ-)
Ὀν. ὁ πένης	ἡ πραότης	λαμπάς	σφραγίς
Γεν. τοῦ πένητος	τῆς πραότητος	λαμπάδος	σφραγίδος
Δοτ. τῷ πένητι	τῇ πραότητι	λαμπάδι	σφραγίδι
Αἰτ. τὸν πένητα	τὴν πραότητα	λαμπάδα	σφραγίδα
Κλ. ὦ πένης	ὦ πραότης	λαμπάς	σφραγίς

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

Ὀν. οἱ πένητες	αἱ πραότητες	λαμπάδες	σφραγίδες
Γεν. τῶν πένητων	τῶν πραότητων	λαμπάδων	σφραγίδων
Δοτ. τοῖς πένησι	ταῖς πραότησι	λαμπάσι	σφραγίσιν
Αἰτ. τοὺς πένητας	τὰς πραότητας	λαμπάδας	σφραγίδας
Κλ. ὦ πένητες	ὦ πραότητες	λαμπάδες	σφραγίδες

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

(θ. ὠκυποδ-) (καὶ ὠκυπου-)	(θ. ὄρνιθ-)	(θ. προφήτ-)	(θ. δίποδ-) (καὶ δίπου-)
Ὀν. ὁ ὠκύπους	ἡ ὄρνις	προφήτης	τὸ δίπουν
Γεν. τοῦ ὠκύποδος	τῆς ὄρνιθος	προφήτιδος	τοῦ δίποδος
Δοτ. τῷ ὠκύποδι	τῇ ὄρνιθι	προφήτιδι	τῷ δίποδι
Αἰτ. τὸν ὠκύπου καὶ ὠκύποδα	τὴν ὄρνιν καὶ ὄρνιθα	προφήτιν καὶ προφήτιδα	τὸ δίπουν
Κλ. ὦ ὠκύπους	ὦ ὄρνις	προφήτης	ὦ δίπουν

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. οἱ ὠκύποδες	αἱ ὄρνιθες	προφήτιδες	τὰ δίποδα
Γεν. τῶν ὠκύπόδων	τῶν ὄρνιθων	προφητίδων	τῶν διπόδων
Δοτ. τοῖς ὠκύποσι	ταῖς ὄρνισι	προφήτισι	τοῖς δίποσι
Αἰτ. τοὺς ὠκύποδας	τὰς ὄρνιθας	προφήτεδας	τὰ δίποδα
Κλ. ὦ ὠκύποδες	ὦ ὄρνιθες	προφήτιδες	ὦ δίποδα

*Ἐνικός ἀριθμός.

(θ. κρατ-)	(θ. σωματ-)	(θ. μελιτ-)	(θ. εὐελπιδ-)
Ὄν. τὸ κρέας	σῶμα	μέλι	εὐελπι
Γεν. τοῦ κρέατος	σώματος	μέλιτος	εὐέλπιδος
Δοτ. τῷ κρέατι	σώματι	μέλιτι	εὐέλπιδι
Αἰτ. τὸ κρέας	σῶμα	μέλι	εὐελπι
Κλ. ὦ κρέας	σῶμα	μέλι	εὐελπι

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. τὰ κρέατα	σώματα	—	εὐέλπιδα
Γεν. τῶν κρεάτων	σωμάτων	—	εὐελπίδων
Δοτ. τοῖς κρέασι	σώμασι	—	εὐέλπισι
Αἰτ. τὰ κρέατα	σώματα	—	εὐέλπιδα
Κλ. ὦ κρέατα	σώματα	—	εὐέλπιδα

*Ἐνικός ἀριθμός.

(ποδ- και που-)	(θ. παιδ-)	(θ. φωτ-)	(θ. ὤτ- και οὐτ-)
Ὄν. ὁ πούς	παῖς	τὸ φῶς	οὖς
Γεν. τοῦ ποδός	παιδός	τοῦ φωτός	ὠτός
Δοτ. τῷ ποδί	παιδί	τῷ φωτί	ὠτί
Αἰτ. τὸν πόδα	παιδα	τὸ φῶς	οὖς
Κλ. ὦ ποῦ	παῖ	ὦ φῶς	οὖς

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. οἱ πόδες	παῖδες	τὰ φῶτα	ὦτα
Γεν. τῶν ποδῶν	παιδῶν	τῶν φῶτων	ὠτων
Δοτ. τοῖς ποσί	παισί	τοῖς φωσί	ὠσί
Αἰτ. τοὺς πόδας	παιδας	τὰ φῶτα	ὦτα
Κλ. ὦ πόδες	παιδες	ὦ φῶτα	ὦτα

55. **Γύμν.** Κατὰ τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα ἄς σχηματισθῶσι καὶ τὰ ἑξῆς·

1. Ὁ ἐνεστώς, ὁ συνεστώς, ὁ διεστώς, ὁ προσεστώς, ὁ τεθνεώς, τὸ ἐνεστώς, τὸ καθεστώς, τὸ τεθνεώς.

2. ὁ γέλως, ἔρωσ, ὁ ἠ φιλόγελως.

3. Ὁ κεκμηκώς, πιποιθώς, γεγυθώς, πεπηγώς, κατεσκληκώς, γεγηρακώς.

4. Τὸ κεκμηκός, γεγηρακός, πιποιθός, πεπηγός, συμβεβηκός.

5. Ὁ λέβης, τάπης, μύκης, πλάνης, κέλης, Τίγρης.
6. Ἡ ξωηρότης, ἀθωρότης, μαλθακότης, ματαιότης, βαρύτης, γλυκύτης, ὀξύτης, παλαιότης, κουφότης, μετριότης, αὐστηρότης, σκληρότης, ἐξοχότης, πραότης, ἰσότης, τιμιότης, χρηστότης, ποιότης, ἰδιότης, ἀγιότης.
7. Ὁ λογάς, ὁ φυγάς, ἡ φορβάς, ἡ κοιλιάς, δᾶς (δάδων), ὀμάς, μονάς, δεκάς, ἑκατοντάς, χιλιάς, μυριάς, ἑβδομάς, ἡ παραστάς.
8. Ἄφίς, κρηπίς, κηλίς, ἑλίς, σανίς, ἀσπίς, ἐφημερίς, παρωνυχίς, παννυχίς, κορωνίς, γλαμύς, Ἑλληνίς, Ἀγγλίς, Γαλλίς, Ἰταλίς, Γερμανίς, Ἀμερικανίς.
9. Ὁ πολύπους, μονόπους, τετράπους, (τὰ δίπους, τρίπους καὶ ἄργυρόπους ἔχουσιν αἰτ. εἰς α.)
10. Ἡ χάρις, κόρυς (ᾧ κόρυ), ξίρις, ὁ ἡ νέηλυς, ἔπηλυς, φιλόπατρις, ἄπολις, εὐελπις, ἄπελπις, εὐχαρις, ἄφροντις, ἡ Ἄρτεμις (ᾧ Ἄρτεμι), ἡ Χάρις, τὴν Χάριτα.
11. Ἡ φρενίτις, νεφρίτις, ὀγδοηκοντοῦντις, ἑκατοντοῦντις, πυρίτις, ἀσφαλιτίτις, δυναμίτις, μελινίτις, Αὐσίτις, Μασβίτις, νεᾶνις (ᾧ νεᾶνι).
12. Τὸ ὀκύπουν, πολύπουν, τρίπουν, τετράπουν, μονόπουν.
13. Τὸ ἄλας, κέρας, πέρας, τέρας, γῆρας, ἀεριοφως, σκιοφως, λυκόφως.
14. Τὸ κῆμα, κλήμα, κλιμα, κτήμα, χῶμα, πῶμα, μυῆμα, πτώμα, βῆμα, στόμα, δέρμα, δέμα, νῆμα, θέμα, ζήτημα, στρέμμα, δώρημα, στέμμα, βλέμμα, κάλυμμα, ῥῆμα.
15. Τὸ γάλα (γάλακτος), εὐχαρι, ἄχαρι, ἄφροντι, ἄπελλι, φιλόπατρι.

Χυρακτιῆρ (ντ).

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

	(θ. ἀνδριαντ-)	(θ. ἀδαμαντ-)	(θ. λεοντ-)	(θ. χαριεντ-)
Ὄν. ὁ	ἀνδριάς	ἀδάμας	λέων	χαρίεις
Γεν. τοῦ	ἀνδριάντος	ἀδάμαντος	λέοντος	χαριέντος
Δοτ. τῆ	ἀνδριάντι	ἀδάμαντι	λέοντι	χαριέντι
Αἰτ. τὸν	ἀνδριάντα	ἀδάμαντα	λέοντα	χαριέντα
Κλ. ᾧ	ἀνδριάς	ἀδάμας	λέον	χαρίεις

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

Ὄν. οἱ	ἀνδριάντες	ἀδάμαντες	λέοντες	χαριέντες
Γεν. τῶν	ἀνδριάντων	ἀδαμάντων	λεόντων	χαριέντων
Δοτ. τοῖς	ἀνδριάσι	ἀδάμασι	λέουσι	χαρίεσι
Αἰτ. τοὺς	ἀνδριέντας	ἀδάμαντας	λέοντας	χαριέντας
Κλ. ᾧ	ἀνδριάντες	ἀδάμαντες	λέοντες	χαριέντες

Ἐνικός ἀριθμός.

	(θ. ὀδοντ-)	(θ. παντ-)	(θ. φωνηεντ-)	(θ. ἀνασταντ-)
Ὅν.	ὁ ὀδοῦς	πᾶς	τὸ φωνήεν	ἀναστάν
Γεν.	τοῦ ὀδόντος	παντός	τοῦ φωνήεντος	ἀναστάντος
Δοτ.	τῷ ὀδόντι	παντί	τῷ φωνήεντι	ἀναστάντι
Αἰτ.	τὸν ὀδόντα	πάντα	τὸ φωνήεν	ἀναστάν
Κλ.	ὦ ὀδοῦς	πᾶς	ὦ φωνήεν	ἀναστάν

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὅν.	οἱ ὀδόντες	πάντες	τὰ φωνήεντα	ἀναστάντα
Γεν.	τῶν ὀδόντων	πάντων	τῶν φωνήεντων	ἀναστάντων
Δοτ.	τοῖς ὀδοῦσι	πᾶσι	τοῖς φωνήενσι	ἀναστᾶσι
Αἰτ.	τούς ὀδόντας	πάντας	τὰ φωνήεντα	ἀναστάντα
Κλ.	ὦ ὀδόντες	πάντες	ὦ φωνήεντα	ἀναστάντα

56. **Γύμν.** Κατὰ τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς·

1. Ὁ ἰμάς, ὁ ἀναστάς, μεταστάς, διαστάς, καταστάς, παραστάς, ἀντιστάς.
2. Ὁ γίγας, ἐλέφας, ἄπας, ἄτλας, (ὦ ἄτλα), Αἴας.
3. Ὁ γέρον, προύχων, δράκων, χαμαιλέον.
4. Ὁ πτερόεις, ἀστερόεις, φωνήεις, Σιμόεις.
5. Ὁ μονόδους, ἐλεφαντόδους, ἀποδοῦς, καταδοῦς.
6. Τὸ πᾶν, τὸ χαρίεν.
7. Τὸ καταστάν, μεταστάν, παραστάν, ἀντιστάν, διαστάν.

Χαρακτήρ (λ., ρ).

Ἐνικός ἀριθμός.

	(θ. ἄλ-)	(θ. θηρ-)	(θ. ἄλ-)	(θ. χειρ-)
Ὅν.	ὁ ἄλς	θήρ	ἡ ἄλς	χείρ
Γεν.	τοῦ ἄλός	θηρός	τῆς ἄλός	χειρός
Δοτ.	τῷ ἄλί	θηρί	τῇ ἄλί	χειρί
Αἰτ.	τὸν ἄλα	θήρα	τὴν ἄλα	χείρα
Κλ.	ὦ ἄλς	θήρ	ὦ ἄλς	χείρ

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὅν.	οἱ ἄλες	θήρες	αἱ —	χεῖρες
Γεν.	τῶν ἄλῶν	θηρῶν	τῶν —	χειρῶν
Δοτ.	τοῖς ἄλσί	θηρσί	ταῖς —	χερσί
Αἰτ.	τούς ἄλας	θήρας	τάς —	χεῖρας
Κλ.	ὦ ἄλες	θήρες	ὦ —	χεῖρες

*Ενικός ἀριθμός.

	(θ. σπινθηρ-)	(θ. αἰθερ-) (καὶ αἰθηρ-)	(θ. ῥητωρ-) (καὶ ῥητορ-)	(θ. μακαρ-)
Ὄν.	ὁ σπινθήρ	αἰθήρ	ῥήτωρ	μάκαρ
Γεν.	τοῦ σπινθήρος	αἰθέρος	ῥήτορος	μάκαρος
Δοτ.	τῷ σπινθήρι	αἰθέρι	ῥήτορι	μάκαρι
Αἰτ.	τὸν σπινθήρα	αἰθέρα	ῥήτορα	μάκαρα
Κλ.	ὦ σπινθήρ	αἰθήρ	ῥήτορ	μάκαρ

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν.	οἱ σπινθήρες	αἰθέρες	ῥήτορες	μάκαρες
Γεν.	τῶν σπινθήρων	αἰθέρων	ῥητόρων	μακάρων
Δοτ.	τοῖς σπινθήρσι	αἰθέρσι	ῥήτορσι	μάκαρσι
Αἰτ.	τούς σπινθήρας	αἰθέρας	ῥήτορας	μάκαρας
Κλ.	ὦ σπινθήρες	αἰθέρες	ῥήτορες	μάκαρες

57. **Γύμν.** Κατὰ τὰ ἀνωτέρω κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς·

1. Ὁ πάνθηρ, μονόχειρ, ἐκατόγχειρ.
2. Ὁ κρατήρ, κλητήρ, ἀροτήρ, ἀροτήρ, νιπτήρ, λουτήρ, σωτήρ, (ὦ σῶτερ).
3. Ὁ ἀήρ, ἀθήρ, ἀστήρ (ἀστράσι)
4. Ὁ πράκτωρ, εἰσπράκτωρ, κοσμήτωρ, ἀντιλήπτωρ, προπάτωρ, προμήτωρ, ἀπάτωρ (ὦ ἄπατορ), Ἐκτωρ.
5. Τὸ ξαρ, νέκταρ.

Χαρακτῆρ (ν).

*Ενικός ἀριθμός.

	(θ. σωλην-)	(θ. ἄγων-)	(θ. παιαν-)	(θ. ταλαν-)
Ὄν.	ὁ σωλήν	ἄγων	παιάν	τάλας
Γεν.	τοῦ σωλήνος	ἄγωνος	παιᾶνος	τάλανος
Δοτ.	τῷ σωλήνι	ἄγωνι	παιᾶνι	τάλανι
Αἰτ.	τὸν σωλήνα	ἄγωνα	παιᾶνα	τάλανα
Κλ.	ὦ σωλήν	ἄγων	παιάν	τάλας

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν.	οἱ σωλήνες	ἄγῶνες	παιᾶνες	τάλανες
Γεν.	τῶν σωλήνων	ἄγωνων	παιᾶνων	ταλάνων
Δοτ.	τοῖς σωλήσιν	ἄγωσι	παιᾶσιν	τάλασιν
Αἰτ.	τούς σωλήνας	ἄγῶνας	παιᾶνας	τάλανας
Κλ.	ὦ σωλήνες	ἄγῶνες	παιᾶνες	τάλανες

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

	(θ. ποιμην- καὶ ποιμεν-)	(θ. γειτων- καὶ γειτον-)	(θ. βελτιων- καὶ βελτιον-)	(θ. κτεν-)
Ἰον.	ὁ ποιμῆν	γείτων	βελτίων	κτεῖς
Γεν.	τοῦ ποιμένος	γείτονος	βελτίονος	κτενός
Δοτ.	τῶ ποιμένι	γείτοσι	βελτίοσι	κτενί
Αἰτ.	τὸν ποιμένα	γείτονα	βελτίονα	κτένα
Κλ.	ὦ ποιμῆν	γείτον	βέλτιον	κτεῖς

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

Ἰον.	οἱ ποιμένες	γείτονες	βελτίονες	κτένες
Γεν.	τῶν ποιμένων	γείτόνων	βελτιόνων	κτενῶν
Δοτ.	τοῖς ποιμέσι	γείτοσι	βελτίοσι	κτεσί
Αἰτ.	τούς ποιμένας	γείτονας	βελτίονας	κτένας
Κλ.	ὦ ποιμένες	γείτονες	βελτίονες	κτένες

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

	(θ. ἀκτιν-)	(θ. χιων- καὶ χιον-)	(θ. μείζον-)	(εὐσχημον-)
Ἰον.	ἡ ἀκτίς	χιών	τὸ μείζον	εὐσχημον
Γεν.	τῆς ἀκτίδος	χιόνος	τοῦ μείζονος	εὐσχημόνος
Δοτ.	τῇ ἀκτίσι	χιόσι	τῶ μείζονι	εὐσχημόσι
Αἰτ.	τὴν ἀκτίνα	χιόνα	τὸ μείζον	εὐσχημον
Κλ.	ὦ ἀκτίς	χιών	ὦ μείζον	εὐσχημον

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

Ἰον.	αἱ ἀκτῖνες	χιόνες	τὰ μείζονα	εὐσχημόνα
Γεν.	τῶν ἀκτίνων	χιόνων	τῶν μείζονων	εὐσχημόνων
Δοτ.	ταῖς ἀκτίσι	χιόσι	τοῖς μείζοσι	εὐσχημόσι
Αἰτ.	τάς ἀκτίνας	χιόνας	τὰ μείζονα	εὐσχημόνα
Κλ.	ὦ ἀκτῖνες	χιόνες	ὦ μείζονα	εὐσχημόνα

58. **Γύμν.** Κατὰ τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα κλίνονται καὶ τὰ ἑξῆς.

1. Ὁ πυρήν, κηφήν, λειχήν, δοθιήν, πευθήν, ἡ Σειρήν, Τροιζήν, ὁ Ἑλλην, μῆν, σωλήν.
2. Ὁ χειμών, αἰών, χιτών, κολοφών, ἐλαιών, ἀμπελών, λειμών, ὀρειθών, περιστερεών, τελαμών, ἀπατεών, Ἑλικών, Παρθενών, Μαραθών, Ποσειδών (ὦ Πόσειδον), μήκων, ῥώθων, κώδων, Δάκων, Πλάτων, Ἀπόλλων (ὦ Ἀπολλων).
3. Ὁ μεγιστάν, Πάν, Ἀλκιμάν, Ἀκαρνάν, Εὐρυτάν, Τιτάν.
4. Ὁ μέλας, τὸ τάλαν, τὸ μέλαν.
5. Ὁ λιμήν, ἀρχήν, ἀδήν, ὁ ἡ ἄρρην, ἡ φρήν.
6. Ὁ ἄξιον, κίον, πνεύμων, δαίμων, ὁ ἡ σώφρων, ὁ ἡ εὐθύφρων, ὁ ἡ ἐπιστήμων, ὁ ἡ ἐπιλήσιμων, ὁ ἡ μείζων, ὁ ἡ κρείσσων, ὁ ἡ χείρων, ὁ ἡ ἥτιων.
7. Ὁ Ἀγαμέμνων, ὁ ἡ ἐλάσσων, ὁ ἡ ἀμείνων, ὁ ἡ εὐσχημών,

ὁ ἢ ἀσχήμων, ὁ ἢ φιλοπαίγμων, ὁ ἢ πολυπράγμων, ὁ ἢ καλλίων, ἢ κακοδαίμων, ὁ ἢ εὐγνώμων, ὁ ἢ εὐδαίμων.

8. Ὁ δελφίς (καὶ δελφίν), ἡ Σαλαμίς, Ἐλευσίς, ἦϊς.

9. Ἡ χελιδών, σταγών, εἰκών, ἀηδών, κανών, κηδεμών, Μακεδών.

10. Τὸ ἦτιον, σῶφρον, εὐθύφρον, ἐπιλήσιμον, κρεῖσσον, χεῖρον.

11. Τὸ εὐδαιμον, εὐγνωμον, κακόδαιμον, ἄσχημον, φιλόπαιγμον, κάλλιον, ἔλασσον, βέλτιον, ἄμεινον.

Β'. Φωνηεντόληκτα ἄσυναίρετα

Χαρακτήρ (ω, υ, ι, ο, α)

Ἐνικός ἀριθμός.

	(θ. ἦρω-)	(θ. ἰχθυ-)	(θ. σταχυ-)	(θ. μυ-)
Ὀν.	ὁ ἦρω	ἰχθύς	στάχυς	μῦς
Γεν.	τοῦ ἦρωος	ἰχθύος	στάχυος	μύος
Δοτ.	τῷ ἦρωι	ἰχθύϊ	στάχυϊ	μυῖ
Αἰτ.	τὸν ἦρωα	ἰχθύν	στάχυν	μῦν
Κλ.	ὦ ἦρω	ἰχθύ	στάχυ	μῦ

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν.	οἱ ἦρωες	ἰχθύες	στάχυες	μῦες
Γεν.	τῶν ἦρώων	ἰχθύων	σταχύων	μυῶν
Δοτ.	τοῖς ἦρωσι	ἰχθύσι	στάχυσι	μυσί
Αἰτ.	τούς ἦρωας	ἰχθύς	στάχυσ	μῦς
Κλ.	ὦ ἦρωες	ἰχθύες	στάχυες	μῦες

Ἐνικός ἀριθμός.

Πληθυντικός ἀριθμός.

	(θ. βο-καὶ βου-)	(θ. γρα-καὶ γραυ-)				
Ὀν.	ὁ βούς	ἡ γραῦς	οἱ βόες	αἱ γραῖες	οἱ βοῦς	αἱ γραῖες
Γεν.	τοῦ βού	τῆς γραῖς	τῶν βοῶν	τῶν γραῶν	τῶν βοῶν	τῶν γραῶν
Δοτ.	τῷ βοί	τῇ γραί	τοῖς βοσσί	ταῖς γραυσί	τοῖς βοσσί	ταῖς γραυσί
Αἰτ.	τὸν βούν	τὴν γραῦν	τούς βούς	τάς γραῦς	τούς βούς	τάς γραῦς
Κλ.	ὦ βού	ὦ γραῦ	ὦ βόες	ὦ γραῖες	ὦ βόες	ὦ γραῖες

59. **Γύμν.** Κατὰ ταῦτα κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς·

1. Ὁ Μίνως, ὁ θῶς, Τρώς, (θῶων, Τρώων).
2. Ἡ ὀσφύς, ὀφρὺς, ἰσχύς, ἰλύς, κλιτύς, ἑκατοστὺς, πληθύς, (καθ' ἐνικὸν ἀριθμὸν).
3. Ὁ βότρυς, πίτυς, ξυδακρυς, ἄδακρυς.
4. Ἡ δρυς, ὁ σῦς, ἡ σῦς, ὁ ὕς, ἡ ὕς.

Γ'. Συμφωνόληκτα συνηρημένα ὀλοπαθῆ.

Χαρακτῆρ (ντ).

Ἐνικός ἀριθμός.

		(θ. Ξενοφωντ-)	(θ. ἀλλαντ-)	(θ. πλακουτ-)
Ἦν.	ὀ	Ξενοφῶν	ἀλλᾶς	πλακοῦς
Γεν.	τοῦ	Ξενοφῶντος	ἀλλᾶντος	πλακοῦντος
Δοτ.	τῶ	Ξενοφῶντι	ἀλλᾶντι	πλακοῦντι
Αἰτ.	τόν	Ξενοφῶντα	ἀλλᾶντα	πλακοῦντα
Κλ.	ῶ	Ξενοφῶν	ἀλλᾶς	πλακοῦς

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ἦν.	οἱ	Ξενοφῶντες	ἀλλᾶντες	πλακοῦντες
Γεν.	τῶν	Ξενοφῶντων	ἀλλᾶντων	πλακοῦντων
Δοτ.	τοῖς	Ξενοφῶσι	ἀλλᾶσι	πλακοῦσι
Αἰτ.	τούς	Ξενοφῶντας	ἀλλᾶντας	πλακοῦντας
Κλ.	ῶ	Ξενοφῶντες	ἀλλᾶντες	πλακοῦντες

Τὰ συνηρημένα τὰ ἔχοντα θέμα ντ συναίρουνται εἰς ὅλας τὰς πτώσεις· διὸ λέγονται ὀλοπαθῆ.

Δ'. Συμφωνόληκτα συνηρημένα ὀλιγοπαθῆ.

Χαρακτῆρ (σ).

Ἐνικός ἀριθμός.

		(θ. βελεσ- καὶ βελοσ-)	(θ. ἀληθεσ- καὶ ἀληθησ-)	(θ. ἀληθεσ-)
Ἦν.	τὸ	βέλος	ὀ ἡ	ἀληθῆς
Γεν.	τοῦ	βέλους	τοῦ τῆς	ἀληθοῦς
Δοτ.	τῶ	βέλει	τῶ τῆ	ἀληθεῖ
Αἰτ.	τὸ	βέλος	τόν τήν	ἀληθῆ
Κλ.	ῶ	βέλος	ῶ	ἀληθές

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ἦν.	τὰ	βέλη	οἱ αἱ	ἀληθεῖς	τὰ ἀληθῆ
Γεν.	τῶν	βελῶν	τῶν	ἀληθῶν	τῶν ἀληθῶν
Δοτ.	τοῖς	βέλεσι	τοῖς ταῖς	ἀληθέσι	τοῖς ἀληθέσι
Αἰτ.	τὰ	βέλη	τούς τὰς	ἀληθεῖς	τὰ ἀληθῆ
Κλ.	ω	βέλη	ῶ	ἀληθεῖς	ῶ ἀληθῆ

Ἐνικός ἀριθμός.

		(θ. συνηθεσ- καὶ συνηθησ-)	(θ. συνηθεσ-)	(θ. ποδήρεσ- καὶ ποδήρησ-)	(θ. ποδήρεσ-)
Ἦν.	ὀ ἡ	συνῆθης	τὸ σύνηθες	ὀ ἡ ποδήρης	τὸ ποδήρες
Γεν.	τοῦ τῆς	συνῆθους	τοῦ συνῆθους	τοῦ τῆς ποδήρους	τοῦ ποδήρους
Δοτ.	τῶ τῆ	συνῆθει	τῶ συνῆθει	τῶ τῆ ποδήρει	τῶ ποδήρει
Αἰτ.	τόν τήν	συνῆθη	τὸ σύνηθες	τόν τήν ποδήρη	τὸ ποδήρες
Κλ.	ῶ	σύνηθες	ῶ σύνηθες	ῶ ποδήρες	ῶ ποδήρες

Γραμματ. τῆς νέας Ἑλλην. γλώσ. Μιχ. Θεοδορακάκου

Πληθυντικός ἀριθμός.

Όν. οἱ αἱ	συνήθεις	τὰ	συνήθη	οἱ αἱ	ποδήρεις	τὰ	ποδήρη
Γεν. τῶν	συνήθων	τῶν	συνήθων	τῶν	ποδήρων	τῶν	ποδήρων
Δοτ. τοῖς ταῖς	συνήθεσι	τοῖς	συνήθεσι	τοῖς ταῖς	ποδήρεσι	τοῖς	ποδήρεσι
Αἰτ. τοὺς τὰς	συνήθεις	τὰ	συνήθη	τοὺς τὰς	ποδήρεις	τὰ	ποδήρη
Κλ. ᾧ	συνήθει	ᾧ	συνήθει	ᾧ	ποδήρει	ᾧ	ποδήρη

* Ἐνικός ἀριθμός.

(θ. εὐφυσ- και εὐφυησ-)	(θ. εὐφυσ-)	(θ. Περικλεεσ- και Περικληησ-)	(θ. Δημοσθενεσ- Δημοσθενησ-)
Όν. ὁ ἡ	εὐφυής	ὁ	Περικλῆς
Γεν. τοῦ τῆς	εὐφυοῦς	τοῦ	Περικλέους
Δοτ. τῷ τῇ	εὐφυεῖ	τῷ	Περικλεῖ
Αἰτ. τὸν τὴν	εὐφυῶ	τὸν	Περικλῆ
	και εὐφυῆ		και Περικλέα
Κλ. ᾧ	εὐφυέ	ᾧ	Περικλέ
			Δημόσθενε

Πληθυντικός ἀριθμός.

Όν. οἱ αἱ	εὐφυεῖς	τὰ	εὐφυῶ		—		—
		και	εὐφυῆ				
Γεν. τῶν	εὐφυῶν	τῶν	εὐφυῶν		—		—
Δοτ. τοῖς ταῖς	εὐφυέσι	τοῖς	εὐφυέσι		—		—
Αἰτ. τοὺς τὰς	εὐφυεῖς	τὰ	εὐφυῶ		—		—
		και	εὐφυῆ				
Κλ. ᾧ	εὐφυεῖς	ᾧ	εὐφυῶ		—		—
		και	εὐφυῆ				

60. **Γύμν.** Κατὰ τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα νὰ κλιθῶσι και τὰ ἐξῆς

1. Πλάτος, βάθος, νέφος, πάθος, κράτος, ἔθνος, χρέος, τεῖχος, μήκος, σμήνος, πλήθος, σίτος, ζεύγος, ὄρος, ἄνθος, χεῖλος, (ὄρεων, ἀνθέων, χειλέων).

2. Ὁ ἡ σαφής, εὐμενής, εὐειδής, συνεπής, ἰσοταχής, ψευδής, ἐπιμελής, ἀκριβής, ἐπικλινής, καταφερής, ἀνωφερής, δωδεκαετής, εὐγενής, εὐτυχής, δυσμενής, ἀτυχής, δυστυχής, ἐπιρροπής, ἰσοσκελής, εὐσεβής.

3. Το σαφές, εὐμενές, εὐειδέ, συνεπέ, ψευδέ, ἐπιμελέ, ἀκριβές, καταφερές, ἀνωφερές, εὐτυχές, εὐσεβές κ. τ. λ.

4. Ὁ ἡ αὐτάρκης, εὐήθης, εὐμεγέθης, ἐπιμηχης, αὐθάδης.

5. Το αὐταρκές, εὐήθες, εὐμέγεθες, ἐπίμηκες, αὐθαδέ.

6. Ἡ τριήρης, ἡ πανώλης, ὁ ξιφήρης, ὁ ἡ ἐξώλης, προώλης, ἀμώδης, δασώδης, σκανδαλώδης, δεινρώδης, πετρώδης, βραχώδης, μανιώδης, ἀκανθώδης, τερατώδης.

7. Το ἀμώδες, δασώδες, σκανδαλώδες, μανιώδες, βραχώδες, πετρώδες, ἀκανθώδες, τερατώδες.

8. Ὁ ἡ ὑγής, ὁ ἡ ἐνδεής, ὁ ἡ περικλής.

9. Τὸ ὑγιές, τὸ ἐνδεές, τὸ περικλιές.

10. Ὁ Θεμιστοκλῆς, Μεγακλῆς, Ἀριστοκλῆς, Προκλῆς, Ἡρακλῆς.

11. Διογένης Ἀριστοφάνης, Τισαφέρης, Ἀρταφέρης, Διομήδης, Σωκράτης (πληθ. οἱ Σωκράται).

Ε'. Φωνηεντόληκτα δυνηρημένα ὀλιγοπαθῆ.

Χαρακτῆρ (ι, υ, ε, ευ, ο, ω).

Ἑνικός ἀριθμός.

(θ. πολι- καὶ πολε-)	(θ. πηχυ- καὶ πηχε-)	(θ. βραδου- καὶ βραδε-)	
Ἵν. ἡ πόλις	ὀ πήχυς	ὀ ἡ βραδύς	τὸ θῆλυ
Γεν. τῆς πόλεως	τοῦ πήχεως	τοῦ τῆς βραδέος	τοῦ θήλεος
Δοτ. τῇ πόλει	τῷ πήχει	τῷ τῇ βραδεῖ	τῷ θήλει
Αἰτ. τῆν πόλιν	τὸν πήχυν	τὸν τὴν βραδύν	τὸ θῆλυ
Κλ. ᾧ πόλι	ᾧ πήχυ	ᾧ βραδύ	ᾧ θήλυ

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ἵν. αἱ πόλις	οἱ πήχεις	οἱ αἱ βραδεῖς	τὰ θήλεα
Γεν. τῶν πόλεων	τῶν πήχεων	τῶν βραδέων	τῶν θηλέων
Δοτ. ταῖς πόλεσι	τοῖς πήχεσι	τοῖς ταῖς βραδέσι	τοῖς θήλεσι
Αἰτ. τὰς πόλις	τούς πήχεις	τούς τὰς βραδεῖς	τὰ θήλεα
Κλ. ω πόλις	ω πήχεις	ᾧ βραδεῖς	ᾧ θήλεα

Ἑνικός ἀριθμός.

(θ. ἄστυ- καὶ ἄστε-)	(θ. βασιλευ- καὶ βασιλε-)	(θ. Πειραιευ- καὶ Πειραιε-)	(θ. Δωριευ- καὶ Δωριε-)
Ἵν. τὸ ἄστυ	ὀ βασιλεύς	Πειραιεύς	Δωριεύς
Γεν. τοῦ ἄστεως (καὶ ἄστεος)	τοῦ βασιλέως	Πειραιῶς	Δωριέως
Δοτ. τῷ ἄστει	τῷ βασιλεῖ	Πειραιεῖ	Δωριεῖ
Αἰτ. τὸ ἄστυ	τὸν βασιλέα	Πειραιᾶ	Δωριέα
Κλ. ᾧ ἄστυ	ᾧ βασιλεῦ	Πειραιεῦ	Δωριεῦ

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ἵν. τὰ ἄστη	οἱ βασιλεῖς	Πειραιεῖς (κάτοικοι)	Δωριεῖς
Γεν. τῶν ἄστεων	τῶν βασιλέων	Πειραιεῶν	Δωριέων
Δοτ. τοῖς ἄστεσι	τοῖς βασιλεῦσι	Πειραιεῦσι	Δωριεῦσι
Αἰτ. τὰ ἄστη	τούς βασιλέας	Πειραιεῖς	Δωριεῖς
Κλ. ᾧ ἄστη	ᾧ βασιλεῖς	Πειραιεῖς	Δωριεῖς

Ἑνικός ἀριθμός.

Πληθυντικός ἀριθμός.

(θ. αἰδω- καὶ αἰδο-)	(θ. ἦω- καὶ ἦο-)	(θ. ἦχω- καὶ ἦχο-)	
Ἵν. ἡ αἰδώς	ἦώς	ἦχώ	αἱ ἦοι
Γεν. τῆς αἰδοῦς	ἦοῦς	ἦχοῦς	τῶν ἦων
Δοτ. τῇ αἰδοῖ	ἦοῖ	ἦχοῖ	ἦχῶν
Αἰτ. τὴν αἰδῶ	ἦῶ	ἦχώ	ὅμαλῶς κατὰ τὴν Ἑ' κλίσιν
Κλ. ᾧ αἰδῶς	ἦοῖ	ἦχοῖ	τὸ δὲ αἰδῶς σχηματίζεται μόνον καθ' ἐνικὸν ἀριθμὸν.

61. **Γύμν.** Κατὰ ταῦτα νὰ σχηματισθῶσι καὶ τὰ ἐξῆς:

1. Ἡ πρᾶξις, ὄφισ, ποίησις, ἔλλειψις, ἄσκησις, κόνις, νῆστις, πίστις, λάμψις, τίγρις, κλήσις, κτιήσις, δέησις, ὀχύρωσις, ταπεινώσις, ὕψωσις, ἄλυσις, κίνησις.

2. πέλεκυς, δίπηχυς.

3. Ὁ ἢ ταχύς, ὄξύς, γλυκύς, παχύς, βραχύς, βαρύς, ἡδύς, εὐθύς, ἡμισυς (ἡμίσεος, ἡμισέων, καὶ ἡμίσεως, ἡμίσεων), θῆλυς.

4. Τὸ παχύ, βραδύ, ὄξύ, γλυκύ, παχύ, βραχύ, βαρύ, ἡδύ, εὐθύ, ἡμισυ.

5. Τὸ σίναπι, πέπερι, κιννάβαρι.

6. Ὁ ἰππεύς, βαφεύς, φορεύς, γραμματεύς, ἱερεύς, παυδοχεύς, προφεύς, ἀνθρακεύς, γονεύς, ἀλιεύς, συγγραφεύς, Ἄτρεύς, Ἀχιλλεύς, Μενοικεύς, Ὀδυσσεύς.

7. Ὁ Πλαταιεύς, Εὐβοεύς, (Εὐβοῆς, Εὐβοᾶ, Εὐβοῶν), Ἐρετριεύς.

8. Ἡ πειθῶ, Πειθῶ, Καλυψῶ, Λητώ, Κλειῶ, Ἐρατώ, Σαπφῶ.

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν τριτοκλίτων.

α'. Περὶ σχηματισμοῦ τῶν πτώσεων.

1. Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων τινὰ μὲν σχηματίζονται ἐξ ἐνόου θέματος, τινὰ δὲ ἐκ δύο θεμάτων (ἀσθενοῦς καὶ ἰσχυροῦ).

2. Ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ τῶν ἀρσ. καὶ θηλ. ἄλλων μὲν σχηματίζεται προστιθεμένη εἰς τὸ τέλος τοῦ θέματος τοῦ **ς**, ἄλλων δὲ σχηματίζεται ἐκ τοῦ θέματος ἄνευ τοῦ **ς**.

3. Τὰ οὐδέτερα (ἐκτὸς ὀλίγων) δὲν προσλαμβάνουσι **ς** πρὸς σχηματισμὸν τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς. Τὰ δὲ τελικὰ σύμφωνα τοῦ θέματος, ἂν δὲν εἶνε τελικὰ εἰς λέξιν Ἑλληνικὴν, ἀποβάλλονται π. χ. Ἐκ τῶν θεμάτων μελι- γαλακ- ἐνικὴ ὀνομαστικὴ μέλι, γάλα.

4. Ὁ χαρακτήρ τῶν συμφωνολήκτων **κ, γ, χ**, μετὰ τῆς καταλήξεως **ς** τῆς ὀνομαστικῆς ἐνοῦται εἰς **ξ**· μετὰ δὲ τοῦ **π, β** εἰς **ψ**· ὁ δὲ χαρακτήρ **τ, δ, θ** πρὸ τοῦ **ς** ἀποβάλλεται· π. χ. πινάκ-ς= πινάξ, φλεβ-ς=φλέψ, ἐλπίδ-ς=ἐλπίς.

5. Τὰ συνηρημένα οὐσιαστικὰ τὰ ἔχοντα χαρακτήρα **ι**, τὰ πῆχυς, πέλεκυς καὶ ἄστυ, καὶ τὰ ἐπίθετα τὰ ἔχοντα χαρακτήρα **υ** ἐν τῇ γεν. καὶ δοτ. τοῦ ἐνικοῦ καὶ ἐν πάσαις τοῦ πληθυντικοῦ τρέπουσι τὸ **ι** καὶ **υ** εἰς **ε**.

6. Ἡ ἐνικὴ γενικὴ τῶν εἰς **ις** καὶ τοῦ πῆχυς, πέλεκυς καὶ ἄστυ λέγει εἰς **εως** (ἀντὶ **εος**), προπαροξύνονται δὲ τούτων ἀμφότεραι αἱ γενικαὶ παρὰ τὸν κανόνα.

7. Ὡσαύτως καὶ τὰ εἰς **ευς** καὶ τὸ **ναυς** ἔχουσιν ἐν τῇ ἐνικῇ γενικῇ κατάληξιν **ως**.

8. Ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ λήγει εἰς **α'** ἀλλὰ τὰ εἰς **ις, υς, αυς,** καὶ **ους** φωνηεντόληκτα ἔχουσιν αὐτὴν εἰς **ν**.

Ὡσαύτως ἔχουσιν αὐτὴν εἰς **ν** πλεῖστα ἐκ τῶν συμφωνολήκτων (χαρ. τ, δ, θ) τῶν τονιζομένων ἀνωτέρω τῆς ληγούσης καὶ ληγόντων εἰς **ις, υς** καὶ **ους**· π. χ. **χάριν, κόρυν, ὠκύπουν**.

9. Ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν, ἐὰν τὸ ὄνομα σχηματίζεται ἐκ δύο θεμάτων, εἶνε πάντοτε αὐτὸ τὸ ἀσθενὲς θέμα. Ἐκ τούτων τινὰ ἀναβιβάζουσι καὶ τὸν τόνον.

10. Τὰ φωνηεντόληκτα (πλὴν τῶν ληγόντων εἰς **ως** καὶ **ω**) ἔχουσι τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν τῷ θεματι.

Ἐκ δὲ τῶν συμφωνολήκτων ἔχουσιν αὐτὴν κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ φωνηεντόληκτα τὰ ἐξῆς· ὦ τυραννί, ὦ παῖ, ὦ νεᾶνι, ὦ κόρυν, ὦ Ἄρτεμι.

β'. Περὶ τονισμοῦ τῶν τριτοκλίτων

1. Τὰ μὲν πολυσύλλαβα τριτόκλιτα ὀνόματα τονίζουσιν ὅλας τὰς πτώσεις εἰς τὴν αὐτὴν συλλαβὴν, ἐπὶ τῆς ὁποίας τονίζεται καὶ ἡ ὀνομαστικὴ, ἐὰν δὲν ἐμποδίσῃ μακρὰ λήγουσα· π. χ. φύλαξ, φύλακος, πληθ. φύλακες φυλάκων κτλ.

2. Τὰ δὲ μονοσύλλαβα καὶ τὸ κύων καὶ γυνὴ ἐν τῇ γενικῇ καὶ δοτικῇ ἀμφοτέρων τῶν ἀριθμῶν καὶ τὸ θυγάτηρ ἐν τῇ γεν. καὶ δοτ. τοῦ ἐνικοῦ τονίζουσι τὴν κατάληξιν· π. χ. πλάξ, πλακός, πλακί, πλακῶν, πλαξί· ἐξαιροῦνται·

α'. Ἡ πληθ. γεν. καὶ δοτ. τοῦ **πᾶς** καὶ **πάν**· π. χ. πάντων, πᾶσι.

β'. Αἱ γενικαὶ πληθυντικαὶ τῶν ἐξῆς ὀνομάτων, παῖς, δᾶς, φῶς, θᾶς, οὖς, Τρώς, αἴτινες εἶνε παίδων, δάδων, φώτων, θῶων, ὄτων, Τρώων.

3. Τὰ τονιζόμενα ἐπὶ τῆς ληγούσης ἀκολουθοῦσι τοὺς ἐξῆς κανόνας.

α'. Ἡ ἀσυναίρετος ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης ὀξύνεται.

β'. Ἡ μακροκατάληκτος γεν. καὶ δοτ. τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης περισπᾶται.

γ'. Τὰ τονιζόμενα εἰς τὴν λήγουσαν συνηρημένα περισπῶνται· π. χ. **Θραξ, παῖς**, πλὴν τοῦ **δᾶς** καὶ **ἐστῶς**.

δ'. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν περισπῶνται τὰ **πῦρ, εἰς, πᾶς** καὶ **πάν**.

ε'. Τὰ μονοσύλλαβα φωνηεντόληκτα περισπῶσι πάσας τὰς μονοσυλλάβους πτώσεις.

ς'. Ἐν τῇ ἐνικῇ κλητικῇ, ὅσα λήγουσιν εἰς δίφθογγον περισπῶνται· π. χ. ὦ βασιλεῦ, ὦ ἦχοι.

4. Ἡ ἐνικὴ κλητικὴ ἀναθιβάζει τὸν τόνον εἰς τὰ ἐξῆς οὐσιαστικά Ἀπόλλων, Ποσειδῶν, σωτήρ, πατήρ, θυγάτηρ, Δημήτηρ, καὶ ἀνὴρ· π. χ. ὦ Ἀπολλῶν· ὦ Ποσειδῶν, ὦ σωτέρ, ὦ πάτερ, ὦ θυγάτηρ, ὦ Δημήτερ, ὦ ἄνερ. Εἰς τινὰ σύνθετα κύρια ὀνόματα· π. χ. ὦ Ἀγάμεμνον, ὦ Δημόσθενες.

Ὡσαύτως καὶ εἰς τινὰ ἐπίθετα λήγοντα εἰς ὦν καὶ εἰς σύνθετά τινὰ λήγοντα εἰς ἦς· π. χ. βελτίων, ὦ βέλτιον, συνήθης ὦ σύνηθες.

46. ΑΝΩΜΑΛΑ ΟΝΟΜΑΤΑ

Ὄνόματά τινὰ δὲν κλίνονται συμφῶνως πρὸς τοὺς τύπους τῶν κλίσεων· τὰ τοιαῦτα ὀνομάζονται **ἀνώμαλα**.

Τὰ ἀνώμαλα ὀνόματα εἶνε οὐσιαστικά καὶ ἐπίθετα.

α'. Ἰδιόκλιτα

Ἐπάρχουσιν ὀνόματα, τὰ ὅποια δὲν κλίνονται κατ' οὐδεμίαν τῶν τριῶν κλίσεων, ἀλλὰ κατ' ἰδιαίτερον τρόπον· καὶ διὰ τοῦτο λέγονται **ἰδιόκλιτα**· π. χ.

Ὄν.	γεν.	δοτ.	αἰτ.	κλητ.
ὁ Ἰησοῦς	τοῦ Ἰησοῦ	τῷ Ἰησοῦ	τὸν Ἰησοῦν	ὦ Ἰησοῦ
ὁ Θωμᾶς	τοῦ Θωμᾶ	τῷ Θωμᾶ	τὸν Θωμᾶν	ὦ Θωμᾶ
ὁ βορρᾶς	τοῦ βορρᾶ	τῷ βορρᾶ	τὸν βορρᾶν	ὦ βορρᾶ (1)
ὁ Μωϋσῆς	τοῦ Μωϋσῆ	τῷ Μωϋσῆ	τὸν Μωϋσῆν	ὦ Μωϋσῆ
ὁ ψωμᾶς	τοῦ ψωμᾶ	τῷ ψωμᾶ	τὸν ψωμᾶν	ὦ ψωμᾶ
Πλ. οἱ ψωμάδες	τῶν ψωμάδων	—	τοὺς ψωμάδες	ὦ ψωμάδες

Τὰ ἰδιόκλιτα εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν περισπῶνται εἰς ὅλας τὰς πτώσεις.

β'. Ἐλλειπτικά.

Κατ' ἀριθμὸν.

1. Αἱ Ἀθηναίαι, αἱ Θῆβαι, τὰ Ὀλύμπια, τὰ Φῶτα, τὰ Παιαθηναία, ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ Λεωνίδα.

2. Τὰ ἀριθμητικά ἀπὸ τοῦ εἰς μέχρι τοῦτέσσαρες καὶ ἀπὸ τοῦ διακόσιοι καὶ ἐφεξῆς.

3. Τὰ ὀνόματα τῶν μετάλλων, σίδηρος, ἄργυρος, χρυσός κ.τ.λ.

4. Τὰ ὀνόματα ἀήρ, αἰθήρ, ἕαρ, γῆ κλινόμενα καθ' ἐνικὸν ἀριθμὸν.

5. Ἐγκατα, ἐτησίαι, δυσμαί, κατὰ πληθυντικόν.

(1) Σημ. Ὁ βορράς, τοῦ βορέου, τῷ βορέα, τὸν βορέαν, ὦ βορέα ὁμολῶς κατὰ τὴν α' κλίαιν.

Κατὰ πτώσιν.

6. Τὰ ὀνόματα ὄναρ, ὕπαρ, ὄφελος, τὰ ὅποια ἀπαντῶσι μόνον κατ' ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ.

γ'. Ἄκλιτα.

* Ἀκλιτα καλοῦνται ὅσα δὲν μεταβάλλουσι κατάληξιν· καὶ εἶνε τὰ ἐξῆς·

1. Τὰ ὀνόματα τῶν γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου· π. χ. τὸ ἄλφα, τοῦ ἄλφα, τῷ ἄλφα κ. τ. λ.

2. Τὰ ἀριθμητικὰ ἀπὸ τοῦ πέντε μέχρι τοῦ ἑκατόν.

3. Τὰ ἀπαρέμφατα· π. χ. τὸ λέγειν τοῦ λέγειν, τὸ γράφειν τοῦ γράφειν κτλ.

4. Καὶ ὀνόματά τινα ξένου γλωσσῶν παραληφθέντα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν· π. χ. ὁ Ἀδάμ, ὁ Δαβίδ, ὁ Μιχαήλ, ὁ Γαβριήλ, τὸ Πάσχα, ἡ Ἱερουσαλήμ (λέγεται καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα), ὁ Οὐγκώ, ὁ Λεσέψ, ὁ Βίσμαρκ κτλ.

δ'. Ἐτερόκλιτα.

Ὄνομ. ὁ Σωκράτης, αἰτ. τὸν Σωκράτη καὶ Σωκράτην.

Ὄνομ. ὁ Τισαφέρης αἰτ. τὸν Τισαφέρην καὶ Τισαφέρην.

ε'. Διπλογενῆ.

Διπλογενῆ ἢ ἑτερόκλιτα λέγονται ὅσα ἔχουσι δύο γένη ἢ ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ἀριθμοῖς ἢ ἐν τῷ πληθυντικῷ μόνον· τοιαῦτα εἶνε τὰ ἐξῆς:

ὁ ναῦλος καὶ τὸ ναῦλον πληθ. οἱ ναῦλοι καὶ τὰ ναῦλα

ἡ ὄροφή καὶ ὁ ὄροφος πληθ. αἱ ὄροφαὶ καὶ οἱ ὄροφοι

τὸ πλήθος καὶ ἡ πληθὺς πληθ. τὰ πλήθη

ὁ δεσμός πληθ. οἱ δεσμοὶ καὶ τὰ δεσμά==(τὰ σίδηρα)

ὁ σταθμός πληθ. οἱ σταθμοὶ καὶ τὰ σταθμά==(τὰ βάρη)

στ'. Μεταπλαστιά.

1. Ἐν. ὁ ἀμνός, τοῦ ἀρνός, τῷ ἀρνί, τὸν ἄρνα, ὦ ἀμνέ.

Πληθ. οἱ ἄρνες, τῶν ἀρνῶν, τοῖς ἀρνάσι, τοὺς ἄρνας, ὦ ἄρνες· καὶ οἱ ἀμνοί, τῶν ἀμνῶν, τοῖς ἀμνοῖς, τοὺς ἀμνοὺς, ὦ ἀμνοί.

2. Ὁ Ἄρης, τοῦ Ἄρεως, τῷ Ἄρει, τὸν Ἄρη, ὦ Ἄρες.

3. Ἐν. τὸ γόνυ, τοῦ γόνατος, τῷ γόνατι, τὸ γόνυ, ὦ γόνυ.

Πληθ. τὰ γόνατα, τῶν γονάτων, τοῖς γόνασι, κτλ.

4. Ἐν. ἡ γυνή, τῆς γυναικός, τῇ γυναικί, τὴν γυναῖκα, ὦ γύναι.

Πληθ. αἱ γυναῖκες, τῶν γυναικῶν, ταῖς γυναῖξί, τὰς γυναῖκας, ὦ γυναῖκες.

5. Τὸ δένδρον, καὶ δάκρυον κλίνονται ὁμαλῶς κατὰ τὴν β'. κλίσιν, πληθ. τῆς δοτ. πληθ., ἧτις εἶνε δένδροις καὶ δένδρεσι, δακροῦσι καὶ δάκρουσι.

6. Τὸ δόρυ, τοῦ δόρατος, κτλ. κατὰ τὸ γόνυ.
7. Ἐν. Ὁ ἐγγελευς, τοῦ ἐγγέλου, τῷ ἐγγέλουι, τὸν ἐγγελευν, ὦ ἐγγελυ.
Πληθ. οἱ ἐγγέλεις, τῶν ἐγγέλεων, τοῖς ἐγγέλεσι, τοὺς ἐγγέλεις, ὦ ἐγγέλεις.
8. Ὁ Ζεὺς, τοῦ Διὸς καὶ Ζηγός, τῷ Διι καὶ Ζηνί, τὸν Δία καὶ Ζῆνα, ω Ζεῦ.
9. Ἐν. τὸ ἦπαρ, τοῦ ἥπατος, τῷ ἦπατι, τὸ ἦπαρ, ὦ ἦπαρ.
Πληθ. τὰ ἦπατα κτλ
10. Ἐν. ὁ κύων, τοῦ κυνός, τῷ κυνί, τὸν κύνα, ὦ κύων.
Πληθ. οἱ κύνες, τῶν κυνῶν, τοῖς κυσί, τοὺς κύνας, ὦ κύνες.
11. Ἐν. ὁ μάρτυς, τοῦ μάρτυρος, τῷ μάρτυρι, τὸν μάρτυρα, ὦ μάρτυς.
Πληθ. οἱ μάρτυρες, τῶν μαρτύρων, τοῖς μάρτυσι, τοὺς μάρτυρας, ὦ μάρτυρες.
12. Ἐν. ἡ ναῦς, τῆς νεώς, τῇ νηί, τὴν ναῦν, ὦ ναῦ.
Πληθ. αἱ νῆες, τῶν νεῶν, ταῖς ναυσί, τὰς ναῦς, ὦ νῆες.
13. ὁ πρεσβευτής, τοῦ πρεσβευτοῦ, τῷ πρεσβευτῇ, τὸν πρεσβευτήν, ὦ πρεσβευτά.
Πληθ. οἱ πρέσβεις, τῶν πρέσβειων, τοῖς πρέσβεσι, τοὺς πρέσβεις, ὦ πρέσβεις.
14. Ἐν. τὸ πῦρ, τοῦ πυρός, τῷ πυρί κτλ.
Πληθ. τὰ πυρά, τῶν πυρῶν, τοῖς πυροῖς κτλ.
15. Ἐν. τὸ ὕδωρ, τοῦ ὕδατος, τῷ ὕδατι κτλ.
Πληθ. τὰ ὕδατα, τῶν ὑδάτων, τοῖς ὕδασι κτλ.
16. Ἐν. τὸ φρέαρ, τοῦ φρέατος, τῷ φρέατι κτλ.
Πληθ. τὰ φρέατα, τῶν φρεάτων, τοῖς φρέασι κτλ.
14. Ἐν. ὁ χῶς καὶ τὸ χῶμα, γεν. τοῦ χώματος, δοτ. τῷ χώματι αἷτ. τὸν χῶν καὶ τὸ χῶμα, κλ. ὦ χῶμα.
Πληθ. τὰ χώματα, τῶν χωμάτων, τοῖς χώμασι κτλ.
- Μεταπλαστὰ εἶνε καὶ τὰ ἐπίθετα μέγας καὶ πολὺς.
Ταῦτα κλίνονται ὡς ἐξῆς.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὀν.	ὁ μέγας	πολὺς	τὸ μέγα	πολύ
Γεν.	τοῦ μεγάλου	πολλοῦ	τοῦ μεγάλου	πολλοῦ
Δοτ.	τῷ μεγάλῳ	πολλῷ	τῷ μεγάλῳ	πολλῷ
Δίτ.	τὸν μέγαν	πολὺν	τὸ μέγα	πολύ
Κλ.	ὦ μέγα	πολύ	ὦ μέγα	πολύ

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν.	οἱ μεγάλοι	πολλοί	τὰ μέγала	πολλά
Τὰ λοιπὰ ὁμαλῶς κατὰ τὴν β' κλίσειν.				
Τὰ δὲ θηλυκά, ἡ μεγάλη, ἡ πολλή, ὁμαλῶς κατὰ τὴν α' κλίσειν.				

47. ΕΠΙΘΕΤΑ

ἄρσενικά	θηλυκά	εὐδέτερα
ἄνῃρ ἀγαθός	γυνὴ ἀγαθή	παιδίον ἀγαθόν
κῆπος ὠραῖος	εἰκὼν ὠραία	πτηγὸν ὠραῖον

χρόνος μακρός	συλλαβὴ μακρά	φωνῆεν μακρόν
δρόμος εὐθύς	γραμμὴ εὐθεΐα	βέλος εὐθὺ
ἵππος μέλας	κόμη μέλαινα	ἔνδυμα μέλαν
οὐρανὸς κυανοῦς	θάλασσα κυανῇ	χρῶμα κυανοῦν
τροχὸς σιδηροῦς	ἄλυσις σιδηρᾷ	ὄπλον σιδηροῦν

Τὸ ἐπίθετον σχηματίζεται καὶ κατὰ τὰ τρία γένη, ἀρσενικόν, θηλυκόν καὶ οὐδέτερον· π. χ. ἀγαθός, ἀγαθῆ, ἀγαθόν.

Τὸ ἐπίθετον συμφωνεῖ μὲ τὸ οὐσιαστικόν, τοῦ ὁποίου τῆ ποιότητα ἢ ἰδιότητα φανερώνει κατὰ γένος ἀριθμὸν καὶ πτώσιν.

62. **Γύμν.** Ἀντιγράψατε τὰ κατωτέρω οὐσιαστικὰ καὶ ἐπίθετα καὶ ἀντὶ τῆς εὐθείας γραμμῆς γράψατε τὸ ἀρμόζον ἐπίθετον εἰς ἕκαστον θηλυκὸν καὶ οὐδέτερον γένος.

ἀνὴρ δίκαιος	πρᾶξις	—	ἔργον	—
κύων πιστός	θεράπεινα	—	ἀντίγραφον	—
ἄνεμος ψυχρὸς	ἡμέρα	—	ὔδωρ	==
λάκκος βαθύς	λίμνη	—	φρέαρ	—
ἀἴη διαφανής	ὑαλος	—	ὔδωρ	—
ἀνὴρ χαρίεις	γυνή	—	παιδίον	—
λόγος ἀληθής	φήμη	—	διήγημα	—
βίος εὐδαιμόνων	ζωή	—	ἔτος	—
πίναξ μέλας	στολή	—	νέφος	—
λόγος βραχύς	λύπη	—	διάστημα	—
σταυρὸς ἀργυροῦς	λεκάνη	—	ποτήριον	—
σίτος πολὺς	τροφή	—	στράτευμα	—

63. **Γύμν.** Πράξατε τὸ αὐτὸ καὶ εἰς τὰς κατωτέρω κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

ναοὶ ὄρατοι	εἰκόνες	—	ἔργα	—
μαθηταὶ φιλόπονοι	μαθήτριά	—	παιδιά	—
βασιλεῖς δίκαιοι	αἰτήσεις	—	ἔργα	—
ἄνδρες σώφρονες	γυναῖκες	—	κοράσια	—
ἄνθρωποι χαριέντες	κόραι	—	πρόσωπα	—
οἴκοι εὐδαιμόνες	μητέρες	—	ἔθνη	—
ποταμοὶ βαθεῖς	τάφροι	—	φρέατα	—
πελέκεις ὄξεις	φωναὶ	—	ξίφη	—
ἐξῶσται ξύλινοι	τράπεζαι	—	κιβώτια	—
στρατιγοὶ μεγάλοι	πράξεις	—	ἀνδραγαθήματα	—

Τὰ ἐπίθετα διαίρουνται εἰς τρικατάληκτα, δικατάληκτα καὶ μονοκατάληκτα.

α'. Τρικατάληκτα

Τὰ τρικατάληκτα ἔχουσιν ἰδιαιτέραν κατάληξιν δι' ἕκαστον γένος π. χ.

ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.	Παραδείγματα		
ος	η	ον	ἀγαθός,	ἀγαθή,	ἀγαθόν,
ος	α	ον	καθαρός,	καθαρά,	καθαρόν
ους	η	ουν	ἄπλους	ἄπλη,	ἄπλοῦν
ους	α	ουν	ἄργυρός,	ἄργυρά,	ἄργυρόν
υς	εἰα	υ	γλυκύς,	γλυκεῖα,	γλυκύ
εις	εσσα	εν	χαρίεις	χαρίεσσα	χαρίεν
ας	ασα	αν	πᾶς	πᾶσα	πᾶν
ας	αινα	αν	μέλας	μέλαινα	μέλαν

Ἐκ τῶν εἰς **ος** τρικατάληκτων τὰ μὲν ἔχοντα πρὸ τοῦ **ος** φωνήεν ἢ **θ** σχηματίζουσι τὸ θηλυκὸν εἰς **α**. Τὰ δὲ ἔχοντα σύμφωνον ἐκτὸς τοῦ **θ** σχηματίζουσι τὸ θηλυκὸν εἰς **η** (1) Ἐκ τῶν εἰς **ους** μόνον τὰ εἰς **ρους** σχηματίζουσι τὸ θηλυκὸν εἰς **α**, τὰ δὲ λοιπὰ εἰς **η**, σιδηροῦς, σιδηρᾶ, ἀπλοῦς, ἀπλή.

β'. Δικατάληκτα

Τὰ δικατάληκτα ἔχουσι δύο καταλήξεις· μίαν διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν γένος καὶ ἄλλην διὰ τὸ οὐδέτερον π. χ.

ἄρσ. καὶ θηλ.	οὐδ.	Παραδείγματα		
ος	ον	ὁ καὶ ἡ	χρήσιμος,	τὸ χρήσιμον
ους	ουν	ὁ καὶ ἡ	πολύπους,	τὸ πολύπουν
ων	ον	ὁ καὶ ἡ	εὐδαιμων,	τὸ εὐδαιμον
ης	ες	ὁ καὶ ἡ	ἀληθής,	τὸ ἀληθές
ωρ	ορ	ὁ καὶ ἡ	ἄπατωρ,	τὸ ἄπατωρ
ην	εν	ὁ καὶ ἡ	ἄροην,	τὸ ἄρρεν
υς	υ	ὁ καὶ ἡ	ἄδακρυς,	τὸ ἄδακρυ
ις	ι	ὁ καὶ ἡ	φιλόπατρις,	τὸ φιλόπατρι

Ἐκ τῶν εἰς **ος** ἐπιθέτων δικατάληκτα εἶνε τὰ πλείεστα τῶν συσθῆτων.

Ἐκ δὲ τῶν ἀπλῶν τὰ ἐξῆς· ὁ ἢ ἄρρεν, βάνουσος, βάρβαρος, ἡμερος, ἥσυχος, κίβδηλος, λάλος, δίδυμος, νόθος, ξενημος, φειδωλός, χέρσος, ἥρεμος, λοιδορος, ἔωλος.

Καὶ πολλὰ εἰς **ιος**, **ειος** καὶ **ιμος** λήγοντα π. χ. ὁ ἢ σωτήριος, αἰθίσιος, δόκιμος, γόνιμος, ὠφέλιμος κ. τ. λ.

(1) Ἐξαιρεται τὸ ὄγδοος, ὄγδῳ.

γ' Μονοκατάληκτα.

Τὰ μονοκατάληκτα ἔχουσι μίαν κατάληξιν διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν γένος, οὐδέτερον δὲ δὲν ἔχουσι.

Τὰ μονοκατάληκτα τίθενται συνήθως μὲ σημασίαν οὐσιαστικοῦ.

Εἶνε δὲ ὀλίγα τινὰ μὲ διαφόρους καταλήξεις π. χ. ὁ ἢ πένης, ὁ ἢ πλάνης, ὁ ἢ φύλαξ, ὁ ἢ βλάξ, ὁ ἢ ἄρπαξ, ὁ ἢ αὐτόχειρ. ὁ ἢ μύωψ, ὁ ἢ φυγάς, ὁ ἢ μιγάς, ὁ ἢ διδάσκαλος κ. τ. λ.

48. ΒΑΘΜΟΙ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

Ὁ Νικόλαος εἶνε καθαρός

Ὁ Ἰωάννης εἶνε καθαρώτερος

Ὁ Δημήτριος εἶνε καθαρώτατος

Ἡ ποιότης ἢ ἰδιότης, ἥτις ἀποδίδεται εἰς τὰ οὐσιαστικά διὰ τῶν ἐπιθέτων, δὲν εἶνε πάντοτε τῆς αὐτῆς ἀξίας.

Ἡ διαφορὰ τῆς ποιότητος ἢ ἰδιότητος οὐσιαστικοῦ τινὸς πρὸς τὴν αὐτὴν ποιότητα ἢ ἰδιότητα ἄλλων οὐσιαστικῶν λέγεται **βαθμὸς τοῦ ἐπιθέτου**.

Εἶνε δὲ οἱ βαθμοὶ τρεῖς, θετικὸς, συγκριτικὸς καὶ ὑπερθετικὸς.

1. Ὁ θετικὸς βαθμὸς φανερώνει ἀπλῶς τὴν ποιότητα ἢ ἰδιότητα τοῦ οὐσιαστικοῦ ἀσχέτως πρὸς τὴν ποιότητα ἢ ἰδιότητα ἄλλων οὐσιαστικῶν π. χ. ὁ Γεώργιος εἶνε γενναῖος, τὸ μάρμαρον εἶνε σκληρόν.

2. Ὁ συγκριτικὸς βαθμὸς φανερώνει, ὅτι ἡ ποιότης ἢ ἰδιότης ἐνὸς οὐσιαστικοῦ εὐρίσκεται εἰς ἀνώτερον βαθμὸν ἐν σχέσει πρὸς τὴν αὐτὴν ποιότητα ἢ ἰδιότητα ἄλλων οὐσιαστικῶν π. χ. ὁ Κωνσταντῖνος εἶνε γενναιότερος τοῦ Γεωργίου, ὁ σίδηρος εἶνε σκληρότερος τοῦ μαρμάρου.

3. Ὁ ὑπερθετικὸς βαθμὸς φανερώνει, ὅτι ἡ ποιότης ἢ ἰδιότης εἰς τι οὐσιαστικὸν εὐρίσκεται εἰς ἀνώτατον βαθμὸν ἐν σχέσει πρὸς τὴν αὐτὴν ποιότητα ἢ ἰδιότητα ἄλλων οὐσιαστικῶν π. χ. ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ὑπῆρξεν ὁ γενναιότατος πάντων τῶν Ἑλλήνων.

Τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ λέγονται ὁμοῦ **παραθετικά**.

Πρὸς σχηματισμὸν τῶν παραθετικῶν προστίθενται εἰς τὸ θέμα τοῦ θετικοῦ αἱ ἐξῆς καταλήξεις:

Διὰ τὰ συγκριτικά

ιερος, ιερα, ιερον
εσιερος, εσιερα, εσιερον

Διὰ τὰ ὑπερθετικά

τατος, τάτη, τάτιον
εσιατος, εσιαιη, εσιαιον

Παραδείγματα

Θετικά	Συγκριτικά	Ὑπερθετικά
μεγαλειός (θέμα μεγαλειο-)	μεγαλειότερος	μεγαλειότατος
νέος (θ. νεο-)	νεώτερος	νεώτατος
γλυκός (θ. γλυκν)	γλυκύτερος	γλυκύτατος
ἐπιμελής (θ. ἐπιμελεσ)	ἐπιμελέστερος	ἐπιμελέστατος
εὐγενής (θ. εὐγενεσ)	εὐγενέστερος	εὐγενέστατος
εὐδαίμων (θ. εὐδαιμον)	εὐδαιμονέστερος	εὐδαιμονέστατος
σώφρων (θ. σωφρον-)	σωφρονέστερος	σωφρονέστατος

Τὰ παραθετικά ἐπιθέτων τινῶν λήγουσι καὶ εἰς **ων, ιον** διὰ τὸ συγκριτικὸν καὶ **ιότης, ιότην, ιότηον** διὰ τὸ ὑπερθετικόν· π. χ.

ἐχθρός	ἐχθρότερος	ἐχθρότατος
καὶ	ἐχθρίων (οὐδ. ἐχθριον)	ἐχθριστος
κακός	κακώτερος	κακώτατος
καὶ	κακίων (οὐδ. κάκιον)	κάκιστος
αἰσχρός	αἰσχρότερος	αἰσχρότατος
καὶ	αἰσχίων (οὐδ. αἰσχιον)	αἰσχιστος
ἡδύς	ἡδύτερος	ἡδύτατος
καὶ	ἡδίων (οὐδ. ἡδιον)	ἡδιστος
ταχύς	ταχύτερος	ταχύτατος
καὶ	θάιτων (οὐδ. θάιτιον)	τάχιστος

Ὁ χαρακτήρ **ο** τοῦ θέματος τῶν θετικῶν ἐπιθέτων πρὸ τῶν καταλήξεων **τερος** καὶ **τατος** ἐκτείνεται εἰς **ω**, ἂν ἡ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶνε βραχεῖα· μένει δὲ ἀμετάβλητος, ἂν ἡ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶνε μακρὰ φύσει ἢ θέσει.

Θέσει μακρὰ συλλαβὴ εἶνε ἡ ἔχουσα βραχὺ φωνῆν πρὸ δύο συμφώνων ἢ πρὸ διπλοῦ (ζ, ξ, ψ)· π. χ. πιστός, ἔνδοξος.

64. **Γύμν.** Νὰ σχηματισθῶσι τὰ παραθετικά τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων.

Δίκαιος, ἱερός, ἐλεύθερος, βέβαιος, ἱκανός, γενναῖος, ὠραῖος, δειλός, ἀνδρείος, λαμπρός, ἀνθηρός, ζωηρός, πρᾶος, ἀραπητός, πονηρός, εὐσεβής, μωρός, ἄτακτος, ἀσθενής, ἄσωτος, ἀπαίδευτος, εὐπειθής, δύσκολος, λεπτός, διαρκής, φιλόπουνος, πλούσιος, ἄξιος, κόσμιος.

49. ΑΝΩΜΑΛΑ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ

Ἐπίθετά τινα σχηματίζουσι τὰ παραθετικά των ἀνωμάλως· π. χ.

πένης	πενέστερος	πενέστατος
βλάξ	βλακίστερος	βλακίστατος
λάλος	λαλίστερος	λαλίστατος

φίλος	φίλτερος	φίλιτος
ἀπλοῦς	ἀπλούστερος	ἀπλούστατος

Τὰ ἐπόμενα ἐπίθετα σχηματίζουσι τὰ παραθετικά ἐξ ἄλλου θετικού.

Θετικά	Συγκριτικά	Ἵπερθετικά
ἀγαθός	ἀγαθώτερος	ἀγαθότατος
ἀγαθός	ἀμείνων οὐδ. ἄμεινον	ἄριστος
ἀγαθός	βελτίων οὐδ. βέλτιον	βέλτιστος
ἀγαθός	κρείσσων οὐδ. κρεῖσσον	κράτιστος
κακός	κακίων	κάκιστος
κακός	χειρῶν (χειρότερος)	χειρόστος
μικρός	μικρότερος	μικρότατος
μικρός	ἐλάσσων	ἐλάχιστος
μέγας	μείζων (μεγαλήτερος)	μέγιστος
ὀλίγος	ἥσσων (ὀλιγώτερος)	ὀλίγιστος
πολύς	πλείων (πλειότερος)	πλείστος
περισσός	περισσότερος	—
καλός	καλλίων (καλήτερος)	κάλλιστος
μακρός	μακρότερος	μακρότατος (μήκιστος)
ὑψηλός	ὑψηλότερος	ὑψηλότατος καὶ ὕψιστος

Πολλὰ συγκριτικά σχηματίζονται καὶ ἐκ προθέσεων καὶ ἐξ ἐπιρρημάτων.

(ἐκ τῆς πρό)	πρότερος	πρῶτος
(ἐκ τῆς ὑπέρ)	ὑπέρτερος	ὑπέριαιος καὶ ὕψιστος
(κάτω)	κατώτερος	κατώτατος
(ἄνω)	ἀνώτερος	ἀνώτατος
—	ὑστερος	ὑστιατος
—	—	ἔσχατος

Τὰ παραθετικά σχηματίζονται καὶ περιφραστικῶς, τὸ μὲν συγκριτικὸν διὰ τοῦ μᾶλλον καὶ τοῦ θετικού, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν διὰ τοῦ μάλιστα καὶ τοῦ θετικού· π. χ.

Ἐπιμελής, μᾶλλον ἐπιμελής, μάλιστα ἐπιμελής καὶ ἐπιμελέστερος ἐπιμελέστατος.

Τὰ παραθετικά τῶν μετοχῶν σχηματίζονται πάντοτε περιφραστικῶς.

Ἐπίθετα δὲ τινὰ δὲν ἐπιδέχονται βαθμὸν· π. χ. θνητός, ἀθάνατος, αἰώνιος, κ. τ. λ.

50. ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΩΝ

Πολλά επιρρήματα κατ' ἀναλογίαν τῶν ἐπιθέτων σχηματίζουσι παραθετικά.

	Συγκριτικῶς	Ὑπερθετικῶς
1. ἄνω	ἀνωτέρω	ἀνωτάτω
2. κάτω	κατωτέρω	κατωτάτω
3. πόρρω	πορρωτέρω	πορρωτάτω
4. πέρα	περαιτέρω	—
5. ἕγγυς	ἕγγυτέρω	ἕγγυτάτω
6. ἕγγυς (ἀπό)	ἕγγύτερον ἀπωτέρω καὶ ἀπώτερον	ἕγγύτατα ἀπωτάτω ἀπώτατα
7. μάλα	μᾶλλον	μάλιστα
8. καλῶς	κάλλιον	κάλλιστα

51. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

Αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουσι ἀριθμὸν, λέγονται **ἀριθμητικά**.

Τὰ ἀριθμητικά εἶνε οὐσιαστικά, ἐπίθετα καὶ ἐπιρρήματα.

1. Τὰ ἀριθμητικά οὐσιαστικά (ἀφηρημένα) εἶνε ἅπαντα θηλυκά καὶ καταλήγουσιν εἰς ἀς-άδος ἢ ὕς-ύδος· π. χ. μονάς-άδος, δεκάς-άδος, ἑκατοντάς-άδος, ἑκατοστὺς, πληθὺς κτλ. Σημαίνουσι δὲ πληθὺν μονάδων (πλὴν τῆς μονάδος).

2. Τὰ ἀριθμητικὰ ἐπίθετα εἶνε ἀπόλυτα, τακτικά, χρονικά, πολλαπλασιαστικά καὶ διατεμητικά.

Τὰ ἀπόλυτα γράφονται μὲ ψηφία ἢ μὲ λέξεις ἢ καὶ μὲ στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου.

Τὰ τακτικά γράφονται μὲ λέξεις ἢ μὲ στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου ἢ καὶ μὲ ψηφία χαρὶν συντομίας, ἀνωθεν τῶν ὁποίων δεξιὰ γράφεται καὶ ἡ ἀρμόζουσα κατάληξις.

Τὰ χρονικά καὶ πολλαπλασιαστικά γράφονται μόνον μὲ λέξεις.

Ἀπόλυτα		Τακτικά			
1 εἰς μία, ἓν	πρῶτος	—η—ον	α'.	1 ^{ος}	1 ^η 1 ^{ον}
2 δύο	δεύτερος	—α—ον	β'.	2 ^{ος}	2 ^η 2 ^{ον}
3 τρεῖς τρία	τρίτος	—η—ον	γ'.	3 ^{ος}	3 ^η 3 ^{ον}
4 τέσσαρες τέσσαρα	τέταρτος	—η—ον	δ'.	4 ^{ος}	4 ^η 4 ^{ον}
5 πέντε	πέμπτος	—η—ον	ε'.	5 ^{ος}	5 ^η 5 ^{ον}
6 ἕξ	ἕκτος	—η—ον	ς'.	6 ^{ος}	6 ^η 6 ^{ον}
7 ἑπτὰ	ἑβδομος	—η—ον	ζ'.	7 ^{ος}	7 ^η 7 ^{ον}
8 ὀκτώ	ὀγδοος	—η—ον	η'.	8 ^{ος}	8 ^η 8 ^{ον}
9 ἐννέα	ἐνατος	—η—ον	θ'.	9 ^{ος}	9 ^η 9 ^{ον}

10	δέκα	δέκατος —η—ον	ι'.	10 ^{ος}	10 ^η	10 ^{ον}
11	ένδεκα	ένδέκατος—η—ον	ια'.	11 ^{ος}	11 ^η	11 ^{ον}
12	δώδεκα	δωδέκατος—η—ον	ιβ'.	12 ^{ος}	12 ^η	12 ^{ον}
20	εἴκοσι	εἴκοστος —ή--όν	κ'.	20 ^{ος}	20 ^η	20 ^{ον}
100	ἐκατόν	ἐκατοστός—ή--όν	ρ'.	100 ^{ος}	100 ^η	100 ^{ον}

Χρονικά

—

δευτεραῖος

τριταῖος

τεταρταῖος

κ. τ. λ.

Πολλαπλασιαστικά

ἀπλοῦς

διπλοῦς — διπλάσιος

τριπλοῦς — τριπλάσιος

τετραπλοῦς—τετραπλάσιος

κ. τ. λ.

Μετά τούτων εἶνε καί τὰ ἑξῆς

προτεραῖος

ὀστεραῖος

πολλαπλοῦς πολλαπλάσιος

ποσαπλοῦς ποσαπλάσιος

ΣΗΜ. Τὰ πολλαπλασιαστικά, τὰ μὲν λήγοντα εἰς πλοῦς σημαίνουσιν ἐκ πόσων μερῶν σύγκειται τι ἢ πόσων εἰδῶν εἶνε· τὰ δὲ λήγοντα εἰς πλάσιος σημαίνουσι ποσάκις εἶνε τι μεγαλύτερον ἄλλου.

Τὰ λήγοντα εἰς πλάσιος λήγουσιν ἐνδοτε καί εἰς πλάσιον π. χ. ἑκατονιαπλάσιον.

Τὰ διανεμητικά ἐκφέρονται διὰ τῶν ἀπολύτων μὲ τὸς προθέσεις ἀνά, ἀπό, κατά· π. χ. *ἀνά παραταχθῆτε ἀνά δύο, ἀνά τέσσαρες, ἀνά δέκα* κτλ.

Τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβῆτου ὀξυτονούμενα ἄνωθεν δεξιὰ ἀπὸ τοῦ **α'** μέχρι τοῦ **θ'** σημαίνουσι τὰς μονάδας, ἀπὸ τοῦ **ι'** μέχρι τοῦ **π'** σημαίνουσι τὰς δεκάδας καὶ ἀπὸ τοῦ **ρ'** μέχρι τοῦ **ω'** σημαίνουσι τὰς ἑκατοντάδας· ὑπογεγραμμένα δὲ κατωθεν ἀριστερά σημαίνουσι τὰς ἀντιστοιχοῦς χιλιάδας.

Τὸ **Ϛ'** (βαῦ ἢ στίγμα) λαμβάνεται διὰ τὰς 6 μονάδας.

Τὸ **ϛ'** (κόππα) λαμβάνεται διὰ τὰς 9 δεκάδας=90.

Τὸ **Ϟ'** (σαμπῖ) λαμβάνεται διὰ τὰς 9 ἑκατοντάδας=900.

Τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικά ἀπὸ τοῦ εἰς μέχρι τοῦ τέσσαρα κλίνονται ὡς ἑξῆς·

	ἀρσ.	θηλ.	οὐδ.	καὶ διὰ τὰ τρία γεν.	ἀρσ.	θηλ.	οὐδ.
Ὀν.	εἷς	μία	ἓν	δύο	τρεις	τρία	
Γεν.	ένός	μῆς	ένός	δύο	τριῶν	τριῶν	
Δοτ.	ένί	μῆ	ένί	δύο	τρισί(ν)	τρισί(ν)	
Αἰτ.	ἓνα	μίαν	ἓν	δύο	τρεις	τρία	
	ἀρσ.	θηλ.		οὐδ.			
		τέσσαρες		τέσσαρα			
		τεσσάρων		τεσσάρων			
		τέσσαρσι(ν)		τέσσαρσι(ν)			
		τέσσαρας		τέσσαρα			

Τὰ ἀπόλυτα ἀπὸ τοῦ πέντε μέχρι τοῦ ἑκατὸν εἶνε ἄκλιτα.

Τὰ δὲ λοιπὰ ἀπὸ τοῦ διακόσιοι, αἰ, α, καὶ ἐφεξῆς κλίνονται ὡς πρὸς ἀτάληκτα ἐπίθετα εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

3. Ἀριθμητικὰ ἐπιρρήματα εἶνε· (βλέπε σελ. 23 ἐπιρρήματα ποσοτικά).

Τὰ ἀριθμητικὰ ἐπιρρήματα ἐκφέρονται καὶ διὰ τῶν ἀπολύτων καὶ τῆς λέξεως φορὰν ἢ φορὰς· π.χ. ἄπαξ=μίαν φορὰν, δεκάκις=δέκα φορὰς, ἑκατοντάκις=ἑκατὸν φορὰς, χιλιάκις=χιλίας φορὰς κτλ.

52. ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

Αἱ λέξεις, αἱ ὅποια τίθενται ἀντὶ ὀνομάτων καὶ λαμβάνουσι τὸ γένος καὶ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν, λέγονται **ἀντωνυμίαι**.

Αἱ ἀντωνυμίαι εἶνε ὁτιῶ εἰδῶν 1) Προσωπικαί, 2) δεικτικαί, 3) ἐρωτηματικαί, 4) κτητικαί, 5) αὐτοπαθεῖς, 6) ἀλληλοπαθεῖς, 7) ἀόριστοι καὶ 8) ἀναφορικαί.

Αἱ προσωπικαί, αὐτοπαθεῖς καὶ ἀλληλοπαθεῖς λαμβάνονται ὡς οὐσιαστικά· αἱ δὲ λοιπαὶ λαμβάνονται ὡς ἐπίθετα.

α'. Προσωπικαί

Μὲ τὰς προσωπικὰς ἀντωνυμίας φηγερόμεν τὰ τρία πρόσωπα τῆς ὀμιλίας.

Καὶ πρῶτον μὲν πρόσωπον λέγομαι ἐγώ, ὁ ὁποῖος λαλῶ, δεῦτερον δὲ λέγεσαι σύ, εἰς τὸν ὅποιον ἀποτείνω τὸν λόγον, καὶ τρίτον λέγεται αὐτός, αὐτή, αὐτό, περὶ τοῦ ὁποῖου λέγομεν κάτι τι.

Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται ὡς ἐξῆς.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Α' πρόσωπον	Β' πρόσωπον	Γ' πρόσωπον
Ἦν. ἐγώ	σύ	αὐτός αὐτή αὐτό
Γεν. ἐμοῦ καὶ μου	σοῦ	αὐτοῦ αὐτῆς αὐτοῦ
Δοτ. ἐμοὶ καὶ μοί	σοί	αὐτῷ αὐτῇ αὐτῷ
Αἰτ. ἐμὲ καὶ μέ	σέ	αὐτόν αὐτήν αὐτό

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Ἦν. ἡμεῖς καὶ ἑμεῖς	ὑμεῖς καὶ σεῖς	αὐτοὶ αὐταὶ αὐτά
Γεν. ἡμῶν	ὑμῶν	αὐτῶν — —
Δοτ. ἡμῖν	ὑμῖν	αὐτοῖς αὐταῖς αὐτοῖς
Αἰτ. ἡμᾶς καὶ μᾶς	ὑμᾶς καὶ σᾶς	αὐτούς αὐτάς αὐτά

Παρατηρήσεις

Τὸ ἐγώ καὶ σύ εἶνε κοινοῦ γένους, δηλαδὴ ἕκαστον λαμβάνεται καὶ διὰ τὰ τρία γένη.

Τὸ οὐδέτερον τοῦ γ'. προσώπου αὐτὸ δὲν ἔχει. **ν**.

Αἱ πλάγιαί πτώσεις τοῦ γ'. προσώπου εἶνε ἐν χρήσει καὶ κατ' ἀποκοπὴν τῆς ἀρχομένης συλλαβῆς **αυ** καὶ τότε ὁμοιάζουσι πρὸς τὰ ἄρθρα· διακρίνονται δέ, διότι τὰ μὲν ἄρθρα προηγοῦνται ὀνόματος τινος, αἱ δὲ ἀντωνυμίαι εἶνε ἀντὶ ὀνόματος.

Αἱ πλάγιαί μοῦ, μοί, μέ, σοῦ, σοί, σέ, μᾶς, σᾶς καὶ αἱ συγκεκομμένοι τοῦ τρίτου προσώπου, ἐνικ. τοῦ, τῆς, τοῦ, τῶ, τῆ, τῶ, τόν, τήν, τό, πληθ. τῶν, τοῖς, ταῖς, τοῦς, τὰς, τά, ἐγγλίνονται (δηλαδὴ ἀναθιβάζουσι τὸν τόνον αὐτῶν εἰς τὴν προηγουμένην λέξιν ἢ τὸν ἀποβάλλουσι). Ἡ αὐτός, αὐτή, αὐτό, ὅταν λαμβάνει τὸ ἄρθρον σημαίνει ὁ ἴδιος· π. χ. ὁ αὐτὸς νὰ ἐγερεθῆ=ὁ ἴδιος.

65 Γύμν. Χωρίσατε μίαν σελίδα τοῦ τετραδίου σας εἰς τρεῖς στήλας ὡς ἐξῆς·

α'. προσ.

β'. προσ.

γ'. προσ.

καὶ γράφατε εἰς τὴν ἀρμόζουσαν στήλην τὰς ἀντωνυμίας τῶν κατωτέρω προτάσεων.

Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά Σου. Ἐλθέτω ἡ βασιλεία Σου. Γενηθήτω τὸ θέλημά Σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον. Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν. Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν. Ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου.

Ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν.

Ὁ Θεὸς παρέχει τὰ ἀγαθὰ του εἰς πάντας.

Αἱ ἀγέλαδες μᾶς παρέχουσι γάλα καὶ βούτυρον.

Τὰ πρόβατα μᾶς παρέχουσι τὸ γάλα των, τὸ μαλλίον των καὶ αὐτὸ τὸ κρέας των.

β'. Δεικτικά

Αὕτη εἶνε ἡ μήτηρ μου.

Ἐκεῖνο εἶνε τὸ βιβλίον σου.

Τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεός.

Αἱ ἀντωνυμίαι, τὰς ὁποίας μεταχειρισόμεθα, ὅταν θέλωμεν νὰ δείξωμεν, λέγονται **δεικτικά**, εἶνε δὲ αἱ ἐξῆς·

ἀρσενικόν

θηλυκόν

οὐδέτερον

οὔτις

αὕτη

τοῦτο

ἐκεῖνος

ἐκείνη

ἐκεῖνο

ὄδε

ἤδε

τόδε

Ἐνικός ἀριθμός

	ἑρσ.		θῆλ.		οὐδ.
Ὀνομ.	οὗτος	—	αὕτη	—	τοῦτο
Γεν.	τούτου	—	ταύτης	—	τούτου
Δοτ.	τούτῳ	—	ταύτῃ	—	τούτῳ
Αἰτ.	τούτων	—	τούτην	—	τούτων

Πληθυντικός ἀριθμός

Ὀνομ.	οὗτοι	—	αὗται	—	ταῦτα
Γεν.	τούτων	—	τούτων	—	τούτων
Δοτ.	τούτοις	—	ταύταις	—	τούτοις
Αἰτ.	τούτους	—	ταύτας	—	ταῦτα

Ἐνικός ἀριθμός

Ὀνομ.	ἐκεῖνος	—	ἐκείνη	—	ἐκεῖνο
Γεν.	ἐκείνου	—	ἐκείνης	—	ἐκείνου
Δοτ.	ἐκείνῳ	—	ἐκείνῃ	—	ἐκείνῳ
Αἰτ.	ἐκείνων	—	ἐκείνην	—	ἐκείνο

Πληθυντικός ἀριθμός

Ὀνομ.	ἐκεῖνοι	—	ἐκεῖναι	—	ἐκεῖνα
Γεν.	ἐκείνων	—	ἐκείνων	—	ἐκείνων
Δοτ.	ἐκείνοις	—	ἐκεῖναις	—	ἐκείνοις
Αἰτ.	ἐκείνους	—	ἐκεῖνας	—	ἐκεῖνα

Ἐνικός ἀριθμός

Ὀνομ.	ὅδε	—	ἥδε	—	τόδε
Γεν.	τούδε	—	τήσδε	—	τούδε
Δοτ.	τούτῳ	—	τήτῃ	—	τούτῳ
Αἰτ.	τούτων	—	τήνδε	—	τούτων

Πληθυντικός ἀριθμός

Ὀνομ.	οἷδε	—	αἷδε	—	τάδε
Γεν.	τούτων	—	τούτων	—	τούτων
Δοτ.	τούτοις	—	τούτοις	—	τούτοις
Αἰτ.	τούτους	—	τούτους	—	τούτους

Αἱ ἀντωνυμίαι οὗτος, αὕτη, τοῦτο καὶ ὅδε, ἥδε, τόδε τίθενται ἀντὶ τῶν ὀνομάτων ἐκείνων τῶν προσώπων ἢ πραγμάτων, τὰ ἐποῖα εἶνε πλησίον καὶ δεκνύμεν αὐτά (1).

Αἱ δὲ ἀντωνυμίαι ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο τίθενται ἀντὶ τῶν ὀνομάτων τῶν προσώπων ἢ πραγμάτων τῶν εὐρισκομένων μακρᾶν.

(1) Τίθενται δὲ ἐν τῷ λόγῳ αἱ μὲν οὗτος, αὕτη, τοῦτο εἰς ἀφῶσιν τῶν προηγουμένων, αἱ δὲ ὅδε, ἥδε, τόδε εἰς ἀφῶσιν τῶν ἐπομένων.

Ἡ ὕδα, ἡδε, τόδε εἶνε σύνθετος ἐκ τοῦ ἄρθρου καὶ τῆς λέξεως δέ, ὁ τόνος τῆς ὀποίας ἀποβάλλεται.

Δεικτικά ἀντωνυμίαι λέγονται προσέτι καὶ αἱ ἐξῆς·

τόσος	—	τόση	τόσον	} ἐπὶ ποσότητος	
ιοσοῦτος	—	ιοσαύτη	ιοσοῦτο(ν)		
τοιοῦτος	—	τοιαύτη	τοιοῦτο(ν)		ἐπὶ ποιότητος
τηλικοῦτος	—	τηλικαύτη	τηλικοῦτο(ν)		ἐπὶ μεγέθους

Ἐκ τούτων ἡ μὲν τόσος κλίνεται ὡς τὰ ἰσοσύλλαθα ὀνόματα, αἱ δὲ λοιπαὶ ὡς ἡ κατωτέρω κλινομένη·

Ἑνικός

Πληθυντικός

᾽Ον. ιοσοῦτος	ιοσαύτη	ιοσοῦτο	ιοσοῦτοι	ιοσαῦται	ιοσαῦτα
Γεν. ιοσοῦτου	ιοσαύτης	ιοσοῦτου	ιοσοῦτων	—	—
Δοτ. ιοσοῦτω	ιοσαύτη	ιοσοῦτω	ιοσοῦτοις	ιοσαῦταις	ιοσοῦτοις
Αἰτ. ιοσοῦτιον	ιοσαύτην	ιοσοῦτο	ιοσοῦτους	ιοσαῦτας	ιοσαῦτα

γ'. Ἐρωτηματικά

Αἱ ἀντωνυμίαι, τὰς ὁποίας μεταχειριζόμεθα, ὅταν ἐρωτῶμεν περί τινος προσώπου ἢ πράγματος, λέγονται **ἐρωτηματικά**.

Εἶνε δὲ αἱ ἐξῆς·

ἄρσενικόν	θηλυκόν	οὐδέτερον
τίς ;	τίς ;	τί ;
ποιός ;	ποιά ;	ποιόν ; (ποιότητος)
πόσος ;	πόση ;	πόσον ; (ποσότητος)
πότερος ;	πότερα ;	πότερον ; (ποιός ἐκ τῶν δύο)
πηλίκος ;	πηλίκη ;	πηλικόν ; (πόσον μέγας)
ποδαπός ;	ποδαπή ;	ποδαπόν ; (ἀπὸ ποιόν τόπον)

Ἑνικός

Πληθυντικός

	ἄρσ. θηλ.	οὐδ.		ἄρσ. θηλ.	οὐδ.
᾽Ον.	τίς	τί		τίνες	τίνα
Γεν.	τίνος	τίνος		τίνων	τίνων
Δοτ.	τίνι	τίνος		τίσι	τίσι
Αἰτ.	τίνα	τί		τίνας	τίνα

Αἱ λοιπαὶ κλίνονται ὡς ἰσοσύλλαθα ὀνόματα.

δδ. **Γύμν**. Κλίνετε τὰ ἐξῆς.

Οὗτος ὁ χάρις, αὕτη ἡ πατρίς, τοῦτο τὸ σχολεῖον, ἐκεῖνος ὁ ἀνήρ, ἐκεῖνη ἡ θάλασσα, τόδε τὸ βιβλίον, τηλικοῦτος ἄνθρωπος, τοσαύτη ὠραιότης, τοσοῦτον πλῆθος, τοιοῦτον ἔργον, τοιοῦτος στρατηγός.

δ'. Κτητικάί

Ὁ κῆπος μου ἔχει πολλά δένδρα.

Ὁ κῆπος σου δὲν ἔχει ἀρκετὰ δένδρα.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἶνε οἱ πρόγονοι ἡμῶν.

Αἱ προτάσεις αὗται ἐκφράζονται καὶ κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον·

Ὁ ἐμὸς κῆπος ἔχει πολλά δένδρα.

Ὁ σὸς κῆπος δὲν ἔχει ἀρκετὰ δένδρα.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἶνε οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι.

Αἱ λέξεις ἐμὸς, σὸς, ἡμέτεροι εἶνε ἀντωνυμίαι κτητικάί.

Αἱ κτητικάί ἀντωνυμίαι σημαίνουν τὸ πρόσωπον ἢ τὸ ζῷον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἔχει τι ὡς κτήμα του.

Ἐπὶ ἐνὸς κτήτορος

α'. πρόσωπον

β'. πρόσωπον

γ'. πρόσωπον

μὸς, ἐμή, ἐμόν

σὸς, σή, σόν

ἐκφράζεται διὰ τῆς γεν. ἑαυτοῦ, ἑαυτῆς, ἑαυτοῦ.

Ἐπὶ πολλῶν κτητόρων

ἡμέτερος,

ὕμετερος,

ἐκφράζεται διὰ τῆς

ἡμετέρα,

ὕμετέρα,

πλ. γεν. ἑαυτῶν

ἡμέτερον,

ὕμετερον,

Σχηματίζονται ἐκ τῶν θεμάτων τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν διὰ τῆς προσθήκης τῶν καταλήξεων *ος, η, ου* καὶ *τερος, τερα, τερον*.

Κλίνονται δὲ ὡς τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα ἐπίθετα.

Τὰς κτητικὰς ἀντωνυμίας ἀναπληροῦσι καὶ αἱ γενικαὶ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν εἴτε μόναι εἴτε μετὰ τοῦ ἐπιθέτου ἰδικός· π. χ. ἀντὶ ὁ ἐμὸς ἢ σὸς πατήρ λέγομεν ὁ πατήρ μου, ὁ πατήρ σου ἢ ὁ ἰδικός μου πατήρ, ὁ ἰδικός σου πατήρ, ὁ ἰδικός του πατήρ.

67. Γύμν. Τῶν κατωτέρω φράσεων τρέψατε τὰς κτητικὰς ἀντωνυμίας εἰς προσωπικὰς·

Ὁ ἐμὸς φίλος

Ἡ ἐμή μήτηρ

Τὸ ἐμόν βιβλίον

Ὁ σὸς φίλος

Ἡ σή μήτηρ

Τὸ σόν βιβλίον

Ὁ ἡμέτερος φίλος

Ἡ ἡμετέρα μήτηρ

Τὸ ἡμέτερον βιβλίον

Ὁ ὕμετερος φίλος

Ἡ ὕμετέρα μήτηρ

Τὸ ὕμετερον βιβλίον.

68. Γύμν. Ὡσαύτως τῶν ἐξῆς φράσεων τρέψατε τὰς προσωπικὰς εἰς κτητικὰς·

Οἱ γονεῖς μου

Αἱ ἀδελφαί μου

Τὰ τέκνα μου

Οἱ γονεῖς σου

Αἱ ἀδελφαί σου

Τὰ τέκνα σου

Οἱ γονεῖς ἡμῶν Αἱ ἀδελφαὶ ἡμῶν Τὰ τέκνα ἡμῶν
 Οἱ γονεῖς ὑμῶν Αἱ ἀδελφαὶ ὑμῶν Τὰ τέκνα ὑμῶν
 Ὁ ἰδικὸς μου ἵππος. Ἡ ἰδική σου γραφή. Τὸ ἰδικόν του ἔργον.
 Οἱ ἰδικοὶ μου ἵπποι. Αἱ ἰδικαὶ σου γραφαί. Τὰ ἰδικά του ἔργα.

69. **Γύμν.** Γράψατε τὰς πτώσεις τῶν ἐξῆς εἰς δύο ἀσκήσεις.

Ὁ ἐμὸς παῖς, ἡ ἐμὴ χεῖρ, τὸ ἐμὸν ὄμμα, ὁ ἡμέτερος φύλαξ,
 ἡ ὑμετέρα πατρίς, ὁ σὺς θεράπων, ἡ σὴ χάρις, τὸ σὸν κτῆμα,
 τὸ ἡμέτερον κατόρθωμα, τὸ ὑμέτερον κρέας.

ε'. Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι.

Λούω ἐμαντόν.

Κτενίζεις σεαντόν.

Ἐνδύει ἐαντόν.

Ἀγάπα τὸν πλησίον σου ὡς σεαντόν.

Αἱ λέξεις ἐμαντόν, σεαντόν καὶ ἐαυτόν εἶνε ἀντωνυμίαι αὐτοπαθεῖς.

Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι σημειοῦσιν αὐτὰ τὰ οὐσιαστικά, τῶν ὁποίων ἡ ἐνέργεια μεταβαίνει εἰς αὐτάς· ἤτοι πάσχουσιν ὑφ' ἐαυτῶν.

Κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς:

*Ενικός

α' πρόσωπον

β' πρόσωπον

ἄρσ. θηλ.

ἄρσ. θηλ. ἄρσ. θηλ.

Γεν. ἐμαντοῦ—ῆς

σεαντοῦ—ῆς καὶ σαντοῦ—ῆς

Δοτ. ἐμαντιῶ—ῆ

σεαντιῶ—ῆ καὶ σαντιῶ—ῆ

Αἰτ. ἐμαντόν—ῆν

σεαντόν—ῆν καὶ σαντόν—ῆν

Πληθυντικός

Γεν. ἡμῶν αὐτῶν —

ὑμῶν αὐτῶν —

Δοτ. ἡμῖν αὐτοῖς—αῖς

ὑμῖν αὐτοῖς—αῖς

Αἰτ. ἡμᾶς αὐτούς—άς

ὑμᾶς αὐτούς—άς

γ'. πρόσωπον

*Ενικός

Πληθυντικός

ἄρσ. θηλ. οὐδ.

ἄρσ. θηλ. οὐδ.

Γεν. ἐαντοῦ—ῆς—οὔ

ἐαντῶν — —

Δοτ. ἐαντιῶ—ῆ—ῶ

ἐαντιοῖς—αῖς—οῖς

Αἰτ. ἐαντόν—ῆν—ό

ἐαντιούς—άς—ά

Παρατηρήσεις.

1. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι σχηματίζονται ἐκ δύο προσωπικῶν.
2. Ἐχουσι μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις.

3. Τοῦ α'. καὶ β'. προσώπου δὲν ἔχουσιν οὐδέτερον γένος.

4. Τοῦ α'. καὶ β'. προσώπου ἐν τῷ ἐνικῷ σχηματίζονται μὲ μίαν λέξιν, ἐν δὲ τῷ πληθυντικῷ μὲ δύο.

Ἐντὶ σεαυτοῦ καὶ ἑαυτοῦ λέγεται καὶ σαυτοῦ, αὐτοῦ (μὲ δεσφαῖαν).

6. Ἡ ἑαυτοῦ (αὐτοῦ) λαμβάνεται πολλάκις καὶ ἐπὶ α'. καὶ β'. προσώπου· π.χ. ἐπαινοῦμεν ἑαυτούς, ἐντὶ ἡμᾶς αὐτούς.

7. Αἱ γενικαὶ τοῦ γ'. προσώπου ἑαυτοῦ καὶ ἑαυτῶν λαμβάνονται καὶ ἐντὶ τῶν κτητικῶν τοῦ γ' προσώπου.

70. **Γύμν.** Ἀντιγράψατε δις ἕκαστον πρόσωπον καὶ ἀπομνημονεύσατε ταύτας καλῶς·

Κλίνονται δ' ὡς ἐξῆς·

στ'. Ἀλληλοπαθεῖς.

Ἀγαπᾶτε ὁ εἰς τὸν ἄλλον = ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.

Βασιάζειτε ὁ εἰς τοῦ ἄλλον τὰ βάρη = ἀλλήλων τὰ βάρη βασιάζειτε

Αἱ λέξεις ἀλλήλων, ἀλλήλοις εἶνε ἀντωνυμιαὶ ἀλληλοπαθεῖς.

Αἱ ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμιαὶ σημαίνουσιν ἀμοιβαίαν ἐνέργειαν δύο ἢ πλειόνων προσώπων.

Αἱ ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμιαὶ κλίνονται μόνον εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ καὶ εἰς τρία γένη ὡς ἐξῆς·

	ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.
Γεν.	ἀλλήλων	—	—
Δοτ.	ἀλλήλοις	ἀλλήλαις	ἀλλήλοις
Αἰτ.	ἀλλήλους	ἀλλήλας	ἀλληλα

71. **Γύμν.** Ἀντιγράψατε τὰς ἐξῆς προτάσεις καὶ σημειώσατε διὰ γραμμῆς τὰς αὐτοπαθεῖς καὶ ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμίας·

Ὁ Χριστὸς εἶπεν εἰς τοὺς ἑαυτοῦ μαθητάς· ἀπὸ τοῦτο θὰ γνωσῶσι πάντες ὅτι εἴσθε μαθηταὶ μου, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε πρὸς ἀλλήλους. Γύμναζε σεαυτὸν εἰς κόπους ἐκουσίους. Ἀγάπα τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν. Οἱ πονηροὶ εἶνε ὅμοιοι πρὸς ἀλλήλους. Τοὺς ἀδελφούς ἐποίησεν ὁ Θεός, ἵνα ὡς αἱ δύο χεῖρες βοηθῶσιν ἀλλήλους, καὶ βαστάζωσι τὰ βάρη ἀλλήλων. Ἐντρέπον μᾶλλον σεαυτὸν ἢ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Μὴ ἀπατάτε ἑαυτούς. Ὁ Θεός ἐπλασεν ἡμᾶς κατ' εἰκόνα αὐτοῦ.

ζ'. Ἀόριστοι.

Αἱ ἀόριστοι ἀντωνυμιαὶ εἶνε αἱ ἐξῆς·

ἄρσενικόν	θηλυκόν	οὐδέτερον
τίς	τίς	τί
δεῖνα	ἡ δεῖνα	τὸ δεῖνα

ὁ ἕτερος	ἡ ἑτέρα	τὸ ἕτερον ⁽¹⁾	=	ὁ εἰς ἀπὸ τοὺς δύο
ἐκάτερος	ἐκατέρα	ἐκάτερον	=	καθεὶς ἀπὸ τοὺς δύο χωριστά
ἕκαστος	ἐκάστη	ἕκαστον	=	καθεὶς χωριστά
ἄλλος	ἄλλη	ἄλλο		
ἀμφοτέροι	ἀμφοτέρα	ἀμφοτέρα	=	καὶ οἱ δύο ὁμοῦ
ἕνιοι	ἕνιοι	ἕνια	=	μερικοί
πᾶς	πᾶσα	πᾶν		
οὐδεὶς	οὐδεμία	οὐδέν		
μηδεὶς	μηδεμία	μηδέν		
οὐδέτερος	οὐδετέρα	οὐδέτερον	=	οὔτε ὁ εἰς οὔτε ὁ ἄλλος
μηδέτερος	μηδετέρα	μηδέτερον	=	μήτε ὁ εἰς μήτε ὁ ἄλλος
ἄλλοις	ἄλλοία	ἄλλοιον		
παντοῖος	παντοία	παντοῖον		
ἄλλοδαπός	ἄλλοδαπή	ἄλλοδαπὸν		

Αἱ ἀρίσται ἀντωνυμῖαι σημαίνουσι πρόσωπον, ζῶν ἢ πράγμα χωρὶς τὸ προσδιορίζωσι.

Ἑνικός

Πληθυντικός

ἄρσ. καὶ θηλ.	οὐδ.	ἄρσ. καὶ θηλ.	οὐδ.
Ὅν. τίς	τί	τινές	τινά
Γεν. τινός	τινός	τινῶν	τινῶν
Δοτ. τινί	τινί	τισί(ν)	τισί(ν)
Ἀιτ. τινά	τί	τινάς	τινά

Ἑνικός

Πληθυντικός

ἄρσεν. θηλ. καὶ οὐδέτ.		ἄρσεν. θηλ. καὶ οὐδ.	
Ὅν. ὁ ἢ	τὸ δεῖνα	οἱ δεῖνες	δεῖνα
Γεν. τοῦ τῆς	τοῦ δεῖνος	δεῖνων	—
Δοτ. τῷ τῇ	τῷ δεῖνι	—	—
Ἀιτ. τὸν τὴν	τὸ δεῖνα	δεῖνας	δεῖνα

Ἑνικός

ἄρσενικόν	θηλυκόν	οὐδέτερον
Ὅν. οὐδεὶς	οὐδεμία	οὐδέν
Γεν. οὐθενός	οὐδεμιᾶς	οὐθενός
Δοτ. οὐδενί	οὐδεμιᾷ	οὐδενί
Ἀιτ. οὐδένα	οὐδεμίαν	οὐδέν

Οὕτω κλίνεται καὶ τὸ μηδεὶς.

1. Ἡ ἕτερος, ἑτέρα, ἕτερον ἄνευ τοῦ ἄρθρου σημαίνει ἀπλῶς ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο.

Αί δὲ ἔνοι, ἔναι, ἔνα καὶ ἀμφότεροι, ἀμφότεραι, ἀμφότερα κλίνονται μόνον κατὰ τὸν πληθυντικόν.

Ἡ ἀόριστος τίς διαφέρει τῆς ἐρωτηματικῆς κατὰ τὸν τονισμόν, διότι ἡ μὲν ἀόριστος τονίζεται πάντοτε ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ ἐγκλίνεται, ἡ δὲ ἐρωτηματικὴ τονίζεται πάντοτε εἰς τὸ θέμα καὶ δὲν ἐγκλίνεται.

η'. Ἀναφορικά.

Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι εἶνε αἱ ἑξῆς·

Ἀρσενικόν	Θηλυκόν	Οὐδέτερον
ὅς	ἡ	ὄ
οἷς	ἡμῖς	ὄ,τι
ὁποῖος	ὁποία	ὁποῖον
ὅσος	ὄση	ὄσον
ὁπόσος	ὁπόση	ὁπόσον

Διὰ τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν ἐπαναφέρομεν εἰς τὸν νοῦν μας γνωστά πρόσωπα ἢ πράγματα.

Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι ἀναφέρονται εἰς τὰς δεικτικάς, ἵνα προσδιορίσωσιν αὐτάς· π.χ. ἐκεῖνος προκόπτει, οἷς ἐπιμελεῖται.

Ἡ δεικτικὴ πολλάκις παραλείπεται· π.χ. προκόπτει, οἷς ἐπιμελεῖται· ἡ ὅς καὶ οἷς κλίνονται ὡς ἑξῆς·

Ἐνικός.

Ἀρσενικόν	Θηλυκόν	Οὐδέτερον
Ἄν. ὅς οἷς	ἡ ἡμῖς	ὄ ὄ,τι
Γεν. οὗ οὔτινος	ἡς ἡστινος	οὔ οὔτινος
Δοι. ᾧ ᾧτινι	ἡ ἡμῖνι	ὄ ᾧτινι
Αἰτ. ὄν ὄντινα	ἡν ἡντινα	ὄ ὄ,τι

Πληθυντικός

Ἄν. οἱ οἷνες	αἱ αἷνες	ἄ αἷνα
Γεν. ὧν ὧντινων	ᾶν ᾶντινων	ᾶν ᾶντινων
Δοι. οἷς οἷσισι	αἷς αἷσισι	οἷς οἷσισι
Αἰτ. οὔς οὔστινας	ᾶς ᾶστινας	ἄ αἷνα

Αἱ λοιπαὶ κλίνονται ὡς ἐπίθετα τρικατάληκτα.

Ἡ ὅς λαμβάνει τὴν ἀκλιτον λέξιν *περ*, ὅπερ ἐν τῇ κλίσει μένει ἀκλιτον· π.χ. ὅπερ, οὔπερ, ᾧπερ, ὄνπερ κτλ.

Πᾶσαι αἱ ἀναφορικαὶ δασύνονται.

Αἱ ἀναφορικαὶ οὔτος, οἷς, ὄσος, ὁποῖος συντίθενται πολλάκις μετὰ τῆς ἀκλιτου λέξεως *δήποτε* καὶ τότε εἶνε ἀόριστοι· π.χ. οἷσδήποτε, οἷσδήποτε, ὄσοςδήποτε, ὁποῖοςδήποτε· ἡ λέξις *δήποτε* ἐν τῇ κλίσει μένει ἀκλιτος.

Θ' Συσχετικά ἢ ἀνταποδοτικά ἀντωνυμίας.

Αἱ ἐρωτηματικά, ἀόριστοι, δεικτικά καὶ ἀναφορικά ἀντωνυμίας λέγονται **συσχετικά** ἢ **ἀνταποδοτικά**, διότι ἔχουσι σχέσιν καὶ ἀναφορὰν πρὸς ἀλλήλας (ἀνταπόδοσιν).

Ἡ σχέσις αὐτῶν φαίνεται ἐν τῷ ἐπομένῳ πίνακι·

Ἐρωτηματικά	Ἀόριστοι	Δεικτικά	Ἀναφορικά	
			Ὅριστικά	Ἀόριστοι
τίς ;	τίς, δεῖνα, οὐδεὶς, μηδεὶς, ἕκαστος, ἄλ- λος	οὗτος ἐκεῖνος	ὁς	ὅστις
πότερος ;	ἕτερος ἑἰς ἄτερος οὐδέτερος ἄμφοτεροι	ἕτερος		ὁπότερος
ποιός ;	ἄλλοῖος παντοῖος	τοιόςδε τοιοῦτος	οῖος	ὁποῖος
πόσος :		τοσόςδε τοσοῦτος	ὅσος	ὁπόσος
πηλίκος ;		τηλικόςδε τηλικοῦτος	ἡλίκος	
ποδαπός ;	ἄλλοδαπός			

53. ΕΓΚΛΙΣΙΣ ΤΟΝΟΥ

Οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μου, μοί, μέ, σοῦ, σοί, σέ, αἱ συγκεκριμένοι τοῦ τρίτου προσώπου, ἡ ἀρίστος τις καί τι καί μερικοί ἄλλαι λέξεις ἐγκλίνονται, ἠδηθὴ ἢ ἀποβάλλουσι τὸν τόνον ἢ ἀναθιβάσουσιν αὐτὸν εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης ὡς ὄξειαν.

Αἱ λέξεις αὗται λέγονται **ἐγκλιτικά**.

Ἡ ἐγκλισις τοῦ τόνου γίνεται ὡς ἐξῆς:

1. Ἄν ἡ προηγουμένη λέξις εἶνε ὀξύτονος ἢ περισπωμένη, ἡ ἐγκλιτική ἀποβάλλει τὸν τόνον π. χ. πατήρ μου, μικῶ τινα.

2. Ἄν ἡ προηγουμένη λέξις εἶνε προπαροξύτονος ἢ προπερισπωμένη ἢ ἄτονος ἢ ἐγκλιτική ἀναθιβάσει τὸν τόνον εἰς τὴν λήγουσαν ἐκείνης ὡς ὄξειαν π. χ. ἀνθρώπος τις, κηρμά μου, εἶ τις.

3. Ἄν ἡ προηγουμένη λέξις εἶνε παροξύτονος, ἡ μὲν μονοσύλλαβος ἐγκλιτικὴ ἀποβάλλει τὸν τόνον, ἡ δὲ δισύλλαβος φυλάττει αὐτὸν π. χ. φίλος τις, φίλου τινός.

72. **Γύμν.** Γράψατε εἰς ὅλας τὰς πτώσεις τὰ ἐξῆς ἐφαρμόζοντες τοὺς κανόνας τῆς ἐγκλίσεως.

Κηπουρός τις, νῆσός τις, σῶμά τι, ἀνθρώπος τις, λόγος τις.

54. ΡΗΜΑΤΑ

α' **Διάθεσις τοῦ ῥήματος.** (βλέπε σελ. 21)

1. Ὁ ἵππος σύρει τὴν ἄμαξαν.

2. Οἱ μαθηταὶ διδάσκονται ὑπὸ τοῦ διδασκάλου.

3. Ἐγὼ νίπτομαι.

4. Τὸ παιδίον κοιμᾶται.

Εἰς τὴν πρώτην πρότασιν τὸ ῥῆμα σύρει φανερώνει τὴν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου (ὁ ἵππος).

Εἰς τὴν δευτέραν πρότασιν τὸ ῥῆμα διδάσκονται φανερώνει τὸ πάθος τοῦ ὑποκειμένου ἐπερχόμενον εἰς αὐτὸ ὑπὸ ἄλλου.

Εἰς τὴν τρίτην πρότασιν τὸ ῥῆμα νίπτομαι φανερώνει μὲν τὸ πάθος τοῦτο, ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὑποκειμένου ἐρχόμενον καὶ εἰς αὐτὸ πίπτον.

Εἰς τὴν τετάρτην πρότασιν τὸ ῥῆμα κοιμᾶται φανερώνει ἀπλῶς μίαν κατάστασιν τοῦ ὑποκειμένου.

Ἡ ἐνέργεια, τὸ πάθος καὶ ἡ κατάστασις τοῦ ὑποκειμένου, τὴν ὁποίαν ἐκφράζει τὸ ῥῆμα, λέγεται **διάθεσις** αὐτοῦ.

Τὰ ῥήματα ὡς πρὸς τὴν διάθεσιν διαιρεῦνται εἰς ἐνεργητικά, παθητικά, μέσα καὶ οὐδέτερα.

Τὰ ἐνεργητικά, ὅσα σημαίνουσιν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου μετα-

αίνουσιν εἰς ἄλλο οὐσιαστικόν, καλοῦνται ἐνεργητικὰ μεταβατικά· π.χ. μαθητὴς γράφει τὸ μάθημα.

*Ὅσα ἐνεργητικὰ σημαίνουσιν ἐνέργειαν μὴ μεταβαίνουσιν εἰς ἄλλο οὐσιαστικόν καλοῦνται ἐνεργητικὰ ἀμετάβητα· π.χ. βαδίζω, περιπατῶ.

Τὰ παθητικὰ σημαίνουσιν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον δέχεται τὴν ἐξ ἄλλου προσερχομένην ἐνέργειαν· π.χ. τύπτομαι ὑπὸ τῆς μητρὸς.

Τὰ μέσζα σημαίνουσιν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου ἐπιστρέφει εἰς τὸ ἴδιον ὑποκείμενον· π.χ. λούομαι.

Τὰ οὐδέτερα σημαίνουσιν ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει· π.χ. κάθημαι.

73. Γύμν. Ἀντιγράψατε τὰ κάτωθι ῥήματα κεχωρισμένα κατὰ τὰς διαθέσεις των.

Ἄ Φυτεύω, ἀγαπῶμαι, γυμνάζομαι, κόπτω, σπείρω, ἐνοχλοῦμαι, γράφω, χαράττω, ῥίπτω, βλάπτομαι, καλύπτομαι, κτυπῶμαι, ψάλλω, πείθω, πείθομαι, δανείζω, δανείζομαι, σφάζω, σφάζομαι, βλάπτω, ζῶ, ὑπάρχω, πλουτῶ, εὐτυχῶ, βασιλεύω, συλλαμβάνω, συλλέγω, διαβαίνω, ἀναγινώσκω, ταράττομαι, κυλίομαι, συλλαμβάνομαι, διώκομαι, αἰσθάνομαι. J

6'. Φωνή.

Διὰ τὰ ἐκφράσωμεν τὰς τέσσαρας διαθέσεις τοῦ ὑποκειμένου ἔχομεν δύο τύπους, οἵτινες λέγονται φωναί.

*Ὅσα ῥήματα λήγουσιν εἰς **ω** λέγονται φωνῆς ἐνεργητικῆς· π.χ. γράφω, λέγω.

*Ὅσα ῥήματα λήγουσιν εἰς **ομαι** (μαι) λέγονται ῥήματα παθητικῆς καὶ μέδης φωνῆς· π.χ. βλάπτομαι, τίπτομαι.

*Ῥήματά τινά ἔχουσι μόνον παθητικὴν φωνήν· ταῦτα λέγονται ἀποθετικά.

74. Γύμν. Διακρίνατε τῆς ἐνεργητικῆς καὶ παθητικῆς φωνῆς τὰ ῥήματα τοῦ προηγουμένου 73 γυμνάσματος.

γ'. Χρόνοι τοῦ ῥήματος.

1. Γράφω τὸ γύμνασμα	}	α'	Ἡ πρότασις αὕτη σημαίνει πρᾶξιν, ἣτις γίνεται κατὰ τὸ παρὸν χρονικὸν διάστημα, τὸ ὁποῖον λέγεται καὶ ἐνεστώς.
2. Ἐγραφον τὸ γύμνασμα		}	β'
3. Ἐγραφα τὸ γύμνασμα			
4. Ἐχω γράφῃ τὸ γύμνασμα			
5. Εἶχον γράφῃ τὸ γύμνασμα			

6. Θὰ γράφω τὸ γύμνασμα	} Αἱ προτάσεις αὗται σημαίνουν:
7. Θὰ γράφω τὸ γύμνασμα	
8. Θὰ ἔχω γράφῃ τὸ γύμνασμα	
- γ' πρᾶξιν, ἥτις θὰ γείνη κατὰ τὸ μέλλον χρονικὸν διάστημα.

Τὰ διαστήματα τοῦ χρόνου, κατὰ τὰ ὁποῖα γίνεται μία πρᾶξις εἶνε τρία, τὸ ἐνεστώσ, τὸ παρελθόν, καὶ τὸ μέλλον.

Τὸ ἐνεστώσ ἐκφράζεται δι' ἑνὸς τύπου.

Τὸ παρελθόν ἐκφράζεται διὰ τεσσάρων τύπων.

Τὸ δὲ μέλλον ἐκφράζεται διὰ τριῶν τύπων.

Οἱ τύποι τοῦ ῥήματος διὰ τῶν ὁποίων φανερώνεται ἕκαστον χρονικὸν δ᾿ ἄστημα, ἐν τῷ ὁποίῳ γίνεται μία πρᾶξις, λέγονται **χρόνοι τοῦ ῥήματος**.

Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος εἶνε ὀκτώ, οἱ ἐξῆς·

1. Ἐνεστώσ γράφω	} τρεῖς
2. Παρατατικὸς ἔγραφον	
3. Ἀόριστος ἔγραφα	
4. Παρακείμενος ἔχω γράφῃ	} πέντε
5. Ὑπερσυντέλικος εἶχον γράφῃ	
6. Μέλλων διαρκῆς θὰ γράφω	
7. Μέλλων στιγμιαῖος θὰ γράφω	
8. Μέλλων τετελεσμένος θὰ ἔχω γράφῃ	
- ἀπλοὶ χρόνοι
ἢ μονολεκτικοί.
- σύνθετοι χρόνοι
ἢ περιφραστικοί.

1. Ὁ ἐνεστώσ σημαίνει ὅτι ἡ πρᾶξις γίνεται τώρα· π.χ. λύω προβλήματα.

2. Ὁ παρατατικὸς σημαίνει ὅτι ἡ πρᾶξις ἐγένετο εἰς τὸ παρελθόν κατὰ διάρκειαν· π.χ. ἔλυον (χθὲς ἢ πέρυσι).

3. Ὁ ἀόριστος σημαίνει ὅτι ἡ πρᾶξις ἐγένετο εἰς τὸ παρελθόν, ἅπαξ καὶ ἀόριστως· π.χ. ἔλυσα τὰ προβλήματα.

4. Ὁ παρακείμενος σημαίνει ὅτι ἡ πρᾶξις γένετο εἰς τὸ παρελθόν ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς ὑπάρχει καὶ τώρα· π.χ. ἔχω λύση.

5. Ὁ ὑπερσυντέλικος σημαίνει ὅτι ἡ πρᾶξις ἐγένετο εἰς τὸ παρελθόν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς ὑπῆρχε καὶ τότε· π.χ. εἶχον λύση τὰ προβλήματα· δηλαδὴ ἔλυσα τὰ προβλήματα καὶ ἡ λύσις ὑπῆρχε χθὲς ἢ πέρυσι).

6. Ὁ μέλλων διαρκῆς σημαίνει ὅτι ἡ πρᾶξις θὰ γείνη εἰς τὸ μέλλον μὲ διάρκειαν· π.χ. θὰ λύω.

7. Ὁ μέλλων στιγμιαῖος σημαίνει ὅτι ἡ πρᾶξις θὰ γείνη εἰς τὸ μέλλον ἅπαξ· π.χ. θὰ λύσω.

8. Ὁ μέλλων τετελεσμένος σημαίνει ὅτι ἡ πρᾶξις θὰ εἶνε τετελειομένη εἰς τὸ μέλλον πρὸ ἄλλης πράξεως· π.χ. θὰ ἔχω λύση (ὅταν θὰ ἐξέλθωμεν).

Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος διαιροῦνται εἰς ἀπλοῦς καὶ συνθέτους.

Οἱ ἀπλοῖ σχηματίζονται ἐκ μιᾶς λέξεως καὶ λέγονται μονολεκτικοί.

Οἱ δὲ σύνθετοι ἐκ δύο ἢ τριῶν λέξεων καὶ λέγονται περιφραστικοί.

Ἄπλοῖ χρόνοι εἶνε τρεῖς, ὁ ἐνεστώς, ὁ παρατατικός καὶ ὁ ἀόριστος.

Σύνθετοι χρόνοι εἶνε πέντε, ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος, ὁ μέλλων διαρκῆς, ὁ μέλλων στιγμιαίος, καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων.

75. Γύμν. Νὰ σχηματισθῶσιν οἱ χρόνοι τῶν ῥημάτων τοῦ 75 γυμνάσματος.

δ'. Ἐγκλίσεις.

1. Ἡ ἐπιμελής μαθήτρια λύει προβλήματα.

2. Ὅταν λύωμεν προβλήματα, πρέπει νὰ προσέχωμεν.

3. Λύσατε τὰ προσδιορισθέντα προβλήματα.

4. Θὰ ἐλύσατε τὰ προβλήματα, διὰ τοῦτο παίζετε.

5. Εἶθε νὰ λύσωμεν τὰ προβλήματα, διὰ νὰ λάβωμεν καλὸν βαθμὸν.

Ἐκαστος χρόνος τοῦ ῥήματος φανερώνει κατὰ πολλοὺς τρόπους τὴν διάθεσιν τοῦ ὑποκειμένου.

Οἱ τύποι τοῦ ῥήματος, διὰ τῶν ὁποίων φανερώνεται ὁ τρόπος, κατὰ τὸν ὁποῖον παρίσταται ἡ διάθεσις τοῦ ὑποκειμένου, λέγονται **ἐγκλίσεις**.

Εἶνε δὲ αὐτὰ πέντε· ὀριστική, ὑποτακτική, προστακτική, δυνητική καὶ εὐκτική.

1. Ἡ ὀριστική φανερώνει τὴν πράξιν ὡς ὀρισμένην καὶ βεβαίαν.

2. Ἡ ὑποτακτική φανερώνει τὴν πράξιν ὡς ἐπιθυμητήν.

3. Ἡ προστακτική φανερώνει δέησιν, πρότροπὴν ἢ προσταγὴν.

4. Ἡ δυνητική φανερώνει τὴν πράξιν δυνατὴν καὶ ἐνδεχομένην.

5. Ἡ εὐκτική φανερώνει εὐχὴν.

ε'. Ἀριθμός, πρόσωπον.

Τὸ ῥήμα λέγεται ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, ὅταν δι' αὐτοῦ φανερώνηται ἓν ὑποκείμενον· ὅταν δὲ φανερώωνται πολλὰ ὑποκείμενα, λέγεται πληθυντικοῦ.

Λέγεται δὲ τὸ ῥήμα πρώτου προσώπου, ὅταν φανερώνη τὸ πρῶτον πρόσωπον τῆς ὀμιλίας, δευτέρου, ὅταν φανερώνη τὸ δεύτερον, καὶ τρίτου, ὅταν φανερώνη τὸ τρίτον· π.χ.

	α'. πρόσωπον	β'. πρόσωπον	γ'. πρόσωπον
Ἐν.	ἐγὼ γράφω	σύ γράφεις	αὐτὸς γράφει
Πληθ.	ἡμεῖς γράφομεν	σεῖς γράφετε	αὐτοὶ γράφουσι (καὶ γράφουν)

	1	2	3	
Έν.	λύ-ω	λύ-εις	λύ-ει	
Πληθ.	λύ-ομεν	λύ-ετε	λύ-ουσι	(λύ-ουν)

5'. κατάληξις, θέμα, χαρακτήρ.

Αί συλλαβαί ἢ τὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα προστίθενται εἰς τὸ τέλος πρὸς σχηματισμὸν τῶν προσώπων καὶ τῶν ἀριθμῶν ἐκάστου ῥήματος, λέγονται *προσωπικαὶ καταλήξεις*.

Τὸ δὲ ἀμετάβλητον μέρος τοῦ ῥήματος λέγεται *θέμα*.

Καὶ τὸ τελευταῖον γράμμα τοῦ θέματος λέγεται *θεματικὸς χαρακτήρ*.

Παράδειγμα.

Εἰς τὰ ῥήματα γράφ-ω καὶ λύ-ομαι τὰ γραφ- καὶ λυ- εἶνε τὰ θέματα, ω καὶ ομαι εἶνε αἱ καταλήξεις, φ καὶ υ οἱ θεματικοὶ χαρακτήρες.

Τὸ θέμα, ἐξ οὗ σχηματίζονται πάντες ἢ καὶ τινες χρόνοι τοῦ ῥήματος, λέγεται *ῥηματικὸν θέμα*.

Τὸ δὲ θέμα, ἐξ οὗ σχηματίζονται αἱ ἐγκλίσεις ἑνὸς ἐκάστου χρόνου, λέγεται *χρονικὸν θέμα*.

Ῥήματά τινα ἔχουσι διπλοῦν θέμα, μακρὸν (τὸ ὁποῖον λέγεται *ἰσχυρὸν*) καὶ βραχύ (τὸ ὁποῖον λέγεται *ἀσθενές*).

ΣΗΜ. Ῥίζα τῆς λέξεως λέγεται ἐκείνο τὸ μέρος τῆς λέξεως, ἐκ τοῦ ὁποίου σχηματίζονται διάφοροι λέξεις.

Διαιροῦνται δὲ τὰ ῥήματα ὡς πρὸς τὸν χαρακτήρα εἰς φωνηεντόληκτα καὶ συμφωνόληκτα.

Τὰ συμφωνόληκτα ὑποδιαιροῦνται εἰς ἀφωνόληκτα, ὑγρόληκτα καὶ ἔρρινόληκτα.

ζ'. Συζυγίαι.

Ὅσα ῥήματα λήγουσιν εἰς τὸν ἐνεστώτα τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς εἰς ὦ ἄτονον, λέγονται *βαρυτόνα*: π. χ. γράφω, λύω.

Ὅσα λήγουσιν, εἰς ὦ περισπώμενον, λέγονται *περισπώμενα*.

Οἱ τύποι, κατὰ τοὺς ὁποίους σχηματίζονται τὰ ῥήματα, λέγονται *συζυγίαι*.

Αἱ συζυγίαι εἶνε τέσσαρες· μία τῶν βαρυτόνων καὶ τρεῖς τῶν περισπώμενων.

ν'. Παρεπόμενα τοῦ ῥήματος.

Εἰς ἕκαστον ῥήμα παρατηροῦμεν τὰ ἐξῆς ἑπτὰ: *διάθεσιν, φωνήν, χρόνον, ἐγκλίσειν, ἀριθμὸν, πρόσωπον καὶ συζυγίαν*. καλοῦνται δὲ ταῦτα *παρεπόμενα τοῦ ῥήματος*.

θ'. Σχηματισμοὶ τῶν ἀπλῶν χρόνων.

Οἱ τρεῖς ἀπλῆ χρόνοι τῆς ἐνεργητικῆς καὶ παθητικῆς φωνῆς τῶν βαρυτόνων σχηματίζονται κατὰ τὸ ἑξῆς παράδειγμα.

Ὁριστική.

Ἐνεργητικὴ φωνή				Παθητικὴ φωνή		
		2	3	1	2	3
Ἐνεστ.	Ἐν. λύω,	λύεις,	λύει,	Ἐν. λύομαι,	λύεσαι,	λύεται,
	Πλ. λύομεν,	λύετε,	λύουσι,	Πλ. λυόμεθα,	λύεσθε,	λύονται,
Παρατ.	Ἐν. ἔλυον,	ἔλυες,	ἔλυε,	Ἐν. ἐλύομην,	ἐλύεσο,	ἐλύετο,
	Πλ. ἐλύομεν,	ἐλύετε,	ἔλυον,	Πλ. ἐλυόμεθα,	ἐλύεσθε,	ἐλύοντο,
Ἄδρ.	Ἐν. ἔλυσα,	ἔλυσας,	ἔλυσε,	Ἐν. ἐλύθην,	ἐλύθης,	ἐλύθη,
	Πλ. ἐλύσαμεν,	ἐλύσατε,	ἔλυσαν,	Πλ. ἐλύθημεν,	ἐλύθητε,	ἐλύθησαν,

Υποτακτικὴ (νά).

Ἐνεργητικὴ φωνή				Παθητικὴ φωνή		
	1	2	3	1	2	3
Ἐνεστ.	Ἐν. λύω,	λύῃς,	λύῃ,	Ἐν. λύομαι,	λύῃσαι,	λύῃται,
	Πλ. λύομεν,	λύῃτε,	λύωσι,	Πλ. λυόμεθα,	λύῃσθε,	λύονται,
Ἄδρ.	Ἐν. λύσω,	λύσῃς,	λύσῃ,	Ἐν. λυθῶ,	λυθῆς,	λυθῆι,
	Πλ. λύσωμεν,	λύσῃτε,	λύσωσι,	Πλ. λυθῶμεν,	λυθῆτε,	λυθῶσι,

Προστακτικὴ.

Ἐνεργητικὴ φωνή				Παθητικὴ φωνή		
		2	3		2	3
Ἐνεστ.	ἔν.	— λύε,	ἄς λύῃ	ἔν.	— λύου,	ἄς λύῃται
	πλ.	— λύετε,	ἄς λύωσι	πλ.	— λύεσθε,	ἄς λύωνται
			(ἢ νά λύῃ)			(ἢ νά λύῃται)
			(ἢ νά λύωσι)			(ἢ νά λύωνται)
Ἄδρ.	ἔν.	— λύσον.	ἄς λύσῃ	ἔν.	— λυθῆτε,	ἄς λυθῆι
	πλ.	— λύσατε,	ἄς λύσωσι	πλ.	— λυθῆτε,	ἄς λυθῶσι
			(ἢ νά λύσῃ)			(ἢ νά λυθῆι)
			(ἢ νά λύσωσι)			(ἢ νά λυθῶσι)

Δυνητικὴ

Ἐνεργητικὴ φωνή				Παθητικὴ φωνή		
	1	2	3	1	2	3
Παρατ.	ἔν. θά ἔλυον,	θά ἔλυες,	θά ἔλυε	ἔν. θά ἐλύομην,	θά ἐλύεσο,	θά ἐλύετο
	πλ. θά ἐλύομεν,	θά ἐλύετε,	θά ἔλυον	πλ. θά ἐλυόμεθα,	θά ἐλύεσθε,	θά ἐλύοντο
Ἄδρ.	ἔν. θά ἔλυσα,	θά ἔλυσας,	θά ἔλυσε	ἔν. θά ἐλύθην,	θά ἐλύθης,	θά ἐλύθη
	πλ. θά ἐλύσαμεν,	θά ἐλύσατε,	θά ἔλυσαν	πλ. θά ἐλύθημεν,	θά ἐλύθητε,	θά ἐλύθησαν

Ἐπιτική

Ἐνεργητικὴ φωνή				Παθητικὴ φωνή		
	1	2	3	1	2	3
Παρατ.	ἔν.	1 εἶθε νά ἔλυον		ἔν.	1 εἶθε νά ἐλυόμην	
		2 εἶθε νά ἔλυες			2 εἶθε νά ἐλύεσο	
		3 εἶθε νά ἔλυε			3 εἶθε νά ἐλύετο	
	πλ.	1 εἶθε νά ἐλύομεν		πλ.	1 εἶθε νά ἐλυόμεθα	
		2 εἶθε νά ἐλύετε			2 εἶθε νά ἐλύεσθε	
		3 εἶθε νά ἔλυον			3 εἶθε νά ἐλύοντο	

Ἄδρ.	ἐν.	1 εἶθε νά ἔλυσα		ἐν.	1 εἶθε νά ἐλύθην
		2 εἶθε νά ἔλυσας			2 εἶθε νά ἐλύθης
		3 εἶθε νά ἔλυσε			3 εἶθε νά ἐλύθη
πλ.	1	εἶθε νά ἐλύσαμεν,		πλ.	1 εἶθε νά ἐλύθημεν
		2 εἶθε νά ἐλύσατε			2 εἶθε νά ἐλύθητε
		3 εἶθε νά ἔλυταν			3 εἶθε νά ἐλύθησαν

Παρατηρήσεις

1. Ἡ προστακτική ἔχει μόνον δεύτερον καί τρίτον πρόσωπον.
2. Ἡ δυνητική ἐγκλίσις καί τὸ τρίτον πρόσωπον τῆς προστακτικῆς σχηματίζονται μὲ δύο λέξεις.
3. Ἡ δὲ εὐκτική σχηματίζεται διὰ τριῶν λέξεων.

1' Ἀόριστος 6'.

Τινὰ ῥήματα σχηματίζουν ἀόριστον μὲ διάφορον τύπον, ὅστις καλεῖται δεύτερος.

Ὁ ἀόριστος 6' ἔχει καταλήξεις εἰς μὲν τὴν ἐνεργητικὴν φωνὴν ὁμοίως τοῦ παρατατικοῦ, εἰς δὲ τὴν παθητικὴν ὁμοίως τοῦ α' ἄνευ τοῦ θ.

Παραδείγματα

Ἐνεργητικῆς φωνῆς

Παθητικῆς φωνῆς

Ἐνεστ. μανθάνω
Ἀόριστ. β' ἔμαθον

Ἐνεστ. βρέχομαι
Ἀόρ. β' ἐβράχην

Ὀριστική

Ἐν.	1	2	3		1	2	3
	ἔμαθον,	ἔμαθες,	ἔμαθε		ἐβράχην,	ἐβράχης,	ἐβράχη
Ἰλ.	ἔμάθομεν,	ἔμάθετε,	ἔμαθον		ἐβράχημεν,	ἐβράχητε,	ἐβράχησαν

Υποιακτική (νά)

Ἐν.	1	2	3		1	2	3
	μάθω,	μάθης,	μάθη		βραχῶ,	βραχῆς,	βραχῆ
Ἰλ.	μάθωμεν,	μάθητε,	μάθωσι		βραχῶμεν,	βραχῆτε,	βραχῶσι

Προστακτική

Ἐν.	2	3		2	3
	μάθε,	ἄς μάθη (ἢ νά μάθη)		βράχητι,	ἄς βραχῆ, (ἢ νά βραχῆ)
Ἰλ.	μάθετε,	ἄς μάθωσι (ἢ νά μάθωσι)		βράχητε,	ἄς βραχῶσι (ἢ νά βραχῶσι)

Δυνητική

Ἐν.	1	2	3		1	2	3
	θά ἔμαθον,	θά ἔμαθες,	θά ἔμαθε		θά ἐβράχην,	θά ἐβράχης,	θά ἐβράχη
Ἰλ.	θά ἐμάθομεν,	θά ἐμάθετε,	θά ἔμαθον	θά ἐβράχημεν,	θά ἐβράχητε,	θά ἐβράχησαν	

Εὐκτική (εἶθε νά)

Ἐν.	ἔμαθον,	ἔμαθες,	ἔμαθε		ἐβράχην,	ἐβράχης,	ἐβράχη
	ἔμάθομεν,	ἔμάθετε,	ἔμαθον		ἐβράχημεν	ἐβράχητε,	ἐβράχησαν

ια' Περὶ αὐξήσεως

Ἐνεστώς	Παρατατικός	Ἀόριστος
γράφω	ἔγραφο	ἔγραψα
λύω	ἔλυον	ἔλυσα
ἀκούω	ἤκουον	ἤκουσα
ἠλπίζω	ἠλπιζον	ἠλπισα

Εἰς τὸν παρατατικὸν καὶ ἀόριστον τῆς ὀριστικῆς τὰ ῥήματα λαμβάνουσιν ἐν ἀρχῇ τοῦ θέματος αὐξήσιν, ἧτις εἶνε δύο εἰδῶν· συλλαβική καὶ χρονική.

Συλλαβική αὐξήσις εἶνε ἐν **ε**, τὸ ὁποῖον προστίθεται εἰς τὰ ἀπὸ συμφώνου ἀρχόμενα ῥήματα· π.χ. παιδεύω, ἐπαίδευον, ἐπαίδευσα.

Χρονική εἶνε ἡ τροπή τοῦ βραχέος φωνήεντος εἰς μακρόν· π.χ. ἐλπίζω, ἠλπιζον, ἠλπισα.

Τρέπουσι δὲ τὸ ἀρκτικὸν φωνήεν ὡς ἐξῆς·

Τὸ	α	εἰς	η	ὡς	ἀκούω	—	ἤκουον
»	ε	»	η	»	ἔρχομαι	—	ἤρχόμην
»	ο	»	ω	»	ὀνομάζω	—	ὠνόμαζον
»	αι	»	η	»	αἰσθάνομαι	—	ἠσθανόμην
»	οι	»	ω	»	οἰκοδομῶ	—	ὠκοδόμουν
»	αυ	»	ηυ	»	αὐξάνω	—	ἠῦξανον
»	ευ	»	ηυ	»	εὐχομαι	—	ἠυχόμην

Τὰ ἀπὸ **θ** ἀρχόμενα διπλασιάζουσιν αὐτὸ μετὰ τὴν αὐξήσιν· π.χ. θάπτω — ἔρραπτον.

ιβ' Προσωπικαὶ καταλήξεις ἀπλῶν χρόνων.

Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τῶν ἀπλῶν χρόνων εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις τῆς ἐνεργητικῆς καὶ παθητικῆς φωνῆς εἶνε αἱ ἐξῆς·

Ἐοριστικῆ

	1	2	3	1	2	3
Ἐνεστ. ἐν. ω.	εις,	ει	ομαι,	εσαι,	εται	
πλ. ομεν,	ετε,	ουοι	ομεθα,	εσθε,	οντια	
Παρατ. ἐν. ον,	εσ,	ε	ομην.	εσο,	ειο	
πλ. ομεν,	ετε,	ον	ομεθα,	εσθε,	οντο	
Ἀόρ. α' ἐν. σα	σας,	σε	θην.	θης.	θη	
πλ. σαμεν,	σατε,	σαν	θημεν,	θητε,	θησαν	
Ἀόρ. β' ἐν. ον,	εσ.	ε	ην.	ης,	η	
πλ. ομεν,	ετε.	ον	ημεν,	ητε,	ησαν	

Υποτακτική

	1	2	3	1	2	3
Ἐνεστ.	έν. ω,	ης.	η	ωμαι,	ησαι,	ηται
	πλ. ωμεν,	ητε,	ωσι	ωμεθα,	ησθε,	ωνται
Ἀόρ. α'	έν. σω,	σης,	ση	θῶ,	θῆς,	θῆ
	πλ. σωμεν,	σητε,	σωσι	θῶμεν,	θῆτε,	θῶσι
Ἀόρ. β'	έν. ω,	ης,	η	ῶ,	ῆς,	ῆ
	πλ. ωμεν,	ητε,	ωσι	ῶμεν,	ῆτε,	ῶσι

Προστακτική

		2	3		2	3	
Ἐνεστ.	έν.	—	ε,	η	—	ου,	ηται
	πλ.	—	ετε,	ωσι	—	εσθε,	ωνται
Ἀόρ. α'	έν.	—	σον,	ση	—	θητι,	θη
	πλ.	—	σατε,	σωσι	—	θητε,	θῶσι
Ἀόρ. β'	έν.	—	ε,	η	—	ητι,	ῆ
	πλ.	—	ετε,	ωσι	—	ητε,	ῶσι

Δυνητική

	1	2	3	1	2	3
Παρατ.	έν. ον,	ες,	ε	ομην,	εσο,	ειο
	πλ. ομεν,	ετε,	ον	ομεθα,	εσθε,	οντο
Ἀόρ. α'	έν. σα,	σα,	σε	θην,	θης	θη,
	πλ. σαμεν,	σατε,	σαν	θημεν,	θητε,	θησαν
Ἀόρ. β'	έν. ον,	ες,	ε	ην,	ης,	η
	πλ. ομεν,	ετε,	ον	ημεν,	ητε,	ησαν

Εὐκτική

	1	2	3	1	2	3
Παρατ.	έν. ον,	ες,	ε	ομην,	εσο,	ειο
	πλ. ομεν,	ετε,	ον	ομεθα,	εσθε,	οντο
Ἀόρ.	έν. σα,	σας,	σε	θην,	θης,	θη
	πλ. σαμεν	σατε,	σαν	θημεν,	θητε,	θησαν

76. **Γύνν.** Νὰ σχηματισθῶσιν εἰς τοὺς τρεῖς ἀπλοῦς χρόνους τῆς ἐνεργητικῆς καὶ παθητικῆς φωνῆς τὰ ἐξῆς ῥήματα.

Νὰ γραφῆ ἡ δὲ ἐν ἑκάστῳ εἰς ἰδιαιτέραν ἄσκησιν ἀποχωριζομένων ἐκ τοῦ θέματος τῶν καταλήξεων διὰ δικαιρετικῶν.

Φυτεύω, κόπτω, σφάζω, δανείζω, ῥίπτω, ἀκούω (ἠκούσθην), ἀλείφω.

55. ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ

Τὸ τρώγειν εἶνε ὠφέλιμον.

Τὸ κολυμβᾶν εἶνε εὐχάριστον.

Ὁ τύπος τοῦ ῥήματος, ὁ ὁποῖος ἐκφράζει διάθεσιν καὶ χρόνον, χω-

εις νὰ φανερώνη πρόσωπον καὶ ἀριθμόν, λέγεται ἀπαρέμφατον π. χ. τρώγειν, κολυμβᾶν.

Τὸ ἀπαρέμφατον, ὅταν λαμβάνῃ τὸ ἄρθρον, ἰσοδυναμεῖ πρὸς οὐσιαστικὸν σχηματιζόμενον ἐκ τοῦ αὐτοῦ θέματος· π. χ.

Τὸ γράφειν=ἡ γραφή, τὸ πολεμεῖν=ὁ πόλεμος, τὸ λύειν=ἡ λύσις.

56. Μ Ε Τ Ο Χ Η

ἜΟ παιδεύων, ἢ παιδεύουσα, τὸ παιδεῦον,
ἜΟ γράφας, ἢ γράφασα, τὸ γράψαν.

Τὰ ῥήματα ἔχουσι καὶ τύπους, οἱ ὅποιοι ἔχουσι μορφήν ἐπιθέτου· φανερώνουσι δὲ καὶ πρᾶξιν.

Οἱ τύποι τοῦ ῥήματος, οἱ ὅποιοι ἔχουσι μορφήν ἐπιθέτου καὶ ἐκφράζουσι καὶ πρᾶξιν, λέγονται μετοχαί, διότι μετέχουσι τῶν ἰδιοτήτων τοῦ ῥήματος καὶ τοῦ ἐπιθέτου.

Αἱ μετοχαί ὡς ἐπίθετα εἶνε τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα.

Ἐκ τῶν ἀπλῶν χρόνων σχηματίζονται μετοχαί ἐκ τοῦ ἐνεστώτου καὶ ἀορίστου.

Ἐνεργητικῆς φωνῆς

Παθητικῆς φωνῆς

Ἐκ τοῦ ῥήματος γράφω.

ὁ γράφων	ὁ γράφας	ὁ γραφόμενος	ὁ γραφεῖς
ἡ γράφουσα	ἡ γράφασα	ἡ γραφόμενη	ἡ γραφεῖσα
τὸ γράφον	τὸ γράψαν	τὸ γραφόμενον	τὸ γραφέν

Ἐκ τοῦ ῥήματος λύω.

ὁ λύων	ὁ λύσας	ὁ λυόμενος	ὁ λυθεῖς
ἡ λύουσα	ἡ λύσασα	ἡ λυόμενη	ἡ λυθεῖσα
τὸ λύων	τὸ λύσαν	τὸ λυόμενον	τὸ λυθέν

Αἱ περιττοσύλλαβοι μετοχαί κλίνονται εἰς τὴν τρίτην κλίσιν κατὰ τὰ ἐξῆς παραδείγματα·

Ἐνικός.

ἜΟν.	ὁ λύων	λύσας	λυθεῖς
Γεν.	τοῦ λύοντος	λύσαντος	λυθέντος
Δοτ.	τῷ λύοντι	λύσαντι	λυθέντι
Αἰτ.	τὸν λύοντα	λύσαντα	λυθέντα
Κλ.	ὦ λύων	λύσας	λυθεῖς

Πληθυντικός

ἜΟν.	οἱ λύοντες	λύσαντες	λυθέντες
Γεν.	τῶν λύόντων	λυσάντων	λυθέντων
Δοτ.	τοῖς λύουσι	λύσασι	λυθεῖσι
Αἰτ.	τοὺς λύοντας	λύσαντας	λυθέντας
Κλ.	ὦ λύοντες	λύσαντες	λυθέντας

Ἑνικός.

Ὄν.	τὸ	λύον	λύσαν	λυθέν
Γεν.	τοῦ	λύοντος	λύσαντος	λυθέντος
Δοτ.	τῷ	λύοντι	λύσαιτι	λυθέντι
Αἰτ.	τὸ	λύον	λύσαν	λυθέν
Κλ.	ὃ	λύον	λύσαν	λυθέν

Πληθυντικός.

Ὄν.	τὰ	λύοντα	λύσαντα	λυθέντα
Γεν.	τῶν	λύόντων	λυσάντων	λυθέντων
Δοτ.	τοῖς	λύουσι	λύσασι	λυθεῖσι
Αἰτ.	τὰ	λύοντα	λύσαντα	λυθέντα
Κλ.	ὧ	λύοντα	λύσαντα	λυθέντα

77. **Γύμν.** Νὰ σχηματισθῶσιν αἱ μετοχαὶ τῶν ἀπλῶν χρόνων καὶ κλιθῶσι κατὰ τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα τῶν ῥημάτων τοῦ 78 γομνάσματος.

57. ΕΥΦΩΝΙΚΑ ΣΥΜΦΩΝΑ

Λέξεις τινές, ἂν ἡ ἐπομένη λέξις ἄρχηται ἀπὸ φωνήεντος, λαμβάνουσιν εὐφωνικά σύμφωνα.

Εὐφωνικά σύμφωνα εἶνε τὸ (ν, ς, κ, χ).

Εὐφωνικὸν ν λαμβάνουσι·

1. Αἱ δοτικαὶ πληθυντικαὶ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων· π. χ. ἡμῖν τοῖς Ἑλλησιν ἀρμόζει ἐνδοξος θάνατος.

2. Τὰ τρίτα πρόσωπα τῶν ῥημάτων τὰ λήγοντα εἰς ε ἢ σι· π. χ. ἔγραψεν ἐπιστολὴν· γράφουσι ἐπιστολάς.

3. Αἱ λέξεις εἴκοσι, πέρυσι, παντάπασι.

Τὸ εὐφωνικὸν ς λαμβάνει τὸ ἐπίρρημα οὕτω· π. χ. οὕτως ἔπραξε.

Τὰ δὲ εὐφωνικά κ καὶ χ λαμβάνει τὸ ἐπίρρημα οὐ· καί, ἂν μὲν ἡ ἐπομένη λέξις ἄρχηται ἀπὸ φωνήεντος, φιλουμένου, λαμβάνει τὸ κ· ἂν δὲ ἡ ἐπομένη λέξις ἄρχηται ἀπὸ φωνήεντος δασυνομένου, λαμβάνει τὸ χ· π. χ. ὁ Χριστὸς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν.

Ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ καὶ οὐχ εὔρον.

58. ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ

Οἱ σύνθετοι χρόνοι σχηματίζονται περιφραστικῶς τῇ βοηθείᾳ τῆς ἀκλίτου λέξεως θά καὶ τῶν ῥημάτων θελω, ἔχω καὶ εἶμαι· τὰ ὅποια διὰ τοῦτο καλοῦμεν βοηθητικά.

Τὰ βοηθητικὰ ῥήματα εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ παρατατικὸν κλίνονται ὡς ἐξῆς·

Ὅριστική

Ἐνεστ.	έν.	1 θέλω	ἔχω	εἶμαι
		2 θέλεις	ἔχεις	εἶσαι
		3 θέλει	ἔχει	εἶνε καὶ εἶναι
πλ.	1 θέλομεν	ἔχομεν	εἶμεθα	
		2 θέλετε	εἶσθε	
		3 θέλουσι	εἶνε	
Παρατ.	έν.	1 ἤθελον	εἶχον	ἤμην
		2 ἤθελες	εἶχες	ἦσο
		3 ἤθελε	εἶχε	ἦτο
πλ.	1 ἠθέλομεν	εἶχομεν	ἦμεθα	
		2 ἠθέλετε	ἦσθε	
		3 ἠθελον	ἦσαν	

Ὑποτακτική (νά)

Ἐνεστ.	έν.	1 θέλω	ἔχω	εἶμαι
		2 θέλῃς	ἔχῃς	εἶσαι
		3 θέλῃ	ἔχῃ	εἶνε
πλ.	1 θέλωμεν	ἔχωμεν	εἶμεθα	
		2 θέλητε	εἶσθε	
		3 θέλωσι	εἶνε	

Προστακτική

Ἐνεστ.	έν.	2 θέλε	ἔχε	ἔσο
		3 ἄς θέλῃ (ἦ νὰ θέλῃ)	ἄς ἔχῃ (ἦ νὰ ἔχῃ)	ἄς εἶνε (ἦ νὰ εἶνε)
		πλ. 2 θέλετε	ἔχετε	ἔστε
πλ.	3 ἄς θέλωσι (ἦ νὰ θέλωσι)	ἄς ἔχωσι (ἦ νὰ ἔχωσι)	ἄς εἶνε (ἦ νὰ εἶνε)	

Ἐὐκτική

Παρατ.	έν.	1 εἶθε νὰ εἶχον	εἶθε νὰ ἦθελον	εἶθε νὰ ἤμην
		2 εἶθε νὰ εἶχες	εἶθε νὰ ἦθελες	εἶθε νὰ ἦσο
		3 εἶθε νὰ εἶχε	εἶθε νὰ ἦθελε	εἶθε νὰ ἦτο
πλ.	1 εἶθε νὰ εἶχομεν	εἶθε νὰ ἠθέλομεν	εἶθε νὰ ἦμεθα	
		2 εἶθε νὰ εἶχετε	εἶθε νὰ ἠθέλετε	εἶθε νὰ ἦσθε
		3 εἶθε νὰ εἶχον	εἶθε νὰ ἦθελον	εἶθε νὰ ἦσαν

Δυνητική

Παρατ.	έν.	1 θὰ ἦθελον	θὰ εἶχον	θὰ ἤμην
		2 θὰ ἦθελες	θὰ εἶχες	θὰ ἦσο
		3 θὰ ἦθελε	θὰ εἶχε	θὰ ἦτο
πλ.	1 θὰ ἠθέλομεν	θὰ εἶχομεν	θὰ ἦμεθα	
		2 θὰ ἠθέλετε	θὰ εἶχετε	θὰ ἦσθε
		3 θὰ ἦθελον	θὰ εἶχον	θὰ ἦσαν

Ἀπαρέμφατον

Ἔνεστ.	θέλειν	ἔχειν	εἶσθαι (εἶναι)
		Μετοχή	
Ἔνεστ.	ὁ θέλων	ἔχων	ὄν
	ἡ θέλουσα	ἔχουσα	οὔσα
	τὸ θέλον	ἔχον	ὄν

59. ΜΕΤΟΧΗ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ

Οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες ἐσχημάτιζον τὸν παρακειμένον μονολεκτικῶς. Ὅπως δὲ ἐκ τῆς ἀρχαίας γλώσσης διτηρήθησαν καὶ εἰς τὴν σήμερον λαλουμένην γλῶσσαν ἡμῶν οἱ περισσότεροι τύποι τῶν λέξεων, οὗτω καὶ ἐκ τοῦ παρακειμένου τῆς παθητικῆς φωνῆς διτηρήθη μέχρις ἡμῶν ὁ τύπος τῆς μετοχῆς.

Ὁ παρακειμένος κατὰ τὸν ἀρχαῖον σχηματισμὸν λαμβάνει ἐν ἀρχῇ συλλαβικὴν ἢ χρονικὴν αὐξῆσιν. Εἰς δὲ τὰ ἀπὸ συμφώνου ἀρχόμενα (ἐξαιρέσει τινῶν) καὶ ἀναδιπλώσιν ἤτοι ἐπανάληψιν τοῦ ἀρχτικοῦ συμφώνου· π.χ. λύω, παθητικὸς παρακειμένος λελυμαι, μετοχὴ λελυμένος· γράφω, παθ. παρακ. γέγραμμαι, μετοχὴ γεγραμμένος κτλ.

Κατὰ τὴν χρῆσιν τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου ἐν τῷ προφορικῷ λόγῳ πολλάκις λέγομεν αὐτὴν ἄνευ αὐξήσεως καὶ ἀναδιπλώσεως· π.χ. ἀντὶ λελυμένος, γεγραμμένος, λέγομεν λυμένος, γραμμένος.

Πολλάκις πρὸς σχηματισμὸν τῶν συνθέτων χρόνων χρησιμεύει καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, ὡς θέλομεν ἴδῃ ἐν τοῖς ἐπομῆνοις μαθήμασιν.

60. ΣΥΝΘΕΤΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

Οἱ σύνθετοι χρόνοι σχηματίζονται περιφραστικῶς ὡς ἐξῆς:

α'.) Ὁ παρακειμένος.

Εἰς μὲν τὰ ἐνεργητικά· διὰ τοῦ ἔχω καὶ τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου κατ' αἰτιατικὴν πτώσιν· π.χ. ἔχω λελυμένον, ἢ διὰ τοῦ ἔχω καὶ τοῦ ἐνικοῦ γ' προσώπου τῆς ὑποτακτικῆς· π.χ. ἐνεργητικοῦ ἀορίστου· π.χ. ἔχω λύσῃ.

Εἰς δὲ τὰ παθητικά· διὰ τοῦ εἶμαι καὶ τῆς μετοχῆς τοῦ παθ. παρακειμένου κατ' ὀνομαστικὴν· π.χ. εἶμαι λελυμένος, ἢ, ὄν, ἢ διὰ τοῦ ἔχω καὶ τοῦ γ'. προσώπου τῆς ὑποτακτικῆς· π.χ. ἔχω λυθῆ κτλ.

β'.) Ὁ ὑπερσυντέλικος κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον διὰ τοῦ εἶχον καὶ ἡμην εἰς τὰ ἐνεργητικά· π.χ. εἶχον λελυμένον ἢ εἶχον λύσῃ· εἰς τὰ παθητικά ἡμην λελυμένος, ἢ, ὄν, ἢ εἶχον λυθῆ κτλ.

γ'.) Ὁ μέλλων διαρκῆς διὰ τοῦ θά καὶ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεστώτος· π.χ. θά λύω ἢ θέλω νὰ λύω ἢ θέλω λύῃ.

δ'.) Ὁ μέλλον στιγμιαιὸς διὰ τοῦ θὰ καὶ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ἀορίστου· π. χ. θὰ λύσω ἢ θέλω νὰ λύσω ἢ θέλω λύσῃ.

ε'.) Ὁ τετελεσμένος μέλλον διὰ τοῦ θὰ καὶ τῶν διαφόρων σχηματισμῶν τοῦ παρακειμένου· π. χ.

Εἰς τὰ ἐνεργητικά θὰ ἔχω λελυμένον ἢ θὰ ἔχω λύσῃ καὶ εἰς τὰ παθητικά θὰ εἶμαι λελυμένος ἢ θὰ ἔχω λυθῆ.

Περιφραστικῶς σχηματίζεται καὶ ἡ ὀνητικὴ ἔγκλισις· π. χ. εἰς τὰ ἐνεργητικά θὰ ἔλθον ἢ ἤθελον λύῃ, εἰς τὰ παθητικά θὰ ἐλυόμην ἢ ἤθελον λύεσθαι.

Παράδειγμα ἐκ τῶν βαρυτόνων ὀημάτων

Ὀριστική.

Ἐνεργητικὴ φωνή				Παθητικὴ φωνή			
Ἑ.εστ.	λύω, λύομεν.	λύεις, λύετε.	λύει λύουσι	λύομαι, λύομεθα.	λύσαι, λύσθε.	λύεται λύονται	
Παρατ.	ἔλυον, ἐλύομεν.	ἔλυες, ἐλύετε.	ἔλυε ἔλυον	ἐλυόμην, ἐλυόμεθα.	ἐλύεσο, ἐλύεσθε.	ἐλύετο ἐλύοντο	
Ἀορ.	ἔλυσα, ἐλύσαμεν.	ἔλυσας, ἐλύσατε.	ἔλυσε ἔλυσαν	ἐλύθην, ἐλύθημεν.	ἐλύθης, ἐλύθητε.	ἐλύθη ἐλύθησαν	
Παρακ.	ἔχω ἔχεις ἔχει ἔχομεν ἔχετε ἔχουσι	λύσῃ ἢ λύσῃ λύσῃ λύσῃ λύσῃ λύσῃ	ἔχω ἔχεις ἔχει ἔχομεν ἔχετε ἔχουσι	λελυμένον λελυμένον λελυμένον λελυμένον λελυμένον λελυμένον	λυθῆ ἢ λυθῆ λυθῆ λυθῆ λυθῆ λυθῆ	εἶμαι εἶσαι εἶνε εἶμεθα εἶσθε εἶνε	λελυμένος,η,ον λελυμένος,η,ον λελυμένος,η,ον λελυμένοι,αι,α λελυμένοι,αι,α λελυμένοι,αι,α
Ἑπερσ.	εἶχον εἶχες εἶχε εἶχομεν εἶχετε εἶχον	λύσῃ ἢ λύσῃ λύσῃ λύσῃ λύσῃ λύσῃ	εἶχον εἶχες εἶχε εἶχομεν εἶχετε εἶχον	λελυμένον λελυμένον λελυμένον λελυμένον λελυμένον λελυμένον	λυθῆ ἢ λυθῆ λυθῆ λυθῆ λυθῆ λυθῆ	ἤμην ἤσο ἤτο ἤμεθα ἤσθε ἤσαν	λελυμένος,η,ον λελυμένος,η,ον λελυμένος,η,ον λελυμένοι,αι,α λελυμένοι,αι,α λελυμένοι,αι,α
Μ. διαρ.	θὰ λύω θὰ λύης θὰ λύῃ θὰ λύωμεν θὰ λύητε θὰ λύωσι	ἢ θέλω θέλεις θέλει θέλωμεν θέλετε θέλουσι	λύῃ λύῃ λύῃ λύῃ λύῃ λύῃ	θὰ λύομαι θὰ λύσῃ θὰ λύῃ θὰ λυόμεθα θὰ λύσῃ θὰ λύονται	ἢ θέλω θέλεις θέλει θέλωμεν θέλετε θέλουσι	λύομαι λύσῃ λύῃ λυόμεθα λύσῃ λύονται	ἢ θέλω θέλεις θέλει θέλωμεν θέλετε θέλουσι
Μ. στιγ.	θὰ λύσω θὰ λύσῃ θὰ λύσῃ θὰ λύσωμεν θὰ λύσατε θὰ λύσωσι	ἢ θέλω θέλεις θέλει θέλωμεν θέλετε θέλουσι	λύσῃ λύσῃ λύσῃ λύσῃ λύσῃ λύσῃ	θὰ λυθῶ θὰ λυθῆς θὰ λυθῆ θὰ λυθῶμεν θὰ λυθῆτε θὰ λυθῶσι	ἢ θέλω θέλεις θέλει θέλωμεν θέλετε θέλουσι	λυθῆ λυθῆ λυθῆ λυθῆ λυθῆ λυθῆ	ἢ θέλω θέλεις θέλει θέλωμεν θέλετε θέλουσι

τελ. μελ.	θὰ ἔχω	λύση	θὰ ἔχω	λυθῆ
	θὰ ἔχῃς	λύση	θὰ ἔχῃς	λυθῆ
	θὰ ἔχῃ	λύση	θὰ ἔχῃ	λυθῆ
	θὰ ἔχωμεν	λύση	θὰ ἔχωμεν	λυθῆ
	θὰ ἔχητε	λύση	θὰ ἔχητε	λυθῆ
	θὰ ἔχωσι	λύση	θὰ ἔχωσι	λυθῆ
	ἢ θὰ ἔχω	λελυμένον	ἢ θὰ εἶμαι	λελυμένος, η, ον
	θὰ ἔχῃς	λελυμένον	θὰ εἶσαι	λελυμένος, η, ον
	θὰ ἔχῃ	λελυμένον	θὰ εἶνε	λελυμένος, η, ον
	θὰ ἔχωμεν	λελυμένον	θὰ εἶμεθα	λελυμένοι, αι, α
	θὰ ἔχητε	λελυμένον	θὰ εἶσθε	λελυμένοι, αι, α
θὰ ἔχωσι	λελυμένον	θὰ εἶνε	λελυμένοι, αι, α	

Ἑποτακτική (νά).

Ἑνεστ.	λύω,	λύῃς,	λύῃ	λύωμαι,	λύῃσαι,	λύῃται		
	λύωμεν,	λύῃτε,	λύωσι	λύωμεθα,	λύῃσθε,	λύωνται		
Ἀόρ.	λύσω,	λύσῃς,	λύσῃ	λυθῶ,	λυθῆς,	λυθῆ		
	λύσωμεν,	λύσῃτε,	λύσωσι	λυθῶμεν,	λυθῆτε,	λυθῶσι		
Παρακ.	ἔχω	λύσῃ	ἢ ἔχω	λελυμένον	ἔχω	λυθῆ	ἢ εἶμαι	λελυμένος, η, ον
	ἔχῃς	λύσῃ	ἔχῃς	λελυμένον	ἔχῃς	λυθῆ	εἶσαι	λελυμένος, η, ον
	ἔχῃ	λύσῃ	ἔχῃ	λελυμένον	ἔχῃ	λυθῆ	εἶνε	λελυμένος, η, ον
	ἔχωμεν	λύσῃ	ἔχωμεν	λελυμένον	ἔχωμεν	λυθῆ	εἶμεθα	λελυμένοι, αι, α
	ἔχητε	λύσῃ	ἔχητε	λελυμένον	ἔχητε	λυθῆ	εἶσθε	λελυμένοι, αι, α
	ἔχωσι	λύσῃ	ἔχωσι	λελυμένον	ἔχωσι	λυθῆ	εἶνε	λελυμένοι, αι, α

Προστακτική

Ἑνεστ.	λύε,	ἄς λύῃ	λύου,	ἄς λύῃται
		(ἢ νὰ λύῃ)		(ἢ νὰ λύῃται)
	λύετε,	ἄς λύωσι	λύεσθε,	ἄς λύωνται
		(ἢ νὰ λύωσι)		(ἢ νὰ λύωνται)
Ἀόρ.	λύσον,	ἄς λύσῃ	λύθητι,	ἄς λυθῆ
		(ἢ νὰ λύσῃ)		(ἢ νὰ λυθῆ)
	λύσατε,	ἄς λύσωσι	λύθητε,	ἄς λυθῶσι
		(ἢ νὰ λύσωσι)		(ἢ νὰ λυθῶσι)
Παρακ.	ἔχε λύσῃ,	ἄς ἔχῃ λύσῃ	ἔχε λυθῆ,	ἄς ἔχῃ λυθῆ
		(ἢ νὰ ἔχῃ λύσῃ)		(ἢ νὰ ἔχῃ λυθῆ)
	ἔχετε λύσῃ,	ἄς ἔχωσι λύσῃ	ἔχετε λυθῆ,	ἄς ἔχωσι λυθῆ
	(ἢ νὰ ἔχωσι λύσῃ)		(ἢ νὰ ἔχωσι λυθῆ)	
ἢ	ἔχε λελυμένον,	ἄς ἔχῃ λελυμένον	ἔσο λελυμένος,	ἄς εἶνε λελυμένος
		(ἢ νὰ ἔχῃ λελυμένον)		(ἢ νὰ εἶνε λελυμένος)
	ἔχετε λελυμένον,	ἄς ἔχωσι λελυμένον	ἔστε λελυμένοι,	ἄς εἶνε λελυμένοι
	(ἢ νὰ ἔχωσι λελυμένον)			(ἢ νὰ εἶνε λελυμένοι)

Δυνητικὴ

Παρατ.	θὰ ἔλουν,	θὰ ἔλυες,	θὰ ἔλυε	θὰ ἐλύομην,	θὰ ἐλύσο,	θὰ ἐλύετο
	θὰ ἐλύομεν,	θὰ ἐλύετε,	θὰ ἔλυον	θὰ ἐλύομεθα,	θὰ ἐλύσθε,	θὰ ἐλύοντο
ἦ	ἦθελον	λύη		ἦθελον	λύεσθαι	
	ἦθελες	λύη		ἦθελες	λύεσθαι	
	ἦθελε	λύη		ἦθελε	λύεσθαι	
	ἦθέλομεν	λύη		ἦθέλομεν	λύεσθαι	
	ἦθέλετε	λύη		ἦθέλετε	λύεσθαι	
	ἦθελον	λύη		ἦθελον	λύεσθαι	

Ἀόρ.	θὰ ἔλυσα,	θὰ ἔλυσας,	θὰ ἔλυσε	θὰ ἐλύθην,	θὰ ἐλύθης,	θὰ ἐλύθη
	θὰ ἐλύσαμεν,	θὰ ἐλύσατε,	θὰ ἔλυσαν	θὰ ἐλύθημεν,	θὰ ἐλύθητε,	θὰ ἐλύθησαν
ἦ	ἦθελον	λύση		ἦθελον	λυθῆ	
	ἦθελες	λύση		ἦθελες	λυθῆ	
	ἦθελε	λύση		ἦθελε	λυθῆ	
	ἦθέλομεν	λύση		ἦθέλομεν	λυθῆ	
	ἦθέλετε	λύση		ἦθέλετε	λυθῆ	
	ἦθελον	λύση		ἦθελον	λυθῆ	

Ὑπερσ.	θὰ εἶχον	λύση		θὰ εἶχον	λυθῆ	
	θὰ εἶχες	λύση		θὰ εἶχες	λυθῆ	
	θὰ εἶχε	λύση		θὰ εἶχε	λυθῆ	
	θὰ εἶχομεν	λύση		θὰ εἶχομεν	λυθῆ	
	θὰ εἶχετε	λύση		θὰ εἶχετε	λυθῆ	
	θὰ εἶχον	λύση		θὰ εἶχον	λυθῆ	
ἦ	θὰ εἶχον	λελυμένος		ἦ θὰ ἦμην	λελυμένος, η, ον	
	θὰ εἶχες	λελυμένος		θὰ ἦσο	λελυμένος, η, οι	
	θὰ εἶχε	λελυμένος		θὰ ἦτο	λελυμένος, η, οι	
	θὰ εἶχομεν	λελυμένος		θὰ ἦμεθα	λελυμένοι, αι, α	
	θὰ εἶχετε	λελυμένος		θὰ ἦσθε	λελυμένοι, αι, α	
	θὰ εἶχον	λελυμένος		θὰ ἦσαν	λελυμένοι, αι, α	
ἦ	ἦθελον	ἔχῃ	λελυμένος	ἦ ἦθελον	εἶσθαι	λελυμένος, η, ον
	ἦθελες	ἔχῃ	λελυμένος	ἦθελες	εἶσθαι	λελυμένος, η, ον
	ἦθελεν	ἔχῃ	λελυμένος	ἦθελεν	εἶσθαι	λελυμένος, η, ον
	ἦθέλομεν	ἔχῃ	λελυμένος	ἦθέλομεν	εἶσθαι	λελυμένοι, αι, α
	ἦθέλετε	ἔχῃ	λελυμένος	ἦθέλετε	εἶσθαι	λελυμένοι, αι, α
	ἦθελον	ἔχῃ	λελυμένος	ἦθελον	εἶσθαι	λελυμένοι, αι, α

Ἐδκτικὴ (εἶθε νὰ)

Μέλ.	λύω,	λύης,	λύη	λύομαι,	λύησαι,	λύηται		
διαρκ.	λύομεν,	λύητε,	λύωσι	λύομεθα,	λύησαι,	λύηται		
Μέλ.	λύσω,	λύσης,	λύση	λυθῶ,	λυθῆς,	λυθῆ		
στιγμ.	λύσωμεν,	λύσητε,	λύωσι	λυθῶμεν,	λυθῆτε,	λυθῶσι		
Παρακ.	ἔχω	λύη	ἔχω	λελυμένος	ἔχω	λυθῆ	ἦ εἶμαι	λελυμένος, η, ον
	ἔχης	λύη	ἔχης	λελυμένος	ἔχης	λυθῆ	εἶσαι	λελυμένος, η, ον
	ἔχη	λύση	ἔχη	λελυμένος	ἔχη	λυθῆ	εἶνε	λελυμένος, η, ον
	ἔχωμεν	λύση	ἔχωμεν	λελυμένος	ἔχωμεν	λυθῆ	εἶμεθα	λελυμένοι, αι, α
	ἔχητε	λύση	ἔχητε	λελυμένος	ἔχητε	λυθῆ	εἶσθε	λελυμένοι, αι, α
	ἔχωσι	λύση	ἔχωσι	λελυμένος	ἔχωσι	λυθῆ	εἶνε	λελυμένοι, αι, α

Παρατ.	ἔλυον, ἐλύομεν	ἔλυες, ἐλύετε,	ἔλυε ἔλυον	ἐλυόμην, ἐλυόμεθα.	ἐλύεσσο, ἐλύεσθε.	ἐλύετο ἐλύοντο		
Ἄορ.	ἔλυσα, ἐλύσαμεν,	ἔλυσας, ἐλύσατε.	ἔλυσε ἔλυσαν	ἐλύθη, ἐλύθημεν.	ἐλύθης, ἐλύθητε.	ἐλύθη ἐλύθησαν		
Ἦπερσ.	εἶχον εἶχες εἶχε εἶχομεν εἶχετε εἶχον	λύσῃ λύσῃ λύσῃ λύσῃ λύσῃ λύσῃ	ἢ εἶχον εἶχες εἶχε εἶχομεν εἶχετε εἶχον	λελυμένον λελυμένον λελυμένον λελυμένον λελυμένον λελυμένον	εἶχον εἶχες εἶχε εἶχομεν εἶχον εἶχετε	λυθῆ λυθῆ λυθῆ λυθῆ λυθῆ λυθῆ	ἢ ἤμην ἤσο ἤτο ἤμεθα ἤσθε ἤσαν	λελυμένος,η,ον λελυμένος,η,ον λελυμένος,η,ον λελυμένοι,αι,α λελυμένοι,αι,α λελυμένοι,αι,α

Ἀπαρέμφατον

Ἔνεστ.	λύειν	λύεσθαι
Ἄορ.	λύσαι	λυθῆναι

Μετοχή.

Ἔνεστ.	λύων.	λύουσα.	λύων	λυόμενος,	λυομένη,	λυόμενον
Ἄορ.	λύσας,	λύσασα.	λύσαν	λυθείς,	λυθεῖσα,	λυθέν
Μέλ. διαρκ.	ὁ μέλλων ἡ μέλλουσα τὸ μέλλον	νὰ λύῃ νὰ λύῃ νὰ λύῃ		ὁ μέλλων ἡ μέλλουσα τὸ μέλλον	νὰ λύηται νὰ λύηται νὰ λύηται	
Μέλ. στιγ.	ὁ μέλλων ἡ μέλλουσα τὸ μέλλον	νὰ λύσῃ νὰ λύσῃ νὰ λύσῃ		ὁ μέλλων ἡ μέλλουσα τὸ μέλλον	νὰ λυθῆ νὰ λυθῆ νὰ λυθῆ	
Παρακ.	ὁ ἔχων ἡ ἔχουσα τὸ ἔχον	λύσῃ λύσῃ λύσῃ		ὁ λελυμένος (λυμένος) ἡ λελυμένη (λυμένη) τὸ λελυμένον (λυμένον)		

Παρατηρήσεις.

Τὰ ῥήματα ἐλκύω, ἐργάζομαι καὶ ἔχω τρέπουσιν ἐν τῇ αὐξήσει τὸ ε εἰς εἰ ἀντι ἠ, εἴλκνουν, εἴλκνυσα, εἴργαζόμην, εἴργασθην, εἶχον.

Τὰ ἐκ προθέσεων σύνθετα ῥήματα αὐξάνουσι μετὰ τὴν πρόθεσιν· π. χ. συμβουλεύω, συνεβούλευον, συνεβούλευσα. Τινὰ δὲ καὶ πρὸ τῆς προθέσεως· π. χ. προχωρῶ, ἐπροχώρουν, ἐπροχώρησα.

Εἰς τὸν παθ. ἄορ. 6'. πολλάκις τὸ ε τοῦ θέματος τρέπεται εἰς α (τρέφω) ἐτρέφην, (κλέπτω) ἐκλάπην, (στρέφω) ἐστράφην, (τρέπω) ἐτρέπην, (σπεῖρω) ἐσπάρην, (φθείρω) ἐφθάρην, (σιτέλλω) ἐσιτάλην.

78. **Γύμν.** Νὰ σχηματισθῶσι καὶ εἰς τὰς δύο φωνὰς τὰ ῥήματα γράφω, κείθω, τρίθω.

66. ΥΠΡΟΛΗΚΤΑ ΚΑΙ ΕΡΡΙΝΟΛΗΚΤΑ ΡΗΜΑΤΑ

Ἔσα βαρύτερα ῥήματα ἔχουσι χαρακτῆρα λ ἢ ρ λέγονται ὑβρόληκτα.

Ἔσα δὲ ἔχουσι χαρακτῆρα μ ἢ ν λέγονται ἐρρινόληκτα.

Ἐκ τούτων τὰ κυριώτερα εἶνε τὰ ἐξῆς, ἅτινα σχηματίζουσι τοὺς ἀπλοῦς χρόνους κατὰ τὸν ἀκόλουθον πίνακα.

α' Ὑγρόληκτα.

Ἑνεργητικὴ φωνή		Παθητικὴ φωνή		
Ἑνεστώς	Ἀόριστος	Ἑνεστώς	Ἀόριστος	Μετοχή παθ παρακειμ.
ἄγγέλλω	ἤγγειλα	ἄγγέλλομαι	ἤγγέλθην	ἤγγελμένος
ἀνατέλλω	ἀνέτειλα	—	—	—
βάλλω	β' ἔβαλον	βάλλομαι	ἐβλήθην	βεβλημένος
στέλλω	ἔστειλα	στέλλομαι	β' ἐστάλην	ἐσταλμένος
σφάλω	ἔσφαλα	σφάλομαι	β' ἐσφάλην	ἐσφαλμένος
ψάλλω	ἔψαλα	ψάλλομαι	β' ἐψάλην	ἐψαλμένος
δέρω	ἔδειρα	δέρομαι	α' ἐδάρθην	—
—	—	—	β' ἐδάρθην	—
ἐγείρω	ἤγειρα	ἐγείρομαι	ἤγέρθην	—
ἐπάρω	ἐπῆρα	—	—	—
σπείρω	ἔσπειρα	σπείρομαι	ἐσπάρην	ἐσπαρμένος
σύρω	ἔσυρα	σύρομαι	ἐσύρθην	—
φθείρω	ἔφθειρα	φθείρομαι	ἐφάρην καὶ ἐφάρθην	ἐφθαρμένος
χαίρω	—	—	β' ἐχάρην	—

β' Ἐορινόληκτα.

νέμω	ἔνειμα	νέμομαι	ἐνεμήθην	νενεμημένος
τρέμω	—	—	—	—
βαίνω	—	—	β' ἔβην	—
γλυκαίνω	ἐγλύκανα	γλυκαίνομαι	ἐγλυκάνθην	—
θερμαίνω	ἐθέρμανα	θερμαίνομαι	ἐθερμάνθην	—
καταισχύνω	κατήσχυνα	καταισχύνομαι	ἤσχύνθην	κατησχυμένος
κλίνω	ἔκλινα	κλίνομαι	ἐκλίνην	κεκλιμένος
κρίνω	ἔκρινα	κρίνομαι	ἐκρίθην	κεκριμένος
κτείνω	ἔκτεινα	κτείνομαι	—	—
λευκαίνω	ἐλεύκανα	λευκαίνομαι	ἐλευκάνθην	—
μακρύνω	ἐμάκρυνα	μακρύνομαι	ἐμακρύνθην	μεμακρυσμένος
μαραίνω	ἐμάρανα	μαραίνομαι	ἐμαράνθην	μεμαραμένος
μείνω	ἔμεινα	—	—	—
μιαίνω	ἐμίαινα	μιαίνομαι	ἐμιάνθην	μεμιασμένος
μολύνω	ἐμόλυνα	μολύνομαι	ἐμολύνθην	μεμολυσμένος
ξηραίνω	ἐξήρανα	ξηραίνομαι	ἐξηράνθην	ἐξηραμένος
—	—	—	—	—
πλύνω	ἔπλυνα	πλύνομαι	ἐπλύθην	πεπλυμένος
τείνω	ἔτεινα	τείνομαι	ἐτάθην	τεταμένος
τέμνω	β' ἔτεμον	τέμνομαι	ἐτέμήθην	τετμημένος
ὕγιαίνω	ὕγιανα	—	—	—
ὕγραίνω	ὕγρανα	ὕγραίνομαι	ὕγράνθην	—
ὕφαίνω	ὕφανα	ὕφαίνομαι	ὕφάνθην	ὕφασμένος
—	—	φαίνομαι	α' ἐφάνθην	πεφασμένος
—	—	—	β' ἐφάνθην	—
ψυχραίνω	ἐψύγρανα	ψυχραίνομαι	ἐψυχράνθην	—

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ὑγρολόηκτων καὶ ἔρρινολόηκτων.

Ὁ ἀόριστος α' τῶν ὑγρολόηκτων καὶ ἔρρινολόηκτων τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς ἔχει καταλήξεις

α,	ας,	ε	ἀντί	σα,	σας	στ
αμεν,	αιε,	αν		σαμεν,	σατε	σαν

Εἰς τὰ ὑγρολόηκτα καὶ ἔρρινολόηκτα διακρίνομεν δύο θέματα, ἰσχυρὸν καὶ ἀσθενές.

62. ΡΗΜΑΤΑ ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ ἢ ΠΕΡΙΣΠΩΜΕΝΑ

Ῥήματα συνηρημένα ἢ περισπώμενα εἶνε ὅσα φωνηεντόληκτα ῥήματα ἔχουσι χαρακτῆρα ε, α. ο. Συναιροῦνται δὲ μόνον εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ παρατατικόν. Οἱ δὲ ἄλλοι χρόνοι σχηματίζονται ὅπως καὶ τὰ εἰς ω βαρύτενα.

Ὁριστική—Ἐνεστώς

α' συζυγία (ποιέ-ω)	β' συζυγία (τιμά-ω)	γ' συζυγία (δηλό-ω)
ποιῶ	τιμῶ	δηλῶ
ποιεῖς	τιμᾶς	δηλοῖς
ποιεῖ	τιμᾶ	δηλοῖ
ποιοῦμεν	τιμῶμεν	δηλοῦμεν
ποιεῖτε	τιμᾶτε	δηλοῦτε
ποιοῦσι	τιμῶσι	δηλοῦσι

Ὑποτακτική (ἐάν, ὅταν)

α' συζυγία	β' συζυγία	γ' συζυγία
ποιῶ	τιμῶ	δηλῶ
ποιῆς	τιμᾶς	δηλοῖς
ποιῆ	τιμᾶ	δηλοῖ
ποιῶμεν	τιμῶμεν	δηλῶμεν
ποιῆτε	τιμᾶτε	δηλῶτε
ποιῶσι	τιμῶσι	δηλῶσι

Προστακτική.

ποιεῖ	τίμα	δήλω
ἄς ποιῆ ἢ νὰ ποιῆ	ἄς τιμᾶ ἢ νὰ τιμᾶ	ἄς δηλοῖ ἢ νὰ δηλοῖ
ποιεῖτε	τιμᾶτε	δηλοῦτε
ἄς ποιῶσι ἢ νὰ ποιῶσι	ἄς τιμῶσι ἢ νὰ τιμῶσι	ἄς δηλῶσι ἢ νὰ δηλῶσι

Ἀπαρέμφατον

ποιεῖν	τιμᾶν	δηλοῦν
--------	-------	--------

Μετοχή

ποιῶν	τιμῶν	δηλῶν
ποιούσα	τιμῶσα	δηλοῦσα
ποιούν	τιμῶν	δηλοῦν

Ὀριστικὴ—Παρατατικὸς

ἐποιοῦν	ἐτίμων	ἐδήλουν
ἐποιεῖς	ἐτίμας	ἐδήλους
ἐποίει	ἐτίμα	ἐδήλου
ἐποιοῦμεν	ἐτιμῶμεν	ἐδηλοῦμεν
ἐποιεῖτε	ἐτιμάτε	ἐδηλοῦτε
ἐποιοῦν	ἐτίμων	ἐδήλουν

Δυνητικὴ

θα ἐποιοῦν	θα ἐτίμων	θα ἐδήλουν
	Ὅμοίως τῇ ὀριστικῇ	
	Εὐκατικὴ (εἶθε νά)	
ἐποιοῦν	ἐτίμων	ἐδήλουν
	Ὅμοίως τῇ ὀριστικῇ.	

Σχηματίζεται δὲ καὶ ὡς ἑξῆς:

ἤθελον	ποιῆ	ἤθελον	τιμᾶ	ἤθελον	δηλοῖ
ἤθελες	ποιῆ	ἤθελες	τιμᾶ	ἤθελες	δηλοῖ
ἤθελε	ποιῆ	ἤθελε	τιμᾶ	ἤθελε	δηλοῖ
ἠθέλομεν	ποιῆ	ἠθέλομεν	τιμᾶ	ἠθέλομεν	δηλοῖ
ἠθέλετε	ποιῆ	ἠθέλετε	τιμᾶ	ἠθέλετε	δηλοῖ
ἤθελον	ποιῆ	ἤθελον	τιμᾶ	ἤθελον	δηλοῖ

Παθητικὴ φωνή—Ὀριστικὴ ἐνεστώς

α' συζυγία	β' συζυγία	γ' συζυγία
ποιῶμαι	τιμῶμαι	δηλοῦμαι
ποιεῖσαι	τιμᾶσαι	δηλοῦσαι
ποιεῖται	τιμᾶται	δηλοῦται
ποιούμεθα	τιμώμεθα	δηλούμεθα
ποιεῖσθε	τιμᾶσθε	δηλοῦσθε
ποιῶνται	τιμῶνται	δηλοῦνται

Ὑποτακτικὴ (ἐάν, ὅταν)

ποιῶμαι	τιμῶμαι	δηλώμαι
ποιῆσαι	τιμᾶσαι	δηλώσαι
ποιῆται	τιμᾶται	δηλώται
ποιώμεθα	τιμώμεθα	δηλώμεθα
ποιῆσθε	τιμᾶσθε	δηλώσθε
ποιῶνται	τιμῶνται	δηλώνται

Ἱεροστακτικὴ

νά ποιῆσαι	νά τιμᾶσαι	νά δηλοῦσαι
νά ποιῆται	νά τιμᾶται	νά δηλοῦται
ἢ ἄς ποιῆται	ἢ ἄς τιμᾶται	ἢ ἄς δηλώται
νά ποιῆσθε	νά τιμᾶσθε	νά δηλώσθε
νά ποιῶνται	νά τιμῶνται	νά δηλώνται
ἢ ἄς ποιῶνται	ἢ ἄς τιμῶνται	ἢ ἄς δηλώνται

Ἀπαρέμφατον

ποιεῖσθαι	τιμᾶσθαι	δηλοῦσθαι
-----------	----------	-----------

Μετοχή

ποιούμενος	τιμώμενος	δηλούμενος
ποιουμένη	τιμωμένη	δηλουμένη
ποιούμενον	τιμώμενον	δηλούμενον

Παρατακτικός—Ὀριστικὴ

ἐποιούμην	ἐτιμώμην	ἐδηλούμην
ἐποιεῖσο	ἐτιμᾶσο	ἐδηλοῦσο
ἐποιεῖτο	ἐτιμᾶτο	ἐδηλοῦτο
ἐποιούμεθα	ἐτιμώμεθα	ἐδηλούμεθα
ἐποιεῖσθε	ἐτιμᾶσθε	ἐδηλοῦσθε
ἐποιῶντο	ἐτιμῶντο	ἐδηλοῦντο

Δυνητικὴ

θα ἐποιούμην	θα ἐτιμώμην	θα ἐδηλούμην
--------------	-------------	--------------

Ὅμοίως τῇ ὀριστικῇ

Εὐκτικὴ (εἶθε νά)

ἐπιτιμώμην	ἐδηλούμην
------------	-----------

Ὅμοίως τῇ ὀριστικῇ

Σχηματίζεται δὲ καὶ ὡς ἐξῆς·

ἤθελον	ποιεῖσθαι	ἤθελον	τιμᾶσθαι	ἤθελον	δηλοῦσθαι
ἤθελες	ποιεῖσθαι	ἤθελες	τιμᾶσθαι	ἤθελες	δηλοῦσθαι
ἤθελε	ποιεῖσθαι	ἤθελε	τιμᾶσθαι	ἤθελε	δηλοῦσθαι
ἤθέλομεν	ποιεῖσθαι	ἤθέλομεν	τιμᾶσθαι	ἤθέλομεν	δηλοῦσθαι
ἤθέλετε	ποιεῖσθαι	ἤθέλετε	τιμᾶσθαι	ἤθέλετε	δηλοῦσθαι
ἤθελον	ποιεῖσθαι	ἤθελον	τιμᾶσθαι	ἤθελον	δηλοῦσθαι

Οἱ λοιποὶ χρόνοι σχηματίζονται κατὰ τὰ εἰς ω βαρῦτονα ὡς ἐξῆς·

Αόρ.	ἐποίησα	ἐτίμησα	ἐδήλωσα
Παρακ.	ἔχω ποιήσῃ	ἔχω τιμήσῃ	ἔχω δηλώσῃ
Υπερσ.	εἶχον ποιήσῃ	εἶχον τιμήσῃ	εἶχον δηλώσῃ
Μ. διαρκ.	θα ποιῶ	θα τιμῶ	θα δηλώ
Μ. στιγ.	θα ποιήσω	θα τιμήσω	θα δηλώσω
Μ. τετελ.	θα ἔχω ποιήσῃ	θα ἔχω τιμήσῃ	θα ἔχω δηλώσῃ

Παθητικά

Ἄερ.	ἐποιήθην	ἐτιμήθην	ἐδηλώθην
Παρακ.	ἔχω ποιηθῆ	ἔχω τιμηθῆ	ἔχω δηλωθῆ
Ὑπερσ.	εἶχον ποιηθῆ	εἶχον τιμηθῆ	εἶχον δηλωθῆ
Μ. διαρ.	θὰ ποιῶμαι	θὰ τιμῶμαι	θὰ δηλῶμαι
Μ. στιγ.	θὰ ποιηθῶ	θὰ τιμηθῶ	θὰ δηλωθῶ
Μ. τετελ.	θὰ ἔχω ποιηθῆ	θὰ ἔχω τιμηθῆ	θὰ ἔχω δηλωθῆ

Τὰ εἰς ὅω τῆς γ' συζυγίας λαμβάνουσι **ν** μεταξὺ τῆς καταλήξεως καὶ τοῦ χαρακτήρος, τὸν ὅποιον καὶ ἐκτείνουσιν εἰς **ω** καὶ τότε εἶνε βαρύτερα· π. χ. δηλό-ω=δηλώνω, διορθό-ω=διορθώνω.

Αἱ περιττοσύλλαβοι μετοχαὶ τῶν συνηρημένων ῥημάτων κλίνονται κατὰ τὰ συνηρημένα ὀλοπαθῆ τῆς τρίτης κλάσεως ὡς ἐξῆς·

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

Ὀν.	ὁ	τιμῶν	ποιῶν	δηλῶν
Γεν.	τοῦ	τιμῶντος	ποιούντος	δηλοῦντος
Δοτ.	τῷ	τιμῶντι	ποιούντι	δηλοῦντι
Αἰτ.	τὸν	τιμῶντα	ποιούντα	δηλοῦντα
Κλ.	ὃ	τιμῶν	ποιῶν	δηλῶν

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

Ὀν.	οἱ	τιμῶντες	ποιούντες	δηλοῦντες
Γεν.	τῶν	τιμῶντων	ποιούντων	δηλούντων
Δοτ.	τοῖς	τιμῶσι	ποιούσι	δηλοῦσι
Αἰτ.	τούς	τιμῶντας	ποιούντας	δηλοῦντας
Κλ.	ὧ	τιμῶντες	ποιούντες	δηλοῦντες

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

Ὀν.	τὸ	τιμῶν	ποιῶν	δηλοῶν
Γεν.	τοῦ	τιμῶντος	ποιούντος	δηλοῦντος
Δοτ.	τῷ	τιμῶντι	ποιούντι	δηλοῦντι
Αἰτ.	τὸ	τιμῶν	ποιῶν	δηλοῶν
Κλ.	ὃ	τιμῶν	ποιῶν	δηλοῶν

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

Ὀν.	τὰ	τιμῶντα	ποιούντα	δηλοῦντα
Γεν.	τῶν	τιμῶντων	ποιούντων	δηλούντων
Δοτ.	τοῖς	τιμῶσι	ποιούσι	δηλοῦσι
Αἰτ.	τὰ	τιμῶντα	ποιούντα	δηλοῦντα
Κλ.	ὧ	τιμῶντα	ποιούντα	δηλοῦντα

79. **Γύμν.** Νὰ σχηματισθῶσι καὶ εἰς τὰς δύο φωνὰς τὰ συνηρημένα κινῶ, κεντῶ, πολεμῶ, τολμῶ, τυπῶ (τυπῶω), δουλόω (δουλόωω).

63. ΡΗΜΑΤΑ

ΟΜΑΛΑ, ΑΝΩΜΑΛΑ καὶ ΕΛΛΕΙΠΤΙΚΑ

Τὰ ῥήματα, ὅσα σχηματίζουσιν ὅλους τοὺς χρόνους ἐξ ἑνὸς θέματος, λέγονται **ὀμαλά**.

Ὅσα δὲ σχηματίζουσι τινὰς μὲν χρόνους ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ θέματος, τινὰς δὲ ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς, λέγονται **ἀνώμαλα**.

Καὶ ὅσα συμπληροῦσι τοὺς χρόνους αὐτῶν ἐξ ἄλλων θεμάτων, πρὸς τὰ ὅποια ἔχουσι συγγένειαν, λέγονται **ἐλλειπτικά**.

Ἐκ τούτων τὰ κυριώτερα περιλαμβάνονται εἰς τὸν ἀκόλουθον πίνακα ἀνωμάτων καὶ ἐλλειπτικῶν ῥημάτων.

α') Ἀνώμαλα.

	Χρόνοι ἐνεργητικῆς φωνῆς		Χρόνοι παθητικῆς φωνῆς		
	Ἐνεστώς	Ἀόριστος	Ἐνεστώς	Ἀόριστος	Μετοχή παθητ. παρακ.
1	ἄγω	ἔῃγαγον	ἄγομαι	ἄχθην	—
2	—	—	κίσθάνομαι	ἤσθάνθην	—
3	ἀλείφω	—	ἀλείφομαι	ἠλείφθην	ἠλειμμένος καὶ ἀλητιμμένος
4	ἀμάρτανω	ἠμάρτησα ἢ ἠμαρτον	—	—	ἠμαρτημένος
5	ἀναλίσκω	ἀνήλωσα	ἀναλίσκομαι	ἀνηλώθην	ἀνηλωμένος
6	ἀνοίγω	ἠνοιξα καὶ ἀνέφρα	ἀνοίγομαι	ἠνοίχθην καὶ ἀνεφύχθην	ἀνεωγμένος
7	—	—	ἀπεχθάνομαι	—	ἀπηχθημένος
8	ἀποδιδράσκω	ἀπέδρασα	—	—	—
9	ἀποθνήσκω	ἔπεθανον	—	—	—
10	—	—	ἀφικνούμαι	ἔφίχθην	ἔφιγμένος
11	ἀρέσκω	ἤρεσα	—	—	—
12	αὔξάνω	ἠύξησα	—	ἠύξηθην	ἠύξημένος
13	βαίνω	ἔβην	—	—	—
14	—	—	—	—	βεδρωμένα
15	βλαστάνω	ἔβλαστησα	—	—	—
16	—	—	βούλομαι	ἔβουλήθην καὶ ἠβουλήθην	—
17	γηράσκω	ἔγήρασα	—	—	—
18	—	ἔγεινα	γίνομαι καὶ γίγνομαι	—	γεγενημένος
19	γινώσκω καὶ γινώσκω	ἔγνονα ἢ ἔγνων	γινώσκομαι	ἔγνώσθην	ἔγνωμένος
20	δάκνω	ἔδηξα ἢ ἔδακον	δάκνομαι	ἔδήχθην	δέδηγμένος
21	δεικνύω	ἔδειξα	δεικνύομαι	ἔδειχθην	δέδειγμένος
22	—	—	δέομαι	ἔδεήθην	—

Χρόνοι ἐνεργητικῆς φωνῆς		Χρόνοι παθητικῆς φωνῆς		
Ἐνεστώς	Ἀόριστος	Ἐνεστώς	Ἀόριστος	Μετοχή παθητ. παρακ.
23 δεῖ	ἔδειξε	—	—	—
24 διδάσκω	ἔδίδαξα	διδάσκομαι	ἐδιδάχθην	δεδιδαγμένος
25 ἴδω	ἔδωκα καὶ ἔδωσα	ἴδομαι	ἔδότην	δεδομένος
26 —	—	δύναμαι	ἠδυνήθην	—
27 ἱλαύνω	ἤλασα	—	—	—
28 εὐρίσκω	εὔρον	εὐρίσκομαι	εὔρηθην	εὔρημένος
29 —	—	εὐχομαι	ἠύχθη	—
30 ἔχω	κατ-έσχον	κατ-έχομαι	κατ-εσχέθην	κατ-εσχημένος
31 ἔψω	ἤψησα	ἔψομαι	ἤψηθην	—
32 ζωννύω καὶ ζώνω	ἔζωσα	ζωννόμαι καὶ ζώνομαι	ἔζώσθην	ἔζωσμένος
33 θάπτω	ἔθαψα	θάπτομαι	ἐτάφην	τεθαμμένος
34 θέλω	ἠθέλησα	—	—	—
35 θέτω	ἔθεσα	θέτομαι	ἐτέθην	τεθειμένος
36 καίω	ἔκαυσα	καίομαι	ἐκάην	κεκαυμένος
37 κἀλῶ	ἐκάλεσα	καλοῦμαι	ἐκλήθην	κεκλημένος
38 κεραινύω	ἔκερασα	—	ἐκεράσθην	κεκραμένος
39 κλαίω	ἔκλαυσα	—	—	—
40 λαγχάνω	ἔλαχον	—	—	—
41 λαμβάνω	ἔλαβον	λαμβάνομαι	ἐλήφθην	ἠλειμμένος
42 λανθάνω	ἔλαθον	—	—	λελησμένος
43 μαρνάω	ἔμαθον	—	—	μεμαθημένος
44 μιγνύω	ἀν-έμιξα	ἀνα-μιγνύομαι	ἀν-εμίχθην	ἀνα-μεμιγμένος
45 μιμνήσκω	ὑπ-έμνησα	μιμνήσκομαι	ἐμνήσθην	μεμνημένος
46 ὀλισθαίνω	ὠλισθησα	—	—	—
47 ὀμνύω	ὤμωσα	—	—	—
48 πάσχω	ἔπαθον	—	—	—
49 πηγνύω	ἔπηξα	πήγνυμαι	ἐπάγην	πεπηγμένος
50 πίνω	ἔπινον	πίνομαι	κατ-επόθην	πεπομένος
51 πίπτω	ἔπεσον	—	—	—
52 πλέω	ἔπλευσα	—	—	πεπλευσμένος
53 πνέω	ἔσ-ἐπνευσα	διαπνέομαι	—	—
54 πνίγω	ἐπνίξα	πνίγομαι	ἔ-ἐπνίγην	πεπνιγμένος
55 βέω	ἔρρευσα	—	—	—
56 ῥηγνύω	δι-ἔρρηξα	ῥηγνύομαι	δι-ερράγην	δι-ερρηγμένος
57 σβεννύω	ἔσβεσα	σβέννυμαι	ἔσβεσθην	ἔσβεσμένος
58 —	—	τέβομαι	ἔσεδάσθην	—
59 —	—	στήπομαι	ἔσάπην	—
60 στρέφω	ἔστρεψα	τρέφομαι	ἔστράφην	ἔστραμμένος
61 συλλέγω	συνέλεξα	—	—	συνελεγμένος
62 συσταίνω	συνέστησα	συσταίνομαι	ἔστήθην καὶ συσεστάθην	συνεστημένος καὶ συστημένος
63 τήκω	—	τήκομαι	ἐτάκην	τετηγμένος
64 τίκτω	ἔτεκον	—	—	—
65 τιτρώσκω	ἔτρωσα	τιτρώσκομαι	ἔτρώθην	τετρωμένος
66 τρέφω	ἔθρεψα	τρέφομαι	ἔτρέφην	τεθραμμένος
67 τυγχάνω	ἔτυχον	—	—	—
68 —	—	ὑπισχνόμαι καὶ ὑπόσχομαι	ὑπεσχέθην	ὑπεσχημένος

Χρόνοι ενεργητικῆς φωνῆς		Χρόνοι παθητικῆς φωνῆς		
'Ενεστώς	'Αόριστος	'Ενεστώς	'Αόριστος	Με-οχῆ παθητ. παρακ.
69 φεύγω	ἔφυγον	—	—	—
70 χύνω καὶ χέω	ἔχυσα	χύνομαι καὶ χέομαι	ἐχύθην	κεχυμένος
6'. Ἑλλειπτικά.				
71 —	ἔπιθον	ἔρχομαι	—	—
72 ἐσθίω	ἔφαγον	—	—	—
73 λέγω	εἶπον	—	ἐρρήθην	εἰρημένος
74 ὄρω	εἶδον	—	ὠρῆθην	—
75 τρέχω	ἔδραμον καὶ ἔτρεξα	—	—	—
76 τρώγω	ἔφαγον	—	—	—
77 φέρω	ἔνεγκα ἔνεγκον	φέρομαι	μετ-ηνέχθην καὶ μετεφέρθην	—

64. ΤΟ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΝ

Τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως τίθεται κατ' ὄνομαστικὴν.

Ἐκφράζεται δὲ δι' οὐσιαστικοῦ ἢ διὰ προσωπικῆς ἀντωνυμίας.

Δυνατὸν δὲ ὡς ὑποκείμενον νὰ τεθῆ καὶ ἐπίθετον, μετοχή, ἀπαρέμφατον, καὶ οἰαδήποτε λέξις ἐκλαμβανομένη ὡς οὐσιαστικόν· ἔτι δὲ καὶ ὀλόκληρος πρότασις.

80. Γύμν. Ἀντιγράψατε τὰς ἐξῆς προτάσεις καὶ σημειώσατε ἀπέναντι ἐκάστης τὸ ὑποκείμενον ἔχει.

Π. χ. ὁ μαθητὴς γράφει = ἔχει ὑποκείμενον οὐσιαστικόν.

Ἐκείνους εἶνε πιστός. Τὸ ψεῦδεςθαί εἶνε αἰσχρόν. Ἡμεῖς εἶμεθα Ἕλληνες. Ἡ περὶ εἶνε δυσύλλαθος. Ἡ Σαλαμίς εἶνε νῆσος. Τὸ ἁμαρτάνειν εἶνε ἀνθρώπινον. Ὁ δεῖλος εἶνε προδότης. Δικαιοσύνη λέγεται τὸ νὰ ἀποδίδωμεν εἰς ἕκαστον τὸ εἰς αὐτὸν ἀνήκον. Τὰ παιδιά εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐκπαιδεύωνται (τὶ εἶνε ἀνάγκη;). Ὁ καιρὸς εἶνε διδάσκαλος. Εἶνε ἐπικίνδυνον νὰ καταβαίη τις ἐξ ἀμάξης πρὶν σταθῆ (τὶ εἶνε ἐπικίνδυνον;). Τὸν χειμῶνα βροντᾷ, ἀστράπτει βρέχει, χιονίζει. (τίς;). Λέγουσιν ὅτι ἡ γῆ κινεῖται (τίνας;).

65. ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑ

(κατηγορούμενον, συνδετικόν).

Ὡς κατηγορημα τίθεται κυρίως τὸ ῥῆμα· π.χ. ὁ μαθητὴς ἐπιμελεῖται.

Ἄλλ' ὅταν ἡ πρότασις εἶνε ἀνεπτυγμένη, τότε τίθεται ὡς κατηγορημα ἐπίθετον· π. χ. ὁ μαθητὴς εἶνε ἐπιμελής.

Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὸ μὲν ἐπίθετον λέγεται κυρίως κατηγορούμενον, τὸ δὲ ῥῆμα λέγεται συνδεδεικόν, διότι χρησιμεύει ὡς σύνδεσμος τοῦ κατηγορουμένου καὶ τοῦ ὑποκειμένου.

Ὡς κατηγορούμενον τίθεται τὸ ἐπίθετον ἄλλὰ καὶ πᾶν μέρος λόγου καὶ ὀλόκληρος πρότασις τίθενται ὡς κατηγορούμενα, ὅταν λαμβάνονται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἐπιθέτου.

Ὡς συνδεδεικόν τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦ κατηγορουμένου χρησιμεύει κυρίως τὸ ῥῆμα εἶμαι ἄλλ' ἐκτὸς τούτου χρησιμεύουσι καὶ ἄλλα ῥήματα, ὡς τὸ γίνομαι, φαίνομαι, ὀνομάζομαι, λέγομαι, ἐλέγομαι κτλ.

81. Γύμν. Σημειώσατε τὸ κατηγορούμενον τῶν ἑξῆς ἀνεπτυγμένων προτάσεων τί μέρος τοῦ λόγου εἶνε· δηλαδὴ οὐσιαστικόν ἢ ἐπίθετον ἢ ἄνωμα κτλ.

Ὁ καιρὸς εἶνε χρόματα. Ἡ φιλοπονία εἶνε θησαυρός. Τὰ ἐμά, φίλε, εἶνε σά, καὶ τὰ σὰ ἐμά. Ὁ πατήρ εἶνε εὐεργέτης. Σὺ εἶσαι ἄρχων. Ὁ φίλος εἶνε ἄλλος ἐγώ. Ὁ ἐγγυητής εἶνε καὶ πληρωτής. Εἶνε μέγα πρᾶγμα ὁ γείτων. Ὁ ὀφθαλμὸς εἶνε κάοπτρον. Ὁ Ἀριστείδης ὑπῆρξε δίκαιος. Ὁ Ἀλέξανδρος ὀνομάσθη μέγας.

82 Γύμν. Τὰς ἑξῆς συνεπτυγμένας προτάσεις τρέψατε εἰς ἀνεπτυγμένας.

Ὁ χρυσοὺς λάμπει. Οἱ λόφοι πρασινίζουσι. Τὸ ῥόδον εὐωδιάζει. Τὰ φυτὰ ξηραίνονται. Ὁ Γεώργιος βασιλεύει. Ἡ Σπάρτη ἐπρότευσεν. Ὁ Πεισίστρατος ἐτυράνησεν. Ὁ Ἀριστείδης δὲν ἐπλούτει. Ἐγὼ εὐθυμῶ. Οἱ ἐγκρατεῖς ὑγιαίνουσι καὶ εὐδαιμονοῦσιν Ὁ Σωκράτης ἐσωφρόνει. Νὰ ἀτακτῶμεν δὲν συμφέρει, οὐδὲ νὰ ἀμελῶμεν, ἀλλὰ νὰ ἡσυχάζομεν καὶ νὰ προσέχωμεν.

66. ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΝ

(συνέχεια συνθέτου προτάσεως σελ. 25).

Τὸ κατηγορούμενον πρέπει νὰ συμφωνῇ μὲ τὸ ὑποκείμενον.

1. Ἐὰν μὲν εἶνε ῥῆμα, κατ' ἀριθμὸν καὶ πρόσωπον.
2. Ἐὰν δὲ εἶνε ἐπίθετον, κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν.
3. Καὶ ἐὰν εἶνε οὐσιαστικόν, κατὰ πτώσιν.

Ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης ἦσαν ἀπόστολοι.

Ἡ μήτηρ ἐκείνου καὶ ὁ ἐμὸς πατήρ ἦσαν ἀδελφοί.

Αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά ἦσαν κεκλεισμένοι.

Ἐγὼ καὶ σὺ περιπατοῦμεν.

Σὺ καὶ ἡ Ἐλένη εἶπτε καλοί.

Ἐὰν δύο ἢ περισσότερα ὑποκείμενα ἔχωσι κοινὸν τὸ κατηγορούμενον ἢ τὸ ῥῆμα, τὸ κοινὸν τοῦτο τίθεται συνήθως εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, ἐὰν τὰ ὑποκείμενα τῆς προτάσεως διαφέρωσιν ἀλλήλων κατὰ τὸ γένος ἢ κατὰ τὸ πρόσωπον, τότε συμ-

φωνεῖ τὸ μὲν κατηγορούμενον μὲ τὸ ἐπικρατέστερον γένος τῶν ὑποκειμένων, τὸ δὲ ῥήμα μὲ τὸ ἐπικρατέστερον πρόσωπον αὐτῶν.

Εἶνε δὲ ἐπικρατέστερον·

Ἐκ μὲν τῶν γενῶν τὸ ἀρσενικὸν τοῦ θηλυκοῦ καὶ τὸ θηλυκὸν τοῦ οὐδέτερου.

Ἐκ δὲ τῶν προσώπων τὸ πρῶτον τοῦ δευτέρου καὶ τὸ δεύτερον τοῦ τρίτου.

Εἰς τὰ ἄψυχα ὅμως ἑτερογενῆ ὑποκείμενα τὸ κατηγορούμενον τίθεται συνήθως εἰς οὐδέτερον γένος κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

π. χ. Τὸ κρέας καὶ ὁ οἶνος εἶνε ἐνδυναμωτικά.

Ἡ ἐπιδημία καὶ ὁ πόλεμος εἶνε ὀλέθρια.

Ὁ λόφος καὶ ἡ κοιλὰς ἦσαν κατάφρατα.

83. **Γύμν.** Ἐκ τῶν ἐξῆς προτάσεων σχηματῖσατε συνθέτους, ἀποδίδοντες εἰς δύο ἢ περισσύτερα ὑποκείμενα τὸ αὐτὸ κατηγορούμενον καὶ ῥήμα, καὶ συνδέοντες τὰ ὑποκείμενα πρὸς ἄλληλα δι' ἀρμοδίων συνδέσμων π. χ. σὺ εἶσαι ἐπιμελής, ἡ ἀδελφή σου εἶνε ἐπιμελής=σὺ καὶ ἡ ἀδελφή σου εἶθε ἐπιμελείς.

Ὁ χρυσὸς λέγεται μέταλλον, ὁ ἄργυρος λέγεται μέταλλον. Τὸ στρουθῖον εἶνε πτηνόν, ἢ περισσεῖα εἶνε πτηνόν. Αἱ Ἀθῆναι εἶνε πόλις, ἢ Κόρινθος εἶνε πόλις. Ὁ Νικόλαος ἦτο ἀγαθός, ἢ Ἐλένη ἦτο ἀγαθή. Ἐγὼ γράφω, σὺ γράφεις. Σὺ εἶσαι ὠραίος, ἢ ἀδελφή σου εἶνε ὠραία. Ὁ πλούτος εἶνε φαρτός, τὸ κάλλος εἶνε φαρτόν. Ὁ κύων εἶνε μαστοφόρον, ὁ βοῦς εἶνε μαστοφόρον. Ὁ Ἀδὰμ ἀπατηθεὶς καὶ παρακούσας ἔγεινεν ἀμαρτωλός, ἢ Εὐὰ ἀπατηθεῖσα καὶ παρακούσασα ἔγεινεν ἀμαρτωλή.

84. **Γύμν.** Τὰς συνθέτους προτάσεις χωρίσατε εἰς τὰς ἀπλᾶς, ἀπὸ τὰς ὁποίας εἶνε συνθεθεμένα· π. χ. ἐγὼ καὶ σὺ παίζομεν=ἐγὼ παίζω καὶ σὺ παίζεις.

Αἱ Ἀθῆναι καὶ ὁ Πειραιεὺς εἶνε πόλεις πολυάνθρωποι. Ἡ Ἀκαδημία καὶ ἡ Βιβλιοθήκη εἶνε κτίρια μεγαλοπρεπῆ. Ὁ Λυκοῦργος καὶ ὁ Λεωνίδαοις ἦσαν ἄνδρες διάσημοι. Ἡ λεμονέα καὶ ἡ πορτοκαλέα εἶνε δένδρα ἀειθαλῆ. Τὰ ῥόδα καὶ τὰ ἴα εἶνε ἄνθη. Ἡ ἀηρὼν καὶ ἡ ἀκανθυλλίς εἶνε πτηνὰ μελωδικά. Ὁ μύρμηξ καὶ ἡ μέλισσα εἶνε ἔντομα φιλόπονα.

85. **Γύμν.** Ἐκ τῶν ἐξῆς ἀπλῶν προτάσεων σχηματῖσατε συνθέτους ἀποδίδοντες εἰς τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον δύο ἢ περισσύτερα κατηγορούμενα ἢ ῥήματα· π. χ.

Ὁ Χρῆστος εἶνε εὐφυής, ὁ Χρῆστος εἶνε εὐφυής καὶ εὐτακτος, ἢ ὁ Χρῆστος εἶνε οὐ μόνον εὐφυής, ἀλλὰ καὶ εὐτακτος.

Ὁ ἀήρ εἶνε ἐλαφρός, ὁ ἀήρ εἶνε διαφανής. Ὁ γεωργὸς ἀροτραῖ, ὁ γεωργὸς σπεῖρει, ὁ γεωργὸς θερίζει. Ἡ ὁδὸς εἶνε ὀμαλή, ἢ ὁδὸς εἶνε εὐθεῖα. Ὁ λύκος εἶνε αἰμοβόρος, ὁ λύκος εἶνε ἄγριος, ὁ λύκος εἶνε δειλός. Τὸ ζῶον στερεῖται λογικοῦ, τὸ ζῶον στερεῖται ἐλευθέρως θελήσεως.

86. **Γύμν.** Τὰς ἐξῆς συνθέτους προτάσεις ἀναλύσατε εἰς τὰς ἀπλᾶς, ἀπὸ τὰς ὁποίας σύγκεινται.

Οἱ σκόληκες οὔτε πόδας ἔχουσιν οὔτε πτερά. Ὁ ἥλιος φωτίζει καὶ θερμαίνει. Ὁ χρυτογὸς καταγράφεται τὸν χρυτὸν καὶ τὸν ἄργυρον. Ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ περιπατῇ καὶ νὰ κολυμβᾷ. Τὰ καλὰ παιδιὰ εἶνε ἢ χαρὰ τῶν γονέων καὶ διδασκάλων των. Τῆς μητρὸς καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ὄλων τιμιώτερον εἶνε ἢ πατρὸς καὶ σεβαστότερον καὶ ἀγιώτερον.

67. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ

(Συνέχεια πεπλατυσμένης προτάσεως σελ. 25).

Τὸ ὑποκείμενον προσδιορίζεται

α') δι' ἐπιθέτου π. χ. ὁ ἐπιμελής μαθητὴς ἐπαινεῖται.

β') δι' οὐσιαστικῶ π. χ. Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς ἦτο Ἕλλην.

γ') διὰ γενικῆς π. χ. ἡ δόξα τῶν Ἑλλήνων ὑπῆρξε μεγίστη.

Τὸ κατηγορούμενον προσδιορίζεται διὰ μιᾶς πλαγίας πτώσεως π. χ. εἶμαι ὀρφανὸς πατρός. Ἡ ἀγορὰ εἶνε πλήρης ἀνθρώπων. Ὁ Σωκράτης ἐκρίθη ἔνοχος θανάτου. Εἶμαι εὐπειθὴς τοῖς νόμοις κτλ.

68. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

Τὸ ῥῆμα προσδιορίζεται

α') Δι' ἐπιρρημάτων καὶ λέγονται ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί π. χ. τὸ ἀτμόπλοιο καταπλέει αὔριον

β') Διὰ προθέσεων μετὰ πλαγίων πτώσεων καὶ λέγονται ἐμπρόθετοι προσδιορισμοί π. χ. μεταβαίνομεν εἰς Ἀθήνας

γ') Διὰ πλαγίας πτώσεως καὶ λέγεται ἀντικείμενον.

69. ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΝ

Ἡ λέξις, ἣτις σημαίνει τὸ πρόσωπον ἢ τὸ ζῶον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὅποιον μεταβαίνει ἢ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου, ὀνομάζεται ἀντικείμενον π. χ. φυτεύω μηλέας, ἐπιμελοῦμαι τῶν μαθημάτων, ὑπακούω τοῖς γονεῦσι.

Τὸ ἀντικείμενον δέχονται

1. Κατ' αἰτιατικὴν τὰ κυρίως ἐνεργητικὰ μεταβατικά π. χ. ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν.

2. Κατὰ γενικήν, ὅσα ἔχουσι τὴν σημασίαν τοῦ μετέχω, φείδομαι, ἀπολαύω, ἀποτυγχάνω, ἀπέχω, ἐπιμελοῦμαι, ἡγεμονεύω, ὑπερέχω, ἐλατιοῦμαι, διαφέρω, προιρέχω, ἀπορῶ.

3. Κατὰ δοτικὴν, ὅσα σημαίνουσι τὸ ἀρμόζω, ἀρέσκω, ὀμιλῶ, πείθομαι, πολεμῶ, ὑπηρετῶ, καὶ τινὰ σύνθετα μὲ τὰς προθέσεις ἐν, σύν, ἐπί, ὡς ἐμμένω, συντρῶγω, συμφωνῶ, ἐπιστρατεύω, προσέρχομαι.

Τὰ δεχόμενα κατὰ δοτικὴν τὸ ἀντικείμενον πολλάκις ἐκφέρομεν καὶ διὰ προθέσεων π. χ. πείθομαι τοῖς ἀνωτέροις = πείθομαι εἰς τοὺς ἀνωτέροισι.

87. **Γύμν.** Γράψατε τὰς ἀποκρίσεις τοῦ 42 γυμνάσιματος καὶ σημειώσατε διὰ γραμμῆς τὸ ἀντικείμενον ἑκάστης.

Πολλὰ ῥήματα ἔχουσι δύο ἀντικείμενα·

1. Αἰτιατικὴν καὶ γενικήν· π. χ. ἀπαλλάττω τὸν ἀσθενῆ τῆς νόσου·

2. Αἰτιατικὴν καὶ δοτικὴν· π. χ. δίδω τοῖς πτωχοῖς ἄρτον.

3. Δύο αἰτιατικάς· π. χ. ἐκέλεγον ὑμᾶς βουλευτὴν.

88. **Γύμν.** Ἀντιγράψατε τὰς ἐξῆς προτάσεις καὶ σημειώσατε διὰ γραμμῆς τὰ δύο ἀντικείμενα ἑκάστης.

Γεμίζω τὸ πλοῖον σίτου. Μὴ πρόκρινε τὸν κόλακα τοῦ φίλου. Τὰ κακὰ παιδιά ποτίζουνσι τοὺς γονεῖς τῶν πολλὰς πικρίας. Οἱ στρατιῶται ἐξέδυσαν τὸν Ἰησοῦν τὴν πορφύραν καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια. Σοὶ δίδω τρεῖς δραχμάς. Μοι εἶπε δυσάρεστα. Τὰ δάνεια καθιστῶσι δούλους τοὺς ἐλευθέρους. Ἡ φύσις τὰ δάκρυα ἔδωκεν ἡμῖν παρηγορίαν ἐν δυστυχίαις.

70. ΠΕΡΙ ΤΕΛΕΙΟΥ ΛΟΓΟΥ

1. Πολλάκις μία πρότασις μετὰ τῶν προσδιορισμῶν τῆς δὲν ἐξαρκεῖ νὰ φανερώσῃ ἐντελῶς ὅ,τι θέλομεν. Τότε συνδέομεν μετ' αὐτῆς ἄλλας προτάσεις, διὰ τῶν ὁποίων συμπληροῦται τὸ νόημα καὶ οὕτω συγκροτεῖται τέλειος λόγος.

2. Ὁ τέλειος λόγος ἐνδέχεται νὰ σύγκηται ἀπὸ δύο ἢ τρεῖς ἢ καὶ περισσοτέρας προτάσεις.

Ἐκ τούτων ἢ μὲν πρότασις, ἥτις δὲν ἐξαρκεῖ μόνη, καὶ διὰ τοῦτο λαμβάνει καὶ ἄλλας προτάσεις προσδιορίζουσας αὐτήν, λέγεται κυρία ἢ πρωτεύουσα, αἱ δὲ ἄλλαι ἐξηρημέναι ἢ δευτερεύουσαι.

89. **Γύμν.** Τὰς κατωτέρω προτάσεις γράψατε δις σύροντες γραμμὴν τὴν πρῶτην φορὰν ὑπὸ τὰς ἐξηρημένους καὶ τὴν δευτέραν ὑπὸ τὴν κυρίαν πρότασιν.

Τὸ ἄθος ἐξηράνθη, ἐπειδὴ δὲν ἐποτίσθη. Φοιτῶ εἰς τὸ σχολεῖον, ἵνα παιδευθῶ. Οὐδεὶς εἶνε τόσοσ σοφός, ὥστε νὰ γνωρίζῃ τὰ πάντα. Ἡ ὀκνηρία πορεύεται τόσοσ βραδέως, ὥστε ταχέως τὴν συλλαμβάνει ἡ πενία. Ὁ σὺ μισεῖς, ἐτέρῳ μὴ ποιήσης. Ὅ,τι σπεῖρις, θὰ θερίσης. Οὐδὲν ὄφελος ὑπάρχει ἐκ τῆς εὐμορφίας, ὅταν δὲν ἔχη τις φρένας ἀγαθὰς. Οὐδὲν εἶνε τόσοσ χρησίμων, οὐδὲ τόσοσ ὄραϊον, ὅσον ἡ τάξις.

71. ΣΥΝΔΕΣΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

Αἱ προτάσεις συνδέονται πρὸς ἀλλήλας κατὰ δύο τρόπους

Πρῶτον κατὰ παράταξιν·

δηλαδὴ οὕτως, ὥστε ἡ μία νὰ μὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἄλλης.

Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ αἱ προτάσεις συνδέονται διὰ τῶν συμπλεκτικῶν ἢ τῶν ἀντιθετικῶν ἢ τῶν διαζευκτικῶν συνδέσμων· π. χ.

Ὁ Στέφανος μελετᾷ καὶ γράφει (συμπλεκτικὴ σύνδεσις).
 Ὁ μὲν Δημήτριος μελετᾷ, ὁ δὲ Ἰωάννης παίζει (ἀντιθετικὴ σύνδ.).
 Ὁ Νικόλαος πρὸ τοῦ δειπνοῦ ἢ μελετᾷ ἢ γράφει (διαζευκτικὴ σύνδ.).

Δεύτερον καθ' ὑπόταξιν

δηλαδὴ οὕτως, ὥστε ἡ μία νὰ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἄλλης·

Καθ' ὑπόταξιν συνδέονται αἱ προτάσεις διὰ τῶν λοιπῶν συνδέσμων καὶ διὰ τῶν ἀναφορικῶν καὶ ἐπιρρηματικῶν λέξεων.

72. ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Ἐνάλυσις τοῦ λόγου λέγεται ὁ χωρισμὸς αὐτοῦ εἰς τὰ μέρη του.

Διὰ νὰ ἀναλύσωμεν πρότασιν τινα, εὐρίσκωμεν πρῶτον τοὺς κυρίους ὄρους (τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ κατηγορημα) καὶ ἔπειτα τοὺς προσδιορισμοὺς αὐτῶν.

Πρὸς ἀνάλυσιν δὲ περιόδου εὐρίσκωμεν πρῶτον τὴν κυρίαν πρότασιν ἢ τὰς κυρίας προτάσεις καὶ ἔπειτα τὰς ἐξηρητημένας· καὶ μετὰ τοῦτο ἀναλύομεν ἐκάστην πρότασιν, ὡς προείπομεν.

Πρὸς εὕρεσιν τῆς κυρίας προτάσεως πρέπει νὰ γνωρίζωμεν τὰ ἐξῆς·

Ἐπισημαστέον ὅτι αἱ μὲν ἐξηρητημέναι προτάσεις (πλὴν τῶν τελικῶν) δηλοῦσιν ὅτι ἡ ἐνεργεία τῶν ὑπῆρξε πρὸ τῆς ἐνεργείας τῆς κυρίας προτάσεως.

Ἡ δὲ κυρία πρότασις, ὅτι προσδιορίζεται μὲν ὑπὸ τῶν ἐξηρητημένων, ἀλλὰ δὲν προσδιορίζει οὐδεμίαν τούτων· π. χ. ἐπέρχεται νύξ, ὅταν δύση ὁ ἥλιος· ἐξηρητημένη πρότασις εἶνε· «ὅταν δύση ὁ ἥλιος»· διότι δηλοῖ πρᾶξιν, ἣτις ἔλαβε χώραν πρὸ τῆς ἄλλης πράξεως, ἣτις δηλοῦται διὰ τῆς κυρίας προτάσεως· «ἐπέρχεται νύξ».

73. ΠΕΡΙ ΣΤΙΞΕΩΣ

Ἡ διὰ τῶν σημείων τῆς στίξεως διαίρεσις τοῦ τελείου λόγου εἰς τὰς προτάσεις, ἐκ τῶν ὁποίων σύγκειται, λέγεται στίξις.

Γίνεται δὲ ἡ στίξις κατὰ τὰς ἐξῆς ὁδηγίας·

Τὰς ἀνεξαρτήτους (κυρίας) προτάσεις, αἱ ὁποῖαι συνδέονται δι' ἀντιθετικῶν συνδέσμων, χωρίζομεν ἀπ' ἀλλήλων διὰ κόμματος.

Δὲν χωρίζομεν δὲ ἀπ' ἀλλήλων τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις, τὰς συνδεδεμένας διὰ συμπλεκτικῶν καὶ διαζευκτικῶν συνδέσμων.

Εἰς τὸ τέλος ἐκάστης κυρίας προτάσεως, μὴ συνδεδεμένης μετ' ἄλλης προτάσεως θέτομεν τελείαν.

Ὡσαύτως θέτομεν τελείαν εἰς τὸ τέλος τῶν συνδεδεμένων ἀνεξαρτήτων προτάσεων.

Τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις χωρίζομεν ἐκ τῆς κυρίας προτάσεως καὶ ἀπ' ἀλλήλων διὰ κόμματος.

Δὲν χωρίζομεν δὲ ἀπ' ἀλλήλων ἐκείνας τὰς ἐξηρητημένας προτάσεις, αἵτινες συνδέονται διὰ συμπλεκτικῶν ἢ διαζευκτικῶν συνδέσμων.

Εἰς τὸ τέλος δὲ τοῦ ἐξηρητημένου λόγου θέτομεν τελείαν.

Ἐνω τελείαν θέτομεν εἰς τὰς ἐξῆς περιπτώσεις·

1, Πρὸ ἐπεξηγηματικῆς προτάσεως, ἣτις ἐτέθη πρὸς πληρεστέραν κατανόησιν, τοῦ περὶ οὗ πρόκειται.

2, Πρὸ προτάσεως, ἣτις περικλείεται δι' εἰσαγωγικῶν π. χ.

Ἐνάθεμά τὸν ποῦ τὸ εἶπῃ· «τὰ δέρφια δὲν ποιοῦνται»·

τὰ δέρφια σκίζουν τὰ βουνὰ καὶ δένδρα ξεριζώνουν,

τὰ δέρφια ἐκυνηγήσανε καὶ ἐνίκησαν τὸν χάρον.

Εἰς τὸ τέλος ἐρωτηματικῆς προτάσεως θέτομεν τὸ ἐρωτηματικόν (;)

Εἰς δὲ τὸ τέλος τῶν προτάσεων, αἵτινες ἐκφράζουσιν ἢ λύπην ἢ ἀγανάκτησιν ἢ θαυμασμόν ἢ ἐκπληξιν, θέτομεν τὸ ἐπιφωνηματικόν (!)

